

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese

Jei esate įtariamasis arba kaltinamas padaręs baudžiamąjį nusikaltimą, šiose duomenų suvestinėse rasite informacijos apie baudžiamojo proceso ir įvairių jo etapų eigą. Jose išaiškinamos jūsų teisės ir pareigos kiekvienu etapu – nuo ikiteisminio tyrimo iki laikotarpio pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui. Be to, duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie taikomas procedūras nesunkių pažeidimų, kaip antai Kelių eismo taisyklių pažeidimai, atvejais.

Jei esate įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, turite tam tikras įstatymais nustatytas, garantuojamas ir saugomas teises. Turite gerai žinoti savo teises, kad galėtumėte reikalauti išsamios informacijos apie tai, kas vyksta skirtingais baudžiamojo proceso etapais. Šiose duomenų suvestinėse apžvelgiami pagrindiniai klausimai sritys, pavyzdžiui, kokia institucija vykdo tyrimą, kaip gauti teisinę pagalbą, paaiškinamos įvairių įstaigų ir pareigūnų pareigos bei teisės, pateikiama informacija apie terminus, kurie gali būti taikomi vykstant procesui, taip pat nurodoma, kokios dar pagalbos galima gauti. Be to, rasite informacijos apie savo pareigas vykstant procesui.

Kadangi įvairiose valstybėse tvarka skiriasi, svarbu suprasti procesą ir gerai žinoti savo teises bei pareigas. Skaitydami duomenų suvestines, atkreipkite dėmesį į savo pareigas ir taikomus terminus.

Šiose duomenų suvestinėse susipažinsite su svarbiausiais baudžiamojo proceso etapais kiekvienoje valstybėje narėje, savo teisėmis ir pagrindinėmis taisyklėmis, kurių turite laikytis, jei norite tinkamai jomis pasinaudoti.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio. Jei jums reikia pagalbos, visada pasitarkite su advokatu arba kitu specialistu ir išsiaiškinkite, kas svarbu jūsų atveju.

Jei iš konteksto neaišku, šiose duomenų suvestinėse nuoroda į vyriškąją giminę reiškia ir moteriškąją giminę ir atvirkščiai.

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Paskutinis naujinimas: 07/10/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Belgija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#) [nl](#).

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamasis ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Ikiteisminį tyrimą atliekantys organai

Uždaroji kolegija ir kaltinimo kolegija (nagrinėjanti apeliacinius skundus) yra ikiteisminį tyrimą atliekantys organai. Jos tikrina, ar arešto orderis yra teisėtas, priima sprendimą dėl kardomojo kalinimo taikymo, kontroliuoja tyrimą ir priima sprendimą dėl bylos perdavimo teismui, kompetentingam bylą nagrinėti iš esmės.

Uždarojoje kolegijoje vykstantis procesas:

- registruotu laišku siunčiamas šaukimas į teismą;
- susipažinama su teismo kanceliarijai pateikta byla;
- prašoma prieš posėdį atlikti papildomas užduotis;
- rengiamas posėdis, kuriame nagrinėjama, ar pakanka kaltės įrodymų, kad būtų galima nagrinėti bylą;
- nagrinėjama byla ir nustatoma nutarties skelbimo diena;
- skelbiama nutartis perduoti bylą kompetentingam teismui. Kaltinamasis neturi teisės šios nutarties apskųsti apeliacine tvarka, nebent teisės aktuose yra numatyta išimtis.

Baudžiamųjų bylų teismai

Jeigu esate kaltinamas padaręs sunkią baudžiamąją veiką (už kurią baudžiama ne mažesne negu 26 EUR bauda ir (arba) laisvės atėmimu nuo aštuonių dienų iki penkerių metų), būsite kviečiamas atvykti į baudžiamųjų bylų teismą, kuris nustatys, ar esate kaltas dėl pateiktų kaltinimų, paskelbs išteisinamąjį arba apkaltinamąjį nuosprendį ir galbūt priteis atlyginti žalą nukentėjusiesiems. Baudžiamųjų bylų teismas gali Jus nubausti laisvės atėmimu iki 20 metų, jei nusikaltimas priskiriamas sunkiai baudžiamajai veikai.

Baudžiamųjų bylų teismuose vykstantis procesas:

- teismo antstolis įteikia šaukimą į teismą;
- susipažinama su teismo kanceliarijai pateikta byla;
- rengiamas teismo posėdis;
- teisėjas vieną mėnesį nagrinėja bylą;
- skelbiamas sprendimas;
- suteikiama teisė teikti apeliaciją.

Prisiekusiųjų teismai

Jeigu esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą (už kurį skiriama didžiausia bausmė – laisvės atėmimas iki gyvos galvos), Jūsų byla siunčiama nagrinėti prisiekusiųjų teismui. Prisiekusiųjų kolegija, kurią sudaro 12 iš gyventojų atrinktų prisiekusiųjų, nustatys, ar esate kaltas dėl pateiktų kaltinimų. Jeigu būsite pripažintas kaltu, šie prisiekusieji kartu su prisiekusiųjų teismu, kurį sudaro trys teisėjai, nuspręs skirti bausmę. Tačiau sprendimą dėl galimiems nukentėjusiesiems mokėtinos kompensacijos sumos priims tik prisiekusiųjų teismas, jeigu šie nukentėjusieji prašys kompensacijos.

Prisiekusiųjų teismuose vykstantis procesas:

- kaltinimo kolegija priima sprendimą perduoti bylą nagrinėti kompetentingam teismui ir teismo antstolis įteikia šaukimą į teismą;
- susipažinama su teismo kanceliarijai pateikta byla (paprastai pateikiama nemokama kopija);
- rengiamas parengtinis teismo posėdis: sudaromas apklaustinių liudytojų sąrašas ir burtais sudaroma prisiekusiųjų kolegija;
- byla nagrinėjama žodžiu;
- nagrinėjamas kaltumas, paskui gali būti aptariama bausmė ir civilinės žalos atlyginimas;
- negalima teikti apeliacijos (galima teikti kasaciją).

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir Jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali Jums padėti, jei norite pateikti skundą. Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam galite pateikti skundus.

Norėdamas rasti reikiamą informaciją, spustelėkite tolesnes nuorodas.

1. Advokato konsultacijos

2. Mano teisės vykstant tyrimui

- Policijos areštas ir apklausa
- Bylos parengtinis tyrimas
- Bylos ikiteisminis tyrimas
- Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas
- Ikiteisminio tyrimo pabaiga

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

1. Advokato konsultacijos

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: .

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas Jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Kiekvienas Belgijos advokatas priklauso teisminės apygardos, kurioje yra jo biuras, advokatų tarybai. Briuselyje advokatų tarybą sudaro dvi asociacijos: prancūziškai kalbančių advokatų asociacija ir olandiškai kalbančių advokatų asociacija.

Prancūziškai ir vokiškai kalbančių advokatų tarybų asociaciją (pranc. *Ordre des Barreaux francophones et germanophone* (O.B.F.G.)) sudaro Valonijos regiono advokatų tarybos ir Briuselio prancūziškai kalbančių advokatų asociacija.

Asociaciją *Orde van de Vlaamse Balies* (O.V.B.) sudaro sostinės olandiškai kalbančių advokatų asociacija ir olandiškai kalbančių advokatų tarybos.

Advokatų sąrašą galima rasti abėcėlės tvarka pateikiamuose baltuosiuose ar geltonuosiuose puslapiuose arba internete (<https://avocats.be/fr> ar <http://www.advocaat.be/>). Advokato, paprastai ginančio baudžiamųjų bylų teismuose teisiamus asmenis, galite ieškoti naudodamiesi paieškos pagal pasirinktą temą (prancūzų kalba – *matière préférentielle*, olandų kalba – *voorkeurmaterië*) sistema (skyrus „baudžiamoji teisė“ (prancūzų kalba – *droit pénal*, olandų kalba – *strafrecht*).

Taip pat galite, ieškodamas pagal komuną arba teisminę apygardą, rasti netoli gyvenamosios vietos dirbantį advokatą.

Kiekvienos advokatų tarybos sekretoriatas taip pat gali pateikti savo advokatų sąrašą.

Į rekomenduotą advokatą taip pat galite tiesiogiai kreiptis el. paštu, laišku arba telefonu.

Advokato užmokestis

Paprastai užmokestį advokatai mokate Jūs. Prieš atliekant bet kokius veiksmus gali būti paprašyta sumokėti avansą. Užmokesčio suma nėra nustatyta įstatyme. Tačiau advokatas turi pranešti, kaip jis nustatys savo užmokestį: taikys valandinį tarifą pagal gynybai skirtą laiką ar vienodo dydžio mokesčių už paslaugą (konsultacijas, bylos skaitymą, ginamąją kalbą ir pan.).

Prie šių išlaidų pridedamos advokato biuro išlaidos ir teismo administracijai sumokėtos lėšos.

Jeigu neturite advokato paslaugoms apmokėti būtinų lėšų, galite prašyti, kad teisinės pagalbos biuras (pranc. *Bureau d'Aide Juridique*), kuriam priklauso Jūsų advokatas, suteiktų nemokamą teisinę pagalbą. Kiekvienos apygardos biurų sąrašas pateikiamas internete:

- [prancūzų kalba](#),
- [olandų kalba](#).

Nemokama advokato pagalba bus suteikta, jeigu gaunate socialinę pagalbą iš viešojo socialinės pagalbos centro (CPAS), garantuotas pagyvenusių asmenų pajamas ar pašalpas, kuriomis pakeičiamos neįgaliųjų pajamos, išlaikote vaiką, gaunantį garantuotas šeimos išmokas, nuomojate socialinį būstą, esate nepilnametis, turite labai didelių skolų (teisme vykdoma bendra skolų suregulavimo procedūra), esate sulaikytasis, protokolu atvykti į teismą pakviestas kaltinamasis arba psichikos ligonis.

Nemokamą teisinę pagalbą taip pat gausite, jeigu gyvenate vienas ir Jūsų mėnesinės pajamos mažesnės negu 860 EUR arba jeigu gyvenate šeimoje ir Jūsų bei su Jumis gyvenančių pilnamečių asmenų bendros pajamos mažesnės negu 1 104 EUR (pridedant 145,16 EUR vienam išlaikomam asmeniui).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

oks yra tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas?

Tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas – rinkti nusikaltimo įrodymus ir tikrinti informaciją, leidžiančią išteisinti įtariamąjį arba įrodyti, kad nusikaltimas nepadarytas.

Kokie yra tyrimo ir ikiteisminio tyrimo etapai? Kas vykdo kiekvieną etapą?

Policija tiria nusikaltimus, nustato jų vykdytojus ir renka įrodymus.

Jeigu policija įtaria, kad padarytas nusikaltimas, ji įspėja karališkąjį prokurorą, kuris nusprendžia:

- bylą nutraukti;
- tyrimą atlikti pats (parengtinis tyrimas) arba
- kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją ir prašyti, kad jis tirtų konkrečią veiką, o ne asmenį (ikiteisminis tyrimas).

Karališkojo prokuroro įgaliojimai siauresni negu ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba karališkasis prokuroras vadovauja tyrimui ir duoda nurodymus policininkams, atliekantiems paskirtas tyrimo užduotis (apklausa, krata, DNR mėginio paėmimas ir pan.).

Veiksmai baigus tyrimą

Kai atliekamas parengtinis tyrimas, karališkasis prokuroras gali:

- bylą nutraukti;

- pasiūlyti priimti susitarimą: viešasis ieškinys nepateikiamas (nekeliamas baudžiamoji byla) sumokėjus tam tikrą pinigų sumą (įprasta procedūra Kelių eismo taisyklių pažeidimo atveju);
- pasiūlyti tarpininkauti baudžiamosiose bylose, kai padaromi nesunkūs nusikaltimai: byla nekeliamas, bet nusikaltimą padaręs asmuo turi atlyginti žalą nukentėjusiajam ir prireikus lankyti terapijos ar mokymo kursus;
- įtariamajam tiesiogiai įteikti šaukimą atvykti pas teisėją, nagrinėjantį bylą iš esmės;
- protokolu pakviesti atvykti į teismą, kuriame nagrinėjama byla: šaukimas į teismą kaltinamajam įteikiamas jį suėmus (ne ilgesniam negu 24 valandų terminui) arba jam atvykus pas karališkąjį prokurorą, kad procedūra būtų pagreitinata.

Taip pat galimas ir kitas variantas: kai atliekamas ikiteisminis tyrimas, byla perduodama prokuratūrai, pateikiančiai galutinius reikalavimus. Paskui kaltinamasis gali perskaityti savo bylą. Jis kviečiamas atvykti į uždarąją kolegiją, kuri, išklausiusi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo tyrimo ataskaitą, galimą (-as) civilinį ieškinį pareiškusią (-ias) šalį (-is) (nukentėjusiuosius), prokuroro kaltinamąją kalbą ir advokato ginamąją kalbą, gali:

- gražinti bylą ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, kad tyrimas būtų papildytas;
- arba, jeigu tyrimas išsamus:
- atidėti sprendimo priėmimą, jeigu bylą nagrinėjant viešai kaltinamajam galėtų būti padaryta žala;
- paskelbti, kad asmuo izoliuojamas socialinės rūpybos įstaigoje, jeigu nusikaltimą jis padarė būdamas labai nestabilios psichinės būklės, todėl veikos metu negalėjo kontroliuoti savo veiksmų, ir vis dar yra tokios būklės;
- perduoti bylą kompetentingam teismui (policijos arba baudžiamųjų bylų teismui), kad būtų priimtas sprendimas; jeigu uždaroji kolegija mano, kad veiką turi nagrinėti prisiekusiųjų teismas, jį priima nutartį perduoti dokumentus generaliniam prokurorui, nes į prisiekusiųjų teismą gali kreiptis tik kaltinimo kolegija.

Kaltinamasis kaltinimo kolegijai apeliacine tvarka turi teisę apskųsti tik tam tikrus procedūrinius klausimus.

Vykstant tyrimui ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arešto orderį gali išduoti tam tikromis sąlygomis:

- yra akivaizdžių kaltės įrodymų;
- už tiriamą veiką baudžiama ne mažesne negu vienu metų laisvės atėmimo bausme;
- iš tikrųjų būtina užtikrinti visuomenės saugumą.

Jeigu didžiausia taikoma bausmė neviršija penkiolikos metų laisvės atėmimo, arešto orderį galima išduoti tik jeigu yra akivaizdžių priežasčių baimintis, kad asmuo pabėgs, pakartotinai nusikals, sieks išvengti teisingumo, sunaikins įrodymus arba slapta susitars su trečiosiomis šalimis.

Kaltinamasis į uždarąją kolegiją atvyksta per penkias dienas nuo arešto orderio išdavimo, paskui – kiekvieną mėnesį, kol ikiteisminis tyrimas baigiamas (jeigu nusikaltimas priskiriamas nesunkiam nusikaltimui, jis atvyksta kas tris mėnesius).

Mano teisės atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą

- [Policijos areštas ir apklausa \(1\)](#)
- [Bylos parengtinis tyrimas \(2\)](#)
- [Bylos ikiteisminis tyrimas \(3\)](#)
- [Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas \(4\)](#)
- [Ikiteisminio tyrimo pabaiga \(5\)](#)

Policijos areštas ir apklausa (1)

Kokiais atvejais ir kuriam laikui policija gali mane sulaikyti?

Galite būti sulaikytas užkluptas darantis nusižengimą ar nusikaltimą arba paprašius karališkajam prokurorui ar ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, jeigu yra akivaizdžių kaltės įrodymų. Policija gali sulaikyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Taip, areštuojant arba jeigu yra pagrindo manyti, kad turite ginklą ar pavojingą daiktą, arba jeigu kyla grėsmė viešajai tvarkai.

Ar policija gali įeiti į mano namus?

Taip, jeigu esate užkluptas darantis nusikaltimą arba davėte savo sutikimą.

Ar gali būti atlikta mano darbo patalpų, automobilio krata?

Taip, kaip ir Jūsų gyvenamosios vietos. Tačiau kai kurių vietų kratos atlikti negalima, o kai kurioms taikoma speciali apsauga: norint atlikti jų kratą turi būti vykdoma atskira procedūra (diplomato, parlamento nario darbo patalpos, profesines paslaptis saugantiems asmenims priklausančios patalpos ir pan.).

Automobilio kratą galima atlikti, jeigu yra pagrindo manyti, kad juo naudotasi darant nusikaltimą, vežti ieškomi asmenys, įkalčiai, įrodymai arba viešajai tvarkai pavojingi daiktai.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariu, draugu, gydytoju, ambasados darbuotoju?

Gydytojas apžiūri to paprašius arba jeigu policininkai mano, kad to reikia. Policininkai nusprendžia, ar leisti skambinti telefonu. Jeigu esate nepilnametis, policininkas kuo greičiau privalo raštu arba žodžiu informuoti tėvus, globėją arba Jumis besirūpinantį asmenį.

Kokios yra mano teisės policijai vykdant apklausą?

Turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save, t. y. nebendradarbiauti renkant įrodymus prieš Jus.

Kiekvienos apklausos pradžioje pranešama, kad:

- galite prašyti visus pateikiamus klausimus ir savo atsakymus į juos užrašyti taip, kaip jie buvo išdėstyti;
- galite prašyti pateikti konkrečią informaciją arba atlikti konkrečią apklausą;
- Jūsų parodymai gali būti naudojami kaip įrodymai teisme.

Galite naudotis turimais dokumentais, tačiau dėl to negali būti atidėta apklausa. Per apklausą arba vėliau galite reikalauti, kad šie dokumentai būtų pridėti prie apklausos protokolo arba pateikti teismo kanceliarijai.

Apklausos pabaigoje Jums perskaityti pateikiamas protokolas, nebent prašote, kad jis būtų perskaitytas. Paklausiama, ar parodymai neturi būti pataisyti ar papildyti.

Jeigu norite kalbėti ne per procesą vartojama kalba, pakviečiamas prisiekęs vertėjas, parodymai užrašomi Jūsų kalba arba prašoma pačiam užrašyti savo parodymus. Jeigu apklausa vyksta dalyvaujant vertėjui, nurodoma jo tapatybė ir pareigos.

Pranešama, kad gali būti pateikta nemokama apklausos kopija.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Policijos tarnybos gali naudotis centriniu registru.

Ar man gali padėti advokatas?

Advokatas negali dalyvauti jokiaje apklausoje ir negali su Jumis susitikti, kol esate sulaikytas 24 valandoms.

Bylos parengtinis tyrimas (2)

Tyrimą atlieka karališkasis prokuroras. Parengtinis tyrimas yra tiriamojo pobūdžio: slaptas, rašytinis ir atliekamas netaikant rungimosi principo.

Kokių veiksmų karališkasis prokuroras gali imtis per parengtinį tyrimą?

Išskyrus teisės aktuose numatytas išimtis, per parengtinį tyrimą negali būti imamasi jokių prievartinių veiksmų ir pažeidžiamos asmens teisės ir laisvės. Tam tikromis sąlygomis galima areštuoti turtą.

Be visų kitų veiksmų, karališkasis prokuroras gali:

- vyksti į vietas, kuriose padaryta veika;
- apklausti įtariamuosius ir liudytojus arba paprašyti, kad juos apklaustų policija;
- nurodyti 24 valandoms sulaikyti asmenį (kai jis nėra užkluptas darantis nusikaltimą);
- nurodyti atlikti DNR tyrimą įtariamajam sutikus;
- sulaikyti ir konfiskuoti korespondenciją (bet jos neatplėšti);
- tam tikromis sąlygomis gauti banko informaciją;

- atlikti kratą užklupus asmenį darantį nusikaltimą arba gavus asmens, kuris faktiškai naudojasi patalpomis, sutikimą;
- nurodyti taikyti specialius tyrimo metodus, kurie gali būti paremti vien intuicija.

Ką galiu daryti, jeigu atliekant parengtinį tyrimą pažeidžiamos mano teisės?

Pagrįstu prašymu galite prašyti, kad parengtinis tyrimas būtų nutrauktas, kad būtų vykdomas baudžiamosios bylos summarinis procesas, pavyzdžiui, jeigu Jūsų turtas areštuotas kaip įkaltis. Karališkasis prokuroras sprendimą turi priimti per 15 dienų. Jeigu atsakymas nepateikiamas arba jis yra neigiamas, galite pateikti skundą kaltinimo kolegijai.

Šiuo atveju taip pat galite prašyti karališkojo prokuroro leisti Centrinei arešto ir konfiskavimo tarnybai (pranc. *Organe central pour la saisie et la confiscation*) parduoti turtą arba jį susigrąžinti sumokėjus užstatą.

Ar galiu susipažinti su byla?

Kitaip negu atliekant ikiteisminį tyrimą, nėra jokios konkrečios taisyklės, pagal kurią atliekant parengtinį tyrimą bylos šalims leidžiama susipažinti su visa byla arba jos dalimi. Galite prašyti, kad su byla leistų susipažinti karališkasis prokuroras, turintis diskreciją patenkinti tokį prašymą arba jį atmesti.

Ar galiu daryti įtaką bylos baigčiai?

Ne. Karališkasis prokuroras vienas priima sprendimą bylą nutraukti, kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, šaukimu į teismą arba protokolu nurodyti atvykti į teismą, kuriame byla nagrinėjama iš esmės, arba pasiūlyti taikyti alternatyvų būdą, kad nebūtų pateiktas viešasis ieškinys (susitarimas arba tarpininkavimas: šiuo atveju byla nebus keliamą, jeigu sumokėsite baudą arba laikysitės vykdant tarpininkavimą nustatytų sąlygų).

Bylos ikiteisminis tyrimas (3)

Ikiteisminiam tyrimui vadovauja ir jį kontroliuoja ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, į kurį kreipiasi karališkasis prokuroras arba civilinį ieškinį pateikęs nuo nusikaltimo tariamai nukentėjęs asmuo.

Kokių veiksmų gali imtis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas?

Jis gali imtis visų veiksmų, kuriuos gali atlikti karališkasis prokuroras, ir plataus masto prievartos priemonių: išduoti arešto orderį, leisti klausytis telefoninių pokalbių, atlikti kratas be sutikimo, taikyti dar platesnius specialius tyrimo metodus ir pan.

Ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo mane apklausti?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas apklausti privalo tik tuomet, jeigu išduotas arešto orderis.

Ar teisėjas turi man pranešti, kad iškelta byla?

Iš esmės teisėjas turi Jums pateikti kaltinimus, jeigu yra akivaizdžių kaltės įrodymų. Kaltinimai pateikiami po apklausos arba laišku; pateikus kaltinimus turite teisę prašyti, kad būtų leista susipažinti su baudžiamąja byla ir kad būtų taikomos papildomos ikiteisminio tyrimo priemonės.

Ar teisėjas gali leisti klausytis telefoninių pokalbių?

Taip, laikydamasis labai tikslių teisės aktais nustatytų sąlygų.

Ar galiu prieštarauti tam, kad būtų atlikta krata?

Jūsų gyvenamosios vietos krata gali būti atlikta, jeigu teisėjas pasirašė kratos orderį ir jeigu krata vykdoma 5–21 val., išskyrus tam tikras išimtis.

Ar teisėjas gali fiziškai mane priversti duoti DNR mėginį?

Taip, tam tikromis sąlygomis.

Kokių veiksmų galiu imtis, kai ikiteisminio tyrimo veiksmu pažeidžiamos mano teisės?

Galite prašyti, kad būtų vykdomas baudžiamosios bylos summarinis procesas (žr. skyrelį „Bylos parengtinis tyrimas“).

Ar galiu susipažinti su byla vykstant tyrimui?

Jeigu esate nesulaikytas kaltinamasis, ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui skirtu prašymu galite prašyti, kad būtų leista susipažinti su byla; teisėjas gali atsakyti leisti, bet atsakymą turi pagrįsti. Jeigu teisėjas atsakymo nepateikia arba pateikia neigiamą atsakymą, galite teikti skundą kaltinimo kolegijai.

Ar galiu prašyti, kad būtų atlikti tam tikri ikiteisminio tyrimo veiksmai?

Taip, neatsižvelgiant į tai, ar esate sulaikytas. Galite to prašyti pateikęs prašymą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali atsisakyti prašymą tenkinti, jeigu priemonę laiko nebūtina tiesai įrodyti arba žalinga ikiteisminiam tyrimui. Galima teikti apeliaciją.

Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas (4)

Kaip turi vykti apklausa pas teisėją?

Apklausa turi vykti prieš išduodant arešto orderį, per 24 valandas nuo sulaikymo, kitaip arešto orderis negalios. Per apklausą visų pirma turi būti nustatoma, ar galima išduoti orderį, ir aptariami kaltinimai.

Advokatas dalyvauti negali.

Ar vėliau teisėjas gali mane apklausti?

Galite prašyti, kad Jus apklaustų pakartotinai. Tai vienintelė apklausa, kurioje gali dalyvauti advokatas.

Kada galiu susitikti su advokatu?

Po pirmosios ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomos apklausos.

Ar galiu apskusti arešto orderio teisėtumą ar išdavimo motyvus?

Sprendimo sulaikyti pagal arešto orderį apeliacine tvarka apskusti negalite.

Per penkias dienas nuo orderio išdavimo turite atvykti į uždarają kolegiją. Išvakarėse leidžiama susipažinti su byla. Jūs pats arba advokatas galite prašyti paleisti į laisvę.

Klausimą dėl orderio neteisėtumo advokatas gali kelti tik per šį pirmąjį apsilankymą uždarojoje kolegijoje (ir pateikus apeliaciją). Jeigu arešto orderis patvirtinamas, turite teisę teikti apeliaciją. Per 15 dienų turite atvykti į kaltinimo kolegiją. Jeigu šių terminų nesilaikoma, būsite nedelsiant paleistas į laisvę.

Patvirtinus arešto orderį sulaikoma vienam mėnesiui (arba trims mėnesiams). Per kiekvieną teismo posėdį galite užginčyti arešto orderio ir (arba) akivaizdžių kaltės įrodymų teisėtumą. Su byla leidžiama susipažinti likus dviem dienoms iki kiekvieno atvykimo į teismą.

Ar būdamas kalėjime gali palaikyti ryšius su trečiaisiais asmenimis?

Visada galite palaikyti ryšius su advokatu.

Tačiau ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali uždrausti palaikyti ryšius su bet kuriuo kitu asmeniu ne ilgiau kaip tris dienas.

Kada galiu būti paleistas į laisvę?

Paleisti į laisvę bet kada gali ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba galite būti paleistas ikiteisminį tyrimą atliekančio teismo sprendimu Jums atvykus į teismą. Galite būti paleistas lygtinai arba sumokėjus užstatą.

Esu kitos šalies pilietis. Ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą?

Arešto orderis gali būti išduotas, jeigu yra pavojus, kad bus siekiama išvengti teisingumo. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba ikiteisminį tyrimą atliekantys teismai gali paleisti į laisvę sumokėjus užstatą. Sumokėta pinigų suma Jums bus grąžinta, jeigu atvyksite į teismą visais proceso etapais.

Jeigu leidžiama likti laisvėje, prašoma atvykti į apklausas, daugiausia į bylą iš esmės nagrinėjančią teismą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas lygtinio paleidimo nutartimi gali nurodyti neišvykti iš šalies. Šių sąlygų taikymas gali būti pratęsiamas kas tris mėnesius. Jas galite apskusti uždarojoje kolegijoje.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (5)

Kokių veiksmų galiu imtis, jeigu tyrimas vilkinamas?

Po metų galite pateikti pagrįstą skundą kaltinimo kolegijai, kuri tikrins tyrimo eigą.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Karališkasis prokuroras perskaito teisėjo perduotą bylą ir išdėsto kaltinimus, dėl kurių kaltinamasis, karališkojo prokuroro teigimu, turi atsakyti teisme. Jis taip pat gali nurodyti nutraukti bylą arba prašyti teisėjo atlikti tam tikras papildomas tyrimo užduotis. Šia

proga karališkasis prokuroras arba uždaroji kolegija, kuri priima sprendimą dėl bylos baigties, dar gali pakeisti baudžiamosios veikos kvalifikavimą.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Ne, esate laikomas nekaltu, kol byla iš esmės nagrinėjantis teismas galutiniu sprendimu pripažįsta Jus kaltu.

Kaip byla baigiama nagrinėti?

Uždaroji kolegija, išklausiusi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo ataskaitą, civilinį ieškinį pareiškusią šalį, prokurorą ir advokatą, priima sprendimą:

- grąžinti kaltinamojo bylą kompetentingam teismui;
- paskelbti apie bylos nutraukimą;
- atidėti sprendimo priėmimą: paskelbiama, kad veika nustatyta, bet neskiriama jokia bausmė; teisėjas nustato bausmės vykdymo atidėjimo terminą, kartu gali būti nustatytos sąlygos, kurių reikia laikytis;
- taikyti socialinės rūpybos įstatymą (izoliavimas).

Kokias teises turiu šiuo etapu?

Prieš uždarnosios kolegijos posėdį galite perskaityti savo bylą ir gauti dokumentų kopijas. Konkrečiu prašymu taip pat galite prašyti atlikti papildomas tyrimo užduotis. Jeigu ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas atsisako jas atlikti, turite teisę pateikti skundą kaltinimo kolegijai.

Ar galiu teikti apeliaciją?

Nutarties perduoti bylą kompetentingam teismui apeliacine tvarka apskūsti negalite, nebent yra padarytas pažeidimas, nesimta tam tikrų veiksmų arba yra pagrindas paskelbti negaliojančiais ikiteisminio tyrimo veiksmą, įrodymų gavimą arba nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui, jeigu nurodote nepriimtumo arba viešojo ieškinio panaikinimo pagrindą.

Ar galiu būti kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje?

Iš esmės ne.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [nl](#).

ur vyks teismo procesas?

- Policijos teismas kompetentingas nagrinėti lengviausius pažeidimus, už kuriuos baudžiama 1–25 EUR bauda (Kaimo kodekso pažeidimus ir pan.), ir visus Kelių eismo taisyklių pažeidimus (eismo įvykius, kai yra žuvusiųjų, ir pan.);
- baudžiamųjų bylų teismas kompetentingas nagrinėti nesunkiems nusikaltimams priskiriamus nusikaltimus (kai iš karto galima nustatyti lengvinančias aplinkybes);
- prisiekusiųjų teismas kompetentingas nagrinėti sunkiausių nusikaltimus (kai negalima arba nesiekama nustatyti lengvinančių aplinkybių).

Ar teismo procesas yra viešas?

Iš esmės teismo procesas yra viešas ir byla nagrinėjama salėje, į kurią gali patekti visi (byla besidomintys asmenys ir žurnalistai), nebent tai draudžiama dėl saugumo.

Jeigu byla susijusi su morale (išžaginimas ir pan.), galite teismo prašyti rengti uždara posėdį, t. y. į posėdžių salę leisti patekti tik tiems asmenims, kurie susiję su byla.

Jeigu svarstomas klausimas dėl nusikaltėlio, neatsakančio už savo veiksmus, nes jo psichinė būklė labai nestabili, izoliavimo, šis asmuo gali prašyti klausimą nagrinėti uždareme posėdyje, o prokuratūra gali tam prieštarauti.

Kas nagrinės bylą?

Profesionalūs teisėjai policijos arba baudžiamųjų bylų teisme. Tačiau prisiekusiųjų teisme sprendimą dėl kaltinamojo kaltės priima vien dvylika prisiekusiųjų. Paskui su trimis teisėjais jie priima sprendimą dėl bausmės.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Prokuroras ir teisėjas veika, kuria esate kaltinamas, gali vertinti skirtingai. Pavyzdžiui, jeigu išdaužėte automobilio stiklą, prokuroras gali kaltinti bandymu apvogti, nors iš tikrųjų ketinote tik išdaužti stiklą. Teisėjas veika gali kvalifikuoti kitaip ir vertinti ją kaip turto sugadinimą. Tačiau jis turi Jus apie tai įspėti, kad galėtumėte apsiginti pagal šį naują pagrindą.

Kas būna, jei per teismo procesą prisipažįstu kaltu dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų?

Bausmė savaimė nesumažinama.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Ar privalau dalyvauti teismo procese? Ar man reikia dalyvauti visame procese?

Jums visada gali atstovauti advokatas. Išimties tvarka prieš teismą asmeniškai turite stoti tik tuomet, jeigu teismas taip nusprendžia nutartimi, kurią jis turi įpareigoti įteikti Jums prieš posėdį.

Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Jeigu nedalyvausite teismo procese arba Jums neatstovaus advokatas, kad atsakytumėte į kaltinimus, procesas vyks be Jūsų ir būsite nuteistas už akių.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, jei gyvenu kitoje valstybėje narėje?

Ne.

Ar man bus užtikrintas vertimas žodžiu, jei nesuprasiu teisme vartojamos kalbos?

Taip.

Ar privalau turėti advokatą?

Ne, nebent bylą nagrinėja prisiekusiųjų teismas.

Ar man bus skirtas advokatas?

Taip, tam tikromis sąlygomis (žr. [1 suvestinę](#)).

Ar galiu pakeisti advokatą?

Taip, net ir nepaaiškinęs savo sprendimo.

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Taip.

Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Tai neprivaloma.

Kokie bus padariniai, jei bylą nagrinėjant teisme nesakysiu tiesos?

Turite teisę neduoti parodymų prieš save ir taikyti tokią gynybos strategiją, kokią norite. Taip pat turite teisę tylėti.

Kokios yra mano teisės, susijusios su man nepalankiais įrodymais?

Ar galiu ginčyti man nepalankius įrodymus?

Taip.

Kaip?

Per posėdį galite teisėjo prašyti atlikti kitus tyrimus.

Kodėl?

Kad būtų įrodyta, jog kaltinimas neįtikinamas.

Kokių sau naudingų įrodymų galiu pateikti?

Galite pateikti bet kokius dokumentus, prašymą atlikti pakartotinę ekspertizę, apklausti naują liudytoją ir pan.

Ar galiu naudotis privataus detektyvo paslaugomis sau naudingiems įrodymams rinkti?

Taip.

Ar tokie įrodymai priimtini?

Taip.

Ar galiu prašyti liudytojų liudyti mano naudai?

Taip.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams?

Taip, tarpininkaujant policijai arba teisėjui.

Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Taip.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie mano teistumą?

Taip.

- Kokią informaciją?

Įsiteisėjusius nuosprendžius.

- Kokios sąlygos taikomos? Kokiu etapu atsižvelgiama?

Dėl šių nuosprendžių galima padvigubinti didžiausią bausmę ir neleisti taikyti naudingų priemonių.

- Ar atsižvelgiama į ankstesnius nuosprendžius, priimtus kitoje valstybėje narėje?

Taip, jie gali būti perduoti teisėjui.

Kas vyksta teismo proceso pabaigoje?

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

- Kaltinimai pripažįstami nepriimtinais, jeigu buvo pažeista svarbi taisyklė. Tačiau galima pradėti naują procesą.
- Priimamas išteisinamasis nuosprendis, jeigu nėra pakankamų Jūsų kaltės įrodymų ir nekyla jokių pagrįstų abejonių.
- Priimamas apkaltinamasis nuosprendis.

Jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis, teisėjas renkasi vieną iš penkių galimybių, atsižvelgdamas į nusikaltimų pobūdį ir Jūsų teistumą:

- skiria laisvės atėmimo bausmę;
- skiria sankciją, pagal kurią įpareigoja atlikti tam tikrą darbą: per vienus metus turi būti neatlygintinai atliktas visuomenei naudingas darbas; jeigu šis darbas neatliekamas, skiriama laisvės atėmimo bausmė arba bauda;

- skiria baudą;
- atideda nuosprendžio vykdymą arba jo priėmimą, kartu nustatydamas 1–5 metų bandomojo laikotarpio sąlygas (nebenusikalsti, lankyti mokymo kursus, nebesilankyti tam tikrose vietose ir pan.) arba jų nenustatydamas;
- paprastai paskelbia, kad asmuo pripažįstamas kaltu.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali pasisakyti dėl su juo susijusios veikos ir prašyti sumokėti piniginę kompensaciją.

Kaip?

Žodžiu arba pateikti rašytinį prašymą.

Kokiu etapu?

Per posėdį, iškart po to, kai Jus apklausia teisėjas.

Išsamesnė informacija pateikiama [nukentėjusiųjų teisių](#) suvestinėse.

Susijusios nuorodos

[Teismų adresai](#)

[Teisingumo ministerijos interneto svetainė](#)

[Kalėjimų adresai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

4. Mano teisės teismui priėmus sprendimą

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Ar galiu nesutikti su bausme ir apskųsti byloje paskelbtą sprendimą?

Jeigu nedalyvavote teismo procese arba Jums neatstovavo advokatas, sprendimas priimamas už akių. Visuomet galima teikti specialų skundą – prieštaravimą. Taip pat galima teikti apeliaciją.

Jeigu sprendimas priimtas Jums dalyvaujant, jis yra pagrįstas rungimosi principu. Apeliaciją numatyta teikti tik tuomet, jeigu sprendimą priėmė teismas (pranc. *tribunal*). Taigi negalima teikti apeliacijos dėl Apeliacinio teismo (pranc. *cour d'appel*) ir prisiekusiųjų teismo (pranc. *cour d'assises*) sprendimų.

Kaip ir kam galima apskųsti?

Jeigu esate sulaikytas, prieštaravimas ir apeliacija gali būti teikiami kalėjimo raštinei. Jeigu esate laisvėje, prieštaravimas pateikiamas per teismo antstolį, o apeliacija turi būti pateikta sprendimą priėmusio teismo (pranc. *tribunal*) kanceliarijai.

Per kokį terminą galima apskųsti?

Skundas turi būti pateiktas per penkiolika dienų.

- Prieštaravimo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po tos, kurią sužinoma apie rašytinio sprendimo įteikimą (dokumento įteikimas).

- Apeliacijos pateikimo terminas pradamas skaičiuoti nuo kitos dienos po teismo posėdžio, kuriame priimtas sprendimas, dienos.

Kokie yra skundo motyvai?

Nesutikimas su nustatytais faktinėmis aplinkybėmis arba teisiniais motyvais.

Kas būna apskundus?

Kas būna, jeigu teikdamas skundą esu kalėjime?

Jeigu skundas susijęs su byla, dėl kurios esate sulaikytas ir nuteistas laisvės atėmimo bausme, kalėjime liksite tol, kol bus paskelbtas naujas sprendimas. Vykstant šiam naujam procesui gali būti teikiamas prašymas paleisti į laisvę už užstatą.

Jeigu esate sulaikytas dėl kitos bylos, skundas Jūsų buvimui kalėjime įtakos neturės.

Kiek reikia laiko, kad skundas būtų išnagrinėtas?

Prieštaravimas pateikiamas nagrinėti teismo posėdyje per penkiolika dienų nuo skundo gavimo, jeigu esate laisvėje, arba per tris dienas, jeigu esate sulaikytas. Apeliacija išnagrinėjama ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo jos gavimo.

Ar skunde galiu pateikti naujų įrodymų?

Taip.

Kokios taisyklės yra taikomos?

Taikomos tokios pat taisyklės kaip ir bylą nagrinėjant pirmajam teisėjui (žr. [3 suvestinę](#)).

Kaip vyksta teismo posėdis, kuriame nagrinėjamas skundas?

Teisėjas pirmiausia nagrinėja, ar skundas pateiktas laiku, paskui dar kartą nagrinėja pateiktas faktines aplinkybes ir galimą bausmę, kuri turi būti paskelbta.

Koks gali būti teismo sprendimas?

Kas vyksta, jeigu skundas patenkinamas arba atmetamas?

Jeigu skundas (prieštaravimas arba apeliacija) patenkinamas, yra dvi galimybės:

- ieškinyms paskelbiamas nepriimtinas arba esate išteisinamas ir, jeigu buvote sulaikytas, nedelsiant paleidžiamas;
- esate nuteisiamas mažesne bausme.

Jeigu skundas atmetamas,

- prieštaravimo atveju skirta bausmė patvirtinama, bet niekada nedidinama;
- apeliacijos atveju bausmė gali būti patvirtinama arba padidinama.

Ar suteikiama teisė apskųsti aukštesne instancija ir (arba) kita instancija priimtą sprendimą?

Apeliaciją dėl teismo (pranc. *tribunal*) priimto sprendimo dėl prieštaravimo galima pateikti apeliaciniam teismui. Kasaciją dėl sprendimo dėl apeliacijos, pateiktos apeliacinio teismo kanceliarijai, per penkiolika dienų galima pateikti kasaciniam teismui. Dėl šios kasacijos nuosprendžio vykdymas neatidedamas.

Kokiomis aplinkybėmis teikiama kasacija?

Kasacija yra pagrįsta tik tuomet, jeigu pažeista teisė arba procedūra.

Jeigu pirmasis sprendimas buvo neteisingas, ar man bus atlyginta žala?

Taip, jeigu nagrinėjant šią bylą buvote sulaikytas.

Kokia žala atlyginama?

Kompensuojama dėl sulaikymo patirta žala.

Kaip?

Pateikiamas rašytinis prašymas Federalinei viešajai teisingumo tarnybai.

Jeigu mano skundas patenkinamas, ar nuosprendis bus įtrauktas į informaciją apie teistumą?

Ne.

Kada nuosprendis įsiteisėja?

Jeigu per penkiolika dienų nuo pranešimo apie už akių priimtą nuosprendį nepateikiamas joks prieštaravimas.

Jeigu per 25 dienas nuo nuosprendžio paskelbimo nepateikiama jokia nei Jūsų, nei prokuratūros apeliacija.

Esu kitos valstybės narės pilietis; ar galiu būti perduotas šiai valstybei narei pasibaigus teismo procesui Belgijoje?

Taip.

Ar perduodama savaime?

Ne, visada reikia gauti Belgijos ir kitos valstybės sutikimą.

Kokiomis aplinkybėmis?

- **Pirmasis atvejis.** Belgijoje paskelbtą nuosprendį, kuriuo skiriama ne mažesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė ir kurio negalima apskųsti, norima įgyvendinti Jūsų kilmės šalyje (taip pat žr. skyrelį [Teisingumas nuo A iki Z](#)):

a) Jūs su tuo sutinkate ir esate perduodamas tik tuo atveju, jeigu turite leidimą gyventi Belgijoje (žr. [Europos konvenciją](#));

b) esate perduodamas be savo sutikimo, jeigu neturite arba nebeturite leidimo gyventi Belgijoje (žr. [Europos konvenciją](#)) arba jeigu Belgija išdavė **Europos arešto orderį** Jums suimti, kartu suteikdama garantiją, kad būsite perduotas kilmės šaliai.

- **Antrasis atvejis.** Esate perduodamas be savo sutikimo, kad būtumėte teisiamas kilmės šalyje pagal valstybės, kurios pilietis esate, išduotą **Europos arešto orderį**. Jeigu dar turite atlikti bausmę Belgijoje, Belgija, norėdama Jus perduoti kilmės valstybei, gali palaukti, kol atliksite bausmę, arba gali perduoti tam tikram laikui, kad būtumėte teisiamas toje valstybėje, gavusi garantiją, kad paskui būsite perduotas Belgijai atlikti jos skirtos bausmės. Jeigu nuolatinė gyvenamoji vieta yra Belgijoje, galite prašyti Belgijos Jus perduoti, jei vėliau būsite perduotas Belgijoje atlikti užsienyje skirtos bausmės.
- **Trečiasis atvejis.** Esate perduodamas be savo sutikimo, kad kilmės šalyje atliktumėte bausmę, paskelbtą pagal valstybės, kurios pilietis esate, išduotą **Europos arešto orderį**. Jeigu dar turite atlikti bausmę Belgijoje, prieš perduodama Jus kilmės šaliai Belgija palauks, kol atliksite bausmę. Jeigu Jūsų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Belgijoje, galite prašyti Belgijos atsisakyti vykdyti arešto orderį, kad galėtumėte bausmę atlikti Belgijoje, o ne savo kilmės šalyje.

Ar galiu apskųsti sprendimą perduoti mane kitai valstybei?

Taip, nebent savo noru sutikote būti perduotas ir buvo leista perduoti.

Jeigu esate perduodamas tam, kad Belgijoje skirtą bausmę atliktumėte savo kilmės valstybėje narėje (pirmasis atvejis), per šešiasdešimt dienų **Valstybės tarybai** galite pateikti ieškinį dėl panaikinimo ir ieškinį dėl vykdymo sustabdymo, taip pat galite pateikti teisinį ieškinį **laikinąsias apsaugos priemones** skubos tvarka **taikančiam teisėjui**.

Įgyvendindamas kilmės šalies išduotą Europos arešto orderį (antrasis ir trečiasis atvejai) **ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas** atlieka pirmąjį tikrinimą; penkiolika arešto parų jo veiksams vadovauja **uždaroji kolegija**. Per 24 valandas nuo uždarosios kolegijos nutarties paskelbimo gali būti pateikta **apeliacija kaltinimo kolegijai** (žr. [3 suvestinę](#)). Per 24 valandas nuo kaltinimo kolegijos sprendimo priėmimo taip pat gali būti pateikta kasacija kasaciniam teismui.

Ar mane galima dar kartą teisti dėl to paties nusikaltimo, jei esu nuteistas Belgijoje?

Ne.

Informacija apie kaltinimus ir (arba) nuosprendį

Ar informacija apie nuosprendį ir su juo susijusius kaltinimus įtraukiama į informaciją apie mano teistumą?

Taip.

Kaip ir kur ši informacija saugoma?

Ji saugoma duomenų banke, vadinamame centriniu nuosprendžių registru, kurį administruoja Federalinė viešoji teisingumo tarnyba.

Kiek laiko ji saugoma?

Nuosprendžiai, kuriais skirtos policijos sankcijos (1–7 dienos laisvės atėmimo, 1–25 EUR baudos, sankcijos, pagal kurias įpareigojama 20–45 valandas dirbti tam tikrą darbą), teistumo (neteistumo) pažymoje nebenurodomi po trejų metų.

Kiti nuosprendžiai įrašomi visam laikui. Tačiau vykdant reabilitacijos procedūrą galima pasiekti, kad jie būtų išbraukti.

Ar informacija gali būti saugoma be mano sutikimo?

Taip.

Ar galiu skųstis dėl to, kad ši informacija saugoma?

Ne.

Kas gali susipažinti su informacija apie mano teistumą?

Teismai ir policija su ja gali susipažinti be apribojimų.

Informacijos apie teistumą nereikia painioti su teistumo (neteistumo) pažyma, kurios gali reikalauti kai kurios valdžios institucijos arba tam tikri privatūs asmenys (darbdaviai ir pan.) ir kurioje nenurodomi visi į informaciją apie teistumą įtraukti duomenys. Pavyzdžiui, paprasti kaltės pripažinimai, ne ilgesnis negu šešių mėnesių laisvės atėmimas ir ne didesnės negu 500 EUR baudos arba dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų skirtos baudos, nesusijusios su teisės vairuoti atėmimu ilgiau negu trejus metus, teistumo (neteistumo) pažymoje nebenurodomi praėjus trejiems metams ir 25 dienoms nuo nuosprendžio paskelbimo. Be to, šioje pažymoje niekada nenurodoma, kad nuosprendžio priėmimas atidėtas paprastai arba nustačius bandomąjį laikotarpį.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

5. Nesunkūs pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

aip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Jeigu vietos policija nustato, kad pažeistos Kelių eismo taisyklės, protokole nurodytos transporto priemonės savininkui ji gali nusiųsti užpildyti formą, kad sužinotų eismo įvykio metu vairavusio asmens tapatybę. Paskui karališkasis prokuroras gali pasiūlyti sudaryti susitarimą, kad nebūtų iškelta baudžiamoji byla, – banko pavedimu Fiskalinei pridėtinės vertės mokesčio, registro ir turto administracijai sumokėti tam tikrą pinigų sumą.

Sumokėjus šią sumą nereikia vykti į policijos teismą, taigi neskiriama didesnė bauda ir nereikia mokėti papildomų teismo išlaidų.

Tačiau sudaręs susitarimą pripažįstate savo kaltę ir atsakomybę dėl galimų nukentėjusiųjų, jeigu dėl Jūsų pažeidimo kitam eismo dalyviui padaryta žala.

Kas nagrinėja tokius pažeidimus?

Siūlyti sudaryti šiuos susitarimus įpareigota kompetentingo policijos teismo prokuratūra. Fiskalinės administracijos Baudų skyrius tvarko atliktų mokėjimų apskaitą ir apie juos praneša prokuratūrai.

Kokia tvarka taikoma?

Pasiūlymas sudaryti susitarimą pažeidėjui pateikiamas registruotu laišku arba policijos pareigūno įteikiamu pranešimu. Mokėjimo terminas yra nuo penkiolikos dienų iki trijų mėnesių, išimties atvejais – net iki šešių mėnesių.

Ar taikomos sankcijos?

Jeigu mokėjimas neatliekamas arba atmetamas pasiūlymas sudaryti susitarimą, prokuratūra kviečia pažeidėją į policijos teismą, kad pagal įstatymą jam būtų skirta sankcija (bauda, laisvės atėmimas, teisės vairuoti atėmimas).

Ar dėl tokių pažeidimų yra traukiami atsakomybėn kitų valstybių narių piliečiai?

Taip.

Kaip?

Pažeidimą nustatęs policininkas pasiūlo sudaryti susitarimą.

Atsisakius jį sudaryti jis gali reikalauti tuojau pat sumokėti mažiausią teisėtą baudą, o jeigu ji nesumokama, nedelsiant yra konfiskuojama protokole nurodyta transporto priemonė.

Jeigu atsisakoma sudaryti susitarimą, nurodyta suma gali būti sumokėta arba išskaičiuota policijos teismui priėmus sprendimą.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Nepilietiško elgesio atvejus (susijusius su rinkliavomis už automobilių stovėjimą ir švara viešose vietose) administruoja komunos valdžios institucija. Jeigu nesumokate nustatytos sumos, vietos taikos teisėjas gali patraukti Jus atsakomybėn.

Padarius pažeidimą, susijusį su socialine sritimi, mokesčiais, futbolo rungtynių saugumu, geležinkelių transportu, kitu viešuoju transportu ir panašiomis sritimis, specialioms valdžios institucijoms leidžiama rinkti administracines baudas. Įvairius teisinius ieškinius nagrinėja civilinių bylų teismo teisėjas.

Ar šie pažeidimai nurodomi informacijoje apie mano teistumą?

Nuosprendžiai, susiję su Kelių eismo taisyklių pažeidimais, į informaciją apie teistumą yra įtraukiami. Į šią informaciją neįtraukiamos administracinės baudos ir baudos, susijusios su futbolo įstatymu.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Bulgarija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([bg](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose duomenų suvestinėse aiškinama, kas atsitinka, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradedamas teisminis nagrinėjimas. Informacija apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos skiriama konkrečiai nustatyta bausmė, pvz., bauda, pateikta [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Bulgarijoje baudžiamąjį procesą sudaro 2 etapai – ikiteisminis tyrimas ir teismo procesas.

- **Ikiteisminio tyrimo** tikslas – atliekant tyrimą surinkti įrodymus, patvirtinančius arba paneigiančius prielaidą, kad tam tikras asmuo įvykdė nusikaltimą. Vadovaujami prokuroro tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjai arba policijos pareigūnai. Tyrimo tikslas – padėti prokurorui nuspręsti, ar kelti bylą ir palaikyti kaltinimus teisme prieš kaltinamąjį, ar procesą nutraukti.

- **Teismo procesas** pradedamas, kai prokuroras teisme pareiškia kaltinimus asmeniui dėl jo įvykdyto nusikaltimo. Teismo procese dalyvauja priešingos proceso šalys ir prokuroras, o kaltinamasis bei gynybos advokatas turi vienodas procesines teises. Teismas nagrinėja prokuroro pateiktus įrodymus, tačiau šalių prašymu arba savo iniciatyva gali rinkti ir nagrinėti naujus įrodymus teisybei nustatyti.

Teismas baigiasi teismo nuosprendžiu, kuriuo kaltinamasis pripažįstamas kaltu ir jam skiriama bausmė, arba išsteisinamas.

Išsamiau apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji gali padėti tik kaip bendriausio pobūdžio orientuojantys patarimai.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas.

[🔗 1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[🔗 2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą)
- Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį)
- Pirmą teismo apklausą
- Suėmimas arba paleidimas į laisvę
- Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui
- Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui
- Kardamosios priemonės
- Draudimas išvykti iš Bulgarijos

[🔗 3 – Mano teisės teismo proceso metu](#)

- Saugomo liudytojo apklausa

[🔗 4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[🔗 5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[🔗 Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

1 – Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą yra ypač svarbu, jei kokiu nors būdu esate įtrauktas į baudžiamąjį procesą. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendroje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatai, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip surasti advokatą

Jei manote, kad jums reikia advokato, tačiau nė vieno nepažįstate, galite rinktis iš advokatų, bendradarbiaujančių su jūsų gyvenamosios vietos apygardos teismu. 27 Bulgarijos advokatų asociacijų kontaktinius duomenis rasite [Aukščiausiosios advokatūros tarybos](#) svetainėje. Jei jus sulaiko, turite teisę, kad jums advokatas atstovautų nuo sulaikymo momento. Kadangi po sulaikymo turite teisę susisiekti su giminaičiais ir draugais, galite jų paprašyti surasti jums advokatą.

Užmokestis advokatui

Jei pasirinksite advokatą, už paslaugas jam mokėsite pagal raštišką jūsų ir advokato sudarytą sutartį.

Jei pats neturėsite pakankamai lėšų, tačiau norėsite, kad jums atstovautų advokatas, be to, kad būtų užtikrintas teisingumas, turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą. Ji suteikiama jūsų prašymu arba pagal įstatymą, kai jums privalo atstovauti gynėjas. Priklausomai nuo proceso etapo (žr. [1 duomenų suvestinę](#)), šį sprendimą priima prokuroras (per ikiteisminį tyrimą) arba teismas (per teismo procesą), įvertinę jūsų turtinę padėtį.

Jei jums reikalinga teisinė pagalba, prokuroras arba teismas nedelsdami išsiunčia sprendimą atitinkamos Advokatūros asociacijos tarybai, kad ši paskirtų jums advokatą. Atkreipkite dėmesį, kad jei būsite nuteistas, privalėsite atlyginti sumokėtą pinigų sumą jums paskirtam advokatui.

Susijusios nuorodos

[Advokatūros įstatymas](#)

[Teisinės pagalbos įstatymas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Nacionalinė teisinių paslaugų tarnyba](#)

[Aukščiausioji advokatūros taryba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

2 – Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu (iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui)

kas yra ikiteisminio tyrimo tikslas?

Tyrimo metu renkami įrodymai siekiant patvirtinti arba paneigti prielaidą, kad asmuo įvykdė nusikaltimą. Tyrimas gali būti pradėtas, kai ikiteisminio tyrimo įstaiga gauna skundą apie įvykdytą nusikaltimą arba turi duomenų apie galimą nusikaltimą. Jei policija sulaiko kurį nors asmenį nusikaltimo vietoje, tai taip pat gali būti pagrindas pradėti tyrimą.

Paprastai visus ikiteisminio tyrimo etapus vykdo policija. Kai kuriuos atvejus tiria ikiteisminio tyrimo teisėjai arba prokurorai. Tik prokuroras gali vadovauti tyrimui ir jį kontroliuoti.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą)

Ikiteisminio tyrimo įstaigos siekia surinkti įrodymų, patvirtinančių arba paneigiančių prielaidą, kad buvo įvykdytas nusikaltimas. Jei bus surinkta pakankamai įrodymų prielaidai, kad tam tikras asmuo įvykdė nusikaltimą, pagrįsti, tyrimą vykdančias pareigūnas privalo apie tai raštu informuoti asmenį, įtariamą padarius nusikalstamą veiką. Asmuo privalo pasirašyti pranešimą. Iškart po to kaltinamasis yra apklausiamas.

Sulaikymas

Jei policija randa įrodymų, duodančių pagrindą manyti, kad asmuo įvykdė nusikaltimą, ji gali asmenį sulaikyti ne ilgiau kaip 24 valandoms. Tik prokuroras gali nuspręsti, ar sulaikymas turėtų būti pratęstas, tačiau iš viso ne ilgiau kaip 72 valandoms. Priešingu atveju sulaikytas asmuo turėtų būti paleistas. Sulaikymo policijoje tikslas – nustatyti, ar asmeniui turi būti pareikšti kaltinimai. Kardomasis sulaikymas yra skirtas užtikrinti pirmąjį kaltinamojo pasirodymą teisme.

Pirma teismo apklausa

Paprastai prokuroras nustato kaltinamajam taikytiną [kardomąją priemonę](#). Tačiau jei prokuroras nusprendžia, kad [kardomoji priemonė](#) turėtų būti suėmimas arba namų areštas, jis tokį prašymą pateikia teismui ir užtikrina, kad kaltinamasis pasirodytų teisme.

Suėmimas arba paleidimas į laisvę

Jei kaltinamasis atvedamas į teismą, tik teismas gali nuspręsti, ar [kardomoji priemonė](#) bus suėmimas, namų areštas arba sulaikytojo paleidimas į laisvę.

Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui

Baigus tyrimą, ikiteisminio tyrimo pareigūnas surinktus įrodymus siunčia prokurorui. Prokuroras išnagrinėja įrodymus ir sprendžia, ar prielaida, kad buvo padaryta nusikalstama veika yra neabejotinai patvirtinta. Tik tada prokuroras gali pareikšti kaltinimus teisme. Priešingu atveju prokuroras nutraukia bylą.

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui

Kai kaltinamasis ir jo advokatas informuojami apie kaltinimus, jie gali pateikti įrodymus kaltinamojo naudai. Pasibaigus tyrimui, kaltinamojo ir jo advokato prašymu ikiteisminio tyrimo pareigūnas turi jiems leisti susipažinti su visais surinktais įrodymais ir skirti pakankamai laiko įrodymams įvertinti.

Mano teisės tyrimo metu

Atkreiptinas dėmesys, kad „sulaikymo“, „pirmos teismo apklausos“ ir „suėmimo“ etapai galimi, bet nėra būtini. Norėdami daugiau sužinoti apie savo teises kiekviename etape, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas.

- [Tyrimas \(įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą\) \(1\)](#)
- [Sulaikymas \(įskaitant Europos arešto orderį\) \(2\)](#)
- [Pirma teismo apklausa\(3\)](#)
- [Suėmimas arba paleidimas į laisvę \(4\)](#)
- [Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui\(5\)](#)
- [Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui \(6\)](#)
- [Kardomosios priemonės \(7\)](#)
- [Draudimas išvykti iš Bulgarijos \(8\)](#)

Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą) (1)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Jei prieš jus bus surinkta pakankamai įrodymų, ikiteisminio tyrimo pareigūnas su jumis susisieks ir informuos raštu apie nusikalstamą veiką, kurią padaręs esate kaltinamas. Iškart po to pareigūnas privalo jus informuoti apie jūsų teises tyrimo metu. Turėsite pasirašyti dokumentą, patvirtinantį, kad buvote informuotas apie savo teises.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Taip. Galite atsisakyti pasirašyti pranešimą, informuojantį jus apie kaltinimą, jei jums nebuvo suteikta vertėjo paslauga. Vertėjas padės jums viso tyrimo metu. Už vertėjo paslaugas jums mokėti nereikia.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Pranešdamas jums apie kaltinimus, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo jums pasakyti, kad galite atvykti su advokatu. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo suteikti jums pakankamai laiko susisiekti su advokatu. [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodyti atvejai, kai privaloma turėti gynėją. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#). Turite teisę su advokatu susitikti ir kalbėtis konfidencialiai. Jei nemokate kalbos, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos.

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Kai tik jums praneš apie kaltinimus, ikiteisminio tyrimo pareigūnas jus apklaus. Galite duoti parodymus dėl kaltinimų arba tylėti. Taip pat galite pateikti paaiškinimus vėliau bet kuriuo tyrimo etapu.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Jeigu prisipažinsite kaltas, jums gali būti skirta švelnesnė bausmė. Tylėjimas negali jums pakenkti. Teismas negali priimti nuosprendžio remdamasis tik jūsų prisipažinimu.

Esu iš kitos šalies. Ar privalau dalyvauti tyrime?

Kaip kaltinamasis, turite būti pasiekiamas tyrimą atliekančioms įstaigoms. Todėl jums gali būti pritaikyta [kardomoji priemonė](#). Jeigu jūsų nėra šalyje, tyrimas gali būti vykdomas, jei:

- nežinoma jūsų gyvenamoji vieta;
- negalite būti pakviestas dėl kitų priežasčių;
- buvote pakviestas, bet neatvykote ir nepateikėte tai pateisinančių priežasčių.

Tokiu atveju pagal [čia](#) nurodytą tvarką jums bus paskirtas privalomasis gynėjas.

Galite būti apklaustas naudojant vaizdo ryšį, jei esate išvykęs iš šalies ir tai nekludys tyrimui. Šios apklausos metu turėsite tokias pačias teises, kaip nurodyta pirmiau šioje duomenų suvestinėje.

Ar galiu būti išsiųstas atgal į savo šalį?

Taip, vadovaujantis [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodytomis sąlygomis. Jums reikės advokato pagalbos.

Ar būsiu laikomas suimtas, ar paleistas?

Jus gali laikyti suimtą. Daugiau informacijos rasite skyriuose [Pirma teismo apklausa \(3\)](#) ir [Suėmimas arba paleidimas į laisvę \(4\)](#).

Ar galiu išvykti iš šalies, kol vyksta tyrimas?

Galite, jei nesate sulaikytas, tačiau turėtumėte apie tai informuoti tyrimą atliekančią įstaigą. Jei bus manoma, kad galite vengti tyrimo, jums gali būti [uždrausta išvykti iš šalies](#).

Ar gali būti iš manęs pareikalauta duoti pirštų antspaudus, DNR mėginius (pvz.: plaukų, seilių) ar kurių kitų kūno skysčių?

Iš jūsų gali būti pareikalauta duoti tokius mėginius, jei jų negalima gauti kitu būdu. Mėginius turite duoti. Jei atsisakysite, tada šie mėginiai, teismui leidus, bus paimti priverstinai. Jei mėginiams paimti būtina įsiskverbti į kūną, procedūrą atliks gydytojas. Turite teisę iš ikiteisminio tyrimo pareigūno gauti informaciją apie vykdymo tvarką.

Ar gali būti atliekama asmens krata?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali nurodyti atlikti asmens kratą siekiant surinkti įrodymus arba konfiskuoti objektus, galinčius trukdyti tyrimui arba padėti jums pabėgti. Asmens krata turi būti sankcionuota teismo išduotu orderiu arba vėliau teismo patvirtinta. Turite teisę pamatyti asmens kratos protokolą ir teismo nutartį.

Ar gali būti atlikta krata mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir pan.?

Atsakymas toks pats kaip į pirmiau užduotą klausimą.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies man pareikštų kaltinimų iki bylos perdavimo teismui?

Galite prisipažinti kaltas per pirmą apklausą, kai sužinosite, kuo esate kaltinamas. Apie prisipažinimą ir savo teises šioje situacijoje žr. anksčiau šioje duomenų suvestinėje pateiktą informaciją.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti iki perduodant bylą teismui?

Jei surenkama naujų įrodymų, kaltinimai gali būti pakeisti. Apie naujus kaltinimus nedelsiant turite būti informuotas ir dėl to apklaustas.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimu, dėl kurio jau buvau apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Taip, nebent pagal galiojantį tarptautinį susitarimą, kurio viena šalių yra Bulgarija, nustatyta kitaip.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Taip, nepaisant, ar jūs to norite, ar ne.

Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį) (2)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Sulaikymą (suėmimą) vykdo policijos pareigūnai. Negalite būti sulaikytas ilgiau kaip 24 valandoms. Sulaikymo pagrindai nurodomi arešto orderyje. Turite teisę žinoti šiuos pagrindus, susipažinti su orderiu ir jį pasirašyti. Policijos įstaiga jus turi paleisti, jeigu nėra priežasčių jus suimti.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, turite teisę iš karto žinoti sulaikymo priežastis. Jums bus nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Su advokatu galite susitikti nuo sulaikymo momento. Išsamesnę informaciją rasite [čia](#).

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Jūsų gali paprašyti duoti parodymus, susijusius su jūsų sulaikymu. Galite, bet neprivalote duoti parodymus.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Šiame etape duoti parodymai nebus laikomi įrodymais. Todėl prieš jus jie negali būti panaudoti. Tik apklausos metu, kai žinosite jums pateiktus kaltinimus, duoti parodymai gali būti laikomi įrodymais. Daugiau informacijos rasite [Tyrimas \(įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą\) \(1\)](#).

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu ar draugu?

Galite. Policijos pareigūnas privalo nedelsdamas informuoti jūsų nurodytą asmenį apie jūsų sulaikymą.

Ar prireikus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Prireikus turite teisę į medicinos pagalbą. Policijos pareigūnas jums iškvies gydytoją.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Galite susisiekti su savo šalies konsuline įstaiga. Sulaikymo įstaiga turėtų nedelsdama išaiškinti jums šią teisę.

Ar gali būti atliekama asmens krata?

Jus sulaikius, bus atlikta asmens krata. Teismas vėliau turi pritarti tam, kad rasti asmeniniai daiktai gali būti naudojami kaip įrodymai. Turite teisę susipažinti su asmens kratos protokolu.

Ar galiu pateikti skundą?

Galite ginčyti kardomojo suėmimo teisėtumą, pateikdami teismui skundą. Teismas nedelsdamas išnagrinėja jūsų skundą.

Kokie bus padariniai, jei būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei valstybė narė išduoda jūsų [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas kitoje valstybėje narėje ir po teisėjo apklausos grąžintas į arešto orderį išdavusią valstybę. Prireikus apklausos metu turite teisę naudotis advokato ir vertėjo paslaugomis.

Pirma teismo apklausa (3)

Kodėl reikalinga pirma teismo apklausa?

Kai esate informuojamas apie jums, kaip kaltinamajam, pateiktus kaltinimus, prokuroras gali pareikalauti, kad jums būtų skirta viena iš [kardomųjų priemonių](#) – suėmimas arba namų areštas. Prokuroro pasiūlymu teismas paskiria vieną iš šių dviejų priemonių. Kadangi šių priemonių negalima vykdyti jums nedalyvaujant, privalote stoti prieš teismą, kuris nuspręs, kurią priemonę skirti.

Kas ir kokį vaidmenį atlieka?

Prokuroro vaidmuo yra užtikrinti, kad pasirodytumėte teisme. Kai esate laikomas policijos įstaigoje, prokuroras gali pratęsti jūsų sulaikymą, bet ne ilgiau kaip 72 valandoms. Vienintelis sulaikymo tikslas – užtikrinti, kad per 72 valandas pasirodytumėte teisme. Teismas jus apklaus, išnagrinės surinktus įrodymus, ir, vadovaudamasis įstatymais, nuspręs jus suimti arba paleisti į laisvę.

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Turite teisę išgirsti iš prokuroro, kodėl esate sulaikytas ir kada stosite prieš teismą.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, teismo apklausoje jums gali būti nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Su advokatu galite susitikti prieš pirmą teismo apklausą. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#).

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Teismas jūsų prašys patvirtinti savo asmens duomenis. Turite teisę pasisakyti teisme dėl to, ar turite būti suimamas ar paleidžiamas į laisvę. Jūsų advokatas patars, ką jums sakyti.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Šiame etape duoti parodymai nebus laikomi įrodymais. Todėl prieš jus jie negali būti panaudoti.

Ar man bus suteikta informacija apie kitus prieš mane turimus įrodymus?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę susipažinti su įrodymais, kuriais remiantis prokuroras pateikė prašymą jus suimti. Iki teismo apklausos turėsite pakankamai laiko įrodymams išnagrinėti.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Teismas pareikalaus informacijos apie jūsų teistumą, nesvarbu, ar jūs to norite, ar ne.

Suėmimas arba paleidimas į laisvę (4)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Kai teismas išnagrinės surinktą medžiagą ir išklausys prokurorą, jūsų advokatą ir jus patį, per tą patį teismo posėdį bus paskelbtas teismo sprendimas.

Pirmos apklausos metu teismas gali:

- nustatyti [kardomąją priemonę](#) – suėmimą (kardomąjį kalinimą) ar namų areštą;
- skirti švelnesnę [kardomąją priemonę](#) ir jus paleisti į laisvę;
- paleisti jus į laisvę nenustatydamas jokios [kardomosios priemonės](#).

Apklaustos metu teismas nespręs, ar jums pateikti kaltinimai pagrįsti.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu ar draugu?

Jei teismas nurodo jus suimti, apie tai nedelsiant bus informuota jūsų šeima.

Ar prireikus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Jei būsite suimtas, prireikus turite teisę į medicinos pagalbos suteikimą.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos valstybės?

Jei esate suimtas, teismas nurodys nedelsiant informuoti Bulgarijos užsienio reikalų ministeriją, kad ji susisiektų su jūsų valstybės konsuline įstaiga.

Ar galiu pateikti skundą?

Teismo nutartį dėl jūsų suėmimo arba paleidimo į laisvę galite apskųsti ne vėliau kaip per tris dienas nuo jos priėmimo. Apeliacinis teismas išnagrinės jūsų skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo pirmosios instancijos teismo nutarties paskelbimo dienos. Jo sprendimas bus galutinis ir neskundžiamas.

Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui (5)

Koks yra šio etapo tikslas?

Tai etapas po tyrimo užbaigimo (daugiau informacijos apie tyrimą rasite [čia](#)). Jame siekiama, kad prokuroras išnagrinėtų surinktus įrodymus ir nuspręstų, ar prielaida apie įvykdytą nusikalstamą veiką neabejotinai patvirtinta. Tik tada byla gali būti perduota teismui ir prasidėti baudžiamasis procesas.

Kas vadovauja šiame etape?

Prokuroras. Šiame etape prokuroras sprendžia, ar perduoti bylą teismui. Prokuroras taip pat gali nutraukti ikiteisminį tyrimą, kai tai nurodyta įstatymuose. Tada byla neperduodama teismui. Be to, prokuroras gali sustabdyti ikiteisminį tyrimą, jei tai leidžiama pagal įstatymus, kol yra sustabdymo pagrindas, ir vėliau tyrimą atnaujinti. Jei kaltinamajam peržiūrint tyrimo medžiagą prokuroras nustatė kokių nors pažeidimų, jis gali grąžinti bylą tiriančiam pareigūnui pataisyti arba pats gali tai padaryti.

Iš kur man žinoti, kas vyksta?

Jei jums pareikšti kaltinimai perduodami nagrinėti teismui, teismas jums atsiųs kaltinamojo akto kopiją. Jei prokuroras procesą nutraukia ar sustabdo, jis atsiunčia jums savo sprendimo kopiją.

Ar galiu pateikti skundą?

Galite pateikti skundą teismui dėl prokuroro sprendimo nutraukti procesą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo sprendimo kopijos gavimo dienos. Pirmosios instancijos teismas išnagrinės skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo užregistravimo dienos. Teismo nutartį galima apskųsti Apeliaciniam teismui, kuris priims galutinį sprendimą. Taip pat galite pateikti skundą teismui dėl prokuroro sprendimo sustabdyti procesą. Tuomet teismo sprendimas bus galutinis.

Ar gausiu tolesnę informaciją?

Kai jums peržiūrint tyrimo medžiagą prokuroras nustato pažeidimų ir grąžina bylą tiriančiam pareigūnui pataisyti arba pats pataiso, turite teisę būti informuotas apie tolesnius veiksmus.

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui (6)

Koks šio etapo tikslas?

Tikslas yra tas, kad jūs ir jūsų advokatas išnagrinėtumėte visus ikiteisminio tyrimo metu surinktus įrodymus, kai tyrimas baigiamas, įskaitant ir tą medžiagą, kuri pateikta jūsų naudai. Taigi žinosite, kokie įrodymai leidžia prokurorui pareikšti jums kaltinimus teisme. Tai padės jums ir jūsų advokatui parengti jūsų gynybą teisme.

Iš kur man žinoti, kas vyksta?

Kai ikiteisminis tyrimas baigtas, jūsų ar jūsų advokato prašymu tiriantis pareigūnas, prieš išsiųsdamas surinktą medžiagą prokurorui, praneš jums ir jūsų advokatui, kurioje vietoje, kurią dieną ir kuriuo laiku galite peržiūrėti įrodymus. Jūs ir jūsų advokatas turi teisę gauti pakankamai laiko tam padaryti.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, įrodymus peržiūrėsite padedamas vertėjo. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia.

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Šiame etape jūs nebūsite apklausiamas ir jums nereikės duotų parodymų dėl bylos.

Kokia informacija man bus pateikta?

Galėsite susipažinti su visais surinktais įrodymais ir perskaityti liudytojų parodymus. Jūsų advokatas paaiškins jums surinktų įrodymų reikšmę.

Kokios mano teisės, kai susipažinsiu su įrodymais?

Padedamas advokato galite prašyti surinkti naujus įrodymus, išsakyti su tyrimo veiksmis susijusias pastabas ir prieštaravimus. Tiriantis pareigūnas užregistruos jūsų prašymus, pastabas ir prieštaravimus, o prokuroras nuspręs, ar jie pagrįsti, ar ne.

Kokie bus padariniai, jei mano prašymai, pastabos ir prieštaravimai bus pagrįsti?

Prokuroras nurodys tiriančiajam pareigūnui imtis tolesnių su tyrimu susijusių veiksmų. Turite teisę būti informuotas apie tokius veiksmus ir naujus įrodymus, jei tokių būtų, pagal pirmiau aprašytą tvarką.

Kardomosios priemonės (7)

Prieš jus gali būti imtasi prievartos priemonių, jei bus galima pagrįstai, t. y. remiantis įrodymais, manyti, kad įvykdėte nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas. Priemonių tikslas – užkirsti kelią jums pasislėpti, naujiems nusikaltimams įvykdyti ar trukdyti įvykdyti galimą nuosprendį.

Kardomosios priemonės yra šios:

- **Rašytinis pasižadėjimas neišvykti** – įsipareigojate neišvykti iš gyvenamosios vietos be kompetentingos institucijos leidimo.
- **Užstatas** – tai tam tikro dydžio piniginė įmoka (arba garantija). Jei slėpsitės, ši įmoka bus konfiskuota ir jums pritaikyta dar griežtesnė priemonė.
- **Namų areštas** – jums draudžiama be leidimo išvykti iš namų.
- **Suėmimas (kardomasis kalinimas)** – būsite prievarta izoliuojamas.

Kardomasis kalinimas vykdomas policijos patalpose arba kalėjime.

Turite teisę žinoti (pasirašytinai) apie paskirtą kardomąją priemonę. Rašytinio pasižadėjimo neišvykti ir užstato priemonės skiria prokuroras. Namų areštą ir suėmimą skiria teismas prokuroro prašymu. Priemonė pasirenkama atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą, surinktus įrodymus ir asmeninę padėtį. Remiantis šiais veiksniais, gali būti nuspręsta jums netaikyti jokios kardomosios priemonės.

Kardomosios priemonės negali būti taikomos jums nedalyvaujant. Teismas turi atsižvelgti į kiekvieną jūsų pateiktą prašymą pakeisti „suėmimo (kardomojo kalinimo)“ ir „namų arešto“ priemonės švelnesnėmis.

Prokuroro skiriamas sulaikymas iki 72 valandų yra parengiamosios priemonės ir, vadovaujantis įstatymais, nėra kardomosios priemonės.

Draudimas išvykti iš Bulgarijos (8)

Jei esate kaltinamas įvykdęs nusikaltimą, baudžiamą ilgesne nei 5 metų laisvės atėmimo bausme, prokuroras gali jums uždrausti išvykti iš Bulgarijos be leidimo. Pasienio punktai bus nedelsiant informuojami apie draudimą. Priemonė reikalinga, kad būtų užkirstas kelias vengti baudžiamojo persekiojimo.

Jūs arba jūsų advokatas galite prašyti prokuroro leisti išvykti vieną kartą iš šalies nustatytam laikotarpiui. Prokuroras pateiks atsakymą ne vėliau kaip per tris dienas nuo jūsų prašymo gavimo. Jei bus draudžiama išvykti, turite teisę pateikti teismui skundą. Nerengdamas posėdžio teismas nedelsdamas nagrinėja jūsų prašymą. Teismas gali patvirtinti prokuroro draudimą arba leisti tam tikram laikotarpiui išvykti iš šalies. Ši nutartis yra galutinė.

Jūs arba jūsų advokatas taip pat galite prašyti teismo visiškai panaikinti draudimą išvykti iš Bulgarijos. Teismas tą padarys, jei nuspręs, kad nėra pavojaus, kad galite pasislėpti užsienyje.

Pirmiau nurodytose teismo procedūrose nebus atsižvelgta į prieš jus pateiktų kaltinimų priežastis.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Vidaus reikalų ministerijos veiklos įstatymas](#)

[Ekstradicijos ir Europos arešto orderio įstatymas](#)

[Vidaus reikalų ministerijos veiklos įstatymo įgyvendinimo taisyklės](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

3 – Mano teisės teisme

ur ir kaip vyks teismo procesas?

[Baudžiamojo proceso kodekse](#) apibrėžta, kuris apylinkės ar apygardos pirmosios instancijos teismas nagrinės jūsų bylą. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje.

Paprastai teismo procesas yra viešas. Tačiau, kad būtų apsaugota valstybės paslaptis, gera moralė arba neatskleidžiama saugomo liudytojo tapatybė, teismo procesas ar atskiri teismo posėdžiai gali būti uždari.

Atsižvelgiant į kaltinimų sunkumą, byla gali būti nagrinėjama vieno teisėjo arba kolegijos, susidedančios iš vieno teisėjo ir dviejų prisiekusiųjų. Labai sunkius nusikaltimus nagrinėja dviejų teisėjų ir trijų prisiekusiųjų kolegija. Teismo proceso metu teisėjas ir prisiekusieji turi vienodą balso teisę.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas teismo proceso metu?

Tai įmanoma, jei teismo nagrinėjimo metu įrodoma, kad tyrėjams iki šiol nežinomi faktai patvirtina kaltinimą. Tačiau nauji kaltinimai gali būti pareikšti tik tada, kai:

- būtina iš esmės pakeisti pirminiuose kaltinimuose pateiktus faktus;
- net ir neatlikus pakeitimo, nauji kaltinimai yra susiję su dar sunkesniais nusikaltimais.

Jei pareikšti nauji kaltinimai, prieš tęsiant teismo procesą, galite paprašyti laiko jiems pasirengti.

Jei prisipažinsite kaltas dėl jums pareikštų kaltinimų, jums gali būti paskirta švelnesnė bausmė. Tačiau teismas negali priimti nuosprendžio remdamasis tik jūsų prisipažinimu.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Jei esate kaltinamas įvykdęs nusikaltimą, baudžiamą ilgesne nei 5 metų laisvės atėmimo bausme, privalote dalyvauti teisme. Jei esate iš kitos valstybės narės ir jūsų dalyvavimas yra privalomas, teismo procesas gali vykti jums nedalyvaujant tik [čia](#) nurodytomis sąlygomis. Tokiais atvejais, vadovaujantis [čia](#) nurodyta tvarka, jums bus paskirtas privalomasis gynėjas.

Paprastai dalyvauti teismo procese naudojant vaizdo ryšį neleidžiama. Jei teismas manys, kad tai nepakenks teisingumui, jis gali tik apklausti jus pasinaudodamas vaizdo ryšio priemonėmis ir tik tuo atveju, jei esate kitoje valstybėje. Privalomas dalyvavimas reiškia, kad turite fiziškai dalyvauti visame bylos nagrinėjimo teisme procese. Jei jūsų dalyvavimas neprivalomas, turite teisę jame dalyvauti. Jei nemokate kalbos, galite nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

[Čia](#) Baudžiamojo proceso kodekse nurodyti atvejai, kai privaloma turėti teisinę gynybą. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#). Advokatą galite pakeisti. Jei esate suimtas, su advokatu galite susitikti ir kalbėtis konfidencialiai. Jei nemokate kalbos, jums gali padėti vertėjas.

Galite, bet neprivalote, duoti parodymus bylos nagrinėjimo metu. Net jei nesakysite tiesos, tai jums nepakenks. Tačiau turite patvirtinti savo asmens duomenis.

Kokios yra mano teisės, kalbant apie įrodymus prieš mane?

Galite ginčyti prieš jus pateiktus įrodymus. Galite teigti, kad jie yra neleistini, nes buvo neteisėtai surinkti arba, net jei leistini, nepatvirtina kaltinimo. Paprastai įrodymai yra ginčijami teismo proceso pabaigoje, kai advokatas pateikia gynybos argumentus. Įrodymų teisėtumą galima ginčyti ir bylos nagrinėjimo metu.

Turite teisę reikalauti, kad būtų surinkti pagal įstatymus leistini įrodymai jūsų naudai. Galite reikalauti, kad būtų apklausiami gynybos liudytojai. Galite prašyti, kad bet kuriuo teismo proceso etapu būtų pateikta įrodymų. Privataus detektyvo pateikti įrodymai leistini, jei jie surinkti vadovaujantis įstatymais. Jūsų advokatas gali įvertinti jų reikšmę.

Jūs ir jūsų advokatas galite užduoti klausimus kaltintojo pakviestiems liudytojams. Kitokia yra [saugomų liudytojų](#) apklausos tvarka. Galite ginčyti liudytojų parodymus prieš jus. Paprastai tai daroma teismo proceso pabaigoje, kai advokatas pateikia gynybos argumentus.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie mano teistumą?

Teismas surinks duomenis apie jūsų ankstesnį teistumą, nepaisydamas to, ar tam pritariate, ar ne. Jei esate pripažįstamas kaltu ir turite ankstesnį teistumą, kurio terminas neišnykęs, jums gali būti skirta griežtesnė bausmė. Teismo proceso pabaigoje turi būti pateikti aktualiausi duomenys apie ankstesnį teistumą. Į ankstesnį teistumą kitoje valstybėje narėje atsižvelgiama, jei ji pripažino Bulgarijos teismas.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Jei teismas nusprendžia, kad kaltinimas nekelia jokių abejonių, teismas jus pripažins kaltu ir nubaūs vadovaudamasis įstatymu. Priešingu atveju teismas jus išteisins.

Galimos bausmės:

- Laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė – su galimybe ją pakeisti ir be jos: už labai sunkius nusikaltimus. Laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė be galimybės ją pakeisti negali būti pakeista terminuota laisvės atėmimo bausme. Terminuota laisvės atėmimo bausmė – ilgiausiai 20 metų arba su išimtimis iki 30 metų. Bausmė atliekama kalėjime.
- Lygtinis nuteisimas apibrėžtam laikotarpiui – kontrolės ir poveikio priemonės neatimant laisvės. Tokia priemonė gali būti viešieji darbai.
- Turto konfiskavimas – priverstinis viso ar dalies turto paėmimas.
- Bauda – sumokama tam tikra pinigų suma.
- Apribojimas apibrėžtam laikotarpiui eiti tam tikras pareigas ar užsiimti tam tikra profesine veikla, teisių į apdovanojimus, karinius laipsnius apribojimas.
- Viešas papeikimas – tam tikru būdu viešai paskelbiama bausmė.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo proceso metu?

Kaip privatus kaltintojas, nukentėjusysis palaikys prokuroro pareikštą kaltinimą ir reikalaus jus nuteisti kaip reikalaujama įstatymuose. Kaip civilinis ieškovas, nukentėjusysis norės, kad jums nurodyta atlyginti nusikaltimu padarytą žalą. Teismo proceso metu nukentėjusysis pateiks prašymą ir teismo sprendimu atliks šiuos vaidmenis.

Saugomo liudytojo apklausa

Parodymų davimas gali kelti pavojų liudytojo ar jo šeimos narių ir draugų gyvybei ar sveikatai. Todėl teismas, jei bus įsitikinęs pavojaus tikrumu, imsis priemonių – liudytojo prašymu arba sutikimu – skubiai jį apsaugoti. Tokia priemonė gali būti liudytojo, kuriam gresia pavojus, tapatybės įslaptinimas.

Saugomas liudytojas, kurio tapatybė įslaptinama, apklausiamas nedalyvaujant kitiems teismo proceso dalyviams. Įstatymuose nustatyta teismo pareiga imtis visų įmanomų atsargumo priemonių, kad nebūtų atskleista liudytojo tapatybė. Po apklausos teismas nedelsdamas jums ir jūsų advokatui pateiks nepasirašytų liudytojų parodymų kopijas. Jūs ir jūsų advokatas galite raštu pateikti klausimus liudytojui.

Susijusios nuorodos

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135512224> Baudžiamojo proceso kodeksas

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/1589654529> Baudžiamasis kodeksas

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135560660> Teismų įstatymas

<http://www.vss.justice.bg/bg/vlast/1.htm> Aukščiausioji teismų taryba

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

4 – Mano teisės po to, kai teismas priima nuosprendį

Ar galiu pateikti skundą?

Pripažinęs jus kaltu ar nekaltu, teismas priims nuosprendį, kurį paskelbs teismo proceso pabaigoje. [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodyta, kada teismas gali nutraukti bylą nepriėmęs nuosprendžio. Tuomet teismas priima nutartį. Galite apskųsti nuosprendį ir nutartį.

Apeliacinis skundas turi būti pateiktas raštu ir jūsų pasirašytas. Apeliacinės instancijos teismui jis pateikiamas per pirmosios instancijos teismą. Jei pirmosios instancijos teismas yra apylinkės teismas, apeliacinės instancijos teismas bus apygardos teismas. Apygardos teismų nuosprendžiai ir nutartys apskundžiami Apeliaciniam teismui. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje. Apeliacinis skundas dėl nuosprendžio pateikiamas ne vėliau kaip per penkiolika dienų nuo jo paskelbimo dienos, o dėl nutarties – ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jos paskelbimo dienos.

Apeliaciniame skunde galite ginčyti teismo išvadą, susijusias su teismo nuomone įrodytais faktais, netinkamą įstatymų taikymą ir neteisingą bausmės skyrimą. Nesvarbu, kiek ir kokių skundų pateiksite, apeliacinės instancijos teismas nuspręs, ar bendras nuosprendis teisingas, ar ne.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Gavęs jūsų apeliacinį skundą, pirmosios instancijos teismas išsiųs jo kopijas prokurorui ir kitiems teismo proceso dalyviams. Kartu su nuosprendžio motyvais tas pats teismas perduos bylą su apeliaciniu skundu apeliacinės instancijos teismui. Jei teismas jums paskyrė [kardomąją priemonę](#) – suėmimą, apeliacinis skundas neužtikrins jūsų paleidimo. Tačiau galite prašyti apeliacinio teismo pakeisti šią priemonę į švelnesnę. Teismas priims sprendimą dėl jūsų apeliacinio skundo atskirame posėdyje.

Apeliacinės instancijos teismui nėra nustatyta, per kokį terminą jis turi paskirti posėdį. Tai priklauso nuo to, kada gali būti surašyti nuosprendžio motyvai, ir nuo apeliacinės instancijos teismo darbo krūvio.

Apeliacinės instancijos teismui galite pateikti naujų įrodymų, nes šis teismas gali nustatyti naujus faktus. Čia taip pat galioja pirmosios instancijos teismui taikomi įrodymų reikalavimai.

Kaip nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Galite, tačiau neprivalote dalyvauti skundo nagrinėjimo posėdyje. Jūs (arba jūsų advokatas) galite žodžiu pateikti pastabas dėl apeliacinio skundo. Kitos šalys, dalyvaujančios nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teismo posėdyje, gali pateikti pastabas dėl apeliacinio skundo.

Išnagrinėjęs bylą, apeliacinės instancijos teismas turi nuspręsti, ar:

- panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą prokurorui ar pirmosios instancijos teismui pakartotiniam nagrinėjimui;
- panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimti naują nuosprendį;
- pakeisti nuosprendį taikant švelnesnę bausmę;
- pakeisti nuosprendį ir nutraukti baudžiamąją bylą;
- sustabdyti baudžiamosios bylos nagrinėjimą [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nustatytais pagrindais;
- patvirtinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį.

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei jūsų netenkina apeliacinio teismo nuosprendis arba nutartis, galite juos apskųsti Aukščiausiam kasaciniam teismui. Jei apeliacinis teismas yra apygardos teismas, skundą Aukščiausiam kasaciniam teismui galite pateikti tik tuo atveju, jei apygardos teismas priėmė naują nuosprendį.

Aukščiausiasis kasacinis teismas nenustato naujų faktų, todėl nepriima naujų įrodymų. Šis teismas tik gali įvertinti, ar tinkamai taikyti įstatymai ir teisingai skirtos bausmės. Aukščiausiasis kasacinis teismas nagrinėja tik jam pateiktame skunde išdėstytus pagrindus.

Teisę į žalos atlyginimą turite tik tuo atveju, jei panaikinamas jūsų apkaltinamasis nuosprendis ir apeliacinės instancijos teismas priima naują išteisinamąjį nuosprendį. Daugiau informacijos rasite [čia](#) pateiktame specialiajame žalos atlyginimo įstatyme. Jei, nepaisant apeliacinio skundo, nuosprendis lieka galioti, net jei ir bausmė sušvelninama, tai bus įtraukta į jūsų duomenis apie teistumą. Išteisinamasis nuosprendis nebus įtrauktas į šiuos duomenis.

Jei pasinaudojote visomis apskundimo apeliacinės instancijos teismui ir Aukščiausiam kasaciniam teismui galimybėmis, tolesnis apskundimas negalimas. Jei apeliacinis skundas nebuvo pateiktas ar buvo pateiktas praleidus nustatytą terminą arba jei paskelbta Aukščiausiojo kasacinio teismo nutartis, nuosprendis tampa galutinis ir neskundžiamas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Galite būti išsiųstas. Kai kuriais atvejais tai gali atsitikti, net jums prieštaraujant. Išsiuntimas vykdomas pagal [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nustatytą tvarką, bet ne automatiškai įsisteisėjus jūsų nuosprendžiui. Jums reikės teisinės pagalbos.

Jei esu nuteistas, ar gali mane vėl teisti už tą patį nusikaltimą?

Pagal įstatymus draudžiama antrą kart teisti už tą patį nusikaltimą, už kurį jau buvote nuteistas. Draudimas taip pat galioja, jei buvote nuteistas kitoje valstybėje narėje.

Informacija apie kaltinimus ir (arba) teistumą

Informacija apie jums pateiktus kaltinimus bus registruojama policijoje. Jei būsite išteisintas, galite prašyti policijos panaikinti šią informaciją.

Šia informacija apie teistumą bus papildyti ir jūsų duomenys apie teistumą. Šie duomenys bus saugomi atitinkamame apylinkės teisme. Jei gimėte ne Bulgarijoje, duomenys apie jūsų teistumą bus saugomi Teisingumo ministerijoje.

Duomenys apie teistumą saugomi tol, kol jums sukaks 100 metų, po to jie bus perrašyti į mikrofilmą ir vėliau sunaikinti.

Duomenims apie teistumą saugoti nereikalingas jūsų sutikimas. Taip pat neturite teisės prieštarauti, kad duomenys būtų saugomi.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Valstybės ir savivaldybių atsakomybės už \(piliečiams padarytą\) žalą įstatymas](#)

[2008 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. 8 dėl Teistumo registravimo tarnybų funkcijų ir darbo organizavimo](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai

apie nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai, susiję su nustatyto greičio viršijimu, netinkamu transporto priemonių statymu ir pan., yra administraciniai teisės pažeidimai. Jie nagrinėjami administracine tvarka. Už šiuos pažeidimus galimos bausmės yra nuobauda arba teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas konkrečiam laikotarpiui. Jeigu pažeidimai sunkesni, gali būti taikomos abi bausmės.

Pažeidimus nustato ir bausmes skiria kelių policija. Administracinę nuobaudą galite apskųsti kompetentingam apylinkės teismui ne vėliau kaip per septynias dienas nuo pranešimo apie nuobaudą įteikimo dienos. Turite teisę būti ginamas advokato. Nuobaudoms, mažesnėms nei 50 BGN, apskundimo teisė netaikoma.

Apylinkės teismas gali patvirtinti arba panaikinti bausmę. Apylinkės teismo sprendimą galite apskųsti kompetentingam administraciniam teismui. Administracinio teismo nutartis galutinė ir neskundžiama. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje.

Tokia pati tvarka taikoma ir kitų valstybių narių piliečiams, padariusiems pažeidimus.

Ar tokie pažeidimai bus įtraukti į duomenis apie mano teistumą?

Šie pažeidimai nebus įtraukti į jūsų duomenis apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[Administracinių teisės pažeidimų ir nuobaudų įstatymas](#)

[Kelių eismo taisyklių įstatymas](#)

[Kelių eismo taisyklių įstatymo įgyvendinimo taisyklės](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/03/2020

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (CS) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Pagal Čekijos Respublikos Konstituciją bausmė jums gali būti skiriama tik pagal įstatymus ir atitinkamų įstatymų nustatyta tvarka. Tai – [Baudžiamasis kodeksas](#), [Nepilnamečių justicijos įstatymas](#) ir [Baudžiamojo proceso kodeksas](#), kuriuose įtvirtintos baudžiamojo proceso taisyklės, įskaitant specialiąsias jūsų teisių įgyvendinimo ir užtikrinimo sąlygas.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba apkaltinamas nusikaltimu. Informaciją apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bausmė – bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka.

1. Ikiteisminis procesas

Ikiteisminis procesas yra pirmasis baudžiamojo proceso etapas. Jį sudaro dvi dalys:

- institucijų, atsakingų už baudžiamąjį procesą iki patraukimo baudžiamojon atsakomybėn (tai vadinama apklausos etapu), procedūros; ir
- ikiteisminio tyrimas etapas, tai yra, baudžiamojo proceso dalis nuo bylos iškėlimo iki kaltinimų pareiškimo arba bylos nutraukimo kita tvarka (žr. [2 duomenų suvestinę](#)) [#Podstránka_2](#) .

2. Parengiamasis kaltinimų aptarimas

Parengiamojo kaltinimų aptarimo metu teismas išsiaiškina, ar byla buvo tinkamai ištirta ikiteisminiame etape ir ar kaltinimai sudaro tinkamą pagrindą tolesniam procesui. Taip pat sprendžiama, ar byla yra teisinga teismui.

3. Teisminis bylos nagrinėjimas

Tai yra svarbiausia baudžiamojo proceso dalis. Tiriami įrodymai ir priimamas sprendimas byloje. Šiame baudžiamojo proceso etape kaltinamasis (-ieji) ir liudytojai bei nukentėjusioji šalis (-ys) yra apklausiami teisme. Teisiamasis posėdis yra viešas, žodinis ir vyksta čekų kalba. Jei nemokate čekų kalbos, turite teisę į vertėją.

4. Apeliacinis procesas

Nuteistasis, jo šeima, advokatas, prokuroras arba nukentėjusioji šalis turi teisę per 8 dienas pateikti apeliacinį skundą. Pateikus apeliacinį skundą, apeliacinis teismas peržiūri pirmos instancijos teismo sprendimą.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija ne vaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui](#)

- Apklausa
- Tyrimas
- Suėmimas
- Sprendimas ikiteisminiame procese, kaltinimas
- Sutrumpintas ikiteisminis tyrimas

[☞ 3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

- Teisminis bylos nagrinėjimas
- Bausmės, nukentėjusiojo teisės

[☞ 4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[☞ Čekijos Teisingumo ministerija](#)

[☞ Čekijos Vidaus reikalų ministerija](#)

[☞ Čekijos advokatų asociacija](#)

[☞ Informacija apie žmogaus teises](#)

[☞ Teisinė informacija visiems](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 16/09/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Šioje duomenų suvestinėje rasite atsakymą, kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai pinigų jam sumokėti. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti.

Kaip susirasti advokatą

Asmenį baudžiamojoje byloje gali ginti tik advokatas, įtrauktas į advokatų registrą, kurį tvarko [☞ Čekijos advokatų asociacija \(CBA\)](#).

Jei jums reikia gynėjo, kreipkitės į [☞ Čekijos advokatų asociaciją](#) ([☞ http://www.cak.cz](http://www.cak.cz) arba tiesiogiai į kurį nors iš registre esančių advokatų).

Kas bus, jei nepasirinksiu advokato?

Jei nepasirinksite advokato, turėsite gintis pats.

Kai kuriais atvejais gynėją turėti privalote ir teismas jį paskiria, jei jo nepasirenkate per tam tikrą nustatytą terminą. Atvejai, kai gynėjas yra būtinas:

- jei esate sulaikytas arba stebimas gydymo įstaigoje;
- jei jūsų veiksnumas apribotas;
- jei esate pabėgėlis;
- jei jums mažiau negu 18 metų;
- jei turite fizinę arba protinę negalią ir yra abejojama dėl jūsų galimybės gintis teisme pačiam;
- jei jums gali būti skirta didesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė;
- jei jums, kaip suimtajam, bus taikomas supaprastintas procesas;
- bylose, kuriose jums gali būti skirtas profilaktinis medicininis gydymas (išskyrus gydymą nuo alkoholizmo);
- kai kuriose tarpvalstybinėse bylose.

Kas sumokės advokatui?

Advokato paslaugas apmoka kaltinamasis. Jei advokatą jums paskiria teismas, gynybos išlaidas padengia valstybė. Valstybė sumoka ir tuo atveju, jei turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą.

Kiek kainuoja advokato paslaugos?

Užmokestis už advokato paslaugas nustatomas jūsų ir jūsų gynėjo sutartyje arba [Advokatų įkainių įstatyme](#) (jei nesate sudarę sutarties).

Kada turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą?

Jei neturite pakankamai lėšų savo gynybos išlaidoms apmokėti, turite teisę į užmokesčio sumažinimą arba nemokamą teisinę pagalbą (toliau kartu – nemokama teisinė pagalba). Jūsų prašymą išnagrinės teisėjas arba teismo pirmininkas, remdamiesi informacija apie jūsų finansinę padėtį. Prašymą turite pateikti ikiteisminio tyrimo laikotarpiu per prokurorą arba per teismo posėdžius.

Nemokama teisinė pagalba jums gali būti paskirta ir be prašymo, jei ją skirti yra tinkama atsižvelgiant į įrodymus.

Susijusios nuorodos

[Advokatų įkainių įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminio tyrimo paskirtis – išsiaiškinti, ar nusikaltimas buvo padarytas, kas jį padarė (apklausos etapas), o po to užtikrinti įrodymus ir paruošti bylą teismui (tyrimo etapas).

Ikiteisminį tyrimą vykdo policija vadovaujama prokuroro, kuris sprendžia, ar procesas atliktas tinkamai.

Kai kuriuos veiksmus gali atlikti tik prokuroras arba jiems būtinas prokuroro sprendimas (pavyzdžiui, ikiteisminio tyrimo nutraukimas). Teisėjas turi teisę priimti sprendimus dėl kai kurių kitų veiksmų (pavyzdžiui, įtariamojo suėmimo, sulaikymo, kratos jo namuose ir telefoninių pokalbių pasiklausymo).

Išsamesnės informacijos apie ikiteisminio tyrimo etapus rasite spustelėję tolesnes nuorodas.

- [Apklausa \(1\)](#)
- [Ikiteisminis tyrimas \(2\)](#)
- [Suėmimas \(3\)](#)
- [Sprendimas ikiteisminiame procese, kaltinimas \(4\)](#)
- [Sutrumpintas ikiteisminis tyrimas \(5\)](#)

Procedūra prieš pradėdant baudžiamąjį procesą – apklausa (1)

Kokia yra apklausos paskirtis?

Tam, kad būtų išsiaiškintos nusikaltimo aplinkybės ir jį padaręs asmuo, policija gali:

- imti parodymus;
- gauti ekspertų išvadas;
- nagrinėti dokumentus;
- atlikti kratą ir apžiūrėti nusikaltimo vietą;

- rašyti policijos protokolus, imti pirštų antspaudus, daryti kūno matavimus, apieškoti įtariamuosius;
- atlikti skubius veiksmus;
- sulaikyti įtariamuosius;
- naudoti kitus tinkamus tyrimo metodus.

Apklausa pabaigiama sprendimu pradėti konkretaus asmens baudžiamąjį procesą arba kitokiais sprendimais (atidėti, laikinai atidėti, perduoti bylą nagrinėti ne baudžiamąja tvarka).

Kokie terminai taikomi šiam etapui?

Taikomi terminai: du, trys arba šeši mėnesiai atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą. Jei apklausos nebuvo galima užbaigti, terminą prokuroras gali pakeisti arba pratęsti, remdamasis rašytiniu prašymu.

Ar būsi informuojamas apie tai, kas vyksta?

Apie tai, kas vyksta šiame etape, būsite informuojamas tol, kol patys tiesiogiai nedalyvausite procese.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku valstybinės kalbos?

Tuo atveju, jei jūsų bus paprašyta ką nors paaiškinti, į policiją atvyks vertėjas ir išvers klausimus, jūsų atsakymus, taip pat raštišką protokolą prieš jus jį pasirašant.

Kokiame etape galėsiu pasitarti su advokatu?

Advokatą galite pasikviesti apklausai. Advokato dalyvavimas šiame etape nėra privalomas, todėl advokatas nebus jums paskirtas, jei pats su juo nesusisiekėte. Galite klausti advokato patarimo, tačiau negalite klausti, kaip atsakyti į jau užduotą klausimą. Šiame etape turite turėti savo vertėją, kuris padėtų jums ir advokatui.

Ar manęs bus reikalaujama duoti parodymus? Ar turėčiau juos duoti?

Šiame etape policija gali jūsų paprašyti paaiškinti jų tiriamas aplinkybes. Privalote duoti teisingą paaiškinimą. Paaiškinimą duoti galite atsakyti tuo atveju, jei jus (arba su jumis susijusį asmenį) gali patraukti baudžiamojon atsakomybėn remiantis jūsų pareiškimu. Atsakyti galite ir tuo atveju, jei pažeistumėte konfidencialumo įsipareigojimą.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jūsų parodymai bus naudojami tik priimant sprendimą, ar už konkretų nusikaltimą baudžiamojon atsakomybėn bus patrauktas konkretus asmuo. Jei baudžiamoji byla jau pradėta, jūsų parodymai bus laikomi liudytojo parodymais tik tuo atveju, jei jie buvo pateikti pakankamai anksti ir jų nebuvo galima vėliau pakartoti. Be to, parodymai turi būti duodami teisėjui. Kitais atvejais parodymus turėsite duoti dar kartą vėlesniame baudžiamojo proceso etape (dažniausiai teisme).

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Jūsų prašymu kurį nors iš jūsų šeimos narių arba draugą apie tai, kad jūs sulaikytas, informuos policija, jei tai netrukdytų policijos tyrimui ir nebus pernelyg sunku.

Ar prireikus galiu kreiptis į gydytoją?

Gydytojo apžiūrą organizuos ir pažymą apie jūsų sveikatos būklę gaus policija tuo metu, kai jūs atvedamas į apklausą arba sulaikomas. Jei gydytojas mano esant reikalingą, turite būti nedelsiant paleistas. Prireikus policija jus nugabens į gydymo įstaigą.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu kitos šalies pilietis?

Teisės susisiekti su savo ambasada ir konfidencialumo sąlygomis pasikalbėti su ambasados atstovais galite reikalauti bet kuriame baudžiamojo proceso etape.

Gyvenu kitoje valstybėje. Ar privalau būti tyrimą vykdančioje valstybėje, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Teisėjas gali nurodyti jus apklausti, kol dar neišvykote iš šalies, jei tai itin svarbu bylai ir užtikrinant, kad nebūtų prarasti įrodymai. Po to, kai išvykote iš šalies, taip pat galite būti apklaustas, jei pateikiamas prašymas atitinkamoms jūsų gyvenamosios vietos valstybės institucijoms.

Ar galiu būti išsiųstas atgal į savo valstybę?

Šiame etape negalite.

Ar būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Jei jūsų dalyvavimas būtinas, į teismą būsite atvesdintas arba būsite suimtas. Jei jums nebus pateikti kaltinimai arba nebūssite pristatytas teisėjui per 48 valandas nuo sulaikymo pradžios arba sprendimo dėl jūsų suėmimo momento, turėsite būti paleistas.

Ar galiu išvykti iš šalies, vykstant ikiteisminiam tyrimui?

Taip.

Ar manęs bus pareikalauta pirštų antspaudų, DNR (pvz., plaukų, seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių?

Jūsų pirštų antspaudai, DNR ir kraujo mėginiai, biologinės medžiagos mėginiai gali būti paimti arba daromi jūsų kūno matavimai, atliekama kūno apžiūra arba panašūs veiksmai, jei tai yra būtina, siekiant nustatyti jūsų tapatybę arba patikrinti, ar ant jūsų kūno nėra nusikaltimo pėdsakų, taip pat jei tai būtina įrodymams.

Fizinio pasipriešinimo atveju tai gali būti sprendžiama gavus prokuroro sutikimą. Jei nesutiksite, gali būti skirta iki 50 000 CZK bauda.

Jei tokiu būdu gautos informacijos nebereikia tolesniame procese arba siekiant užkardyti nusikalstamą veiką, ją nustatyti ar išaiškinti, informacija bus sunaikinta.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Jei jūsų kaltės pripažinimas yra patikimas, tai gali būti pagrindas bylos nagrinėjimui pradėti arba sprendimui dėl supaprastinto proceso.

Ar gausiu informacijos apie prieš mane liudijusius liudytojus ir apie kitus įrodymus?

Šiame proceso etape jokios šio pobūdžio informacijos negausite.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip. Policija gaus jūsų teistumo duomenų kopiją.

Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas (2)

Kokia šio etapo paskirtis?

Ikiteisminio tyrimo metu policija ieško bylai svarbių įrodymų ir juos tiria. Policija renka ir kaltinamajam naudingus, ir nenaudingus įrodymus.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Taikomi terminai: du, trys arba šeši mėnesiai atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą. Šį terminą prokuroras gali pratęsti pagal raštišką motyvuotą policijos prašymą. Tačiau kiekvienu bent vieną kartą per mėnesį prokuroras turi patikrinti, ar pagrindas yra.

Policija turi dirbti kaip įmanoma greičiau. Jei dėl praleistų terminų patiriate neigiamų padarinių, galite kreiptis į prokurorą, kad šis klausimas būtų išspręstas. Jei terminus praleidžia prokuroras, šį klausimą spręsti galite paprašyti prokuroro viršininko.

Dėl bylos vilkinimo kaltinamasis gali reikalauti neturtinės žalos arba nuostolių atlyginimo. Į šiame etape praleistus terminus teismas atsižvelgs skirdamas bausmę.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Gausite nutartį dėl baudžiamojo proceso pradžios. Joje bus pateiktas veikos, kuria jūs kaltinamas, aprašymas, teisiniai pagrindai ir priežastys. Dėl šios nutarties per tris dienas galite pateikti prieštaravimą. Sprendimą dėl jūsų prieštaravimo priims prokuroras.

Apie ikiteisminio tyrimo veiksmus bus pranešta jums ir jūsų advokatui. Teisę juose dalyvauti, užduoti klausimus liudytojams ir teikti įrodymus turėsite per savo advokatą. Jei yra teisėtų priežasčių, jums ir jūsų advokatui gali būti neleidžiama susipažinti su jūsų tyrimo medžiaga kol vyksta ikiteisminis tyrimas.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku valstybinės kalbos?

Jei nemokate čekų kalbos, per apklausą jums bus užtikrintas kalbos, kurią mokate arba jūsų gimtosios kalbos vertėjas.

Vertėjas jums bus skirtas ir atliekant tyrimo veiksmus. Šiame etape policija leis jums dalyvauti ir, jei pageidausite, užduoti klausimus.

Jei paprašysite, jums bus pateiktas nutarties dėl baudžiamojo proceso pradžios, dėl suėmimo arba dėl lygtinio baudžiamojo tyrimo sustabdymo vertimas raštu.

Kokiame etape galėsiu pasitarti su advokatu?

Tai galima daryti bet kuriuo metu ir turi būti užtikrinamas pokalbio konfidencialumas. Vertėjas bus paskirtas advokato prašymu. Advokatą pasirinkti galite pats (žr. [1 duomenų suvestinę](#)).

Ar manęs bus reikalaujama pateikti informacijos? Ar turėčiau ją teikti?

Turite teisę pareikšti savo nuomonę dėl bylos. Taip pat turite teisę nieko nesakyti.

Ar galiu nušalinti apklausą vykdančią pareigūną, prokurorą arba teisėją?

Galite prašyti nušalinti policijos pareigūną arba prokurorą, taip pat teismo sekretorių, probacijos pareigūną, teismo raštinės tarnautoją, teismo ekspertą ir vertėją, taip pat ir teisėją, jei, jūsų nuomone, jie yra šališki, tai yra, jei, jūsų manymu, šiems asmenims kyla interesų konfliktas dėl jūsų bylos arba kurios nors iš bylos šalių arba jų atstovų, ir dėl to jie negali priimti nešališkų sprendimų.

Iš esmės asmuo gali būti laikomas šališku, jei jis byloje jau atliko kitas procesines pareigas. Pavyzdžiui, teisėjas negali priimti nuosprendžio ir skirti bausmės, jei jis priėmė nutartį dėl suėmimo ikiteisminiame procese arba nutartį dėl pokalbių telefonu pasiklausymo ir pan.

Sprendimą dėl jūsų pareikšto nušalinimo pirmiausia priima asmuo, dėl kurio šališkumo jūs teikiate prašymą nušalinti.

Jei sprendimas jūsų netenkina, to asmens sprendimą galima per tris dienas apskųsti ir sprendimą priims aukštesnė institucija. Šališko asmens priimti procesiniai sprendimai negali būti vykdomi baudžiamajame procese.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Viskas, ką pasakysite, gali būti panaudota jūsų naudai arba prieš jus. Jūsų parodymai šiame proceso etape gali būti panaudoti kaip įrodymai.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Ar galite susisiekti su šeima arba draugais per apklausą, sulaikymą arba suėmimą, nuspręš policija. Jei jūs suimtas, turite teisę rašyti laiškus (jei esate suimtas ir yra pavojus, kad darysite poveikį liudytojams, jūsų laiškus perskaitys Čekijos Respublikos kalėjimų tarnyba; tikrinti jūsų korespondenciją turi teisę ir prokuroras).

Jei atliekate laisvės atėmimo bausmę, turite teisę į pasimatymus kas dvi savaites, tačiau jei esate suimtas dėl grėsmės, kad galite daryti poveikį liudytojams, jūsų pasimatymuose dalyvaus trečiasis asmuo.

Ar prireikus galiu kreiptis į gydytoją?

Jei esate kalinamas, jus apžiūrės laisvės atėmimo įstaigos gydytojas, kuris privalo jums suteikti tinkamą medicinos priežiūrą. Jei jūs apklausiamas arba suimamas, žr. [#Podstránka_1čia](#).

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu kitos šalies pilietis?

Taip. Tai galite padaryti bet kuriame proceso etape. Susitikimas su konsuliniu pareigūnu yra konfidencialus. Jei sutiksite, apie tai, kad jūs suimtas, konsulatą informuos teismas.

Aš esu iš kitos valstybės narės. Ar privalau dalyvauti per visą ikiteisminį tyrimą?

Dalyvauti nebūtina, jei jūsų apklausa jau įvyko ir per ikiteisminį tyrimą būti nepageidaujate. Jei yra pavojus, kad galite pasislėpti, būsite suimtas arba jums bus leista išvykti pagal raštišką pasižadėjimą, kad atvyksite gavę šaukimą.

Ar galiu būti išsiųstas atgal į savo valstybę?

Taip, jei tenkinamos jūsų ekstradicijos arba perdavimo baudžiamajam procesui arba bausmei vykdyti kitoje valstybėje sąlygos ir tokia procedūra nėra draudžiama pagal įstatymus.

Ar galiu išvykti iš šalies, vykstant ikiteisminiam tyrimui?

Taip, tačiau privalote nurodyti galiojantį pašto adresą arba kitaip palaikyti ryšius su institucijomis, atsakingomis už baudžiamąjį procesą. Priešingu atveju galite būti suimtas ir patalpintas areštinėje.

Ar manęs bus pareikalauta pirštų antspaudų, DNR (pvz., plaukų arba seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių? Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Jei tai būtina, taip. Tokį reikalavimą turite vykdyti.

Ar gali mano namuose, verslo patalpose, automobilyje būti atlikta krata arba apieškoti kiti daiktai?

Taip, krata namuose gali būti atliekama teisėjui priėmus nutartį. Kitose patalpose krata gali būti atliekama gavus prokuroro arba policijos orderį.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiamąjį posėdį?

Taip. Galite prisipažinti kaltas per policijos apklausą.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas prieš pradėdant bylos nagrinėjimą?

Ne. Gali būti pakeistas tik kaltinimo kvalifikavimas. Nauja nusikalstama veika galite būti apkaltintas tik priėmus naują sprendimą dėl baudžiamojo proceso pradžios.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Taip. Tačiau tai netaikoma, jei baudžiamasis procesas jūsų byloje kitoje valstybėje narėje baigtas nuosprendžiu, jei jis atidėtas, baigtas patvirtinimu arba taikos sutartimi arba jei byla buvo perduota nagrinėti iš naujo dėl pažeidimo, o ne dėl nusikaltimo.

Ar gausiu informacijos apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Jų tapatybę galite sužinoti ir su jų parodymų turiniu galite susipažinti peržiūrėdamas bylos medžiagą arba jei jūs pats ar jūsų gynėjas dalyvaujate per jų apklausą. Įslaptintų liudytojų tapatybę jums nebus atskleista.

Ar gausiu informacijos apie man nepalankius įrodymus?

Taip. Gausite, kai jums ir jūsų gynėjui bus leista susipažinti su bylos medžiaga.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip.

Suėmimas (3)

Ar būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Suimtas gali būti tik asmuo, kuriam pareikšti kaltinimai.

Jei jūs perduodamas teismui per 48 valandas nuo suėmimo arba 24 valandas nuo sulaikymo, ar jums skirti kardomąjį kalinimą, spręs teismas.

Suėmimo pagrindai:

- tikimybė, kad vengsite baudžiamojo persekiojimo arba bausmės (suėmimas dėl slėpimosi pavojaus);
- tikimybė, kad trukdysite tyrimui, pavyzdžiui, darydamas poveikį liudytojams (suėmimas dėl poveikio pavojaus);
- tikimybė, kad pabaigsite daryti pradėtą nusikaltimą arba padarysite naują nusikaltimą (kardomasis kalinimas).

Kai suėmimo pagrindai išnyks, būsite paleistas prokuroro sprendimu.

Taip pat jus turi paleisti pasibaigus terminams. Suėmimas dėl poveikio pavojaus negali būti ilgesnis nei 3 mėnesiai. Kardomojo kalinimo ir slėpimosi pavojaus atveju – vieneri metai, jei galima skirti iki 5 metų laisvės atėmimo bausmę; 2 metai, kai bausmė gali būti griežtesnė; 3 metai ypatingai sunkių nusikaltimų atveju; ir 4 metai, jei už nusikaltimą gali būti skiriama išimtinė bausmė.

Tačiau tik vienas trečdalis šių terminų taikomas ikiteisminiam tyrimui. Du trečdaliai taikomi suėmimui teismo proceso laikotarpiu.

Jūsų suėmimo pagrindai nuolat peržiūrimi. Jei esate suimtas tris mėnesius, taip pat jei praėjo 30 dienų nuo kaltinimo pareiškimo ir kas tris mėnesius nuo ankstesnio sprendimo įsigaliojimo prokuroras turi priimti naują sprendimą.

Kaip galiu būti paleistas iš suėmimo?

Visais atvejais turite teisę prašyti būti paleidžiamas praėjus 14 dienų nuo paskutinio sprendimo dėl suėmimo įsigaliojimo. Tačiau jei prašyme galite nurodyti kitas priežastis, prašyti paleidimo galite bet kuriuo metu.

Jei suėmimas paskirtas, manant, kad slėpsitės arba trukdysite tyrimui, turite teisę prašyti suėmimą pakeisti:

- raštišku pasižadėjimu, kad laikysitės įstatymų ir gavę šaukimą atvyksite į teismą;
- teismo nustatyta pinigine garantija (užstatu);
- probacijos pareigūno priežiūra;
- suinteresuotos pilietinės visuomenės organizacijos arba kito patikimo asmens garantija.

Piniginė garantija nepriimama, kai kardomasis kalinimas skirtas dėl tam tikrų įstatyme numatytų nusikaltimų. Piniginę garantiją galite pateikti jūs pats arba kitas asmuo.

Sprendimas ikiteisminiame procese – kaltinimas (4)

Kokia šio etapo paskirtis?

Šiuo etapu pabaigiamas baudžiamosios bylos tyrimas ir prokuroras priima sprendimą dėl kurios nors iš šių procedūrų:

- perduoti byla kitai institucijai;
- nutraukti baudžiamąją bylą;
- sąlyginai sustabdyti baudžiamąją bylą;
- patvirtinti taikos sutartį; arba
- pareikšti jums kaltinimus teisme.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Jums bus pateiktas prokuroro sprendimas arba kaltinimas. Turite teisę pareikšti prieštaravimą dėl:

- jums iškeltos bylos;
- baudžiamosios bylos sustabdymo;
- baudžiamosios bylos sąlyginio sustabdymo;
- taikos sutarties.

Sprendimą dėl jūsų prieštaravimo priims vyresnysis prokuroras.

Ar bus paskirtas vertėjas, jei nemoku čekų kalbos?

Žr. [Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Kokiame etape galėsiu pasitarti su advokatu?

Žr. [#Podstránka_2Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Ar būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Jei suėmimo pagrindai neišnykę ir nesuėjo įstatyme numatyti suėmimo terminai, kaltinimo pareiškimas neturi įtakos suėmimo trukmei.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Šiame etape kaltinimas ir prokuroro sprendimas turi būti pagrįstas faktais, dėl kurių buvo pareikštas kaltinimas. Kvalifikavimas gali būti pakeistas, jei, prokuroro nuomone, tai yra tinkama.

Ar galiu būti nuteistas ir nubaustas be teismo?

Nesunkių nusikaltimų atveju teisėjas, nerengdamas bylos nagrinėjimo posėdžio, gali priimti baudžiamąjį įsakymą, kuriame nusprendžia dėl jūsų kaltės ir bausmės.

Baudžiamuoju įsakymu gali būti skirta:

- lygtinis nuteisimas laisvės atėmimu arba namų areštas vieneriems metams;
- viešieji darbai;
- draudimas užsiimti tam tikra veikla penkeriems metams;

- piniginė bauda;
- draudimas išvykti iš gyvenamosios vietos penkeriems metams;
- deportavimas iki penkerių metų;
- arba panaši bausmė.

Jei įsakymo neapskūsite per 8 dienas nuo jo įteikimo, jis įsigalios ir bus vykdytinas. Jei įsakymą per šiuos terminus apskūsite arba jis negali būti įteiktas, bus šaukiamas teisiamasis posėdis. Žr. [3 duomenų suvestinę](#).

Ar gausiu informacijos apie man nepalankius įrodymus?

Įrodymai pateikti kaltinime, kurį prokuroras pareiškė teisiamajame posėdyje. Kitus įrodymus galima rasti bylos medžiagoje arba bus pateikti nagrinėjant jūsų bylą teisme.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Ši informacija jau bus jūsų bylos medžiagoje.

Sutrumpintas ikiteisminis tyrimas (5)

Kokia šio etapo paskirtis?

Jei įtariamasis užklumpamas darant nusikaltimą, už kurį jis gali būti nuteistas ne daugiau kaip 3 metams laisvės atėmimo, arba kai yra tikimybė, kad teismo posėdis įvyks per 2 savaites, gali būti vykdomas sutrumpintas procesas.

Tokiu atveju policija informuos įtariamąjį apie nusikaltimą, kuriuo jis įtariamas, nepradėdama baudžiamojo persekiojimo. Jei sutrumpintas ikiteisminis procesas baigiamas per dvi savaites, prokuroras gali pateikti teismui prašymą dėl bausmės skyrimo kaltininkui.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Apie įtariamą nusikaltimą būsite informuotas ne vėliau kaip apklausoje. Jums bus suteikta informacija apie jūsų teises.

Ar bus paskirtas vertėjas, jei nemoku valstybinės kalbos?

Taip. Bus paskirtas kalbos, kurią jūs mokate, arba jūsų gimtosios kalbos vertėjas. Raštiškas prašymas skirti bausmę bus išverstas.

Kokiame etape galėsiu pasitarti su advokatu?

Bet kuriame etape, jei pasirinkote advokatą. Jei po apklausos nesate paleidžiamas ir neturite advokato, jį jums skirs teismas.

Ar manęs bus reikalaujama pateikti informacijos? Ar turėčiau ją teikti?

Žr. [Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Galite apsunkinti savo padėtį ir gali būti priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu? Ar prireikus galiu kreiptis į gydytoją?

Žr. [Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu kitos šalies pilietis?

Žr. [Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Aš esu iš kitos valstybės narės. Ar turiu dalyvauti, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Jei esate paleistas, tyrimą vykdančioje valstybėje būti neprivaloma. Tačiau reikėtų palaikyti ryšį su institucijomis, atsakingomis už baudžiamąjį procesą, nurodyti galiojantį pašto adresą, kad jūsų nebuvimas nebūtų laikomas pabėgimu, už kurį jus gali nubausti.

Ar galiu būti išsiųstas atgal į savo valstybę?

Taip, jei teismas skirs bausmę – deportavimą

Ar būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Jei yra pagrindas jus laikyti suimtu, būsite suimtas. Žr. [Suėmimas \(3\)](#).

Ar manęs bus pareikalauta pirštų antspaudų, DNR (pvz., plaukų arba seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių? Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra? Ar gali mano namuose, verslo patalpose, automobilyje būti atlikta krata arba apieškoti kiti daiktai?

Žr. [#Podstránka_2 Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#).

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Taip. Per pirmąją apklausą arba teismui nagrinėjant bylą supaprastinta tvarka.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Kaltinimas negali būti papildytas naujais faktais. Tačiau gali būti pakeistas teisinis pagrindas.

Ar man gali pareikšti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Žr. [Baudžiamojo proceso pradžia – ikiteisminis tyrimas \(2\)](#). [#Podstránka_2](#)

Ar gausiu informacijos apie prieš mane liudijančius liudytojus? Ar gausiu informacijos apie man nepalankius įrodymus?

Taip. Ją gausite, kai jums bus leista susipažinti su bylos medžiaga (paprastai sutrumpinto proceso pradžioje) arba apklausose, jei dalyvaujate.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Teisingumo ministerija](#)

[Teisinė informacija visiems](#)

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Čekijos Respublikos policijos įstatymas Nr. 273/2008](#)

[1963 m. balandžio 24 d. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių](#)

[Asmens duomenų apsaugos įstatymas Nr. 101/2000 \(rink.\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Šioje duomenų suvestinėje apibūdinamos jūsų teisės vykstant teismo procesui.

Pagrindinės teisės

Baudžiamojo proceso metu turite šias teises:

- tikėtis, kad už baudžiamąjį procesą atsakingos institucijos dirbs kaip įmanoma greičiau ir užtikrins visas jūsų teises bei pagrindines laisves;
- reikalauti, kad už baudžiamąjį procesą atsakingos institucijos dirbtų taip, kad nebūtų pagrįstų abejonų dėl aplinkybių, kurios yra būtinos teisingam sprendimui priimti. Jos vienodai rūpestingai turi vertinti jums palankius ir nepalankius įrodymus;
- būti už baudžiamąjį procesą atsakingos institucijos informuotam apie savo teises ir turėti galimybę tas teises įgyvendinti;
- pareikšti nuomonę dėl jums pareikštų kaltinimų ir juos pagrindžiančių įrodymų;
- atsisakyti duoti parodymus;

- susipažinti su tyrimo dokumentais, gauti jų išrašus ir žymėtis duomenis, savo sąskaita daryti kopijas;
- dalyvauti nagrinėjant bylą teisiamaajame posėdyje ir viešuose posėdžiuose apeliaciniame procese;
- pasakyti baigiamąją kalbą teisiamaajame posėdyje ir viešame apeliacinio skundo nagrinėjimo posėdyje bei pateikti paskutinį prašymą;
- pateikti gynybos argumentus ir įrodymus;
- teikti prašymus (dėl įrodymų nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo) bei pareiškimus;
- naudotis teisių gynimo priemonėmis (paprastai tai – skundas, prieštaravimas ir specialusis prašymas atnaujinti bylą, skundas dėl teisės pažeidimo ir apeliacinis skundas);
- pasirinkti gynėją (jei gynėjo nepasirenkate pats, jį gali parinkti šeimos nariai arba kitas dalyvaujantis asmuo) ir gauti jo konsultacijas net ir tokių veiksmų, kuriuos atlieka tik už baudžiamąjį procesą atsakinga institucija, metu;
- bendrauti su savo gynėju konfidencialumo sąlygomis, jei esate suimtas arba atliekate laisvės atėmimo bausmę;
- reikalauti, kad būtumėte apklausiamas dalyvaujant jūsų gynėjui ir kad jis dalyvautų kitose ikiteisminio tyrimo dalyse;
- su institucijomis, atsakingomis už baudžiamąjį procesą, bendrauti savo gimtąja arba kita jūsų mokama kalba, jei pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos.

Teisminis bylos nagrinėjimas

Parengiamasis kaltinimų aptarimas

Pareiškus kaltinimus, juos išnagrines pirmininkaujantis teisėjas ir nuspręš, ar būtinas parengiamasis aptarimas, ar galima skirti teisiamaajį posėdį.

Pasibaigus parengiamajam kaltinimų aptarimui, teismas gali nuspręsti:

- perduoti bylą sprendimui dėl jurisdikcijos priimti;
- perduoti bylą kitai institucijai (jei tai nėra nusikaltimas, tačiau gali būti pažeidimas, t. t.);
- nutraukti baudžiamąją bylą;
- sustabdyti baudžiamąją bylą;
- gražinti bylą prokuratūrai tyrimui papildyti;
- sąlyginai atidėti baudžiamosios bylos nagrinėjimą arba patvirtinti taikos sutartį.

Kur vyks teisiamaasis posėdis?

Atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą, bylą pirmąją instancija nagrinės apylinkės arba apygardos teismas, turintis jurisdikciją pagal nusikaltimo padarymo vietą, pagal kaltinamojo gyvenamąją vietą arba nusikaltimo aptikimo vietą

Ar teisiamaasis posėdis bus viešas?

Taip, teisiamaasis posėdis yra viešas. Tačiau kai kuriais atvejais visuomenei gali būti neleidžiama dalyvauti.

Kas nagrinės bylą?

Bylą nagrinės teisėjų kolegija arba vienas teisėjas.

Ar galiu nušalinti teisėją?

Taip. Žr. [2 duomenų suvestinę](#).

Ar kaltinimai gali būti pakeisti vykstant eisminiam nagrinėjimui?

Teisiamaajame posėdyje nagrinėjama tik ta veika, kuri aprašyta kaltinime. Tačiau jei paaiškėtų, kad padarėte kitas veikas, per parengiamąjį kaltinimo aptarimą arba teisiamaajo posėdžio pabaigoje gali būti nuspręsta, kad byla bus gražinta prokuratūrai tyrimui papildyti.

Peržiūrėtame kaltinamajame akte bus pateikti nauji kaltinimai. Teismas gali nuspręsti, kad veika, už kurią jūs teisiamas, turėtų būti kvalifikuojama kaip lengvesnė arba sunkesnė, nei siūlo prokuratūra.

Kas bus, jei prisipažinsiu kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų teisiamaajame posėdyje?

Jei prisipažinsite kaltas, teismas tęs jūsų naudai liudijančių asmenų parodymų nagrinėjimą ir vertinimą.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Žr. „[Pagrindinės teisės](#)“ šios duomenų suvestinės pradžioje. Yra ir kitų specialių teisių, kurios taikomos esant specialioms procesinėms aplinkybėms.

Ar turiu dalyvauti teisiame posėdyje? Ar jis gali vykti be manęs?

Teisiamasis posėdis gali vykti jums nedalyvaujant, išskyrus tuos atvejus, kai:

- esate suimtas;
- atliekate laisvės atėmimo bausmę;
- byla yra susijusi su nusikaltimu, už kurį jums gali būti skirta didesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė. Tačiau net tokio pobūdžio teisiame posėdyje galite nedalyvauti, jei teismo paprašysite bylą nagrinėti jums nedalyvaujant.

Tais atvejais, kai privalomas gynėjo dalyvavimas (žr. [1 duomenų suvestinę](#)), teisiamasis posėdis negali vykti gynėjui nedalyvaujant.

Jei gyvenu kitoje valstybėje narėje, ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Tokiu būdu dalyvauti teisiame posėdyje nėra galimybės.

Ar turėsiu dalyvauti per visą teisminį bylos nagrinėjimą?

Turėsite dalyvauti per visą teisminį bylos nagrinėjimą. Neprivalote dalyvauti atliekant procesinius veiksmus, kurie vykdomi ne teisiame posėdyje, tačiau jei pageidaujate, jūs pats arba jūsų gynėjas gali juose dalyvauti.

Ar man bus paskirtas vertėjas, jei nesuprantu, kas vyksta?

Taip. Žr. „[Pagrindinės teisės](#)“ šios duomenų suvestinės pradžioje.

Ar privalau turėti advokatą? Ar advokatas man bus skirtas? Ar galiu savo advokatą pakeisti?

Bylos, kuriose privaloma turėti gynėją, nurodytos Baudžiamojo proceso kodekse. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Ar turiu teisę, ar pareigą duoti parodymus teisiame posėdyje?

Teisiamojo posėdžio metu turite teisę į gynybą, tai yra, gintis pats arba per savo gynėją. Per visą teisiąjį procesą teismas jums arba jūsų gynėjui leis pareikšti nuomonę dėl visų procesinių veiksmų. Savo teise gintis neprivalote pasinaudoti ir galite atsisakyti duoti parodymus.

Kokie bus padariniai, jei teismo nagrinėjimo pasakysiu netiesą?

Kaip kaltinamasis, tiesą sakyti teisme neprivalote. Tačiau jei sąmoningai pateiksite neteisingus faktus, kad baudžiamojon atsakomybėn būtų patrauktas kas nors kitas, vėliau galite būti kaltinamas dėl šmeižto.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Turite teisę pareikšti nuomonę dėl įrodymų ir siūlyti papildomus įrodymus arba įrodymus, kurie pagrindžia jūsų gynybos argumentus.

Nuomonę dėl įrodymų turėsite galimybę pareikšti baigiamojoje kalboje, kai visi atskiri įrodymai bus išnagrinėti.

Kokius įrodymus galiu teikti savo naudai? Kokiomis sąlygomis?

Be savo parodymų galite siūlyti įrodymus, kuriais būtų paneigta arba sumažinta jūsų kaltė, pavyzdžiui, galite siūlyti apklausti liudytojus, ginčyti įrodymus, nurodyti liudytojus, atkurti nusikaltimo vietą, užduoti klausimus ekspertams, teikti dokumentinius įrodymus, siūlyti atlikti kratą ir taip toliau.

Turite teisę teismui siūlyti tokius įrodymus išnagrinėti. Ar tai daryti, nuspręs teismas. Papildomų įrodymų teikti teisiame posėdyje nebegalima, kai pirmininkaujantis teisėjas paskelbia, kad įrodymai surinkti.

Ar galiu pasisamdyti privatų detektyvą įrodymams gauti?

Privataus detektyvo paslaugomis naudotis galima. Tačiau detektyvas turi veikti pagal įstatymus, kad gauti įrodymai būtų priimtini teisminiame bylos nagrinėjime. Privatus detektyvas negali daryti poveikio liudytojams.

Ar galiu prašyti, kad liudytojas liudytų mano naudai?

Jei manote, kad tam tikro asmens įrodymai bus naudingi jūsų bylai, galite siūlyti tą asmenį apklausti. Tačiau negalite daryti poveikio liudytojams.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Į jūsų teistumo duomenis gali būti atsižvelgta skiriant bausmę, jei teistumas nėra išnykęs.

Kuo baigsis teisminis bylos nagrinėjimas?

Teisminis bylos nagrinėjimas gali baigtis šiais būdais:

- byla gali būti gražinta prokuratūrai tyrimui papildyti;
- jei veika nėra nusikaltimas, tačiau gali būti pažeidimas, byla gali būti perduota kitai institucijai. Baudžiamoji byla gali būti nutraukta;
- baudžiamoji byla gali būti nutraukta sąlyginai arba gali būti patvirtinta taikos sutartis;
- teismas gali priimti apkaltinamąjį arba išteisinamąjį nuosprendį.

Bausmės, nukentėjusiojo teisės

Kokia bausmė gali būti paskirta?

Baudžiamajame kodekse numatyta, kad tuo atveju, jei padarote nusikaltimą, jums gali būti skirta:

- laisvės atėmimas, kuris (jei įstatymas konkrečiai nenustato kitaip) gali būti be galimybės atidėti bausmės vykdymą, lygtinis arba lygtinis su priežiūra. Taip pat galima išimtinė bausmė. Tai yra arba laisvės atėmimas 20-30 metų, arba laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- namų areštas;
- viešieji darbai;
- turto konfiskavimas;
- piniginė bauda;
- daikto arba kito turto konfiskavimas;
- draudimas užsiimti tam tikra veikla;
- draudimas išvykti iš gyvenamosios vietos;
- draudimas lankytis sporto, kultūros arba visuomeniniuose renginiuose;
- garbės vardų arba apdovanojimų atėmimas;
- karinio laipsnio atėmimas;
- deportacija.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamaajame posėdyje?

Nukentėjusysis – tai asmuo, kuris dėl nusikaltimo patyrė fizinę, turtinę, moralinę arba kitokią žalą. Jis turi teisę:

- būti atstovaujamas įgalioto asmens; jei nukentėjusysis neturi lėšų, gali būti skiriama nemokama advokato teisinė pagalba;
- teikti prašymus dėl papildomų įrodymų;
- susipažinti su bylos medžiaga;
- dalyvauti teisiamaajame posėdyje ir viešame posėdyje apeliaciniame procese;
- pareikšti nuomonę dėl bylos iki teisiamojo posėdžio pabaigos;
- jei nukentėjusysis pagal įstatymą turi teisę į žalos atlyginimą ir priimamas apkaltinamasis nuosprendis, nukentėjusysis gali prašyti teismo priteisti iš kaltinamojo kompensaciją. Prašymas turi būti pateikiamas ne vėliau, kaip iki parodymų davimo pradžios teisiamaajame posėdyje;
- jei nukentėjusiajam gali kelti grėsmę kaltinamojo arba nuteistojo buvimas laisvėje, nukentėjusysis turi teisę prašyti laiku pranešti apie tai, kad nuteistasis išleistas, slapstosi arba kitas panašias aplinkybes.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 16/09/2020

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Taip. Byloje priimtą nuosprendį galite apskųsti, jei išvadose, kurios yra tiesiogiai su jumis susijusios, buvo klaidų. Apskųsti galite apkaltinamąjį nuosprendį, bausmę ir (ar) priteistą žalos atlyginimą. Taip pat galite apskųsti visas pirmosios instancijos teismo išvadas. Skundas pateikiamas:

- raštu;
- nuosprendį priėmusiam teismui;
- per aštuonias dienas nuo nuosprendžio nuorašo įteikimo (jei nuorašas įteikiamas ir jums, ir jūsų gynėjui, terminas skaičiuojamas nuo abiejų nuorašų įteikimo dienos).

Apeliaciniame skunde turite aiškiai nurodyti, kurias nuosprendžio dalis skundžiate, kokie yra konkretūs nuosprendžio ir (ar) ankstesnių proceso etapų trūkumai. Apeliacinį skundą galite pateikti ir nenurodydamas konkrečių pagrindų. Tokiu atveju pirmosios instancijos pirmininkui pateikiamas prašymas pratęsti terminą išsamiems pagrindams pateikti.

Kokie yra apeliacinio skundo pagrindai?

Apeliacinį skundą galite paduoti dėl nuosprendžio išvadų klaidų, kurios yra tiesiogiai su jumis susijusios, arba dėl to, kad į nuosprendį neįtraukta tam tikra išvada. Apeliacinį skundą galite paduoti ir paaiškėjus naujoms aplinkybėms arba įrodymams.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Nuosprendis neįsigalios ir nebus vykdytinas tol, kol apeliacinės instancijos teismas nepriims sprendimo. Jei esate suimtas, nebūssite paleistas vien todėl, kad pateikėte apeliacinį skundą.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Apeliacinės instancijos teismas išnagrinės, ar jūsų skunde yra visa būtina informacija. Jei ne, teismas jūsų arba jūsų gynėjo paprašys trūkumus ištaisyti per penkias dienas (per aštuonias dienas, jei neturite gynėjo; tokiu atveju pirmininkaujantis teisėjas paaiškinimus pateiks tiesiogiai jums).

Apeliacinio skundo kopija ir jo pagrindai bus pateikti kitoms byloje dalyvaujančioms šalims, o visa bylos medžiaga bus pateikta apeliacinės instancijos teismui.

Skundą dėl apylinkės teismo priimto nuosprendžio nagrinės aukštesnės instancijos apygardos teismas, o skundą dėl apygardos teismo nuosprendžio nagrinės Aukščiausiasis teismas.

Teisminio nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme pradžioje bus pristatytas skundžiamas nuosprendis ir pranešimas apie bylą.

Tada dėl skundo pasisakysite ir jį pagrįsite jūs. Jei nei jūs, nei jūsų gynėjas nedalyvauja, tai padarys pirmininkaujantis teisėjas.

Po to savo argumentus pristatys prokuroras ir visi kiti asmenys, kuriems teismo sprendimas gali turėti tiesioginės įtakos.

Išsakius prašymus, apeliacinės instancijos teismas nagrinės įrodymus, kurie yra būtini sprendimui dėl apeliacinio skundo priimti. Tai nedaroma tais atvejais, kai įrodymų nagrinėjimas būtų toks išsamus, kad tai reikštų pirmosios instancijos teismo atlikto darbo kartojimą.

Apeliacinės instancijos teismas gali:

- apeliacinį skundą atmesti (jei skundas nepagrįstas, praleisti terminai, jis paduotas teisės neturinčio asmens arba dėl panašių priežasčių). Tai visais atvejais daroma viešame teismo posėdyje;
- apeliacinį skundą atmesti (jei jo turinys neatitinka apeliaciniam skundai keliamų reikalavimų);
- laikinai sustabdyti baudžiamąją bylą;
- panaikinti ginčijamą nuosprendį arba jo dalį;
- nuspręsti patikrinti bylos teisingumą teismui;
- perduoti bylą kitai institucijai;
- nutraukti baudžiamąją bylą (jei tai jau turėjo padaryti pirmosios instancijos teismas);
- laikinai sustabdyti baudžiamąją bylą (jei tai jau turėjo padaryti pirmosios instancijos teismas).

Taip pat galima panaikinti ginčijamą nuosprendį dėl esminių proceso trūkumų:

- nuosprendžio trūkumų (dviprasmiškumo, neišsamių bylos išvadų);
- abejonių dėl bylos išvadų tikslumo arba jei būtina pakartoti įrodinėjimo procesą;
- baudžiamojo kodekso nuostatų pažeidimo;
- bausmės neadekvatumo;
- neteisingo sprendimo dėl nukentėjusiojo teisių.

Panaikinęs nuosprendį, apeliacinės instancijos teismas:

- grąžina bylą pirmosios instancijos teismui;
- viešame posėdyje priima nuosprendį byloje;
- nutraukia baudžiamąją bylą.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus atmestas?

Jei prokuroras nėra nuosprendžio apskundęs, apeliacinės instancijos teismas negali priimti sprendimo, kuris pablogintų jūsų padėtį.

Kada nuosprendis įsiteisėja?

Jei apeliacinės instancijos teismas negrąžina bylos pirmosios instancijos teismui, jo sprendimu byla užbaigiama ir sprendimas įsiteisėja nuo jo paskelbimo momento. Pirmosios instancijos teismo nuosprendis įsiteisėja tada, kai praleidžiamas apeliacinio skundo pateikimo terminas.

Nuosprendžiui įsiteisėjus, galite:

- paduoti ypatingą skundą;
- paduoti prašymą teisingumo ministru pateikti skundą Aukščiausiam teismui dėl teisės pažeidimų;
- paduoti prašymą leisti atnaujinti bylą.

Jei pirminis sprendimas buvo panaikintas, ar gausiu žalos atlyginimą?

Prašymą dėl žalos atlyginimo galite pateikti teisingumo ministerijai pagal [Įstatymą dėl valstybės institucijų padarytos žalos](#).

Je skundas bus patenkintas, ar išliks įrašas apie teistumą?

Teistumas fiksuojamas tik tada, kai nuosprendis įsiteisėja. Jam įsiteisėjus, atitinkamas įrašas bus padarytas teistumo duomenų registre. Jei bus patenkintas ypatingasis skundas, įrašas bus ištrintas.

Aš esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui būti išsiųstas atgal į savo valstybę?

Taip. Jūs galite būti perduotas atlikti bausmę, jei liko ne mažiau kaip 4 mėnesiai laisvės atėmimo.

Dėl ekstradicijos turi kreiptis atitinkamos valstybės kompetentinga institucija, o perdavimas turi nepažeisti konstitucinių normų ir pareigų, tarptautinių sutarčių dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių.

Be to, teismas nuosprendyje gali nurodyti jus išsiųsti į jūsų valstybę.

Ar galiu apskųsti sprendimą mane išsiųsti į mano gyvenamosios vietos valstybę?

Sprendimą apskųsti galite tada, kai įteikiamas pranešimas dėl bausmės vykdymo. Galite apskųsti sprendimą dėl ekstradicijos bausmės.

Jei esu nuteistas, ar gali mane vėl teisti už tą patį nusikaltimą?

Ne. Net ir kitose valstybėse narėse, išskyrus tais atvejais, kai duodamas leidimas atnaujinti bylą.

Ar informacija apie kaltinimus ir (ar) nuosprendį bus įtraukta į mano teistumo duomenis?

Taip. Informacija apie teistumą saugoma Baudžiamajame registre. Informaciją registruoti pateikia teismai. Informacija saugoma šimtą metų nuo jūsų gimimo datos.

Jei teistumas išnyksta, ši informacija iš Baudžiamojo registre pašalinama. Galite pateikti prašymą dėl išrašo iš registro. Duomenys gali būti ištrinami per įstatymų nustatytus terminus, atsižvelgiant į nuosprendžio griežtumą. Teistumo duomenys gali būti saugojami nuo vienerių metų po bausmės atlikimo iki 15 metų.

Ši informacija bus saugoma, nepaisant jūsų sutikimo.

Ar galiu prieštarauti dėl tokios informacijos saugojimo?

Galite pateikti administracinį skundą Prahos municipaliniame teisme.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamoji teisė nespecialistams](#)

[Teisingumo ministerija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

5. Kelių eismo taisyklių ir kiti nesunkūs pažeidimai

ažeidimų įstatyme „pažeidimas“ apibrėžiamas kaip elgesys, kuriuo pažeidžiami visuomenės interesai arba jiems keliami grėsmė ir kuris yra konkrečiai priskirtas pažeidimams šiame arba kitame įstatyme.

Pirmiau nurodytos apibrėžtys numatytos Pažeidimų įstatyme ir [Administracinių teisės pažeidimų kodekse](#). Jomis remiamasi procesuose dėl pažeidimų.

Kaip nagrinėjami greičio apribojimų, netinkamo transporto priemonių statymo taisyklių ir panašūs pažeidimai?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus nagrinėja savivaldybės (miesto) institucija.

Savivaldybės institucija už tam tikrus pažeidimus gali skirti šias sankcijas:

- už greičio viršijimą, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, paprastai skiriama 1 000 –10 000 CZK bauda. Taip pat gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę nuo vieno mėnesio iki vienerių metų.
- už kitų Kelių eismo taisyklių pažeidimus, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, gali būti skiriamos baudos nuo 1 500 iki 10 000 CZK ir teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas iki vienerių metų;

- už [Kelių eismo įstatymo](#) pažeidimą, dėl kurio padaromas eismo įvykis, kuriame žūva arba yra sužalojamas žmogus, gali būti skiriama bauda nuo 25 000 iki 50 000 CZK ir teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas nuo vienerių iki dvejų metų.

Kokia tvarka nagrinėjamas pažeidimas?

Baudos skyrimo tvarka

Bauda skiriama už nesunkius pažeidimus, kurie yra įrodyti ir už kuriuos nepakanka įspėjimo. Jei norite mokėti mažesnę baudą, ši klausimą gali išspręsti eismo priežiūros institucija (taip pat ir policija), vietoje išduodama baudos kvitą.

Įprastinė pažeidimo nagrinėjimo tvarka

Pažeidimai nagrinėjami taikant oficialią procedūrą. Procedūra pradedama valstybės institucijai, policijai, savivaldos institucijai, juridiniam asmeniui arba piliečiui pranešus apie pažeidimą.

Kol procedūra nepradėta, savivaldos institucija medžiagą gali perduoti kitai institucijai. Jei iš aplinkybių matyti, kad tai – nusikaltimas, medžiaga perduodama prokuratūrai.

Procedūroje dalyvausite kaip kaltinamasis. Nukentėjusysis taip pat bus bylos šalimi, jei būtina išnagrinėti nusikaltimu sukeltą žalą atlyginimo klausimą. Šalimi taip pat gali būti ir objekto arba daikto, kuris buvo arba gali būti areštuotas savininkas (pavyzdžiui, transporto priemonės savininkas).

Kaltinimai dėl pažeidimo jums pareiškiami, pasibaigus pirmajam procedūros posėdžiui.

Jūs turite teisę:

- pareikšti nuomonę dėl visų veikų, kuriomis esate kaltinamas, ir dėl visų įrodymų, kuriais grindžiami kaltinimai;
 - atsisakyti duoti parodymus;
 - ginčyti faktus ir teikti jums palankius įrodymus;
 - teikti prašymus;
 - naudotis teisių gynybos priemonėmis.

Byla nagrinėjama žodžiu ir savivaldybės institucija parengia ataskaitą. Per posėdį jums bus užduoti klausimai. Galite naudotis savo (pirmiau nurodytomis) teisėmis. Ataskaita įtraukiama į bylos medžiagą. Prieš priimdama sprendimą, savivaldos institucija paprašys jūsų susipažinti su medžiagoje esančiais dokumentais. Dėl jų galite pareikšti savo nuomonę.

Pažeidimo nagrinėjimo procedūros pabaiga:

- kai procedūra nutraukiama [Pažeidimų įstatyme](#) numatytais pagrindais (pavyzdžiui, veika nėra nusikalstama, pažeidimo nepadarėte, sankcija būtų nereikšminga, atsižvelgiant į bausmę, kuri jums bus skirta už kitą veiką baudžiamojoje byloje, ir kitais pagrindais); arba
- priimant sprendimą, kuriame jūs pripažįstamas kaltas ir jums skiriama sankcija.

Ar už šiuos pažeidimus atsakomybėn gali būti traukiami kitų valstybių narių piliečiai?

Kitų valstybių narių piliečiai atsakomybėn gali būti traukiami tokia pačia tvarka, kaip ir Čekijos piliečiai.

Ar galiu pateikti skundą?

Turite teisę pateikti bet kokį skundą. Baudos nagrinėjimo posėdyje paskirtos baudos apskūsti negalima .

Apskūstas sprendimas nevykdomas tol, kol skundo neišnagrinėjo aukštesnė institucija.

Skundą administracinei institucijai (paprastai savivaldybės institucijai) turite pateikti per 15 dienų nuo pranešimo apie sprendimą dienos.

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Ne.

Susijusios nuorodos

[Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Danija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka.

- Visas nusikalstamas veikas tiria policija. Tai apima įtariamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų apklausą.
- Jei policija įtars, kad padarėte nusikaltimą, jums bus pareikšti kaltinimai. Jei jums pareiškiami kaltinimai, turite tam tikras pagrindines teises, pavyzdžiui, teisę į teisinę pagalbą sunkių nusikaltimų atveju.
- Sprendimą dėl sulaikymo priima policija.
- Jei padarėte sunkų nusikaltimą, teisėjo nutartimi jums gali būti skirtas suėmimas, kol byla bus tirama.
- Užbaigus tyrimą, byla perduodama prokuratūrai. Ši sprendžia, ar pareikštus kaltinimus panaikinti, ar perduoti bylą teismui.
- Jei prokuratūra nusprendžia bylą tęsti, gali būti skiriama fiksuoto dydžio bauda, pateikiamas kaltinamasis aktas arba šaukimas į teismą dėl tolesnės bylos eigos.
- Pirmoji baudžiamųjų bylų nagrinėjimo instancija – apylinkių teismai. Teisėjų skaičius priklauso nuo nusikaltimo sunkumo ir nuo to, ar jūs prisipažįstate esąs kaltas.
- Teismo nuosprendį paprastai galima apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Skunde galite prašyti persvarstyti bylą arba apskųsti skirtą bausmę.
- Jei byla bus nutraukta arba būsite išteisintas, turėsite teisę reikalauti žalos atlyginimo dėl neteisėto laisvės atėmimo.
- Į klausimus, susijusius su bausmių vykdymu, atsako Danijos kalėjimų ir probacijos tarnyba.

Išsamią informaciją apie visus baudžiamojo proceso etapus ir savo teises galite rasti duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji tik skirta susipažinti.

Taisyklės, susijusios su baudžiamuoju procesu, įskaitant ikiteisminį tyrimą, prokuratūros pasiruošimą teismo procesui ir teisminį bylos nagrinėjimą, išdėstytos Danijos teisingumo vykdymo įstatyme.

Atkreipiame dėmesį, kad Grenlandijoje ir Farerų salose taikomos atskiros taisyklės.

Pagal Lisabonos sutartį Danija priėmė sprendimą neprisijungti prie ES bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje, todėl šioje srityje Danija bendradarbiaus kitokiu mastu nei kitos valstybės narės. Kiekvienu konkrečiu atveju turite išsiaiškinti, ar tam tikri ES teisės aktai yra taikomi Danijoje.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija ne vaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji negalėtų padėti. Šiose duomenų suvestinėse rasite informacijos, kur ir kaip pateikti skundą

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą

- Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį)
- Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas
- Procesinės prievartos priemonės
- Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo
- Gynybos pasiruošimas bylos nagrinėjimui teisme

[☞ 3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[☞ 4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[☞ Danijos teisės sistema](#)

[☞ Danijos teisės aktų duomenų bazė](#)

[☞ Kaip Danijoje susirasti advokatą](#)

[☞ Informacija apie bausmių vykdymą](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

1 - Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai pinigų sumokėti už paslaugas.

Kaip susirasti advokatą

Turite teisę būti atstovaujamas pasirinkto advokato. Advokatas turi turėti teisę atstovauti Danijos teismuose. Visų Danijos advokatų sąrašą rasite [čia](#). Šioje interneto svetainėje taip pat matysite, ar advokato specializacija – baudžiamoji teisė, mokesčių teisė arba kuri nors kita jūsų bylai svarbi teisės šaka.

Kiekvienam Danijos teismui Danijos teisingumo ministerija yra paskyrusi grupę vietinių advokatų, kurių specializacija – baudžiamosios bylos. Tai yra nepriklausomi advokatai, dirbantys privačiose advokatų kontorose. Šių advokatų sąrašą jums gali pateikti teismas. Jei konkretaus advokato neprašysite, o pagal įstatymą atstovas yra privalomas, pavyzdžiui, jei esate sulaikytas policijos, jūsų bylai bus paskirtas vienas iš šio sąrašo advokatų.

Užmokestis advokatui

Jei advokatą jums paskyrė teismas, užmokestis jam paprastai mokamas iš valstybės lėšų. Priimdamas šią nutartį, teismas išspręs ir užmokesčio advokatui klausimą. Užmokestis bus nustatomas pagal teismų visose baudžiamosiose bylose, kuriose skiriamas gynėjas, taikomus įkainius, neatsižvelgiant į tai, ar advokatą pasirinkote jūs pats.

Teismas taip pat nuspręs, kas galiausiai turi sumokėti advokatui. Jei būsite pripažintas kaltu, paprastai turėsite sumokėti užmokesčio dalį valstybės institucijoms (Danijos valstybei). Valstybė stengsis atgauti kuo didesnę sumą, kurią jūs galite sumokėti.

Tais atvejais, kai esate išteisinamas arba teismo nuosprendis daug švelnesnis, negu reikalavo prokuroras, teismas paprastai nurodo valdžios institucijoms sumokėti užmokesį advokatui ir bylinėjimosi išlaidas. Teismas taip pat gali nurodyti valdžios institucijoms sumokėti dalį užmokesčio advokatui ir bylinėjimosi išlaidų. Tai gali būti taikoma tais atvejais, kai teismo posėdžiai neįvyksta dėl nuo jūsų nepriklausančių aplinkybių.

Sprendimą dėl užmokesčio advokatui dydžio ir pareigos jį mokėti galite apskųsti aukštesnės instancijos teismui per dvi savaites nuo sprendimo priėmimo dienos.

Nėra galimybės prašyti nemokamos teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose ir paprastai tokia teisinė pagalba nėra kompensuojama pagal teisiųjų išlaidų draudimo sutartis.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymo 66 skyrius](#)

[Danijos advokatų sąrašas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Baudžiamąsias bylas tiria policija. Paprastai policija bylą tiria gavusi pranešimą, kad asmuo nukentėjo nuo smurto arba vagystės, arba kai ji (arba galbūt pilietis) būna sulaikiusi asmenį darant nusikaltimą.

Pirminiai kaltinimai

Pirmiausia policija sieks išsiaiškinti, ar buvo padaryta nusikalstama veika ir ar yra daugiau įtariamųjų, kuriems gali būti pareikšti kaltinimai dėl nusikaltimo. Dėl to policija paprastai apklausia įtariamąjį.

Sulaikymas

Įtariamąjį policija gali sulaikyti.

Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas (įskaitant Europos arešto orderį)

Jei policija nori įtariamąjį suimti, kad nebūtų kenkiama tyrimui arba dėl kitų priežasčių, įtariamasis per 24 valandas nuo sulaikymo turi būti nuvedintas į teismą ir suėmimo klausimą turi būti spęsti teisėjas.

Procesinės prievartos priemonės

Policija gali ne tik apklausti įtariamąjį ir galimus liudytojus, bet ir tyrimo laikotarpiu rinkti informaciją procesinėmis prievartos priemonėmis, pavyzdžiui, atlikdama kratą, sekdamą telekomunikacinėmis priemonėmis vykdomą susižinojimą, klausydamasi telefono pokalbių ir kt. Daugumai procesinių prievartos priemonių būtina teismo sankcija.

Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam

Policijos tyrimo tikslas – pateikti informaciją, pagal kurią prokuroras galėtų priimti sprendimą, ar pareikšti įtariamajam kaltinimus. Jei įrodymų, kad įtariamasis padarė nusikalstamą veiką, nepakanka, prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukia.

Vietiniu lygmeniu policija ir prokuratūra priklauso tai pačiai valdymo struktūrai, todėl dažnai prokuratūra į tyrimą įtraukiama ankstyvajame etape, įskaitant planavimą ir tyrimą.

Gynybos pasiruošimas bylos nagrinėjimui teisme

Daugiau informacijos apie teisę būti informuotam apie tyrimą ir daryti jam įtaką rasite [čia](#).

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Daugiau informacijos apie savo teises kiekviename etape rasite spustelėjęs toliau pateikiamas nuorodas.

- [Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą \(1\)](#)
- [Sulaikymas \(2\)](#)
- [Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas \(įskaitant Europos arešto orderį\) \(3\)](#)

- [Procesinės prievartos priemonės, įskaitant kratą \(4\)](#)
- [Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam \(5\)](#)
- [Gynybos pasiruošimas bylai \(6\)](#)

Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą (1)

Kodėl esu kaltinamas?

Jūs esate kaltinamas, nes policija pagrįstai įtaria, kad padarėte nusikaltimą, ir nuo šio momento policijos tyrime pagrindinis dėmesys bus skiriamas jums, o ne kuriam nors kitam asmeniui.

Kokių pasekmių turės tai, kad esu kaltinamas?

Jums bus pranešta, kokių nusikaltimų policija jus įtaria. Policija turi nurodyti teisės nuostatą, kurią, jos manymu, pažeidėte. Turite teisę savo bylos tyrime dalyvauti per advokatą, o jei esate kaltinamas sunkiu nusikaltimu, turite teisę į teismo skiriamą advokatą.

Kodėl policija pageidauja mane apklausti?

Policija nori jus apklausti, siekdama išsiaiškinti, ar įtarimas dėl to, kad nusikaltimą padarėte jūs, yra teisingas, ar ne. Policija jūsų parodymus naudos tolesniame tyrime. Vėliau prokuroras jūsų parodymais remsis sprenddamas, ar byla turi būti nagrinėjama kaip byla, kurioje pripažinta kaltė.

Kur ir kada policija gali mane apklausti?

Nėra specialių taisyklių dėl to, kur ir kada policija gali jus apklausti. Apklausa turi būti vykdoma taip, kad nebūtų pažeistos jūsų teisės. Iš esmės policijai nėra leidžiama su jumis susisiekti jūsų darbo vietoje. Paprastai policija pirmuosius klausimus užduoda nusikaltimo vietoje. Daugeliu atveju jūsų bus prašoma atvykti į policijos nuovadą į išsamesnę apklausą.

Kas bus, jei aš nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate vietos kalbos, turite teisę į vertėją. Jis vers iš kalbos, kurią mokate, ir į ją. Vertėją užtikrins policija ir jums nereikia nieko sakyti, kol vertėjas atvyks.

Ar turiu policijai duoti parodymus?

Policijai privalote pasakyti savo vardą ir pavardę, adresą ir gimimo datą. Nieko kito sakyti neprivalote. Tiesos sakyti neprivalote. Policija apie šias teises jus turi informuoti prieš apklausą. Ar jūsų bylai būtų naudinga duoti parodymus policijai, priklausys nuo jūsų bylos aplinkybių ir kaltinimų sunkumo. Jei nežinote, ar turėtumėte atsakyti į klausimus, paklauskite savo advokato.

Ar galėsiu pasitarti su advokatu?

Jūs turite teisę pasitarti su pasirinktu advokatu prieš nusprenddamas, ar sutikti, kad policija jus apklaustų. Jei advokato neturite, jį suras policija.

Jūsų advokatas turi teisę dalyvauti apklausoje, tačiau negali patarti, kaip atsakyti į konkrečius klausimus.

Ar galiu patikrinti, ar policija mano parodymus suprato teisingai?

Jūsų parodymus policija privalo užrašyti. Galite perskaityti protokolą arba pareikalauti, kad jis būtų perskaitytas, ir tada pateikti pastabas. Jūs pats sprendžiate, ar pasirašyti protokolą. Daugelis advokatų jums patars to nedaryti, jei nesuprantate kalbos.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jei pasakėte ką nors, kas kenkia jūsų bylai, policija šią informaciją gali panaudoti jos vykdomame tyrime. Pagal bendrą taisyklę policijos protokolai nėra įrodymas ir prieš jus negali būti atskirai panaudotas teismo procese. Prokuroras gali užduoti klausimų, susijusių su protokole nurodytomis aplinkybėmis. Jei pakeisite parodymus, tai gali pakenkti jūsų patikimumui.

Sulaikymas (2)

Kodėl esu sulaikomas?

Galite būti sulaikytas, kai policija pagrįstai įtaria, jog padarėte nusikaltimą, jei sulaikymas yra būtinas, kad negalėtumėte daryti kitų nusikaltimų, slėptis arba su kitais sudaryti neteisėtus susitarimus. Taip pat galite būti suimtas pagal [Europos arešto orderį](#), išduotą kitos ES valstybės narės.

Ar policija gali mane sulaikyti dėl visų rūšių nusikaltimų?

Nebūsate sulaikytas, jei tai būtų neproporcinga nusikaltimo, kuriuo esate kaltinamas, sunkumui. Pavyzdžiui, mažai tikėtina, kad būsite sulaikytas, jei esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, už kurį didžiausia galima bausmė yra nedidelė bauda.

Kur būsiu sulaikomas?

Paprastai sulaikoma vietos policijos nuovadoje. Dažniausiai būsite laikomas kameroje, kol policija galės jus apklausti (žr. [Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą \(1\)](#)).

Ar prireikus galiu kreiptis į gydytoją?

Jei sergate, esate sužalotas arba labai apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotikų, turite teisę į gydytojo apžiūrą. Kad jums būtinas gydytojas arba specialūs vaistai, turite pasakyti policijai.

Ar galiu susisiekti su advokatu?

Jei esate sulaikytas, turite teisę pasitarti su pasirinktu advokatu prieš nusprendžiant, ar sutinkate, kad policija jus apklaustų. Tam tikrais atvejais policija gali atsisakyti leisti jums turėti tam tikrą advokatą. Dėl to galite skųstis teismui.

Ir policija, ir jūsų advokatas turi išaiškinti, kad advokatą jums gali paskirti teismas ir kas turės jam sumokėti.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Jei esate užsienietis, turite teisę susisiekti su savo valstybės ambasada. Tai padaryti jums gali padėti policija.

Ar galiu susisiekti su savo šeima?

Turite teisę savo šeimai arba darbdaviui pranešti, kad esate sulaikytas. Policija gali atsisakyti patenkinti jūsų prašymą su jais susisiekti, jei, policijos nuomone, tai gali trukdyti bylai. Policija gali nuspręsti šeimą informuoti jūsų vardu.

Kiek laiko būsiu sulaikytas?

Jūs turi nedelsiant paleisti, kai išnyks sulaikymo pagrindas. Jei nesate paleidžiamas per 24 valandas, turite būti nuvedintas į teismą (pirmąją teismo apklausą), kad teisėjas galėtų nuspręsti, ar turėtumėte būti paleistas, ar sulaikymas turėtų būti tęsiamas (pratęsti galima tris kartus po 24 valandas), ar turėtumėte būti suimamas ([Pirmoji teismo apklausa ir suėmimas \(3\)](#)).

Kada mano sulaikymas gali būti pratęstas ilgiau negu 24 valandoms?

Jei teisėjas, kuris nagrinėja bylą, pirmojoje teismo apklausoje išsiaiškina, jog pateiktų įrodymų nepakanka sprendimui dėl suėmimo priimti, sulaikymas gali būti tris kartus pratęstas 24 valandoms nuo pirmosios apklausos pabaigos.

Pirmoji teismo apklausa ir suėmimas (3)

Kodėl man skiriamas suėmimas?

Jums skiriamas suėmimas, nes policija yra įsitikinusi, kad jus būtina suimti tam tikram laikui arba tol, kol vyksta tyrimas. Taip pat galite būti laikomas suimtas siekiant užtikrinti, kad jus būtų galima išduoti kitai valstybei narei pagal [Europos arešto orderį](#).

Kas sprendžia, ar man turi būti taikomas suėmimas?

Ar yra suėmimo pagrindas, sprendžia teisėjas. Prieš teisėjui nusprendžiant, ar jums, kaip prašo policija, skirti suėmimą, surengiama apklausa (pirmoji teismo apklausa). Šioje apklausoje prokuroras nurodo, kaip šį atvejį aiškina policija, ir jums suteikiama galimybė pateikti savo požiūrį. Tada teisėjas sprendžia, ar jums skirti suėmimą, tačiau nesprendžia, ar esate kaltas pagal pareikštus kaltinimus.

Ar suėmimas man gali būti skirtas dėl visų rūšių nusikaltimų?

Suėmimas jums gali būti skiriamas šiomis sąlygomis:

- policija turi paaiškinti, kodėl įtaria, kad jūs padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau;
- galima bausmė turi būti ilgesnė negu 30 dienų laisvės atėmimo;
- policija turi teisėją įtikinti, kad jūs nebūtumėte paleistas tol, kol vyksta policijos tyrimas, dėl kurios nors iš šių priežasčių:
- policijos įsitikinimu, jūs vengsite bausmės;
- yra pagrindas manyti, kad toliau darysite tokios pačios rūšies nusikaltimus;

- yra pagrindas manyti, kad trukdysite tyrimui, jei būsite paleistas;
- nusikaltimas yra toks sunkus, kad kitų asmenų atžvilgiu būtų neteisinga jums leisti teismo laukti laisvėje.

Retais atvejais galite išvengti suėmimo, net jei tenkinamos jūsų suėmimo sąlygos, tai yra jei laisvės atėmimas būtų visiškai netinkamas atsižvelgiant į jūsų asmenines aplinkybes. Svarbu, kad apie tokias aplinkybes informuotumėte savo advokatą.

Kur vyks pirmoji teismo apklausa?

Pirmoji teismo apklausa vyks apylinkės teisme. Paprastai iki teismo posėdžio būsite laikomas kameroje.

Ar turiu duoti parodymus pirmoje teismo apklausoje?

Neprivalote duoti parodymų ar sakyti tiesos. Ar būtų naudinga duoti parodymus teisme, priklauso nuo jūsų bylos aplinkybių ir kaltinimų sunkumo. Aiškindamiesi, ar jums būtų geriau duoti parodymus, turėtumėte pasitarti su savo advokatu.

Ar galėsiu pasitarti su advokatu?

Teismas paskirs advokatą atstovauti jums teisme. Jei nepageidausite konkretaus advokato, teismas paskirs tą dieną budintį advokatą. Daugiau informacijos rasite [1 duomenų suvestinėje](#).

Turite teisę prieš apklausą savo bylą aptarti su advokatu. Jei jūs ir advokatas nekalbate ta pačia kalba, turite teisę gauti vertėjo pagalbą. Advokatas gins jūsų interesus nagrinėjant bylą teisme, jis taip pat gali pateikti jums klausimų.

Ar galiu patikrinti, ar teismas mano parodymus suprato teisingai?

Teisėjas esminius jūsų parodymų elementus įrašys į teismo protokolą. Jūsų parodymai bus garsiai perskaityti, siekiant užtikrinti, kad jie suprasti teisingai.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jūsų parodymai teisme gali būti naudojami kaip įrodymai byloje.

Kiek laiko būsi suimtas?

Ar turėtumėte būti paleistas, ar suimtas, nuspręs teisėjas per apklausą. Kai kuriais atvejais teisėjas priims sprendimą, kad jūsų sulaikymas turi būti tris kartus pratęstas 24 valandoms (žr. [Sulaikymas \(2\)](#)).

Jei esate suimtas, ilgiausias teisėjo nustatomas terminas – keturios savaitės. Tai reiškia, jog arba turite būti paleistas iki šio termino pabaigos, arba jūsų bylą dar kartą turi peržiūrėti teisėjas, siekiant užtikrinti, kad būtų tenkinamos tolesnio suėmimo sąlygos. Maksimalaus termino, kiek galite būti suimtas, nėra. Tai lems bylos aplinkybės.

Jus turi paleisti nedelsiant, kai išnyks suėmimo pagrindas.

Kodėl aš laikomas vienutėje?

Kai kuriais atvejais policija prašys leisti jus laikyti vienutėje, kad neturėtumėte kontaktų su kitais kalinamaisiais. Rašyti arba skambinti kitiems galima tik prižiūrint policijai. Ar turite būti laikomas vienutėje, sprendžia teisėjas.

Ar galiu apskųsti nutartį dėl suėmimo ir laikymo vienutėje?

Nutartį dėl suėmimo arba laikymo vienutėje galite apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Paprastai apie tai, kad norima pateikti skundą, nurodoma apklausoje, kuriame nagrinėjama jūsų byla.

Ar galiu išvengti suėmimo, jei atiduosiu savo pasą arba paliksiu užstatą?

Baudžiamajame kodekse yra numatyta galimybė išvengti suėmimo, jei atiduosite pasą arba paliksite užstatą. Tačiau tai retai taikoma praktikoje.

Procesinės prievartos priemonės (4)

Atlikdama tyrimą policija informaciją gali gauti naudodama įvairias procesines prievartos priemones. Kai kurios iš jų čia aprašomos.

Ar policijai leidžiama imti mano pirštų atspaudus arba mane fotografuoti?

Policija imti pirštų atspaudus ir jus fotografuoti gali šiomis sąlygomis:

- esate įtariamas nusikaltimu ir ši priemonė yra būtina policijos tyrimui;

- policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau.

Ar policijai leidžiama imti mano DNR arba kraujo mėginius?

Policija jūsų DNR arba kraujo mėginius gali imti šiomis sąlygomis:

- yra svarus pagrindas įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau, ir ši priemonė laikoma labai svarbia tyrimui;
- kraujo mėginys gali būti imamas, jei alkoholio arba narkotikų vartojimas yra vienas iš nusikaltimo, kuriuo jūs įtariamas, elementų.

Ar policijai leidžiama apieškoti mane ir mano drabužius?

Policija jūsų viršutinius drabužius gali apieškoti tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos fotografavimui.

Ar policijai leidžiama tikrinti mano mobilųjį telefoną arba atlikti kratą mano automobilyje?

Policija gali patikrinti jūsų mobilųjį telefoną, kad nustatytų jūsų telefono numerį ir IMEI numerį, taip pat atlikti kratą jūsų automobilyje šiomis sąlygomis:

- policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn;
- krata labai svarbi tyrimui.

Ar policijai leidžiama atlikti kratą mano namuose?

Policija kratą jūsų namuose gali atlikti šiomis sąlygomis:

- policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn;
- krata labai svarbi tyrimui;
- už nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas;
- policija gali pagrįsti, kad yra tikimybė rasti su nusikaltimu susijusių įrodymų arba kitų objektų, kuriuos policija turi paimti dėl kitų priežasčių.

Kas sprendžia, kad turi būti taikomos procesinės prievartos priemonės?

Ar galima atlikti kratą jūsų namuose, sprendžia teismas. Jei yra priežasčių manyti, kad gali dingti įrodymai, jei krata nebus atlikta nedelsiant, policija kratą gali atlikti ir be kratos orderio. Apie kratą būtina pranešti teismui per 24 valandas nuo atlikimo. Policija gali atlikti kratą jūsų namuose, jei duodate rašytinį sutikimą.

Ar imti jūsų pirštų atspaudus, DNR, kraujo mėginius ir jus fotografuoti, sprendžia policija. Policija taip pat turi teisę tikrinti jūsų mobilųjį telefoną, atlikti kratą jūsų automobilyje ir kt.

Ar galiu pateikti skundą?

Jei norite pasiskųsti dėl policijos atlikto tyrimo, skundą galite pateikti teismui.

Teismo sprendimai dėl kratos ir tyrimo planavimo gali būti apskųsti aukštesnės instancijos teismui per dvi savaites nuo teismo sprendimo priėmimo dienos.

Ar galiu pareikalauti policijos sunaikinti pirštų atspaudus, nuotraukas, DNR ir kraujo mėginių rezultatus?

Jei prokuratūra tyrimą nutraukia arba jūs išteisinamas, policija privalo sunaikinti jūsų nuotraukas. Policija gali saugoti jūsų pirštų atspaudus ir DNR mėginius, tačiau po tam tikro laiko privalo juos sunaikinti.

Ar galiu reikalauti žalos atlyginimo?

Jei jūs suimtas, įkalinamas arba jums taikyta procesinė prievartos priemonė ir galiausia paaiškėja, kad suėmimas, įkalinimas arba procesinė prievartos priemonė buvo nepagrįsti, iš esmės turite teisę į žalos atlyginimą. Dydziai, pagal kuriuos nustatoma tokios kompensacijos suma, skelbiami generalinio prokuroro metiniame pranešime.

Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam (5)

Policijai pabaigus tyrimą, jūsų byla perduodama prokuratūrai. Ši sprendžia dėl tolesnės bylos eigos.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiamąjį posėdį?

Jeigu per policijos tyrimą prisipažinote, jog esate kaltas pagal pačius sunkiausius jums pareikštus kaltinimus, paprastai prokuratūra sieks, kad byla būtų laikoma byla, kurioje pripažinta kaltė.

Kas yra kaltinamasis aktas?

Kaltinamasis aktas – tai pagrindas bylą nagrinėti teisme. Kaltinamajame akte turi būti nurodytos įstatymo nuostatos, kurias jūs kaltinamas pažeidęs, ir pateiktas aprašymas, kaip padarėte nusikaltimą (-us). Aprašymas turi būti toks tikslus, kad juo remdamasis galėtumėte pasiruošti gynybai.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimais, dėl kurių policija man nėra pareiškusi pirminių kaltinimų?

Kaltinamąjį aktą rengia prokuratūra. Jei prokuratūros ir policijos nuomonės dėl jūsų bylos skiriasi, kaltinamajame akte gali būti pateikti nauji arba kitokie kaltinimai.

Ar į kaltinamąjį aktą gali būti įrašyta naujų kaltinimų?

Prokuratūra turi stengtis surinkti visus teisme nagrinėtinius kaltinimus jums, kad būtų galima priimti bendrą nuosprendį. Dėl šios priežasties kaltinamajame akte gali būti naujų kaltinimų, jei dar kartą padarėte naują nusikaltimą.

Jei Danijai buvote išduotas pagal [Europos arešto orderį](#) arba pagal ekstradicijos sutartį, taikomos specialios taisyklės. Jei jums pateikiama naujų kaltinimų, turite dėl jų pasitarti su savo advokatu.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti?

Kaltinimai gali būti pakeisti arba išplėsti, jei parengiamas ir įteikiamas naujas kaltinamasis aktas. Tai gali būti padaryta iki teismo bylos nagrinėjimo pradžios.

Jeigu bylos prokuroras įsitikinęs, kad bausmė pagal kaltinimą turėtų būti griežtesnė, nei nurodyta kaltinamajame akte, toks pakeitimas galimas tik tokiu atveju, jei pakeisti kaltinimą sutinka prokuratūra. Apie kaltinimų pakeitimą jums turi būti pranešta per du mėnesius.

Prasidėjus teisminiam bylos nagrinėjimui, galimi tik labai riboti kaltinimo pakeitimai. Ar galima pakeisti kaltinimą, sprendžia teismas.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Negalima atmesti galimybės, kad jums gali būti pateiktas kaltinimas dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvote kaltinamas kitoje valstybėje. Tačiau jūs negalite būti pripažintas kaltu pagal kaltinimą, jei už tai kitoje valstybėje jau buvote nuteistas arba išteisintas.

Ar gausiu informacijos apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Prokuroras kaltinamąjį aktą teismui turi pateikti kartu su įrodymų sąrašu, kuriame nurodomi liudytojų vardai ir pavardės. Šio sąrašo kopiją gaus jūsų advokatas. Paprastai jūs turite teisę žinoti liudytojų tapatybę.

Gynybos pasiruošimas bylai (6)

Kuo remdamiesi mes su advokatu ruošimės gynybai?

Jūsų advokatui paprastai bus pateiktos visų per tyrimą policijos parengtų ataskaitų kopijos. Turite bendrą teisę susipažinti su medžiaga. Jūsų advokatas medžiagos kopiją gali jums pateikti tik jei leis policija.

Ar turiu teisę susipažinti su policijos parengta medžiaga?

Policija gali duoti nurodymą advokatui nesuteikti jums tam tikros informacijos apie bylos medžiagą, jei tai būtina užsienio valstybių interesams apsaugoti arba įrodymams pateikti. Toks nurodymas gali būti duodamas tik sunkių nusikaltimų atvejais ir tik kol nesate davęs parodymų teisme.

Kas sprendžia, ar galiu susipažinti su medžiaga?

Medžiagą pateiks policija. Ji gali nuspręsti neleisti susipažinti su visa bylos medžiaga arba jos dalimi. Policijos sprendimas gali būti skundžiamas teismui. Teismas šį klausimą išspręs.

Ar galiu dalyvauti bylos nagrinėjimo posėdžiuose?

Turite bendrą teisę dalyvauti visuose teismo posėdžiuose, kuriuose teismas sprendžia, ar skirti jums suėmimą, arba kai teisiamajame posėdyje yra apklausiami bendrininkai arba liudytojai.

Policijos prašymu teismas gali priimti sprendimą neleisti jums dalyvauti posėdžiuose. Tokiu atveju turite teisę būti informuojamas apie tai, kas vyko posėdyje. Teismas gali nuspręsti jums tokios informacijos neatskleisti. Turite teisę žinoti, kas vyko posėdyje, kuriame negalėjote dalyvauti. Apie tai jums turi būti pranešta bent jau tada, kai davėte parodymus teisme.

Ar mano advokatas gali dalyvauti visuose bylos nagrinėjimo posėdžiuose?

Jūsų advokatas turi teisę dalyvauti visuose bylos nagrinėjimo posėdžiuose. Tai taikoma ir posėdžiams, kuriuose teismas turi nuspręsti, ar leisti naudoti slapto klausymosi įrangą arba klausytis telefono pokalbių, atlikti kratą arba taikyti kitas procesines prievartos priemones, kurioms būtinas išankstinis teismo leidimas.

Ar mano advokatas gali dalyvauti policijos tyrime?

Jūsų advokatas turi būti informuojamas apie tyrimą ir turi teisę dalyvauti toje tyrimo dalyje, kuri gali būti prieš jus naudojama kaip bylos įrodymai, pavyzdžiui, parodyme atpažinti, nusikaltimo atkūrimo ir kt.

Ar mano advokatas gali atlikti savo tyrimą?

Paprastai advokatas prašys policijos atlikti papildomą tyrimą, jei, jūsų nuomone, nebuvo gauta informacijos, kuri galėtų būti naudinga bylai. Policijai atsisakius atlikti papildomą tyrimą, klausimas gali būti iškeltas teisme ir šis gali pavesti policijai atitinkamą tyrimą atlikti.

Jūsų advokatas taip pat gali nuspręsti atlikti savo tyrimą. Tačiau tai retas atvejis praktikoje. Jei jūsų advokatas atlieka savo tyrimą, jis neturi trukdyti policijos tyrimui ir privalo laikytis advokatų elgesio kodekso.

Ar mano advokatas gali kviesti liudytojus duoti parodymų teisme?

Jūsų advokatas gali prašyti, kad tam tikri liudytojai būtų šaukiami duoti parodymų teisme. Jei prokuroras nesutiks, kad jie būtų apklausti, teismas spės, ar tuos liudytojus svarbu apklausti.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

[Danijos centrinio DNR registro įsteigimo įstatymas](#)

[Generalinis prokuroras](#)

[Danijos ekstradicijos įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

ur vyks teisiąmasis posėdis?

Teisiąmasis posėdis vyks miesto apylinkės teisme. Posėdis bus viešas. Jei prisipažinote, kad padarėte nusikaltimą arba nusikaltimus, kuriais esate kaltinamas, prokuroras prašys, kad vyktų teismo posėdis pripažinus kaltę. Tokiu atveju teismą sudarys tik vienas profesionalus teisėjas. Tai taikoma ir tuo atveju, jei siūloma bausmė yra bauda.

Jei savo kaltės nepripažinote, bylos nagrinėjime dalyvaus ir teismo tarėjai. Teismą tokiu atveju sudarys vienas profesionalus teisėjas ir du teismo tarėjai.

Jei prokuroras reikalaus skirti laisvės atėmimą ketveriems metams arba ilgiau, bylą nagrinės prisiekusieji. Tokiu atveju teismą sudarys trys profesionalūs teisėjai ir šeši prisiekusieji. Išimtis taikoma nusikaltimų, susijusių su narkotikais, ir ekonominių nusikaltimų byloms – jas, neatsižvelgiant į reikalaujamą skirti bausmę, nagrinėja profesionalūs teisėjai ir teismo tarėjai

Ar per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti kaltinimai?

Jei byla bus nagrinėjama pripažinus kaltę, gali būti susitarta kaltinimus suformuluoti taip, kad atitiktų nusikaltimą, dėl kurio jūs galite pripažinti savo kaltę.

Pradėjus jūsų teisiąmąjį posėdį, gali būti keičiami tik neesminiai kaltinimų elementai. Kaltinimai negali būti išplėsti be jūsų sutikimo.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Turite dalyvauti per visą teisminį bylos nagrinėjimą. Teismas gali leisti jums išeiti iš teismojo posėdžio po to, kai duosite parodymus.

Jei jums pranešta apie teismo posėdį, tačiau jį neatvykstate be pateisinamos priežasties, teismas gali nuspręsti liudytojus apklausti jums nedalyvaujant. Teismas gali paskelbti nuosprendį jums nedalyvaujant, jei prokuroras prašoma skirti bausmė yra iki šešių mėnesių laisvės atėmimo ir jūs esate davęs sutikimą, kad teisminis nagrinėjimas gali būti baigtas. Jei jūs nuteisiamas ne lygtiniu laisvės atėmimu iki trijų mėnesių, byla gali būti baigta ir be jūsų sutikimo.

Nuo 2009 m. lapkričio 1 d. yra galimybė bylose dalyvauti vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, jei prašoma skirti ne griežtesnę bausmę kaip bauda ir laisvės atėmimas iki vienerių metų. Tačiau ne visuose teismuose įdiegta reikiama įranga, kad galėtumėte pasinaudoti šia galimybe.

Jei nekalbate teismo kalba ir jos nesuprantate, per visą teisiąmąjį posėdį turite teisę į vertėjo pagalbą. Vertėjas jums padės ir tuo atveju, jei jums bus būtina pasitarti su advokatu per teismo posėdį.

Je advokato dar neturite, teismas jį paskirs, jei neprisipažįstate esąs kaltas pagal pareikštus kaltinimus ir jei prašoma skirti griežtesnę bausmę negu bauda. Jei pripažįstate savo kaltę byloje, kurioje prokuroras prašo jums skirti laisvės atėmimo bausmę, teismas advokatą skirs, jei jo paprašysite. Jei nesutiksite su savo advokatu arba dėl kokių nors kitų priežasčių paprašysite naujo advokato, jūsų pageidavimas turėtų būti patenkintas.

Teisiąmąjame posėdyje neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar sakyti tiesą. Už tai, kad teisiąmąjame posėdyje duodate klaidingus parodymus, negalite būti baudžiamas. Jūsų advokatas patars, ar jums būtų naudinga duoti parodymus savo byloje.

Kokios yra mano teisės dėl man nepalankių įrodymų?

Rašytinių įrodymų naudojimą teismo procese išsamiai reglamentuoja įstatymai. Išskyrus šias, kitokių taisyklių beveik nėra ir galite nevaržomai teikti bet kokio pobūdžio įrodymus. Jūs ir jūsų advokatas galite ginčyti liudytojo arba įrodymų priimtinumą, ypač jei jie nėra svarbūs jūsų bylai arba jei įrodymai gauti neteisėtai. Ar tokį jūsų ginčijamą liudytoją arba įrodymus laikyti priimtinais, sprendžia teismas. Dažniausiai neteisėtai gautus įrodymus teismas pripažįsta nepriimtinais. Į atitinkamų įrodymų reikšmę teismas atsižvelgs išklauses kitų įrodymų.

Galite prašyti, kad teisme duoti parodymų būtų pakviesti tam tikri liudytojai, arba prašyti išreikalauti tam tikrų įrodymų jūsų argumentams pagrįsti. Tai, pavyzdžiui, gali būti keleivių sąrašas, įrodantis, kad jūsų nebuvo nusikaltimo vietoje, kai nusikaltimas buvo padarytas. Jei prokuroras nesutiks su tam tikrų įrodymų reikšmingumu, šį klausimą spręs teismas.

Šalis, kurios prašymu pakviestas liudytojas, tą liudytoją apklaus pirmoji. Po to galimybė apklausti liudytoją bus suteikta kitai šaliai. Priimdamas nuosprendį, teismas įvertins teisiąmąjame posėdyje duotų liudytojų parodymų tikrumą ir patikimumą.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumą?

Į informaciją apie ankstesnį teistumą bus atsižvelgta, jei iš nusikaltimo aprašymo bus matyti, kad nusikaltimas yra kartotinis. Retais atvejais informacija apie veikimo būdą ankstesnėje byloje gali būti remiamasi įrodinėjant kaltę arba nekaltumą nagrinėjamoje byloje. Jei anksčiau buvote teistas už panašų nusikaltimą arba nusikaltimą padarėte per probacijos laikotarpį, kai buvote nuteistas lygtinai ar lygtinai paleistas iš laisvės atėmimo vietos, tai paprastai turi įtakos bausmės trukmei.

Paprastai nėra aiškinamasi apie jokių ankstesnius teistumus kitoje valstybėje narėje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Byla baigiama teismo nuosprendžiu. Baigtis gali būti tokia:

- išteisinimas;
- bauda;
- lygtinis nuteisimas (šiuo atveju gali būti skiriamas dar ir gydymas arba viešieji darbai);
- laisvės atėmimas.

Kai nuteisiama lygtinai, teismas paprastai nustato fiksuotą laisvės atėmimo bausmės dalį, kurios jums nereikės atlikti, jei per probacijos laikotarpį nepadarysite naujo nusikaltimo. Paprastai tai gali būti vieneri arba dveji metai. Teismas gali nustatyti probacijos sąlygas ir reikalauti, kad jus prižiūrėtų probacijos pareigūnas, kad gydytumėtės nuo alkoholizmo arba kitokios priklausomybės, būtumėte gydomas psichiatro ir (arba) tam tikrą teismo nustatytą skaičių valandų dirbtumėte nemokamus viešuosius darbus.

Nepilnamečiams nusikaltėliams (jaunesniems negu 18 metų) taikomos specialios sankcijos.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Nukentėjusysis yra laikomas paprastu liudytoju. Tačiau kai kuriais atvejais nukentėjusysis turi teisę teisiamejame posėdyje turėti advokatą, atskirai paskiriamą teismo, ir teisę į žalos atlyginimą, jei reikalavimas atlyginti žalą yra logiškas ir tinkamai pagrįstas dokumentais, o teismo sprendimas dėl žalos atlyginimo nesudaro esminių nepatogumų.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Teismas nuosprendį priima posėdyje. Nutartį, nuosprendį arba bausmę galite apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Galite prašyti jus išteisinti arba sumažinti bausmę. Jei esate įsitikinęs, kad apylinkės teisme nagrinėjant jūsų bylą buvo padaryta esminių klaidų, galite prašyti, kad byla būtų grąžinta į apylinkės teismą ir iš naujo nagrinėjama kitų teisėjų.

Nuosprendį arba bausmę galite apskųsti žodžiu teismo posėdyje, kuriame skelbiamas nuosprendis. Taip pat galite pateikti raštišką skundą apylinkės teismui arba prokuratūrai. Apeliacinį skundą būtina pateikti per dvi savaites. Jei turite advokatą, jis paprastai pasirūpina su jūsų apeliaciniu skundu susijusiais praktiniais dalykais. Jei jums skirta 3 000 DKK arba mažesnė bauda, tokiam sprendimui apskųsti būtina gauti Danijos apeliacinės valdybos leidimą. Prašymas Apeliacinei valdybai turi būti pateiktas per dvi savaites nuo sprendimo priėmimo.

Kokie bus padariniai, jei pateiksi skundą?

Jei teismo nuosprendį apskųsite apeliacine tvarka, bylą nagrinės aukštesnės instancijos teismas. Šis posėdis taip pat yra viešas. Terminas, kada byla turi būti nagrinėjama aukštesnės instancijos teisme, nėra.

Jei jūs laikomas suimtas, aukštesnės instancijos teismas jūsų bylą turi nagrinėti pirmiau nei kitas bylas. Ar bylą nagrinėjant apeliacine tvarka turite likti suimtas, taip pat turi nuspręsti aukštesnės instancijos teismas.

Jei apeliaciniame skunde prašysite jus išteisinti, aukštesnės instancijos teismas bylą nagrinės iš naujo. Tokiu atveju turėsite teisę teikti naujų įrodymų. Kuo greičiau su advokatu aptarkite, kokių naujų įrodymų turėtumėte pateikti apeliacinėje byloje. Kai prokuroras atskleidžia, kokiais įrodymais remsis aukštesnės instancijos teismo procese, advokatui paprastai skiriama 14 dienų jūsų įrodymams atskleisti. Galima 14 dienų termino išimtis.

Jei prašote sumažinti bausmę, aukštesnės instancijos teismas nagrinės tik bausmę. Tokiais atvejais šalyje aukštesnės instancijos teismui įrodymų neteiks, tačiau advokatas gali paprašyti teismo išreikalauti papildomos informacijos apie jūsų asmenines aplinkybes, kurios yra svarbios nustatant bausmę arba sprendžiant dėl ekstradicijos.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Jei apeliaciniame skunde prašysite jus išteisinti, bylą iš naujo nagrinės aukštesnės instancijos teismas. Paprastai aukštesnės instancijos teismo posėdis pradedamas perskaitant apylinkės teismo procese jūsų ir liudytojų duotus parodymus. Tačiau jei jūs ir advokatas nesutiksite su tokia tvarka, turės būti duodami nauji parodymai.

Jei skunde prašėte sumažinti bausmę, aukštesnės instancijos teismas atsižvelgs į apylinkės teisme duotus parodymus ir tuo remdamasis priims sprendimą dėl bausmės.

Aukštesnės instancijos teismo sprendimas bus paskelbtas posėdyje. Aukštesnės instancijos teismas gali nuspręsti palikti galioti apylinkės teismo nuosprendį, padidinti ar sumažinti bausmę arba jus išteisinti. Jus išteisinus arba sumažinus bausmę, apeliacinio skundo nagrinėjimo išlaidos bus apmokėtos iš valstybės lėšų. Tas pats taikoma, jei nuosprendį apskundė prokuroras, o aukštesnės instancijos teismas nuosprendį paliko galioti. Kitomis aplinkybėmis tikėtina, kad apeliacinio teismo išlaidas turėsite mokėti jūs.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Aukštesnės instancijos teismo nuosprendis panaikina apylinkės teismo nuosprendį ir paprastai yra galutinis ir vykdytinas. Išimtiniais atvejais, gavus Apeliacinių skundų valdybos sutikimą, byla gali būti perduota Aukščiausiajam Teismui. Toks leidimas paprastai suteikiamas, jei byla yra principinės reikšmės ir dėl to – precedentinė, arba dėl kitų ypatingų priežasčių. Valdyba leidžia Aukščiausiajam Teismui perduoti tik nedidelį skaičių baudžiamųjų bylų. Ar turite galimybių gauti tokį leidimą, jums patars advokatas.

Jei jūs išteisinamas ir tyrime buvo naudojamos tokios procesinės prievartos priemonės kaip sulaikymas, suėmimas arba krata, galite reikalauti atlyginti žalą. Prašymą turite pateikti raštu apygardos prokurorui ne vėliau kaip per du mėnesius nuo teismo nuosprendžio dienos. Paprastai su tokiu prašymu susijusiais praktiniais dalykais pasirūpina advokatas. Nepamirškite advokatui pranešti, kaip su jumis galima susisiekti jūsų gyvenamosios vietos valstybėje.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Paprastai į savo valstybę narę galite būti grąžinamas atlikti bausmės. Dažniausiai tai daroma, jei paprašote grąžinti į savo valstybę atlikti bausmės. Prašymą atlikti bausmę savo valstybėje turite siųsti Danijos teisingumo ministerijai.

Ar mane gali vėl teisti už tą patį nusikaltimą, jei esu nuteistas?

Danijoje negalite būti du kartus teisiamas už tą patį nusikaltimą. Tas pats principas taikomas kitose Europos valstybėse. Kadangi bausmių skyrimo taisyklės skirtingose valstybėse skiriasi, dėl to turite pasiteirauti valstybėje, kuri taip pat gali taikyti atsakomybę už nusikaltimą.

Informacija apie kaltinimus ir teistumą

Bylą išsprendus, apie sprendimą bus pranešta Centriniam nusikaltimų registrai. Nuosprendžiai, susiję su Danijos baudžiamojo kodekso pažeidimais, bus įtraukiami į registro nuosprendžių dalį. Sprendimai, susiję su kitų teisės aktų pažeidimais, bus registruojami, jei jums skirtas laisvės atėmimas arba atimtos kokios nors teisės (bausmė, kuria jums atimamos teisės). Sprendimas bus registruojamas nurodant vardą, pavardę, sprendimą priėmusio teismo pavadinimą, sprendimo priėmimo datą, įstatymų nuostatas, kurios pažeistos, ir bausmę.

Yra apribojimų dėl to, kokie sprendimai bus fiksuojami teistumo duomenyse, kurie gali būti pateikiami jūsų asmeniniam naudojimui. Saugomi duomenys yra elektroniniai ir ištrinami atsižvelgiant į sankcijos griežtumą. Galite pateikti skundą dėl registracijos arba ištrynimo klaidų, tačiau ne dėl sprendimo registravimo fakto. Skundai dėl registravimo turi būti pateikiami Danijos policijos komisaro nacionaliniam biurui, kuris yra atsakingas už teistumo duomenis.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

[Vykdomasis įsakymas dėl asmens duomenų tvarkymo Centriniam nusikaltimų registre](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

5. Nesunkūs pažeidimai

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Jei jus sustabdo kelių policija, atsakinga už Kelių eismo taisyklių laikymosi užtikrinimą, savo kaltę galite pripažinti arba neigti. Policija jums turi užfiksuoti pažeidimą, kurį, jos įsitikinimu, padarėte, ir jus apie jį informuoti. Turite tokias pačias teises kaip įtariamieji ar kaltinamieji ir neprivalote policijai pateikti jokio paaiškinimo.

Paprastai už Kelių eismo taisyklių pažeidimą skiriama bauda. Kelių eismo taisyklių pažeidimai nagrinėjami taip pat, kaip ir kiti nusižengimai, už kuriuos skiriama bauda. Policija atsiųs jums baudos kvitą. Jei baudos kvitą apmokėsite, tai reikš, kad kaltę pripažįstate. Baudos kvito neapmokėjęs, byla bus perduota teismui. Gausite šaukimą atvykti į posėdį, kuriame gali būti pateikiami su pažeidimu susiję įrodymai.

Generalinis prokuroras yra paskelbęs [Kelių eismo taisyklių pažeidimų nuobaudų katalogą](#), kuriame galite pasitikslinti, ar jūsų bauda atitinka baudas, kurios paprastai skiriamos už tokius kaip jūsų padarytus Kelių eismo taisyklių pažeidimus.

[Kelių eismo įstatymas](#) suteikia policijai teisę areštuoti jūsų automobilį, jei gyvenate ne Danijoje ir jūsų automobilis registruotas ne Danijoje. Automobilis gali būti areštuotas tol, kol bus sumokėta bauda arba pateikta baudos sumokėjimo garantija. Jei nesutinkate, kad padarėte Kelių eismo taisyklių pažeidimą, kai kuriais atvejais turėsite pateikti baudos sumokėjimo garantiją ir reikalauti, kad byla būtų nagrinėjama teisme. Policija dažnai naudojasi teise areštuoti automobilius.

Kitų Skandinavijos valstybių transporto priemonėms ir vairuotojams taikomos specialios taisyklės.

Kaip nagrinėjami netinkamo transporto priemonių statymo pažeidimai?

Paprastai transporto priemonių statymo apribojimų laikymąsi užtikrina eismo prižiūrėtojai, dirbantys vietos valdžios institucijoje arba privačioje įmonėje, o ne policija. Jei transporto priemonę pastatysite neteisėtai, jums bus skirta bauda. Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą kvitas bus paliktas ant jūsų automobilio.

Jeigu su eismo prižiūrėtoju susitiksime prieš jam užfiksuojant transporto statymo pažeidimą, prieštaravimą galėsite pareikšti tiesiogiai. Eismo prižiūrėtojas gali nuspręsti pažeidimo neregistruoti arba užfiksuoti jūsų prieštaravimą. Jei jums bus skirta bauda už netinkamą transporto priemonės statymą, kartu su bauda turi būti pateikta informacija, kaip ją galima apskųsti. Centrinės skundų nagrinėjimo institucijos nėra.

Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą išieškomos taip pat, kaip ir kiti civiliniai reikalavimai. Tai reiškia, kad baudos nesumokėjęs reikalavimas bus nusiųstas jūsų gyvenamosios valstybės išieškojimo institucijai.

Ar šio pobūdžio pažeidimas bus fiksuojamas mano teistumo duomenyse?

Teistumo duomenyse baudos paprastai nėra nurodomos. Tačiau baudos už nusikaltimus bus įtrauktos į jūsų teistumo duomenis.

Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą nėra laikomos baudžiamosiomis sankcijomis, todėl jūsų teistumo duomenyse nefiksuojamos.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Vokietija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, jei esate įtariamasis padaręs nusikaltimą.

Informacijos apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos, atsižvelgiant į aplinkybes, skiriama tik bauda, rasite [6 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Baudžiamąjį procesą sudaro trys etapai: ikiteisminis procesas, tarpinis procesas ir teismo procesas (įskaitant apskundimo ir vykdymo procesus).

- Ikiteisminis procesas: jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, baudžiamojo persekiojimo institucija (prokuratūra arba policija) dėl jūsų pradeda ikiteisminį procesą. Per šį procesą siekiama išsiaiškinti, ar jums pateiktas įtarimas pagrįstas. Šiuo tikslu gali būti imamasi įvairių ikiteisminių priemonių, pvz., atliekama jūsų būsto krata. Baigus ikiteisminį tyrimą prokuratūra nusprendžia, ar, nesant įtarimo, kad padarėte nusikaltimą, procesą nutraukti, ar pareikšti jums kaltinimą.
- [Tarpinis procesas](#): tarpiniame procese teismas išnagrinėja kaltinimą ir nusprendžia, ar procesą baigti, ar tęsti. Jei teismas, remdamasis turimais įrodymais, mano, kad kaltinamasis tikriausiai bus nuteistas, jis pradeda teismo procesą.
- Teismo procesas: teismo procese teismas parengia bylą nagrinėti teismo posėdyje ir jį veda. Kaltinimas nagrinėjamas žodiniame teismo posėdyje remiantis turimais įrodymais (liudytojais, dokumentais ir pan.). Jums taip pat suteikiama galimybė dėl kaltinimo pareikšti savo nuomonę arba duoti parodymus. Jei kaltinimas pasitvirtina, jums skiriama bausmė, o jei nepasitvirtina, jūs išteisinamas. Jei esate nuteisiamas, per nustatytą laikotarpį teismo sprendimą galite apskųsti. Apeliaciniame procese bylą dar kartą išnagrinėja aukštesnės instancijos teismas. Kasaciniame procese tik patikrinama, ar priimant teismo sprendimą nepadaryta teisinių klaidų.

Esama ir nukrypimų nuo šios eigos, svarbiausi – [įsakymo paskirti bausmę procesas](#), [proceso nutraukimas](#) ir [pagreiktas procesas](#).

Išsamesnė informacija apie proceso stadijas ir jūsų teises pateikta duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[1. Paaiškinimai](#)

[2. Kaip gauti advokato pagalbą](#)

[3. Mano teisės vykstant ikiteisminiam procesui](#)

- Kaltinamojo apklausa
- Asmens tapatybės patikrinimas / asmens tikrinimas
- Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis
- Suėmimas
- Kardomasis kalinimas
- Kaltinimas

[4. Mano teisės bylą nagrinėjant teisme](#)

[5. Mano teisės bylą išnagrinėjus teisme](#)

[6. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir nedideli nusižengimai](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#) ([anglų kalba](#))

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

1. Paaiškinimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (de) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

[Nutraukimas \(1\)](#)

[Įsakymo paskirti bausmę procesas \(2\)](#)

[Pagreitintas procesas \(3\)](#)

[Teismo paskirtas gynėjas \(4\)](#)

[Duomenys apie ikiteisminį tyrimą / kaltinimus / teistumą \(5\)](#)

[Apskundimas ikiteisminiame procese \(6\)](#)

Nutraukimas (1)

Procesą bet kuriame etape gali nutraukti arba prokuratūra, arba, jei pareikštas viešas kaltinimas, teismas. Yra labai daug galimybių nutraukti procesą. Praktiškai svarbiausios šios:

Procesas gali būti nutraukiamas laikinai, jei, pavyzdžiui, ilgesnį laiką esate išvykęs arba per ikiteisminį tyrimą nenustatytas pakankamas pagrindas pareikšti kaltinimą. Antruoju atveju prokuratūra bet kuriuo metu (iki sueinant senaties terminui) ikiteisminį tyrimą gali atnaujinti, jei atsiranda naujų įrodymų.

Procesas taip pat gali būti nutraukiamas galutinai. Tai įmanoma tokių nusižengimų atveju, kai kaltė laikoma maža ir nėra viešojo intereso vykdyti persekiojimą. Proceso nutraukimas gali būti susiejamas su kokio nors įpareigojimo įvykdymu, pvz., sumokėti baudą, ar nurodymu, pavyzdžiui, dalyvauti kelių eismo saugumo seminare.

Įsakymo paskirti bausmę procesas (2)

Jei padarytas nusižengimas, prokuratūra ikiteisminio tyrimo pabaigoje vietoje kaltinimo gali teismui pateikti rašytinį prašymą priimti įsakymą paskirti bausmę. Jei teismas atsižvelgdamas į bylos turinį mano, kad įrodymų pakanka, jis priima įsakymą paskirti bausmę. Jame trumpai apibūdinamas nusižengimas ir paskiriama tam tikra bausmė. Jei įsakymui paskirti bausmę neprieštaraujate, jis galioja kaip įsiteisėjęs teismo sprendimas.

Įsakymo paskirti bausmę teisinės pasekmės ribotos. Kaip bausmė dažniausiai paskiriama bauda, taip pat gali būti uždraudžiama vairuoti automobilį. Jei turite gynėją, gali būti paskiriama laisvės atėmimo bausmė, tačiau ne ilgiau kaip vieneriems metams ir lygtinai.

Jei norite pareikšti prieštaravimą, turite dvi galimybes:

Jei įsakyme paskirti bausmę nustatyta bauda, prieštaravimą galite apriboti, t. y. jį pareikšti tik dėl darbo dienų skaičiaus užmokesčio dydžio. Jums ir prokuratūrai sutikus, teismas dėl jūsų prieštaravimo gali priimti rašytinį sprendimą nenagrinėjęs jo teisme.

Jei prieštaravimo neapribojate, paskiriamas teismo posėdis. Asmeniškai atvykti į jį neprivalote – jums gali atstovauti advokatas. Liudytojais asmeniškai atvykti taip pat neprivalo. Liudytojų apklausos protokolai garsiai perskaitomi tik jums sutikus, jei dalyvaujate teismo posėdyje.

Pabaigoje teismas priima sprendimą. Teismas savo sprendimo neprivalo susieti su įsakyme paskirti bausmę nustatyta bausme. Neviršydamas įstatymų nustatytą sankcijos ribų jis gali paskirti ir didesnę bausmę.

Pagreitintas procesas (3)

Jei bylos aplinkybės paprastos ir įrodymai aiškūs, prokuratūra teismo gali prašyti vykdyti pagreitintą procesą. Toks procesas vykdomas, pvz., jei gyvenate ne Vokietijoje ir baiminamasi, kad vėliau į teismo posėdį neatvyksite.

Jei prokuratūra pateikia tokį prašymą, tuoj pat ar greitu laiku bus paskirtas teismo posėdis. Šiuo atveju, priešingai negu pareiškus kaltinimą, sprendimas pradėti teismo procesą nereikalingas. Pagreitinto proceso atveju nėra tarpinio proceso.

Pagreitintame procese taisyklės, kuriomis remiantis atmetami prašymai nagrinėti tam tikrus įrodymus, yra paprastesnės.

Taip pat ribotas skirtinos baudmės dydis. Teismas gali paskirti tik baudą arba laisvės atėmimo bausmę ne ilgiau kaip vieneriems metams. Taip pat jums gali būti atimta teisė vairuoti.

Teismo paskirtas gynėjas (4)

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, jums gresia laisvės atėmimo ilgiau kaip vieneriems metams bausmė, jums taikomas kardomasis kalinimas arba negalite apsiginti dėl kitų priežasčių, teismas privalo skirti jums gynėją, jei jo dar neturite. [Pagreitinta me procese](#) teismas jums paskiria gynėją, jei jums gresia laisvės atėmimo ilgiau kaip šešiams mėnesiams bausmė. Teismo pareiga paskirti gynėją nepriklauso nuo jūsų finansinės padėties.

Kurį advokatą paskirti jūsų gynėju, sprendžia teismas, tačiau jis turi jums suteikti teisę pačiam pasirinkti ir teismui nurodyti advokatą, kad teismas paskirtų jį jūsų gynėju. Jei nenurodote jokio advokato, jį parenka teismas.

Teismo paskirtą advokatą pakeisti kitu galima tik išimtiniais atvejais. Tačiau galite pasisamdyti kitą savo pasirinktą advokatą; tokiu atveju paprastai teismo paskirto advokato paskyrimas atšaukiamas. Išlaidas savo pasirinktam advokatui turite apmokėti pats, jei jūsų išteisinimo atveju jų neturi apmokėti valstybė.

Duomenys apie ikiteisminį tyrimą / kaltinimus / teistumą (5)

Kokie duomenys kaupiami?

Policija ikiteisminio proceso duomenis kaupia savo duomenų bazėse.

Vykstant ikiteisminiam procesui ir jam pasibaigus duomenys kaupiami ir prokuratūroje. Be to, ikiteisminio proceso duomenys kaupiami centriniam prokuratūros bylų registre. Duomenų pašalinimo terminai reglamentuojami įstatymais.

[Federaliniame centriniam teistumo registre](#) registruojami duomenys apie bausmes, paskirtas pagal įsiteisėjusius nuosprendžius baudžiamosiose bylose. Šie duomenys įregistruojami neatsižvelgiant į jūsų sutikimą ir pašalinami po nustatyto laiko, jei neįregistruojama daugiau duomenų apie jums skirtas bausmes. Laikotarpis nustatomas pagal baudmės dydį.

Kokie duomenys ir kada renkami baudžiamajame procese?

Policija ir prokuratūra gali bet kada prisijungti prie savo duomenų bazių, tačiau negali prisijungti prie [Federalinio centrinio teistumo registro](#). Teismas, rengdamas bylą nagrinėti teisme, pateikia prašymą pateikti registro išrašą.

Ar šie duomenys svarbūs ikiteisminiame procese?

Jei tai susiję su ankstesniais ikiteisminiais procesais, prokuratūra į šią aplinkybę turi atsižvelgti, pvz., svarstydamą galimybę nutraukti procesą pagal Baudžiamojo proceso kodekso 153 ir 153a straipsnius.

Ar duomenys svarbūs kaltinamąjį nuteisiant?

Įstatyme nustatyta, kad bylą nagrinėjant teisme galima konstatuoti buvus ankstesnį teistumą, jei jis užregistruotas Federaliniame centriniam registre. Ankstesnio teistumo konstatavimas gali turėti neigiamą poveikį baudmės dydžiui. Į duomenis, kuriuos kaupia tik prokuratūra ar policija, nuteisiant kaltinamąjį ir nustatant baudmės dydį atsižvelgti negalima.

Kaip galiu sužinoti, kokie duomenys apie mane sukaupti ir kokių veiksmų galiu imtis, kad jie nebūtų kaupiami?

Kokie duomenys apie jus sukaupti, sužinosite duomenis kaupiančiai institucijai pateikę prašymą suteikti apie tai informaciją.

Duomenis kaupiančiai institucijai galite pateikti prašymą duomenis pašalinti. Jei šis prašymas atmetamas, galite kreiptis į teismą su prašymu persvarstyti tokį sprendimą.

Kita informacija

Nuostatos dėl Federalinio centrinio registro pateiktos [Federalinio centrinio teistumo registro įstatyme](#), duomenų kaupimas ikiteisminį tyrimą atliekančioje prokuratūroje reglamentuojamas Baudžiamojo proceso kodekso 483 ir tolesniuose straipsniuose, centrinis prokuratūros bylų registras numatytas [Baudžiamojo proceso kodekso](#) 492 straipsnio 1 dalyje ir išsamiau reglamentuotas [potvarkyje](#), policijos duomenų bazės reglamentuojamos [Federalinės nusikaltimų prevencijos tarnybos įstatymu](#) ir įvairiais (federalinių) žemių policijos įstatymais.

Apskundimas ikiteisminiame procese (6)

Turite teisę imtis veiksmų prieš priemones, kurių imtasi ikiteisminiame procese. Galimos teisinės priemonės yra (tarnybos priežiūros) skundas arba prašymas priimti sprendimą teisme.

Teismo sprendimą galite apskųsti.

Jei policija ar prokuratūra tam tikros priemonės ėmėsi be teismo nurodymo, vėliau galite prašyti teismo tai išnagrinėti atgaline data. Jei prieštaraujate dėl konfiskavimo, jūsų prieštaravimas perduodamas teismui ir be jūsų prašymo.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

2. Kaip gauti advokato pagalbą

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese, atsižvelgiant į aplinkybes gali būti naudinga gauti nešališką teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Šioje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kaip apmokėti atstovavimo išlaidas, jei pats pasisamdyti advokato neišgalite.

Kaip susirasti advokatą?

Sužinojęs, kad, įtariant jus padarius nusikaltimą, dėl jūsų pradėtas ikiteisminis tyrimas, galite susirasti, pvz., internete, gerai baudžiamąją teisę išmanančių ar baudžiamosios teisės srities advokatų (vok. *Fachanwalt für Strafrecht*). Visi Vokietijoje įregistruoti advokatai turi teisę būti gynėjais baudžiamosiose bylose. Jei reikalas skubus, nes jums gresia suėmimas ar krata, daugelyje Vokietijos regionų gynėją baudžiamosiose bylose galite susirasti per visą parą veikiančią [skubios gynėjų baudžiamosiose bylose paieškos sistemą](#). Jei jums svarbu, kad gynėjas mokėtų tam tikrą užsienio kalbą ar būtų netoli jūsų gyvenamosios vietos, informacijos galite paieškoti Baudžiamosios teisės asociacijos prie Vokietijos advokatų asociacijos (*Arbeitsgemeinschaft Strafrecht des Deutschen Anwaltvereins*) [gynėjų baudžiamosiose bylose paieškos sistemoje](#) arba regioninių advokatų rūmų advokatų paieškos tinklalapiuose. Nuo 2010 m. sausio 1 d. sudaromi regioniniai advokatų, kurie sutinka būti teismo paskirtais gynėjais, sąrašai. Kur ir kaip šiuos sąrašus gauti, sužinosite vietos advokatų rūmuose (taip pat [čia](#)).

Jei esate suimtas arba jums taikomas [kardomasis kalinimas](#), šia informacija pasinaudoti negalėsite. Policija jūsų pageidavimu privalo jums pateikti advokatų sąrašą arba telefonų knygą. Policija taip pat turi [skubios pagalbos numerius](#). Jei policija nesuteikia jums galimybės susisiekti su advokatu, apie tai būtina turėtumėte pranešti teismui, kai būsite į jį atvestas. Teismai taip pat turi advokatų, kurie sutinka būti teismo paskirtais gynėjais, sąrašus.

Kas turi apmokėti išlaidas advokatui?

Jei jūs išteisinamas, apmokėti išlaidas advokatui *privalo* valstybė. Jei procesas [nutraukiamas](#) per ikiteisminį procesą arba jei jūs nuteisiamas, išlaidas advokatui turite apmokėti pats.

Nei jei visai neturite pajamų arba jos mažos, baudžiamajame procese valstybė iš esmės nesuteikia jums jokios finansinės pagalbos. Teismo, kurio jurisdikcijai priklausote pagal gyvenamąją vietą, galite prašyti suteikti [pagalbą dėl pirminės teisinės konsultacijos](#).

Išlaidos advokatui apmokamos kiek kitaip, jei [gynėją paskyrė teismas](#). Šiuo atveju išlaidas jūsų advokatui pirmiausia apmoka valstybė, tačiau įstatymų nustatytas atlygis teismo paskirtam advokatui yra mažesnis už tą, kurio advokatas galėtų reikalauti, jei nebūtų paskirtas teismo. Atkreipkite dėmesį, kad jei esate nuteisiamas, sąskaita už išlaidas teismo paskirtam advokatui jums bus išrašoma pasibaigus procesui. Taigi turėsite grąžinti valstybei jos sumokėtas išlaidas advokatui ir dar atlyginti advokatui tas išlaidas, kurių jis būtų galėjęs reikalauti, jei nebūtų buvęs teismo paskirtas gynėjas, jei jūs tai išgalite.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

3. Mano teisės vykstant ikiteisminiam procesui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šioje duomenų suvestinėje pateikiama informacija apie ikiteisminį procesą, kuris prasideda baudžiamojo persekiojimo institucijai pradėjus pirmuosius ikiteisminius veiksmus ir baigiasi prokuratūrai pateikus kaltinimą arba nutraukus procesą.

Kokie yra baudžiamojo ikiteisminio tyrimo etapai?

Baudžiamojo persekiojimo institucija (prokuratūra arba policija), turėdama konkretų įtarimą, kad padarėte nusikaltimą, dėl jūsų pradeda ikiteisminį procesą. Per šį procesą siekiama išsiaiškinti, ar jums pateiktas įtarimas pagrįstas, todėl turi būti nustatomos ir jus teisinančios aplinkybės. Jei prokuratūra mano, kad įtarimas pagrįstas, ji pareiškia kaltinimą (arba prašo priimti [įsakymą paskirti bausmę](#)).

Policija ir prokuratūra gali imtis įvairių ikiteisminių priemonių. Kokios priemonės ir koku metu imamasi, priklauso nuo konkretaus atvejo, pvz., iš karto po nusikaltimo galite būti suimtas. Po [suėmimo](#) gali būti taikomas [kardomasis kalinimas](#).

Dėl ikiteisminio tyrimo priemonių, kuriomis pažeidžiami jūsų interesai, galite – taip pat vėliau ar atgaline data – kreiptis į teismą.

Prireikus surenkami duomenys ir apie ankstesnius ikiteisminius procesus ir teistumą. Išsamesnę informaciją apie tai rasite [čia](#).

Mano teisės vykstant ikiteisminiam tyrimui

Per visą ikiteisminį procesą turite teisę į advokato pagalbą. Informaciją apie advokato paiešką ir išlaidas advokatui rasite [čia](#). Jei nemokate vokiečių kalbos, jūsų prašymu pokalbiams su advokatu turi būti paskirtas vertėjas.

Jūs neturite teisės susipažinti su bylos dokumentais, tačiau jums gali būti pateikiama informacija iš bylos dokumentų, jei dėl to nekyla grėsmės ikiteisminiam tyrimui ir nepažeidžiami trečiųjų asmenų interesai. Jūsų advokatui susipažinti su bylos dokumentais turi būti leidžiama baigus ikiteisminį tyrimą, nebaigus – tik jei dėl to nekyla grėsmės tyrimo tikslui.

Informaciją apie savo teises, jei dėl jūsų imtasi vienos iš toliau nurodytų ikiteisminio tyrimo priemonių, rasite prieduose:

- [Kaltinamojo apklausa \(1\)](#)
- [Asmens tapatybės patikrinimas / fizinis patikrinimas \(2\)](#)
- [Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis \(3\)](#)
- [Suėmimas \(4\)](#)
- [Kardomasis kalinimas \(5\)](#)
- [Kaltinimas \(6\)](#)

Kaip vyksta ikiteisminis tyrimas, jei esu kitos valstybės pilietis?

Vykstant baudžiamajam ikiteisminiam procesui paprastai galite išvykti iš Vokietijos, išskyrus atvejus, kai esate suimtas arba yra atidėtas [įsakymo suimti](#) vykdymas nustačius įpareigojimą be teismo leidimo neišvykti iš savo gyvenamosios vietos.

Jei žinote, kad dėl jūsų pradėtas ikiteisminis procesas, turėtumėte užtikrinti, kad prokuratūra ir teismas galėtų susisiekti su jumis paštu.

Vykstant ikiteisminiam procesui bet kuriuo metu galite kreiptis į savo gimtosios šalies konsulinę atstovybę.

Kaltinamojo apklausa (1)

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, policija arba prokuratūra, siekdama užtikrinti jums teisę būti išklaustytam, jus apklaus. Kai kuriais atvejais prokuratūros prašymu jus apklausti gali teisėjas.

Kaip elgtis, jei esu kviečiamas į apklausą?

Jei į apklausą kviečia prokuratūra arba teismas, privalote atvykti. Jei neatvykstate, galite būti priverstinai atvedintas. Jei į apklausą kviečia policija, atvykti neprivalote.

Kas man paaiškinama prieš pradėdant apklausą?

Prieš pradėdant jūsų apklausą jums turi būti paaiškinama, dėl kokio nusikaltimo ir kokių baudžiamosios teisės taisyklių pažeidimo esate įtariamas, taip pat kad turite teisę tylėti, kad dar prieš apklausą galite pasitarti su advokatu ir kad galite prašyti surinkti konkrečius jus teisinančius įrodymus.

Ar man paskiriamas vertėjas, jei nemoku kalbos?

Jei nepakankamai mokate vokiečių kalbą, paskiriamas vertėjas – jums tai nieko nekainuoja. Vertėjas dalyvauja visoje apklausoje ir išverčia klausimus, jūsų atsakymus ir rašytinį jūsų apklausos protokolą.

Ar galiu pasitarti su advokatu?

Kaip įtariamasis, bet kuriuo metu, taip pat prieš pradėdant apklausą, galite pasitarti su [gynėju](#) vienas arba dalyvaujant vertėjui. Jūsų gynėjas gali dalyvauti apklausoje, jei jus apklausia prokuratūra arba teisėjas, tačiau negali, jei apklausia policija.

Ar būsiu apklaustas? Ar turėčiau teikti informaciją?

Ne vėliau kaip iki ikiteisminio tyrimo pabaigos policija arba prokuratūra privalo jus apklausti, išskyrus atvejus, kai procesas nutraukiamas. Jei byla nesudėtinga, galite būti apklausiamas raštu.

Apklauiamas (taip pat raštu) privalote nurodyti savo asmens duomenis – vardą, pavardę, mergautinę pavardę, gimimo vietą ir datą, šeiminių padėtį, profesiją, gyvenamosios vietos adresą ir pilietybę.

Neprivalote duoti parodymų dėl kaltinimo ir teikti parodymų dėl bylos. Ar duosite parodymus ir kiek jų duosite, sprendžiate jūs pats, prireikus pasitaręs su savo gynėju.

Kas būna, jei pasakau ką nors, kas gali man pakenkti?

Viskas, ką pasakote per apklausą, fiksuojama protokole. Jei pasakote ką nors, kas gali jums pakenkti, apie tai sužinos ir teismas, kuris pareiškus kaltinimą nagrinės jūsų bylą. Net jei vėliau tylėsite arba savo parodymą atšauksite, teismas, priimdamas sprendimą, gali atsižvelgti į ankstesnius jūsų parodymus.

Ar per apklausą man suteikiama informacija apie ikiteisminio tyrimo eigą?

Baudžiamojo persekiojimo institucija savo nuožiūra sprendžia, kokią informaciją apie ikiteisminio tyrimo eigą jums teikti, tačiau neleidžiama jūsų klaidinti.

Kokių metodų neleidžiama taikyti?

Per apklausą negalima jūsų kankinti ar daryti jums kitokio fizinio poveikio, negalima nei grasinti, nei žadėti suteikti pranašumą, kuris pagal įstatymą neįmanomas. Parodymų, išgautų pažeidžiant šiuos principus, negalima naudoti, net jei jūs tam pritariate.

Kita informacija

Įtariamųjų apklausos taisyklės nustatytos [Baudžiamojo proceso kodekso](#) 136, 136a ir 163a straipsniuose.

Asmens tapatybės patikrinimas / fizinis patikrinimas / kraujo mėginio paėmimas ir pan. (2)

Nurodymus dėl šių priemonių apskundimo rasite [čia](#).

Kas yra asmens tapatybės patikrinimas? Kada jis man atliekamas?

Asmens tapatybės patikrinimas pirmiausia apima atpažinimo priemones, kuriomis vykstančiame baudžiamajame procese bus siekiama įrodyti jūsų kaltumą arba nekaltumą. Šiuo tikslu gali būti daromos jūsų nuotraukos, imami pirštų ar delnų atspaudai arba užregistruojami ypatingi kūno požymiai, pavyzdžiui, tatuiruotės.

Nurodymą atlikti asmens tapatybės patikrinimą gali duoti teismas, prokuratūra ir policija, paprastai jį atlieka policija.

Asmens tapatybės patikrinimas gali būti atliekamas priverstinai, pavyzdžiui, policija gali jus sulaikyti ir priversti ištiesti jūsų rankas ar pirštus, norėdama paimti pirštų atspaudus.

Ar asmens tapatybės patikrinimas gali būti atliekamas ir tuo atveju, jei jis nereikalingas (pavyzdžiui, jei visiškai aišku, kad nusikaltimą padariau aš)?

Asmens tapatybės patikrinimą leidžiama atlikti ir būsimų baudžiamųjų procesų reikmėms; tokiu atveju šio patikrinimo tikslas – ne įrodyti jūsų kaltumą vykstančiame baudžiamajame procese, o pateikti atpažinimo požymius apdairumo sumetimais nusikaltimams kituose, būsimuose, baudžiamuosiuose procesuose atskleisti. Todėl turi būti duomenų, kad dėl jūsų tikriausiai ir ateityje bus vykdomas baudžiamasis procesas.

Ar galiu būti apieškomas fiziškai?

Siekiant išsiaiškinti faktus, kurie baudžiamajame procese svarbūs kaip įrodymai, gali būti duodamas nurodymas atlikti jūsų fizinį patikrinimą.

Per paprastą fizinį patikrinimą, kurį atlieka policija, apžiūrims jūsų kūno ypatybės arba patikrinama, ar natūraliose jūsų kūno angose nėra pašalinių daiktų. Jei jaučiatės nejaukiai, patikrinimą gali atlikti tos pačios lyties asmuo arba gydytojas. Prieš patikrinimą jums turi būti paaiškinama, kad jūsų pageidavimu patikrinimą turi būti leidžiama atlikti asmeniui, kuris kelia jūsų pasitikėjimą, ir esant pagrįstam interesui turite teisę pasirinkti, kurios lyties tikrintojo norėtumėte. Jūs privalote toleruoti patikrinimą, tačiau negalite būti verčiamas aktyviai dalyvauti jį atliekant.

Ar gali būti imami mano kraujo, kitų kūno skysčių ar DNR mėginiai (pvz., plaukai ar seilės)?

Jūsų kraujo ar kitų kūno medžiagų mėginiai, pavyzdžiui, alkoholio kiekiui kraujyje nustatyti arba molekulinės genetikos tyrimui atlikti, gali būti imami siekiant palyginti jūsų DNR identifikacinį pavyzdį su rastaisiais nusikaltimo vietoje. Tačiau tai gali atlikti tik gydytojas, ne policija. Paimti mėginiai, kai baudžiamajam procesui nebereikalingi, turi būti sunaikinami, tačiau jūsų DNR identifikacinis pavyzdys gali būti išsaugotas rinkmenoje, jei yra pagrindo manyti, kad dėl jūsų ir ateityje bus vykdomas baudžiamasis procesas dėl sunkaus nusikaltimo.

Jei prieštaraujate, kad būtų atliktas jūsų fizinis patikrinimas ar DNR analizė, reikalingas teismo nurodymas. *Periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, tokį nurodymą gali duoti prokuratūra ir policija. Nurodymą atlikti patikrinimą galima įvykdyti ir priverstinai.

Kita informacija

Asmens tapatybės patikrinimas reglamentuojamas Baudžiamojo proceso kodekso 81b straipsnyje, fizinis patikrinimas ir kraujo mėginių ėmimas – 81a ir 81d straipsniuose, DNR analizė – 81e, 81f ir 81g straipsniuose.

Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis (3)

Nurodymus dėl šių priemonių apskundimo rasite [čia](#).

Ar gali būti atliekama mano būsto, biuro, automobilio ir kitokia krata?

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, prokuratūra ir policija gali atlikti jūsų būsto ir kitų patalpų, taip pat jūsų automobilio kratą, jei spėja ten esant įrodymų ir jei turite būti suimamas.

Paprastai kratos orderį turi išduoti teismas, tačiau *periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, jį gali išduoti prokuratūra ir policija.

Turite teisę dalyvauti darant kratą, taip pat turite teisę leisti dalyvauti savo gynėjui. Jei teisėjas arba prokuroras nedalyvauja, turi būti pakviečiami, jei įmanoma, du vietos pareigūnai, tačiau galite jų dalyvavimo atsisakyti. Atlikus kratą, jūsų reikalavimu jums turi būti įteikiamas dokumentas, kuriame turi būti nurodyti kratos pagrindas ir nusikaltimas, kuriuo esate kaltinamas.

Ar man priklausantys daiktai gali būti konfiskuojami?

Baudžiamojo persekiojimo institucijos gali areštuoti daiktus, kurie svarbūs kaip įrodymai. Jei jūs šių daiktų neatiduodate savanoriškai, jie gali būti konfiskuojami. Daiktui konfiskuoti paprastai reikalingas teismo nurodymas, tačiau *periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, nurodymą gali duoti prokuratūra ar policija. Dėl tokio nurodymo galite bet kuriuo metu, taigi ir kratai pasibaigus, kreiptis į teismą.

Jei per kratą areštuojami ir konfiskuojami daiktai, jūsų reikalavimu jums turi būti pateikiamas šių daiktų sąrašas.

Ar gali būti konfiskuojamas mano vairuotojo pažymėjimas?

Jums gali būti laikinai atimama teisė vairuoti (tai gali padaryti tik teismas), jei dėl rimtų priežasčių galima manyti, kad teismas, vėliau priimdamas sprendimą dėl eismo taisyklių pažeidimo, jums atims teisę vairuoti. Paprastai tai būna tokiu atveju, jei nusikaltimą padarėte vairuodamas automobilį, ir tai parodė, kad jums negalima leisti vairuoti automobilio. Jei teismas laikinai atėmė teisę vairuoti, tai yra patvirtinimas, kad teismas konfiskuos vairuotojo pažymėjimą. *Periculum in mora* jūsų vairuotojo pažymėjimą gali konfiskuoti policija arba prokuratūra, jei esama rimtų priežasčių manyti, kad jums bus atimta teisė vairuoti.

Ar gali būti klausomasi mano pokalbių?

Jūsų pokalbių telekomunikacijų priemonėmis (pavyzdžiui, telefonu) ir jūsų bute vykstančių pokalbių gali būti klausomasi ir jie gali būti įrašomi griežtomis įstatymų nustatytomis sąlygomis. Būtina sąlyga – turite būti įtariamas padaręs sunkų ir labai sunkų nusikaltimą. Abiem priemonėms reikalingas teismo nurodymas. *Periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, nurodymą klausytis pokalbių telekomunikacijų priemonėmis gali duoti prokuratūra. Vėliau turite būti informuotas apie pasiklausymo priemones.

Kita informacija

Krata ir konfiskavimas reglamentuojami [Baudžiamojo proceso kodekso](#) 94 ir tolesniuose, 102 ir tolesniuose straipsniuose, laikinas teisės vairuoti atėmimas (vairuotojo pažymėjimo konfiskavimas) –111a, pokalbių klausymasis – 100 ir tolesniuose straipsniuose.

Suėmimas (4)

Prokuratūra ir policija gali jus laikinai suimti, jei po nusikaltimo jus dar galima sulaikyti ar persekioti nusikaltimo vietoje ir įtariama, kad galite pasislėpti. Prokuratūra ir policija gali jus laikinai suimti ir *periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, jei tenkinamos įsakymo suimti sąlygos. Toks atvejis yra tuomet, kai esate neabejotinai įtariamas padaręs nusikaltimą ir yra tam tikras [suėmimo pagrindas](#). Suėmimo metu įsakymas suimti jau gali būti priimtas arba teisėjas dar tik turi priimti jį prokuratūros prašymu.

Galite būti suimamas ir tuo atveju, jei reikia priverstinai taikyti kai kurias ikiteisminio tyrimo priemones, pavyzdžiui, [apklausą](#) arba [fizinį patikrinimą](#).

Kai aš suimamas, ar man pasakoma, kodėl?

Taip, bet koku atveju. Jei įsakymas jus suimti jau priimtas, suimant jums turi būti įteikiamas jo nuorašas.

Kiek laiko galiu būti laikomas suimtas?

Jei jūs suimamas vadovaujantis įsakymu suimti, kuris jau priimtas arba dar tik prašoma jį priimti, turi būti laikomasi [šių](#) nurodymų dėl laiko.

Jei jūs suimamas siekiant priverstinai taikyti ikiteisminio tyrimo priemones, jos turi būti taikomos nedelsiant ir po to turite būti paleistas. Leistina sulaikymo trukmė priklauso nuo konkretaus atvejo, tačiau niekada negali būti ilgesnė kaip iki dienos, einančios po suėmimo dienos, pabaigos.

Jei jus suėmus paaiškėja, kad esate neatlikęs anksčiau paskirtos laisvės atėmimo bausmės, pasibaigus suėmimo terminui galite būti įkalintas.

Ar galiu su kuo nors susisiekti?

Jei esate suimtas, turite teisę bet kuriuo metu pasitarti su savo pasirinktu gynėju. Galite apie savo suėmimą informuoti šeimos narį arba asmenį, kuriuo pasitikite, jei dėl to nekyla grėsmės tyrimo tikslui. Taip pat galite pareikalauti, kad apie jūsų suėmimą būtų pranešta jūsų gimtosios šalies konsulinei atstovybei.

Ar pas mane gali ateiti gydytojas, jei man jo reikia?

Turite teisę reikalauti, kad jus apžiūrėtų jūsų pasirinktas gydytojas.

Kas yra Europos arešto orderis ir kokių veiksmų prieš jį galiu imtis?

Europos arešto orderio tikslas – visoje ES ieškoma asmenį suimti ir perduoti orderį išdavusiai valstybei baudžiamajam persekiojimui, laisvės atėmimo bausmei arba sprendimui dėl įkalinimo vykdyti. Todėl jei išduotas Europos arešto orderis jus suimti, galite būti suimtas vienoje valstybėje narėje ir perduotas orderį išdavusiai valstybei.

Jei jūs Vokietijoje suimamas pagal Europos arešto orderį, pirmiausia artimiausiame apylinkės teisme būsite apklausiamas apie savo asmeninę padėtį ir galimą prieštaravimą ekstradicijai. Sprendimą dėl jūsų prieštaravimo priima Apeliacinis apygardos teismas (*Oberlandesgericht*).

Bet kuriuo proceso metu turite teisę į teisinę pagalbą. Jei sutinkate būti išduotas orderį išdavusiai valstybei, ekstradicija vykdoma nedelsiant (vadinamoji supaprastinta ekstradicijos tvarka). Taip pat jūsų turi būti paklausama, ar atsisakote teisės pasinaudoti baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisykle. Jei taip, orderį išdavusioje valstybėje galite būti persekiojamas ir dėl kitų toje valstybėje dėl jūsų vykdomų baudžiamųjų procesų, kurie nėra Europos arešto orderio objektas. Sutikimas dėl supaprastintos ekstradicijos ir (ar) teisės pasinaudoti baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisykle atsisakymas yra neatšaukiami.

Jei nesutinkate būti išduotas, sprendimą dėl ekstradicijos leistinum ir pagrįstumo per 60 dienų priima aukštesnysis žemės teismas. Šio sprendimo apskųsti negalima.

Išsamesnę informaciją rasite čia ir čia.

Kardomasis kalinimas (5)

Kada man turi būti paskelbiamas įsakymas suimti?

Jei jūs suimamas vadovaujantis įsakymu suimti, jis jums turi būti įteikiamas **suėmimo** metu. Jei jūs suimtas laikinai, ne vėliau kaip kitą dieną po suėmimo turite būti atvedintas į teismą. Jei teismas priima įsakymą jus suimti, jis jį jums paskelbia. Jei teismas įsakymo jus suimti nepriima, turite būti paleistas.

Kada man taikomas kardomasis kalinimas?

Gali būti duodamas nurodymas jums taikyti kardomąjį kalinimą, jei esate neabejotinai įtariamas padaręs nusikaltimą ir yra suėmimo pagrindas. Suėmimo pagrindas gali būti labai sunkūs nusikaltimai, slapstymasis, pavojus, kad galite slapstyti, pavojus, kad galite nusikalsti dar kartą, ir pavojus, kad galite kliudyti išaiškinti nusikaltimą, pavyzdžiui, sunaikindamas įrodymus arba bandydamas paveikti liudytojus. Gali būti manoma, jog esama pavojaus, kad galite slapstyti, jei neturite nuolatinės gyvenamosios vietos, pastovaus darbo ir glaudžių socialinių ryšių.

Kokių veiksmų galiu imtis prieš įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą?

Įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą galite apskūsti. Tokį skundą, kurį nagrinėja aukštesnės instancijos teismas. Vietoje skundo galite pateikti prašymą patikrinti suėmimo būtinumą, kurį nagrinėja įsakymą suimti priėmęs teismas. Jei pateikiate prašymą patikrinti suėmimo būtinumą, skundo pateikti negalite.

Kiek laiko man gali būti taikomas kardomasis kalinimas?

Kardomasis kalinimas gali būti taikomas iki baudžiamojo proceso pabaigos. Jis gali būti nutraukiamas anksčiau, jei panaikinamas įsakymas jus suimti arba atidedamas įsakymo taikyti jums kardomąjį kalinimą vykdymas. Įsakymo taikyti jums kardomąjį kalinimą vykdymas gali būti atidedamas, be kita ko, susiejant su įpareigojimu kaip užstatą įmokėti tam tikrą pinigų sumą arba reguliariai registruotis policijoje.

Po šešių mėnesių įsakymas taikyti kardomąjį kalinimą gali būti vykdomas tik tam tikromis sąlygomis, kurias turi apsvarstyti prokuratūra ir teismas *ex officio* (byla ypač sudėtinga, ypatinga ikiteisminio tyrimo apimtis arba kitas svarbus pagrindas).

Kas man sakoma mane suimant?

Jus suimant jums suprantama kalba turi būti paaiškinama, kad jūs

- nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip kitą dieną po suėmimo turite būti atvedintas į teismą;
- turite teisę pasisakyti dėl kaltinimo ir neduoti parodymų dėl bylos;
- turite teisę prašyti surinkti atskirus jus teisinančius įrodymus ir neduoti parodymų dėl bylos;
- turite teisę bet kuriuo metu, taip pat dar prieš apklausą, pasitarti su savo pasirinktu gynėju;
- turite teisę reikalauti, kad jus apžiūrėtų jūsų pasirinktas gydytojas;
- galite apie savo suėmimą pranešti šeimos nariui arba asmeniui, kuriuo pasitikite, jei tai nekelia grėsmės tyrimo tikslui.

Jums taip pat turi būti nurodoma, kad turite teisę reikalauti nemokamai jums paskirti vertėją ir apie jūsų suėmimą pranešti jūsų gimtosios šalies konsulinei atstovybei, taip pat turite teisę perduoti jai pranešimus. Taip pat per apklausą teismas jums turi nurodyti sunkinančias aplinkybes. Jums turi būti suteikta galimybė paneigti įtarimo ir suėmimo priežastis ir išdėstyti jums palankius faktus. Pagaliau jums turi būti paaiškinamos jūsų teisės apskūsti suėmimą ir prašyti atlikti suėmimo būtinumo patikrinimą.

Ar būdamas suimtas galiu priimti lankytojus, gauti paštą, dėvėti savo drabužius ir pan.?

Paprastai kardomojo kalinimo metu turite galimybę priimti lankytojus ir gauti paštą, tačiau gali būti taikomi tam tikri apribojimai. Pavyzdžiui, gali būti nurodoma, kad priimti lankytojus ir naudotis telekomunikacijomis galite tik gavęs leidimą, taip pat kad jūsų susitikimai su lankytojais, naudojimas telekomunikacijomis, susirašinėjimas ir pašto siuntiniai bus stebimi arba kad perduoti daiktus per susitikimą su lankytojais galima tik gavus leidimą. Šiuos nurodymus galite apskūsti. Bendrauti su savo gynėju raštu ir žodžiu paprastai jums turi būti leidžiama be apribojimų. Be to, pažymėtina, kad atskirose federalinėse žemėse galioja įvairūs įstatymai dėl kardomojo kalinimo taikymo.

Kaltinimas (6)

Jei ikiteisminio tyrimo metu nustatomas pakankamas pagrindas pareikšti jums viešą kaltinimą, prokuratūra pareiškia kaltinimą arba kompetentingo teismo prašo priimti [įsakymą paskirti bausmę](#). Priešingu atveju ji procesą nutraukia. Kaltinamajame akte prokuratūra apibendrina, kokį nusikaltimą ir kokį baudžiamojo įstatymo pažeidimą esate įtariamas padaręs ir kokie įrodymai surinkti.

Ką reiškia, jei teismas man atsiunčia kaltinamąjį aktą?

Teismas tarpiniame procese apsversto, ar prieš jus pradėti teismo procesą. Tai jis jums praneša kaltinamajame akte. Kartu teismas jūsų paprašo per nustatytą laiką pareikšti, ar dar reikia surinkti jus teisinančių įrodymų arba ar jūs dėl teismo proceso pradėjimo norite pareikšti prieštaravimą.

Pagreitinto proceso atveju kaltinimas pareiškiamas kitaip, apie tai skaitykite [čia](#).

Ką daryti, jei nesuprantu kaltinimo, nes nemoku vokiečių kalbos?

Jei jums kaltinimas pateikiamas jums nesuprantama kalba, galite prašyti, kad jis jums būtų nemokamai išverstas ir pateiktas iš naujo.

Ką daryti, jei kaltinimą laikau klaidingu?

Per teismo nustatytą laikotarpį galite pranešti, dėl kokių priežasčių kaltinimą laikote neteisingu. Taip pat galite prašyti surinkti, jūsų nuomone, jus teisinančius įrodymus.

Ar teismas gali atmesti kaltinimą?

Jei teismas mano, kad pagal kaltinamąjį aktą tikriausiai nebūsute nuteistas, nes, pavyzdžiui, trūksta įrodymų, jis atsisako pradėti teismo procesą. Tokį teismo sprendimą prokuratūra tuoj pat gali apskųsti.

Ar leidžiama iki bylos nagrinėjimo teisme keisti kaltinimus?

Kol teismas kaltinimo neperdavė nagrinėti teisme, prokuratūra jį gali atsiimti ir pakeisti. Naujus įrodymus ji gali teikti viso baudžiamojo proceso metu.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimu, dėl kurio man jau pareikštas kaltinimas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimas kitoje valstybėje narėje neklaido pareikšti kaltinimo Vokietijoje. Tik jei dėl tam tikro nusikaltimo jau esate nubaustas, dėl to paties nusikaltimo naujo baudžiamojo persekiojimo pradėti negalima.

Ar man bus teikiama informacija apie prieš mane parodymus duodančius liudytojus ir apie prieš mane pateiktus įrodymus?

Prokuratūra kaltinamajame akte nurodo įrodymus, kuriais siekiama pagrįsti kaltinimą. Ne vėliau kaip baigus ikiteisminį tyrimą ir prieš pareiškiant kaltinimą jūsų gynėjas turi galimybę susipažinti su bylos dokumentais. Jūs pats turite teisę gauti informaciją iš bylos dokumentų ir atskiras jų kopijas.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

4. Mano teisės bylą nagrinėjant teisme

Prokuratūra kaltinimą nusiunčia teismui, ir teismas tarpiniame procese priima sprendimą, ar pradėti teismo procesą, taigi, ar nagrinėti kaltinimą teisme.

Jei teismas nusprendžia kaltinimą nagrinėti, pradedamas bylos nagrinėjimo teisme procesas. Bylos nagrinėjimas teisme gali vykti vieną ar kelias dienas. Kaltinimas gali būti nagrinėjamas ir [pagreitinto proceso](#), kuriam taikomos specialios taisyklės, tvarka.

Kaip vyksta bylos nagrinėjimas teisme?

Iš pradžių konstatuojama, kas dalyvauja teismo posėdyje (prokuroras, jūs ir, jei turite, jūsų gynėjas, liudytojai, ekspertai). Tada liudytojai turi išeiti iš teismo salės ir palaukti.

Jūsų klausiami asmens duomenų. Privalote nurodyti savo vardą ir pavardę, adresą, gimimo vietą ir datą, pilietybę, šeiminių padėtį ir profesiją. Neprivalote nurodyti, kiek uždirbate.

Perskaitomas kaltinimas.

Jums suteikiama galimybė pareikšti nuomonę dėl kaltinimų, tačiau jūs neprivalote to daryti, galite tylėti. Dėl to, kad tylite, teismas negali daryti jums nepalankių išvadų. Paskui renkami įrodymai, t. y. apklausiami liudytojai, išklausomi ekspertai ir (ar) perskaitomi dokumentai.

Pabaigoje prokuroras ir, jei turite, jūsų gynėjas vienas po kito įvertina įrodymų rinkimo rezultatus ir pateikia prašymą jus nuteisti ar išteisinti.

Jums suteikiama paskutinis žodis.

Teismas paskelbia nuosprendį ir jį pagrindžia.

Kur vyksta bylos nagrinėjimas teisme?

Byla teisme nagrinėjama ten, kur prokuratūra pareiškia kaltinimą; tai reglamentuota įstatymais. Dažnai byla nagrinėjama tos vietos, kurioje padarytas nusikaltimas, jurisdikciją turinčiame teisme.

Ar byla nagrinėjama apylinkės teisme (vok. *Amtsgericht*), apygardos teisme (vok. *Landgericht*) ar apeliaciniame apygardos teisme (vok. *Oberlandesgericht*), priklauso nuo to, kokia bausmė gresia už padarytą nusikaltimą. Jei tikėtina, kad bausmė bus tik bauda ar laisvės atėmimas iki dvejų metų, bylą nagrinėja vienas apylinkės teismo teisėjas, jei tikėtina bausmė bus laisvės atėmimas nuo dvejų iki ketverių metų – trijų apylinkės teismo teisėjų kolegija, t. y. vienas profesionalus teisėjas ir du neprofesionalūs teismo nariai (tarėjai). Jei gresia laisvės atėmimo daugiau kaip ketveriems metams bausmė, bylą nagrinėja apygardos teismas – du arba trys profesionalūs teisėjai ir du neprofesionalūs teismo nariai. Su valstybės saugumu susijusias bylas nagrinėja aukštesnės instancijos apygardos teismas – trys profesionalūs teisėjai.

Ar byla teisme nagrinėjama viešai?

Byla teisme nagrinėjama viešai; neviešai ji nagrinėjama tik išimtiniais atvejais, pavyzdžiui, siekiant apsaugoti liudytojus.

Ar bylą nagrinėjant teisme gali būti pakeisti kaltinimai?

Kaltinimai teismo nurodymu gali būti šiek tiek pakeisti. Nauji kaltinimai bylą nagrinėjant teisme gali būti pareiškiama tik papildomu kaltinamuoju aktu. Tačiau dėl tokio kaltinimų išplėtimo reikalingas jūsų ir teismo sutikimas.

Kas atsitinka, jei pripažįstu kaltę dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų bylą nagrinėjant teisme?

Pripažinus kaltę procesas nebaigiamas. Tačiau gali būti, kad teismas atsisakys atsižvelgti į tam tikrus įrodymus, nes jūsų prisipažinimą laikys patikimu, pvz., dėl to, kad jį patvirtina jau surinkti įrodymai. Dėl prisipažinimo teismas gali sušvelninti bausmę. Tam tikromis sąlygomis jūsų prisipažinimas gali būti vadinamojo [susitarimo](#) dalis, tačiau šis susitarimas susijęs su bausmės dydžiu, o ne su tuo, ar jūs pripažįstamas kaltu.

Kokios mano teisės bylą nagrinėjant teisme?

Paprastai privalote dalyvauti bylą nagrinėjant teisme. Jei nebuvote atleistas nuo šios pareigos ir vis tiek į teismo posėdį neatvykote, jis nutraukiamas ir gali būti priimamas įsakymas jus suimti. Išimtis – bylos nagrinėjimas siekiant priimti [įsakymą paskirti bausmę](#).

Jei nepakankamai mokate kalbą, teismas jums pasamdys vertėją žodžiu, kuris per teismo posėdį išvers visus pagrindinius pranešimus ir pasisakymus.

Jūs galite, o kai kuriais atvejais privalote turėti advokatą. Jei tokiais atvejais pats nepasisamdote advokato, [gynėją](#) jums paskiria teismas.

Kokios mano teisės dėl prieš mane surinktų įrodymų?

Pateikus įrodymą galite išsakyti savo nuomonę dėl jo. Galite prieštarauti dėl įrodymų, kuriuos laikote neteisėtais, pateikimo ir naudojimo.

Galite prašyti surinkti daugiau įrodymų. Galite pats juos rinkti, tačiau negalite naudotis priemonėmis, kurias naudoti turi teisę policija, pavyzdžiui, neturite teisės klausytis telefoninių pokalbių ir kaip įrodymų pateikti įrašų.

Galite prašyti liudytojų duoti parodymus apie tai, ką pastebėjote, ir galite liudytojus atsivesti į teismą, tačiau turite nepamiršti, kad liudytojai teisme privalo sakyti tiesą.

Pirmiausia liudytojus apklausia teismas ir prokuratūra, paskui klausimus jiems gali pateikti jūsų advokatas ir jūs.

Paprastai perskaitomas išrašas iš [teistumo registro](#). Jei jau esate teistas už nusikaltimą, panašų į nagrinėjamąjį, gali būti perskaitomas ir ankstesnis nuosprendis. Šiame registre nėra duomenų apie ankstesnį jūsų teistumą kitose valstybėse, tačiau jei teismas apie juos sužino kitais būdais, jis turi teisę nagrinėdamas bylą atsižvelgti į juos.

Kaip baigiasi bylos nagrinėjimas teisme?

Bylos nagrinėjimas teisme gali baigtis nuosprendžio priėmimu arba bylos [nutraukimu](#).

Dažniausiai bylos nagrinėjimas teisme baigiamas priimant nuosprendį. Remdamasis turimais įrodymais, teismas gali jus nuteisti arba išteisinti. Galimos bausmės – bauda ir laisvės atėmimas. Be to, tam tikrais įstatymų nustatytais atvejais gali būti nurodoma taikyti specialių priemonių, pavyzdžiui, kaltinamąjį paguldyti į psichiatrijos ligoninę, detoksikacijos kliniką arba įkalinti pasibaigus bausmės laikui, taip pat atimti teisę vairuoti. Kaip vadinamąją papildomą bausmę teismas gali uždrausti vairuoti.

[Bauda](#) paskiriama kaip tam tikro darbo dienų skaičiaus užmokesčio dydis (pavyzdžiui, 50 darbo dienų po 15 EUR). Darbo dienos užmokestis visada sudaro trisdešimtąją mėnesinių pajamų dalį. Vietoj baudos galima dirbti viešuosius darbus. Jei nesumokate baudos ir nedirbate viešųjų darbų, būsite suimtas už kiekvienos darbo dienos užmokesčio dydį vienai dienai. Jei bauda mažesnė kaip 180 darbo dienų užmokesčio dydis, tam tikromis sąlygomis ji gali būti atidedama. Tokiu atveju jūs įspėjamas ir baudą turite mokėti tik jei po šio nuosprendžio vėl nusikalstate arba nesilaikote jums skirtų nurodymų.

Laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmė gali būti paskiriama lygtinai. Jei pažeidžiate lygtinio nuteisimo sąlygas, bausmė gali būti įvykdoma.

Be pagrindinės bausmės, gali būti nurodoma imtis specialių priemonių ir paskiriama papildomų bausmių.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Dažniausiai nukentėjusysis yra svarbus liudytojas ir kaip toks apklausiamas.

Kai kurių nusikaltimų atveju nukentėjusysis taip pat gali aktyviai dalyvauti bylą nagrinėjant teisme, jei jis turi teisę pareikšti privatųjį kaltinimą. Nukentėjusysis, kaip privatus kaltintojas, gali pats pateikti klausimus ir įrodymus, arba, jei turi advokatą, tai gali daryti jo advokatas. Baigiant nagrinėti bylą nukentėjusysis arba jo advokatas gali pasakyti baigiamąją kalbą prašydamas paskirti bausmę.

Kita informacija

Bylos nagrinėjimas teisme reglamentuojamas [Baudžiamojo proceso kodekse](#) ir [Teismų struktūros įstatyme](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

5. Mano teisės bylą išnagrinėjus teisme

Jei teismas jus nuteisia, nuosprendį galite apskųsti. Teismo sprendimo apskųsti negalite, jei esate išteisinamas, tačiau nesutinkate su pagrindimu. Teismas turi supažindinti jus su jūsų teise apskųsti nuosprendį.

Apylinkės teismo (*Amtsgericht*) nuosprendžius galima apskųsti pasirinktinai vienu iš dviejų būdų: pateikti apeliacinį skundą arba kasacinį skundą. Dėl apygardos teismo nuosprendžių galima pateikti tik kasacinį skundą.

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Iš karto po nuosprendžio paskelbimo jūs arba jūsų advokatas pareikšti ir prašyti nurodyti protokole, kad skundžiate nuosprendį. Apskųsti taip pat galite per savaitę po nuosprendžio paskelbimo. Skundą galite pateikti raštu arba teismo kanceliarijai perduoti protokolą. Nuosprendį galite apskųsti ir tuo atveju, jei prieš jį priimant buvo pasiektas susitarimas.

Apskųsti galite patį nuosprendį arba tik bausmės dydį.

Jei teikiate apeliacinį skundą dėl faktų ir teisės klausimų, nebūtinai turite jį pagrįsti.

Kasacinį skundą privalote pagrįsti ne vėliau kaip per mėnesį nuo rašytinio nuosprendžio pagrindimo gavimo. Tam jums reikalingas advokatas, nes kasacinio skundo pats pagrįsti negalite.

Kas atsitinka apskundus?

Nuosprendį apskundus, jis kol kas neįsiteisėja ir nėra vykdomas. Tai reiškia, kad jei jums paskirta bauda, jūs jos kol kas neturite mokėti arba, jei jums paskirta laisvės atėmimo bausmė, kol kas nesate suimamas. Tačiau jei jums taikomas kardomasis kalinimas, jūs neišleidžiamas, nebent teismas panaikina įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą arba atideda jo vykdymą.

Konkrečių skundo nagrinėjimo terminų nenumatyta, tačiau taikomas bendras proceso greitinimo principas, t. y. principas baudžiamąjį procesą įvykdyti kuo greičiau.

Pateikus apeliacinį skundą byla iš naujo nagrinėjama kompetentingame apygardos teisme. Apeliacinis teismas pats nusprendžia, kokius įrodymus laikyti svarbiais – tuos pačius, kaip ir pirmosios instancijos teisme, ar kitus. Naujų įrodymų galite pateikti ir jūs pats.

Kasacinio skundo procese nauji įrodymai nerenkami, tik patikrinama, ar priimant nuosprendį ir proceso metu nepadaryta teisės klaidų.

Kaip vyksta skundo nagrinėjimas?

Apeliacinio skundo nagrinėjimo apygardos teisme procedūra tokia pati kaip ir bylos nagrinėjimo apylinkės teisme procedūra. Teismas savarankiškai priima dar vieną nuosprendį. Nagrinėjimas vyksta kiek kitaip, jei apeliacinis skundas yra tik dėl bausmės dydžio. Tokiu atveju teisme atsižvelgiama tik į tuos įrodymus, kurie svarbūs nustatant bausmės dydį, pavyzdžiui, susiję su jūsų motyvais ir asmenine padėtimi.

Sprendimas dėl kasacinio skundo gali būti priimamas ir be žodinio nagrinėjimo.

Kas atsitinka, jei skundas patenkinamas arba atmetamas?

Jei apeliacinis skundas patenkinamas, apeliacinio skundo nagrinėjimo pabaigoje jūs išteisinamas arba jums paskiriama mažesnė bausmė. Jei jūs neišteisinamas, dėl apeliacinio teismo nuosprendžio galite paduoti kasacinį skundą.

Jei kasacinis skundas patenkinamas, yra dvi galimybės: kasacinis teismas tam tikromis sąlygomis gali priimti savo nuosprendį dėl bylos, pvz., jus išteisinti, arba tam tikrais atvejais turi panaikinti nuosprendį, dėl kurio padavėte kasacinį skundą, ir perduoti bylą žemesnės instancijos teismui.

Panaikintas nuosprendis teistumo registre neregistruojamas.

Nuosprendis įsiteisėja, jei nė viena iš dalyvaujančių šalių – nei jūs, nei prokuratūra, nei, jei yra, privatus kaltintojas – per apskundimo terminą jo neapskundžia.

Esu kitos valstybės narės pilietis. Ar pasibaigus nagrinėjimui teisme būsiu išsiųstas iš šalies?

Jūs, kaip ES pilietis, iš Vokietijos galite būti išsiųstas tik labai sunkinančiomis aplinkybėmis. Tai išsamiau reglamentuojama ES piliečių laisvo judėjimo teisės akte. Jei nerimaujate, kad galite būti išsiųstas, galite pasikonsultuoti su advokatu.

Ar mane gali vėl teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau buvau nuteistas?

Iš esmės negalite būti teisiamas du kartus dėl to paties nusikaltimo. Ar nuteisimas tikrai susijęs su tuo pačiu nusikaltimu, yra sudėtingas teisinis atskyrimo klausimas.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

6. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir nedideli nusižengimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nedidelius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, pvz., greičio viršijimą, nagrinėja administracinė institucija. Tokie pažeidimai laikomi ne nusikaltimu, o administraciniu pažeidimu. Tačiau dideli Kelių eismo taisyklių pažeidimai, ypač jei sužeidžiami kiti asmenys arba jiems keliama grėsmė, dažniausiai laikomi nusikaltimais.

Ikiteisminį procesą dėl nedidelių Kelių eismo taisyklių pažeidimų vykdo administracinės institucijos. Proceso metu galite raštu pateikti savo nuomonę. Jei padarėte nedidelį pažeidimą (pvz., statydamas automobilį), pirmiausia jums bus skiriamas įspėjimas ir pasiūloma sumokėti įspėjamąją baudą, kuri negali būti didesnė kaip 35 EUR. Jei ją sumokate, procesas baigiamas; jei nesumokate, o administracinė institucija jus laiko kaltu, ji gali priimti sprendimą skirti jums nuobaudą. Skyrus nuobaudą jums taip pat gali būti uždrausta vairuoti. Dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimo skiriamos nuobaudos dydis ir draudimo vairuoti trukmė nustatyta [baudų sąrašė](#).

Sprendimą skirti nuobaudą galite užginčyti. Tokiu atveju byla per prokuratūrą perduodama teismui, kuriame paprastai vyksta bylos nagrinėjimas, kaip aprašyta [4 duomenų suvestinėje](#). Tačiau teismas sprendimą gali priimti ir nenagrinėjęs bylos teisme, jei mano, kad to nereikia, ir jei tam nei jūs, nei prokuratūra neprieštarauja. Tokiame procese priimtą nuosprendį ar sprendimą galite apskųsti; skundą nagrinėja apeliacinis apygardos teismas (*Oberlandesgericht*). Tiesa, galimybė pateikti skundą ribota – skųsti sprendimą galite tik tuomet, jei jums paskirta didesnė kaip 250 EUR bauda arba byla gali būti naudinga teismų praktikos formavimui.

Ar už tokius nusižengimus persekiojami kitų valstybių narių piliečiai? Kaip?

Už tokius nusižengimus persekiojami ir kitų valstybių narių piliečiai. Jei jūs užklumpamas Kelių eismo taisyklių pažeidimo vietoje, iš jūsų gali būti iš karto vietoje pareikalaujama sumokėti įspėjamąją baudą arba tam tikrą sumą kaip garantiją. Pasibaigus procesui kaip garantija sumokėta suma išskaičiuojama iš jums skirtos baudos. Jei jūs nesustabdomas nusižengimo vietoje, galite būti persekiojamas, jei jūsų gimtoji šalis Vokietijai pateiks duomenis apie registruotą transporto priemonės valdytoją. Nuo 2010 m. rudens Vokietija tikriausiai bus prisijungusi prie visoje ES taikomos baudų išieškojimo sistemos. Tai reiškia, kad Vokietijoje jums paskirta bauda galės būti išieškota jūsų gimtojoje šalyje.

Ar duomenys apie tokius nusižengimus kaupiami teistumo registre?

Duomenys apie nedidelius Kelių eismo taisyklių pažeidimus kaupiami ne baudžiamųjų bylų [Federaliniame centriname teistumo registre](#), o [Centriname eismo taisyklių pažeidimų registre](#). Centriname eismo taisyklių pažeidimų registre kaupiami duomenys apie visus asmenis, kurie su Vokietijoje ar užsienio šalyje išduotu vairuotojo pažymėjimu Vokietijoje padarė eismo taisyklių pažeidimą. Kaupiami tik duomenys apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos skirta 40 EUR ar didesnė bauda. Atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, skiriamas ir tam tikras skaičius baudos [taškų](#). Surinkus 18 taškų, Vokietijoje išduotas vairuotojo pažymėjimas atimamas, o vairuotojams, turintiems kitoje šalyje išduotą vairuotojo pažymėjimą, atimama teisė vairuoti Vokietijoje.

Kitą informaciją

Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir atitinkami procesai reglamentuojami [Kelių eismo įstatyme](#), [Kelių eismo taisyklėse](#) ir Administracinių teisės pažeidimų įstatyme (vok. *Gesetz über Ordnungswidrigkeiten*).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Estija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapyje jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamasis ar kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informacijos apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama įprastinių baudžiamojo proceso etapų santrauka.

- Baudžiamojo proceso pradžia
- Ikiteisminis procesas (tyrimas)
- Susipažinimas su baudžiamąja byla ir pareiškimų nagrinėjimas
- Kaltinimo pateikimas
- Ikiteisminis procesas teisme
- Teismo posėdis
- Nuosprendis
- Apskundimo procesas (antrosios ir trečiosios instancijos teismuose)
- Nuosprendžio vykdymas

Šiose duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie proceso stadijas ir jūsų teises. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei turite skundų. Šiose faktų suvestinėse rasite informacijos, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Baudžiamojo proceso pradžia
- Sulaikymas ir suėmimas
- Apklausa ir įrodymų rinkimas
- Susipažinimas su baudžiamąja byla, pareiškimų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas
- Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Estijos baudžiamojo proceso apžvalga anglų kalba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (et) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei neturite galimybės sumokėti už paslaugas.

Ar privalau turėti advokatą?

Privalote turėti advokatą ikiteisminiame procese nuo momento, kai galite susipažinti su baudžiamąja byla (žr. [2 duomenų suvestinę](#)). Iki šios stadijos advokatą turėti privaloma šiais atvejais:

- jei nusikaltimo metu buvote nepilnametis;
- jei dėl fizinės ar psichinės negalios negalite pasinaudoti teise į gynybą arba jei dėl negalios tai padaryti yra sudėtinga;
- jei esate įtariamas nusikaltimu, už kurį gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- jei yra jūsų ir kitų asmenų, turinčių gynėją, gynybos interesų prieštaravimų;
- jei esate suimtas ne mažiau kaip šešis mėnesius;
- nagrinėjant bylą pagreitinoto proceso tvarka.

Kai byla nagrinėjama teisme, advokatą turėti privalote. Advokato dalyvavimas bylos nagrinėjime yra privalomas.

Kaip susirasti advokatą

Turite teisę pasirinkti advokatą, kuris įsipareigotų atstovauti jums sutartiniais pagrindais. Advokatų vardus, pavardes ir kontaktinius duomenis galite rasti [Estijos advokatūros](#) pagrindinėje interneto svetainėje.

Jei su advokatu sutarties nesudarėte arba jei jūsų advokatas negali jums atstovauti, turite teisę prašyti paskirti advokatą. Šiuo atveju jums atstovausiantį advokatą skiria Estijos advokatūra.

Teisę į Estijos advokatūros skiriamą advokatą turite nepriklausomai nuo jūsų turtinės padėties. Kreipdamiesi dėl advokato skyrimo neprivalote suteikti informacijos apie savo turtinę padėtį.

Jei pageidaujate, kad advokatą jums skirtų Estijos advokatūra, privalote pateikti prašymą ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokuratūrai ar teismui.

Tam tikruose procesuose advokato dalyvavimas privalomas. Jei tokiaime procese advokato nepasirinkote, jį skiria ikiteisminio tyrimo įstaiga, prokuratūra ar teismas. Dėl advokato skyrimo kreiptis neprivalote.

Užmokestis advokatui

Privalote atsiskaityti su pasirinktu advokatu. Advokato honoraras ir atsiskaitymo sąlygos numatomos sutartyje su klientu.

Jei nepageidaujate savarankiškai samdytis advokato, turite teisę į valstybės skiriamą advokatą. Estijos advokatūros skiriamam advokatui honorarą moka valstybė. Advokatui mokėti neprivalote. Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis, privalote valstybei atlyginti advokatui sumokėtą honorarą.

Ar galiu keisti advokatą?

Turite teisę keisti pasirinktą advokatą. Jei advokatas jums paskirtas, turite teisę jį pakeisti pirmojo advokato ir naujo advokato susitarimu. Jei jums paskirtas advokatas yra nekompetentingas ar pareigas atlieka nerūpestingai, turite teisę pateikti pareiškimą teismui dėl advokato atleidimo ir prašyti, kad Estijos advokatūra jums paskirtų naują advokatą.

Susijusios nuorodos

[Estijos advokatūra](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (et) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Skiriami du baudžiamojo proceso etapai: ikiteisminis procesas arba tyrimas ir bylos nagrinėjimas teisme. Baudžiamasis procesas taip pat gali pasibaigti bylos neperdavus teismui (pavyzdžiui, per ikiteisminį tyrimą nustatčius, kad nusikaltimas nėra padarytas). Pripažinti jus kaltu dėl nusikaltimo gali tik teismas.

Koks yra nusikaltimų tyrimo tikslas?

Nusikaltimų tyrimo tikslas – nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas, ir išsiaiškinti nusikaltimo aplinkybes. Per tyrimą renkami įtariamo nusikaltimo įrodymai, nustatomos aplinkybės ir priimamas sprendimas, ar pakanka įrodymų jus apkaltinti nusikaltimu.

Kokie yra nusikaltimų tyrimo etapai?

Baudžiamojo proceso pradžia

Baudžiamąjį procesą pradeda ikiteisminio tyrimo įstaiga (policija ar kita įgaliota valstybės įstaiga) arba prokuratūra. Baudžiamasis procesas pradedamas policijai ar prokuratūrai gavus duomenų apie įtariamą nusikaltimą.

Sulaikymas ir suėmimas

Jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi pagrindą įtarti jus nusikaltimu, galite būti sulaikytas iki 48 valandų. Jei esate sulaikomas, jus privalo tuoj pat apklausti ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Per ikiteisminį tyrimą paaiškėjus, kad nėra pagrindo jus sulaikyti, jūs turi nedelsiant paleisti. Jei, prokuroro įsitikinimu, jūs būtina sulaikyti ilgiau, kad nesislėptumėte nuo ikiteisminio tyrimo ar nedarytumėte naujų nusikaltimų, jis privalo kreiptis į teismą su prašymu išduoti jūsų suėmimo orderį.

Šiuo atveju per 48 valandas nuo sulaikymo momento būsite pristatytas teisėjui. Teisėjas sprendžia dėl suėmimo pagrįstumo. Teisėjui nustatčius, kad suėmimas nepagrįstas, būsite nedelsiant paleistas.

Apklausa ir įrodymų rinkimas

Ikiteisminio tyrimo tikslas – surinkti įrodymų, patvirtinančių nusikaltimo aplinkybes. Tuo tikslu apklausiami įtariamasis, nukentėjęsysis ir liudytojai, renkami įrodymai, atliekama teismo ekspertizė ir vykdomas sekimas. Visus veiksmus, atliekamus įrodymams surinkti, būtina fiksuoti protokole pagal įstatymų reikalavimus. Kaltinimus leidžiama pagrįsti tik įstatymuose numatytais ir teisėtai surinktais įrodymais.

Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas

Iškeliama baudžiamoji byla, kurioje pateikiami duomenys apie nusikaltimo tyrimą ir įrodymus. Baigus nusikaltimo tyrimą, prokuratūra pateikia gynėjui baudžiamosios bylos kopiją. Advokatas jums praneš apie surinktus įrodymus ir pareikštų kaltinimų pagrindą.

Jūs ir jūsų gynėjas turite teisę teikti prašymus prokuratūrai (pavyzdžiui, prašymą į bylą įtraukti papildomų įrodymų, nutraukti baudžiamąjį procesą ir kt.). Prokuratūra šiuos prašymus privalo išnagrinėti. Jei prokuratūra jūsų prašymą atmeta, galite tą patį prašymą pakartotinai pateikti bylą nagrinėjant teisme.

Jei jums pateikusi bylos medžiagą ir išnagrinėjusi prašymus prokuratūra nustato, kad pakanka įrodymų bylai iškelti, prokuratūra surašo kaltinamąjį aktą.

Šiame dokumente nurodomos aplinkybės ir įrodymai, kuriais grindžiamas kaltinimas. Prokuratūra pateikia kaltinamąjį aktą gynėjui ir išsiunčia teismui. Teisėjas, gavęs kaltinamąjį aktą, pradeda nagrinėjimą teisme.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

- [Baudžiamojo proceso pradžia \(1\)](#)
- [Sulaikymas ir suėmimas \(2\)](#)
- [Apklausa ir įrodymų rinkimas \(3\)](#)

- [Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas \(4\)](#)
- [Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams \(5\)](#)

Baudžiamojo proceso pradžia (1)

Kodėl pradedamas baudžiamasis procesas?

Baudžiamasis procesas pradedamas ikiteisminio tyrimo įstaigai gavus duomenų apie nusikaltimo padarymą. Šie duomenys gali būti pagrįsti asmens pateiktu skundu ar paaiškėjus aplinkybėms apie nusikaltimo padarymą.

Baudžiamojo proceso tikslas – nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas, jei taip – ar pakanka įrodymų įtariamajam pareikšti kaltinimus dėl nusikaltimo.

Kas atlieka nusikaltimų tyrimą?

Baudžiamajam procesui vadovauja [prokuratūra](#), o nusikaltimų tyrimą pagal prokuroro nurodymus atlieka ikiteisminio tyrimo įstaiga. Paprastai ikiteisminį tyrimą atlieka [policija](#). Tyrimą taip pat gali atlikti [Vidaus saugumo tarnyba](#), [Mokesčių ir muitų valdyba](#), [Aplinkos apsaugos inspekcija](#), [Kalėjimų departamentas ir Teisingumo ministerijos Kalėjimų tarnyba](#), Karo policija ir [Konkurencijos taryba](#).

Ikiteisminio tyrimo įstaigos tam tikrus procesinius veiksmus turi teisę atlikti tik gavusios prokuratūros ar teismo leidimą.

Kaip sužinosiu apie baudžiamojo proceso pradžią?

Baudžiamasis procesas pradedamas pirmuoju procesiniu veiksniu. Jei esate įtariamasis nusikaltimu, apie baudžiamojo proceso pradžią sužinosite, kai būsite sulaikytas kaip įtariamasis arba iškviestas pas tyrėją ir apklaustas.

Kodėl galėčiau būti įtariamasis nusikaltimu?

Galite būti laikomas įtariamuoju, jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi pakankamą pagrindą manyti, kad padarėte nusikaltimą. Šis pagrindas grindžiamas įvairiomis priežastimis, pvz.:

- buvote sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo;
- nusikaltimo liudytojas ar nukentėjęsysis atpažįsta jus kaip nusikaltimą padariusį asmenį;
- nusikaltimo įrodymai ar kiti duomenys rodo, kad jūs padarėte nusikaltimą.

Kokios yra mano, kaip įtariamojo, teisės?

Pagrindinės jūsų, kaip įtariamojo, teisės yra:

- teisė žinoti, kuo esate įtariamasis, duoti parodymus dėl įtarimo arba atsisakyti tai daryti;
- teisė žinoti, kad jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus;
- teisė į vertėjo paslaugas;
- teisė turėti gynėją;
- teisė matytis su gynėju be pašalinių asmenų;
- teisė būti apklaustam dalyvaujant gynėjui;
- teisė dalyvauti teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas prašymas jus suimti;
- teisė teikti įrodymus;
- teisė teikti prašymus ir skundus;
- teisė susipažinti su įrašais apie procesinius veiksmus ir teikti pareiškimus dėl procesinių veiksmų sąlygų, vykdymo ir padarinių, taip pat dėl įrašų apie juos (šie pareiškimai taip pat įtraukiami į bylą); sutikti taikyti taikos sutarties procedūrą, dalyvauti derybose vykdant tokią procedūrą, teikti pasiūlymus dėl taikytinos bausmės rūšies ir dydžio ir sudaryti arba atmesti taikos sutartį.

Kokios yra mano pareigos?

Jūs privalote:

- atvykti ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros ar teismo nurodytu laiku;

- dalyvauti atliekant procesinius veiksmus ir vykdyti ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros ir teismo nurodymus.

Kokią informaciją apie vykdomus procesinius veiksmus gausiu?

Jei esate įtariamasis, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo jums išaiškinti jūsų teises ir pareigas. Jūsų bus paprašyta pasirašyti rašytinį apklausos protokolą ir tokiu būdu patvirtinti, kad teisės ir pareigos jums išaiškintos.

Tada jums bus pranešta, kuo esate įtariamasis. Tai reiškia, kad jums pateikiamas trumpas įtariamo veiksmo apibūdinimas. Jums taip pat bus pranešta apie įstatymą, kuriame tas veiksmas apibrėžiamas kaip nusikaltimas. Ikiteisminio tyrimo įstaiga ar prokuratūra neprivalo pateikti jums išsamesnės informacijos iki ikiteisminio tyrimo pabaigos.

Kada galiu pasitarti su savo advokatu?

Turite teisę matytis ir tartis su savo advokatu nuo pripažinimo įtariamoju baudžiamajame procese momento. Turite teisę tartis su advokatu prieš jus apklausiant ikiteisminio tyrimo įstaigai.

Sulaikymas ir suėmimas (2)

Kokiais atvejais galiu būti sulaikytas?

Jūs galite būti sulaikytas kaip įtariamasis, jei:

- esate sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo;
- nusikaltimo liudytojas ar nukentėjusysis jus atpažįsta kaip nusikaltimą padariusį asmenį;
- nusikaltimo įrodymai rodo, kad galėjote padaryti nusikaltimą.

Taip pat galite būti sulaikytas, jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi kitų duomenų, rodančių, kad galite būti įtariamasis, ir:

- mėginate slėptis;
- nėra nustatyta jūsų tapatybė;
- ikiteisminio tyrimo įstaiga mano, kad galite toliau daryti nusikaltimus, slėptis nuo baudžiamojo proceso ar kitaip jam trukdyti.

Galite būti sulaikytas ir suimtas siekiant jus išduoti užsienio valstybei (ekstradicija). Žr. [Apklausa ir įrodymų rinkimas \(3\)](#).

Kas gali mane sulaikyti?

Teisę jus sulaikyti turi ikiteisminio tyrimo įstaiga. Jei esate sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo arba mėginate slėptis, nugabenti jus į policiją, kad būtumėte sulaikytas, gali bet kuris asmuo.

Kaip sužinosiu savo sulaikymo priežastį ir kas atsitinka vėliau?

Sulaikydamas ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas privalo jums pranešti sulaikymo priežastį ir išaiškinti jūsų teises ir pareigas. Pareigūnas surašo sulaikymo dokumentą, kuriame nurodomas jūsų sulaikymo teisinis pagrindas ir nusikaltimo, kuriuo esate įtariamasis, aplinkybės. Turite teisę teikti prašymus ir reikalauti įtraukti juos į sulaikymo dokumentą.

Kaip suprasiu, kas vyksta, jei nekaltu valstybine kalba?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo nedelsdama jums suprantama kalba ir būdu pranešti sulaikymo priežastį ir jūsų teises. Prireikus ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo pasirūpinti vertėju. Teikiamos tik vertimo žodžiu (ne vertimo raštu) paslaugos.

Ar galiu pranešti apie sulaikymą artimiesiems?

Turite teisę pranešti bent vienam iš pasirinktų artimųjų. Pranešama per ikiteisminio tyrimo įstaigą. Vadinasi, turite teisę prašyti perduoti pranešimą jūsų pasirinktam asmeniui; tai atlieka ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Jei ikiteisminio tyrimo įstaiga mano, kad pranešus jūsų pasirinktam asmeniui galėtų būti pakenkta baudžiamajam procesui, ji gali atsisakyti pranešti. Atsisakyti pranešti leidžiama tik gavus prokuratūros leidimą.

Kiek laiko galiu būti sulaikytas?

Galite būti sulaikytas ne ilgiau kaip 48 valandas. Jei teismas per 48 valandas nuo sulaikymo momento neišduoda suėmimo orderio, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo jus tuoj pat paleisti.

Kokias atvejais galiu būti suimtas?

Galite būti suimtas pagal prokuroro pareiškimą esant pakankamam pagrindui manyti, kad galite slėptis nuo baudžiamojo proceso arba daryti naujus nusikaltimus. Jūsų suėmimui reikalingas teisėjo leidimas.

Kaip priimamas sprendimas dėl suėmimo?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga pristato jus teisėjui, šis sprendžia dėl suėmimo. Pas teisėją taip pat šaukiami prokuroras ir, jei pageidaujate, jūsų advokatas. Teisėjas susipažįsta su baudžiamąja byla ir apklausia jus, siekdamas patikrinti sulaikymo priežastis. Teismas, išklauses bylos šalis, patvirtina arba panaikina suėmimą. Atsisakius suimti, turite būti nedelsiant paleistas.

Kiek laiko galiu būti suimtas?

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu negalite būti suimtas ilgiau kaip 6 mėnesius. Išimtiniais atvejais šis terminas gali būti pratęstas. Kas du mėnesius turite teisę prašyti teismo persvarstyti jūsų suėmimo pagrindą; teismas per 5 dienas privalo spręsti, ar suėmimo pratęsimas yra pagrįstas. Teismui nustačius, kad suėmimas nepagrįstas, turite būti nedelsiant paleistas.

Ar galiu būti paleistas už užstatą?

Turite teisę prašyti jums vietoj suėmimo skirti užstatą. Tuo tikslu privalote pateikti teismui prašymą. Būsime pristatytas teisėjui, kuris nagrinėja prašymą skirti užstatą; teisėjas privalo išklausti jus ir jūsų advokatą.

Jei teismas jūsų prašymą patenkina, būsime paleistas už stato sumą pervedus į teismo sąskaitą.

Ar turiu teisę apskųsti suėmimą?

Turite teisę apskųsti suėmimą. Tuo tikslu jūs ar jūsų advokatas privalo pateikti raštišką skundą apygardos teismui per suėmimą skyrusį teismą. Skundą reikia pateikti per 10 dienų nuo informacijos apie suėmimą gavimo.

Apklausa ir įrodymų rinkimas (3)

Koks yra apklausos ir įrodymų rinkimo tikslas?

Apklausos ir įrodymų rinkimo tikslas – nustatyti įtariamo nusikaltimo aplinkybes ir rašytiniu protokolu šias aplinkybes įtvirtinti, kad jas būtų galima patikrinti teisme. Ikiteisminio tyrimo įstaiga ir prokuratūra privalo surinkti ir duomenis, patvirtinančius jūsų dalyvavimą nusikaltime, ir jus išsteisinančius duomenis. Neprivalote įrodinėti savo nekaltumo.

Ar būsiu prašomas suteikti informacijos?

Jei esate įtariamasis, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo nedelsdama jus apklausti.

Ar privalau suteikti informacijos ikiteisminio tyrimo įstaigai?

Neprivalote suteikti informacijos ikiteisminio tyrimo įstaigai ar atsakyti į šios įstaigos jums pateikiamus klausimus. Turite teisę tylėti. Tylėjimas negali būti aiškinamas kaip kaltės pripažinimas. Negalite būti verčiamas duoti parodymus prieš save ar artimus giminaičius.

Kaip vyksta apklausa?

Apklausos pradžioje jums turi būti nurodyta, kad turite teisę atsisakyti duoti parodymus ir kad jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus. Pirmiausia jūsų klausiama, ar padarėte nusikaltimą, kuriuo esate įtariamasis.

Jums suteikiama galimybė nurodyti, kas jums žinoma apie tiriamą nusikaltimą. Jums taip pat bus pateikiami klausimai. Parengiamas rašytinis apklausos protokolas. Prieš pasirašydamas protokolą turite teisę su juo susipažinti. Turite teisę protokolą papildyti savo pastabomis.

Kas atsitinka, jei pasakau ką nors, kas gali man pakenkti?

Jūsų duoti parodymai gali būti panaudoti kaip įrodymai prieš jus.

Ar galiu pripažinti kaltę dėl visų ar dalies pareiškėtų kaltinimų iki bylos nagrinėjimo teisme?

Per apklausą galite prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies kaltinimų. Taip pat turite teisę tai padaryti bet kuriuo metu po apklausos, net jei per apklausą kaltu neprisipažinote.

Baudžiamasis procesas nesibaigia, jei kaltę pripažįstate. Ikiteisminio tyrimo įstaiga vis dėlto privalo nustatyti nusikaltimo aplinkybes ir jį įrodyti. Vien jūsų prisipažinimo nepakanka jums nuteisti už nusikaltimą.

Ar turiu teisę vėliau atšaukti savo prisipažinimą?

Jei pripažįstate savo kaltę, turite teisę pakeisti ankstesnius parodymus ir paneigti savo kaltę vėliau per nusikaltimo tyrimą arba teisme. Kita vertus, šiuo atveju jūsų ankstesnis prisipažinimas gali būti pateiktas teisme ir panaudotas kaip įrodymas prieš jus. Jei kaltę pagrindžia kiti įrodymai, į jūsų prisipažinimo panaikinimą neatsižvelgiama, nes jis nėra patikimas.

Ar galiu gauti informacijos apie liudytojus, kurie prieš mane liudija?

Nusikaltimo tyrimo laikotarpiu ikiteisminio tyrimo įstaiga neprivalo pateikti jums informacijos apie tai, kokie liudytojai pateikė parodymus prieš jus ir ką šie liudytojai liudijo. Apie liudytojus ir jų parodymus jums bus pranešta, kai turėsite galimybę susipažinti su baudžiamąja byla ikiteisminiam tyrimui pasibaigus. Žr. [Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas \(4\)](#).

Ar bus pateikta klausimų apie anksčiau mano padarytus teisės pažeidimus?

Jums gali būti pateikta klausimų apie ankstesnius teisės pažeidimus, tačiau galite atsisakyti pateikti šią informaciją. Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę nustatyti, ar esate padaręs teisės pažeidimų anksčiau, pasinaudodama įvairių registru informacija. Ankstesni teisės pažeidimai nurodomi kaltinamajame akte.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę atlikti kūno apžiūrą, ieškodama nusikaltimo pėdsakų, specialių jūsų kūno požymių ir kitų duomenų, reikšmingų nusikaltimo tyrimui.

Ar galiu būti paprašytas pateikti pirštų atspaudus ir ar gali būti imami DNR mėginiai (pavyzdžiui, plaukai, seilės ar kiti kūno skysčiai)?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę imti nuo jūsų kūno pėdsakus ir mėginius, įskaitant pirštų atspaudus ir biologinę medžiagą DNR tyrimui atlikti.

Jei atsisakote pateikti mėginius, ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę priversti juos pateikti. Kita vertus, jei atsisakote pateikti mėginius arba jei jų ėmimas pažeistų jūsų kūno neliečiamybę, tai leidžiama daryti tik ikiteisminio tyrimo įstaigos nutarimu. Turite teisę su šiuo nutarimu susipažinti.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kt. krata?

Jūsų būsto, darbo patalpų ar automobilio ir kt. krata gali būti atlikta, ieškant nusikaltimo įrodymų ar kitų daiktų, reikalingų nusikaltimui išaiškinti. Prokuratūra ar teismas privalo išduoti kratos orderį. Jei kratą reikia atlikti nedelsiant, orderį gali išduoti ir ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Asmuo, kurio turto krata atliekama, turi teisę susipažinti su kratos orderiu, o pareikalavus atiduoti orderyje nurodytą daiktą. Jei asmuo atsisako atiduoti daiktą, ikiteisminio tyrimo pareigūnai atlieka kratą.

Ar galiu pateikti skundą, jei pažeidžiamos mano teisės?

Jei pažeidžiamos jūsų teisės, turi teisę pateikti skundą [prokuratūrai](#) dėl ikiteisminio tyrimo įstaigos veiksmų. Skundas, susijęs su prokuratūros veiksmais, teikiamas [valstybinei prokuratūrai](#). Skundas išnagrinėjamas per 30 dienų. Jums išsiunčiamas sprendimo nuorašas. Jei nesutinkate su valstybinės prokuratūros sprendimu, turite teisę pateikti skundą teismui per 10 dienų.

Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas (4)

Ko siekiama susipažįstant su baudžiamąja byla?

Visi įrodymai, surinkti nusikaltimo tyrimo laikotarpiu, ir ikiteisminio tyrimo santrauka, kurioje aprašomos nusikaltimo aplinkybės, pridedamos prie baudžiamosios bylos. Teisė susipažinti su baudžiamąja byla jums, kaip įtariamajam, reikalinga, kad žinotumėte jums pareikštus kaltinimus ir jų pagrindą.

Kada galėsiu susipažinti su baudžiamąja byla?

Jei esate įtariamasis, su baudžiamąja byla galėsite susipažinti baigus nusikaltimo tyrimą.

Kaip suteikiama galimybė susipažinti su baudžiamąja byla?

Privalote turėti advokatą nuo teisės susipažinti su baudžiamąja byla momento (žr. [1 duomenų suvestinę](#)). Prokuratūra baudžiamosios bylos kopiją pateikia jūsų advokatui. Advokatas jums praneša apie baudžiamosios bylos turinį.

Kiek laiko gali skirti susipažinimui su baudžiamąja byla?

Konkrečiau susipažinimo su byla termino nėra nustatyta. Jei prokuratūra nustato, kad su baudžiamąja byla susipažinti delsiama, jos pareigūnas gali nustatyti terminą. Prokuratūra privalo suteikti pakankamai laiko, kad galėtumėte faktiškai įgyvendinti savo teisę gintis savarankiškai.

Koks yra prašymų teikimo tikslas?

Kai susipažįstate su baudžiamąja byla, jūs ir jūsų advokatas turite teisę teikti prašymus prokuratūrai. Prašymų teikimo tikslas – užtikrinti, kad nusikaltimų tyrimas vyktų išsamiai ir teisingai.

Turite teisę teikti šiuos prašymus:

- atlikti papildomus ikiteisminio tyrimo veiksmus;
- prie bylos pridėti naujus jūsų pateiktus įrodymus;
- iš bylos pašalinti su ja nesusijusią medžiagą ir kt.

Taip pat turite teisę prašyti, kad prokuratūra nutrauktų baudžiamąjį procesą, jei, jūsų nuomone, nėra pagrindo jį tęsti. Be to, turite teisę prašyti nagrinėti bylą supaprastinta tvarka pagal įstatymą (pvz., susitarimo procesas) be išsamaus nagrinėjimo teisme.

Kaip teikti prašymus?

Rašytiniai prašymai teikiami prokuratūrai. Prašymus būtina pateikti per 10 dienų nuo susipažinimo su baudžiamosios bylos medžiaga dienos. Jei baudžiamoji byla didelės apimties ir sudėtinga, prokuratūra turi teisę šį terminą pratęsti iki 15 dienų (Baudžiamojo proceso kodekso, įsigaliojusio 2011 m. rugsėjo 1 d., 225 straipsnis).

Kaip nagrinėjami prašymai?

Prokuratūra prašymus išnagrinėja per 10 dienų. Jei prokuratūra su prašymu nesutinka, parengiamas nutarimas ir jums atsiunčiamas jo nuorašas. Jei jūsų prašymas atmetamas šioje stadijoje, turite teisę jį pakartotinai teikti bylą nagrinėjant teisme.

Kada pareiškiami kaltinimai?

Jums susipažinus su baudžiamosios bylos medžiaga ir prokuratūrai priėmus sprendimą dėl jūsų prašymų, jums pareiškiami kaltinimai, jei prokuratūra mano, kad yra pakankamas pagrindas nagrinėti bylą teisme.

Kaip pareiškiami kaltinimai?

Prokuratūra parengia kaltinamąjį aktą. Kaltinamajame akte nurodomos aplinkybės, kuriomis grindžiami kaltinimai, ir pateikiami kaltinimus patvirtinantys įrodymai. Prokuratūra pateikia kaltinamąjį aktą jums ir jūsų advokatui ir jį išsiunčia teismui.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki bylos nagrinėjimo teisme?

Teismas gali nagrinėti bylą tik pagal kaltinamąjį aktą. Prokuratūra gali pakeisti ar papildyti kaltinimus, tačiau šiuo atveju būtina pateikti naują kaltinamąjį aktą.

Kas atsitinka, jei jau anksčiau dėl tų pačių kaltinimų esu teistas užsienio valstybėje?

Jei esate pripažintas kaltu dėl tų pačių kaltinimų užsienio valstybėje arba jei dėl šių kaltinimų baudžiamasis procesas nutrauktas, negalite būti kaltinamas pakartotinai tuo pačiu nusikaltimu. Jei baudžiamasis procesas prieš jus pradedamas Estijoje, jis turi būti nutrauktas nereiškiant jums kaltinimo nusikaltimu.

Ar mano byla gali būti išspręsta susitarimu?

Susipažinęs su baudžiamosios bylos medžiaga, turite teisę prašyti prokuratūros pradėti susitarimo procesą. Jei prokuratūra sutinka, su jumis ir jūsų advokatu pradedamos derybos dėl teisinio veikos, kuria esate kaltinamas, kvalifikavimo ir už ją skiriamos bausmės.

Jei per derybas susitariate, tai įtvirtinama raštu ir teikiama teismui tvirtinti. Jei teismas patvirtina susitarimą, būsite nuteistas dėl nusikaltimo pagal sudaryto susitarimo sąlygas.

Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams (5)

Kas yra Europos arešto orderis?

[Europos arešto orderis](#) yra Europos Sąjungos valstybės narės institucijos prašymas kitai Europos Sąjungos valstybei narei dėl tam tikro asmens sulaikymo, suėmimo ar perdavimo valstybei pareiškėjai, kad ši valstybė galėtų tęsti baudžiamąjį procesą ar įkalinti asmenį.

Kokios yra mano teisės, jei esu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei esate sulaikytas, jums turi būti išaiškintas sulaikymo pagrindas ir pranešta, kad galite sutikti su jūsų perdavimu kitai valstybei narei. Jei sutinkate su perdavimu, šio sprendimo vėliau keisti nebegalite. Nuo sulaikymo momento turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą ir vertėjo paslaugas.

Kaip sprendžiama dėl mano perdavimo kitai valstybei narei?

Dėl perdavimo ar atsisakymo tai padaryti sprendžia teismas. Teismo posėdyje dalyvaujate jūs, jūsų advokatas ir prokuroras. Teismas privalo išklaudyti jūsų nuomonę dėl perdavimo. Teismas priima nutartį, kuria pritariama jūsų perdavimui arba atsisakoma tai padaryti. Turite teisę per tris dienas nuo nutarties gavimo ją apskųsti apygardos teismui. Apygardos teismas per 10 dienų išnagrinėja skundą ir priima galutinį sprendimą.

Per kiek laiko priimamas sprendimas dėl asmens perdavimo kitai valstybei narei?

Jei sutinkate su perdavimu, sprendimas turi būti priimtas per 10 dienų. Jei su perdavimu nesutinkate, galutinis sprendimas jus perduoti ar atsisakyti tai padaryti turi būti priimtas per 60 dienų nuo suėmimo dienos. Išimtiniais atvejais terminas gali būti pratęstas 30 dienų. Teismo nutarčiai dėl jūsų perdavimo įsiteisėjus, per 10 dienų turite būti išsiųstas į valstybę pareiškėją. Jei nesate išsiunčiamas per šį terminą, turite būti paleistas.

Kokiais atvejais galiu būti išduotas kitai valstybei?

Jei kitoje valstybėje yra pradėtas baudžiamasis procesas ir išduotas arešto orderis arba šios šalies teismas nuosprendžiu yra jums skyręs laisvės atėmimo bausmę, ši valstybė gali kreiptis dėl jūsų išdavimo. Jei Estija gauna kitos šalies prašymą dėl išdavimo arba arešto prašymą per Interpolą, jūs galite būti sulaikytas ir suimtas išdavimo proceso laikotarpiui. Išdavimo proceso laikotarpiu galite būti suimtas ne ilgiau kaip 1 metus. Dėl jūsų išdavimo sprendžia teismas.

Ar galiu kreiptis į savo šalies ambasadą, kai esu suimtas?

Jei esate užsienio valstybės pilietis, jūsų arešto orderio nuorašas siunčiamas [Užsienio reikalų ministerijai](#). Užsienio reikalų ministerija apie suėmimą praneša jūsų šalies ambasadai arba konsulinei įstaigai. Turite teisę kreiptis dėl susitikimų su savo šalies konsuliniu pareigūnu.

Ar man bus paskirtas vertėjas, jei nekalbu valstybine kalba?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga ir prokuratūra privalo jums užtikrinti vertėjo pagalbą. Vertėjas privalo dalyvauti visuose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvaujate jūs. Viską, kas yra susiję su procesiniais veiksmais, vertėjas privalo išversti tiksliai ir išsamiai. Teikiamos tik vertimo žodžiu (ne vertimo raštu) paslaugos.

Galite kreiptis dėl kaltinamojo akto vertimo raštu į jūsų gimtąją kalbą ar kitą kalbą, kurią mokate. Kiti su baudžiamuoju procesu susiję dokumentai raštu neverčiami.

Ar privalau būti šalyje baudžiamojo proceso laikotarpiu? Ar galiu išvykti iš šalies?

Neprivalote būti šalyje baudžiamojo proceso laikotarpiu ir turite teisę išvykti iš šalies, tačiau, kai bus pareikalauta, privalote atvykti į ikiteisminio tyrimo įstaigą, kad ši galėtų atlikti procesinius veiksmus. Ikiteisminio tyrimo įstaiga gali uždrausti jums išvykti iš gyvenamosios vietos be leidimo.

Jei pageidaujate išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos ilgesniam nei 24 valandų laikotarpiui, privalote gauti išankstinį ikiteisminio tyrimo įstaigos leidimą. Jei neatvykstate į ikiteisminio tyrimo įstaigą šiai pareikalavus arba pažeidžiate draudimą išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos, galite būti suimtas.

Ar galiu būti apklaustas iš užsienio telekomunikacijų, pvz., vaizdo nuotolinio perdavimo, priemonėmis?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga gali jus apklausti iš užsienio tiesioginio vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Apklausa tokiu būdu galima tik jums sutinkant.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar vyks teismo procesas?

Visos baudžiamosios bylos nagrinėjamos [apylinkės teismuose](#). Paprastai sprendimus priima vienas teisėjas. Baudžiamąsias bylas dėl pirmo laipsnio nusikaltimų nagrinėja teismas, kurį sudaro teismo pirmininkas ir du teismo tarėjai.

Ar teismo procesas yra viešas?

Teismo procesas yra viešas.

Teismas gali nuspręsti visą bylą ar atskiras jos dalis nagrinėti neviešai, jei reikia apsaugoti:

- valstybės ar komercinės paslaptis;
- moralę, šeimos ar privatų gyvenimą;
- nepilnamečio interesus;
- teisingumo vykdymo interesus, įskaitant atvejus, kai viešas nagrinėjimas teisme gali sukelti pavojų teismo, proceso dalyvių ar liudytojų saugumui.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Prokuratūra turi teisę iki teismo posėdžio pabaigos pakeisti jums pareikštus kaltinimus arba pareikšti naujus kaltinimus. Šiuo atveju prokuratūra privalo parengti naują kaltinamąjį aktą. Tai netaikoma, jei kaltinimai jums sušvelninami. Pakeitus kaltinimus, jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti atidėti nagrinėjimą teisme, kad galėtumėte pasirengti gynybai.

Kas atsitiks, jei pripažinsiu kaltę dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų bylą nagrinėjant teisme?

Jūsų prisipažinimas laikomas vienu iš nusikaltimo įrodymų. Jei pripažįstate savo kaltę, prokuratūra vis dėlto privalo pagrįsti jūsų kaltę kitais įrodymais.

Ar privalau dalyvauti bylą nagrinėjant teisme? Ar nagrinėjimas teisme gali vykti man nedalyvaujant?

Kaltinamasis privalo dalyvauti bylos nagrinėjime teisme. Išimtiniais atvejais nagrinėjimas teisme gali vykti jums nedalyvaujant šiais atvejais:

- pažeidžiate nagrinėjimo teisme tvarką ir nepaklūstate teisėjo nurodymams, todėl esate pašalinamas iš teismo posėdžių salės;
- esate už Estijos Respublikos ribų, neatvykstate į teismą ir yra galimybė nagrinėti bylą jums nedalyvaujant;
- po apklausos teisme dėl savo būklės negalite toliau dalyvauti teismo procese ir yra galimybė nagrinėti bylą jums nedalyvaujant.

Ar galiu dalyvauti naudodamasis nuotolines vaizdo priemonėmis, jei gyvenu užsienyje?

Teismas turi teisę leisti dalyvauti teismo procese naudojant nuotolines vaizdo priemones, jei jums sudėtinga atvykti į teismą. Tai įmanoma tik gavus jūsų sutikimą.

Ar bus užtikrintas vertimas, jei nesuprantu, kas vyksta?

Jei nesuprantate nagrinėjimo teisme kalbos, bylos nagrinėjimui teismas privalo suteikti jums vertėją. Suteikiamos tik vertimo žodžiu, o ne raštu paslaugos.

Ar privalau turėti advokatą? Ar man bus skirtas advokatas?

Privalote turėti advokatą; jei advokato nepasirinksite, jį skirs Estijos advokatūra (žr. [§ 1](#) duomenų suvestinę).

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Turite teisę pasisakyti bylą nagrinėjant teisme ir pareikšti nuomonę apie visas savo bylos aplinkybes. Tačiau pasisakyti neprivalote, turite teisę tylėti.

Kas atsitinka, jei bylą nagrinėjant teisme nesakau tiesos?

Kaltinamasis neprivalo teisme sakyti tiesos. Jei nesakote tiesos, poveikio priemonės jums netaikomos. Jei bylą nagrinėjant teisme įrodoma, kad teisme melavote, visi jūsų parodymai (įskaitant teisingus parodymus) gali būti laikomi nepatikimais. Tokiu atveju jūsų parodymai nelaikomi įrodymu.

Ar galiu ginčyti man nepalankius įrodymus?

Turite teisę pateikti prieštaravimus dėl teisme pateiktų jums nepalankių įrodymų. Teisme draudžiama naudoti įrodymus, gautus padarius esminį įstatymo pažeidimą. Turite teisę ginčyti įrodymų patikimumą ir jų teisinį priimtinumą.

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę ginčyti įrodymus žodžiu ir raštu bet kuriuo bylos nagrinėjimo teisme metu iki bylos nagrinėjimo teisme pabaigos.

Kokius įrodymus galiu pateikti savo vardu?

Turite teisę teisme pateikti visus bylai reikšmingus ir teisėtai surinktus įrodymus.

Kokios sąlygos taikomos mano įrodymams?

Paprastai dėl naujų įrodymų būtina pateikti prašymą susipažinus su baudžiamąja byla arba ne vėliau kaip per 3 darbo dienas iki parengtinio teismo posėdžio. Kita vertus, naujų įrodymų leidžiama pateikti bylą nagrinėjant teisme, jei dėl objektyvių priežasčių nebuvo galimybės jų pateikti anksčiau.

Ar galiu naudotis privataus detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti?

Turite teisę naudotis privataus detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti. Privataus detektyvo surinkti įrodymai teisme priimtini, jei jie gauti nepažeidžiant įstatymų.

Ar galiu prašyti liudytojų liudyti mano naudai?

Turite teisę prašyti į teismą šaukti asmenis, turinčius svarbios informacijos, reikalingos jūsų bylai išspręsti.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams? Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę teikti klausimus visiems liudytojams. Turite teisę pareikšti savo nuomonę apie liudytojo parodymų sąsajas ir teisingumą. Turite teisę pateikti įrodymų, pagrindžiančių liudytojų parodymų klaidingumą ar keliančių abejonių dėl jų patikimumo.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie anksčiau padarytus teisės pažeidimus?

Teisme atsižvelgiama tik į tą informaciją apie ankstesnius teisės pažeidimus, kuri yra įtraukta į [§ bausmių registrą](#), jei teistumas nėra išnykęs (teistumas išnyksta praėjus 1–15 metų nuo bausmės atlikimo, priklausomai nuo teisės pažeidimo sunkumo).

Taip pat galima atsižvelgti į iš kitų valstybių gautą informaciją apie anksčiau padarytus teisės pažeidimus. Teisės pažeidimai, į kuriuos gali būti atsižvelgta teisme, turi būti nurodyti kaltinamajame akte. Už tam tikrus teisės pažeidimus, jei panašus teisės pažeidimas jau padarytas anksčiau, gali būti skiriama griežtesnė bausmė.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Nagrinėjimui teisme pasibaigus, teismas priima išteisinamąjį arba apkaltinamąjį nuosprendį. Būsime išteisintas, jei bylą nagrinėjant teisme neįrodomas nusikaltimas arba tai, kad jį padarėte jūs. Taip pat galite būti išteisintas prokuratūrai panaikinus kaltinimus. Tačiau būsite nuteistas teisme įrodžius, kad padarėte nusikaltimą.

Jus pripažinus kaltu, teismas skiria bausmę pagal įstatymą. Bausmių rūšys:

- bauda nuo 30 iki 500 jūsų vidutinių dienos pajamų dydžio;
- laisvės atėmimas nuo 30 dienų iki 20 metų arba laisvės atėmimas iki gyvos galvos.

Jūsų sutikimu teismas gali pakeisti laisvės atėmimo bausmę viešaisiais darbais.

Tam tikromis aplinkybėmis teismas gali atidėti bausmės vykdymą. Šiuo atveju jums nereikės atlikti pirminės bausmės arba reikės atlikti tik jos dalį, išskyrus atvejus, kai probacijos laikotarpiu padarote naują nusikaltimą. Probacija trunka nuo 3 iki 5 metų.

Be pagrindinės bausmės, teismas gali skirti papildomą bausmę, pvz., uždrausti užsiimti tam tikra veikla arba išsiųsti jus iš Estijos. Be to, gali būti konfiskuotas su nusikaltimu susijęs turtas.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis turi teisę dalyvauti bylą nagrinėjant teisme, duoti parodymus ir teikti įrodymus, taip pat reikalauti atlyginti nusikaltimu padarytą žalą ir pareikšti nuomonę dėl prokuratūros jums siūlomos bausmės.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Baudžiamasis kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

r galiu apskųsti nuosprendį?

Turite teisę skųsti nuosprendį. Galite skųsti bausmę ir nuosprendį. Turite teisę skųsti visą nuosprendį arba jo dalį.

Kaip skųsti?

Privalote pranešti apkaltinamąjį nuosprendį priėmusiam teismui apie ketinimą pateikti skundą. Pranešti privalote raštu per 7 dienas nuo teismo nuosprendžio paskelbimo dienos. Pranešti galima ir faksu.

Apeliacinis skundas pateikiamas nuosprendį priėmusiam teismui per 15 dienų nuo dienos, kai galėjote susipažinti su nuosprendžiu. Apeliacinis skundas parengiamas raštu ir siunčiamas teismui paštu arba faksu. Prokuratūros arba teisinio patarėjo parengti skundai teismui taip pat pateikiami elektroniniu būdu.

Nuosprendį priėmęs teismas skundą ir baudžiamąją bylą siunčia [apygardos teismui](#).

Kas atsitinka apskundus?

Pateikus apeliacinį skundą pirminis nuosprendis nevykdomas iki apygardos teismo sprendimo priėmimo dienos. Jei buvote suimtas iki nuosprendžio priėmimo dienos ar vėliau, apeliacinio skundo pateikimas nėra pagrindas jus paleisti. Galite būti suimtas

iki sprendimo dėl apeliacinio skundo išnagrinėjimo dienos. Įstatymuose nenustatytas apeliacinio skundo nagrinėjimo terminas, tačiau skundas turi būti išnagrinėtas per protingą terminą.

Ar apeliaciniame skunde galiu pateikti naujų įrodymų? Kokios taikomos sąlygos?

Turite teisę apeliaciniame skunde pateikti naujų įrodymų, jei dėl svarbių priežasčių to negalėjote padaryti anksčiau.

Kas atsitinka apeliacinės instancijos teismo posėdyje?

Apygardos teismo posėdyje nagrinėjami apeliaciniame skunde nurodyti argumentai. Jei neatvykstate į teismą, apygardos teismas gali nagrinėti apeliacinį skundą jums nedalyvaujant. Apygardos teismas, išnagrinėjęs apeliacinį skundą, gali:

- atmesti apeliacinį skundą;
- pakeisti pirmosios instancijos teismo nuosprendį arba priimti naują nuosprendį;
- panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nutraukti baudžiamąjį procesą;
- panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir atiduoti bylą nagrinėti iš naujo.

Ar leidžiama skųsti toliau, jei pirmasis skundas atmetamas?

Leidžiama pateikti kasacinį skundą dėl apygardos teismo sprendimo [↗ Aukščiausiajam teismui](#). Kasacinį skundą gali pateikti tik advokatas.

Jei norite pateikti kasacinį skundą, privalote tai pranešti apygardos teismui per 7 dienas nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo dienos.

Kasacinis skundas pateikiamas per 30 dienų nuo dienos, kai galėjote susipažinti su apygardos teismo sprendimu. Kasacinis skundas Aukščiausiajam teismui teikiamas per skundžiamą sprendimą priėmusį apygardos teismą.

Aukščiausiasis teismas sprendžia dėl kasacinio skundo priimtinumą. Teismas neprivalo pagrįsti sprendimo atsisakyti nagrinėti skundą kasacinio proceso tvarka.

Kada nuteisiama galutinai?

Galutinai nuteisiama nuosprendžiui įsiteisėjus. Nuosprendis įsiteisėja pasibaigus apeliacinio ar kasacinio skundo pateikimo terminui. Pateikus kasacinį skundą, nuosprendis įsiteisėja, jei Aukščiausiasis teismas atsisako nagrinėti skundą kasacinio proceso tvarka arba priima sprendimą byloje.

Ar nuteisimas registruojamas, jei apeliacinis skundas patenkinamas?

Jūsų teistumas registruojamas baudsmių registre, jei nuosprendis vykdomas. Jei Aukščiausiasis teismas panaikina jus nuteisusio teismo nuosprendį, teistumas nėra registruojamas baudsmių registre.

Ar man bus sumokėtas žalos atlyginimas, jei pirmasis nuosprendis buvo neteisingas?

Turite teisę gauti kompensaciją už padarytą žalą, jei jums buvo nepagrįstai atimta laisvė. Taip pat galite raštu kreiptis dėl kompensacijos į [↗ Finansų ministeriją](#) per 6 mėnesius nuo išteisinamojo nuosprendžio ar sprendimo dėl baudžiamojo proceso nutraukimo įsiteisėjimo dienos.

Kompensacija lygi 7 minimaliems dienos užmokesčiams Estijos Respublikoje už kiekvieną suėmimo dieną. Taip pat turite teisę reikalauti valstybės atlyginti advokatui sumokėtas sumas.

Esu užsienietis. Ar nagrinėjimui teisme pasibaigus būsiu išsiųstas iš šalies?

Jei esate užsienietis, teisėtai gyvenantis Estijoje, ir esate nuteistas dėl tyčinio nusikaltimo laisvės atėmimo bausme, teismas turi teisę skirti papildomą bausmę ir išsiųsti jus iš Estijos, taip pat uždrausti atvykti į Estiją 10 metų. Kadangi išsiuntimas iš Estijos taip pat yra bausmė, turite teisę ją skųsti.

Jei neturite teisės gyventi Estijoje, esate automatiškai išsiunčiamas iš Estijos be teismo sprendimo. Turite teisę ginčyti išsiuntimą pateikdami skundą [↗ administraciniam teismui](#). Sprendimo dėl išsiuntimo apskundimas neatideda išsiuntimo vykdymo iki teismo proceso pabaigos.

Ar mane gali vėl teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau buvau nuteistas?

Jei esate nuteistas, negalite būti pakartotinai teisiamas pagal tuos pačius kaltinimus.

Ar duomenys apie teistumą registruojami ir kaip jie saugomi?

Duomenys apie teistumą registruojami [bausių registre](#). Registrą tvarko [Teisingumo ministerija](#), o administruoja [Registų ir informacinių sistemų centras](#). Registro informacija yra vieša. išskyrus įstatymuose nustatytus atvejus.

Užsienio šalių įstaigoms duomenys gali būti pateikti tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka. Duomenys apie jums skirtą bausmę saugomi be jūsų sutikimo. Duomenys ištrinami pasibaigus įstatymo nustatytam terminui (po 1–15 metų nuo bausmės atlikimo, priklauso nuo nusikaltimo sunkumo).

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Bausmių registro įstatymas](#)

[Bausmių registro įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Valstybės asmenims neteisėtu laisvės atėmimu padarytos žalos atlyginimo įstatymas](#)

[Valstybės asmenims neteisėtu laisvės atėmimu padarytos žalos atlyginimo įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Įsipareigojimo išvykti ir draudimo atvykti įstatymas](#)

[Įsipareigojimo išvykti ir draudimo atvykti įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nuobaudos už greičio viršijimą, netinkamą automobilio statymą ir kitus Kelių eismo taisyklių pažeidimus taikomos administracinių teisės pažeidimų proceso tvarka.

Administracinius teisės pažeidimus nagrinėja [policija](#) teisės pažeidimo nustatymo vietoje arba policijos komisariate.

Policija neprivalo jūsų nubausti nedelsdama. Jums gali būti skirtas įspėjimas arba bauda (iki 15 EUR). Sprendimas taip pat gali būti priimtas pagreitinto proceso tvarka, skiriant baudą iki 400 EUR. Pagreitintas procesas taikomas tik su jūsų sutikimu. Asmens parodymai apie nusikaltimą gali būti įrašomi (daromas garso arba vaizdo įrašas).

Jei viršijate nustatytą greitį ir tai fiksuoja greičio matuoklis, bauda skiriama transporto priemonės savininkui arba registruotam valdytojui. Bauda negali viršyti 190 EUR. Apie baudos skyrimą jums pranešama paštu. Jei nesutinkate su pranešimu apie baudą, turite teisę jį ginčyti jį per 30 dienų nuo gavimo dienos. Skundas pateikiamas pranešimą apie baudos paskyrimą jums išsiuntusiam policijos komisariatui. Jei už transporto priemonę atsakingas asmuo užginčija baudos skyrimą, nes transporto priemone naudojosi kitas asmuo, skunde jis turi nurodyti asmens, naudojusio transporto priemonę baudos kvite nurodytu laiku, vardą ir pavardę, jo adresą, vairuotojo pažymėjimo numerį ir gimimo datą arba asmens tapatybės numerį.

Jei nesutinkate su policijos nuomone dėl galimo teisės pažeidimo, turite teisę prieštarauti pagreitinto proceso taikymui. Šiuo atveju policija nedelsdama parengia dokumentus apie teisės pažeidimą, tačiau nuobauda neskiriama tuoj pat.

Dokumentai siunčiami policijos komisariatui. Jo pareigūnai privalo surinkti teisės pažeidimo įrodymus. Per apklausą turite teisę tylėti. Turite teisę reikalauti, kad per apklausą dalyvautų advokatas ir vertėjas. Turite teisę susipažinti su medžiaga, surinkta per administracinio teisės pažeidimo tyrimo procedūrą, ir prieštarauti kaltinimams.

Prieštaravimus galite pateikti per 15 dienų nuo administracinio teisės pažeidimo protokolo gavimo dienos. Jums bus nurodyta, kada iš policijos komisariato galėsite gauti sprendimo dėl administracinio teisės pažeidimo nuorašą. Jei norite gauti sprendimo nuorašą, jūs arba jūsų advokatas privalote nuvykti į policijos komisariatą. Nuorašas paštu nesiunčiamas.

Bauda už Kelių eismo taisyklių pažeidimus negali viršyti 1 200 EUR. Už sunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus taip pat gali būti skiriamas areštas iki 30 dienų. Areštas skiriamas tik teismo sprendimu. Be to, iš jūsų gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonės (daugiausia 2 metams).

Jei nesutinkate su policijos sprendimu, turite teisę jį skųsti [apylinkės teismui](#). Skundą privalote pateikti per 15 dienų nuo sprendimo paskelbimo.

Už Kelių eismo taisyklių pažeidimus baudžiami ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai.

Ar administraciniai teisės pažeidimai nurodomi mano duomenyse apie teistumą?

Bausmės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus įtraukiamos į bausmių registrą, išskyrus informaciją apie baudas. Informacija apie bausmę iš registro pašalinama ir archyvuojama po vieno metų nuo pagrindinės sankcijos įvykdymo – baudos už administracinį teisės pažeidimą sumokėjimo, laisvės atėmimo bausmės atlikimo, viešųjų darbų atlikimo arba draudimo vairuoti nustatymo.

Susijusios nuorodos

[Kelių eismo įstatymas](#)

[Kelių eismo įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Administracinių teisės pažeidimų proceso kodeksas](#)

[Administracinių teisės pažeidimų proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Airija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, jei asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 faktų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

- [An Garda Síochána](#) (Airijos policija) turi teisę asmenį sustabdyti ir apieškoti. Ji taip pat gali sulaikyti asmenį, kuris, policijos nuomone, padarė arba daro nusikaltimą, už kurį gali būti sulaikoma.
- Jei esate uždarytas į policijos areštinę, policijos pareigūnas jums paaiškins jūsų teises, įskaitant teisę prirėkus pasikalbėti su advokatu ir gydytoju, taip pat teisę gauti vertėjo paslaugas. Areštiniėje uždarytiems nepilnamečiams taikomos specialiosios taisyklės, kuriomis nustatyta, kad per apklausas turi dalyvauti tam tikras pilnametis asmuo.
- Šiame etape gali jūsų paprašyti, kad duotumėte sutikimą paimti DNR mėginius, pirštų antspaudus, padaryti nuotrauką ir (ar) dalyvauti atpažinimo procedūroje.

- Vykstant tyrimui, policijos pareigūnas jums gali pareikšti kaltinimus dėl nusikaltimo. Tai gali būti padaryta pateikiant kaltinamąjį aktą arba jums įteikiant šaukimą paskirtą dieną atvykti į teismą. Bylą su tyrimo medžiaga policija pateiks [Prokuratūros direktoriui](#), kuris nuspręs, ar kelti baudžiamąją bylą valstybės vardu.
- Galite būti paleistas nedelsiant už „užstatą nuovadoje“, ir tokiu atveju bus pareikalauta atvykti į teismą arba vėliau dėl užstato jums gali tekti kreiptis į [apylinkės teismą](#).
- Nesunkūs nusikaltimai, vadinami „baudžiamaisiais nusižengimais“, nagrinėjami apylinkės teisme. Sunkūs nusikaltimai, vadinami „baudžiamaisiais nusikaltimais“, nagrinėjami teisėjo ir prisiekusiųjų.
- Baudžiamajame procese jūs visada laikomas nekaltu tol, kol įrodoma jūsų kaltė.
- Turite teisę į teisinę pagalbą. Jei negalite susimokėti už atstovavimą, galite kreiptis nemokamos [teisinės pagalbos](#).
- Jei neabejojama, kad esate kaltas dėl padaryto nusikaltimo, būsite nuteistas. Jei jus nuteisia apylinkės teismas, turite teisę nuosprendį arba bausmę apskųsti. Jei esate išteisinamas, tuo byla užbaigiama ir prieš jus nebebus imamasi jokių priemonių.
- Jei už baudžiamąjį nusikaltimą jus nuteisia prisiekusieji, vien tai jums nesuteikia teisės pateikti apeliacinį skundą, taigi dėl tolesnių veiksmų turite pasitarti su savo advokatais.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patarimojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų pateikti skundą, rasite šiose faktų suvestinėse.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Sulaikymas / suėmimas
- Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas
- Kratos
- Pirmasis teismo posėdis
- Pasiruošimas teismajam posėdžiui arba kaltės pripažinimas ikiteisminio tyrimo metu

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Faktų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę būti atstovaujama advokato. Taip pat sužinosite, kaip advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje faktų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs advokato išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate suimtas ir jums būtinas advokatas, policija pateiks advokatų (solisitorijų), galinčių skubiai atvykti konsultacijai, sąrašą. Į sąrašą įtraukti asmenys, galintys į policijos areštinę gali atvykti visą parą.

Jei nesate suimtas, tačiau jums reikia baudžiamosios teisės advokato konsultacijų, galite kreiptis į [Airijos teisininkų draugiją](#), kuri jums pateiks advokatų, vykdančių gynybą baudžiamosiose bylose, vardus ir pavardes. Policija negali rekomenduoti kokios nors konkrečios advokatų kontoros.

Jei pažįstate žmonių, kurie anksčiau yra patekę į panašią situaciją, pagal jų rekomendacijas būtų dar paprasčiau rasti šios srities advokatą. Taip pat galite pabandyti ieškoti ir internetu, nes dabar daugelis kontorų turi interneto svetaines, kuriose nurodoma, kokio pobūdžio darbą jos atlieka geriausiai.

Užmokestis advokatui

Airijoje veikia teisinės pagalbos sistema, pagal kurią tam tikromis aplinkybėmis asmeniui, įtariamam arba kaltinamam padarius nusikaltimą, gali būti suteiktos nemokamos advokato paslaugos.

Jei policijos nuovadoje esate sulaikytas dėl jūsų apklausos, nedirbate arba gaunate nedidelį atlyginimą, greičiausiai pagal [policijos nuovados teisinių konsultacijų schemą](#) turėsite teisę į nemokamas advokato paslaugas. Turėsite pasirašyti ir advokatui pateikti formą, kurioje patvirtinate, kad uždirbate mažiau nei 20 316,00 eurų per metus arba gaunate socialines išmokas. Kitų dokumentų pildyti nereikia.

Jei jums pareikšti kaltinimai dėl nusikaltimo, prašymą dėl teisinės pagalbos galite pateikti teismo, į kurį turite atvykti, teisėjui. Tai vadinama [nemokamos teisinės pagalbos prašymu](#). Kreiptis į teismą jums padės jūsų advokatas. Jei jo neturite, teisinę pagalbą dažnai pasiūlo ir advokatą paskiria teisėjas. Jei esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą ir nedirbate, jums tikriausiai bus suteikta nemokama teisinė pagalba. Jei dirbate, gali tekti užpildyti pajamų ir išlaidų deklaracijos formą.

Susijusios nuorodos

[Teisinė pagalba baudžiamosiose bylose](http://www.legalaid.ie/) <http://www.legalaid.ie/>

[Airijos teisininkų draugija](http://www.lawsociety.ie/) <http://www.lawsociety.ie/>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

okia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Baudžiamojo tyrimo tikslas – reaguoti, kai visuomenės narys pateikia skundą dėl nusikalstamos veikos arba, policijai (*Garda*) įtariant, kad pažeista baudžiamoji teisė, išaiškinti nusikaltimą padariusį (-ius) asmenį (-is). Paprastai apie įvykį praneša visuomenės narys, o pradėdama tyrimą, policija nustato, ar iš tiesų padarytas baudžiamosios teisės pažeidimas ir, jei taip, atlieka išsamesnį tyrimą.

Kas vykdo tyrimą?

Beveik visais atvejais teisę tirti nusikaltimus turi Airijos policija, [An Garda Síochána](#). Teisines konsultacijas dėl to, kaip geriausia vykdyti tyrimą, Policijai gali teikti Vyriausioji prokuratūros solisitorijų tarnyba (*Chief prosecution Solicitors Office*) (Prokuratūros direktorius), tai yra teisės pareigūnai, daugeliu atvejų vykdytys baudžiamąjį persekiojimą Airijos valstybės vardu.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Pirmasis ikiteisminio tyrimo etapas – visuomenės nario pareiškimas arba Airijos policijos (*Garda*) pareigūno nustatytas įtariamas nusikaltimas. Policija išsiaiškina, ar incidentas, apie kurį pranešta, yra baudžiamasis nusikaltimas, ir, jei taip, pradės nusikaltimo tyrimą.

Šiuo etapu policija priima sprendimą, ar įtariamas nusikaltimas yra laikomas sunkiu. „Sunkus“ yra bet kuris nusikaltimas, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausmė. Jei nusikaltimas patenka į šią kategoriją, per tyrimą policija gali pasinaudoti savo teisėmis jus sulaikyti, uždaryti į policijos areštinę ir suėmimo metu apklausti. Teisės sulaikyti, suimti ir apklausti šioje faktų suvestinėje bus aptartos vėliau.

Jei nusikaltimas nesunkus, policijos pareigūnų galios bus labiau apribotos. Jie turės teisę vykdyti įtariamo nusikaltimo tyrimą, tačiau neturės teisės jus sulaikyti ir suimti apklausai. Jus sulaikyti bus galima tik tam, kad būtų pareikšti kaltinimai dėl įtariamo nusikaltimo. Jei pareigūnai jus nesulaiko dėl nesunkaus nusikaltimo, paprastai gausite šaukimą į teismą, kur bus pradėtas teismo procesas.

Trečiasis tyrimo etapas – informacijos, galinčios vėliau teismo procese tapti įrodymais, rinkimas. Informacija gali būti renkama įvairiai, o policijos pareigūnų teisė rinkti informaciją priklauso nuo įtariamo nusikaltimo pobūdžio. Policijos pareigūnų teisė jus sulaikyti ir apklausti taip pat suteikia jiems tam tikrų teisių, pavyzdžiui; iš jūsų paimti kriminalistinius ir kitokio pobūdžio įrodymus, kurie bus aptarti toliau šioje faktų suvestinėje.

Sprendimą dėl kaltinimų pareiškimo ir konkrečių jums keliamų kaltinimų policijos pareigūnai priims patys arba [Prokuratūros direktoriaus](#) nurodymu. Sprendimą patraukti atsakomybėn ir dėl sunkaus, ir dėl nesunkaus nusikaltimo dažnai priima policijos pareigūnai. Prokuratūros direktoriaus patarimo policija prašo tuo atveju, jei nusikaltimas yra neįprasto ar akivaizdžiai sunkaus pobūdžio arba jei traukiant baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimą reikės Prokuratūros direktoriaus pagalbos.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Norėdami rasti išsamesnės informacijos apie savo teises kiekvienu ikiteisminio tyrimo etapu, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas.

- [1. Mano teisės sulaikymo / suėmimo metu](#)
- [2. Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas](#)
- [3. Kratos](#)
- [4. Pirmasis teismo posėdis](#)
- [5. Pasiruošimas teismajam posėdžiui](#)

1. Mano teisės sulaikymo / suėmimo metu

Jei nusikaltimas sunkus, policijos pareigūnai turi teisę jus [sulaikyti ir suimti apklausai](#). Tai reiškia, kad būsite uždarytas į policijos areštinę, ir tol, kol būsite teisėtai suimtas, neturėsite teisės išeiti.

Ar policijai būtinas orderis mane suimti?

Ne. Orderis jus suimti policijai nėra būtinas, jei įtariama, kad jūs padarėte policijos tiriamą nusikaltimą.

Kur policija gali mane suimti?

Policijos pareigūnai gali jus suimti namuose arba viešojoje vietoje. Policijai pakanka tik pagrįstai jus įtarti padarius nusikaltimą, kad galėtų jus suimti.

Ar man turi nurodyti mano suėmimo priežastis?

Taip. Policijos pareigūnai turi nurodyti jūsų suėmimo priežastis.

Ar gali policijos pareigūnai mane suimdami panaudoti prievartą?

Taip. Suimdami jus, pareigūnai gali panaudoti pagrįstą prievartą.

Jei jūs suėmė:

Būsate atvedintas į policijos nuovadą apklausai arba kaltinimams pareikšti. Jūsų teisės policijos areštinėje yra saugomos įstatymo ir jas užtikrins atsakingas policijos areštinės pareigūnas. Laikas, kurį jus galite būti laikomas policijos areštinėje, priklauso nuo teisinio pagrindo, kuriuo remdamasi policija jus suėmė. Išsamiau apie savo teises skaitykite [Airijos pilietinių laisvių tarybos \(ICCL\) puslapyje](#).

2. Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas

Ar man bus pranešta apie mano teises?

Taip. Kai esate suimamas remiantis kuriuo nors teisiniu pagrindu, areštinėje jums bus pateiktas pranešimas apie jūsų teises. Šis pranešimas yra raštiškas, be to, jei nesuprantate anglų kalbos, jis turi būti išverstas į jūsų kalbą.

Ar galiu pranešti savo šalies ambasadai?

Taip. Jei esate ne Airijos pilietis, apie jūsų suėmimą gali būti pranešama jūsų šalies ambasadai arba konsulinei įstaigai.

Esu iš kitos valstybės. Ar turiu būti Airijoje, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Nebūtinai. Jei pasibaigus suėmimo terminui jums nepareiškiami kaltinimai, galite išvykti ir keliauti. Jei Airijos valstybė kaltinimus norės pareikšti vėliau, galėsite grįžti savo noru arba užginčyti ekstradiciją, tai yra asmens išdavimą, savo gyvenamojoje valstybėje. Jei kaltinimai bus pareikšti pasibaigus suėmimui, turėsite atvykti į kompetentingą teismą. Tuomet teisėjas nuspręs, ar jus paleisti už užstatą.

Ar galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Taip. Su advokatu turite teisę kalbėtis be pašalinių asmenų. Jei jokio advokato nepažįstate, jį padės rasti atsakingas policijos pareigūnas pagal policijos nuovadoje esantį sąrašą (taip pat žr. [2 faktų suvestinę](#)).

Kada galiu pasikalbėti su advokatu?

Jei norite pasikalbėti su advokatu, neturėtumėte būti apklausiamas iki jūsų advokatas atvyks, ir tada jums bus leista nedelsiant su juo pasikalbėti.

Ar advokatas gali būti su manimi per apklausą?

Ne. Tačiau turite teisę per apklausą gauti papildomų teisinių konsultacijų, jei jums kas nors neaišku.

Ką daryti, jei nepakanka pajamų sumokėti advokatui?

Jei jūsų finansinės galimybės ribotos, gali būti, kad turėsite teisę į advokato konsultacijas, už kurias atsiskaitoma pagal Airijos nemokamos teisinės pagalbos sistemą (žr. [1 faktų suvestinę](#)). Teisinės konsultacijos patartinos visais atvejais, o jūsų finansinių galimybių klausimą dėl atsiskaitymo su advokatu galima aptarti vėlesniu proceso etapu.

Kiek laiko gali trukti apklausa mane suėmus ir kiek laiko būsiu apklausiamas?

Viena apklausa gali trukti iki keturių valandų. Apklausa turi būti vykdoma sąžiningai. Jei įmanoma, turi būti padarytas jos vaizdo įrašas. Įrašo kopiją turėsite teisę gauti tik tuo atveju, jei būsite patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ir teismas priims nutartį dėl įrašo perdavimo jūsų teisiniam patarėjui. Per apklausą bet kuriuo metu turi būti tik du policijos pareigūnai.

Ar turiu atsakinėti į klausimus?

Ne. Per apklausą turite [teisę tylėti](#), tačiau turite žinoti, kad tuo atveju, jei neatsakinėsite, vėlesniame teismo procese tam tikromis aplinkybėmis tai gali būti panaudota kaip įrodymai prieš jus. Jei atsisakysite atsakyti į tam tikrus klausimus, atsisakymas kartu su kitais įrodymais gali būti panaudotas pagrindžiant išvadą dėl jūsų kaltės.

Jei manęs prašoma informacijos, ar turiu ją pateikti?

Privalote pateikti tikslius asmens duomenis, kad policijos pareigūnai galėtų nustatyti jūsų tapatybę. Prieš nusprendamas teikti papildomą informaciją, turėtumėte gauti teisinę konsultaciją. Jei esate suimamas dėl jūsų apklausos, vadinasi, esate įtariamasis sunkiu baudžiamuoju nusikaltimu, ir bet kokia jūsų pateikta informacija vėliau teisme gali būti panaudota kaip įrodymai prieš jus.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Turite teisę atsisakyti duoti parodymus prieš save. Jei jūsų atsakymai gali neigiamai paveikti jūsų bylą, jūsų teisiniai patarėjai informuos jus apie padarinius: dažniausiai apie tai, kad tai, ką pasakote, tampa įrodymais prieš jus.

Ar turiu leisti paimti pirštų antspaudus ir padaryti nuotrauką?

Taip. Jei esate suimtas pagal įstatymą, galite būti priverstas duoti pirštų antspaudus ir leisti padaryti nuotrauką. Trukdymas paimti pirštų antspaudus ar padaryti nuotrauką yra baudžiamasis nusikaltimas.

Ar policijos pareigūnai gali laikyti mano pirštų antspaudus neribotą laiką?

Taip. Tačiau jūsų teisiniai patarėjai gali paprašyti policijos, kad paimta medžiaga būtų sunaikinta, jei baudžiamoji byla nebus keliama arba jei teisme būsite išteisintas.

Ar turiu duoti DNR arba kitus intymesnius kūno mėginius?

Jei pagal įstatymą esate suimtas, policijos pareigūnai turi gauti vyresniojo pareigūno leidimą, kad galėtų paimti intymius mėginius, kaip antai DNR, seiles, nukirptus nagus, po nagais rastą medžiagą arba tepinėlių iš burnos. Kojos antspaudai, mėginių iš lytinių organų srities arba kūno ertmių imti be leidimo negalima, nebent tuo atveju, jei jūs sutinkate.

Ar gali būti atlikta krata mano namuose, verslo patalpose, automobilyje arba apieškoti kiti daiktai?

Taip. [Airijos Konstitucijoje](#) ir [Europos žmogaus teisių konvencijoje](#) reikalaujama, kad būtų gerbiamas fizinis asmens vientisumas ir privatumas, tačiau šios teisės yra ribotos. Jei yra išduotas arešto orderis arba jei į patalpas policijos pareigūnai įeina, norėdami jus surasti ir suimti, tai pareigūnai krata jūsų namuose gali atlikti ir su jūsų sutikimu, ir be jūsų sutikimo. Daugiau informacijos apie kratą rasite [3 skyriuje „Kratos“](#).

Ar galiu pateikti skundą dėl savo teisių pažeidimo?

Apie savo teisių pažeidimus turite pasakyti savo teisiniams patarėjams, kurie jums patars, kada ir kaip dėl tokių pažeidimų pateikti skundą.

Kas yra atsakingasis pareigūnas?

Atsakingasis pareigūnas – tai policijos pareigūnas, atsakingas už jūsų gerovę ir teisių apsaugą. Toks pareigūnas turi būti kiekvienoje policijos areštinėje. Jei areštinėje jums kyla kokių nors problemų, turėtumėte prašyti pasikalbėti su atsakinguoju pareigūnu.

Ar galiu pasikalbėti su savo šeimos nariais?

Turite teisę, kad apie jūsų suėmimą būtų informuotas giminaitis, tačiau ne visais atvejais turite teisę su juo pasikalbėti.

Ką daryti, jei prastai jaučiuosi? Ar turiu teisę pailsėti ir atsigaivinti?

Prireikus turite teisę į gydytojo apžiūrą, taip pat teisę suėmimo metu pailsėti ir atsigaivinti tiek, kiek tai yra būtina.

Ar bus surašytas mano suėmimo protokolas?

Jūsų laikymo policijos areštinėje protokolas bus surašytas, ir jūs bei jūsų teisinis patarėjas turėsite teisę gauti jo kopiją.

Kas bus, jei nemoku anglų kalbos?

Turite teisę į vertėjo paslaugas. Jūs ir jūsų teisinis patarėjas turite reikalauti, kad jūsų ir jūsų advokato privačiame pokalbyje ir policijos apklausoje verstų skirtingi vertėjai. Jei su jumis pageidauja bendrauti advokatas arba policijos pareigūnas, vertėjas turi dalyvauti visais atvejais.

Kiek laiko galiu būti suimtas?

Tai priklauso nuo jūsų suėmimo pagrindo. Ilgiausias laikas pagal Airijos įstatymus – septynios dienos.

3. Kratos

Ar mane turi informuoti, kodėl apieškomi mano daiktai?

Jūs galite paklausti ir jums bus atsakyta, kodėl yra atliekama krata ir kokių pagrindų. Jei atliekama jūsų turto krata, vėliau turite teisę gauti kratos orderio kopiją.

Kaip policija gali atlikti kratą?

Krata turi būti atliekama užtikrinant jūsų teisę nebūti pažemintam.

Taip. Gali būti paimti bet kurie daiktai, kurie, pagrįsta policijos nuomone, gali būti panaudoti kaip įrodymai. Taip pat gali būti paimti orderyje nenurodyti daiktai, kurie gali būti panaudoti kaip kito nusikaltimo įrodymai.

Ar galiu likti savo patalpose, kai policija atlieka kratą?

Taip. Jūs neturite teisės trukdyti teisėtai kratai, tačiau galite ją stebėti.

Ar gali būti atlikta mano krata?

Taip. Jei policijos pareigūnai pagrįstai įtaria, kad padarėte nusikaltimą, jie turi teisę jus apieškoti be jūsų sutikimo.

Ar prieš kratą turiu būti suimtas?

Ne, apieškotas galite būti prieš suėmimą.

Ar mane turi informuoti apie kratos priežastį?

Taip. Policijos pareigūnai privalo jus informuoti apie kratos priežastį ir pagrindą.

Ar gali būti atlikta mano apžiūra apnuoginus?

Taip. Jūsų apžiūra, susijusi su kūno apnuoginimu, gali būti atlikta tik jei tai būtina. Apžiūra, susijusi su kūno apnuoginimu, turi būti atliekama uždaroje policijos nuovados vietoje ir taip, kad nebūtumėte pažemintas. Jei įmanoma, kūno apžiūrą turėtų atlikti gydytojas.

Ar kūno apžiūrą atliks tos pačios lyties asmuo?

Jei atliekant kratą bus apžiūrimi ne vien drabužiai, jus turėtų apžiūrėti tos pačios lyties asmuo.

4. Pirmasis teismo posėdis

Būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Jei jus sulaikius policija pristato jus teismui ir teismas atsisako jus paleisti už užstatą, galite būti laikomas areštinėje.

Ar galiu pateikti prašymą paleisti už užstatą?

 Prašymą paleisti už užstatą galite pateikti, kai pirmą kartą jus atvedsina į **apylinkės teismą** (žemesnės instancijos teismą).

Tam tikromis aplinkybėmis (pavyzdžiui, kaltinant tyčiniu nužudymu) turite kreiptis į Aukštesnįjį teismą ir dėl to areštinėje turėsite praleisti daugiau laiko.

Turite teisę į teisinį atstovavimą, be to, atsižvelgiant į jūsų pajamas, gali būti suteikta nemokama teisinė pagalba ir atstovavimo išlaidos bus padengtos.

Ar būsiu informuotas, kodėl policija nesutinka paleisti mane už užstatą?

Taip. Jums iš anksto turi būti pranešta apie priežastis, dėl kurių policija nesutinka, kad būtumėte paleistas už užstatą. Turite teisę būti paleistas už užstatą, tačiau ši teisė yra ribota. Jei, teisėjo nuomone, patenkinus prašymą, jūs neatvyksite į teismą, trukdysite liudytojams arba darysite naujus sunkius nusikaltimus, gali būti atsisakyta patenkinti jūsų prašymą paleisti už užstatą.

Ar mane gali paleisti pagal sąlyginį užstatą?

Taip. Jus gali paleisti už užstatą, nustačius tam tikras sąlygas, pavyzdžiui: atiduoti pasą, reguliariai registruotis policijoje, neišvykti iš Airijos, kol laukiate teismo, ir kt., jei bus užtikrinta, kad laikotės šių sąlygų. Teismas taip pat gali jūsų pareikalauti sumokėti tam tikrą pinigų sumą arba priimti nutartį dėl šeimos nario sąskaitos Airijos banke įšaldymo kaip garantijos, kad laikysitės paleidimo už užstatą sąlygų.

5. Pasiruošimas teisiamajam posėdžiui arba kaltės pripažinimas ikiteisminio tyrimo metu

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiamaįjį posėdį?

Taip. Jūsų teisiamasis posėdis vyks tik tuo atveju, jei neprisipažinsite, kad esate kaltas. Jei prisipažinsite kaltas, teisiamasis posėdis nebus rengiamas, tačiau vyks posėdis bausmei skirti.

Kas vyks?

Jei neprašote nagrinėti bylos teisme, jūs pripažįstate padaręs nusikaltimą arba nusikaltimus, dėl kurių esate kaltinamas. Kaltintojo ir gynėjo susitarimas dėl kaltinimų Airijos įstatymuose nenumatytas, tačiau praktikoje Prokuratūros direktorius gali priimti pripažinimą dėl kai kurių kaltinimų ir sutikti atsisakyti kitų kaltinimų. Jei pripažinsite kaltas, būsite nuteistas vėliau, ir gali būti, kad iki teismo posėdžio nebūsite uždarytas į areštinę.

Kas vyks teismo posėdyje, kuriame man bus skiriama bausmė?

Jei tam tikra bausmė nėra privaloma, pavyzdžiui, laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė už tyčinį nužudymą, turite teisę prašyti, kad būtų surengtas posėdis bausmei skirti ir kad jūsų teisinis patarėjas pasisakytų teisme dėl jūsų vaidmens nusikaltime bei asmeninių jūsų aplinkybių.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Taip. Prokuratūros direktorius gali pareikšti papildomus kaltinimus ir iki bylos nagrinėjimo teisme, ir ją nagrinėjant teisme. Kaltinimai taip pat gali būti panaikinti iki bylos nagrinėjimo teisme dienos. Papildomus įrodymus Prokuratūros direktorius turi teisę pateikti iki teismo dienos ir bylą nagrinėjant teisme. Prokuratūros direktorius privalo laikytis sąžiningumo principo, tai yra tinkamai atlikti procedūras ir pateikti turimus įrodymus arba medžiagą, kurie svarbūs jums ir jūsų teisiniams patarėjams.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jei už nusikaltimą buvote kaltintas ir teisiamas vienoje valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje jums negali būti pateikti kaltinimai dėl to paties nusikaltimo. Tačiau jei vienoje valstybėje narėje jums buvo pareikšti kaltinimai, kurių vėliau buvo atsisakyta, kaltinimai dėl to nusikaltimo gali būti pareikšti ir Airijoje.

Ar gausiu informaciją apie įrodymus prieš mane?

Taip. Jums turi būti pateikti dokumentai, vadinami įrodymų byla, kuriuos sudaro įrodymai prieš jus. Jums taip pat turi būti leista susipažinti su parengta nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, tyrimo medžiaga, kuria prokuroras neketina remtis.

Ar gausiu informaciją apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Taip. Gausite tam tikros ribotos informacijos apie prieš jus liudijančius liudytojus. Turite žinoti, ar jie yra teisti. Turite teisę reikalauti informacijos iš jų teisiamaajame posėdyje, jūsų advokatui atliekant kryžminę apklausą arba jūsų teisiniams patarėjams atliekant privatų tyrimą.

Neturite teisės gauti išsamaus liudytojų asmens tapatybę nurodančių duomenų sąrašo. Neturite teisės trukdyti liudytojams tokiu būdu, kuris būtų laikomas bandymu juos įbauginti, arba trukdyti nagrinėti bylą. Dėl tokių veiksmų jūsų paleidimas už užstatą gali būti panaikintas arba jums vėliau gali būti pateikti atskiri papildomi kaltinimai.

Kada man bus pateikta mano įrodymų byla (book of evidence)?

Jei esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą ir dėl to teisiamas, šie dokumentai jums turi būti pateikti per 42 dienas nuo kaltinimo pateikimo dienos. Teismas savo nuožiūra gali pratęsti terminą, per kurį valstybė jums turi pateikti šiuos dokumentus.

Kas man bus pateikta?

Jums bus įteikta dokumentų, pagrindžiančių valstybės jums iškeltą bylą dėl padaryto nusikaltimo, byla. Tai nebus visi valstybės argumentai, todėl papildomų įrodymų galės būti pateikta iki teismo nagrinėjimo pradžios arba nagrinėjant bylą teisme. Dažniausiai liudytojai, prisiekę teisme prieš duodami žodinius parodymus, pateiks tuos įrodymus, kuriais valstybė turės remtis nuosprendžiui pagrįsti.

Kaip gausiu įrodymų bylą?

Policijos pareigūnas įteiks jums įrodymų bylą teisme. Papildomi įrodymai bus įteikti jūsų teisiniam patarėjui jo biure arba teisme.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip. Policijos pareigūnai informacijos apie jūsų asmenybę ir teistumą turi teisę reikalauti dėl tyrimo ir tam, kad pateiktus kaltinimus, būtų priimtas sprendimas dėl galimybės jus paleisti už užstatą. Jei esate nuteisiamas, jiems taip pat leidžiama remtis jūsų teistumo duomenimis, kad teisėjas (-ai) pagrįstai skirtų tinkamą bausmę. Taip pat gali būti pripažintas teistumas užsienyje.

Ar yra nustatyti apribojimai dėl to, kada galima remtis mano teistumo duomenimis?

Taip. Teistumo duomenimis negalima remtis nagrinėjant bylą teisme, nebent jūsų teisiniai patarėjai jūsų asmeninėmis savybėmis remiasi kryžminėje apklausoje arba teismui pateiktoje medžiagoje.

Susijusios nuorodos

[Daugiau informacijos apie teisę atlikti kratą, suimti ir pareikšti kaltinimus](#)

[Daugiau informacijos apie policijos vaidmenį](#) <http://www.garda.ie/>

[Vyriausiųjų valstybės solisitorių tarnyba ir Prokuratūros direktoriaus tarnyba](#) <http://www.dppireland.ie/>

[Daugiau informacijos apie teisės aktus](#) <http://www.irishstatutebook.ie/>

[1984 m. baudžiamosios justicijos įstatymas \(Elgesys su policijos areštinėse esančiais asmenimis\), 1987 m. taisyklės](#)

[Airijos pilietinių teisių taryba](#) <http://www.iccl.ie/>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

3. Mano teisės teismo proceso metu

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

as vyks iki mano bylos nagrinėjimo teisme?

Prieš perduodant jūsų bylą teismui, teisėjas nuspręs, ar turėtumėte būti paleistas už užstatą. Paprastai yra suteikiama teisė būti paleistam už užstatą. Tačiau jei yra tikimybė, kad neatvyksite į teismą, bandėte ar bandysite grasinti liudytojams arba galite padaryti kitą sunkų nusikaltimą, gali būti atsisakyta jus paleisti už užstatą.

Jei teisme norite remtis alibi (t. y. asmeniu, kuris patvirtins, kad buvote su juo, kai buvo padarytas nusikaltimas), teisėjas jus įpareigos nurodyti tą asmenį [prokuratūrai](#).

Turite teisę susipažinti su jūsų kaltinimo argumentais prieš teisiąją posėdį. Jūsų prašymu jums turi būti pateikti jūsų kaltinimo įrodymai.

Kur vyks teisiąsis posėdis?

Jums bus nurodytas teismo, kuriame vyks jūsų teisiąsis posėdis, pavadinimas ir vieta. Už visus teismus yra atsakinga [Airijos teismų tarnyba](#), galinti jums padėti susirasti teismą, į kurį turite atvykti.

Nesunkūs kaltinimai nagrinėjami apylinkių teismuose, kuriuose sprendimus priima tik teisėjai. Sunkesni kaltinimai nagrinėjami apygardos teismuose arba centriniuose baudžiamųjų bylų teismuose, kuriuose nuosprendžius priima prisiekusieji.

Teismų posėdžiai yra vieši. Tačiau jei kaltinamasis yra vaikas arba nagrinėjamas lytinis nusikaltimas, byla nagrinėjama uždarytame teismo posėdyje.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme?

Bylą nagrinėjant teisme, dažniausiai kaltinimas negali būti pakeistas. Tam tikri kaltinimai gali būti pakeisti, jei tokia galimybė numatyta įstatymuose. Pavyzdžiui, dėl pavojingo vairavimo pareikštas kaltinimas gali būti pakeistas į mažiau sunkų kaltinimą dėl neatsargaus vairavimo, jei teisėjas nuspręs, jog vairavote neatsargiai, bet nepavojingai.

Jei teisme prisipažinsite kaltas dėl visų kaltinimų, teisėjas spręs, kokią bausmę skirti. Priimdamas šį sprendimą, teisėjas vertins nusikaltimo sunkumą ir asmenines jūsų aplinkybes. Į prisipažinimą turėtų būti atsižvelgta.

Taip pat galite prisipažinti, kad esate kaltas dėl kai kurių nusikaltimų ir nekaltas dėl likusiųjų. Teisėjas arba prisiekusieji priims sprendimą dėl kaltinimų, kuriuos ginčijate. Nuteistas būsite už nusikaltimus, kuriuos pats prisipažinote padaręs, ir už nusikaltimus, kuriuos padaręs būsite pripažintas kaltu.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Dažniausiai privalote dalyvauti teisiamejame posėdyje. Jei į teismą neatvyksite, teisėjas gali priimti nutartį suimti jus ir atvesdinti į teismą. Kai kuriais atvejais teisiamejis posėdis gali vykti ir galite būti nuteistas, net jei nedalyvaujate posėdyje.

Jei į teismą negalite atvykti dėl nenumatyto atvejo arba ligos, turite informuoti savo advokatą ir pateikti jam nedalyvavimą pateisinančią gydytojo pažymą.

Jei nemokate kalbos, turite teisę į vertėjo paslaugas. Jei esate kurčias, turite teisę, kad jums būtų verčiama į gestų kalbą.

Jei pageidaujate, teisme galite gintis pats. Jei neturite lėšų sumokėti advokatui, jis jums gali būti paskirtas, atsižvelgiant į kaltinimo sunkumą, pagal [Teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose programą](#). Turite teisę advokatą pasirinkti pats. Jei jo nerandate, teisėjas gali jums jį paskirti. Jei esate nepatenkintas advokatu, galite jį pakeisti.

Jei pageidaujate, galite pasisakyti teisme, tačiau neprivalote to daryti. Davus priesaiką, meluoti duodant parodymus yra baudžiamasis nusikaltimas.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Jei kaltinamieji įrodymai gauti neteisėtai, galite juos ginčyti. Pavyzdžiui, jei policija į jūsų namus įėjo be kratos orderio, per tokią kratą surinkti įrodymai paprastai bus nepriimtini.

Įrodymus galite ginčyti ir užduoti klausimus liudytojams, siekdamas įrodyti, kad jie meluoja arba klysta. Be to, galite prašyti liudytojų pateikti įrodymų, svarbių jūsų gynybai arba patvirtinančių, kad kaltinimą palaikančios šalies liudytojai meluoja arba klysta.

Galite pasisamdyti privatų detektyvą, kad jums surinktų įrodymus. Jei tokie įrodymai gauti teisėtai, jie yra priimtini.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Į ankstesnio teistumo įrodymus jūsų teisme [paprastai](#) negali būti atsižvelgiama.

Tačiau į ankstesnį teistumą teisėjai gali atsižvelgti, spręsdami, kokią bausmę jums skirti. Tai gali būti ankstesnis teistumas bet kurioje kitoje valstybėje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Jei esate išteisinamas, teismas baigiasi ir jūs esate laisvas.

Jei esate pripažįstamas kaltu arba prisipažįstate kaltas, teisėjas sprendžia, kokią bausmę jums skirti. Jums gali tekti sumokėti baudą arba atlikti [laisvės atėmimo](#) bausmę. Bausmės vykdymą teisėjas gali atidėti tol, kol nepadarysite daugiau nusikaltimų.

Prieš paskelbdamas nuosprendį, teisėjas gali paprašyti [Probacijos tarnybų](#) parengti ataskaitą apie jus. Joje teisėjui bus nurodyta, ar jums gali būti taikoma priežiūra sprendžiant problemas, kurias kelia nusikalstama jūsų elgsena.

Jei bus kreiptasi, Probacijos tarnybos patars teismui, ar jūs galite atlikti viešuosius darbus. Tokiu atveju vietoj laisvės atėmimo bausmės teisėjas jums gali skirti iki 240 valandų neatlygintino darbo.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Nukentėjusysis teisme atlieka kaltinimą palaikančios šalies liudytojo vaidmenį. Jis pateikia įrodymus dėl to, koks nusikaltimas, jo tvirtinimu, buvo padarytas.

Jei esate nuteisiamas arba prisipažįstate kaltas, teisėjas atsižvelgs į tai, kokį poveikį nusikaltimas turėjo nukentėjusiajam.

Susijusios nuorodos

[Airijos teisės aktų duomenų bazė](#)

[Airijos ir Britanijos teismų praktikos duomenų bazė](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar galiu pateikti skundą?

Galite apskųsti nuosprendį arba bausmę. [Apeliacinio skundo](#) pateikimo tvarka priklauso nuo to, kuris teismas nagrinėjo jūsų bylą. Skundus dėl apylinkės teismo sprendimo nagrinėja apygardos teismas. Skundus dėl apygardos teismo arba [Centrinio baudžiamųjų bylų teismo](#) sprendimo nagrinėja [Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas](#).

Jei norite apskųsti apygardos teismo sprendimą, per 14 dienų turite pateikti prokurorui pranešimą apie apeliacinį skundą (*notice of appeal*). Pranešimą apie apeliacinį skundą ir jo pateikimą patvirtinančią pažymą apylinkės teismo raštinės tarnautojui turite pateikti per 14 dienų. Jei norite apskųsti apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimą, dėl leidimo pateikti apeliacinį skundą turite kreiptis į teisiamojo posėdžio teisėją per tris dienas nuo nuteisimo. Jei leidimas nesuteikiamas, pranešimą apie apeliacinį skundą turite pateikti Baudžiamųjų bylų apeliacinio teismo kancleriui per septynias dienas, o jei leidimas suteiktas – per 14 dienų. Paprastai visa tai už jus padarys jūsų advokatas.

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę, kad visa jūsų byla būtų nagrinėjama iš naujo. Be to, turite teisę apskųsti bausmę. Jei skundžiate apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimą, apeliacinį skundą galite pateikti dėl netinkamo teisės taikymo arba jei buvo pažeistos teismo proceso taisyklės. Taip pat galite pateikti skundą dėl bausmės.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Jei apskųsite apygardos teismo sprendimą, nuosprendis neįsigalios tol, kol nebus išnagrinėtas jūsų apeliacinis skundas. Jūsų bus reikalaujama pateikti garantiją, vadinamą užstatu užtikrinamu raštišku pasižadėjimu, pagal kurį jums gali teikti sumokėti tam tikrą pinigų sumą. Jei tuo metu, kai skundžiate apylinkės teismo sprendimą, esate laisvės atėmimo įstaigoje, turite teisę būti paleistas, kai pateikiate pranešimą apie apeliacinį skundą ir sudarote užstatu užtikrintą raštišką pasižadėjimą. Jei esate laisvės atėmimo įstaigoje ir norite pateikti apeliacinį skundą, atitinkamas formas jums pateiks laisvės atėmimo įstaigos administracija.

Apskundus apylinkės teismo sprendimą, skundas gali būti nagrinėjamas tik po kelių mėnesių. Nuo apeliacinio skundo dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo pateikimo iki jo nagrinėjimo gali praeiti dar daugiau laiko.

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę skunde pateikti naujus įrodymus ir teisinius argumentus. Apeliaciniame skunde dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo naujų įrodymų paprastai neleidžiamai pateikti ir tai galima padaryti tik išimtinėmis aplinkybėmis.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę į tai, kad visa byla būtų nagrinėjama iš naujo. Pateikus apeliacinį skundą dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo, jūs arba jūsų advokatas turite teisę teisme pasisakyti, kodėl, jūsų nuomone, nuosprendis turėtų būti panaikintas arba kodėl, jūsų manymu, bausmė yra iš esmės neteisinga.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas patenkintas, byla užbaigiama ir jūs toje byloje nebeturite jokių įsipareigojimų. Jei skundas atmestas, apeliacinis teismas patvirtins jums skirtą nuosprendį. Jei, apeliacinio teismo nuomone, bausmė yra iš esmės neteisinga, pirminė bausmė gali būti padidinta arba sumažinta.

Apeliacinį skundą išnagrinėjus, nebeturėsite teisės pateikti apeliacinio skundo. Vis dėlto Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas jums gali suteikti teisę skųstis Aukščiausiam Teismui dėl išskirtinės visuotinės svarbos teisinio klausimo.

Nėra bendros nuostatos, pagal kurią, patenkinus apeliacinį skundą, jums būtų skiriama kompensacija. Nuosprendį apskundus Baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui, kompensacija gali būti skirta, jei bus įrodyta, kad nukentėjote dėl teismo klaidos. Tokiu atveju Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas panaikina nuosprendį ir patvirtina, kad naujai nustatytas faktas rodo, jog buvo padaryta teismo klaida. Taip atsitinka labai retai. Jei Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas patvirtina, kad padaryta teismo klaida, dėl kompensacijos galite kreiptis į [teisingumo ministrą](#).

Jei teisėjas pripažįsta jus kaltu padarius nusikaltimą, nuosprendis fiksuojamas jūsų teistumo duomenyse.

Nuosprendis įsiteisėja, kai esate pripažįstamas kaltu arba prisipažįstate kaltas, tačiau vis tiek turite teisę pateikti apeliacinį skundą. Jei apeliacinis skundas patenkinamas, nuosprendis į jūsų teistumo duomenis neįrašomas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas už baudžiamąjį nusikaltimą, teismas negali jūsų išsiųsti į jūsų valstybę. Tačiau teismas gali pasiūlyti teisingumo ministrui jus deportuoti. Be to, jūsų bausmės arba jos dalies vykdymas gali būti laikinai atidėtas su sąlyga, kad išvyksite iš šalies. Tai nereikš, kad esate deportuojamas, tačiau jei neišvyksite, nebūsite įkalintas. Jei esate laisvės atėmimo įstaigoje, galite kreiptis į teisingumo ministrą, kad iš Airijos būtumėte perduotas atlikti likusią bausmės dalį kitoje valstybėje narėje.

Jei esu nuteistas, ar galiu vėl būti teisiamas už tą patį nusikaltimą?

Jei jūs nuteistas, negalite vėl būti teisiamas už tą patį nusikaltimą. Jei esate nuteistas kitoje valstybėje narėje, už tą patį nusikaltimą negalite dar kartą būti teisiamas Airijoje.

Informacija apie kaltinimus ir teistumą

Jūsų teistumo duomenyse bus įrašyta informacija apie jūsų teistumą. Jei esate pilnametis, ši informacija bus nuolat saugoma An Garda Síochána (nacionalinėse policijos pajėgose). Policija gali turėti ir kitokios informacijos apie jus. Turite teisę, kad netiksliai informacija apie jus būtų ištaisyta arba ištrinta. Šios informacijos galite pareikalauti iš [Centrinio policijos asmenų patikrinimo skyriaus](#). Jei policija nesuteiks teisės jums susipažinti su šia informacija arba neištaisys neteisingos informacijos, galėsite kreiptis į [Duomenų apsaugos komisarą](#).

Susijusios nuorodos

[Airijos teismai](#)

[Piliečių informavimo tarnyba](#)

[Duomenų apsaugos komisaras](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Už nesunkius pažeidimus, kaip antai už nustatyto greičio viršijimą, naudojimąsi mobiliuoju telefonu vairuojant arba automobilio statymą ne vietoje, paprastai įteikiamas fiksuotos baudos kvitas, pagal kurį per tam tikrą laiką baudą galite sumokėti paštu. Nesumokėjus baudos, byla bus atiduota teismui. Kai kuriais atvejais kvitas pateikiamas pažeidimo metu, kartais – išsiunčiamas jūsų adresu.

Už kai kuriuos pažeidimus, baudžiamus fiksuota bauda, skiriami baudos taškai, įrašomi į jūsų vairuotojo pažymėjimą. Jei per trejus metus iš viso surenkate dvylika baudos taškų, jums bus atimta teisė vairuoti automobilį Airijoje. Jei sumokėsite pagal fiksuotos baudos kvitą, gausite mažiau baudos taškų, nei būtų atidavus teismui ir jus nuteisus. Europos Sąjungoje šiuo metu vykdomas projektas visų valstybių narių vairuotojų pažymėjimų įrašams suvienodinti.

Kelių eismo taisyklių pažeidimus beveik visada nagrinėja policijos pareigūnai. Turėtumėte žinoti, kad Airijoje vairuotojai privalo vežiotis vairuotojo pažymėjimus ir, policijos pareigūnui pareikalavus, juos pateikti.

Jei esate kitos valstybės narės pilietis, tačiau gyvenate Airijoje, jums bus taikomas toks pats procesas, kaip ir Airijos piliečiams.

Jei jūsų byla bus atiduota teismui, apylinkės teisme (žemiausios instancijos teisme) ją nagrinės vienas teisėjas be prisiekusiųjų. Jei bylos baigtis jūsų netenkina, sprendimą (nuteisimą arba bausmę) galėsite apskųsti aukštesnės instancijos teismui (žr. [4 faktų suvestinę](#)).

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Visi Kelių eismo taisyklių pažeidimai registruojami policijos kompiuteriniame registre. Nesunkūs pažeidimai, kaip antai nustatyto greičio viršijimas, nėra laikomi teistumu. Tačiau jei jums bus pateiktas sunkesnis kaltinimas, pavyzdžiui: dėl pavojingo vairavimo, vairavimo esant neblaiviam arba vairavimo neturint draudimo, jūsų nuteisimo faktas bus įtrauktas į jūsų teistumo duomenis. Tokie pažeidimai bus nagrinėjami [4 faktų suvestinėje](#) nurodyta tvarka. Jei dėl tokio pažeidimo jums pareiškiami kaltinimai, turėtumėte kuo skubiau kreiptis teisinės konsultacijos.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Dažniausi nesunkūs pažeidimai yra nustatyto greičio viršijimas ir naudojimas mobilioju telefonu vairuojant. Už įvairius kitus pažeidimus, pavyzdžiui, už važiavimą autobusų kelio juosta, gali būti skirta bauda ir įteikiamas [fiksuotos baudos kvitas](#), tačiau nėra skiriami baudos taškai. Už vairavimą deramai neatsižvelgiant į kitus kelių transporto dalyvius, tai yra už neatsargų vairavimą, skiriama bauda ir baudos taškai.

Į teismą būsite iškviestas tik tuo atveju, jei nesumokėsite fiksuotos baudos. Kaip ir pirmiau minėtais atvejais, pažeidimą nagrinės apylinkės teismas. Apylinkės teismo nutartį visada galima apskųsti pirmiau nurodyta tvarka.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/06/2012

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Graikija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([el](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė.

Baudžiamojo proceso santrauka

Ikiteisminis tyrimas ir bylos iškėlimas

Ši proceso dalis prasideda, kai pranešama prokurorui apie galimai padarytą nusikaltimą. Ji tęsiama priimant sprendimą dėl baudžiamojo proceso ir baigiama atiduodant kaltinamąjį teismui arba atsisakant pareikštų kaltinimų.

Per šį etapą siekiama kuo išsamiau išaiškinti bylą ir nustatyti, ar yra aiškių požymių, kad kaltinamasis padarė nusikaltimą, ir nuspręsti, ar atiduoti kaltinamąjį kompetentingam teismui.

Bylos nagrinėjimas teisme

Šiame etape byla nagrinėjama tol, kol priimamas ir paskelbiamas nuosprendis.

Teisių gynimo priemonės

Tai įstatyme nustatytos priemonės, kuriomis asmuo gali pasinaudoti ginčydamas sprendimą baudžiamųjų bylų teisme.

Tai yra:

- apeliacinis skundas, kuriuo siekiama pakeisti arba panaikinti ginčijamą sprendimą dėl neteisingai įvertintų bylos aplinkybių arba neteisingai pritaikyto įstatymo;
- bylos nagrinėjimas iš naujo ir nuosprendžio panaikinimas siekiant panaikinti įstatyme nurodytais pagrindais skundžiamą sprendimą ar jo dalį.

Išsamesnės informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ja siekiama tik pateikti bendro pobūdžio patarimų.

Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bausmė yra fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Jei norite surasti išsamesnės reikiamos informacijos, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui](#)

- Parengtinis tyrimas / parengtinis baudžiamasis tyrimas / baudžiamasis tyrimas
- Sulaikymas / kardomosios priemonės / suėmimas
- Procesas parengtinio tyrimo skyriuose
- Kratos, pirštų antspaudai ir DNR

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

1- Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatu, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip surasti advokatą

Jei jums būtinas advokatas ir nesate suimtas, galite kreiptis į [Atėnų advokatų asociaciją](#) arba regiono, kuriame vyks jūsų teismas, advokatų asociaciją (pavyzdžiui: [Salonikų advokatų asociaciją](#), [Pirėjaus advokatų asociaciją](#), [Herakliono advokatų asociaciją](#) ir kt.).

Jei jums būtinas advokatas ir esate areštinėje, galite kreiptis į policijos arba laisvės atėmimo įstaigos darbuotojus ir paprašyti padėti jums surasti advokatą arba nukreipti jus į pirmiau nurodytas advokatų asociacijas.

Užmokestis advokatu

Jei jūsų pajamos nedidelės, galite gauti nemokamą teisinę pagalbą. Teisinė pagalba reiškia, kad jums atstovauti paskiriamas advokatas. Jis paskiriamas iki teisiamojo posėdžio arba proceso tos pačios instancijos teismuose ir apeliacinio skundo nagrinėjimo pabaigos.

Advokatas gali būti paskirtas:

- kai rengiamas arba pateikiamas kaltinamasis aktas tam tikrų konkrečiai nustatytų nusikaltimų atveju;
- vykstant ikiteisminiam tyrimui ir bylos nagrinėjimui teisme, kai nusikaltimas yra sunkus;
- nagrinėjant bylą teisme, baudžiamųjų nusižengimų atveju bylą nagrinėjant trijų narių Baudžiamųjų nusižengimų teisme, jei gali būti skirta ne trumpesnė nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė;
- pateikti apeliacinį skundą ir jums atstovauti nagrinėjant apeliacinį skundą antrosios instancijos teisme, jei jūs pirmosios instancijos teismo esate nuteistas ne trumpesne nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme;
- pateikti kasacinį skundą, jei esate nuteistas ne trumpesne nei vienerių metų laisvės atėmimo bausme;
- pateikti prašymą nagrinėti bylą iš naujo, jei esate nuteistas ne trumpesne nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausme.

Net ir tuo atveju, jei jūsų pajamos nėra labai mažos, turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą, jei galite įrodyti, kad negalite sumokėti teisinių išlaidų dėl skirtingų pragyvenimo išlaidų Graikijoje ir valstybėje narėje, kurioje nuolat gyvenate.

Kad gautumėte nemokamą teisinę pagalbą ir jums būtų paskirtas advokatas, turite kreiptis į bylą, apeliacinį skundą ar prašymą nagrinėti bylą iš naujo nagrinėsiantį teismą.

Šis prašymas turi būti pateiktas likus ne mažiau kaip 15 dienų iki teismo posėdžio arba veiksmo, dėl kurio prašote teisinės pagalbos, dienos. Prašyme būtina pateikti trumpą bylos dalyko arba veiksmo aprašymą, savo teisės gauti nemokamą teisinę pagalbą įrodymus ir visus būtinus su jūsų finansine padėtimi susijusius dokumentus (išsamesnės informacijos rasite Įstatyme 3226 /4-2-2004, *Oficialusis leidinys A' 24/2004*).

Susijusios nuorodos

[Advokatų asociacijų sąrašas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

2 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

okia ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Per ikiteisminį tyrimą siekiama surinkti ir išsaugoti įrodymus bei nusikaltimo vietoje paliktus pėdsakus.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Parengtinis tyrimas / parengtinis baudžiamasis tyrimas / baudžiamasis tyrimas

Per parengtinį tyrimą prokuroras nustato, ar kaltinimas pagrįstas ir kokia tikimybė, kad padarytas nusikaltimas.

Parengtinis baudžiamasis tyrimas iš esmės vykdomas tais atvejais, kai įtariamasis užklumpamas darąs nusikaltimą arba jei uždelsus kiltų tiesioginė grėsmė.

Baudžiamasis tyrimas vykdomas tik sunkesnių nusikaltimų atvejais.

Sulaikymas, apribojimai, suėmimas

Jei įtariamasis užklumpamas darąs nusikalstamą veiką arba po nusikaltimo padarymo yra sulaikomas iki 24 valandų, sulaikyti galima ir be arešto orderio.

Jei įtariamasis neužkluptas darant nusikalstamą veiką, arešto orderis yra būtinas.

Sulaikytasis per 24 valandas pristatomas prokurorui.

Apribojimai (pvz.: užstatas, įpareigojimas kaltinamajam reguliariai registruotis policijoje, draudimas išvykti iš šalies) skiriami siekiant užkardyti naujus nusikaltimus ir užtikrinti, kad kaltinamasis atvyks į apklausą policijoje ir į teismą.

Suėmimas: jei pirmiau nurodyti apribojimai yra nepakankami, už sunkesnius nusikaltimus įtariamieji gali būti suimami. Toks kardomasis kalinimas gali trukti iki 18 mėnesių už sunkius nusikaltimus, iki 12 mėnesių už apysunkius nusikaltimus ir iki 6 mėnesių už pakartotinį nužudymą dėl neatsargumo. Per šį terminą asmuo yra laikomas laisvės atėmimo vietoje.

Procesas parengtinio tyrimo skyriuose

Į šiuos skyrius galite kreiptis dėl to, kad jūsų apribojimai arba kardomasis kalinimas būtų panaikinti, taip pat galite pateikti skundą dėl per ikiteisminį tyrimą padarytų pažeidimų.

Kas yra atsakingas už kiekvieno iš šių etapų vykdymą?

Parengtinį tyrimą vykdo prokuratūros tyrimo pareigūnai.

Parengtinį baudžiamąjį tyrimą atlieka pirmiau nurodyti pareigūnai ir ikiteisminio tyrimo teisėjas, o baudžiamąjį tyrimą arba apklausą vykdo tik ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Suėmimą skiria parengtinio tyrimo skyrius arba ikiteisminio tyrimo teisėjas. Tais atvejais, kai įtariamasis užklumpamas darant nusikaltimą, atitinkami tyrėjai ir policijos pareigūnai privalo, o piliečiai turi teisę nusikaltėlį sulaikyti. Asmens laisvės apribojimą ir suėmimą skiria ikiteisminio tyrimo teisėjas, gavęs prokuroro ir parengtinio tyrimo skyriaus sutikimą.

Klausimus parengtinio tyrimo skyriuose nagrinėja trijų narių teismo kolegijos, dalyvaujant prokurorui.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Išsamesnės informacijos apie savo teises vykstant tyrimui rasite spustelėję šias toliau pateiktas nuorodas:

- [Parengtinis tyrimas / parengtinis baudžiamasis tyrimas / baudžiamasis tyrimas](#)
- [Sulaikymas / laisvės apribojimas / suėmimas](#)
- [Procesas parengtinio tyrimo skyriuose](#)
- [Kratos, pirštų antspaudai ir DNR](#)

1. Parengtinis tyrimas, parengtinis baudžiamasis tyrimas, baudžiamasis tyrimas

Kokia šių procedūrų paskirtis?

Parengtinio tyrimu prokuroras nustato, ar kaltinimas pagrįstas ir ar reikia pradėti baudžiamąjį procesą.

Parengtinis baudžiamasis tyrimas atliekamas tais atvejais, kai įtariamasis užklumpamas darant nusikaltimą arba jei uždelsus kiltų tiesioginė grėsmė (pvz., būtų prarasti pėdsakai arba pirštų antspaudai ir t. t.).

Baudžiamasis tyrimas vykdomas tik sunkių nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų atvejais. Parengtinis baudžiamasis tyrimas ir baudžiamasis tyrimas vykdomas siekiant išaiškinti, surinkti ir išsaugoti įrodymus bei nusikaltimo pėdsakus.

Kas už šį etapą atsako?

Parengtinį tyrimą vykdo tyrėjai ir prokuroras.

Parengtinį baudžiamąjį tyrimą atlieka pirmiau nurodyti pareigūnai ir ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Baudžiamąjį tyrimą vykdo tik ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Parengtinę apklausą ir tyrimą prižiūri baudžiamųjų nusižengimų bylų teismo prokuroras, o baudžiamąjį tyrimą – Apeliacinio teismo prokuroras.

Ar taikomi kokie nors terminai?

Parengtinis tyrimas trunka 4–8 mėnesius. Baudžiamasis tyrimas vyksta ne ilgiau kaip 18 mėnesių. Jei vykdomas papildomas tyrimas, jis trunka 3–5 mėnesius.

Dideliuose miestuose šie terminai gali būti pratęsimi. Sankcijų už šių terminų nesilaikymą nėra.

Terminas, per kurį reikia pateikti paaiškinimus ir padaryti pareiškimą per parengtinį tyrimą, yra ne trumpesnis kaip 48 valandos, be to, šis terminas gali būti pratęstas.

Už pirmųjų dviejų procedūrų terminų pažeidimą sankcijų nėra. Tačiau jei nustatytas terminas pažeidžiamas baudžiamajame tyrime, ikiteisminio tyrimo teisėjas turi teisę priimti nutartį atvesdinti kaltinamąjį į teismą ir (ar) išduoti arešto orderį.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Kai gaunate šaukimą dalyvauti pirmiau apibūdintose procedūrose, turite teisę prašyti:

- tyrimą vykdančio pareigūno visų atitinkamų teisinių dokumentų, įskaitant ir kaltinamojo akto, kopijų pateikimo jūsų sąskaita;
- bent 48 valandų termino;
- kad jums paskirtų advokatą.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku kalbos?

Taip. Vertėjas jūsų parodymus išvers ikiteisminio tyrimo pareigūnams, taip pat jų klausimus jums.

Kokiame etape galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Advokatui pranešti arba jam paskambinti galite iš karto, kai tik būsite iškvieistas atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną. Kol advokatas neatvyko, turite teisę atsisakyti duoti parodymus.

Institucijos privalo užtikrinti vertėjo dalyvavimą tik per jūsų apklausą. Jei vertėjas būtinas kitu metu, dėl to turite susitarti su savo advokatu.

Ar privaloma būti atstovaujama advokato? Ar galiu pasirinkti savo advokatą?

Advokatas privalomas tik sunkių nusikaltimų atvejais. Advokatą pasirenkate patys. Tačiau jei advokato neturite, o nusikaltimas yra sunkus, vykstant tyrimui advokatą jums paskirs ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Ar bus reikalaujama, kad pateikčiau informaciją? Ar turėčiau ją teikti?

Jums gali būti užduoti klausimai dėl kaltinimų. Turite teisę neatsakyti į visus klausimus arba į dalį jų bei teisę neduoti parodymų prieš save. Galite atsisakyti atsakyti į bet kuriuos klausimus, kurie gali būti nenaudingi jūsų bylai.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Su šeimos nariais arba draugais turite teisę bendrauti telefonu. Šeimos nariams, o išimtiniais atvejais ir draugams, leidžiama jus aplankyti.

Ar galiu kreiptis į gydytoją, jei tai būtina?

Jei turite sveikatos problemų, galite prašyti, kad jums būtų suteiktos gydytojo paslaugos.

Ar galiu susisiekti su savo kilmės valstybės ambasada?

Taip, jūs turite šią teisę.

Esu iš kitos valstybės. Ar privalau dalyvauti ikiteisminiame tyrime?

Ne, neprivalote.

Ar galiu dalyvauti nusikaltimo tyrime naudodamasis vaizdo ryšio priemonėmis?

Graikijos įstatymuose nenumatyta galimybė dalyvauti nusikaltimo tyrime naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis.

Ar galiu būti išsiųstas į savo kilmės valstybę?

Šiame etape deportuotas būti negalite.

Kokiomis aplinkybėmis galiu būti laikomas areštiniėje arba paleistas?

Areštiniėje būsite laikomas, jei yra aiškių požymių, kad padarėte sunkų nusikaltimą *ir*:

- Graikijoje nėra žinomas jūsų adresas;
- bandėte išvykti iš šalies;
- praeityje slėpėtės nuo teisingumo;
- buvote teistas už pabėgimą iš laisvės atėmimo įstaigos, pagalbą pabėgti laisvės atėmimo vietoje esančiam asmeniui arba gyvenamosios vietos apribojimų pažeidimą; taip pat jei:
- yra pagrindo manyti, kad ketinate bėgti;

- jau buvote teistas ir yra tikimybė, jog darysite naujus nusikaltimus.

Be to, jums gali būti skirti apribojimai arba jūs galite būti paleistas.

Kokios yra mano teisės ir pareigos?

Turite teisę gauti laiko susipažinti su bylos medžiaga ir teisę, kad jums būtų paskirti du advokatai. Ikitiesminiame tyrime turite dalyvauti asmeniškai, nes vien jūsų advokato dalyvavimo nepakanka.

Ikitiesminio tyrimo teisėjui nusprendus jus laikinai laikyti suimtą areštinėje, šį sprendimą per 5 dienas galite apskųsti parengtinio tyrimo skyriui. Taip pat galite prašyti ikitiesminio tyrimo teisėjo arba parengtinio tyrimo skyriaus, kad sprendimas skirti jums suėmimą būtų panaikintas arba pakeistas kitais apribojimais.

Ar galiu išvykti iš šalies, vykstant ikitiesminiam tyrimui?

Taip. Galite, jei nėra nustatyta sąlygų, draudžiančių tai daryti.

Kratos, pirštų antspaudai ir DNR

Daugiau informacijos apie savo teises rasite [4 skyriuje „Kratos, pirštų antspaudai ir DNR“](#).

Ar galiu pateikti skundą?

Jei ikitiesminiame tyrime buvo atliktas neteisėtas veiksmas, galite pareikšti skundą parengtinio tyrimo skyriui, prašydamas jį panaikinti ir ikitiesminio tyrimo procesą atlikti iš naujo.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Kaltę galite pripažinti bet kuriame etape iki teismo bylos nagrinėjimo pradžios. Prisipažinimą kaltu taip pat galite atšaukti. Bet kuriuo atveju teismas jūsų prisipažinimą vertins savo nuožiūra.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teismo bylos nagrinėjimą?

Kaltinimai negali būti keičiami. Jie gali būti tik tiksliau suformuluoti. Byla negali būti papildyta naujais kaltinimais.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimai jums gali būti pateikti, jei nusikaltimas buvo padarytas prieš Graikijos pilietį ir jei nusikaltimas pagal Graikijos teisę klasifikuojamas kaip sunkus nusikaltimas arba baudžiamasis nusižengimas. Graikijos įstatymai taikomi visiems asmenims, padariusiems sunkų nusikaltimą, nepaisant nusikaltimo padarymo vietoje galiojančių įstatymų.

Ar būsiu informuotas apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Turite teisę į tokia informaciją, nes jums gali būti pateikti visi bylos medžiagoje esantys dokumentai, įskaitant liudytojų parodymus. Ši informacija jums gali būti pateikta prieš jums pateikiant gynybos argumentus, taip pat ir vėliau.

Ar gausiu informaciją apie kitus įrodymus prieš mane?

Tyrėjas privalo jums pateikti bylos medžiagos kopiją ir supažindinti jus su visais atitinkamais dokumentais, prieš jums pateikiant savo argumentus.

Ar bus reikalaujama, kad pateikčiau informaciją apie mano teistumą?

Ikitiesminio tyrimo teisėjas gaus jūsų teistumo duomenis baudžiamojo tyrimo etape.

2. Sulaikymas / laisvės apribojimas / suėmimas

Kodėl taikomos šios priemonės?

Jei asmuo yra užkluptas darant nusikaltimą, jo sulaikymu siekiama užtikrinti, kad jis būtų patrauktas baudžiamajon atsakomybėn. Kitais atvejais sulaikymu, suėmimu ir judėjimo laisvės apribojimu siekiama užtikrinti, kad kaltinamasis būtų pristatytas į ikitiesminio tyrimo arba teismo institucijas.

Kas yra atsakingas?

Sulaikymą skiria parengtinio tyrimo skyrius arba ikitiesminio tyrimo teisėjas. Jie taip pat skiria suėmimą ir apribojimus. Jei nusikaltėlis yra užkluptas darant nusikaltimą, sulaikymą vykdo tyrėjai arba policijos pareigūnai.

Ar taikomi kokie nors terminai?

Sulaikytasis per 24 valandas turi būti pristatytas prokurorui. Jei terminas būtų pažeistas, jums tai neturėtų jokių padarinių. Reikalavimui reguliariai registruotis policijoje taip pat yra nustatytas terminas. Jei šio termino nesilaikysite, įpareigojimas registruotis gali būti pakeistas suėmimu.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Jei jus užklupo darant nusikaltimą, tai, jus sulaikius, policijos pareigūnai turi informuoti, kodėl esate sulaikytas. Jus pristačius ikiteisminio tyrimo teisėjui, jums bus išsamiai išaiškinti jums gresiantys kaltinimai. Tai taikoma ir tuo atveju, jei jums skiriami laisvę ribojantys įpareigojimai arba suėmimas.

Visus atitinkamus teisinius dokumentus iš ikiteisminio tyrimo teisėjo turite gauti prieš priimant bet kokį sprendimą šiais klausimais.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, iš karto turite apie tai pranešti ir paprašyti vertėjo paslaugų. Vertėjas išvers viską, ką pasakysite, visus jums užduodamus klausimus ir jums pateikiamus susipažinti dokumentus.

Kokiame etape galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Jei esate sulaikytas, galite reikalauti, kad apie tai nedelsiant būtų pranešta advokatui arba kad jums būtų leista paskambinti telefonu. Be to, jei advokatas neatvyko, turite teisę neatsakinėti į klausimus.

Jei advokato neturite, galite kreiptis į savo ambasadą arba vietos advokatų asociaciją. Vertėjo dalyvavimas, kad galėtumėte bendrauti su savo advokatu, – tai tik jūsų pačių, o ne ikiteisminio tyrimo institucijų reikalas. Jei jums skiriamas judėjimo laisvės apribojimas arba suėmimas, pirmiausia pasikalbėkite su advokatu. Advokatas jūsų vardu padarys pareiškimus ir dalyvaus baudžiamajame tyrime.

Ar turiu būti atstovaujamas advokato? Ar galiu pasirinkti savo advokatą?

Advokatą privalu turėti tik sunkių nusikaltimų atvejais. Turite teisę pats pasirinkti advokatą. Jei nusikaltimas yra sunkus ir neturite advokato, jis bus paskirtas tyrimo metu, jei to paprašysite.

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau kokią nors informaciją? Ar turiu suteikti informaciją, kurios prašoma?

Jums bus užduoti klausimai dėl kaltinimų. Galite atsisakyti atsakyti į bet kuriuos klausimus, kurie gali būti nenaudingi jūsų bylai.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Su jais susisiekti turite teisę prašyti tyrėjų.

Ar galiu kreiptis į gydytoją, jei tai būtina?

Taip, jei turite kokių nors sveikatos problemų, galite kreiptis į gydytoją.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Taip. Jūs turite šią teisę.

Esu iš kitos valstybės. Ar privalau dalyvauti ikiteisminiame tyrime?

Neprivalote, jei nėra būtina atlikti kūno apžiūros.

Ar galiu dalyvauti nusikaltimo tyrime naudodamasis vaizdo ryšio priemonėmis?

Nusikaltimo tyrimas naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis įstatyme dar neįtvirtintas.

Ar galiu būti išsiųstas į savo kilmės valstybę?

Šiame etape deportuotas būti negalite.

Kokiomis aplinkybėmis galiu būti laikomas areštinėje arba paleistas?

Areštinėje būsite laikomas, jei dėl to bus priimtas ikiteisminio tyrimo teisėjo ir prokuroro sprendimas arba jei suėmimą skirs parengtinio tyrimo skyrius. Areštinėje būsite laikomas, jei yra aiškių požymių, kad padarėte sunkų nusikaltimą ir:

- Graikijoje nėra žinomas jūsų adresas;
- bandėte išvykti iš šalies;

- praeityje slėpėtės nuo teisingumo;
- buvote teistas už pabėgimą iš laisvės atėmimo įstaigos, pagalbą pabėgti laisvės atėmimo vietoje esančiam asmeniui arba gyvenamosios vietos apribojimų pažeidimą; taip pat jei:
- yra pagrindo manyti, kad ketinate bėgti;
- anksčiau buvote teistas.

Be to, jums gali būti skirti apribojimai arba jūs galite būti paleistas.

Kokios yra mano teisės ir pareigos?

Turite teisę gauti laiko susipažinti su bylos medžiaga, be to, turite teisę, kad jums būtų paskirti du advokatai. Jei jums skirtas suėmimas, šį ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą parengtinio tyrimo skyriui galite apskusti per 5 dienas. Taip pat galite prašyti ikiteisminio tyrimo teisėjo arba parengtinio tyrimo skyriaus, kad sprendimas skirti jums suėmimą būtų panaikintas arba pakeistas judėjimo laisvės apribojimu.

Ar galiu išvykti iš šalies, vykstant ikiteisminiam tyrimui?

Tai galite padaryti, kai baigsis jūsų suėmimas, tačiau tik tuo atveju, jei jums nebus uždrausta išvykti iš Graikijos.

Kratos, pirštų antspaudai ir DNR

Daugiau informacijos apie savo teises rasite [4 skyriuje „Kratos, pirštų antspaudai ir DNR“](#).

Ar galiu pateikti skundą?

Jei ikiteisminiame tyrime buvo atliktas neteisėtas veiksmas, galite pateikti skundą parengtinio tyrimo skyriui, prašydamas šį veiksma panaikinti ir ikiteisminio tyrimo procesą atlikti iš naujo.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Turite teisę pripažinti kaltę, ir pagal įstatymą tai neturi jums sukelti jokių – nei teigiamų, nei neigiamų – padarinių.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Kaltinimai negali būti pakeisti. Jie gali būti tik tiksliau suformuluoti. Byla negali būti papildyta naujais kaltinimais.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimai jums gali būti pateikti, jei nusikalstama veika užsienyje buvo padaryta prieš Graikijos pilietį. Graikijos įstatymai taikomi visiems asmenims, padariusiems sunkų nusikaltimą, nepaisant nusikaltimo padarymo vietoje galiojančių įstatymų.

Ar būsi informuotas apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Žinoma. Ši informacija jus sulaikius, pradėjus parengtinį arba pagrindinį tyrimą jums turi būti pateikta iš karto, prieš jums pateikiant savo argumentus.

Ar gausiu informaciją apie kitus įrodymus prieš mane?

Tyrėjas bylos medžiagos kopiją jums privalo pateikti prieš jums pateikiant savo argumentus.

Ar bus reikalaujama, kad pateikčiau informaciją apie mano teistumą?

Ne. Dėl šios informacijos bus kreiptasi į atitinkamą departamentą.

3. Procesas parengtinio tyrimo skyriuose

Kokia šio etapo paskirtis?

Parengtinio tyrimo skyriai – tai teismo institucijos, kompetentingos vykdyti ikiteisminio tyrimo procesą. Jie kontroliuoja tyrimo pareigūnų veiksmų teisėtumą, sprendžia, ar kaltinamajam turi būti skiriamas suėmimas, ar turėtų būti skiriamas judėjimo laisvės apribojimas, priima sprendimus dėl kitų svarbių ir įtakos ikiteisminėms procedūroms turinčių klausimų ir sprendžia, ar kaltinamasis turi būti perduotas teismui, ar paleistas.

Kas už šį etapą atsako?

Parengtinio tyrimo skyriai, kuriuos sudaro trys teisėjai, taip pat baudžiamųjų nusižengimų bylų teismo Parengtinio tyrimo skyrius, Apeliacinio teismo Parengtinio tyrimo skyrius ir Kasacinio teismo Parengtinio tyrimo skyrius.

Ar taikomi kokie nors terminai?

Taip, terminai yra nustatyti ir, jei jų nesilaikysite, negalėsite naudotis savo teisėmis.

Ar būsiu informuojamas apie tai, kas vyksta?

Informaciją apie savo bylos eigą galite gauti iš Kolegijų sekretoriato, ir jums bus tinkamai pranešama apie visus sprendimus.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku kalbos?

Jei atvykstate į kolegijos posėdį, turite teisę gauti vertėjo paslaugas.

Kokiame etape galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Teisę į teisinę konsultaciją turite ir su savo advokatu galite bendrauti bet kuriame proceso etape. Jei iškyla kokių nors klausimų dėl vertimo, tuo pasirūpinti turite pats arba jūsų advokatas.

Ar turiu būti atstovaujamas? Ar galiu pasirinkti savo advokatą?

Tai nėra privaloma. Jei pageidaujate, galite atstovauti save pats arba jums gali atstovauti advokatas. Advokatą turite teisę pasirinkti pats, jei jis jums nebuvo paskirtas.

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau kokią nors informaciją? Ar privalau atsakyti?

Jūsų gali būti prašoma pateikti informaciją apie nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas. Turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save. Galite atsisakyti atsakyti į bet kuriuos klausimus, kurie gali būti nenaudingi jūsų bylai.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Taip, galite. Jei esate areštinėje, tai galite padaryti per lankymo laiką.

Ar galiu kreiptis į gydytoją, jei tai būtina?

Taip, jei turite sveikatos problemų, galite kreiptis į gydytoją.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Jūs turite šią teisę.

Esu iš kitos valstybės. Ar privalau dalyvauti ikiteisminiame tyrime?

Tik tada, jei to prašote ir teismas duoda leidimą.

Ar galiu dalyvauti nusikaltimo tyrime naudodamasis vaizdo ryšio priemonėmis?

Nusikaltimo tyrimas naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis įstatyme dar neįtvirtintas.

Ar galiu būti išsiųstas į savo kilmės valstybę?

Šiame etape negalite būti deportuotas.

Ar būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas? Kokiomis aplinkybėmis?

Areštinėje būsite laikomas suimtas, jei tokį sprendimą priims parengtinio tyrimo skyrius. Jums taip pat gali būti skirtas judėjimo laisvės apribojimas arba jūs galite būti paleistas.

Ar galiu išvykti iš šalies, vykstant ikiteisminiam tyrimui?

Tai galite padaryti, kai baigsis jūsų suėmimas, tačiau tik tuo atveju, jei jums nebus uždrausta išvykti iš Graikijos.

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau pirštų antspaudus, genetinės medžiagos (DNR) (pvz.: plaukų, seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių?

Tokį nurodymą gali duoti parengtinio tyrimo skyrius.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Kolegijos nurodymu – ne, tačiau apžiūrą gali atlikti tyrėjai arba ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Bet kuriuo atveju galite reikalauti, kad per apžiūrą dalyvautų jūsų advokatas.

Ar krata gali būti atlikta mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir t. t.?

Tokio pobūdžio kratos negali būti atliekamos šiuo proceso etapu, dirbant kolegijoms.

Ar galiu pateikti skundą?

Kolegijų sprendimus galite apskųsti.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Turite teisę pripažinti savo kaltę ir tai galite padaryti pateikdami pareiškimą kolegijoms. Tokie pareiškimai yra privalomi ir gali turėti įtakos teismo nuosprendžiui.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Kaltinimai negali būti keičiami. Kolegijos juos gali tik tiksliau suformuluoti. Byla negali būti papildyta naujais kaltinimais.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimai jums gali būti pateikti, jei nusikalstama veika buvo padaryta prieš Graikijos pilietį. Graikijos įstatymai taikomi visiems asmenims, padariusiems sunkų nusikaltimą, nepaisant nusikaltimo padarymo vietoje galiojančių įstatymų.

Ar būsiu informuotas apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Būtinai. Informaciją gausite ir šiame etape, ir iki jo pradžios. Turite teisę gauti išsamią informaciją apie visą savo bylos medžiagą.

Ar bus reikalaujama, kad pateikčiau informaciją apie mano teistumą?

Ne. Dėl šios informacijos bus kreiptasi į atitinkamą departamentą.

4. Kratos, pirštų antspaudai ir DNR

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau pirštų antspaudus, genetinės medžiagos (DNR) (pvz.: plaukų, seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių?

Kai jus suims, jūsų bus paprašyta duoti pirštų antspaudus, ir jūs privalėsite tai padaryti. DNR mėginius duoti privaloma, jei yra aiškių požymių, kad padarėte sunkų nusikaltimą. Jei DNR rezultatas bus teigiamas, turėsite teisę reikalauti tyrimą pakartoti. Priešingu atveju paimta genetinė medžiaga bus sunaikinta.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Jūsų kūno apžiūra gali būti atlikta, jei, tyrimą vykdančio pareigūno nuomone, tai yra būtina. Apžiūra turi būti atliekama taip, kad neįžeistų jūsų orumo, be to, ją privalo atlikti uždaroje patalpoje. Jei esate moteris, apžiūrą privalo vykdyti moteris. Jei jūsų prašoma pateikti tam tikrą daiktą arba dokumentą ir jūs tai padarote, kūno apžiūra neturėtų būti vykdoma.

Ar krata gali būti atlikta mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir t. t.?

Krata jūsų namuose gali būti vykdoma, jei ją atlieka teismo pareigūnas arba, vykstant tyrimui arba parengtiniam tyrimui, tyrimo pareigūnas. Kratos automobiliuose atliekamos, jei yra pagrįstų įtarimų, kad buvo padarytas nusikaltimas arba jei tai tikrai yra būtina.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

3. Mano teisės teismo proceso metu

arengiamasis procesas

Kas mane iškviečia į teismą ir koku būdu?

Prokuroras surašo kaltinamąjį aktą, nustato teismo posėdžio datą ir įteikia kaltinamajam, nukentėjusiajam ir liudytojams šaukimus į teismą likus ne mažiau kaip 15 dienų iki teismo posėdžio dienos arba likus ne mažiau kaip 30 dienų iki teismo posėdžio dienos, jei jie gyvena kitose Europos valstybėse.

Bylos nagrinėjimo teisme procesas

Kuris teismas nagrinės bylą?

Pagrindiniai baudžiamieji teismai yra magistratų teismai pažeidimams, Baudžiamųjų nusižengimų teismas baudžiamiesiems nusižengimams ir trijų teisėjų Baudžiamasis apeliacinis teismas arba mišri Didžioji kolegija sunkiems nusikaltimams tirti. Taip pat kompetentingas yra apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas.

Ar teismasis posėdis bus viešas?

Taip, jei viešumas neturės neigiamo poveikio visuomenės moralei arba nebus priešasčių proceso šalių privatumui apsaugoti.

Kas nagrinės bylą?

Sprendimą žemesnės instancijos teismuose priima teisėjai, o mišriose Didžiosiose kolegijose – teisėjai ir prisiekusieji.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme?

Kaltinimas gali būti pakeistas panašiu kaltinimu. Tik teismas sprendžia, koks yra tinkamas bylos esmę sudarančių aplinkybių teisinis kvalifikavimas ar tiksliausias jų apibrėžimas.

Kas bus, jei nagrinėjant bylą teisme prisipažinsiu kaltas dėl kai kurių arba visų kaltinimų?

Jei prisipažinsite kaltu dėl tam tikrų kaltinimų, teismas nubaūs atsižvelgdamas į jūsų prisipažinimą. Prisipažinus jums gali būti paskirta švelnesnė bausmė.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Ar turiu dalyvauti teisiamajame posėdyje?

Jūs neprivalote dalyvauti asmeniškai. Jei, teismo įsitikinimu, asmeninis jūsų dalyvavimas nebūtinai, jums gali atstovauti advokatas.

Jei gyvenu kitoje valstybėje narėje, ar galiu dalyvauti naudodamasis vaizdo ryšio priemonėmis?

Negalite, nes toks dalyvavimo būdas dar neregamentuotas įstatymais.

Ar turėsiu dalyvauti per visą teisminį bylos nagrinėjimą?

Ne, galite atvykti ir išvykti, ir jums toliau galės atstovauti jūsų advokatas.

Jei nesuprantu, kas vyksta, ar galėsiu naudotis vertėjo paslaugomis?

Jei nemokate teisme vartojamos kalbos, teismas privalo jums paskirti vertėją.

Ar privalau turėti advokatą? Ar man bus paskirtas advokatas? Ar galiu savo advokatą pakeisti?

Advokatas privalomas tik sunkių nusikaltimų atveju Kasaciniame teisme. Jei negalite rasti advokato, teismas privalo jums jį paskirti. Turite teisę advokatą pakeisti, išskyrus tuo atveju, kai jį aukštesnės instancijos teismuose jums paskyrė pats teismas (*ex officio*).

Ar galiu pasakyti kalbą teisme? Ar privalau kalbėti teisiamajame posėdyje?

Galite, tačiau neprivalote kalbėti. Jūs turite teisę tylėti.

Kokie bus padariniai, jei bylą nagrinėjant teisme nesakysiu tiesos?

Turite teisę nesakyti tiesos. Kaltinamajam apie save sakyti netiesą nėra baudžiamasis nusikaltimas.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Ar galiu ginčyti prieš mane pateiktus įrodymus?

Galite ir turite teisę tai daryti gindamasis, pateikdamas įrodymus pats, juos paneigdamas arba kviesdamas savo liudytojus.

Kokius savo gynybos įrodymus galiu pateikti teismui?

Galite pateikti dokumentus, liudytojų ir ekspertų įrodymus.

Kokiomis aplinkybėmis galiu pateikti savo įrodymus?

Nėra jokių išankstinių sąlygų. Teismui įrodymus galite pateikti niekam apie tai nepranešdamas.

Ar galiu pasisamdyti privatų detektyvą, kad man surinktų reikiamus įrodymus? Ar tokie įrodymai priimtini?

Galite tai padaryti, ir įrodymai bus priimtini, jei jie buvo gauti teisėtai.

Ar galiu kaltinimams paneigti pasikviesti savo liudytojų?

Galite nurodyti tiek liudytojų, kiek tik pageidaujate, ir teismas turi leisti apklausti ne mažiau liudytojų, nei jų yra kaltintojo pusėje.

Ar aš arba mano advokatas gali užduoti klausimus kitiems liudytojams byloje? Ar aš arba mano advokatas gali ginčyti tai, ką jie teigia?

Jūs abu galite užduoti klausimus ir abejoti liudytojų duodamais parodymais.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Į teistumą, jei skirta ilgesnė nei 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmė, bus atsižvelgiama teismui priimant sprendimą dėl bausmės, jei būsite pripažintas kaltu.

Ar į ankstesnius teistumus kitose valstybėse narėse bus atsižvelgiama?

Taip, tačiau tik tuo atveju, jei tai įtraukta į jūsų teistumo duomenis.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Kuo gali baigtis teismasis posėdis?

Kaltinamojo išteisinimu, jei teismas nėra įsitikinęs arba abejoja, kad jis padarė nusikaltimą, taip pat dėl kitų teisinių priežasčių arba jei yra pagrindas neskirti bausmės (pavyzdžiui, kai kaltinamasis nuoširdžiai gailisi).

Kaltinamojo nuteisimu ir bausmės skyrimu, kai teismas įsitikinęs, kad kaltinamasis padarė nusikaltimą.

Baudžiamosios bylos nutraukimu tais atvejais, kai kaltinamasis miršta, nukentėjusysis atsiima kaltinimą, sueina senaties terminas arba nusikaltimui pritaikoma amnestija.

Pripažinimu, kad baudžiamasis procesas negalimas, jei sprendimas ar nuosprendis jau yra priimtas, nepareikštas kaltinimas (jei privaloma), civilinis ieškinytis arba nepriimtas sprendimas dėl patraukimo baudžiamojon atsakomybėn.

Galimų bausmių santrauka

Pagrindinės bausmės: laisvės atėmimas (iki gyvos galvos arba nuo 5 iki 20 metų), laisvės atėmimas (nuo 10 dienų iki 5 metų), suėmimas (nuo 1 dienos iki 1 mėnesio), piniginė bauda (150–15 000 eurų), bauda (29–590 eurų), apgyvendinimas nepilnamečių laisvės atėmimo centre arba priverstinis gydymas psichikos sveikatos įstaigoje.

Papildomos bausmės: pilietinių teisių atėmimas, teisės atėmimas dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla, nuosprendžio paskelbimas.

Kardomosios priemonės: nepakaltinamais pripažintų nusikaltimus padariusių asmenų suėmimas, alkoholikų ir narkomanų gydymas detoksikacijos centruose, nukreipimas į darbo centrus, uždraudimas gyventi tam tikroje vietoje, užsieniečių išsiuntimas iš šalies ir turto konfiskavimas.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismajame posėdyje?

Nukentėjusysis dalyvauja arba kaip ieškovas, arba kaip liudytojas. Jis, kaip ieškovas (arba „civilinis ieškovas, teikiantis priešingus įrodymus“), dalyvauja, siekdamas finansinės kompensacijos už moralinę žalą arba sukeltas dvasines kančias. Jis, kaip liudytojas, palaiko kaltinimą.

Jei nukentėjusysis dalyvauja kaip civilinis ieškovas, jis tai turi nurodyti prieš pateikdamas įrodymus.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

r galiu apskųsti nuosprendį ir (ar) bausmę?

Apkaltinamąjį nuosprendį galite apskųsti pareikšdamas apeliacinį skundą. Teisė pareikšti apeliacinį skundą priklauso nuo bausmės rūšies ir sunkumo, taip pat nuo nuosprendį priėmusio teismo.

Pavyzdžiui:

- jei bylą nagrinėjo vienas Baudžiamųjų nusižengimų teismo narys, turite teisę pareikšti apeliacinį skundą, jei bausmė – ne trumpesnis nei 60 dienų laisvės atėmimas arba didesnė nei 1 000 eurų pinigine bauda;
- jei bylą nagrinėjo trys Baudžiamųjų nusižengimų teismo nariai ir šio teismo apeliacinius skundus nagrinėjantis teismas, turite teisę pareikšti apeliacinį skundą, jei esate nubaustas ne trumpesne nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausme arba didesne nei 1 500 eurų pinigine bauda;
- jei bylą nagrinėjo mišri Didžioji kolegija arba trys Baudžiamųjų nusižengimų teismo nariai, nagrinėjantys apeliacinius skundus dėl bausmių skyrimo už sunkius nusikaltimus, turite teisę pareikšti apeliacinį skundą, jei bausmė sunkių nusikaltimų atveju – ne trumpesnis nei dvejų metų laisvės atėmimas, o baudžiamųjų nusižengimų atveju – ne trumpesnis nei vienerių metų laisvės atėmimas.

Išteisimą galite apskųsti tik tuo atveju, jei esate išteisintas remiantis nuoširdžia jūsų atgaila arba jūsų gerą vardą žeminančiais motyvais.

Kaip pateikti apeliacinį skundą?

Kad pareikštumėte apeliacinį skundą, turite parengti apeliacinį pareiškimą ir pateikti jį nuosprendį išdavusio teismo sekretoriatai, nuroydamas apeliacinio skundo pagrindus, tikslų savo gyvenamąjį adresą ir savo advokato vardą bei pavardę.

Terminas apeliaciniam skundui pareikšti – 10 dienų nuo nuosprendžio priėmimo arba įteikimo dienos, jei byla buvo nagrinėjama jums nedalyvaujant. Jei gyvenate užsienyje ir nuosprendis priimtas jums nedalyvaujant arba jei nežinoma gyvenamoji jūsų vieta, šis terminas pratęsimas iki 30 dienų nuo dokumentų įteikimo dienos.

Kokie yra apeliacinio skundo pagrindai?

Apeliacinis skundas gali būti grindžiamas bylos aplinkybėmis arba įstatymo aiškinimu.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Bylą iš naujo nagrinės antrosios instancijos teismas.

Kas bus, jei paduodamas apeliacinį skundą būsiu laisvės atėmimo vietoje?

Apeliacinis skundas bus persiųstas prokuratūrai, bus nustatyta teisiamojo posėdžio data, ir gausite šaukimą atvykti į teismą. Galite prašyti, kad bausmės vykdymas taikant tam tikras teisine sąlygas būtų sustabdytas tol, kol bus išnagrinėtas apeliacinis skundas.

Kiek laiko truks apeliacinio skundo nagrinėjimas?

Paprastai trunka nuo vienerių iki trejų metų, atsižvelgiant į nusikaltimą, teismo vietą ir tai, ar kaltinamasis suimtas, ar ne.

Ar apeliaciniame skunde galima pateikti naujų įrodymų?

Taip, apeliaciniame teismui galite pateikti naujų įrodymų. Procesas yra toks pats, kaip ir pirminiame bylos nagrinėjime. Teisėjai, nagrinėję bylą pirmosios instancijos teisme, negali jos nagrinėti antrosios instancijos teisme. Bus nagrinėjami klausimai, ar apeliacinis skundas pareikštas tinkamai ir ar buvo laikomasi nustatytų terminų.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Jei nedalyvausite asmeniškai arba per savo teisinį atstovą, jūsų apeliacinis skundas bus atmetas ir paliktas galioti žemesnės instancijos teismo nuosprendis. Jei dalyvausite asmeniškai arba per savo teisinį atstovą, byla bus nagrinėjama iš naujo ir galėsite pateikti naujų įrodymų.

Koks gali būti teismo sprendimas?

Apeliacinis teismas negali paskirti griežtesnės bausmės, nei paskirta žemesnės instancijos teismo. Tačiau jis gali jus išteisinti arba skirti tokią pačią bausmę, kokia buvo paskirta žemesnės instancijos teismo.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas pripažįstamas pagrįstu, apeliacinis teismas gali jus išteisinti arba sumažinti bausmę. Priešingu atveju liks galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendis.

Ar turėsiu teisę dar kartą kreiptis į kitą arba aukštesnės instancijos teismą?

Ne. Antrosios instancijos teismo nuosprendis gali būti panaikintas tik tuo atveju, jei padaryta teisinių pažeidimų.

Jeį ankstesnis sprendimas buvo neteisingas, ar gausiu kokią nors kompensaciją?

Nėra numatyta jokios kompensacijos dėl neteisingo pirmosios instancijos teismo sprendimo, išskyrus tuo atveju, kai buvote laikomas laisvės atėmimo įstaigoje ir vėliau buvote išteisintas apeliacine tvarka.

Jeį apeliacinis skundas bus patenkintas, ar išliks įrašas apie teistumą?

Bus saugomas tik įrašas apie apeliacinio teismo nuosprendį. Ankstesnis nuosprendis bus išbrauktas.

Kada įsiteisėja apkaltinamasis nuosprendis?

Apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja, jei antrosios instancijos teismo sprendimas neapskundžiamas kasacine tvarka arba jei apeliacinis skundas buvo pateiktas ir atmestas Kasacinio teismo (*Areios Pagos*).

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas pasibaigus teismo procesui?

Į savo valstybę galite būti išsiųstas, jei teismas priima sprendimą dėl jūsų išsiuntimo iš šalies. Kad būtumėte išsiųstas iš šalies, turite būti nuteistas ne trumpesne nei trijų mėnesių laisvės atėmimo bausme arba kaip papildoma bausmė turi būti skirtas išsiuntimas iš šalies ar pritaikytos tam tikros saugumo priemonės. Nuteisus už sunkius nusikaltimus, susijusius su narkotikais, išsiuntimas iš šalies yra privalomas ir galioja visą gyvenimą.

Ar išsiunčiama iš karto?

Ne, pirmiausia turite atlikti bausmę. Išimtiniais atvejais, jei esate nuteistas ne trumpesne nei penkerių metų laisvės atėmimo bausme ir jus nuspręsta išsiųsti iš šalies, teismas gali nuspręsti bausmės vykdymą atidėti, kad būtų galima jus išsiųsti nedelsiant.

Išsiuntimas iš šalies turi būti skirtas teismo nuosprendžiu, jei bausmės vykdymas neatidedamas ir bausmė neatlikta.

Apeliacinį skundą galite pareikšti, jei sprendimą priėmė pirmosios instancijos teismas ir jūs nuteistas tam tikram laisvės atėmimo terminui, kurį galima apskųsti. Skundas turi būti pateiktas pirmosios instancijos teismo raštinei.

Ar galiu vėl būti teisiamas kitoje valstybėje narėje už tą patį nusikaltimą?

Tai priklauso nuo atitinkamoje valstybėje narėje galiojančių teisės aktų.

Ar informacija apie kaltinimus ir (ar) apkaltinamuosius nuosprendžius bus įtraukta į mano teistumo duomenis?

Apkaltinamasis nuosprendis bus įtrauktas į jūsų teistumo duomenis tik tuo atveju, jei jis galutinis. Ši informacija bus oficialiai užregistruota Teistumo duomenų biure.

Jūsų teistumo duomenys sunaikinami:

- po jūsų mirties arba kai jums sukanka 80 metų;
- jei esate nuteistas lygtinai, jie bus sunaikinti po penkerių metų nuo lygtinio atidėjimo termino pabaigos, jei per tą laiką bausmės vykdymo atidėjimas nebuvo nutrauktas arba panaikintas;
- praėjus 10 metų nuo laisvės atėmimo bausmės atlikimo, jei buvote nuteistas už tyčinį nusikaltimą ne ilgesne nei vieno mėnesio laisvės atėmimo bausme arba už nusikaltimą dėl neatsargumo – ne ilgesne nei dviejų mėnesių laisvės atėmimo bausme ir jei per tą laiką nebuvote nuteistas dėl kitų nusikaltimų.

Jūsų sutikimo šiai informacijai saugoti nereikia.

Iškilus ginčui, galite kreiptis į Baudžiamųjų nusižengimų teismo prokurorą dėl nutarties. Tokiu atveju šį sprendimą per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos galite apskųsti Baudžiamųjų nusižengimų parengtinio tyrimo skyriui.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

5 - Kelių eismo taisyklių pažeidimai

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Kelių eismo taisyklių pažeidimai, pavyzdžiui: nustatyto greičio viršijimas, vairavimas esant neblaiviam, naudojimosi saugos diržais tvarkos pažeidimas, šviesoforo signalų arba sustojimo ženklų, automobilio sustojimo arba statymo taisyklių nepaisymas, naudojimas mobiliojo telefonu vairuojant ir kt., paprastai baudžiami administracine tvarka. Šiuos pažeidimus dažniausiai nagrinėja kompetentinga policijos institucija.

Kokia tvarka taikoma?

Jums bus įteiktas baudos kvitas, patvirtinantis jūsų padarytą pažeidimą. Kvite bus nurodyta administracinė nuobauda ir (ar) skirta pinigine bausme, taip pat į kokią atitinkamą policijos instituciją turėsite atvykti.

Kokios bausmės gali būti skirtos?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus padarę asmenys dažniausiai baudžiami administracinėmis bausmėmis (nuo 40 iki 2 000 eurų) ir kitomis administracinėmis nuobaudomis, tokiomis kaip teisės vairuoti atėmimu ar automobilio dokumentų, pavyzdžiui, leidimo ir registracijos numerių, paėmimu tam tikram laikotarpiui.

Ar kitų valstybių narių piliečiai traukiami atsakomybėn už tokio pobūdžio pažeidimus?

Jei pažeidimas padarytas Graikijoje, šie piliečiai traukiami atsakomybėn.

Ar galiu pareikšti prieštaravimus?

Prieštaravimus dėl administracinės nuobaudos galite pareikšti per tris dienas tai institucijai, kurios pareigūnas skyrė nuobaudą. Jei prieštaravimai nebus patenkinti, atitinkamą sumą turėsite sumokėti tam tikrai vietos savivaldos institucijai.

Be to, jei skirta administracinė nuobauda, galite atvykti į kompetentingą policijos instituciją ir išdėstyti prieštaravimus.

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Šie pažeidimai nebus fiksuojami jūsų teistumo duomenyse, nes jie nagrinėjami administracine tvarka ir skiriama tik administracinė nuobauda.

Susijusios nuorodos

[Infrastruktūros, transporto ir tinklų ministerija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 25/08/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Prancūzija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamasis ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bausmė, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Bendra įžanga

Yra keturi teismai, kuriuose nagrinėjamos bylos.

- **Policijos teismas (*tribunal de police*)**

Sprendimą priima vienas teisėjas; teisme daugiausia nagrinėjami penktos kategorijos pažeidimai. Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*), bet tik tam tikrais atvejais.

- **Vietos teismas (*Jurisdiction de proximité*)**

Sprendimą priima vienas teisėjas. Teisme nagrinėjami pirmųjų keturių kategorijų pažeidimai.

Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami pagal tokias pat taisykles, kaip ir policijos teismo sprendimai.

- **Baudžiamųjų bylų teismas (*tribunal correctionnel*)**

Jį paprastai sudaro trys teisėjai; iš esmės teismas kompetentingas nagrinėti nesunkius nusikaltimus (*délits*).

Ieškinys gali būti teikiamas teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje padarytas nusikaltimas, teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje gyvena kaltinamasis arba vienas iš kaltinamųjų, arba teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje kaltinamasis buvo areštuotas.

Apeliacijos dėl pirmąją instanciją priimtų sprendimų teikiamos baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*chambre des appels correctionnels*).

- **Prisiekusiųjų teismas (*cour d'assises*)**

Jis kompetentingas nagrinėti pilnamečių padarytus sunkius nusikaltimus, nepriklausančius specializuotų teismų kompetencijai.

Šį teismą sudaro trys profesionalūs teisėjai ir devyni prisiekusieji, iš Prancūzijos piliečių atrenkami burtais.

Prokuratūra ir nuteisti kaltinamieji nuosprendžius apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismui, kurį sudaro dvylika prisiekusiųjų piliečių ir trys profesionalūs teisėjai. Kaltinamasis ir generalinis prokuroras apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismo priimtą sprendimą – ir apkaltinamąjį, ir išteisinamąjį nuosprendį. Civilinį ieškinį pareiškusi šalis apeliaciją gali teikti tik dėl teismo skirto žalos atlyginimo.

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Tyrimas

Tyrimą atlieka policija arba žandarmerija, jo tikslas – nustatyti, ar padarytas nusikaltimas, surinkti nusikaltimo įrodymus ir nustatyti jį padariusius asmenis. Tyrimas atliekamas vadovaujant Respublikos prokurorui. Jeigu viešąjį ieškinį pateikė prokuratūra, jis atliekamas sistemingai.

Visų pirma atliekamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrance*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*) – tyrimą *ex officio* atlieka kriminalinės policijos pareigūnas arba jis atliekamas Respublikos prokuroro nurodymu.

Bet kokiu atveju tyrimas yra slaptas ir atliekamas netaikant rungimosi principo.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo tyrimo tikslas – surinkti įrodymus, kad nusikaltimas buvo padarytas, ir nustatyti jo vykdytoją. Atliekant ikiteisminį tyrimą nustatoma, ar pakanka kaltės įrodymų, kad nusikaltimą padariusio asmens byla būtų perduota bylas nagrinėjančiam teismui. Atliekant šį tyrimą byla parengiama taip, kad joje būtų galima priimti sprendimą. Tyrimas yra slaptas, bet kaip bylos šalys dalyvaujantys asmenys gali susipažinti su bylos medžiaga ir tam tikromis sąlygomis teikti prašymus atlikti tyrimus.

Bylos nagrinėjimas

Byla nagrinėjama taikant rungimosi principą, viešai ir žodžiu. Išnagrinėję bylą teisėjai priima sprendimą, kurį galima apskųsti.

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir turi būti skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą. Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[1. Advokato konsultacijos](#)

[2. Mano teisės vykstant tyrimui](#)

- Mano teisės sulaikymo laikotarpiu
- Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą
- Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas
- Ikiteisminio tyrimo pabaiga
- Europos arešto orderis
- Rengimasis gynybai

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Jūsų teisės](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

1. Advokato konsultacijos

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Išskyrus sunkius nusikaltimus, advokato pagalba nėra privaloma, bet ja naudotis rekomenduojama.

Svarbiausias principas – laisvė rinktis advokatą.

Galite savo nuožiūra pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti jį skirti.

Gavęs iš lūpų į lūpas perduodamos informacijos, galite pasirinkti savo aplinkoje pažįstamą arba vieno iš giminaičių rekomenduotą advokatą.

Netoli nuo faktinės gyvenamosios vietos veiklą vykdančių advokatų sąrašą galite rasti savo miesto apylinkės teisme (*Tribunal d'Instance*), daugelyje merijų arba arčiausiai jūsų oficialios gyvenamosios vietos esančioje advokatų taryboje.

Informacijos taip pat galite ieškoti telefono abonentų knygoje arba internete.

Advokatų žinybai, kuriuose advokatai suskirstyti pagal savo specializacijos sritis, tiesiogiai pateikiami keliose interneto svetainėse:

- [Nacionalinės advokatų tarybos](#) (*Conseil National des Barreaux*);
- [Paryžiaus advokatų tarybos advokatų asociacijos](#) (*Ordre des Avocats du Barreau de Paris*);
- [Teisingumo ministerijos](#) (*Ministère de la justice*).

Daugelio advokatų tarybų nariai taip pat vykdo nuolatinę veiklą Teisingumo rūmuose, merijoje arba Teisingumo ir teisės rūmuose (*Maisons de justice et du Droit*).

Jeigu esate sulaikytas, turite kelias galimybes pasirinkti advokatą.

Advokatų sąrašai skelbiami specialiose sulaikymo įstaigose (*maisons d'arrêt*).

Kalėjimuose veiklą vykdančios asociacijos (Tarptautinis kalėjimų stebėsenos centras (*Observatoire International des Prisons*), Kalėjimų lankytojų asociacija (*Association des Visiteurs de Prisons*), ir pan.) gali patarti ir padėti pasirinkti advokatą.

Pasirinkti advokatą gali padėti kilmės šalies konsulinės įstaigos.

Taip pat galite prašyti, kad advokatų tarybos, kurios jurisdikcijai priklauso jūsų gyvenamosios vietos teritorija, pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio*, kad šis jums padėtų.

Advokato užmokestis

Jeigu kreipiatės į advokatą, turėsite mokėti jam užmokestį. Advokato užmokestis nepastovus ir nustatomas pagal susitarimą.

Su advokatu galite pasirašyti užmokesčio mokėjimo sutartį; jis turi teisę prašyti, kad nagrinėjant bylą sumokėtumėte avansą.

Tačiau tam tikromis sąlygomis gali būti suteikta **teisinė pagalba**, jeigu jūsų turimos lėšos mažesnės už tam tikrą viršutinę ribą.

Taigi, atsižvelgdama į jūsų pajamas, valstybė gali padengti dalį *ex officio* paskirto advokato užmokesčio arba jį visą. Jeigu teisinė pagalba negali būti suteikta, advokatas įgaliojamas ne *ex officio*, bet skiriamas; tuomet dėl užmokesčio sumos turėsite susitarti su advokatu.

Jeigu valstybė padengia tik dalį advokato užmokesčio, likusią užmokesčio sumą turėsite sumokėti jūs.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų. Puslapyj jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

kas yra tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas?

Baudžiamosios veikos tyrimas (*enquête judiciaire*) apima visus nusikaltimų tyrimus, kuriuos atlieka teismo pareigūno vadovaujama kriminalinė policija.

Baudžiamosios veikos tyrimas gali būti atliekamas neatliekant ikiteisminio tyrimo, per jį nustatomi nusikaltimai, renkami įrodymai ir ieškoma nusikaltimus padariusių asmenų.

Išskiriamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrante*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*). Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas atliekamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai; atlikdama jį policija gali taikyti griežtas prievartos priemones. Preliminarus tyrimas atliekamas kitomis aplinkybėmis. Jo tvarka, pagal kurią iš pradžių taikytos švelnesnės prievartos priemonės, neseniai priimtais teisės aktais labai suvienodinta su akivaizdaus nusikaltimo tyrimo tvarka.

Nagrinėjant sudėtingesnes bylas baudžiamoji veika taip pat gali būti tiriama atliekant ikiteisminį tyrimą, tuomet pagal savo įgaliojimus ją tiria ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas. Konkretus ikiteisminio tyrimo tikslas – nustatyti, ar yra pakankamai įkalčių, kad nusikaltimo vykdytojo byla būtų nagrinėjama teisme ir prireikus joje būtų galima priimti sprendimą.

Atlikti baudžiamosios veikos tyrimą privaloma tik nagrinėjant sunkius nusikaltimus.

Kokie yra tyrimo ir ikiteisminio tyrimo etapai?

Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas gali būti pradedamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai, arba kai asmuo įtariamas dalyvavęs darant nusikaltimą. Šio tyrimo trukmė – aštuonios dienos; tam tikromis sąlygomis Respublikos prokuroras gali pratęsti jį ne ilgiau negu aštuonioms dienoms.

Tirdamas akivaizdų nusikaltimą kriminalinės policijos pareigūnas visų pirma gali vykti į nusikaltimo vietas, nustatyti faktines aplinkybes, konfiskuoti visus tiesai įrodyti reikalingus daiktus ar laikmenas, atlikti asmenų, įtariamų dalyvavus darant nusikaltimą arba turint su veika susijusių dokumentų ar informacijos, būstų kratą, apklausti visus asmenis, galinčius pateikti informacijos apie veiką, arba sulaikyti dalyvavus darant nusikaltimą įtariamą asmenį.

Atlikdamas preliminarų tyrimą kriminalinės policijos pareigūnas, nustatęs galimą nusikaltimo vykdytoją, iš karto apie tai praneša Respublikos prokurorui.

Atlikdamas ikiteisminį tyrimą teisėjas tiria kaltės bei nekaltumo įrodymus ir atlieka visus veiksmus, kuriuos laiko reikalingais tiesai įrodyti. Šiuos veiksmus jis gali atlikti savo iniciatyva arba paprašytas Respublikos prokuroro ar šalių (pvz., vykti į vietas, atlikti apklausas, kratas ir pan.). Teisėjo atsisakymas atlikti tam tikrą veiksmą turi būti pagrįstas, jį galima apskųsti teismui.

Vykdydamas teismo pavedimą ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas šiuos veiksmus gali pavesti atlikti kriminalinės policijos pareigūnams.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, baigęs ikiteisminį tyrimą, apie tai kartu praneša šalims ir jų advokatams. Tuomet Respublikos prokuroras ir šalys per vieną mėnesį, jeigu asmuo yra kaltinamasis, arba per tris mėnesius, jeigu taip nėra, ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia pastabas arba pagrįstus prašymus.

Pasibaigus šiam terminui prokuroras per dešimt dienų (jeigu kaltinamasis yra sulaikytas) arba per vieną mėnesį (jeigu taip nėra) ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia nurodymus arba papildomas pastabas, atsižvelgdamas į perduotą informaciją.

Tuomet ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima:

- nutartį nutraukti bylą, jeigu mano, kad jam nurodytos faktinės aplinkybės nėra nei sunkus nusikaltimas, nei nesunkus nusikaltimas, nei pažeidimas, arba jeigu veikos vykdytojas nežinomas ar nėra pakankamų jo kaltės įrodymų;
- nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui (nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų bylose) arba nutartį pateikti kaltinimus (sunkių nusikaltimų bylose), jeigu yra pakankamų kaltinamojo kaltės įrodymų, kad padarytas nusikaltimas.

Mano teisės atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą

- [Mano teisės sulaikymo laikotarpiu \(1\)](#)
- [Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą \(2\)](#)
- [Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas \(3\)](#)
- [Ikiteisminio tyrimo pabaiga \(4\)](#)
- [Europos arešto orderis \(5\)](#)
- [Rengimasis gynybai \(6\)](#)

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu (1)

Jeigu esate įtariamas dalyvavęs darant nusikaltimą, kriminalinės policijos pareigūnas jus gali sulaikyti. Prieš taikydamas priemonę jis turi apie tai pranešti Respublikos prokurorui arba ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, atsižvelgdamas į konkretų atvejį.

Jei padarytas bendrosios teisės pažeidimas, galite būti sulaikytas ne ilgiau negu 24 valandoms; šis terminas vieną kartą gali būti pratęstas 24 valandoms: tiriant baudžiamąją veiką jį gali pratęsti Respublikos prokuroras, atliekant ikiteisminį tyrimą – ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Tačiau yra sulaikymo tvarkos išimčių. Organizuoto nusikalstamumo, prekybos narkotikais ar terorizmo bylose sulaikymo trukmė yra ilgesnė. Be to, nepilnamečių sulaikymo sąlygos ir galimybė pratęsti šios priemonės taikymą apskritai griežčiau reglamentuojamos.

Nesilaikant sulaikymo trukmės gali būti panaikintas priemonės taikymas ir neatliekami visi vėlesni veiksmai, kuriems atlikti ši priemonė yra būtina.

Kokia informacija teikiama apie sulaikymą?

Sulaikyto asmens teisės yra pagrindinės teisės. Turi būti nedelsiant pranešta apie tiriamo nusikaltimo pobūdį, sulaikymo trukmę ir jūsų teises. Ši informacija turi būti pateikta jums suprantama kalba. Taigi galite nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

Tai, kad apie šias teises pranešta ir jos yra įgyvendintos, užrašoma protokoluose.

- **Teisė suteikti informaciją artimam asmeniui**

Turite teisę suteikti informaciją artimam asmeniui (asmeniui, su kuriuo paprastai gyvenate, tiesiosios linijos giminaičiui, vienam broliui ar seseriai arba darbdaviui). Kriminalinės policijos pareigūnas per tris valandas nuo sulaikymo paskambina jam telefonu.

- **Teisė kreiptis į gydytoją**

Visas 24 sulaikymo valandas turite teisę prašyti, kad jus apžiūrėtų gydytojas. Gydytoją išrenka kriminalinės policijos pareigūnas arba Respublikos prokuroras.

- **Teisė prašyti leisti pakalbėti su advokatu**

Galite prašyti, kad būtų leista pakalbėti su advokatu, – pokalbis gali trukti ne ilgiau negu 30 minučių. Šis pokalbis konfidencialus. Advokatas gali pateikti rašytines pastabas, kurias įtraukiamos į bylos medžiagą.

Galite pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti, kad advokatų tarybos pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio* (toks advokatas vadinamas „*ex officio* paskirtu advokatu“).

Jeigu esate sulaikytas dėl bendrosios teisės pažeidimo, su advokatu galite bendrauti nuo pat sulaikymo pradžios, o jeigu sulaikymas pratęsiamas – nuo pratęsimo pradžios.

Tačiau jeigu esate sulaikytas dėl nusikaltimo, susijusio su organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais ar terorizmu, su advokatu galite bendrauti tik nuo 48-os ar 72-os valandos.

Kriminalinės policijos pareigūnas savo pareigą atlieka, jeigu imasi visų priemonių, kad susisiektų su advokatu.

- **Teisė tylėti**

Apie šią teisę kriminalinės policijos pareigūnas jums nepraneša, tačiau turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save.

- **Teisė prašyti apie areštą pranešti valstybės, kurios pilietis esate, konsulatui**

Kas būna, jeigu nesutinku su tuo, kaip užrašyti mano parodymai?

Galite atsisakyti pasirašyti protokolą, kuriame jie užrašyti.

Kaip gali baigtis sulaikymas?

Respublikos prokuroras arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas (tai priklauso nuo konkretaus atvejo) bet kada gali nutraukti sulaikymą. Galite būti paleistas į laisvę arba, jeigu buvote sulaikytas atliekant baudžiamosios veikos tyrimą, nuvestas pas ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, kad būtų pradėtas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, arba į baudžiamųjų bylų teismą.

Jeigu po apklausos, surengtos pirmą kartą stojus prieš teismą, pradėdamas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, galite būti paskelbtas kaltinamuoju arba jums gali būti suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas. Jeigu esate paskelbiamas kaltinamuoju, gali būti taikomas kardomasis kalinimas arba teisminė priežiūra.

Jeigu esate nuvedamas į baudžiamųjų bylų teismą, šis teismas bylą gali nagrinėti tuojau pat, jei yra pasirengęs tai daryti, arba jums nustato tam tikrą terminą pasirengti gynybai, jeigu to prašote. Šiuo atveju priimamas sprendimas dėl kardomojo kalinimo arba teisminės priežiūros taikymo.

Ar manęs bus prašoma pateikti pirštų atspaudus ir ar bus imami DNR mėginiai ar kiti kūno skysčiai? Kokios yra mano teisės?

Jeigu esate liudytojas ar įtariamasis baudžiamojame byloje, Respublikos prokurorui leidus gali būti paimti jūsų išoriniai mėginiai (visų pirma seilių mėginiai siekiant atlikti genetinius DNR tyrimus) ir registruojami asmens duomenys (visų pirma imami pirštų ir delnų atspaudai ar daromos nuotraukos).

Galite su tuo nesutikti, tačiau minėti veiksmai atliekami teisėtai ir atsisakymas leisti juos atlikti tam tikromis sąlygomis yra nusikaltimas, už kurį baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Paprastai kriminalinės policijos pareigūnas saugumo tikslais asmenis apieško rankomis (atlieka paprastą patikrą per drabužius), norėdamas įsitikinti, kad neturite jokio sau ar kitiems pavojingo daikto.

Saugumo sumetimais arba dėl to, kad to reikia tyrimams, kriminalinės policijos pareigūnas taip pat gali nuspręsti atlikti kūno apžiūrą, per kurią nuvelkami visi drabužiai arba dalis jų. Jeigu kūno apžiūra vidinė, teisę ją atlikti turi tik gydytojas.

Šiuos veiksmus gali atlikti tik tos pačios lyties kriminalinės policijos pareigūnas.

Visi paimti daiktai saugomi ir jums grąžinami pasibaigus sulaikymui, jeigu esate paleidžiamas į laisvę.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kitokia krata?

Krata gali būti atlikta tik 6–21 val. Tačiau krata, pradėta prieš 21 val., gali būti tęsiama naktį.

Kai nusikaltimai susiję su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, sąvadavimu ir prekyba narkotikais, leidžiama taikyti išimtis prižiūrint teismo pareigūnui.

Gali būti atlikta bet kokios gyvenamosios vietos, kurioje gali būti tiesai įrodyti reikalingų daiktų, krata.

Tai gali būti jūsų arba kito asmens, galinčio turėti su nusikaltimu susijusių daiktų, gyvenamoji vieta.

Gyvenamoji vieta – tai asmens pagrindinė gyvenamoji vieta, taip pat vieta, kurią asmuo turi teisę vadinti namais, nepaisant to, ar joje gyvena.

Taigi gyvenamosiomis vietomis laikomi įvairūs būstai (pavyzdžiui, viešbučio kambarys) ir jų priestatai.

Gyvenamosios vietos sąvoką teisėjas gali vertinti savo nuožiūra. Todėl nors iš esmės transporto priemonė nelaikoma gyvenamąja vieta, ji gali būti ja laikoma, jeigu naudojama kaip būstas.

Ar galiu pateikti skundą?

Nesilaikant nurodytų taisyklių pažeidžiama teisė į gynybą ir gali būti taikoma kratos ir atlikto arešto paskelbimo negaliojančiais procedūra.

Ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas. Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą (2)

Teismo posėdžio, kuriame pirmą kartą stojate prieš teismą, tikslas – apklausti jus dėl veikos, kuria esate kaltinamas.

Nustatęs jūsų tapatybę, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas primena veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, ir jos teisinį kvalifikavimą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas praneša apie jūsų teises:

- turite teisę naudotis prisiekusio vertėjo paslaugomis;
- turite teisę į advokato (pasirinkto ar paskirto *ex officio*) pagalbą.

Šiame posėdyje galite dalyvauti kartu su advokatu, tuomet būsite apklausiamas iš karto. Kitu atveju ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo dar kartą pranešti apie teisę į advokato (jei reikia, paskirto *ex officio*) pagalbą.

Jeigu nusprendžiate pasinaudoti advokato pagalba, jis gali susipažinti su byla ir tam tikromis sąlygomis supažindinti su ja jus.

Turite teisę tylėti.

Jeigu veika, dėl kurios esate patrauktas atsakomybėn, yra sunkus nusikaltimas, būsite apklaustas naudojant garso ir vaizdo priemones.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Galite prisipažinti kaltu dėl visos veikos arba tik jos dalies. Tai strategijos klausimas, kurį reikėtų aptarti su advokatu.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Atliekant ikiteisminį tyrimą, per kurį renkami kaltės ir nekaltumo įrodymai, gali būti keičiamas ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateiktos nagrinėti veikos teisinis kvalifikavimas (veika priskiriama nesunkiam nusikaltimui ar sunkiam nusikaltimui).

Jeigu atliekant ikiteisminį tyrimą nustatomi nauji nusikaltimai, šią naują veiką teisėjas gali tirti Respublikos prokuroro prašymu.

Ar galiu būti kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje, bet nebuvote nuteistas, Prancūzijos teritorijoje galite būti sulaikytas dėl šios veikos.

Tačiau jeigu dėl šios veikos kitoje valstybėje narėje buvote nuteistas, pagal principą *non bis in idem* (dėl tos pačios veikos negalite būti teisiamas antrą kartą) Prancūzijoje negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei teisiamas.

Ar man bus pateikta informacija apie prieš mane liudijančius liudytojus ir nepalankius įrodymus?

Pagal rungimosi principą jums pranešama apie visus įrodymus (parodymus, materialius įrodymus), kad kuo geriau pasirengtumėte gynybai ir pateiktumėte savo pastabas.

Ši informacija pateikiama byloje, kurios kopijas teisėjui leidus jums gali perduoti advokatas.

Jūs pats ir advokatas šių dokumentų negalite perduoti tretiesiems asmenims, nes gali būti pažeistas ikiteisminio tyrimo konfidencialumas.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Į ikiteisminio tyrimo bylą būtina įtraukiama teistumo (neteistumo) pažyma.

Esu kitos šalies pilietis. Ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą?

Laikydamasis įpareigojimų, kurie gali būti nustatyti vykdant teisminę priežiūrą, iš Prancūzijos negalite išvykti tol, kol vyksta ikiteisminis tyrimas.

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba (*témoin assisté*), statusas (3)

Po apklausos, rengiamos pirmą kartą stojus prieš teismą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas jus paskelbia kaltinamuoju arba suteikia liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusą.

Paskelbimas kaltinamuoju reiškia, kad yra rimtų ar sutampančių jums nepalankių įrodymų, leidžiančių įtarti, kad dalyvavote darant nusikaltimą. Esate tikra baudžiamojo proceso šalis; liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra tikra baudžiamojo proceso šalis.

Tačiau liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas reiškia, kad yra įrodymų, bet jie nepakankamai tvirti, kad būtumėte pagrįstai skelbiamas kaltinamuoju. Todėl nors liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra baudžiamojo proceso šalis, vis dėlto jis gali susipažinti su byla, turi teisę į gynybą ir gali prašyti ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją atlikti tam tikrus veiksmus.

Šių dviejų statusų poveikis skirtingas. Tik kaltinamajam pagrįstu teisėjo sprendimu gali būti skirta teisminė priežiūra (ir uždrausta išvykti iš šalies) arba taikomas kardomasis kalinimas ir tik kaltinamojo byla gali būti perduota nagrinėti teismui.

Tuomet galite teikti prašymus paleisti į laisvę.

Jeigu jums suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas, galite bet kuriuo proceso metu prašyti, kad jus pripažintų kaltinamuoju.

Kokios yra teisminės priežiūros sąlygos?

Teisminė priežiūra jums gali būti skirta, jeigu gresia laisvės atėmimo arba didesnė bausmė.

Teisminė priežiūra skiriama dėl to, kad jos reikia ikiteisminiam tyrimui atlikti (pvz., kad asmuo nepabėgtų į užsienį), arba kaip laisvės apribojimo priemonė (pvz., draudžiama nukentėjusįjį kviesti į svečius ar su juo susitikti). Daugumos taikant teisminę priežiūrą patvirtintų priemonių tikslas – užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas nepabėgtų.

Ši priežiūra ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo sprendimu, Respublikos prokuroro nurodymu arba jūsų prašymu gali būti bet kada nutraukta.

Jeigu pateikiate tokį prašymą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas savo sprendimą turi priimti per penkias dienas.

Jeigu nusprendžiate nevykdyti teisminės priežiūros prievolių, jums gali būti skirtas kardomasis kalinimas.

Galiausiai nutartį skirti teisminę priežiūrą galite apskųsti pateikę apeliaciją ikiteisminių tyrimų kolegijai (*chambre de l'instruction*).

Kokios yra kardomojo kalnimo skyrimo sąlygos?

Kad būtų skirtas kardomasis kalinimas, jums turi grėsti tam tikro dydžio bausmė: didesnė negu trejų metų arba trejų metų laisvės atėmimo bausmė už sunkų ar nesunkų nusikaltimą.

Kardomasis kalinimas turi būti vienintelė priemonė tiesai atskleisti būtiniams įrodymams ar materialiams įrodymams išsaugoti, sutrukdyti daryti poveikį liudytojams ar nukentėjusiesiems ir jų šeimoms, sutrukdyti kaltinamajam ir kartu su juo nusikaltimą padariusiems asmenims ar bendrininkams neteisėtai suderinti veiksmus, apsaugoti kaltinamąjį, užtikrinti, kad teisėsaugos

pareigūnai galėtų su jumis susisiekti, nutraukti nusikalstamą veiką arba užtikrinti, kad ji vėl nebūtų vykdoma, o sunkių nusikaltimų atveju – nebeleisti išskirtinai ir nuolat trikdyti viešosios tvarkos darant sunkų nusikaltimą.

Nutartį skirti kardomąjį kalinimą galite apskųsti per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją, perdavę pareiškimą įkalinimo įstaigos, kurioje esate kalinamas, vadovui arba sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)

Ikiteisminis tyrimas baigiamas priėmus nutartį. Nutartys gali būti įvairios.

Nutartis nutraukti bylą

Teisėjas gali priimti nutartį nutraukti bylą, jeigu nesurinko pakankamai jūsų kaltės įrodymų. Gali būti priimta nutartis nutraukti visą bylą arba dalį bylos.

Jeigu paskelbiama nutartis nutraukti dalį bylos, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui arba nutartį pateikti kaltinimus kitai veikoje dalyvavusiai šaliai.

Jeigu priimama nutartis nutraukti visą bylą ir jeigu buvo taikomas kardomasis kalinimas, esate paleidžiamas į laisvę ir jums gražinami konfiskuoti daiktai.

Galite pradėti žalos atlyginimo procedūrą.

Tačiau atkreipkite dėmesį į tai, kad civilinį ieškinį pareiškusi šalis šią nutartį gali apskųsti – per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją ji gali pateikti apeliaciją sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Nutartis perduoti bylą kompetentingam teismui

Jeigu teisėjas mano, kad surinkta pakankamai jūsų kaltės įrodymų, jis gali nuspręsti bylą perduoti nagrinėti teismui.

Jeigu jums buvo skirta teisminė priežiūra arba taikomas kardomasis kalinimas, nutartimi šių priemonių taikymas panaikinamas.

Tačiau nauja specialiai pagrįsta nutartimi teisėjas gali nuspręsti šias priemones toliau taikyti. Jos negali būti taikomos ilgiau negu du mėnesius. Jeigu pasibaigus šiam terminui jūsų byla neperduodama kompetentingam teismui, esate paleidžiamas į laisvę.

Pagrįsta nutartimi dėl galimybių priimti sprendimą per du mėnesius nebuvimo teisėjas tik išimties tvarka gali nurodyti terminą pratęsti du kartus (kaskart pratęsiama dviem mėnesiams). Jeigu po šešių mėnesių jūsų byloje sprendimas nepriimamas, esate paleidžiamas į laisvę.

Šios nutarties apskųsti negalite, nebent manote, kad baudžiamųjų bylų teismui pateikta nagrinėti veika yra sunkus nusikaltimas, dėl kurio turėjo būti priimta nutartis pateikti kaltinimus prisiekusiųjų teisme. Tokį skundą taip pat gali teikti civilinį ieškinį pareiškusi šalis.

Nutartis pateikti kaltinimus

Ją sunkių nusikaltimų atveju skelbia ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Jeigu teisėjui priimant nutartį jums taikoma teisminė priežiūra, ši priemonė lieka galioti.

Kaip kaltinamasis turite teisę šią nutartį apskųsti apeliacine tvarka.

Europos arešto orderis (5)

Pagal Europos arešto orderį vykdoma procedūra, skirta valstybių narių ekstradicijos procedūrai pakeisti.

Sprendimą dėl Europos arešto orderio priima Europos Sąjungos valstybės narės teismas, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų ieškomą asmenį siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn arba įgyvendinti bausmę ar laisvės atėmimo priemonę.

Bet kuri valstybė narė gali priimti ieškomam asmeniui taikomas būtinas ir proporcingas prievartos priemones.

Jeigu ieškomas asmuo areštuojamas, jis turi teisę gauti informaciją apie orderio turinį ir naudotis advokato bei vertėjo paslaugomis.

Bet koku atveju orderį įgyvendinanti valdžios institucija turi teisę nuspręsti asmenį sulaukyti arba tam tikromis sąlygomis paleisti į laisvę.

Kol priimamas sprendimas, orderį įgyvendinanti valdžios institucija atitinkamą asmenį apklausia. Ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo areštavimo orderį įgyvendinanti teisminės valdžios institucija turi priimti galutinį sprendimą dėl Europos arešto orderio įgyvendinimo. Paskui apie priimtą sprendimą ji nedelsdama praneša orderį išdavusiai valdžios institucijai. Tačiau orderį

įgyvendinanti valdžios institucija gali prašyti orderį išdavusios valdžios institucijos pateikti papildomą informaciją, jeigu perduota informacija nepakankama.

Bet koks sulaikymo pagal Europos arešto orderį laikotarpis turi būti išskaičiuotas iš bendros laisvės atėmimo bausmės, kuri gali būti skirta, trukmės.

Rengimasis gynybai (6)

Santykiai su advokatu grindžiami abipusiu pasitikėjimu, jam galite patikėti paslaptis. Advokatas privalo saugoti profesinę paslaptį.

Todėl nedvejodamas užduokite jam visus rūpimus klausimus ir prašykite viską paaiškinti – taip išvengsite nesusipratimų.

Per pirmąjį susitikimą perduokite visus su byla susijusius dokumentus ir informaciją, kad jis geriausiomis sąlygomis pasirengtų gynybai.

Aptarkite visus kylančius klausimus, visų pirma proceso eigą, taikytiną strategiją renkantis konkrečias su procesu susijusias galimybes, taip pat klausimų, kuriuos gali užduoti už jūsų bylą atsakingi teismo pareigūnai, pobūdį.

Nedvejodamas klauskite advokato apie proceso baigtį, bausmes, kurios gali būti skirtos, ir sąlygas, kuriomis šios bausmės gali būti taikomos.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

eigu esate pilnametis ir pripažįstate padaręs veiką, dėl kurios esate kaltinamas, ir jeigu už nusikaltimą yra baudžiama bauda arba ne didesne negu penkerių metų laisvės atėmimo bausme, jums gali būti taikoma procedūra, vadinama skubiu bylos nagrinėjimu iš anksto prisipažinus kaltu (*comparution immédiate sur reconnaissance préalable de culpabilité*). Jums privalo padėti advokatas. Taikant šią skubią procedūrą galima skirti lengvesnes bausmes.

Kur vyks teismo procesas?

Teismo jurisdikcija priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio ir teritorinės jurisdikcijos. Jurisdikciją nagrinėti pažeidimus turi vietos, kurioje padaryta veika, ar jūsų gyvenamosios vietos policijos teismas arba vietos teismas.

Jurisdikciją nagrinėti nesunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos baudžiamųjų bylų teismas.

Galiausiai jurisdikciją nagrinėti sunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos prisiekusiųjų teismas.

Baudžiamasis procesas yra žodinis ir viešas. Išimties tvarka rengiamas uždaras procesas, jeigu nagrinėjama nusikaltusių nepilnamečių byla arba tokio proceso nagrinėjant išžaginimo, kankinimų ir žiauraus elgesio panaudojant seksualinę prievartą bylą prašo nukentėjusysis.

Baudžiamosiose ir pažeidimų bylose sprendimus priima vienas ar keli profesionalūs teisėjai; prisiekusiųjų teismas, kurį sudaro devyni prisiekusieji piliečiai ir trys profesionalūs teisėjai, sprendimus priima kvalifikuota aštuonių asmenų balsų dauguma.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Teismui pateikiama nagrinėti tik kaltinimo akte aprašyta veika. Jis negali atsižvelgti į kitą veiką.

Tačiau posėdyje teismas turi teisę perkvalifikuoti veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, jeigu pateikėte savo pastabas dėl naujų kaltinimų. Jeigu perkvalifikavus veiką byla turi būti išplėsta įtraukiant naują veiką, privalote sutikti savo noru stoti prieš teismą dėl šios veikos.

Prancūzijoje prisipažinimo kaltu procedūros nėra. Nagrinėjant tam tikrus nesunkius nusikaltimus galima tik prašyti, kad prieš prasidedant bet kokiam teismo procesui būtų taikoma bylos nagrinėjimo iš anksto prisipažinus kaltu procedūra. Jeigu prisipažįstate kaltu, prisipažinimas aptariamas ir jį teisėjai vertina kaip bet kurį kitą įrodymą.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Dalyvauti privalote visame teismo procese. Jeigu nedalyvaujate be pateisinamos priežasties, būsite nuteistas jums nedalyvaujant, nebent teismas sutinka nukelti posėdį, kol grįšite. Bet teismas neprivalo tenkinti tokio prašymo. Tačiau jeigu dalyvauja jūsų advokatas, jis gali būti apklausiamas ir jums atstovauti. Sunkių nusikaltimų bylose gali būti išduotas arešto orderis jums suimti.

Prancūzijoje per videokonferenciją apklausti galima tik liudytojus, civilinius ieškinius pareiškusias šalis ir ekspertus.

Jeigu nesuprantate teismo kalbos, *ex officio* paskiriamas vertėjas.

Advokato pagalba privaloma nagrinėjant sunkius nusikaltimus. Nagrinėjant nesunkius nusikaltimus ir pažeidimus ji yra tik pasirinktinė. Vykstant teismo procesui advokatą galite keisti.

Vykstant teismo procesui jums leidžiama pasisakyti. Tačiau turite teisę viso proceso metu tylėti. Ši pozicija gali turėti įtakos vidiniam teisėjų įsitikinimui.

Negalite būti nuteistas tik dėl to, kad per posėdį melavote. Tačiau melas turi įtakos teismo sprendimui. Be to, jis galėtų pakenkti advokato strategijai.

Kokios yra mano teisės, susijusios su man nepalankiais įrodymais?

Visi bylos įrodymai turi būti nagrinėjami taikant rungimosi principą, kad galėtumėte juos aptarti. Pagal Prancūzijos baudžiamąją teisę įrodymai pateikiami laisvai; jie gali būti pateikiami bet kokiomis aplinkybėmis. Todėl galite pateikti visus būtinius įrodymus, visų pirma surinktus privataus detektyvo, –vienintelis taikomas apribojimas yra įrodymo teisėtumas.

Galite prašyti apklausti liudytojus. Galite tiesiogiai ar per savo advokatą užduoti klausimus liudytojams bei teismo posėdžio dalyviams ir bet kokiomis priemonėmis užginčyti jų parodymus.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie mano teistumą?

Informaciją apie teistumą tikrina teisėjai. Vykstant procesui tarp bylos dokumentų pateikiama teistumo (neteistumo) pažyma. Atsakingas teismas, kuriam pateikta nagrinėti byla, gali prašyti kitos valstybės narės pateikti jūsų teistumo (neteistumo) pažymą.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Teismo proceso baigtį iš anksto numato advokatas, jeigu jam pateikiate visą informaciją apie savo padėtį. Visų pirma galite būti paleistas į laisvę, gali būti priimtas išteisinamasis nuosprendis arba apkaltinamasis nuosprendis.

Jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis, numatomos toliau nurodytos bausmės.

Laisvės atėmimo bausmės

- Sunkių nusikaltimų bylose skiriama laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba terminuota laisvės atėmimo bausmė. Baudžiamajame kodekse yra nustatyta didžiausia terminuotų laisvės atėmimo bausmių trukmė – 10–30 metų.
- Nesunkių nusikaltimų bylose didžiausia laisvės atėmimo bausmė yra dešimt metų.

Jeigu šios laisvės atėmimo bausmės yra sutrumpinamos, jos gali būti sušvelnintos, pavyzdžiui, taikomas lygtinis paleidimas, bausmė atliekama atviroje kolonijoje arba atleidžiama nuo bausmės.

Kitos bausmės

- Visose bylose gali būti skirta bauda, kurios suma nustatoma atsižvelgiant į kiekvieną nusikaltimą.
- Nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų bylose gali būti taikoma „kompensacinė sankcija“, pagal kurią priteisiama atlyginti nukentėjusiojo patirtą žalą.
- Gali būti skirtos papildomos bausmės. Tai gali būti visuomenei naudingi darbai (jums sutikus) ir teisių atėmimas (vairuotojo pažymėjimo atėmimas ir pan.), gali būti konfiskuotas turtas, uždaryta įstaiga, uždrausta naudotis piliečių teisėmis (balsavimo teise ir pan.) arba uždrausta išrašyti čekius. Be to, gali būti uždrausta būti Prancūzijos teritorijoje (jeigu esate užsienietis) arba joje gyventi.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali dalyvauti teismo procese arba prašyti jam atstovauti. Jeigu taip nėra, tariama, kad jis atsisakė savo reikalavimų. Nukentėjusiojo iniciatyva asmuo gali būti patrauktas atsakomybėn. Teismo procese dalyvaujant nukentėjusiajam arba jo advokatui galima užtikrinti, kad jo interesai būtų ginami, ir prašyti atlyginti patirtą žalą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Pažeidimo byloje galite apskųsti tam tikrus policijos teismo ir vietos teismo sprendimus – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*).

Nesunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti baudžiamųjų bylų teismo (*tribunal correctionnel*) sprendimą – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui.

Sunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti prisiekusiųjų teismo (*Cour d'Assises*) nuosprendį – apeliaciją per dešimt dienų nuo nuosprendžio paskelbimo galite pateikti prisiekusiųjų teismui.

Apeliaciją galite pateikti dėl sprendimo, priimto pagal viešąjį ieškinį (bausmė) arba pagal civilinį ieškinį (žalos atlyginimas nukentėjusiajam).

Taip pat galite pateikti kasaciją – apeliacine instancija priimtus sprendimus ir paskutine instancija priimtus sprendimus per penkias dienas nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo dienos galite apskųsti Kasacinio teismo baudžiamųjų bylų kolegijai.

Kasacinis teismas, kuris yra aukščiausios instancijos teismas, per nustatytą terminą priima sprendimą dėl kasacijos priimtumo; jeigu kasacija laikoma priimtina, Kasacinis teismas sprendimą priima tik dėl teisės taikymo, taigi jis bylos nenagrinėja iš esmės.

Apeliacija ar kasacija turi būti pateiktos skundžiamą sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai arba, jeigu esate sulaikytas, įkalinimo įstaigos vadovui.

Bet koku atveju apeliaciją ir kasaciją privalote pasirašyti.

Kas būna apskundus?

Pateikus apeliaciją, kol ji nagrinėjama apeliacine instancija, arba pateikus kasaciją, kol ji nagrinėjama kasacine instancija, apskūsto sprendimo vykdymas paprastai yra sustabdomas.

Tačiau jeigu buvote nuteistas laisvės atėmimo bausme ir paskui sulaikytas, apskundus sprendimą sulaikymas nepanaikinamas, kol bus priimtas naujas sprendimas.

Teismo posėdis turi būti surengtas per pagrįstą terminą nuo dienos, kurią apeliaciją ar kasaciją gavęs teismas šią apeliaciją ar kasaciją užregistruoja.

Kas vyksta apeliacinės ar kasacinės instancijos teismo posėdyje?

Kadangi baudžiamoji byla nagrinėjama žodžiu, apeliacinės instancijos teismo posėdyje galite pateikti ir paaiškinti naujus motyvus ir įrodymus, kurie aptariami taikant rungimosi principą.

Apeliacine instancija sprendimą priimantis baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas arba prisiekusiųjų teismas apskūstą sprendimą gali patvirtinti arba panaikinti.

Tik tam tikrais atvejais, visų pirma tuomet, kai prokuratūra apeliacine tvarka apskundžia pagrindinį arba apskūstą sprendimą, išnagrinėjus apeliaciją iš pradžių paskelbta bausmė gali būti sugriežtinta, o civilinį ieškinį pareiškusios šalies (nukentėjusiojo) prašoma atlyginti žala – padidinta.

Sprendimą dėl teisės taikymo priimantis Kasacinis teismas apskųstą sprendimą gali panaikinti ir šalių bylą perduoti nagrinėti Apeliaciniam teismui arba jos neperduoti.

Teismo sprendimas įsiteisėja tik tuomet, kai baigiasi jo apskundimo terminai.

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją, kuria apskųstas pradinis nuosprendis, įsiteisėjusiu Apeliacinio teismo sprendimu esate pripažįstamas nekaltu ar išteisinamas, galite prašyti atlyginti visą dėl šio nepagrįsto sulaikymo patirtą materialinę ir moralinę žalą, išskyrus tam tikras išimtis.

Informacija apie teisę gauti žalos atlyginimą pateikiama pranešant apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas.

Šiuo tikslu per šešis mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas, galite pateikti ieškinį Apeliacinio teismo, kurio jurisdikcijoje priimtas sprendimas, vyriausiajam pirmininkui.

Vyriausiasis pirmininkas sprendimą dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priima pagrįstu sprendimu; pagrįstas sprendimas priimamas po viešo teismo posėdžio, kuriame galite prašyti jus apklausti asmeniškai arba tarpininkaujant advokatui.

Apeliacinio teismo vyriausiojo pirmininko sprendimas per dešimt dienų nuo pranešimo apie jį gali būti apskųstas Nacionalinei sulaikytųjų žalos atlyginimo komisijai (*Commission Nationale de réparation des détentions* (CNR)).

CNR priima galutinį sprendimą, kurio apskūsti negalima.

Nurodytą atlyginti žalą atlygina valstybė.

Kokia informacija pateikiama informacijoje apie teistumą?

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją arba kasaciją įsiteisėjusiu sprendimu esate pripažįstamas kaltu ir jums skiriama bausmė, paskelbtas nuosprendis įtraukiamas į informaciją apie jūsų teistumą, kurią saugo kilmės šalies teisminės valdžios institucija.

Esu kitos valstybės narės pilietis. Ar teismo procesui pasibaigus būsiu išsiųstas iš šalies?

Pagal 1983 m. kovo 21 d. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją perduoti asmenį kilmės šaliai gali prašyti kilmės šalis arba Prancūzija – valstybė, kurioje paskelbtas nuosprendis.

Tačiau kad būtumėte perduotas kitai šaliai, turite iš anksto neverčiamas ir aiškias su tuo sutikti – tai reiškia, kad turi būti pateikta išsami ir tiksli informacija apie perdavimo padarinius.

Be to, galite pats prašyti būti perduotas kilmės šaliai savo noru. Jūsų prašymas priimamas, jeigu tenkinamos kelios sąlygos.

Ar mane galima dar kartą teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau esu nuteistas?

Pagal taisyklę *Non bis in idem*, kuria vadovaujamosi įgyvendinant Prancūzijos baudžiamąją teisę, jeigu vienoje valstybėje narėje buvote teisiamas, paskui įsiteisėjusiu sprendimu pripažintas kaltu, kitoje valstybėje narėje pagal tuos pačius kaltinimus negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei pripažįstamas kaltu.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai

Prancūzijoje tam tikrus nesunkius pažeidimus tiesiogiai nagrinėja administracinės valdžios institucija, o ne teismai. Daugiausia tai yra Kelių eismo taisyklių pažeidimai. Vykdamas šias konkrečias procedūras turi būti nepažeidžiamas jūsų pagrindinės teisės, visų pirma teisė į gynybą. Be to, administracinė sankcija niekada negali būti laisvės atėmimas.

Jums skirtą sankciją tiesiogiai ir visiškai teisėtai paskelbia atsakinga administracinės valdžios institucija, nustačiusi teisėtos prievolės pažeidimą. Bet koks sprendimas, kuriuo skiriama sankcija, turi būti pagrįstas; jį galite apskųsti. Skirta sankcija įgyvendinama nedelsiant, net jeigu nusprendžiate ją apskųsti.

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus tiesiogiai nagrinėja pareigūnas protokoluotojas, policijos arba žandarmerijos pareigūnas. Nustačius pažeidimą taikytina sankcija paskelbiama nedelsiant. Prieš tai paaiškinamos sankcijos skyrimo priežastys ir galite pateikti savo pastabas. Jums perduodamas protokolai, kuriame nurodomi padarytas pažeidimas ir paskelbta sankcija. Sankciją turite įgyvendinti iš karto ją paskelbus.

Sankcijos – tai nustatyto dydžio bauda ir galbūt transporto priemonės sulaikymas.

Jeigu esate kitos valstybės narės pilietis ir nesilaikote Kelių eismo taisyklių, sankcija skiriama Prancūzijoje. Jeigu sankcijos neįvykdote prieš grįždamas į savo šalį, galite būti patrauktas atsakomybėn.

Jeigu su sankcija nesutinkate, šį sprendimą per du mėnesius galite apskųsti. Tuomet esate tikras, kad nagrinėjant šį skundą jums skirta sankcija negali būti sugriežtinta.

Skundas teikiamas tiesiogiai administracinės valdžios institucijai nerengiant teismo proceso. Šis skundas pirmiausia teikiamas sankciją skyrusiai valdžios institucijai (administracinis skundas) ir, jeigu jis atmetamas, už šią valdžios instituciją viršesnei institucijai (skundas viršesnei institucijai).

Taikytina procedūra tiesiogiai paaiškinama perduodamame protokole.

Tik tuomet, kai pasinaudojate šiais skundo teikimo būdais, galite kreiptis į administracinio teismo teisėją.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Kiti administracine tvarka nagrinėjami pažeidimai yra sunkesni, jie susiję su finansinių rinkų reglamentavimu, konkurencijos teise, mokesčių ar imigracijos teisės aktais.

Ar šie pažeidimai nurodomi informacijoje apie mano teistumą?

Prancūzijoje administracine tvarka nagrinėti pažeidimai, visų pirma Kelių eismo taisyklių pažeidimai, į informaciją apie jūsų teistumą neįtraukiami.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Italija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**it**) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, jei asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą.

Baudžiamąjį proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda pilnamečių baudžiamasis procesas, santrauka.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio.

Procesas prasideda policijai arba prokurorui sužinojus faktą, kuris gali būti laikomas pažeidimu arba nusikaltimu.

Užbaigus ikiteisminį tyrimą, prokuroras pareiškia kaltinimus ir tuo pradedamas baudžiamasis procesas, jei, jo nuomone, bylos negalima nutraukti.

Jei nusikaltimą turi nagrinėti kolegialus teismas – asizų teismas (panašus į Jungtinės Karalystės karališkuosius teismus arba į JAV federalinius teismus), o kai kuriais atvejais – vienasmenis teismas, prokuroras kaltinamąjį aktą parengiamajam nagrinėjimui perduoda teisėjui.

Užbaigus parengiamąjį nagrinėjimą, teisėjas perduoda nagrinėti kaltinamojo bylą teisiama jame posėdyje arba nutraukia baudžiamąjį persekiojimą.

Jei nusikaltimas teisingas vienasmeniam teismui arba taikos teisėjui, prokuroras įteikia šaukimą į teismą arba tiesioginį šaukimą į teismą.

Tokiu atveju gali būti taikoma specialioji tvarka: bylos nagrinėjimas supaprastinta tvarka, proceso šalių prašoma sankcija (kaltintojo ir gynėjo susitarimas dėl kaltinimų), pagreitinta arba supaprastinta tvarka priimamas nuosprendis, nuteisimas baudžiamojo įsakymo tvarka.

Baudžiamąjį procesą paprastai sudaro trys etapai: pirmoji instancija (asizų teismas, kolegialus teismas, vienasmenis teismas ir taikos teisėjas), apeliacinė instancija ir kasacinė instancija [Aukščiausiasis Teismas].

Pirmojoje instancijoje išreikalaujami visi įrodymai (liudytojų parodymai ir dokumentai), ir bylos nagrinėjimas baigiamas nuteisimu arba išteisinimu.

Galite apskųsti pirmosios instancijos teismo skirtą bausmę.

Apeliacinis teismas priima tokius sprendimus: patvirtina pirmosios instancijos teismo priimtą nuosprendį, panaikina nuosprendį ar jo dalį arba grąžina bylą pirmosios instancijos teismo teisėjui nagrinėti iš naujo.

Apeliacinio teismo sprendimas apskundžiamas, pateikiant skundą Kasaciniam teismui (Aukščiausiajam Teismui).

Kasacinis teismas paskelbia sprendimą, kuriame pareiškimas pripažįstamas nepriimtiniu arba atmetamas, nuosprendis panaikinamas negrąžinant bylos nagrinėti iš naujo arba panaikinamas ir grąžinamas pirmosios instancijos teismo teisėjui nagrinėti iš naujo.

Užbaigus visus etapus, nuosprendis įsiteisėja. Jei nuosprendžiu skiriama bausmė, ji tampa vykdytina.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio.

Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 faktų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose faktų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Įrodymų išreikalavimas
- Apklausa
- Sulaikymas, suėmimas, kardomasis kalinimas ir Europos arešto orderis
- Ikiteisminio tyrimo ir parengiamojo posėdžio pabaiga

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

[Bendrieji teisės klausimai](#)

[Baudžiamosios teisės klausimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujijimas: 24/02/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Faktų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę būti atstovaujamas advokato. Taip pat sužinosite, kuo advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje faktų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs advokato išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate sulaikytas, suimtas arba uždarytas į areštinę, galite nedelsdamas nurodyti privatų gynėją ir su juo susitikti iš karto po sulaikymo, suėmimo arba uždarymo į areštinę.

Jei esate paleistas už užstatą, galite nurodyti privatų advokatą ir su juo kalbėtis bet kuriuo metu.

Advokatą galite rasti pagal šias nuorodas:

[Nacionalinė advokatūra](#)

[Baudžiamoji teisė įvairiomis kalbomis](#)

[Italiijos baudžiamųjų bylų advokatų rūmai](#)

Jei patys gynėjo nepasirinksite, pagal specialųjį registrą jį jums paskirs teismo institucija.

Užmokestis advokatui

Nesvarbu, ar advokatą pasirinkote pats, ar jį jums paskyrė teismas, turėsite sumokėti jam už pagalbą.

Ar galiu gauti advokato paslaugas nemokamai?

Jei jūsų apmokestinamosios pajamos neviršija 10 628,16 euro, galite kreiptis dėl nemokamos teisinės pagalbos, kurios išlaidas padengs valstybė. Jei gyvenate kartu su sutuoktiniu arba kitais šeimos nariais, apmokestinamosios pajamos bus apskaičiuojamos sudedant visų šeimos narių pajamas. Tokiu atveju pajamų riba padidinama dar 1 032,91 euro ir apskaičiuojama kiekvienam kartu su suinteresuotąja šalimi gyvenančiam šeimos nariui.

Ar yra aplinkybių, kurioms esant nemokama teisinė pagalba negalima?

Nemokamos teisinės pagalbos gauti negalima:

- baudžiamosiose bylose, susijusiose su vengimu mokėti mokesčius;
- jei pareiškėjui padeda daugiau nei vienas advokatas;
- asmenims, dėl kurių galutinis nuosprendis priimtas už nusikaltimus, susijusius su mafijos struktūromis, tabako kontrabanda ir neteisėta prekyba narkotikais.

Ką turėčiau daryti, kad gaučiau nemokamą teisinę pagalbą?

Turite kreiptis į teismo, kuriame nagrinėjama byla, raštinę.

Turite užpildyti ir pasirašyti prašymą bei pateikti šią informaciją:

- prašymą suteikti nemokamą teisinę pagalbą;

- nurodyti savo ir visų jūsų šeimos narių vardus, pavardes, gimimo vietas, datas ir mokesčių mokėtojų kodus;
- pajamų už praėjusius metus iki prašymo pateikimo patvirtinimą (raštiškas pažymas);
- įsipareigojimą informuoti apie visus svarbius pajamų pasikeitimus dėl suteiktų socialinių lengvatų.

Prašymą galite pateikti asmeniškai, pridėdamas galiojančios tapatybės kortelės kopiją, arba per savo advokatą, kuris turės legalizuoti jūsų parašą. Prašymą ir prie jo pridėtą savo tapatybės kortelės kopiją galite nusiųsti ir registruotu laišku su patvirtinimu apie gavimą.

Jei esate suimtas, prašymą galite pateikti iš laisvės atėmimo vietos.

Jei jums skirtas namų areštas arba esate uždarytas į areštinę, prašymą galite pateikti kriminalinės policijos pareigūnui.

Jei esate užsienietis, atvykęs ne iš Europos Sąjungos, prie savo prašymo turite pridėti kompetentingos konsulinės įstaigos patvirtinimą apie jūsų pajamas ir prašymo teisingumą.

Jei tokio patvirtinimo gauti neįmanoma, jį galima pakeisti jūsų paties patvirtinimu. Jei jūs užsienietis ir esate suimtas, laikomas laisvės atėmimo vietoje saugumo sumetimais arba jums skirtas areštas ar namų areštas, per dvidešimt dienų nuo prašymo pateikimo dienos jūsų advokatas ar giminaitis gali pateikti konsulato patvirtinimą arba jį taip pat galima pakeisti jūsų raštišku pareiškimu.

Kas bus, jei man suteiks nemokamą teisinę pagalbą?

Jei teisėjas patenkins jūsų prašymą, privatų advokatą galėsite pasirinkti pagal specialiuosius advokatūros registrus. Galite peržiūrėti šiuos registrus kiekvieno regiono advokatūros biure.

Išlaidas, susijusias su teisine pagalba ir procesu, įskaitant vertėjo žodžiu paslaugas, padengs valstybė.

Susijusios nuorodos

[Savanoriai solisitoriai](#)

[Vidaus reikalų ministerija](#)

[Italijos baudžiamųjų bylų advokatų rūmai](#)

[Triveneto advokatūra](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/02/2020

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

ą reiškia ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas – tai veiksmai, atliekami prokuroro ir kriminalinės policijos iš karto po to, kai pranešama apie nusikaltimą arba nustatoma, kad padarytas nusikaltimas. Kad padarytas nusikaltimas, gali būti tiesiogiai nustatoma prokuroro, kriminalinės policijos pareigūno arba apie tai pareiškimu gali pranešti ieškovas ar kiti asmenys.

Kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar iš tiesų buvo padarytas nusikaltimas / pažeidimas, nustatyti atsakingą asmenį ir surinkti įrodymus ikiteisminiam tyrimui ir bylai.

Kas vykdo ikiteisminį tyrimą?

Ikiteisminį tyrimą vykdo prokuroras, kriminalinė policija ir kaltinamojo gynėjas. Taip pat yra ikiteisminio tyrimo teisėjas, užtikrinantis, kad būtų laikomasi procesinių taisyklių ir garantuojamos proceso šalių teisės.

Kokie yra pagrindiniai ikiteisminio tyrimo etapai?

Įrodymų surinkimas

Prokuratūra ir kriminalinė policija gali organizuoti ir atlikti kratas, vykdyti kontrolę, atlikti daiktų ir dokumentų poėmį, apklausti liudytojus, klausytis pokalbių telefonu, vykdyti elektroninę stebėseną ir apžiūrėti patalpas. Šių priemonių paskirtis – rasti ir gauti įrodymus. Kaltinamojo gynėjas kratą gali atlikti ieškodamas kaltinamajam naudingų įrodymų.

Apklausa

Kriminalinės policijos pareigūnas arba prokuroras gali iškviešti įtariamąjį į apklausą. Per apklausą siekiama išsiaiškinti, ar šis asmuo yra susijęs su nusikaltimu / pažeidimu.

Sulaikymas, suėmimas, kardomasis kalinimas ir Europos arešto orderis

Policija gali sulaikyti asmenį, jei jis užklumpamas darant nusikaltimą, arba sulaikyti jį po nusikaltimo padarymo, jei yra pavojus, kad jis gali pabėgti. Asmuo sulaikomas, siekiant uždaryti asmenį į areštinę ir taip išvengti, kad nebūtų daromi nauji nusikaltimai. Taip užtikrinama, kad įtariamasis nepabėgtų.

Sprendimą skirti įtariamajam kardomąjį kalinimą priima ikiteisminio tyrimo teisėjas. Taip siekiama išvengti, kad nebūtų daromi nauji nusikaltimai, sudaryti sąlygas surinkti reikiamus įrodymus ir užtikrinti, kad įtariamasis nepabėgtų.

Galiausiai policija asmenį gali sulaikyti pagal [Europos arešto orderį](#). Šio orderio paskirtis – perduoti asmenį prašančiajai valstybei.

Ikiteisminio tyrimo užbaigimas ir parengiamasis posėdis

Jei prokuroras nepateikė prašymo nutraukti bylą, užbaigus ikiteisminį tyrimą pareiškiami kaltinimai.

Tiriant sunkiausius nusikaltimus, prieš teisiamąjį posėdį vyksta parengiamasis posėdis. Šis posėdis yra tarsi filtras, padedantis įvertinti kaltinimų pagrindą ir išvengti nereikalingų teismo posėdžių. Kaltinamasis gali pasirinkti, kad jo byla būtų nagrinėjama alternatyvia tvarka be teisiamojo posėdžio. Jei jis nuteisiamas, tokiu gali būti skiriama mažesnė laisvės atėmimo bausmė.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Norėdami sužinoti, kokios yra jūsų teisės kiekvienu ikiteisminio tyrimo etapu, spustelėkite šias nuorodas:

- [1. Įrodymų surinkimas](#)
- [2. Apklausa](#)
- [3. Sulaikymas, suėmimas, kardomasis kalinimas ir Europos arešto orderis](#)
- [4. Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir parengiamasis posėdis](#)

1. Įrodymų surinkimas

Ar policija gali atlikti apžiūrą ir kratą mano namuose, automobilyje ar verslo patalpose?

Taip. Policija apžiūrą ir kratą tam tikrose vietose gali atlikti savo iniciatyva arba prokuroro prašymu, siekdama surasti ir paimiti padaryto nusikaltimo / pažeidimo įrodymus.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Taip. Kūno apžiūrai atlikti būtinas prokuroro orderis. Tačiau policija asmenį gali sulaikyti ir apieškoti savo iniciatyva.

Ar policija gali paimiti dokumentus ir daiktus, mano turimus arba esančius mano namuose, automobilyje ar verslo patalpose?

Taip. Savo iniciatyva arba pagal prokuroro išduotą orderį policija gali paimiti dokumentus ir daiktus, kurie gali būti daiktiniai įrodymai ir kurie būtini kokiam nors faktui įrodyti.

Kokios yra mano teisės per apžiūrą, kratą ir poėmį?

Jei jums atliekama kūno apžiūra arba jūs apieškomas, jums gali padėti patikimas asmuo, jei jis gali nedelsdamas atvykti. Kūno apžiūra turi būti vykdoma taip, kad būtų užtikrinama pagarba jūsų orumui.

Jei apžiūra arba krata atliekama gavus orderį, policija jums turi pateikti jo kopiją. Jei tuo momentu jūsų nėra, policija turi įteikti orderį bet kuriam tuo metu toje vietoje esančiam asmeniui. Turite teisę, kad jums padėtų advokatas, tačiau policija neprivalo jo iš anksto iškviešti.

Ar turiu teisę apskųsti poėmį?

Taip. Prašymą peržiūrai galite pateikti per dešimt dienų nuo poėmio orderio išdavimo. Šį klausimą spręs kompetentingas teismas.

Ar iš manęs bus pareikalauta pirštų antspaudų arba DNR (plaukų, seilių, kūno skysčių) mėginių?

Taip. Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, policija gali pareikalauti iš jūsų DNR mėginių ir pirštų antspaudų, kad galėtų jus identifikuoti. Jei nesutiksite, policija gali prokuroro prašyti žodinio leidimo jūsų pirštų antspaudams arba mėginiams paimti.

Pirštų antspaudų ir DNR įrodymų iš jūsų gali būti pareikalauta ir kaip įrodymų, tačiau tik tuo atveju, jei esate įtariamas padaręs sunkų nusikaltimą. Tam būtina teisėjo nutartis arba skubiais atvejais – teisėjo patvirtintas prokuroro orderis.

Ar galiu prašyti atlikti tyrimą savo gynybos tikslais?

Tyrimą jūsų gynybos tikslais turi teisę jūsų vardu atlikti advokatas, net ir pasinaudodamas privataus detektyvo pagalba.

Jis turi teisę užrašyti liudytojų pareiškimus, apžiūrėti tam tikras vietas, duoti pavedimus ekspertams ir prašyti valstybės tarnautojų pateikti dokumentus.

Liudytojų pareiškimus ir dokumentus jūsų advokatas gali pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui, prokurorui ir „Tribunale del Riesame“ (specialiajam teismui, kuris kaltinamojo prašymu peržiūri nutartis, kuriomis skiriamos prievartos priemonės, kaip antai namų areštas ar deportavimas).

Į tai bus atsižvelgiama, kai teismas priims sprendimą.

2. Apklausa

Kodėl turiu būti apklausiamas?

Jei esate įtariamas dalyvavęs darant nusikaltimą, galite būti iškviestas į apklausą, kad būtų patvirtinti įtarimai / kaltinimai.

Be to, galite pareikalauti apklausos norėdamas patikslinti savo poziciją.

Jei esate sulaikytas ar uždarytas į areštinę, spustelėkite [čia](#).

Ar prieš apklausą gausiu informaciją apie kaltinimus?

Taip. Aplinkybių, susijusių su jūsų kaltinimais, aprašymas pateikiamas šaukime atvykti į apklausą. Prieš apklausą jums bus paaiškinta, kuo esate kaltinamas ir kokių įrodymų surinkta prieš jus.

Ar turiu atsakinėti į klausimus?

Ne. Prieš apklausą policijos pareigūnas ir prokuroras turi jus informuoti, kad į klausimus atsakyti neprivalote. Tačiau į klausimus, susijusius su jūsų asmens duomenimis ir ankstesniu teistumu, atsakyti privalote.

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Turite teisę gauti vertėjo paslaugas. Vertėjas išvers klausimus ir jūsų atsakymus.

Ar galiu gauti advokato pagalbą?

Jei jūs kviečiamas į apklausą, būsite informuotas, kad turite teisę į advokato pagalbą. Jei advokato neturite, jį jums paskirs teismas. Informacijos apie tai, kaip gauti advokato paslaugas, rasite [1 faktų suvestinėje](#).

Advokatas (asmeninis arba paskirtas teismo) privalo jums padėti per visą apklausą.

Policija jums gali užduoti klausimus iš karto po nusikaltimo padarymo, net jei jūsų advokatas nedalyvauja, tačiau tokiu atveju neprivalote atsakyti į klausimus. Jei atsakysite, jūsų atsakymai gali būti panaudoti kaip įrodymai tyrimo veiksmams tęsti.

3. Sulaikymas, suėmimas, kardomasis kalinimas ir Europos arešto orderis

Kodėl mane gali sulaikyti?

Policija gali jus sulaikyti, jei jūs užklumpamas darantis nusikalstamą veiką, tai yra tuo metu, kai darote nusikaltimą, arba jei esate pagaunamas iš karto po nusikaltimo padarymo.

Be to, jus užklupus darant nusikaltimą, policija gali jus suimti, jei jūs įtariamas padaręs nusikaltimą ir yra pagrįstas pagrindas manyti, kad galite pabėgti.

Ikiteisminio tyrimo teisėjas gali priimti nutartį dėl jūsų kardomojo kalinimo, jei yra svarių įrodymų, kad esate kaltas padaręs nusikaltimą, ir yra pavojus, kad galite trukdyti vykdyti teisingumą, padaryti kitų nusikaltimų ar ruošiatės pabėgti.

Ar galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Taip. Iš karto jus sulaikius, suėmus ar uždarius į areštinę, policija privalo jus informuoti, kad galite turėti advokatą. Policija jūsų advokatai arba, jei jo neturite, teismo paskirtam advokatai turi nedelsdama paskambinti. Informacijos apie tai, kaip gauti advokato paslaugas, rasite [1 faktų suvestinėje](#).

Turite teisę kuo greičiau pasikalbėti su advokatu.

Jei į areštinę esate uždarytas dėl išimtinių priežasčių, teismo institucijos jūsų pokalbį su advokatu, jei esate sulaikytas arba suimtas, gali atidėti ne daugiau kaip 48 valandoms, o jei esate uždarytas į areštinę – 5 dienoms.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariais?

Taip. Jei duosite leidimą, policija susisieks su jūsų giminaičiais.

Ar būsiu apklaustas? Ar turėčiau teikti informaciją?

Jei esate sulaikytas arba suimtas, policija jus gali apklausti dalyvaujant jūsų advokatai, tačiau atsakyti į klausimus nebūsite verčiamas.

Jums bus pranešta apie kaltinimus ir įrodymus prieš jus.

Teisėjas jus gali apklausti posėdyje, kuriame bus svarstomas suėmimo klausimas, tačiau atsakinėti neprivalote. Be to, apklausos galite pareikalauti ir pats.

Tuo atveju, jei jums skirtas kardomasis kalinimas, teisėjas privalo jus apklausti per 5 dienas nuo kardomojo kalinimo pradžios (tai vadinama kardomojo kalinimo apklausa). Dalyvauti privalo jūsų advokatas ir vertėjas. Į klausimus atsakyti neprivalote.

Daugiau informacijos rasite [2 faktų suvestinėje „Apklausa“](#).

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Turite teisę gauti vertėjo paslaugas. Vertėjas išvers klausimus ir jūsų atsakymus.

Kiek ilgai galiu būti laikomas policijoje?

Sulaikymas arba suėmimas policijos nuovadoje gali trukti ne ilgiau negu 24 valandas. Per šį laikotarpį policija jus turi uždaryti į areštinę. Teisėjas patvirtina sulaikymą arba suėmimą posėdyje, kuris turi įvykti per 48 valandas nuo sulaikymo. Pasibaigus šiam posėdžiui, teisėjas gali priimti nutartį jus paleisti arba jums skirti kardomąją priemonę.

Ar galiu apskųsti nutartį dėl kardomųjų priemonių?

Taip. Per 10 dienų nuo nutarties priėmimo galite prašyti kompetentingo kolegialaus teismo šią nutartį peržiūrėti. Bus surengtas teismo posėdis, kuriame turėsite teisę dalyvauti ir reikalauti jus išklaudyti. Šio teismo sprendimą Kasaciniam teismui galite apskųsti per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos.

Kas atsitiks, jei būsiu suimtas pagal Europos arešto orderį?

Jei kuri nors valstybė narė dėl jūsų yra išdavusi [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas kitoje valstybėje narėje ir po posėdžio Apeliaciniam teisme perduotas prašančiajai valstybei.

Policija gali jus sulaikyti savo nuožiūra arba remdamasi Apeliacinio teismo priimta nutartimi jus suimti.

Turite teisę pasirinkti advokatą. Jei advokato neturite, jį jums skirs teismas. Su jūsų advokatu ir ambasada turi būti susisiektas nedelsiant.

Teisėjas turi jus apklausti dalyvaujant advokatai ir vertėjui per 48 valandas, kai jus sulaikė policija, arba per 5 dienas nuo nutarties skirti jums kardomąjį kalinimą priėmimo dienos.

Apeliacinio teismo posėdis turi įvykti per 20 dienų nuo jūsų sulaikymo dienos. Šiame posėdyje bus priimtas sprendimas, ar jus perduoti prašančiajai valstybei, ar ne. Šį sprendimą galite apskųsti Kasaciniam teismui.

4. Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir parengiamasis posėdis

Kas bus pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Jei prokuroras nepareikalaus nutraukti bylos, jums bus pranešta apie ikiteisminio tyrimo pabaigą. Būsime informuotas, jei jūsų nusikaltimas teisingas taikos teisėjui.

Galite susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir prieš jus pateiktų įrodymų nuorašais. Galite teikti gynybos paaiškinimus ir įrodymus bei prašyti dar vienos apklausos.

Jei prokuroras nepareikalaus nutraukti bylos, pranešus apie ikiteisminio tyrimo pabaigą, būsite patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Jei padarytas nesunkus nusikaltimas, prokuroras įteiks jums šaukimą atvykti tiesiogiai į teisiamąjį posėdį. Kitais atvejais prašymas nagrinėti bylą teisme bus pateiktas ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Ką reiškia parengiamasis posėdis?

Parengiamojo posėdžio paskirtis – patvirtinti jums pateiktus kaltinimus.

Tai atliekama uždarytame teismo posėdyje, dalyvaujant prokurorui ir jūsų advokatui. Jei pageidaujate, taip pat galite dalyvauti posėdyje ir būti išklaustas. Teisėjas gali išklausti liudytojus ir reikalauti pateikti tam tikrus dokumentus. Šio posėdžio pabaigoje teisėjas gali nutraukti bylą arba atiduoti ją nagrinėti teismui arba asizų teismui.

Ar turiu teisę turėti advokatą?

Taip, jums privaloma advokato pagalba.

Daugiau informacijos rasite [1 faktų suvestinėje](#).

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Prašymas jūsų bylą atiduoti teismui ir kaltinimai turi būti išversti į jūsų kalbą. Jei dalyvausite teismo posėdyje, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos.

Ar turiu asmeniškai dalyvauti?

Ne, galite nuspręsti nedalyvauti.

Ar įmanoma apsieiti be teisiamojo posėdžio?

Taip. Parengiamajame posėdyje galite prašyti teisėjo, kad byla būtų nagrinėjama supaprastinta tvarka. Šie posėdžiai yra uždari, ir sprendimas priimamas remiantis rašytiniais įrodymais. Jei būsite nuteistas, bausmė bus sumažinta trečdaliu.

Teisiamojo posėdžio galima išvengti ir sudarius susitarimą dėl bausmės sumažinimo su prokuroru (kaltintojo ir gynėjo susitarimas dėl kaltinimų).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokių atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/02/2020

3. Mano teisės teismo proceso metu

ur vyks teisminis bylos nagrinėjimas?

Bylą nagrinės atitinkamos instancijos teismo, kuriam teisinga byla, teisėjas.

Taikos teisėjai ir vienasmeniai teismai yra kompetentingi nagrinėti nesunkius nusikaltimus. Sunkesnių nusikaltimų bylas nagrinėja kolegialūs teismai. Nusikaltimai, keliantys didelį pavojų visuomenės saugumui, kaip antai nužudymas ir terorizmas, teisingi asizų teismui.

Teismo posėdžiai turi būti vieši. Priešingu atveju jie laikomi netinkamais.

Tam tikrais atvejais teisėjas gali priimti sprendimą, kad teisiamasis posėdis arba jo dalys vyktų uždarytame posėdyje. Galite prašyti apklausti liudytoją uždarytame posėdyje tuo atveju, jei viešajame teismo posėdyje būtų pažeistas jūsų privatumas dėl su byla nesusijusių aplinkybių.

Sprendimą priims tas pats teisėjas, kuris nagrinėja bylą. Asizų teisme sprendimas bus priimtas kartu su prisiekusiaisiais.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme?

Jums pareikšti kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme.

Prokuroras gali jums pareikšti naujus kaltinimus, jei paaiškėja, kad nusikalstama veika skiriasi nuo aprašytosios kaltinamajame akte, arba jei išaiškėja tuo pačiu metu padarytas kitas nusikaltimas / pažeidimas ar sunkinančios aplinkybės.

Galite prašyti tam tikro laiko pasiruošti gynybai.

Kas bus, jei prisipažinsiu kaltas?

Italijos teisinėje sistemoje nėra tikimasi kaltės prisipažinimo.

Jei nenorite, kad vyktų teisišasis posėdis, ir pageidaujate mažesnės bausmės, galite prašyti prokuroro sudaryti susitarimą dėl bausmės (kaltinamojo ir gynėjo susitarimas dėl kaltinimų). Prašymą turite pateikti parengiamajame posėdyje arba, jei jis nerengiamas, teismo posėdžio pradžioje.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Teisme neprivalote dalyvauti.

Jūsų dalyvavimas gali būti būtinas tam tikriems konkrečioms veiksams, pavyzdžiui, jus pripažinti liudytoju.

Jei tokiu atveju neatvyksite į teismą, teisėjas gali priimti nutartį dėl jūsų atvesdinimo į teismą.

Jei pageidaujate dalyvauti, tačiau negalite to padaryti dėl rimtų priežasčių (pavyzdžiui, ligos), jūsų advokatas gali pateikti prašymą posėdį atidėti.

Taip pat galite dalyvauti tik kai kuriuose posėdžiuose. Jei neatvyksite nors į vieną privalomą posėdį, teismas nuosprendį priims jums nedalyvaujant.

Jei nesuprantate kalbos, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos.

Advokato pagalba privaloma, ir jis turi dalyvauti teisišajame posėdyje.

Turite teisę turėti asmeninį advokatą. Jei neturite galimybių jam sumokėti, galite kreiptis nemokamos teisinės pagalbos (gynybos išlaidas padengs valstybė).

Jei asmeninio advokato nenurodysite, jį jums skirs teismas.

Daugiau informacijos rasite [1 faktų suvestinėje](#). Advokato galite atsisakyti bet kuriuo metu. Kad pakeistumėte teismo jums paskirtą advokatą, turite gauti teisėjo nutartį ir nurodyti priežastis.

Nagrinėjant bylą teisme, turite teisę tylėti.

Jei prokuroras arba kuri nors iš proceso šalių reikalauja jus apklausti, galite sutikti arba atsisakyti.

Teisę pasisakyti turite bet kuriuo teismo posėdžio metu.

Turite teisę į tai, kad jums būtų užduoti klausimai.

Jei nesakysite tiesos, sankcijų nebus imtasi, tačiau teisėjas į tai gali atsižvelgti jūsų nenaudai.

Jei kaltinate kitus, turite būti tikras, jog jūsų pareiškimai yra teisingi. Jei meluosite, galite būti apkaltintas šmeižtu.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Teismo posėdžio pradžioje prokuroras, jūsų advokatas ir bet kuri kita proceso šalis prašys teisėjo leisti pateikti įrodymus.

Jūsų advokatas gali nesutikti su įrodymais, kuriuos prašo pateikti kitos proceso šalys.

Jūsų advokatas gali prašyti apklausti liudytojus ir ekspertus bei išreikalauti pateikti įrodymus. Tai gali būti įrodymai, kuriuos jūsų advokatas surinko atlikdamas tyrimą dėl jūsų gynybos. Daugiau informacijos rasite [2 faktų suvestinėje](#). Liudytojai ir ekspertai apklausiami kryžminėje proceso šalių apklausoje.

Jūsų advokatas klausimus gali užduoti ir kaltinimą palaikantiems liudytojams, ir jūsų liudytojams.

Jūsų advokatas gali pateikti atskirtimus į liudytojų pirmiau padarytus pareiškimus. Į parodymų, duotų iki teismo ir teisme, skirtumus teisėjas atsižvelgs nustatydamas, ar liudytojas yra patikimas, ar ne.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Teisėjas gali atsižvelgti į jūsų ankstesnį teistumą.

Galite būti kaltinamas kaip recidyvistas. Tokiu atveju, jei būsite nuteistas, jums bus skirta griežtesnė bausmė.

Į teistumą kitose valstybėse narėse gali būti atsižvelgta, jei jis pripažįstamas Italijoje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui, prokuroras, jūsų advokatas ir bet kurios kitos šalys sako baigiamąsias kalbas ir pateikia prašymus.

Teisėjas paskelbia nuosprendį ir iš karto perskaito kaltinimus.

Galite būti išteisintas arba nuteistas.

Jei esate nuteisiamas, galite būti nubaustas bauda arba laisvės atėmimu, arba ir bauda, ir laisvės atėmimu.

Bausmės vykdymą teisėjas gali atidėti.

Laisvės atėmimo bausmė, kurios vykdymas neatidedamas, yra vykdytina tik tada, kai nuosprendis įsiteisėja.

Jei, teisėjo nuomone, tai yra būtina, gali būti duotas sutikimas arba reikalaujama jums taikyti prevencinį areštą laisvės atėmimo vietoje arba areštiniėje. Daugiau informacijos rasite [2 faktų suvestinėje](#).

Bylą nagrinėjant taikos teisėjui, gali būti skirtos baudos, namų areštas ir viešieji darbai.

Lygtinis nuteisimas netaikomas.

Taikos teisėjas bausmę gali pakeisti deportavimu.

Koks nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Nuo pažeidimo / nusikaltimo nukentėjęs asmuo baudžiamajame procese gali dalyvauti padedamas advokato.

Advokatas dalyvauja teisme, gali reikalauti įrodymų, apklausti liudytojus ir ekspertus.

Jei esate nuteisiamas, teisėjas gali jums priteisti atlyginti padarytą žalą nukentėjusiajam.

Be to, teisėjas gali nuspręsti, kad padaryta žala nukentėjusiajam yra atlygintina nedelsiant.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

[Bendrieji teisės klausimai](#)

[Baudžiamosios teisės klausimai](#)

[Italijos baudžiamųjų bylų advokatų rūmai](#)

[Žmogaus teisės](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/02/2020

4 - Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

r galiu pateikti skundą?

Jūs ir jūsų advokatas galite apskųsti bet kurią bausmę, išskyrus baudą.

Apeliacinis skundas turi būti pateiktas jus nuteisusiam teisėjui per 15–45 dienų terminą nuo nuosprendžio paskelbimo arba įregistravimo dienos.

Skunde privalote nurodyti jo pagrindus ir su bausme susijusius klausimus, kuriuos skundžiate.

Skundas bus nagrinėjamas Apeliaciniame teisme arba Apeliaciniame asizų teisme (it. *Corte d'Assise d'Appello*).

Kokie bus padariniai, jei pateiksi skundą?

Jei apskųsite bausmę, ji nebus vykdoma tol, kol sprendimas neįsiteisės.

Kad pateikėte apeliacinį skundą, nereikš, kad būsite paleistas, jei pateikdamas skundą esate laisvės atėmimo vietoje. Tokiu atveju Apeliacinis teismas jūsų skundą išnagrinės per kuo trumpesnį laiką. Bet kuriuo kitu atveju tai priklausys nuo teismo darbo krūvio.

Apeliacinis teismas sprendimą priims tik dėl esamų įrodymų.

Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo iš naujo teismas gali priimti tik išimtinėmis aplinkybėmis. Turimais įrodymais gali būti nuspręsta remtis tik tuo atveju, jei tai yra būtina sprendimui priimti. Galite apeliacinio teismo posėdyje prašyti nagrinėti nenumatytus arba naujus įrodymus, paaiškęs pirmosios instancijos teismui priėmus nuosprendį.

Jei pirmosios instancijos teismo posėdyje nedalyvavote ir galite įrodyti, kad negalėjote to padaryti arba kad jums buvo nežinoma, jog vyksta teisiamasis posėdis, teismas gali priimti sprendimą nagrinėti bylą iš naujo.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Teismo posėdyje turi dalyvauti jūsų advokatas. Jūs galite dalyvauti, tačiau neprivalote to daryti.

Turite teisę gauti vertėjo paslaugas.

Teismui nusprendus bylą nagrinėti iš naujo, bus iš naujo tiriami visi įrodymai.

Nuosprendį teismas paskelbs, proceso šalims pasakius baigiamąsias kalbas.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei teismas apeliacinį skundą pripažins priimtiniu, bausmė arba jos dalis gali būti panaikinta arba pakeista.

Jei teismas apeliacinio skundo nepriims, bus paliktas galioti bylą nagrinėjusio pirmosios instancijos teismo nuosprendis.

Jei apeliacinėje instancijoje būsite išteisintas, bendra tvarka kompensacijos negausite.

Ar galiu apskųsti Apeliacinio teismo sprendimą?

Šį sprendimą galite apskųsti Kasaciniam teismui.

Kasacinį skundą galite pateikti pats arba per savo advokatą, jei jis registruotas „Albo dei patrocinanti in Cassazione“ (specialiajame Kasacinio teismo advokatų registre).

Skundas turi būti pateiktas Apeliaciniam teismui per 15–45 dienų terminą.

Skundą galima pateikti tik griežtai nustatytais atvejais ir tik dėl teisinių klaidų.

Teismo posėdžiai gali būti uždari arba vieši.

Kasacinis teismas sprendimą priima remdamasis teismo dokumentais.

Kasacinis teismas gali nepriimti skundo arba jį atmesti, panaikinti apskųstą teismo sprendimą perduodamas jį arba neperduodamas jo nagrinėti iš naujo. Jei byla turi būti nagrinėjama iš naujo, ji bus grąžinta pirmosios instancijos teismo teisėjui.

Kas bus, kai nuosprendis įsiteisės?

Nuosprendis bus galutinis, jei per įstatymuose nustatytus terminus jo neapskųsite Apeliaciniam teismui ar Kasaciniam teismui arba Kasaciniam teismui priėmus sprendimą, kuriuo atmestas jūsų apeliacinis skundas.

Nuosprendis įsiteisėja, kai jis tampa galutinis.

Jis įregistruojamas Teistumo duomenų tarnyboje.

Jei jums skirta bausmė yra bauda, turėsite sumokėti tarnybos nurodytą sumą.

Jei būsite nuteistas laisvės atėmimo bausme, bausmės vykdymo neatidedant, prokuroras pateiks vykdomąjį dokumentą.

Jei jums bus skirti treji metai laisvės atėmimo arba mažiau, prokuroras bausmės vykdymą gali atidėti ir jums pranešti apie savo sprendimą.

Dėl laisvės atėmimo pakeitimo kitokia priemone per 30 dienų galite kreiptis į „Tribunale di Sorveglianza“ (lygtinio atleidimo nuo bausmės klausimus nagrinėjantį teismą). Jei yra nustatytos kokios nors sąlygos, galite prašyti, kad būtumėte perduotas socialinio darbuotojo priežiūrai, kad jums būtų skirtas namų areštas arba priežiūra reabilitacijos ir prevencijos centre.

Jei prašymo nepateiksite arba jis bus atmestas, turėsite atlikti jums skirtą bausmę.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas ilgesne negu dvejų metų laisvės atėmimo bausme, teisėjas gali pritaikyti saugumo priemonę – deportavimą.

Teisėjas gali pakeisti laisvės atėmimo bausmę deportavimu ir uždraudimu atvykti į šalį, jei esate nuteistas arba buvo sudarytas kaltintojo ir gynėjo susitarimas dėl dvejų metų laisvės atėmimo bausmės ir nėra galimybės bausmės vykdymą atidėti.

Deportuojama bus iš karto, net jei nuosprendis nėra galutinis. Kompetentinga institucija – „Questore“ (nacionalinės policijos provincijos policijos viršininkas).

Deportuojamas galite būti ir tuo atveju, jei jau esate laisvės atėmimo įstaigoje ir liko atlikti trumpesnę nei dvejų metų laisvės atėmimo bausmę. Nutartį priima „Tribunale di Sorveglianza“ teisėjas. Šį sprendimą galite apskųsti „Tribunale di Sorveglianza“.

Ar informacija apie kaltinimus ir (ar) nuosprendį bus įtraukta į mano teistumo duomenis?

Teistumo duomenyse registruojami galutiniai nuosprendžiai.

Įrašas panaikinamas, kai jums sukanka 80 metų arba po jūsų mirties.

Jis panaikinamas ir tuo atveju, jei byla peržiūrima.

Taikos teisėjo priimti nuosprendžiai bus panaikinti praėjus penkeriems metams nuo sankcijos skyrimo, jei buvo skirta bauda, arba praėjus dešimčiai metų, jei buvo skirta kitokia bausmė ir per nustatytą laikotarpį nebuvo padarytas naujas nusikaltimas / pažeidimas.

Dėl Teistumo duomenų tarnybos įrašų ir pažymų klaidų ištaisymo galite kreiptis į kompetentingą teismą. Jei gimėte užsienyje, kompetentingas yra Romos teismas

Jei esu nuteistas, ar galiu vėl būti teisiamas už tą patį nusikaltimą?

Jei jus nuteisė Italijos teisėjas, nuosprendis yra galutinis ir Italijoje nebegalite būti teisiamas už tą patį nusikaltimą.

Jei esate nuteistas užsienio valstybės teisėjo, o nusikaltimas / pažeidimas padarytas Italijoje, galite vėl būti teisiamas Italijoje.

Susijusios nuorodos

[☞ Bendrieji teisės klausimai](#)

[☞ Vidaus reikalų ministerija](#)

[☞ Bendrieji klausimai ne piliečiams](#)

[☞ Baudžiamosios teisės klausimai](#)

[☞ Nacionalinė policija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/02/2020

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Kelių eismo kodekse / taisyklėse numatytos dvi pažeidimų kategorijos: pažeidimai ir administraciniai pažeidimai.

Pažeidimai, tokie kaip vairavimas neblaiviam, vertinami ir baudžiami pagal tokias pačias taisykles, kaip ir baudžiamosiose bylose.

Už nesunkius pažeidimus (pavyzdžiui: nustatyto greičio viršijimą ar automobilių statymo pažeidimus) taikoma administracinė tvarka, kuri bus paaiškinta toliau šioje faktų suvestinėje.

Kas nagrinėja tokius pažeidimus?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus nagrinėja kelių policija, nacionalinė policija, karabinieriai (it. *Carabinieri*), mokesčių policija (it. *Guardia di Finanza*) ir municipalinė policija (it. *Polizia Municipale*). Tam tikrais atvejais baudą jums gali skirti ir savanoriai kelių eismo prižiūrėtojai (it. *ausiliari del traffico*).

Kokia tvarka taikoma?

Jei įmanoma, iš karto surašomas ir jums įteikiamas kaltinamasis aktas.

Jei ne – pranešimas jums bus atsiųstas per 150 dienų nuo pažeidėjo arba asmens, turinčio sumokėti baudą (paprastai savininko), identifikavimo.

Kokios sankcijos gali būti skirtos?

Paprastai iš jūsų reikalaujama sumokėti baudą.

Gali būti skirtos ir kitos administracinės sankcijos, pavyzdžiui, jums gali būti atimta teisė vairuoti arba uždrausta vairuoti tam tikrą laiką.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar taikomos kokios nors atskiros taisyklės?

Jei vairuojate automobilį su užsienio valstybės valstybiniais numeriais, jei bus leista, galite iš karto sumokėti sumažintą baudą (minimali sankcija). Tokiais atvejais skundo pateikti negalite.

Kita galimybė – sumokėti užstatą (it. *cauzione*), kurio suma būtų lygi minimaliai sankcijai, jei transporto priemonė registruota vienoje iš ES valstybių narių, arba visais kitais atvejais – pusei didžiausios sankcijos sumos. Skundą pateikti galite net ir tuo atveju, jei užstatą sumokėjote.

Jei užstato nesumokėsite, jūsų automobilis bus laikinai areštuotas. Tokiu atveju turėsite sumokėti už automobilio areštą ir negalėsite juo naudotis, kol nesumokėsite visų pirmiau nurodytų sumų.

Jei automobilis neareštuojamas, pranešimas apie pažeidimą užsienyje gyvenantiems asmenims pateikiamas per 360 dienų nuo jo surašymo dienos.

Kas yra kelių policijos pranešimas (it. verbale)?

Kelių policijos pranešimas – tai oficialus dokumentas, kuriame surašomos aplinkybės ir nustatomos sankcijos.

Tai yra neabejotinas policijos pareigūno pranešime esančių faktų įrodymas.

Galite atsisakyti jį pasirašyti arba paimti. Atsisakymas bus užfiksuotas, tačiau tai nepakeis pranešimo galiojimo.

Ar galiu pateikti skundą?

Skundą pateikti gali asmuo, kurio vardas ir pavardė nurodyti pranešime, ir tai gali būti pažeidėjas arba automobilio savininkas.

Skųstis galite prefektui arba taikos teisėjui.

Skundas prefektui per 60 dienų turi būti pateiktas asmeniškai arba registruotu laišku su įteikimo patvirtinimu, atsiųstu į pažeidimo apylinkės prefekto biurą arba asesorių įstaigą.

Skundas taikos teisėjui per 60 dienų nuo pranešimo apie pažeidimą dienos turi būti pateiktas asmeniškai arba registruotu laišku su įteikimo patvirtinimu, atsiųstu į pažeidimo apylinkės taikos teisėjo raštinę. Teisme dalyvauti turėsite asmeniškai arba per savo advokatą. Priešingu atveju procesas negalios.

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Kadangi tai yra administraciniai pažeidimai, jie neįtraukiami į jūsų teistumo duomenis.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 24/02/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Kipras

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (el) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapyj jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamasis arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informaciją apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamąjo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka.

- Asmenį, kuris įtariamasis dalyvavęs nusikaltime, gali apklausti policija. Policija yra atsakinga už nusikaltimo tyrimą.
- Įtariamasis gali būti sulaikytas teismui priėmus nutartį dėl sulaikymo, išskyrus atvejus, kai jis sulaikomas užklupus darant nusikalstamą veiką.
- Prieš apklausiant policijoje, įtariamasis turi būti informuojamas apie teisę turėti gynėją ir supažindamas su savo teisėmis.
- Baigiant ikiteisminį tyrimą, jei nustatomi įtariamojo kaltės įrodymai, policija jam pareiškia oficialius kaltinimus. Jei padaryta sunki nusikalstama veika, sprendimą dėl baudžiamąjo persekiojimo priima generalinis prokuroras. Policija šiuos įgaliojimus visais atvejais vykdo vadovaujant Generalinei prokuratūrai, kuri pagal Konstituciją turi teisę pradėti, vykdyti, perimti, tęsti arba nutraukti baudžiamąjį procesą.
- Kaltinamąjį aktą, kuriame aprašoma nusikalstama (-os) veika (-os), policija pateikia tvirtinti apygardos teisėjui. Jį patvirtinus, kaltinamasis nurodytą dieną šaukiamas į teismą.
- Baudžiamosios bylos, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą, gali būti nagrinėjamos: a) supaprastinta tvarka vieno teisėjo apygardos, kurioje padarytas nusikaltimas, teisme, b) pateikus informaciją asizų teisme (angl. *Assize Court*) – trijų apygardos teismo teisėjų, pirmininkaujant apygardos teismo pirmininkui.
- Jei procesas supaprastintas, kaltinamasis nustatytą dieną turi atvykti į teismą ir atsakyti į kaltinimą (-us) – prisipažinti arba nepripažinti esąs kaltas. Bylose, kurias asizų teismas nagrinėja paskirtą dieną, apygardos teismo teisėjas gali atlikti parengtinę apklausą. Parengtinė apklausa gali būti nevykdoma, jei generalinis prokuroras patvirtina, kad ji nebūtina. Dabar parengtinės apklausos dažniausiai nevykdomos.
- Nukentėjusieji turi teisę kreiptis į teismą privataus kaltinimo tvarka.
- Už visą baudžiamąjį procesą, įskaitant teisę nutraukti bylą, atsakinga Generalinė prokuratūra.
- Kipre nėra prisiekusiųjų teismo.
- Jei teismas per apklausą nustato, kad kaltinamasis negali gintis teisme dėl sutrikusios psichikos arba nepakaltinamumo, gali būti priimta nutartis dėl jo gydymo psichikos sveikatos įstaigoje.

- Kaltinamasis gali pareikšti pirminius prieštaravimus kaltinimui dėl a) bylos dalyko neteismingumo teismui arba teritorinės jurisdikcijos nebuvimo, b) ankstesnio išteisinimo arba nuteisimo už tą pačią veiką (-as), c) suteiktos malonės, d) kaltinimų neišsamumo arba dvigubų kaltinimų.
- Tame pačiame kaltinamajame akte kaltinimai už susijusias nusikalstamas veikas gali būti pateikti keliems asmenims. Jei tai laikoma neteisinga, teismas gali priimti nutartį teismo nagrinėjimo tikslais kaltinimus atskirti.
- Teisiamasis posėdis pradedamas nuo kaltinimą palaikančios šalies įrodymų. Kaltinimą palaikančiai šaliai pateikus argumentus, teismas sprendžia, ar procesas pradedamas. Jei taip, kaltinamasis teismo yra kviečiamas pateikti gynybos argumentus ir yra supažindinamas su teise tylėti, padaryti pareiškimą arba duoti parodymus prisiekus. Kaltinamasis bet kuriuo metu gali teikti savo gynybos įrodymus. Naudojimas teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių. Gynybos pusei išdėdėčius savo argumentus, šalys gali pasakyti baigiamąsias kalbas ir teismas priima nuosprendį.
- Gali būti vykdoma visų parodymus pagal priesaiką davusių liudytojų apklausa.
- Teismo procese būtina vadovautis teisingo bylos nagrinėjimo normomis. Nekaltumo prezumpcija galioja per visą teismo procesą. Įrodinėjimo pareiga visais atvejais tenka kaltinimą palaikančiai bylos šaliai. Jei teisiamojo posėdžio pabaigoje teismas negali padaryti neabejotinos išvados dėl kaltinamojo kaltės, jis turi būti išteisinamas.
- Jei kaltinamasis nuteisiamas, skiriama bausmė.

Išsamesnę informaciją apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ja tik skirta susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija ne vaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reiktų pateikti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Sulaikymas ir krata

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

- Bausmių rūšys

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Kipro Respublikos teisės tarnyba](#)

[Kipro Aukščiausiasis Teismas](#)

[Kipro policija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate įtariamas nusikaltimu, turite teisę tartis su advokatu. Jei jums pateikti kaltinimai dėl nusikalstamos veikos, turite teisę į advokato atstovavimą per teisminį nagrinėjimą. Visais atvejais turite teisę naudotis paties pasirinkto advokato paslaugomis.

Advokato ir kliento bendravimas yra konfidencialus. Susitikimai vyksta kitiems asmenims nedalyvaujant ir informacija be jūsų sutikimo negali būti atskleista.

Užmokestis advokatui

Jei už nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, gali būti skiriama ilgesnė negu vienerių metų laisvės atėmimo bausmė, turite teisę gauti teisinę pagalbą per visus teismo bylos nagrinėjimo etapus.

Jei kreipėtės dėl teisinės pagalbos, teismas sprendimą, ar skirti teisinę pagalbą pagrįsta, priims remdamasis išvada dėl socialinės ir ekonominės padėties, kurią teismo nurodymu parengia socialinė tarnyba.

Jei turite teisę gauti teisinę pagalbą, advokatą galite pasirinkti iš sąrašo, kurį parengė [Kipro advokatų asociacija](#). Informaciją apie advokatų sąrašą gausite teismo, kuriame jums iškelta byla, sekretoriatai. Jei advokato iš sąrašo nepasirinksite, advokatą jums gali skirti teismas.

Klaidingų duomenų apie materialinę padėtį pateikimas siekiant gauti teisinę pagalbą užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Tokiu atveju privalėsite atlyginti valstybei teisinės pagalbos išlaidas, o teismas tuo klausimu gali priimti nutartį.

Skundus dėl advokato padarytų elgesio kodekso pažeidimų galite teikti [Kipro advokatų asociacijos](#) drausmės tarybai.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos informacija apie teisinę pagalbą](#)

[Kipro advokatų asociacija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti su nusikaltimu susijusius faktus ir aplinkybes.

Paprastai ikiteisminį tyrimą vykdo policija. Išimtiniais atvejais tyrimo ekspertus gali skirti Ministrų taryba arba generalinis prokuroras. Sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą paprastai priima policija, vadovaudamasi bendraisiais generalinio prokuroro nurodymais. Jei tai baudžiamoji byla dėl sunkaus nusikaltimo, sprendimą priima generalinis prokuroras.

Tyrimas pradedamas policijai gavus informacijos, kad padaryta (-os) baudžiamoji (-osios) veika (-os).

Policija apžiūri nusikaltimo vietą ir surenka reikiamą informaciją bei medžiagą. Taip pat apklausiami visi informacijos apie nusikaltimą turintys asmenys ir paimami jų parodymai.

Jei yra įrodymų, kad galite būti susijęs su nusikaltimu, policija jus gali apklausti prieš sulaikymą arba sulaikiusi.

Kada ir kaip policija gali pareikalauti iš manęs informacijos?

Jei, policijos manymu, turite su nusikaltimu susijusios informacijos, jūsų gali būti paprašyta atvykti į policijos nuovadą duoti parodymų arba pateikti reikšmingus dokumentus. Jei atsisakysite atvykti, jums gali būti įteiktas rašytinis pranešimas. Neatvykimas be priežasties užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Ar man bus išaiškintos mano teisės?

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, prieš apklausą turite būti informuotas taip: „Neprivalote nieko sakyti, jei nenorite. Tai, ką pasakysite, bus užfiksuota raštu ir gali būti pateikta kaip įrodymai“. Jei esate nepilnametis, jums taip pat turi būti pranešta apie teisę susisiekti su tėvais arba globėjais.

Galite būti sulaikytas teismui priėmus nutartį dėl sulaikymo, o kai kuriomis aplinkybėmis ir be teismo nutarties. Žr. [čia](#).

Kokia informacija man bus suteikta, jei būsiu sulaikytas?

Jums turi būti pranešta apie sulaikymo priežastis, nebent tai būtų neįmanoma dėl jūsų smurtinio elgesio.

Kas vyks po to, kai būsiu sulaikytas?

Per 24 valandas, jei nebūsite išleistas anksčiau, turite būti nuvedintas į teismą.

Kas vyks, jei dėl manęs yra išduotas Europos arešto orderis?

Išduodant Europos arešto orderį, vadovaujamosi įstatymuose nustatyta tvarka ir pateikiama įstatymuose reikalaujama informacija. Jis turi būti išduotas suimti prašančios valstybės teisminės institucijos. Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Ar būsiu laikomas suimtas, ar mane paleis?

Jei policija mano, kad turėtumėte būti suimtas, ji turi kreiptis į apygardos teismą dėl suėmimo ir laikymo areštinėje ne ilgiau kaip aštuonias dienas. Šis terminas gali būti pratęstas, tačiau iš viso suėmimas negali trukti ilgiau negu tris mėnesius.

Teismas gali priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, jei yra įrodymų, kad esate susijęs su tam tikro (-ų) nusikaltimo (-ų) padarymu. Teismas taip pat atsižvelgs į tai, ar suėmimas yra būtinas tyrimui, ir į jūsų teisę į laisvę.

Ar galiu apskųsti sprendimą dėl suėmimo?

Šį sprendimą galite apskųsti. Skundą būtina pateikti per dešimt dienų.

Kas bus, jei neatsakysiu į policijos klausimus?

Naudojimasis teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių.

Per policijos apklausą negali būti bauginama arba užduodami vis tie patys klausimai.

Ar galiu per apklausą turėti advokatą?

Neturite teisės turėti advokatą per policijos atliekamą apklausą. Teisę nedelsiant telefonu konfidencialiai pasikalbėti su pasirinktu advokatu turite tuo atveju, jei esate sulaikytas.

Nemoku valstybinės kalbos. Ar galiu gauti vertėjo paslaugas?

Įstatyme numatyta, kad jums turi būti užtikrintos vertimo į kalbą, kurią gerai suprantate ir mokate, paslaugos.

Ar galiu susisiekti su giminaičiu arba draugu?

Turite teisę susisiekti su giminaičiu arba pasirinktu asmeniu. Jei esate nepilnametis, taip pat turite teisę bendrauti su tėvais arba globėjais dalyvaujant policijai. Tėvams arba globėjams bus pranešta apie jūsų suėmimą.

Galimybė susisiekti su draugais arba giminaičiais gali būti atidėta dvylikai valandų, jei yra pagrindas įtarti, kad pasinaudojus šia teise nedelsiant po sulaikymo:

- bus sunaikinti įrodymai;
- bus sutrukdyta su tuo pačiu nusikaltimu susijusio (-ių) kito (-ų) asmens (-ų) sulaikymui arba
- dėl to pasislėps kitas (-i) įtariamasis (-ieji) arba bus padarytas kitas nusikaltimas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo ambasada?

Jei esate iš kitos valstybės, turite teisę susisiekti su savo ambasada arba konsulu. Jei atstovybės nėra, turite teisę susisiekti su [Ombudsmeno įstaiga](#) arba [Nacionaline žmogaus teisių apsaugos organizacija](#).

Ar suėmimo metu galiu kreiptis į gydytoją?

Jei sulaikymo arba suėmimo metu jums būtina medicinos pagalba, policija turi užtikrinti, kad jus apžiūrėtų gydytojas, – kad prireikus būtumėte nugabentas į ligoninę. Turite teisę pasirinkti gydytoją.

Ar turiu būti Kipre, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Jei gyvenate užsienyje, pagal įstatymą neprivalote būti, kol policija atlieka tyrimą. Tačiau įstatyme kol kas nenumatyta galimybė dalyvauti tyrime naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Galite išvykti iš šalies, išskyrus atvejus, kai yra išduotas jūsų arešto orderis.

Ar per tyrimą gali būti atlikta krata mano namuose ar verslo patalpose?

Krata jūsų namuose arba patalpose gali būti atlikta tik tuo atveju, jei gautas kratos orderis arba jei jūs pateikėte rašytinį sutikimą dėl kratos.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Kūno apžiūra taip pat gali būti atliekama. Ją atlieka tos pačios lyties asmuo. Žr. [čia](#).

Ar policija gali paimti mano pirštų atspaudus, DNR mėginius ir pan.?

Jei esate suimtas, policija, vykdydama tyrimą, turi įstatyme numatytą teisę atlikti matavimus, daryti nuotraukas, imti pirštų atspaudus, delnų atspaudus, rašysenos pavyzdžius, nagų, plaukų ir seilių mėginius.

Atsisakymas yra baudžiamoji veika, už kurią gali būti skiriamas laisvės atėmimas arba bauda. Jums sutikus, policija taip pat gali paimti jūsų kraujo arba šlapimo mėginius. Jei nesutiksite, teismas nutartimi gali duoti leidimą šiuos mėginius paimti prižiūrint medikui.

Ar privalėsiu dalyvauti atpažinimo procedūroje?

Jei esate teisėtai suimtas, policija, gali jūsų pareikalauti dalyvauti atpažinimo procedūroje.

Ar galiu skųstis dėl policijos elgesio su manimi?

Skundas dėl policijos elgesio gali būti pateiktas [Nepriklausomai įtarimų ir skundų dėl policijos veiksmų tyrimo institucijai](#).

Kas vyks pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Policija gali jums pareikšti kaltinimus, jei ikiteisminio tyrimo pabaigoje bus pakankamai įrodymų, kad būtų iškelta baudžiamoji byla. Prieš pareiškiant kaltinimus, vėl turite būti informuotas apie teisę tylėti. Galite prisipažinti esąs kaltas arba neprisipažinti, taip pat galite pasilikti teisę tai padaryti teisme. Kaltinamasis aktas bus pateiktas teismui.

Kaltinamajame akte pateikti kaltinimai gali skirtis nuo pirminių.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jei esate išteisintas arba nuteistas už nusikaltimą, už jį negalite būti teisiamas dar kartą. Jūsų negali pripažinti kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuri tuo metu, kai padaryta, nebuvo laikoma nusikalstama.

Nėra taisyklės, kuri draustų pateikti jums kaltinimus dviejų skirtingų valstybių teismuose. Tačiau tai labai neįprasta ir galite pareikšti prieštaravimą dėl šio proceso bet kuriame iš tokių teismų.

Kas vyks pirmajame teismo posėdyje?

Jei esate šaukiamas atvykti į teismą, turite teisę susipažinti su liudytojų parodymais ir kitais policijos per tyrimą surinktais dokumentais, įskaitant tuos, kuriais remiasi kaltinimą palaikanti bylos šalis.

Prokuroras gali prašyti į teismą pakviesti papildomų liudytojų, tačiau apie tai turi būti tinkamai informuojamas gynėjas.

Kokios informacijos apie mano teistumą gali būti pareikalauta?

Jūsų ankstesnio teistumo duomenys paprastai nėra pateikiami teismui.

Jei esate teistas už nusikaltimą, į panašius teistumus bus atsižvelgiama nustatant bausmę ([žr. 5 duomenų suvestinę](#)).

Teisė sulaikyti ir atlikti kratą

Policijos teisė sulaikyti

[Kipro Konstitucijoje](#) numatyta, kad asmuo gali būti teisėtai sulaikytas tik tinkamai motyvuota teismo nutartimi. Visos baudžiamojo proceso nuostatos, kuriose numatomas sulaikymas be teismo nutarties, turi būti aiškinamos atsižvelgiant į šią konstitucinę normą.

Policija dėl arešto orderio gali kreiptis į apygardos teismo teisėją. Policija privalo pateikti patvirtinimą, kad yra įrodymų, jog jūs esate įtariamasis padaręs nusikaltimą ir jus būtina sulaikyti baudžiamajam tyrimui.

Arešto orderis nėra išduodamas savaime. Teisėjas turi diskrecijos teisę ir privalo suderinti teisę į asmens laisvę bei visuomenės saugumą.

Arešto orderis galioja tol, kol yra įvykdomas arba panaikinamas teisėjo.

Policijos teisė atlikti kratą

Kratai jūsų namuose ar verslo patalpose atlikti būtinas kratos orderis, išskyrus atvejus, kai duodate konkretų rašytinį sutikimą dėl kratos. Kratos orderyje turi būti nurodytos priežastys. Jį išduoda apygardos teismo teisėjas, remdamasis pagal priesaiką policijos pateikta informacija. Teisėjas turi įsitikinti, kad yra pagrįstos priežastys išduoti kratos orderį.

Policijos pareigūnas turi teisę sustabdyti jūsų automobilį ir jį apieškoti, jei:

- pagrįstai mano, kad gali būti rasta narkotikų;
- reikia patikrinti, ar automobilyje negabenamos sprogstamosios medžiagos arba neteisėti ginklai.

Kūno apžiūrą turi atlikti tos pačios lyties policijos pareigūnas.

Policijos pareigūnas, pagrįstai manydamas, kad turite narkotinių medžiagų, turi teisę jus sustabdyti ir apieškoti, o radęs narkotikų – suimti.

Teisės apskųsti arešto arba kratos orderio išdavimą neturite.

Susijusios nuorodos

[Respublikos teisės tarnyba](#)

[Kipro Aukščiausiasis Teismas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

ur vyks teisišiamasis posėdis?

Bylą nagrinės apygardos, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas.

Teismo posėdis bus viešas, jei teismas nepriims nutarties dėl uždaro posėdžio. Priežastys, dėl kurių teisišiamasis posėdis gali būti uždaras, nurodytos [Konstitucijoje](#).

Kipre nėra prisiekusiųjų teismo. Sprendimus dėl teisės taikymo ir aplinkybių priima teismas, kurį sudaro profesionalūs teisėjai.

Ar per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti kaltinimai?

Kaltinimai per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti, jei sutinka teismas. Tai gali įvykti, jei kaltinime esanti informacija yra nepakankama arba siekiama suderinti kaltinimus su įrodymais.

Nauji kaltinimai per teisminį nagrinėjimą gali būti pateikiami, jei jie paaiškėja iš įrodymų ir teismas su tuo sutinka. Tokiu atveju posėdis gali būti atidėtas, kad galėtumėte pasiruošti gynybai.

Jei teismo proceso pabaigoje įrodyta tik dalis kaltinimo ir tai yra atskiras nusikaltimas, galite būti nuteistas už nusikaltimą nekeičiant kaltinimų. Nekeičiant kaltinimo taip pat galite būti nuteistas už pasikėsinimą padaryti nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas. Teismo proceso pabaigoje teismas gali priimti nutartį, kad remiantis įrodymais turi būti pateikta papildomų kaltinimų, ir jus nuteisti nekeisdamas kaltinamojo akto. Dėl to neturi būti padaryta klaidų vykdant teisingumą.

Vykstant teismo procesui, jei teismas sutinka, galite pakeisti savo argumentus dėl kaltinimų arba jų dalies. Jei prisipažinsite kaltas pagal kai kuriuos kaltinimus, teismas nagrinės bylą pagal likusius kaltinimus. Jei prisipažinsite kaltas pagal visus kaltinimus, teismas pereis tiesiogiai prie bausmės skyrimo proceso.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Turite teisę, kad byla būtų nagrinėjama per trumpiausią įmanomą laiką teisingai ir viešai pagal įstatymus sudaryto nepriklausomo ir nešališko teismo.

Teismo sprendimas turi būti motyvuotas ir paprastai yra skelbiamas viešame posėdyje, išskyrus atvejus, kai tai pakenktų teisingumo interesams.

Jei jūs kaltinamas nusikaltimu, turite šias konstitucines teises:

- būti skubiai ir išsamiai jums suprantama kalba informuotas apie pateikiamo kaltinimo pobūdį ir pagrindą;
- turėti pakankamai laiko ir galimybių pasirengti gynybai;
- gintis pats ar padedamas paties pasirinkto gynėjo arba, jei neturite pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti ir kai tai reikalinga teisingumo interesams, nemokamai gauti advokato pagalbą;
- pats apklausti kaltinimo liudytojus ir reikalauti, kad gynybos liudytojams būtų taikomos tokios pat sąlygos kaip kaltinimo liudytojams;
- nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu nesuprantate teismo procese vartojamos kalbos arba ja nekalbate.

Ar privalau dalyvauti teisiame posėdyje?

Jei jums įteiktas šaukimas atvykti į teismą, dalyvauti privalote. Jei nedalyvausite, bus išduotas jūsų arešto orderis.

Ar būsiu laikomas suimtas, ar mane paleis vykstant teismo procesui?

Paprastai per teismo procesą, išskyrus sunkių nusikaltimų atveju, teisiameis paleidžiamas už užstatą. Suėmimas gali būti skiriamas, jei yra didelė rizika, kad paleistas neatvyksite į teisiameį posėdį. Paleisti už užstatą gali būti atsisakyta, jei yra grėsmė, kad paleistas darys naujus nusikaltimus.

Jei atsisakoma paleisti už užstatą ir byla nagrinėjama apygardos teisme, negalite būti suimtas ilgiau nei aštuonioms dienoms iki kito teismo posėdžio. Bylą nagrinėjant asizų teisme (angl. – *Assize court*), suėmimo terminas neribojamas.

Sprendimą atsisakyti paleisti už užstatą galite apskųsti. Skundą būtina pateikti per dešimt dienų.

Vykstant teisminiam nagrinėjimui, jūsų suėmimo terminas nėra apibrėžtas. Tačiau byla turi būti išnagrinėta per protingą terminą.

Gyvenu kitoje valstybėje narėje. Ar galiu dalyvauti teisiame posėdyje naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Nėra nuostatos dėl dalyvavimo baudžiamajame procese naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar turėsiu advokatą, kuris man atstovautų teisiame posėdyje?

Nėra privaloma, kad teismo procese jums atstovautų advokatas. Turite teisę gintis pats. Jei jums atstovauja advokatas, turite teisę jį pakeisti bet kuriame teismo proceso etape.

Jeigu neturite lėšų advokatui, jums gali būti skirta nemokama teisinė pagalba, jei tai tarnauja teisingumo interesams.

Jei teisiama jame posėdyje jums atstovauja advokatas, jis pateikia jūsų gynybos argumentus. Jei ginatės pats, turite tokias pat teises, įskaitant teisę tylėti ir atsisakyti duoti parodymus prieš save.

Koks mano vaidmuo teisiama jame posėdyje?

Kaltinimą palaikančiai pusei pristačius savo argumentus, turite teisę teismui pareikšti, kad kaltinimai nepagrįsti dėl kurios nors iš šių priežasčių:

- nėra nusikaltimo sudėties įrodymų;
- kaltinimo pusės įrodymai pasirodė esantys nepatikimi ir nepakankami tikram apkaltinamajam nuosprendžiui priimti.

Jei teismas jūsų argumentams pritaro, būsite išteisintas ir neprivalėsite pateikti gynybos argumentų.

Teismui nusprendus, kad kaltinimai pagrįsti, turite būti supažindinamas su savo teisėmis:

- duoti parodymus prisiekus. Tokiu atveju būsite apklaustas ir kaltinimą palaikančios pusės;
- neprisiekus duoti parodymus nuo teisiama jų suolo. Tokiu atveju jūsų kryžminė apklausa nebus vykdoma;
- tylėti. Naudojimasis teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių.

Ar galiu pakviesti savo liudytoją?

Nepaisant to, ar duosite parodymus, ar ne, turite teisę pakviesti savo liudytoją.

Jei nuspręsite duoti parodymus pagal priesaiką ir jums bus užduodamas menamas klausimas, teismas turės jus įspėti, kad turite teisę neatsakyti.

Kas atsitiks, jei teisme sakysiu netiesą?

Jei teisiama jame posėdyje duosite melagingus parodymus, sulaužysite priesaiką, o už tai yra baudžiama laisvės atėmimu.

Kokios yra mano teisės dėl man pareikštų kaltinimų?

Turite teisę ginčyti kaltinimą palaikančios šalies įrodymus apklausdamas jos liudytojus. Taip pat galite ginčyti įrodymus.

Kokių įrodymų galiu pateikti savo naudai?

Galite pateikti gynybos įrodymų, kurie svarbūs byloje nagrinėjamiems klausimams ir yra priimtini. Jei bus iškeltas jūsų reputacijos klausimas, galite pasikviesti gynybos liudytoją duoti parodymų dėl jūsų reputacijos.

Ar galiu pasisamdyti privatų detektyvą rinkti man palankių įrodymų?

Taip, galite. Surinkti įrodymai teismui gali būti pateikti pagal tokias pat taisykles, kaip ir bet kurie kiti įrodymai.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Duomenys apie jūsų teistumą teisiama jame posėdyje negali būti atskleisti, išskyrus atvejus, kai nuspręsite pateikti įrodymus ir ginčyti remdamasis savo reputacija, kryžminėje apklausoje keldamas klausimą dėl kaltinimą palaikančios šalies liudytojo reputacijos.

Jūsų ankstesnio nusikaltimo įrodymai teisme gali būti pateikti, jei nusikaltimas, dėl kurio nagrinėjama byla, yra panašus į kitus jūsų padarytus nusikaltimus.

Į teistumą kitose valstybėse narėse gali būti atsižvelgta, išskyrus atvejus, kai teistumas yra išnykęs.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teismo proceso pabaigoje šalys pasako baigiamąsias kalbas ir teismas priima nuosprendį.

Teismas jus gali nuteisti arba išteisinti.

Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis, turite teisę kreiptis į teismą prieš paskiriant bausmę, kad ji būtų sumažinta.

Informacijos apie galimas bausmes rasite [čia](#).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiama jame posėdyje?

Nukentėjusysis teisiama jame posėdyje neturi jokio specifinio vaidmens, tačiau jis gali būti pakviestas duoti parodymų apie nusikaltimo aplinkybes ir dėl jo patirtą sužalojimą, žalą ir nuostolius.

Bausmės skyrimo etape kaltinimą palaikanti pusė gali paprašyti liudytojo apibūdinti nusikaltimo pasekmes. Jei sutiksite liudytojui atlyginti arba liudytojas bus pasiruošęs atleisti už nusikalstamą veiką, bausmė jums gali būti sumažinta.

Bausmių rūšys

Įvairių bausmių, kurias gali skirti Kipro teismai, sąrašas:

- **Laisvės atėmimas**, t. y. įkalinimas valstybinėje laisvės atėmimo įstaigoje nustatytam terminui.
- **Periodinis laisvės atėmimas**. Jei jūs nuteistas už nusikaltimą, už kurį skiriama ne didesnė kaip trejų metų laisvės atėmimo bausmė, jums gali būti skirtas periodinis laisvės atėmimas ne daugiau kaip 52 savaitėms. Laisvė atimama kas savaitę nuo penktadienio 8.00 val. iki pirmadienio 17.00 val.
- **Lygtinis nuteisimas**. Jei jums skirta laisvės atėmimo bausmė yra dveji metai arba mažiau, jos vykdymas gali būti atidėtas trejiems metams, nustatant sąlygas. Jei tas sąlygas pažeisite, bus taikoma pirminė laisvės atėmimo bausmė ir gali būti kitų pasekmių.
- **Probacija**. Teismas gali skirti probaciją 1–3 metų laikotarpiui ir nustatyti, kad jus turi prižiūrėti probacijos pareigūnas. Nepilnamečiams nusikaltėliams taikomos specialios įstatymų nuostatos.
- **Nepilnamečiai nusikaltėliai**. Baudžiamojon atsakomybėn gali būti traukiama nuo 14 metų. 14–18 metų asmenims laisvė atimama retai.
- **Nutartis dėl nepilnamečio paėmimo iš šeimos**. Jei vienas iš tėvų arba už nepilnamečį atsakingas asmuo nuteisiamas už tam tikrus nusikaltimus, teismas gali priimti nutartį dėl vaiko įkurdinimo saugioje vietoje. Tokiu atveju už vaiką tampa atsakingas socialinės priežiūros departamento vadovas.
- **Nutartis dėl gydymo nuo narkotikų priklausomybės**. Asmeniui, nuteistam už nusikaltimą, susijusį su narkotikais, gali būti skiriamas gydymas narkomanijos gydymo centre ir neskiriama jokia kita bausmė su sąlyga, kad asmuo su tuo sutinka.
- **Užtikrinimas, kad atvyksite į teisiąjį posėdį**. Tokiu atveju tam tikram laikui nustatomi teismo įpareigojimai. Pažeidęs įpareigojimą galite būti teisiamas ir už įpareigojimo pažeidimą, ir už padarytą nusikaltimą.
- **Teismo įpareigojimas tam tikrą laiką laikytis viešosios tvarkos**.
- **Draudimas lankytis sporto renginiuose**. Jei esate nuteistas dėl smurtavimo futbolo rungtynėse arba kokiose nors kitose sporto varžybose, paskyręs bausmę teismas gali papildomai uždrausti lankytis futbolo arba kitose sporto rungtynėse.
- **Nusikalstamu būdu įgytų pajamų konfiskavimas**.
- **Teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas**. Nuteisus dėl eismo taisyklių pažeidimo, jums gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę. Tai yra bausmė, papildanti bet kurią kitą teismo skiriamą bausmę.
- **Teisės turėti arba naudoti medžioklinį šautuvą atėmimas**. Tai gali būti taikoma, jei jūs nuteistas už neteisėtą ginklo naudojimą medžioklėje.
- **Konfiskavimas**. Gali būti priimtas sprendimas konfiskuoti neteisėtai valdomus arba nusikalstamu būdu įgytus daiktus.
- **Neteisėto statinio nugriovimas**. Teismas gali priimti sprendimą nugriauti neteisėtai pastatytą statinį.

Susijusios nuorodos

[Vyrtaisybės interneto svetainė su nuoroda į Konstituciją](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

r galiu apskųsti nuosprendį?

Turite besąlyginę teisę apkaltinamąjį nuosprendį ir skirtą bausmę apskųsti Aukščiausiajam Teismui. Nuosprendis, priimtas jums prisipažinus kaltu, negali būti apskųstas, išskyrus atvejus, kai kaltinime aprašytos aplinkybės faktiškai nėra nusikalstamos.

Kokie terminai taikomi?

Nuosprendis ir (arba) bausmė apeliaciniu skundu gali būti apskųsti per dešimt dienų nuo nuosprendžio priėmimo dienos. Apeliacinis skundas pateikiamas apygardos teismo, kuriame buvo nagrinėjama byla, kanceliarijoje ir Aukščiausiojo Teismo kanceliarijoje, jei byla nagrinėjo asizų teismas.

Kokie yra apeliacinio skundo pagrindai?

Nuosprendis skundžiamas šiais pagrindais:

- pažeistos įprastos teisingo teismo normos;
- atsižvelgiant į esamus įrodymus, nuosprendis yra nepagrįstas;
- teismo nuosprendyje netinkamai pritaikytas įstatymas;
- padaryta esminė teismo klaida.

Bausmė skundžiama šiais pagrindais:

- bausmė yra iš esmės neteisinga: teismas netinkamai įvertino aplinkybes, netinkamai pritaikė įstatymą arba abiem atvejais;
- bausmė yra akivaizdžiai per didelė arba akivaizdžiai neadekvati.

Apeliacine tvarka skundžiamo nuosprendžio arba bausmės pagrindai turi būti išsamiai išaiškinti ir pagrįsti skunde.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu apeliacinį skundą?

Jei pasinaudosite teise pateikti apeliacinį skundą, jūsų nuosprendis arba bausmė liks galioti, kol apeliacinis skundas bus išnagrinėtas.

Paprastai apeliacinis skundas išnagrinėjamas per 6–12 mėnesių.

Įrodymai apeliacine tvarka paprastai nėra vertinami. Nauji įrodymai gali būti nagrinėjami, jei ne dėl jūsų kaltės jie paaiškėjo tik pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui. Įrodymai turi būti svarbūs teisminiam bylos nagrinėjimui ir susiję su jūsų nekaltumu.

Kas atsitiks išnagrinėjus apeliacinį skundą?

Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka šalys turi teisę pateikti teismui argumentus, patvirtinančius arba paneigiančius apeliacinį skundą. Pagrindiniai argumentai pateikiami raštu prieš posėdį. Pradinė byla apeliacine tvarka nėra persvarstoma, nagrinėjamas pirmosios instancijos teismo nuosprendžio pagrįstumas.

Koks gali būti teismo sprendimas?

Aukščiausiasis Teismas gali:

- patenkinti apeliacinį skundą ir panaikinti nuosprendį;
- priimti dalį apeliacinio skundo ir patvirtinti kitas nuosprendžio dalis, kuriomis jūs pripažintas kaltu pagal tam tikrus kaltinimus;
- atmesti apeliacinį skundą;
- panaikinti nuosprendį, nuteisti jus už kitą nusikaltimą, jei tai labiau tinka remiantis įrodymais, ir paskirti naują bausmę;
- priimti apeliacinį skundą ir grąžinti bylą nagrinėti tam pačiam arba kitam teismui.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Apeliacinį skundą dėl nuosprendžio patenkinus, apkaltinamasis nuosprendis ir bausmė panaikinami. Priešingu atveju skundas dėl nuosprendžio atmetamas. Pateikus apeliacinį skundą dėl bausmės, Aukščiausiasis Teismas turi teisę bausmę sumažinti, pakeisti, modifikuoti arba iš dalies pakeisti. Jei skundas dėl nuosprendžio ir (arba) bausmės nėra patenkiamas, Aukščiausiasis Teismas turi teisę nurodyti, kad laisvės atėmimo bausmė turi būti skaičiuojama nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos.

Ar turėsiu teisę dar kartą kreiptis į aukštesnį arba kitą teismą?

Trečiosios instancijos teismo nėra. Išnagrinėjus apeliacinį skundą, jūsų turimos teisių gynimo priemonės yra išnaudotos. Jeigu pažeistos kurios nors iš teisių, garantuojamų [Europos žmogaus teisių konvencijoje](#), ir visos nacionalinės teisių gynimo priemonės išnaudotos, galite kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą.

Ar gausiu kompensaciją, jei pirminis sprendimas buvo neteisingas?

Jei jūsų apeliacinis skundas dėl nuosprendžio patenkinamas ir tam tikrą laiką jau praleidote laisvės atėmimo įstaigoje, pagal įstatymą turite teisę reikalauti kompensacijos dėl nuostolių, kuriuos patyrėte negalėdamas dirbti.

Ar išliks įrašas apie teistumą, jei skundas bus patenkintas?

Jei nuosprendis bus panaikintas apeliacine tvarka, įrašo apie teistumą nebus.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Jei laisvės atėmimo bausme jūs nuteistas Kipre, atlikti bausmės galite būti išsiųstas į savo valstybę, jei jums skirta ilgesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Išimtinėmis aplinkybėmis šis apribojimas gali būti netaikomas. Jums apie tai bus pranešta, kai jau būsite laisvės atėmimo įstaigoje.

Perdavimas jūsų valstybei narei nėra savaiminis. Pageidavimą bausmę atlikti savo valstybėje turite išreikšti pateikdamas prašymą arba nuosprendį priėmusioje valstybėje (Kipre), arba savo valstybėje narėje.

Išimtiniais atvejais, kai viena iš valstybių mano, kad perduoti būtina dėl jūsų amžiaus, fizinės arba psichinės būklės, tai gali būti padaryta be jūsų sutikimo.

Perdavimo sąlygos nustatytos [Konvencijoje dėl nuteistųjų asmenų perdavimo](#). Svarbiausia sąlyga – veika arba neveikimas, už kurį jūs nuteistas, turi būti laikoma nusikaltimu pagal bausmę vykdančios valstybės teisę.

Jus perdavus jūsų valstybei narei, visi su laisvės atėmimu susiję klausimai reguliuojami pagal tos valstybės įstatymus, o ne pagal bausmę paskyrusios valstybės įstatymus. Perdavimui būtinas jūsų sutikimas, išskyrus minėtas išimtis.

Apskūsti sprendimą perduoti jus į gyvenamosios vietos valstybę atlikti bausmės negalima.

Ar mane gali vėl teisti už tą patį nusikaltimą, jei esu nuteistas?

Negalite būti du kartus teisiamas už tą patį nusikaltimą, nepaisant to, ar jis padarytas Kipre, ar kitoje valstybėje narėje. Principas, pagal kurį draudžiama antrą kartą traukti atsakomybėn už tą patį nusikaltimą, yra pagrindinė teisė, garantuojama Kipro Konstitucijoje.

Kokia informacija apie kaltinimus atsispindės mano teistumo duomenyse?

Teistumo duomenų registrą tvarko policija. Kiekvienas naujas teistumas įtraukiamas į jūsų teistumo duomenis. Teistumo duomenų registras visų pirma tvarkomas ir naudojamas bausmių skyrimo tikslais. Baudžiamieji kaltinimai, pagal kuriuos nepriimtas apkaltinamasis nuosprendis, nefiksuojami.

Laikas, kurį registre bus saugomi duomenys apie jūsų teistumą, priklauso nuo bausmės rūšies ir gali svyruoti nuo penkerių iki dvylikos metų.

Duomenis apie jūsų teistumą policija gali turėti be jūsų sutikimo. Negalite prieštarauti dėl to, kad jūsų teistumas įtraukiamas į registrą.

Susijusios nuorodos

[Konvencija dėl nuteistųjų asmenų perdavimo](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Sunkūs ir nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai traktuojami taip, kaip ir bet kurie kiti pažeidimai. Paprastai skiriamos baudos. Pakartotinai Kelių eismo taisykles pažeidusiems asmenims gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę. Dauguma nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimų nagrinėjami administracine tvarka.

Kas nagrinėja Kelių eismo taisyklių pažeidimus?

Daugelis nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir susijusių nusižengimų gali būti nagrinėjami administracine tvarka skiriant įstatymų nustatytą baudą.

Viršijus greičio apribojimus, vairuojant, kai kalbama telefonu, ir dėl kai kurių kitų nesunkių pažeidimų jūsų vairuotojo pažymėjimas taip pat pažymimas baudos taškais. Gavus daugiau negu dvylika baudos taškų, byla perduodama teismui. Jei nesutinkate su paskirta bauda arba baudos taškais, jums gali būti iškelta baudžiamoji byla teisme.

Apie tai, kad paskirta bauda, jums gali pranešti policijos pareigūnas, savivaldybės arba vietos eismo prižiūrėtojas. Pažeidus transporto priemonės statymo taisykles, pranešime turi būti nurodytas pažeidimas ir jūs informuojamas, kad, nesumokėjęs per 15 dienų, bauda bus padidinta dvigubai.

Jei baudos nesumokėsite per 30 dienų, galite būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Baudos gali būti skiriamos už Kelių eismo taisyklių pažeidimus, kuriuos padaro pėstieji, dviratininkai ir motorinių transporto priemonių vairuotojai. Baudos dydis nustatytas įstatyme.

Administracinė bauda, jei su ja sutinkate, negali būti apskūsta. Tačiau jei neigiate padaręs pažeidimą, institucijų atstovai gali kreiptis į teismą, kad pažeidimas būtų įrodytas. Teismo sprendimą galima apskūsti apeliacine tvarka, kaip ir bet kurį kitą su baudžiamuoju nusikaltimu susijusį sprendimą.

Administracine tvarka skirta bauda gali būti išieškota, kaip ir teismo paskirta bauda. Už šiuos pažeidimus teistumas neatsiranda.

Kas vyks, jei byla bus perduota teismui?

Byla teisinga apygardos, kurioje padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, teismui.

Teismo nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimo nagrinėjimo tvarka yra tokia pati kaip ir bet kurios kitos baudžiamosios veikos.

Teismas gali skirti:

- baudą;
- laisvės atėmimą;
- teisės vairuoti transporto priemonę atėmimą.

Kitų valstybių narių piliečiai už nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus atsako tokia pat tvarka kaip ir Kipro piliečiai.

Nuosprendį ir bausmę, paskirtus už nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, galima skūsti tokia pat tvarka ir tais pačiais pagrindais, kaip ir visais kitais atvejais.

Susijusios nuorodos

[Vairavimas Kipre – Kipro kelių eismo taisyklės: pažeidimai, baudos ir taškai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Latvija

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (lv) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 faktų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka:

- Ikiteisminis tyrimas
- Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn
- Bylos nagrinėjimas pirmosios instancijos teisme
- Bylos peržiūrėjimas Apeliaciniame teisme
- Bylos peržiūrėjimas Aukščiausiajame Teisme
- Neįsiteisėjusių teismo sprendimų peržiūra

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse.

Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patarimo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reiktų paduoti skundą, rasite šiose faktų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Ikiteisminis tyrimas
- Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn
- Tam tikri procesiniai veiksmai

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamasis įstatymas](#)

[Valstybės policija](#)

[Prokuratūra](#)

[Latvijos advokatūra](#)

[Latvijos teismai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Kaip gauti teisinę pagalbą

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (lv) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Faktų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę būti atstovaujama advokato. Taip pat sužinosite, kaip advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje faktų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs advokato išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei jums reikia advokato, kreipkitės į [Latvijos advokatų tarybą](#). Ji turi ir gali jums pateikti Latvijoje praktikuojančių [advokatų sąrašą](#).

Nepaisant to, ar esate uždarytas areštineje, ar ne, už procesą atsakingai institucijai (tyrėjui / prokurorui / teismui) galite nurodyti, kad pageidaujate gauti teisinę pagalbą. Gausite informaciją apie budinčius advokatus arba budinčiam advokatui bus pranešta, kad jums būtina teisinė pagalba, ir ji bus kuo skubiau jums suteikta.

Geriausia, kad jūs arba jūsų giminaičiai susitartų su advokatu, kuris byloje jums atstovaus tiek, kiek bus būtina.

Užmokestis advokatui

Advokato teikiamos paslaugos yra mokamos, ir klientas bei advokatas dėl užmokesčio susitaria raštu. Jei nesudarėte sutarties su advokatu, reikiamą teisinę pagalbą suteiks valstybė ir už ją bus sumokėta iš valstybės biudžeto.

Susijusios nuorodos

- [Baudžiamojo proceso įstatymas](#)
- [Advokatūros įstatymas](#)
- [Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas](#)
- [Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo taisyklės](#)
- [Latvijos advokatūra](#)
- [Teisinės pagalbos tarnyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (lv) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

okie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminio tyrimo paskirtis – išsiaiškinti:

- ar padarytas nusikaltimas;

- kam pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo;
- ar galima ikiteisminį tyrimą nutraukti, užbaigti arba atiduoti medžiagą teismui.

Ikiteisminį tyrimą sudaro du etapai: tyrimas ir patraukimas baudžiamojon atsakomybėn.

Tyrimą vykdo skirtingos policijos institucijos, įskaitant [Valstybės policiją](#), [Valstybės saugumo policiją](#), [Finansų policiją](#), [Karo policiją](#), [Pataisos įstaigų valdybą](#), [Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biurą](#), [Valstybės sienos apsaugos tarnybą](#), muitinės institucijas, atviroje jūroje esančių laivų kapitonus, užsienio teritorijose dislokuotų Nacionalinių ginkluotųjų pajėgų padalinių vadus. Tyrimą vykdo vietovės, kurioje padarytas nusikaltimas, institucija. Tyrimą vykdyti gali ir [prokuratūra](#).

Baudžiamojon atsakomybėn traukia [baudžiamojo persekiojimo institucijos](#).

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Išsamesnės informacijos apie savo teises kiekvienu baudžiamojo proceso ikiteisminio tyrimo etapu rasite spustelėję šias nuorodas:

- [1. Ikiteisminis tyrimas](#)
- [2. Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn](#)
- [3. Tam tikri procesiniai veiksmai](#)

1. Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminio tyrimo paskirtis

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar padarytas nusikaltimas, kam pateikti kaltinimą dėl nusikaltimo ir ar tyrimas gali būti nutrauktas.

Su jumis dirbs tyrėjas (dažniausiai policijos pareigūnas). Ikiteisminio tyrimo metu galite būti suimtas 48 valandoms ir saugumo sumetimais uždarytas į areštinę.

Bendras ikiteisminiam tyrimui ir patraukimui baudžiamojon atsakomybėn skirtas terminas priklauso nuo nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, sunkumo (nuo 6 iki 22 mėnesių, numatant galimybę jį pratęsti dar 6 mėnesiams). Jei šio termino nepakanka, visos kardomosios priemonės ir jūsų nuosavybės teisių suvaržymai turi būti panaikinti.

Ar būsiu informuotas apie tai, kas vyksta?

Tyrimą atliekantis policijos pareigūnas turi jus informuoti apie tai, kas vyksta.

Ar bus suteiktos vertėjo paslaugos, jei nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate vietos kalbos, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos. Tuo pasirūpins policijos pareigūnas arba prokuroras. Vertėjas išvers viską, kas būtina: dokumentus, jūsų pokalbį su tyrėju ir advokatu bei jūsų parodymus.

Kuriuo etapu galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Jei nemokate vietos kalbos, advokato paslaugos jums nėra privalomos, tačiau patartinos, nes galite nežinoti vietos situacijos ir įstatymų. Galite pasirinkti advokatą pats arba paprašyti tyrimą atliekančio pareigūno skirti budintį advokatą.

Jei esate suimtas, advokatas bus pakviestas jums atstovauti per 48 valandas. Procese dalyvaujantiems užsienio advokatui patartina atstovauti kartu su vietos advokatu.

Vertėjo paslaugos bus suteiktos kuo skubiau, nes vertėjo dalyvavimas būtinas ir apklausai, ir tam, kad jums būtų paaiškinta situacija.

Ar bus prašoma, kad pateikčiau informaciją? Ar turėčiau ją pateikti?

Turite teisę pateikti informaciją, tačiau tai nėra jūsų pareiga. Turite teisę tylėti, ir tai negali būti panaudota prieš jus ar vertinama kaip atsisakymas bendradarbiauti tyrime.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jūsų parodymai bus vertinami kartu su kitais byloje esančiais įrodymais. Neprivalote duoti parodymų prieš save. Turite teisę daryti pareiškimus, kurie, jūsų nuomone, yra būtini. Galite atsisakyti duoti parodymus.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu arba draugu?

Jei esate suimtas, turite teisę prašyti tyrėjo nedelsiant pranešti jūsų šeimos nariams, kitiems gimineičiai arba mokymosi įstaigai ir kt.

Ar galiu kreiptis į gydytoją, jei tai būtina?

Taip. Vykdamas ikiteisminį tyrimą užtikrinama žmogaus teisių apsauga.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Turite teisę reikalauti, kad būtų pranešta jūsų ambasadai / konsulinei įstaigai.

Esu iš kitos valstybės. Ar privalau dalyvauti vykdamas ikiteisminį tyrimą?

Privalote dalyvauti vykdamas ikiteisminį tyrimą. Ar ikiteisminio tyrimo procese galima dalyvauti naudojantis vaizdo ryšio arba konferencijų telefonu priemonėmis, sprendžia tyrimą atliekantis pareigūnas.

Ar galiu būti išsiųstas į savo valstybę?

Toks reikalavimas įstatyme neįtvirtintas, tačiau išsiuntimas iš Latvijos Respublikos gali būti skirtas kaip bausmė. Išsiuntimas gali būti vykdomas tik remiantis teismo nutartimi.

Ar būsiu laikomas suimtas, ar būsiu paleistas?

Sprendimą dėl jūsų suėmimo ikiteisminio tyrimo teisėjas turi priimti per 48 valandas nuo jūsų sulaikymo. Galite būti suimtas, jei už padarytą nusikaltimą jums gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė ir jokiais kitomis kardomosiomis priemonėmis negalima užtikrinti, kad:

- nevenssite ikiteisminio tyrimo, teismo ar sprendimo vykdymo;
- netrukdysite ikiteisminiam tyrimui;
- nedarysite kitų nusikaltimų.

Prieš priimdamas sprendimą dėl jūsų suėmimo, ikiteisminio tyrimo teisėjas jus išklausys. Turite teisę teikti dokumentus, patvirtinančius, kad jūsų suėmimas yra nepagrįstas. Jums bus užtikrintas advokato ir vertėjo dalyvavimas.

Ar galiu išvykti iš šalies, kai vykdomas ikiteisminis tyrimas?

Iš šalies galite išvykti tik gavę tyrimą vykdančio pareigūno leidimą (dažniausiai raštišką).

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau pirštų antspaudus, genetinės medžiagos (DNR) (pvz.: plaukų, seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių?

Informaciją apie savo [teises rasite spustelėję šią nuorodą](#).

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Informaciją apie savo [teises rasite spustelėję šią nuorodą](#).

Ar krata gali būti atlikta mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir t. t.?

Informaciją apie savo [teises rasite spustelėję šią nuorodą](#).

Ar galiu pateikti skundą?

Ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą turite teisę apskųsti teismo pirmininkui. Tyrėjo / prokuroro veiksmus galite apskųsti vadovaujančiam arba atitinkamai vyresniajam prokurorui.

Skundus dėl tyrėjo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimų turite pateikti per 10 dienų, tačiau dėl jų veiksmų galite skųstis per visą ikiteisminio tyrimo procesą.

Skundą galite pateikti ta kalba, kurią mokate. Skundas turi būti peržiūrėtas per dešimt dienų nuo gavimo dienos. Jei skundas surašytas ne valstybine kalba, terminas skaičiuojamas nuo jo vertimo atlikimo dienos. Jums apie tai bus pranešta.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Ikiteisminio tyrimo / [patraukimo baudžiamojo atsakomybėn](#) metu turite teisę prisipažinti kaltas dėl kurio nors vieno kaltinimo, visų arba kai kurių kaltinimų.

Jei prisipažinsite kaltas, tai bus laikoma atsakomybę lengvinančia aplinkybe, todėl gali būti paskirta švelnesnė bausmė arba tai gali būti pagrindas baudžiamajai bylai nutraukti. Jei bendradarbiaujate su tyrėju / prokuroru, gali būti skirtos ne tokios griežtos kardamosios priemonės / paleidimas iš areštinės.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Jei prokuroras gauna papildomų įrodymų, jums pateikti kaltinimai gali būti pakeisti. Pirminiai kaltinimai turi būti pakeisti, jei paaiškėjo, kad jie neteisingi. Tokiu atveju prokuroras nutrauks bylą dėl tos kaltinimų dalies. Jums bus pareikšti nauji kaltinimai.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimai jums gali būti pateikti, tačiau negalite būti teisiamas ir nuteistas, jei už tą patį nusikaltimą jau buvote teisiamas ir nuteistas kitoje valstybėje.

Ar būsi informuotas apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Būsité informuotas apie liudytojus, liudijančius prieš jus. Užbaigus ikiteisminį tyrimą, prieš atiduodant bylą teismui, prokuroras pateiks jums bylos medžiagą ir turėsite galimybę susipažinti su liudytojų pareiškimais.

Ar gausiu informaciją apie įrodymus prieš mane?

Gausite bylos medžiagą, kurioje bus visi įrodymai, kuriuos prokuroras ruošiasi panaudoti prieš jus teisme. Prokuroras jums pateiks bylos medžiagos kopiją.

Už šį nusikaltimą jau buvo nuteistas kitoje valstybėje narėje. Kas dabar bus?

Už tą patį nusikaltimą negalėsite būti teisiamas Latvijos Respublikoje. Europos Sąjungos valstybėse narėse taikomas dvigubą nubaudimą draudžiantis (*ne bis in idem*) principas.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Bus pareikalauta informacijos apie jūsų teistumą.

2. Patraukimas baudžiamojon atsakomybén

Patraukimo baudžiamojon atsakomybén paskirtis

Patraukiant baudžiamojon atsakomybén yra nustatomas nusikaltimas, asmuo, kuriam turi būti pareikšti kaltinimai dėl to nusikaltimo, ir priimamas sprendimas, ar byla gali būti nutraukta, užbaigta arba atiduota teismui. Su jumis dirbs [prokuroras](#).

Bendras [ikiteisminiam tyrimui](#) ir patraukimui baudžiamojon atsakomybén nustatytas terminas priklauso nuo nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, sunkumo (nuo 6 iki 22 mėnesių, numatant galimybę jį pratęsti dar 6 mėnesiams). Jei šio termino nepakanka, visos kardamosios priemonės ir jūsų nuosavybės teisių suvaržymai turi būti panaikinti.

Ar būsi informuotas apie tai, kas vyksta?

Tyrimo veiksmus (jie gali būti tokie patys kaip ir per ikiteisminį tyrimą) atliekantis prokuroras turi jus informuoti apie tai, kas vyksta.

Ar bus skirtas vertėjas, jei nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate vietos kalbos, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos. Tuo pasirūpins prokuroras. Vertėjas išvers viską, kas būtina: dokumentus, jūsų pokalbį su prokuroru ir advokatu bei jūsų parodymus.

Kuriuo etapu galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Jei nemokate vietos kalbos, patartina turėti advokatą, nes vietos situacija ir įstatymai jums gali būti nežinomi. Procese dalyvaujantiems užsienio advokatui patartina atstovauti kartu su vietos advokatu. Advokatą galite pasirinkti pats arba galite paprašyti prokuroro skirti budintį advokatą.

Vertėjo paslaugos bus suteiktos kuo skubiau, nes vertėjo dalyvavimas būtinas ir apklausai, ir tam, kad jums būtų paaiškinta situacija, ir t. t.

Ar bus reikalaujama, kad pateikčiau informaciją? Ar turėčiau ją pateikti?

Turite teisę pateikti informaciją, tačiau tai nėra jūsų pareiga. Turite teisę tylėti, ir tai negali būti panaudota prieš jus ar vertinama kaip atsisakymas bendradarbiauti.

Kas bus, jei pasakysiu ką nors, kas gali būti panaudota prieš mane teisme?

Jūsu parodījumi bus vērtināti kopā ar citiem gadījumiem. Nepieciešams doties parādījumā pret sevi. Jūs ir tiesīgs piedalīties, kurš, jūsu viedoklis, ir būtisks. Jūs ir tiesīgs atteikties doties parādījumā.

Ar varu sazināties ar ģimenes locekli vai draugu?

Jei esat aizturēts, jums ir tiesības lūgt prokurora palīdzību pieteikt jūsu ģimenes locekļiem, citiem ģimenes locekļiem vai skolotājiem.

Ar varu vērsties pie ārstniecības darbiniekiem, ja tas ir nepieciešams?

Taip. Izpildot sodu, tiek nodrošināta cilvēka tiesību aizsardzība.

Ar varu sazināties ar savu vēstniecību, ja esmu no citas valsts?

Jūs ir tiesīgs lūgt, lai jūsu vēstniecībai / konsulatam.

Es esmu no citas valsts. Ar varu piedalīties izmeklēšanā?

Jūs ir tiesīgs piedalīties, ja tiek izpildīts sods. Ar, izmeklēšanu, ir iespējams piedalīties, izmantojot tālruni vai konferenču telefonu pakalpojumus, saņemot prokurora atļauju.

Ar varu būt izsūtīts uz savu valsti?

Šis prasījums ir pamatots, taču noteikta papildus sods: izsūtīšana uz Latvijas Republikas. Jūs ir tiesīgs būt izpildīts, ja [remiantis teismo nolēmumiem](#).

Ar būšu aizturēts, ar būšu atbrīvots?

Sodamā dēļ jūsu aizturēšana ir izmeklēšanas daļa. Jūs ir tiesīgs būt aizturēts, ja uz padarītu noziedzību jums ir jābūt izpildītiem tiesību atņemšanas sods un jebkuriem citiem sodiem, ja nav iespējams nodrošināt, ka netiks izpildīti izmeklēšanas, tiesu vai sodu izpildes, netraucēs izmeklēšanu un nedarīs jaunu noziedzību.

Pirms pieņemšanas sodamā dēļ jūsu aizturēšana, izmeklēšanas daļa jūs izklaudīs. Jūs ir tiesīgs teikt dokumentus, patstāvīgus, kad jūsu aizturēšana ir nepamatota. Jūs ir tiesīgs nodrošināt advokātu un tulkotāju palīdzību.

Ar varu izstāties no valsts, kam tiek izpildīts izmeklēšanas darbs?

Iz valsts ir iespējams izstāties, ja saņemot prokurora atļauju (ja iespējams rakstveidā).

Ar varu lūgt, lai izmeklēšanā, ģenētiskās materiāla (DNR) (piemēram: plaukņu, seiliņu) paraugus vai citu ķermeņa šūnu paraugus?

Informācija par [tiesību prasību spūstulē šajā adresē](#).

Ar varu būt izpildīts ķermeņa pārbaude?

Informācija par [tiesību prasību spūstulē šajā adresē](#).

Ar varu būt izpildīts mans mājās, darba vietā, automašīnā vai citur?

Informācija par [tiesību prasību spūstulē šajā adresē](#).

Ar varu iesniegt sūdzību?

Izmeklēšanas daļi tiesīgs sodamā spūstulē jūs ir tiesīgs iesniegt sūdzību tiesu pirmstadijai. Prokurora darbību jūs ir tiesīgs iesniegt sūdzību augstākai prokurora.

Sūdzības dēļ prokurora / izmeklēšanas daļi sodamā spūstulē jūs ir tiesīgs iesniegt sūdzības per 10 dienas. Sūdzības dēļ prokurora darbību jūs ir tiesīgs iesniegt sūdzības per visu izmeklēšanas procesu.

Sūdzības jūs ir tiesīgs iesniegt šajā kalbā, kurā jūs runājat. Sūdzības jūs ir tiesīgs iesniegt per desmit dienas no saņemšanas dienas. Ja sūdzības raksturota nevalstiskā kalbā, termiņš skaitļojams no jūsu saņemšanas dienas. Jūs ir tiesīgs iesniegt sūdzības.

Ar varu atzīt vainu par visu vai daļu no apsūdzības apsūdzības aktā?

Izmeklēšanas daļi / izmeklēšanas daļi sodamā jūs ir tiesīgs atzīt vainu par visu vai daļu no apsūdzības apsūdzības aktā, ja jūs ir tiesīgs atzīt vainu par visu vai daļu no apsūdzības apsūdzības aktā.

Jei prisipažinsite kaltas, tai bus laikoma atsakomybę lengvinančia aplinkybe, todėl gali būti paskirta švelnesnė bausmė. Jei pripažinsite kaltas ir bendradarbiausite su tyrėju / prokuroru, gali būti skirtos ne tokios griežtos kardamosios priemonės / paleidimas iš areštinės.

Prisipažinus kalte, baudžiamoji byla gali būti užbaigta. Galima bylos baigtis:

- sąlyginis atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės;
- prokuroro sprendimas dėl taikytinos bausmės;
- susitarimas su prokuroru dėl kaltės pripažinimo ir taikytinos bausmės, kuris bus tvirtinamas teismo ir t. t.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisminį bylos nagrinėjimą?

Jei prokuroras gauna papildomų įrodymų, jums pateikti kaltinimai gali būti pakeisti. Kaltinimai gali būti pakeisti, prokurorui pripažinus, jog paaiškėjo, kad kaltinimai neteisingi. Tokiu atveju prokuroras nutrauks baudžiamąjį persekiojimą dėl tos kaltinimų dalies. Jums bus pareikšti nauji kaltinimai.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimai jums gali būti pateikti, tačiau negalite būti teisiamas ir nuteistas, jei už tą patį nusikaltimą jau buvote teisiamas ir nuteistas kitoje valstybėje.

Ar būsi informuotas apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Būsime informuotas apie liudytojus, liudijančius prieš jus. Užbaigus tyrimą, prieš atiduodant bylą teismui, prokuroras pateiks jums bylos medžiagą.

Ar gausiu informaciją apie įrodymus prieš mane?

Gausite bylos medžiagą, kurioje bus visi įrodymai, kuriuos prokuroras ruošiasi panaudoti prieš jus teisme. Prokuroras jums pateiks bylos medžiagos kopiją.

Už šį nusikaltimą jau buvo nuteistas kitoje valstybėje narėje. Kas dabar bus?

Už tą patį nusikaltimą negalėsite būti teisiamas Latvijos Respublikoje. Europos Sąjungos valstybėse narėse taikomas dvigubą nubaudimą draudžiantis (*ne bis in idem*) principas.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip, bus pareikalauta informacijos apie jūsų teistumą.

3. Tam tikri procesiniai veiksmai

Ar bus pareikalauta, kad pateikčiau pirštų antspaudus, genetinės medžiagos (DNR) (pvz.: plaukų, seilių) mėginių arba kitokių kūno skysčių?

Iš jūsų gali būti pareikalauta duoti pirštų antspaudus ar DNR mėginius. Jei bus būtina tiriant tam tikrą nusikaltimą, gali būti iš jūsų pareikalauta kitų kūno skysčių mėginių ir jie gali būti paimti.

Jei ekspertizė susijusi su jumis, su jos išvada turite teisę susipažinti prieš ją atiduodant vykdyti. Klausimus apie ekspertizę turite teisę užduoti prieš ekspertizės vykdymą.

Privalote leisti, kad būtų atlikta jūsų apžiūra. Turite duoti arba leisti paimti mėginius palyginamajai ekspertizei.

Jei mėginius palyginamajai ekspertizei duosite savo noru, į tai bus atsižvelgta. Turite teisę būti informuojamas apie tai, kas fiksuojama, ir, prieš pasirašydamas protokolą, galite prašyti įrašyti tai, kas, jūsų nuomone, yra būtina. Jei palyginamajai ekspertizei neleisite paimti mėginių, jie bus paimti panaudojus prievartos priemones, remiantis ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu.

Ar gali būti vykdoma kūno apžiūra?

Gali būti apžiūrėta, ar ant jūsų kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų, kokių nors ypatingų žymių ar požymių ir t. t. Kūno apžiūra gali atlikti tik tos pačios lyties asmuo / gydytojas. Bus surašomas kūno apžiūros protokolai. Turite teisę apie tai būti informuotas ir pateikti pastabų.

Jei įtariama, kad jūsų drabužiuose, daiktuose, kūne arba jo ertmėse yra paslėptų tyrimui svarbių daiktų ar dokumentų, galite būti apžiūrinėti. Dalyvaujant gydytojui, kūno apžiūrą gali atlikti tik tos pačios lyties asmuo. Jei esate suimtas, sprendimas atlikti kūno apžiūrą nebūtinai. Jei apžiūra atliekama apieškant patalpą arba vietovę ir tuo metu jūs ten esate, taip pat nereikalaujama sprendimo atlikti kūno apžiūrą.

Ar krata gali būti atlikta mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir t. t.?

Krata gali būti atlikta jūsų namuose, verslo patalpose, automobilyje ir t. t. Nutartį dėl kratos priima ikiteisminio tyrimo teisėjas arba teismas, tačiau skubiais atvejais pakanka prokuroro patvirtinto tyrėjo sprendimo.

Jei nesate sulaikytas, jūs arba pilnametis jūsų šeimos narys turi teisę dalyvauti per kratą, ypač jei ji atliekama jūsų oficialioje gyvenamojoje vietoje / darbo vietoje. Jei jūs arba pilnametis jūsų šeimos narys per kratą dalyvauti negali, turi būti pakviestas vietos savivaldybės atstovas arba patalpų / pastato valdytojas.

Prieš kratą turite teisę būti informuotas apie nutartį (sprendimą) dėl kratos, o tyrėjas šią nutartį (sprendimą) privalo jums pateikti. Visi per kratą rasti ir paaimami daiktai turi būti, jei įmanoma, jums parodomi, užregistruojami, supakuojami ir užantspauduojami.

Turite teisę reikalauti, kad būtų atkurta, jei tai įmanoma, ankstesnė kratos vietos būklė. Turite teisę būti informuotas apie kratos protokolą, pareikšti pastabas ir pareikalauti, kad jos būtų įrašytos į protokolą. Turite teisę, kad per kratą dalyvautų advokatas ir vertėjas.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamasis įstatymas](#)

[Valstybės policija](#)

[Prokuratūra](#)

[Bausmių registro įstatymas](#)

[Suėmimo tvarkos įstatymas](#)

[Kardomojo kalinimo įstatymas](#)

[Advokatūros įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/06/2020

3 - Mano teisės teismo proceso metu

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (lv) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

ur vyks teisminis bylos nagrinėjimas?

Byla bus nagrinėjama [rajono / miesto apylinkės teisme](#) arba labai sunkaus nusikaltimo atveju – [apygardos teisme](#). Paprastai vieta priklauso nuo nusikaltimo padarymo vietos. Jums bus įteiktas raštiškas pranešimas.

Bylos, išskyrus tam tikras išimtis (lytinius nusikaltimus, būtinybę apsaugoti valstybės paslaptis ir kt.), nagrinėjamos viešuose teismo posėdžiuose.

Bylą pirmosios instancijos teisme nagrinėja vienas teisėjas, tačiau teismo pirmininkas gali pareikalauti, kad bylą nagrinėtų trijų profesionalių teisėjų kolegija. Sprendimą byloje priima teisėjas / kolegija.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme?

Bylą nagrinėjant teisme, prokuroras gali pakeisti kaltinimus sunkesniais arba švelnesniais.

Jei prokuroras kaltinimus pakeičia švelnesniais, tačiau faktiniai įrodymai nepasikeičia, naujieji kaltinimai įrašomi į teismo posėdžio protokolą.

Jei kaltinimai pakeičiami švelnesniais ir faktiniai įrodymai pasikeičia arba jei kaltinimai pakeičiami sunkesniais, bet faktiniai įrodymai nepasikeičia, naujieji kaltinimai turi būti įrašomi į teismo posėdžio protokolą. Galite reikalauti, kad jie būtų pateikti raštu.

Jei prokuroras pakeičia kaltinimus sunkesniais, radus naujų su nusikaltimu susijusių įrodymų, teismas gali paskelbti pertrauką, o prokuroras naujus kaltinimus turi pateikti teismui per vieną mėnesį

Informacija apie naujus kaltinimus bus atsiųsta jums, jūsų advokatui, nukentėjusiajam ir nukentėjusiojo atstovui, taip pat bus nurodyta teismo posėdžio data.

Kas bus, jei prisipažinsiu kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Jei kaltinamasis prisipažįsta kaltas, gali būti skiriama mažesnė bausmė. Tai taikoma ir tuo atveju, kai prisipažįstama dėl dalies kaltinimų.

Jei prisipažinsite kaltas dėl visų kaltinimų, byla gali būti nagrinėjama netikrinant įrodymų ir vertinant tik tuos įrodymus, kurie susiję asmeniškai su jumis ir su žalos atlyginimu. Tokiu atveju galimybės apskųsti teismo nuosprendį ribotos.

Ar privalau dalyvauti teisiame posėdyje?

Teismo posėdžiuose privalote dalyvauti tol, kol bus priimtas nuosprendis. Galite prašyti, kad byla būtų nagrinėjama jums nedalyvaujant, tačiau tokiu atveju privalo dalyvauti jūsų atstovas.

Jei esate kitoje valstybėje ar jūsų buvimo vieta nežinoma arba posėdyje dalyvauti negalite, byla gali būti nagrinėjama *in absentia* (t. y. jums nedalyvaujant).

Neturite teisės teisiame posėdyje dalyvauti būdamas kitoje valstybėje narėje, pasinaudodamas vaizdo ryšio priemonėmis.

Ar man bus suteiktos vertėjo paslaugos per teisiamąjį posėdį?

Teismas jums užtikrins vertėjo paslaugas.

Ar turėsiu advokatą, kuris atstovautų man teisiame posėdyje?

Dėl būtinybės turėti advokatą sprendžiate pats. Advokatą privaloma turėti, jei:

- esate nepilnametis / neveiksnius / turite mokymosi sutrikimų;
- priimamas sprendimas dėl priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo;
- negalite pasinaudoti procesinėmis teisėmis dėl fizinių ar psichinių trūkumų;
- esate neraštingas / žemo išsilavinimo ir dėl to negalite naudotis savo procesinėmis teisėmis;
- prasidėjo derybos dėl susitarimo su prokuroru;
- byla nagrinėjama jums nedalyvaujant.

Šiais nurodytais atvejais jums bus paskirtas advokatas, bet jo galite atsisakyti, išskyrus priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo atveju. Turite teisę reikalauti kito advokato.

Ar turiu teisę pasisakyti teisiame posėdyje?

Turite teisę teisme teikti įrodymus ir pareikšti savo nuomonę. Įrodymų teikimas nėra jūsų pareiga, ir tai negali būti laikoma atsisakymu bendradarbiauti su teismu. Turite teisę teismui pateikti raštiškus įrodymus, ir teismas juos garsiai perskaitys. Neprivalote duoti parodymų prieš save: jūsų kaltę privalo įrodyti prokuroras.

Neprivalote sakyti tiesos. Nauja byla jums negali būti keliami dėl to, kad sąmoningai davėte neteisingus parodymus ar pateikėte neteisingus įrodymus arba atsisakėte juos duoti ar pateikti. Į jūsų elgesį gali būti atsižvelgta skiriant bausmę, tačiau tai negali būti laikoma atsakomybę sunkinančia aplinkybe.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Teismo posėdyje galite teikti naujus įrodymus savo alibi pagrįsti, ginčyti baudžiamąją atsakomybę, sušvelninti kaltę ir ginčyti kaltinimą palaikančios proceso šalies įrodymus.

Turite teisę užduoti klausimus liudytojams ir nukentėjusiajam, prašyti iškviešti liudytojus, įskaitant liudytojus, kurie pirmiau nebuvo apklausti, teikti dokumentus, fizinius ir elektroninius įrodymus, prašyti teismo išreikalauti objektus ir dokumentus.

Įrodymus galite teikti per visą bylos nagrinėjimo teisme procesą tol, kol teismas paskelbs, kad teismo tyrimas baigtas.

Turite teisę naudotis privataus detektyvo paslaugomis. Teismas, nagrinėdamas bylą, įvertina įrodymų visumą.

Tik išklausęs kitų proceso šalių nuomonės, teismas priims sprendimą į teismą iškviešti jūsų prašomus liudytojus. Jei jūsų prašymas bus atmetas, galite jį pateikti pakartotinai.

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę užduoti klausimus visiems liudytojams byloje. Jų įrodymai analizuojami dėl gynybos argumentų, kuriuos pateiksite jūs arba jūsų advokatas.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Bus atsižvelgta į informaciją apie neišnykusį teistumą. Teistumo duomenyse dėl senaties panaikintas teistumas gali būti laikomas jūsų asmenį apibūdinančia aplinkybe. Į tokį teistumą atsižvelgiama priimant sprendimą dėl bausmės ir suėmimo.

Informacijos apie jūsų teistumą bus pareikalauta vykdant [ikiteisminį tyrimą](#) ir [traukiant baudžiamojon atsakomybėn](#). Ši informacija gali būti pateikta nagrinėjant bylą teisme. Teismas į jūsų teistumą atsižvelgs priimdamas nuosprendį.

Teisės aktuose yra numatyta galimybė susisiekti su kitos valstybės narės kompetentingomis institucijomis ir iš jų pareikalauti informacijos apie jūsų teistumą toje valstybėje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teismas priims išteisinamąjį ar apkaltinamąjį nuosprendį arba priims sprendimą baudžiamąją bylą nutraukti, jei įvertinus aplinkybes bus nustatyta, kad bylos nagrinėjimas neturėtų būti tęsiamas. Taip gali įvykti, jei nėra pakankamai įrodymų kaltinimams pagrįsti arba jei prokuroras atsisakys kaltinimų.

Galimos bausmės:

- laisvės atėmimas (nuo 3 mėnesių iki 15 metų, o už sunkius nusikaltimus – iki 20 metų arba laisvės atėmimas iki gyvos galvos);
- viešieji darbai (nuo 40 iki 280 valandų);
- bauda (3–200 minimalaus gyvenimo lygio dydžio);
- turto konfiskavimas (turtas paimamas neatlyginamai valstybės nuosavybėn);
- išsiuntimas iš Latvijos (papildoma bausmė: uždraudimas atvykti nuo 3 iki 10 metų);
- teisių apribojimas (papildoma bausmė: draudimas dirbti tam tikrą darbą, užsiimti tam tikra veikla / profesija, eiti tam tikras pareigas, gauti įstatyme nustatytus leidimus / licencijas 1–5 metų terminui);
- probacija (1–3 metai).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Asmuo yra pripažįstamas nukentėjusiuoju tyrėjo / prokuroro sprendimu remiantis raštišku to asmens prašymu. Teismas asmenį nukentėjusiuoju gali pripažinti iki bylos nagrinėjimo teisme pradžios.

Nukentėjusysis gali paduoti prašymą atlyginti nuostolius, teikti įrodymus, daryti įtaką bylos eigai (susitaikyti su kaltinamuoju, duoti sutikimą prokuroro sudaromam susitarimui dėl bausmės ir t. t.).

Nukentėjusysis teisme turi teisę pareikšti savo nuomonę dėl bausmės ir žalos, kurią reikalaujama atlyginti. Nukentėjusysis gali apskųsti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir Apeliacinio teismo nutartį.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamasis įstatymas](#)

[Bausmių registro įstatymas](#)

[Suėmimo tvarkos įstatymas](#)

[Detektyvų veiklos įstatymas](#)

[Latvijos teismai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/06/2020

4 - Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([lv](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar galiu pateikti skundą?

Turite teisę apskųsti [pirmosios instancijos teismo nuosprendį](#), pareikšdamas apeliacinį skundą per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos. Teismas gali pratęsti šį terminą iki 20 dienų.

Apeliacinis skundas turi būti pareiškiamas viena instancija aukštesniam teismui ([apygardos teismo](#) baudžiamųjų bylų kolegijai / [Aukščiausiojo Teismo](#) baudžiamųjų bylų kolegijai), tačiau jis pateikiamas sprendimą priėmusiam teismui.

Nėra galimybės pateikti atskirus skundus dėl žodinių / raštinę teisiamejame posėdyje priimtų sprendimų. Juos galima apskųsti tada, kai skundžiama teismo nutartis.

Apeliacinį skundą galite pareikšti, jei manote, kad teismo sprendimas neteisingas. Pavyzdžiui: per griežta bausmė, netinkamas teisinis jūsų elgesio vertinimas (pritaikytas netinkamas Baudžiamojo įstatymo straipsnis / straipsnio dalis ir t. t.).

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Jei pateikiate apeliacinį skundą, sprendimas vykdyti nepradedamas. Jei esate uždarytas į areštinę, 10–20 dienų terminas apeliaciniam skundui pateikti bus pradėtas skaičiuoti nuo tos dienos, kai jums įteikiamas sprendimas jums suprantama kalba.

Jei turite sveikatos problemų arba yra tam tikrų šeiminių aplinkybių, dėl kurių būtina jus paleisti iš laisvės atėmimo vietos, galite prašyti peržiūrėti laisvės atėmimo pagrindus. Teismas neprivalo patenkinti šio prašymo.

Teismas jus informuos apie apeliacinio skundo nagrinėjimo pradžios dieną. Jokio nustatyto termino nėra, tačiau teismai laikosi taisyklės, kad skundai būtų išnagrinėti kuo greičiau.

Turite teisę apeliaciniame skunde pateikti naujų įrodymų, paaiškindamas, kodėl tokius įrodymus būtina nagrinėti, ir nurodydamas priežastis, dėl kurių jų nepateikėte pirmosios instancijos teisme. Turite teisę prašyti, kad Apeliacinis teismas įrodymus ištirtų, jei manote, kad tai svarbu apeliaciniam skundui pagrįsti.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Į teismo posėdį, kuriame nagrinėjamas apeliacinis skundas, kviečiamos šios bylos šalys: prokuroras, visi teismo sprendimą apskundę asmenys, gynėjai / atstovai. Jūsų skundą nagrins trijų profesionalių teisėjų kolegija.

Teismo posėdyje bus nagrinėjamas tik jūsų skundas, išskyrus tuos atvejus, kai teismas abejoja dėl pirmosios instancijos teismo išvadų.

Nagrinėdamas apeliacinį skundą, teismas gali priimti vieną iš penkių sprendimų:

- palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą; jį panaikinti ir priimti naują sprendimą;
- panaikinti sprendimo dalį ir dėl tos dalies priimti naują sprendimą;
- sprendimą panaikinti ir nutraukti bylą;
- sprendimą arba jo dalį panaikinti ir grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei jūsų skundas bus patenkintas ir niekas kitas (prokuroras / nukentėjęsysis) neapskųs teismo sprendimo kasacine tvarka, Apeliacinio teismo sprendimas įsiteisės.

Jei jūsų skundas nebus patenkintas, turėsite teisę Apeliacinio teismo nutartį arba sprendimą apskųsti kasacine tvarka [Aukščiausi ojo Teismo Senato baudžiamųjų bylų skyriui](#). Kasacinis skundas turi būti pateiktas per 10 dienų nuo Apeliacinio teismo nutarties įteikimo dienos. Teismas gali pratęsti šį terminą iki 20 dienų.

Jei esate išteisinamas arba byla nutraukiama dėl kitų teisinių priežasčių, turite teisę reikalauti kompensacijos.

Jei jūsų skundas bus patvirtintas, teistumo duomenys bus saugomi [Latvijos vidaus reikalų ministerijos informacijos centre](#).

Kasacinio skundo pateikimui taikomi labai griežti reikalavimai: turite pateikti įrodymus, kad padarytas esminis baudžiamosios teisės / baudžiamojo proceso teisės pažeidimas.

Jei įsigaliojus nutarčiai / sprendimui paaiškėja naujos aplinkybės, kai kuriais atvejais turite teisę prašyti, kad baudžiamoji byla būtų nagrinėjama iš naujo. Tokiai peržiūrai terminai netaikomi.

Tam tikrais atvejais (jei padarytas esminis baudžiamosios teisės / baudžiamojo proceso teisės pažeidimas) prašymą peržiūrėti įsiteisėjusią nutartį / sprendimą gali pateikti jūsų advokatas, net jei jūs nepareiškėte kasacinio skundo. Tokiam prašymui pateikti terminai netaikomi.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas įsiteisėja ir tampa galutinis, jei jis neapskųstas apeliacine / kasacine tvarka. Apeliacinio teismo nutartis / sprendimas įsiteisėja ir tampa galutinis, jei jis neapskųstas kasacine tvarka. Kasacinio teismo sprendimas įsiteisėja ir tampa galutinis tą dieną, kai išnagrinėjama byla.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas laisvės atėmimo bausme, po teismo galite būti išsiųstas į savo valstybę, jei kompetentinga valstybės institucija kreipėsi dėl jūsų ekstradicijos ir tam pritarė [Latvijos generalinė prokuratūra](#) arba priešingai, jei prokuratūra kreipėsi į jūsų valstybę prašydama jus perimti bausmei atlikti. Jūsų perdavimas nėra savaiminis.

Perdavimo sąlygos yra šios:

- turite būti pilietis tos valstybės, kurioje bus atliekama bausmė;
- teismo sprendimas turi būti įsiteisėjęs;
- jums turi būti likę atlikti ne trumpesnę kaip 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmę;
- nusikaltimas turi būti laikomas nusikaltimu jūsų valstybėje;
- turite būti išreiškęs pageidavimą atlikti bausmę savo valstybėje / davęs sutikimą dėl perdavimo.

Laisvės atėmimo vietos administracija jus informuos apie teisę prašyti jus perduoti bausmei atlikti per 10 dienų nuo nutarties pateikimo vykdyti perdavimą gavimo dienos. Prašymą turite pateikti raštu Latvijos generalinei prokuratūrai.

Jei bausmės savo valstybėje atlikti nenorite / nesutinkate su šiuo savo valstybės institucijų prašymu, turite pateikti raštišką atsisakymą Latvijos generalinei prokuratūrai. Prašymas dėl perdavimo turi būti išnagrinėtas per 10 dienų.

Informacija apie kaltinimus ir teistumą

Informacija apie jūsų teistumą Latvijoje be jūsų sutikimo saugoma [Latvijos vidaus reikalų ministerijos informacijos centro](#) registro duomenų bazėje tol, kol teistumas išnyksta arba yra panaikinamas. Jei jums paskirta administracinė nuobauda, įrašas saugomas vienerius metus nuo nuobaudos atlikimo ir yra perkeliamas į registro archyvo duomenų bazę. Galimybės pareikšti skundą nėra.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamasis įstatymas](#)

[Latvijos teismai](#)

[Bausmių registro įstatymas](#)

[Žalos, padarytos už procesą atsakingų asmenų, atlyginimo įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/06/2020

5 - Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Apie nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Jei nustatyta greitį (50 km/h gyvenvietėse ir 90 km/h ne gyvenvietėse) viršijote 20 km/h, [policijos pareigūnas](#) gali jus įspėti ir skirti jums 5 Latvijos latų baudą.

Jei nustatyta greitį viršijote 21–30 km/h, policijos pareigūnas gali jus įspėti ir skirti jums 20 Latvijos latų baudą.

Kuo daugiau viršijate nustatyta greitį, tuo didesnė bauda jums gali būti skirta – iki 300 Latvijos latų ir 3–6 mėnesiams atimta teisė vairuoti automobilį.

Jei automobilį pastatė draudžiamoje vietoje, policijos pareigūnas jus gali nubausti 20 Latvijos latų bauda.

Jei vairavote neturėdamas vairuotojo pažymėjimo, automobilio registracijos ar techninės apžiūros dokumentų ir t. t., policijos pareigūnas jus gali įspėti ir skirti jums 2 Latvijos latų baudą.

Jei dienos metu vairavote be priekinių žibintų šviesų, policijos pareigūnas gali jus įspėti ir skirti jums 5 Latvijos latų baudą. Už tą patį pažeidimą tamsiu paros metu ar esant blogam matomumui jums gali būti skirta 30 Latvijos latų bauda.

Jei jūs arba jūsų keleivis neprisisegę saugos diržų, policijos pareigūnas gali jus įspėti ir skirti jums 20 Latvijos latų baudą.

Policijos pareigūnas surašo pažeidimo protokolą ir sprendimą dėl nuobaudos gali priimti vietoje. Nuobaudą galite apskųsti aukštesnei institucijai per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos. Šios institucijos sprendimą galite apskųsti [administraciniam apylinkės teismui](#). Skundas turi būti pateiktas per vieną mėnesį.

Pėsčiųjų padarytus pažeidimus nagrinėja municipalinė policija. Už juos gali būti skirta 5–20 Latvijos latų bauda. Sprendimą per vieną mėnesį galite apskųsti administraciniam apylinkės teismui.

Jei vairavote apsvaigęs nuo alkoholio (alkoholio koncentracija kraujyje – 0,2–0,5 promilės) ir nuo jūsų vairuotojo pažymėjimo išdavimo dar nepraėjo dveji metai, policijos pareigūno / rajono / miesto apylinkės teismo skiriama 100–200 Latvijos latų bauda ir atimama teisė vairuoti iki 3 mėnesių. Šį sprendimą per vieną mėnesį galite apskųsti aukštesnei instancijai, o to po – administraciniam apylinkės teismui (jei baudą paskyrė policijos pareigūnas) arba [apygardos teismui](#) (jei baudą paskyrė teisėjas).

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Administracinės nuobaudos bus įtrauktos į jūsų teistumo duomenis. Informacija apie tokias nuobaudas be jūsų sutikimo [Latvijos vidaus reikalų ministerijos informacijos centro duomenų bazėje](#) saugoma vienerius metus nuo nuobaudos paskyrimo, o po to perkeliama į registro archyvo duomenų bazę.

Susijusios nuorodos

[Kelių eismo taisyklės](#)

[Administracinių teisės pažeidimų kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Policijos įstatymas](#)

[Teistumo duomenų registro įstatymas](#)

[Valstybės policija](#)

[Kelių eismo saugos valdyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 15/06/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Lietuva

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas. Informaciją apie nesunkius nusižengimus, tokius kaip kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos dažniausiai skiriama konkrečiai nustatyta bausmė – bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu nukentėjote nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises galite rasti [čia](#).

Trumpa baudžiamojo proceso apžvalga

Teisės pažeidimai Lietuvoje gali būti vertinami dvejopai – kaip nusikalstamos veikos, t. y. baudžiamosios teisės uždraustos veikos, arba kaip mažiau pavojingi administracinės teisės pažeidimai. Baudžiamosios teisės pažeidimai Lietuvoje vadinami nusikalstamomis veikomis. Nusikalstamos veikos skirstomos į nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus. Nusikaltimais vadinamos tokios nusikalstamos veikos, už kurias numatyta laisvės atėmimo bausmė, o už baudžiamuosius nusižengimus ši bausmė nėra skiriama.

Toliau pateikiama trumpa įprastų Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso stadijų apžvalga.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminis tyrimas pradedamas nustačius, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Ši stadija baigiasi, kai prokuroras surašo kaltinamąjį aktą, nebent prieš tai buvo nustatytas pagrindas nutraukti ikiteisminį tyrimą.

Procesas pirmosios instancijos teisme

Šioje stadijoje nagrinėjami patys svarbiausi baudžiamojo proceso klausimai: teismas nustato, ar buvo padaryta nusikalstama veika, nusprendžia, ar kaltinamasis yra kaltas dėl veikos, ir skiria kaltu pripažintam asmeniui bausmę.

Procesas pirmosios instancijos teisme susideda iš dviejų dalių. Pirmojoje dalyje teismas sprendžia, ar yra pagrindas nagrinėti bylą teisme. Antrojoje dalyje – teismo procese – nagrinėjama byla ir, vadovaujantis pateiktais įrodymais, priimamas teismo nuosprendis.

Procesas apeliacinės instancijos teisme

Tai yra stadija, kurioje tikrinamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumas, siekiant nustatyti, ar apeliacinis skundas yra pagrįstas.

Nuosprendžio ar nutarties vykdymas

Šioje stadijoje vykdomos teismo paskirtos teisinės sankcijos ir sprendžiami galimi nauji procesiniai klausimai.

Procesas kasacinės instancijos teisme

Šioje stadijoje tikrinami pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo priimti įsiteisėję nuosprendžiai ir nutartys. Bylos faktai iš naujo nenagrinėjami – sprendimas priimamas tik dėl to, ar tinkamai taikyta teisė.

Apeliacinis ir kasacinis procesai nėra privalomos stadijos; jos vyksta tik tuo atveju, jeigu pateikiamas apeliacinis ir kasacinis skundas.

Tam tikrais atvejais procesai turi tik jiems būdingų ypatumų. Privataus kaltinimo bylose nėra ikiteisminio tyrimo stadijos. Baudžiamojo įsakymo bylose procesas pirmosios instancijos teisme vyksta kita tvarka ir nėra apeliacijos ir kasacijos.

Duomenų suvestinėse galite rasti išsamios informacijos apie šias proceso stadijas ir savo teises. Ši informacija neatstoja teisinės konsultacijos, jos tikslas – tik suteikti bendrojo pobūdžio žinių.

Europos Komisijos vaidmuo

Norėtume atkreipti dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jeigu turite nusiskundimų. Šiose duomenų suvestinėse pateikiama informacija, kaip ir kam reikėtų teikti skundus.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

- Ikiteisminio tyrimo pradžia
- Apklausa ir medžiagos rinkimas ikiteisminio tyrimo laikotarpiu
- Procesinės prievartos priemonės
- Ikiteisminio tyrimo pabaiga

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamasis kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

[Baudžiamasis kodeksas \(anglų kalba\)](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Kai kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse rasite informacijos, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę būti atstovaujamas advokato. Jose taip pat aprašoma, ką dėl jūsų gali padaryti advokatas. Šiose bendrosiose duomenų suvestinėse nurodyta, kaip susirasti advokatą ir kaip bus apmokama už jo paslaugas, jeigu negalite sumokėti pats.

Advokato paieška

Nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios turite teisę turėti advokatą. Tam tikrais atvejais galite būti ginamas advokato padėjėjo, tačiau dažniausiai jūsų gynėjas byloje bus advokatas.

Turėti advokatą nėra privaloma – galite atsisakyti šios pagalbos ir gintis pats. Tačiau tai įmanoma tik tuo atveju, jeigu mokate proceso kalbą. Jeigu nemokate proceso kalbos, šiuo atveju – lietuvių, privalote turėti advokatą.

Jeigu jums reikalingas advokatas, jį galite rasti [Lietuvos advokatūros](#) interneto svetainėje. Turite teisę pats susirasti tinkamą advokatą. Advokatą gali surasti ir jūsų įgaliotas asmuo.

Policijos pareigūnai privalo jums išaiškinti teisę turėti advokatą nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios. Norą baudžiamajame procese būti atstovaujamas advokato galite pareikšti, kai pareigūnai skaito jūsų teises. Šį sprendimą turėsite patvirtinti pasirašydamas procesinį dokumentą.

Kaip susirasti advokatą, jeigu esu sulaikytas?

Jeigu esate sulaikytas, jus privalo apklausti per 24 valandas. Iki šios apklausos pradžios turėsite susirasti advokatą arba jis bus paskirtas, nes turite teisę turėti advokatą atliekant visus procesinius veiksmus, įskaitant apklausą.

Jeigu esate sulaikytas ir jau turite advokatą, informuokite pareigūną, kad norite susisiekti su savo advokatu. Taip pat galite paskambinti šeimos nariams arba draugams ir paprašyti jų surasti tinkamą advokatą.

Jeigu nenorite pats ieškoti advokato ir nemokate proceso kalbos, pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kuris paslaugas teiks nemokamai. Šiuo atveju pats neprivalote su niekuo susisiekti.

Kaip gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

Jeigu neturite lėšų advokatui samdyti, galite gauti nemokamą teisinę pagalbą. Jeigu norite būti atstovaujamas valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančio advokato, galite kreiptis į kurią nors penkiuose didžiuosiuose miestuose [valstybės garantuojamą teisinę pagalbą](#) teikiančią tarnybą.

Jeigu nekalbate lietuvių kalba, privalote turėti advokatą. Jeigu neradote advokato pats, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, teikiančį valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Šiuo atveju bus teikiama nemokama teisinė pagalba, neatsižvelgiant į tai, ar galite savo lėšomis samdyti advokatą, ar ne. Bet nepamirškite, kad bet kuriuo proceso momentu galite atsisakyti paskirto advokato paslaugų ir susirasti kitą advokatą.

Susijusios nuorodos

[Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

odėl ir kaip vyksta ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas yra pirmoji baudžiamojo proceso stadija. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką. Ikiteisminis tyrimas būtinas, siekiant sudaryti sąlygas tinkamai išnagrinėti bylą teisme. Juo taip pat užtikrinama, kad būtų įgyvendintos įvairių proceso dalyvių teisės, pavyzdžiui, teisė į žalos atlyginimą.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu jūs būsite laikomas įtariamuoju.

Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą arba dalį ikiteisminio tyrimo. Tam tikrus proceso veiksmus taip pat gali atlikti ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminio tyrimo pradžia

Ikiteisminis tyrimas pradedamas, kai yra gauta tikėtinos informacijos, kad padaryta nusikalstama veika. Ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Ir tik vėliau šis procesas tampa byla prieš tam tikrą asmenį.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu

Lietuvoje visa ikiteisminio tyrimo metu gauta bylos aplinkybes paneigianti arba patvirtinanti informacija vadinama ne įrodymais, o duomenimis. Tik teismas posėdyje nuspręs, ar surinkti duomenys taps įrodymais.

Šiame etape įtariamasis ir liudytojai apklausiami ir visi kiti duomenys renkami siekiant iširti nusikalstamos veikos aplinkybes ir nustatyti ją padariusį asmenį.

Procesinės prievartos priemonės

Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai, kuriais suvaržomos asmens teisės, vadinami procesinėmis prievartos priemonėmis. Jos skirstomos į kardomąsias priemones ir kitas procesines prievartos priemones. Kardomoji priemonė ikiteisminio tyrimo metu gali būti skiriama siekiant užtikrinti įtariamąjo dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Kardomosios priemonės taip pat gali būti skiriamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms.

Kitos procesinės prievartos priemonės taip pat naudojamos siekiant surinkti tyrimui reikšmingus duomenis. Prievartos priemonės skiriamos tik tuo atveju, jeigu nėra kitų būdų pasiekti reikiamą rezultatą.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

Ikiteisminis tyrimas gali būti nutrauktas, jeigu neįmanoma surinkti pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų arba yra kitų kliūčių procesui. Tyrimas gali būti nutrauktas ir tada, jeigu yra pagrindų atleisti įtariamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką.

Tyrimas taip pat užbaigiamas, jeigu byla perduodama teismui.

Galiausiai ikiteisminis tyrimas taip pat gali būti užbaigtas nurodant kaltinamajam taikyti medicininės priemonės, kai egzistuoja teisiniai pagrindai, dėl kurių kaltinamasis negali dalyvauti teismo procese, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo.

Byla perduodama teismui, kai prokuroras nusprendžia, kad surinkta pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu duomenų rinkimas ir procesinių prievartos priemonių skyrimas nėra chronologiškai vienas po kito vykstantys etapai. Šiose duomenų suvestinėse jie išskiriami kaip atskiri etapai tik dėl skirtingos prigimties ir tikslų. Dažnai šie veiksmai vyksta tuo pačiu metu, tačiau kardamosios priemonės (suėmimas) negali būti skiriamos anksčiau, nei įvyko įtariamojo apklausa.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Jeigu norite daugiau sužinoti apie savo teises ikiteisminio tyrimo metu, spustelėkite toliau esančias nuorodas:

- [Ikiteisminio tyrimo pradžia \(1\)](#)
- [Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu \(2\)](#)
- [Procesinės prievartos priemonės \(3\)](#)
- [Ikiteisminio tyrimo pabaiga \(4\)](#)
- [Proceso kalba ir vertimas \(5\)](#)

Ikiteisminio tyrimo pradžia (1)

Kodėl gali būti pradėtas ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas bus pradėtas, jeigu gauta tikėtinos informacijos apie padarytą nusikalstamą veiką. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką.

Lietuvoje ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Į ikiteisminį tyrimą kaip įtariamasis būsite įtrauktas vėliau, jeigu bus pakankamai duomenų, leidžiančių pagrįstai manyti, kad galėjote padaryti šią nusikalstamą veiką.

Kodėl esu įtariamasis nusikalstama veika?

Įtariamuoju tapsite, jeigu:

- buvote sulaikytas įtarus, kad padarėte nusikalstamą veiką;
- esate apklausiamas dėl nusikalstamos veikos, kurios padarymu esate įtariamasis;
- esate kviečiamas į apklausą po to, kai buvo surašytas pranešimas apie įtarimą;
- slapstotės arba jūsų buvimo vieta nežinoma ir prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu esate pripažintas įtariamuoju.

Turite teisę žinoti, kuo esate įtariamasis. Prieš prasidedant apklausoms, jums turi būti įteiktas pranešimas apie įtarimą, jame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos aplinkybės. Be to, pranešime turi būti nurodytas pažeistas įstatymas ir išvardytos jūsų teisės. Privalote parašu patvirtinti pranešimo gavimą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimų ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Ar galiu teikti skundus?

Nuo momento, kai tampa įtariamuoju, neturite būti pasyvus stebėtojas. Galite aktyviai dalyvauti prieš jus pradėtame ikiteisminiame tyrime ir daryti įtaką tiek pačiam procesui, tiek galimai jo baigčiai.

Galite teikti skundus ir prašymus. Turite teisę ginčyti ikiteisminio tyrimo pareigūno arba prokuroro veiksmus ir nutarimus, tam tikrais atvejais – ir ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus ir nutartis.

Skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno veiksmų teikiami tyrimą organizuojančiam ir vadovaujančiam prokurorui.

Skundai dėl prokuroro veiksmų ir nutarimų teikiami aukštesniajam prokurorui. Skundai dėl aukštesniojo prokuroro teikiami ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu turite teisę reikalauti nušalinti nuo tyrimo ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, ikiteisminio tyrimo teisėją, teismo posėdžio sekretorių, vertėją, ekspertą ar kitą specialistą.

Ar galiu būti kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios jau esu apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate nuteistas arba išteisintas dėl nusikalstamos veikos kitoje valstybėje, negalite būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą. Tačiau jeigu buvote teisiamas kitoje valstybėje už Lietuvos Respublikos teritorijoje padarytą nusikalstamą veiką arba jeigu nusikalsta Lietuvos valstybei, Lietuva gali nepripažinti jūsų atžvilgiu priimto teismo nuosprendžio, nebent pati reikalavo, kad teismo procesas vyktų toje valstybėje.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu (2)

Kodėl pareigūnai nori mane apklausti?

Galite būti apklausiamas kaip įtariamasis tik tuo atveju, jeigu jums buvo įteiktas pranešimas apie įtarimą, kuriame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos nusikalstamos veikos, kuria esate kaltinamas, aplinkybės. Įtariamuoju byloje galite tapti tik tuo atveju, kai pakanka informacijos, leidžiančios pagrįstai teigti, kad jūs padarėte šią nusikalstamą veiką.

Ikiteisminio tyrimo metu jus gali apklausti ikiteisminio tyrimo pareigūnai (ir policija), prokuroras ir, tam tikrais atvejais, ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Visada privalote būti apklaustas iki paskiriant kardomąją priemonę, kaip antai suėmimas. Vienintelė išimtis – policija gali jus laikinai sulaikyti ne ilgiau kaip 24 valandoms iki pirmosios apklausos.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, jums turi būti paskirtas [vertėjas žodžiu](#), o dokumentai išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Vertėjas dalyvauja apklausoje ir žodžiu verčia apklausą atliekančio asmens klausimus ir jūsų parodymus. Vertėjas jums taip pat išvers surašytą apklausos protokolą.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę turėti advokatą nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Turite teisę į advokato dalyvavimą ir jūsų apklausoje, ir kituose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvaujate.

Ar privalėsiu teikti informaciją?

Turite teisę, o ne pareigą duoti parodymus. Jeigu nenorite duoti parodymų, galite atsisakyti tai daryti. Be to, jums negali kilti atsakomybė už tai, kad nesakote tiesos apie savo padarytą nusikalstamą veiką, nes būdamas įtariamuoju neturite pareigos sakyti tiesą.

Jeigu esate kviečiamas į apklausą kaip įtariamasis, turite pareigą į ją atvykti, bet neprivalote duoti parodymų.

Ar būsiu informuotas apie prieš mane surinktus įrodymus?

Turite teisę prašyti prokuroro suteikti galimybę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir daryti jos kopijas bei išrašus.

Tačiau prokuroras turi teisę neleisti susipažinti su visa ar dalimi ikiteisminio tyrimo medžiagos, jeigu toks susipažinimas, prokuroro manymu, galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei.

Kokio pobūdžio informacijos bus klausiama per apklausą?

Jeigu sutikote duoti parodymus, jūsų pirmiausia paklaus, ar prisipažįstate padaręs nusikalstamą veiką, kuria esate kaltinamas. Tuomet, neatsižvelgiant į tai, ar prisipažįnote esąs kaltas, jūsų bus paprašyta duoti parodymus apie nusikalstamą veiką, kurios padarymu esate kaltinamas. Kai baigsite duoti parodymus, jums bus užduodami klausimai.

Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai privalo būti užfiksuoti procesiniuose dokumentuose (pvz., surašant apklausos protokolą).

Pasibaigus apklausai galėsite susipažinti su protokolu. Turite teisę teikti pastabas dėl savo parodymų turinio ir juos papildyti.

Kas atsitiks, jeigu pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Parodymai, kuriuos davėte ikiteisminio tyrimo pareigūnui ar prokurorui, negali būti naudojami kaip įrodymai teisme, jeigu juos pakeičiate arba paneigiate vykstant teismo procesui. Šiuo atveju jūsų parodymais galima vadovautis tik netiesiogiai. Jūsų parodymai gali būti perskaityti teismo posėdyje, o jus ikiteisminio tyrimo metu apklausęs pareigūnas gali būti kviečiamas liudyti.

Parodymai, kuriuos duodate ikiteisminio tyrimo teisėjui, bus laikomi įrodymais ir jais bus galima vadovautis priimant nuosprendį.

Ar privalau asmeniškai dalyvauti tyrime, jeigu esu iš kitos šalies?

Jeigu esate kviečiamas į ikiteisminį tyrimą, privalote atvykti. Jeigu bandysite to išvengti, į teismą galite būti atvedintas policijos.

Jeigu nesate suimtas ar sulaikytas, galite išvykti iš Lietuvos. Tačiau vis tiek privalėsite dalyvauti svarbiausiuose ikiteisminio tyrimo etapuose.

[Lietuvos baudžiamojo proceso kodekse](#) jums nenumatyta galimybė dalyvauti ikiteisminiame tyrime naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones ar kitas panašias technologijas.

Ar galiu prisipažinti esąs kaltas dėl man pateiktų kaltinimų?

Turite teisę duoti parodymus ir prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies jums pateiktų kaltinimų. Tačiau net jeigu prisipažinsite esąs kaltas, ikiteisminis tyrimas bus tęsiamas. Teismas atsižvelgs į jūsų prisipažinimą priimdamas nuosprendį.

Tam tikrais atvejais, jeigu prisipažįstate esąs kaltas, numatyta galimybė bylą nagrinėti pagreitinto proceso tvarka. Daugiau informacijos rasite [Mano teisės teismo proceso metu](#).

Procesinės prievartos priemonės (3)

Kada man gali būti taikomos procesinės prievartos priemonės?

Procesinės prievartos priemonės skirstomos į kardomąsias priemones ir kitas procesines prievartos priemones.

Ikiteisminio tyrimo metu kardamosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti jūsų dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Jos taip pat gali būti naudojamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms. Pati griežčiausia kardomoji priemonė yra suėmimas.

Be nurodytų tikslų, kitos procesinės prievartos priemonės gali būti naudojamos siekiant surinkti bylai reikšmingus duomenis.

Procesinės prievartos priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jeigu nėra kito būdo pasiekti proceso tikslus.

Kodėl galiu būti sulaikytas?

Jus gali sulaikyti, jeigu buvote užkluptas darant nusikalstamą veiką arba tuoj po jos padarymo. Jus gali sulaikyti teisėsaugos pareigūnas, prokuroras arba bet kuris kitas asmuo. Jeigu jus sulaiko ne pareigūnas, o kitas asmuo, apie tai turi būti nedelsiant pranešta policijai.

Net jeigu esate sulaikytas darant nusikalstamą veiką ar tuoj po jos padarymo, jūsų negali laikyti nelaisvėje, nebent neįmanoma nustatyti jūsų tapatybės arba bandysite vengti dalyvauti tyrime.

Taip pat galite būti sulaikytas bet kuriuo metu po nusikalstamos veikos padarymo. Tai daroma tuomet, jeigu yra pagrindas manyti, jog galite vengti dalyvauti tyrime, trukdyti tyrimui arba daryti naujas nusikalstamas veikas, ir nėra galimybės nedelsiant kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją, prašant skirti jūsų suėmimą.

Negalite būti sulaikytas ilgiau nei 48 valandas. Jeigu buvo nustatyta jūsų tapatybė, buvote apklaustas ir nėra pagrindo skirti jūsų suėmimą, turite būti paleistas. Jeigu manoma, kad jums reikia skirti suėmimą, per 48 valandas privalote būti pristatytas į teismą. Tuomet teismas nuspręs, ar turite būti suimtas.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas [vertėjas žodžiu](#) ir įteikti dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Kam galiu pranešti apie savo sulaikymą?

Jeigu esate iš kitos valstybės, galite reikalauti, kad apie sulaikymą būtų pranešta jūsų šalies ambasada arba konsulatui.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras apie sulaikymą praneš vienam iš jūsų šeimos narių arba jūsų nurodytam artimam giminaičiui.

Prireikus jums bus suteikta medicininė pagalba.

Kas atsitiks, jeigu būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jeigu kita valstybė narė yra jūsų atžvilgiu išdavusi [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas ir išsiųstas į jį išdavusią valstybę narę. Jeigu manote, kad tai būtina, turite teisę susitikti su advokatu.

Ar gali būti atlikta kūno apžiūra?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras turi teisę atlikti kūno apžiūrą siekdamas išsiaiškinti, ar ant jūsų kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų ar kitų ypatingų žymių.

Jeigu nesutinkate, kad būtų atlikta kūno apžiūra, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras priims nutarimą, kuris jums bus privalomas. Jeigu apžiūra susijusi su kūno apnuoginimu, ją atliks tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras arba gydytojas.

Tokia pat tvarka taikoma imant pavyzdžius lyginamajam tyrimui. Jūsų gali paprašyti pirštų atspaudų, DNR pavyzdžių ir t. t. Sudėtingesniais atvejais, kai būtina paimti kraujo, seilių ar kitų kūno skysčių pavyzdžius, prokuroras gali pasikviesti specialistą.

Ar gali būti daroma patalpų krata?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali daryti kratą, kai yra pagrindas manyti, kad kokioje nors patalpoje ar kitokioje vietoje yra nusikalstamos veikos įrankių, nusikalstamu būdu gautų ar įgytų daiktų, taip pat daiktų ar dokumentų, galinčių turėti reikšmės nusikalstamos veikos tyrimui.

Krata taip pat gali būti daroma siekiant nustatyti, kad tuos daiktus turi kitas asmuo. Krata turi būti daroma vadovaujantis ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Neatidėliotinais atvejais krata gali būti daroma ir ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimu, tačiau šiuo atveju nutarimas per tris dienas nuo kratos atlikimo turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo teisėjo.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)

Kada užbaigiamas ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas baigiasi, kai yra nutraukiamas arba kai byla perduodama teismui. Jeigu yra teisinis pagrindas manyti, jog kaltinamasis gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo, ikiteisminis tyrimas gali būti užbaigiamas reikalavimu, kad asmeniui būtų taikomos medicininės priemonės.

Ikiteisminis tyrimas bus nutrauktas, jeigu tiriantys pareigūnai ir prokurorai nesurinko pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų arba procesui kyla kitų kliūčių. Tyrimas taip pat gali būti nutrauktas, jeigu tampa akivaizdu, kad turite būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką.

Jeigu ikiteisminio tyrimo metu buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų ir nėra jokio pagrindo nutraukti ikiteisminį tyrimą, byla bus perduota teismui.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbo, jums bus paskirtas [vertėjas žodžiu](#), o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus arba pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Kiek laiko gali užtrukti ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas turi būti užbaigtas per kiek įmanoma trumpesnį laiką. Jeigu ikiteisminis tyrimas nebaigiamas per šešis mėnesius nuo pirmosios jūsų apklausos, jūs arba jūsų advokatas turite teisę pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui skundą dėl ikiteisminio tyrimo vilkinimo.

Kas vyks po to, kai prokuroras surinks visus kaltei įrodyti reikalingus duomenis?

Jeigu už nusikalstamą veiką skiriama tik bauda arba ši bausmė numatyta kaip alternatyvinė, prokuroras turi teisę nuspręsti, kad būsite nubaustas bylos nenagrinėjant teisme.

Tai nuspręsti yra prokuroro teisė, o ne pareiga.

Kitais atvejais prokuroras užbaigia ikiteisminį tyrimą surašydamas kaltinamąjį aktą ir perduoda bylą teismui.

Ar iki perduodant bylą teismui gali būti keičiami kaltinimai?

Jeigu ikiteisminio tyrimo metu keičiami kaltinimai, jums turi būti įteiktas naujas pranešimas apie įtarimą. Po to, kai pasibaigia ikiteisminis tyrimas ir prasideda teismo procesas, kaltinimai gali būti keičiami tik prokuroro arba teismo prašymu. Daugiau informacijos rasite [Mano teisės teismo proceso metu](#).

Ar gausiu informacijos apie įrodymus prieš mane?

Kai prokuroras nusprendžia, kad buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę įrodančių duomenų, jis praneš jums ir kitiems proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą. Tuomet turėsite teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo metu surinkta medžiaga ir teikti prašymus suteikti daugiau informacijos.

Jeigu norite susipažinti su medžiaga, privalote pateikti prašymą. Turite teisę daryti medžiagos kopijas ir išrašus. Jeigu esate suimtas, susipažinti su medžiaga, daryti jos kopijas ir kt. galės jūsų advokatas. Tuomet advokatas jus informuos apie bylos medžiagą, sudarančią jums iškeltos bylos pagrindą.

Turėsite galimybę susipažinti su liudytojų parodymais. Kai kurie liudytojų parodymai gali būti anoniminiai.

Jeigu norite papildyti ikiteisminį tyrimą nauja informacija, turite pateikti prašymą. Jeigu prokuroras priims šį jūsų arba kitų tyrimo dalyvių prašymą, turėsite teisę susipažinti su nauja medžiaga.

Kai atlikti visi šie veiksmai, prokuroras surašo kaltinamąjį aktą ir perduoda jį teismui kartu su surinkta bylos medžiaga. Prokuroras privalo jums įteikti kaltinamojo akto kopiją. Jeigu nemokate lietuvių kalbos, jums turi būti įteiktas išverstas kaltinamasis aktas. Kai jis surašomas, tampate kaltinamuoju.

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=Proceso kalba ir vertimas \(5\)](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=Proceso kalba ir vertimas (5))

Ar galiu dalyvauti teismo procese savo gimtąja kalba?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėsite galimybę daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, teikti prašymus ir skundus, kalbėti teisme ta kalba, kurią mokate. Visais šiais atvejais turite teisę naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis. Visi atliekami veiksmai jums turi būti paaiškinti jūsų kalba.

Visi jums įteikiami dokumentai (tokie kaip pranešimas apie įtarimą arba kaltinamasis aktas) taip pat turi būti išversti į jūsų gimtąją arba kitą kalbą, kurią mokate.

Visa bylos medžiaga jums nebus išversta raštu; susipažįstant su iškeltos bylos pagrindą sudarančia medžiaga jums privalės padėti vertėjas – jis žodžiu išvers medžiagą.

Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų nedalyvaujant vertėjui žodžiu arba jeigu dokumentai nėra išversti į jums suprantamą kalbą.

Turite teisę į vertėją žodžiu visose teismo proceso stadijose. Vertėjo žodžiu paslaugos jums bus suteiktos nemokamai.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. **Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.**

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

3. Mano teisės teismo proceso metu

uris teismas nagrinės mano bylą?

Jūsų bylą nagrinės tas teismas, kurio veiklos teritorijoje padarytas nusikaltimas. Lietuvoje pirmosios instancijos teismas bus arba apylinkės, arba apygardos teismas. Jūsų baudžiamąją bylą tikriausiai nagrinės apylinkės teismas.

Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai už nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams, bylą kaip pirmosios instancijos teismas nagrinės apygardos teismas.

Lietuvoje nėra prisiekusiųjų. Sprendimus bylose priima teisėjas arba jų kolegija. Teisėjų kolegija bylą pirmosios instancijos teisme nagrinės tik tuo atveju, jeigu už nusikaltimą numatyta laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba kaltinamasis yra vyresnysis pareigūnas.

Ar mano byla bus nagrinėjama viešai?

Teismo procesas dažniausiai yra viešas. Tačiau bylos nagrinėjimas gali būti neviešas, jeigu:

- kaltinamas asmuo yra nepilnametis;
- byla susijusi su seksualiniu nusikaltimu;
- būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui;
- būtina išsaugoti valstybės, profesinę arba komercinę paslaptį.

Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo viešumo priima teismas.

Ar vykstant teismo procesui gali būti pakeisti kaltinimai?

Vykstant teismo procesui kaltinimai gali būti pakeisti. Tačiau negalite būti nuteistas už sunkesnę nusikaltimą, jeigu nebuvote informuotas apie pasikeitusius kaltinimus. Jeigu kaltinimai pakeičiami teismo proceso metu, jūs arba jūsų advokatas turite teisę prašyti sustabdyti teismo procesą, kad galėtumėte pasiruošti gintis nuo naujų kaltinimų.

Kas atsitiks, jeigu prisipažinsiu esąs kaltas?

Kai prokuroras perskaitys kaltinamąjį aktą, teisėjas jūsų paklaus, ar suprantate pateikto kaltinimo esmę ir ar prisipažįstate esąs kaltas.

Jeigu prisipažįstate esąs kaltas, sutinkate nedelsdamas duoti parodymus ir nėra jokių abejonių dėl nusikaltimo aplinkybių, jokie kiti įrodymai nebus nagrinėjami. Jūs turite su tuo sutikti. Visos surinktos medžiagos turinys (įrodymai) bus perskaitytas balsu. Tokia galimybė nenumatyta, jeigu esate kaltinamas nusikaltimu, už kurį skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams.

Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Jūs privalote dalyvauti teisminiame baudžiamosios bylos nagrinėjime. Bylos nagrinėjimas gali vykti be jūsų, jeigu nesate Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengiate atvykti į teismą.

Jeigu neatvykstate į teismo posėdį be rimtos priežasties, jus į teismą gali atvesdinti policija. Galite prašyti leidimo nedalyvauti tam tikroje bylos nagrinėjimo dalyje tik jeigu byloje yra kitų kaltinamųjų ir nagrinėjami įrodymai nėra susiję su jumis.

Jums nebus leista dalyvauti teismo procese naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones; privalėsite pats atvykti į teismą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu teismo proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, jums bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę gintis pats arba būti ginamas advokato. Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pats neradote tinkamo advokato, advokatą privalės paskirti teismas ir šias išlaidas apmokės valstybė. Daugiau informacijos rasite paspaudę nuorodą [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Ar privalau duoti parodymus?

Vykstant teismo procesui neprivalote kalbėti arba atsakinėti į klausimus, arba galite atsakyti tik į kai kuriuos klausimus. Turite teisę, o ne pareigą paaiškinti bylos aplinkybes. Turite teisę teikti paaiškinimus ne tik dėl bylos aplinkybių, bet ir dėl kitų teismo proceso dalyvių pateiktų prašymų.

Neprivalote duoti parodymų prieš save. Jeigu duodate parodymus apie nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, negalite būti nubaustas už tai, kad nesakėte tiesos.

Ar galiu ginčyti mano kaltės įrodymus ir pateikti naujų?

Bylos nagrinėjimas yra rungimosi procesas. Turite tokias pat teises kaip ir kaltinančioji šalis teikti įrodymus, prašymus, dalyvauti tiriant įrodymus, ginčyti kitos šalies argumentus ir išsakyti nuomonę apie visus teismo procese kilusius klausimus, kurie gali būti reikšmingi siekiant teisingai išnagrinėti bylą.

Turite teisę teikti teismui pasiūlymus, kaip turi būti sprendžiama byla, ginčyti kaltinančiosios šalies pasiūlymus, teikti teismui papildomus įrodymus arba prašyti teismo išreikalauti įrodymų iš kitų organizacijų, užduoti klausimų kitiems proceso dalyviams ir liudytojams, teikti prašymus nušalinti pareigūnus, teikti apeliacinius skundus dėl teismo sprendimų ir t. t.

Teismo posėdyje galėsite užduoti klausimų ir ginčyti įrodymus. Vykstant teismo procesui jūs arba jūsų advokatas taip pat gali apklausti liudytojus.

Galite prašyti teismo iškviesti visus norimus liudytojus. Teikdami prašymą privalote nurodyti, kuo liudytojo parodymai gali būti reikšmingi byloje. Taip pat galite pateikti daiktus ar dokumentus, kurie gali būti svarbūs tiriant ir nagrinėjant nusikaltimą.

Galite prašyti privataus detektyvo jūsų vardu gauti įrodymų. Tokio pobūdžio įrodymams nesuteikiamas ypatingas statusas, jie turi atitikti įprastas proceso taisykles.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumą?

Priimant nuosprendį bus atsižvelgta į jūsų teistumą. Ankstesnis teistumas gali padėti teismui susidaryti nuomonę apie jūsų asmenybę. Šia informacija bus remiamasi priimant sprendimą dėl kardomosios priemonės arba skiriant bausmę.

Jeigu turite tebegaliojantį teistumą teismas gali skirti daug didesnę bausmę, negu ji būtų skirta tuo atveju, jeigu neturėtumėte ankstesnio teistumo.

Į ankstesnį teistumą užsienio valstybėje nebus atsižvelgiama. Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kurio atžvilgiu buvo priimtas ir įvykdytas Lietuvos Respublikos teismo nuosprendis.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Teismo procesas baigiasi, kai teismas priima nuosprendį, kuriuo jūs pripažįstamas kaltu, nekaltu arba byla nutraukiama.

Jeigu esate nuteisiamas, gali būti skiriama viena iš šių bausmių:

- **laisvės atėmimas** – laisvės atėmimo bausmė atliekama patvirtintose įstaigose, tokiose kaip pataisos namai arba kalėjimai. Maksimalus laisvės atėmimo laikas yra 20 metų arba iki gyvos galvos;

- **areštas** – tai trumpalaikis laisvės atėmimas areštinėje. Maksimalus arešto laikas yra 90 parų;
- **laisvės apribojimas** – laisvės apribojimo laikotarpiu negalėsite keisti gyvenamosios vietos. Teismas taip pat gali uždrausti lankytis tam tikrose vietose ir bendrauti su tam tikrais asmenimis. Be to, galite būti įpareigotas tam tikru laiku būti namuose, atlyginti nuostolius ir vykdyti kitus panašius reikalavimus;
- **bauda** – tai pinigine bausmė, kurios dydį nustato teismas;
- **viešieji darbai** – viešieji darbai atliekami tik tuo atveju, jeigu sutinkate.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo procese?

Nukentėjusysis turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikaltimą padaręs asmuo. Nukentėjusysis gali aktyviai dalyvauti procese, bet neprivalo to daryti. Nukentėjusysis gali teikti įrodymus, prašymus ir kt. Nukentėjusysis taip pat gali reikalauti patirtos žalos atlyginimo.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

[Nacionalinė teismų administracija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti teismo nuosprendį?

Jūs galite apskųsti teismo nuosprendį. Galite ginčyti teismo išvadą, kad dalyvavote darant nusikaltimą, nuosprendį, kad esate kaltas, nusikaltimo aprašymą ar, jūsų manymu, per griežtą bausmę.

Jeigu buvote nuteistas arba jums iškelta byla buvo nutraukta, turite teisę teikti apeliacinį skundą dėl teismo nuosprendžio, kuris dar neįsiteisėjęs. Jeigu esate išteisintas, galite teikti apeliacinį skundą dėl išteisinimo pagrindo.

Kas nagrinės mano apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą nagrinės arba apygardos teismas, arba Lietuvos apeliacinis teismas. Jeigu nuosprendį priėmė apylinkės teismas, apeliacinį skundą nagrinės apygardos teismas. Jeigu pirmąjį nuosprendį priėmė apygardos teismas, jūsų apeliacinį skundą nagrinės Lietuvos apeliacinis teismas.

Kada ir kam turiu pateikti apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą turite pateikti per 20 dienų nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Apeliacinį skundą turite pateikti nuosprendį priėmusiam teismui, iš ten jis bus pusiųstas apeliacinės instancijos teismui.

Apeliaciniame skunde turite nurodyti apeliacinės instancijos teismo pavadinimą, bylą, dėl kurios teikiate apeliacinį skundą, skundžiamą nuosprendžio dalį, apeliacinio skundo pagrindą ir išdėstyti savo prašymus.

Kokios gali būti apeliacinio skundo pasekmės?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, bausmė nebus pradedama vykdyti, nebent pats raštu pareikšite norą pradėti atlikti bausmę.

Siekdamas užtikrinti jūsų dalyvavimą apeliaciniame procese, teismas gali nurodyti jus suimti. Jeigu esate suimtas teismo nurodymu, apeliacinį skundą galite pateikti iš kardomojo kalinimo vietos.

Posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas jūsų apeliacinis skundas, datą nurodo pirmosios instancijos teismas, prieš tai išnagrinėjęs ir atsakęs į visus susijusius skundus.

Apeliacinės instancijos teismui galite pateikti papildomos medžiagos ar įrodymų.

Kaip nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Jūsų bylą apeliacinės instancijos teisme nagrinės trijų teisėjų kolegija.

Apeliacinės instancijos teisme byla bus nagrinėjama tik tiek, kiek to prašoma apeliaciniame skunde. Byla bus nagrinėjama tik dėl apeliacinius skundus pateikusių asmenų arba asmenų, dėl kurių buvo pateikti apeliaciniai skundai. Esant tam tikroms aplinkybėms, teismas gali nesilaikyti šios taisyklės ir išplėsti nagrinėjimo ribas. Tačiau skirti jums ar kitiems dalyvaujantiems asmenims griežtesnę bausmę apeliacinės instancijos teismas gali tik tuo atveju, jeigu to prašo prokuroras ar tam tikri kiti asmenys.

Teismo posėdis dažniausiai yra viešas. Jis gali būti neviešas, jeigu kaltinamas asmuo yra nepilnametis, byla susijusi su seksualiniais nusikaltimais, būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui arba išsaugoti valstybės, profesinę ar komercinę paslaptį. Tokiu atveju teismas privalo priimti sprendimą, kad teismo posėdis bus neviešas.

Teismo posėdyje teismas pateiks visą su apeliaciniu skundu susijusią informaciją. Jums bus leista teikti prašymus arba reikalauti, kad būtų nušalinti tam tikri pareigūnai. Jeigu būtina, apeliacinės instancijos teismas gali nagrinėti įrodymus. Tai daryti teismas gali nuspręsti pats arba to galite prašyti jūs ar kiti proceso dalyviai.

Proceso pabaigoje bus išklaustytos baigiamosios kalbos. Po šių kalbų galėsite tarti paskutinįjį žodį.

Ką gali nuspręsti apeliacinės instancijos teismas?

Išnagrinėjęs bylą teismas gali priimti nuosprendį arba nutartį.

Priimdamas nuosprendį teismas gali nuspręsti:

- panaikinti jūsų nuosprendį ir nutraukti bylą;
- pakeisti jums skirtą bausmę;
- panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimti naują.

Nutartys taip pat gali būti keletu rūšių. Nutartimi galima:

- atmesti jūsų apeliacinį skundą;
- panaikinti nuosprendį ir nutraukti jums iškeltą bylą;
- pakeisti jums skirtą bausmę;
- panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui;
- panaikinti nuosprendį ir grąžinti bylą prokurorui.

Kas bus priėmus apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, teismo nuosprendis įsiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar jūsų apeliacinis skundas patenkintas, ar ne. Nuosprendžio įsiteisėjimas reiškia, kad jis bus pateiktas vykdyti ir įvykdytas.

Ar galiu ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Galite ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą kasacinio proceso tvarka kreipdamiesi į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą. Šiame etape galite ginčyti nuosprendį tik tais klausimais, kurie buvo nagrinėjami apeliacinės instancijos teisme.

Į Aukščiausiąjį Teismą galite kreiptis tik tuo atveju, jeigu procese buvo netinkamai taikoma baudžiamoji teisė arba padaryta esminių procesinių įstatymų pažeidimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama. Tačiau tam tikrais atvejais Aukščiausiasis Teismas gali priimti nutartį jums iškeltą bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui arba pakartotinai nagrinėti bylą apeliaciniame teisme.

Ar būsiu laikomas turinčiu teistumą, jeigu mano apeliacinis skundas patenkintas?

Jeigu esate išteisintas, nebūsime laikomas turinčiu teistumą. Lietuvoje asmuo laikomas turinčiu teistumą tik tuo atveju, jeigu jam yra įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Ar man bus atlyginta neteisingu sprendimu padaryta žala?

Jeigu buvote neteisėtai nuteistas, suimtas arba patyrėte kitokį neteisėtą elgesį, valstybė atlygins jums žalą. Tačiau vien tai, kad jums priimtas išteisinamasis nuosprendis, nereiškia, jog jau turite teisę į žalos atlyginimą – priimti sprendimai ir (arba) nuosprendis turėjo būti neteisėti. Norėdamas gauti žalos atlyginimą, turėsite pateikti ieškinį civilinio proceso tvarka.

Jeigu esu iš kitos valstybės, ar po teismo proceso galiu būti išsiųstas atgal į ją?

Galite būti perduotas kitai valstybei narei atlikti bausmės, jeigu ši valstybė yra pasirašiusi [Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją](#).

Nebūsite perduotas automatiškai. Prašymą likusį bausmės laiką atlikti kitoje valstybėje narėje galite pateikti pats arba to gali prašyti Lietuvos institucijos arba kita valstybė. Galite prašyti būti perduotas bet kuriuo bausmės atlikimo metu.

Galite būti perduotas tik tai valstybei, kurios pilietis esate. Jūsų atžvilgiu priimtas nuosprendis turi būti galutinis ir turi būti likę mažiausiai šeši mėnesiai iki bausmės pabaigos. Teisės pažeidimas, už kurį esate nubaustas, turi būti uždraustas ir toje valstybėje narėje, kurioje bus atliekama bausmė.

Galite būti perduotas tik tuo atveju, jeigu Lietuvos Respublika ir valstybė narė, kurioje bus atliekama bausmė, dėl to susitaria. Jūsų sutikimas nėra būtinas, jeigu teismas nusprendžia, kad turite būti išsiųstas iš valstybės.

Kokia informacija apie mano teistumą bus saugoma?

Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kuriam įsiteisėjo Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis. Jeigu esate išteisintas, nebūsite laikomas turinčiu ankstesnį teistumą.

Informacija apie jūsų ankstesnį teistumą bus saugoma Informatikos ir ryšių departamente prie Vidaus reikalų ministerijos. Teistumo galiojimo terminas priklauso nuo nusikaltimo sunkumo. Jeigu bausmės vykdymas buvo atidėtas, teistumas galioja tik laikotarpiu, kuriam jis buvo atidėtas. Jeigu buvote nuteistas už nusikaltimus dėl neatsargumo, teistumas galios tik bausmės atlikimo laikotarpiu. Ilgiausias galimas teistumo laikotarpis yra 10 metų nuo bausmės atlikimo pabaigos.

Informacija apie jūsų teistumą gali būti saugoma be jūsų sutikimo.

Informacija apie jūsų teistumą bus saugoma ir pasibaigus ankstesnio teistumo terminui. Tokio pobūdžio informacija gali neturėti jokios įtakos jūsų teisiniam statusui, tačiau į ją gali būti atsižvelgta kaip į jūsų charakterį apibūdinančią informaciją, jeigu ateityje tapsite įtariamuoju arba kaltinamuoju.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

5. Eismo taisyklių pažeidimai

aip nagrinėjami eismo taisyklių pažeidimai?

Eismo taisyklių pažeidimai Lietuvoje dažniausiai nelaikomi nusikaltimais. Jie bus laikomi nusikaltimais tik tuo atveju, jeigu sukėlėte eismo įvykį ar sužalojote kitą asmenį. Baudžiamoji atsakomybė kils ir tuomet, jeigu automobilį vairavote neblaivus ir padarėte didelę žalą kito asmens turtui.

Kitais atvejais eismo taisyklių pažeidimai bus nagrinėjami administracinio proceso tvarka. Jeigu jums skiriama administracinė nuobauda, ši informacija nebus įtraukta į duomenis apie jūsų teistumą. Jeigu jums anksčiau buvo skirta administracinė nuobauda, policijos pareigūnas gali į tai atsižvelgti skirdamas naują nuobaudą.

Eismo taisyklių pažeidimus dažniausiai nagrinėja policija. Jeigu pažeidimai sunkesni, bylą gali nagrinėti teismas.

Turite teisę susipažinti su surinkta bylos medžiaga, duoti paaiškinimus ir parodymus, teikti prašymus. Administracinėse bylose jums taip pat gali atstovauti advokatas.

Turite teisę kalbėti savo gimtąja kalba ar kita jums suprantama kalba arba, jeigu nekalbate lietuvių kalba, naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis.

Kas atsitiks, jeigu mane dėl pažeidimo sustabdys policija?

Jus sustabdę policijos pareigūnai privalo prisistatyti. Jeigu, pareigūnų nuomone, padarytas teisės pažeidimas, jie surašys dokumentą, kuriame išsamiai aprašys pažeidimą. Jums bus įteikta šio dokumento kopija. Sprendimas dėl baudos dydžio bus priimtas vėliau policijos įstaigoje arba teisme.

Galite dalyvauti priimant sprendimą. Jeigu nedalyvaujate, sprendimas bus priimtas jums nedalyvaujant.

Jeigu neginčijate eismo taisyklių pažeidimo aplinkybių ir skirta bauda neviršija 200 Lt, dokumentas dėl teisės pažeidimo gali būti nesurašomas.

Jeigu neleistinu būdu pastatėte automobilį, ant jo galite rasti pranešimą, kad pažeidėte įstatymą. Pranešime rasite informaciją, kada ir kur bus nagrinėjamas pažeidimas. Siekdami, kad pažeidimas būtų tinkamai išnagrinėtas, pareigūnai taip pat gali ant jūsų transporto priemonės važiuoklės uždėti blokavimo įtaisą.

Tam tikrais atvejais policija gali nutempti jūsų automobilį, jeigu jis trukdo transporto priemonių ar pėsčiųjų eismui arba kitaip pažeidžiamos kitų žmonių teisės.

Ar galiu skųstis?

Jeigu nesutinkate su policijos priimtu sprendimu, galite jį apskųsti per 10 dienų. Galite pateikti apeliacinį skundą apygardos administraciniam teismui. Jeigu sprendimą jūsų byloje priėmė teismas, galite pateikti skundą Lietuvos Respublikos vyriausiajam administraciniam teismui.

Kokios nuobaudos numatytos už eismo taisyklių pažeidimus?

Dažniausiai už eismo taisyklių pažeidimus skiriama bauda. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis, kai pažeidimai sunkūs, gali būti skiriamas administracinis areštas arba atimamas vairuotojo pažymėjimas. Retais atvejais gali būti konfiskuojama transporto priemonė. Už nereikšmingus pažeidimus pareigūnas gali skirti įspėjimą.

Nuobauda skiriama atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį. Jeigu esate nuteistas už vairavimą išgėrus (alkoholio kiekis kraujyje viršijo 0,41 promilės), jums bus skiriama bauda ir visais atvejais atimamas vairuotojo pažymėjimas. Vairuotojo pažymėjimas taip pat gali būti atimtas, jeigu daugiau nei 50 km/val. viršijote leistiną greitį. Policijos pareigūnas jums pasakys už padarytą teisės pažeidimą skirtinos baudos dydį. Teisės pažeidimų ir už juos skirtinų nuobaudų sąrašą galite rasti [Lietuvos kelių policijos tarnybos](#) interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

[Lietuvos kelių policijos tarnyba \(lietuvių kalba\)](#)

[Administracinių teisės pažeidimų kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Liuksemburgas

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamasis ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

- Procesas pradamas pranešus apie nusikaltimą, nukentėjusiajam pateikus skundą arba policijai užregistravus nusikaltimą arba nusižengimą.
- Valstybės prokuroras nurodo atlikti preliminarų tyrimą.
- Policija apklausia įtariamuosius ir gali juos sulaikyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui.
- Jeigu valstybės prokuroras skiria ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, teisėjas priima sprendimą dėl kaltinimų pateikimo, t. y. dėl oficialaus jūsų apkaltinimo padarius nusikaltimą, ir paskui jus apklausia.
- Teisėjas gali nurodyti policijai jus areštuoti ir įkalinti: turite teisę Apygardos teismo uždarnosios kolegijos prašyti paleisti už užstatą.
- Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas tirdamas bylą nagrinėja kaltės ir nekaltumo įrodymus.
- Baigęs tirti bylą ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas perduoda ją prokurorui, kuris pasiūlo bylą nutraukti (persekiojimas nutraukiamas be padarinių) arba ją perduoti teismui, kad ten būtumėte teisiamas. Turite teisę sprendimą perduoti bylą teismui apskųsti.
- Dalyvaujate baudžiamųjų bylų teismo posėdžiuose.
- Priimamas sprendimas, kuriuo esate išteisinamas arba pripažįstamas kaltu.
- Turite teisę teikti apeliaciją; jūsų bylą dar kartą nagrinėja Apeliacinis teismas.

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir turi būti skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą. Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam galite pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[1. Advokato konsultacijos](#)

[2. Mano teisės vykstant tyrimui](#)

- Policijos apklausa ir (arba) preliminarus tyrimas
- Areštas (taip pat pagal Europos arešto orderį)
- Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaikymas
- Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo
- Valstybės prokuroro ir (arba) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą
- Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

1. Advokato konsultacijos

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Turite absoliučią teisę prašyti advokato pagalbos nagrinėjant bet kokią bylą. Advokatą galite pasirinkti pats arba kreiptis į [Liuksemburgo advokatų tarybą](#), kad jums pateiktų advokatų sąrašą ir iš jo išsirinktumėte pageidaujamą advokatą.

Jeigu advokato neišsirinkote arba Advokatų tarybos pirmininkas mano, kad jūsų pasirinkimas netinkamas, advokatą skiria Advokatų tarybos pirmininkas. Advokatas privalo vykdyti jam pavestus įgaliojimus, nebent jis negali vykdyti savo pareigų arba kyla interesų konfliktas.

Jeigu esate sulaikytas, proceso pradžioje galite prašyti ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo leisti naudotis pasirinkto arba *ex officio* paskirto advokato paslaugomis.

Advokato užmokestis

Advokatų užmokesčiai nustatomi savo nuožiūra. Jeigu advokato užmokesčiui mokėti neturite pakankamų pajamų, galite prašyti, kad prie teismų veikianti Priėmimo ir teisinės informacijos teikimo tarnyba suteiktų teisinę pagalbą.

Priėmimo ir teisinės informacijos teikimo tarnyba veikia Liuksemburge, Dykirche ir Eše prie Alzeto:

- Liuksemburge: Cité Judiciaire, Bâtiment CR, L-2080, Luxembourg, tel. 22 18 46;
- Dykirche: bei der Aler Kiirch, B.P.66 L-9201 Diekirch, tel. 80 23 15;
- Eše prie Alzeto: place de la Résistance, L-4002 Esch/Alzette, tel. 54 15 52.

Asmeniui, kurio pajamos nepakankamos, esate laikomas tuomet, kai jūsų pajamos neviršija įstatymu garantuojamų minimaliųjų pajamų.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija. Teisinė pagalba](http://www.mj.public.lu/services_citoyens/aide_juridique/index.html)

[Teisingumo ministerija. Teisminė pagalba](http://www.mj.public.lu/services_citoyens/assistance_judiciaire/index.html)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

okie yra nusikaltimų ikiteisminio tyrimo etapai?

Atliekant tyrimą ir nusikaltimų ikiteisminį tyrimą siekiama surinkti įrodymus, susijusius su padarytu nusikaltimu, ir nustatyti, ar įtariamasis arba įtariamieji padarė šį nusikaltimą.

Valstybės prokuroras pradeda preliminarų tyrimą, kuris pavedamas atlikti policijai, – ji apklausia galimus nusikaltimo vykdytojus, renka įrodymus ir protokole aprašo bylą.

Baigus tyrimą valstybės prokuroras priima sprendimą kaltinamojo bylą nutraukti arba ją perduoti teismui, kad ten kaltinamasis būtų teisiamas.

Jeigu padarytas sunkus nusikaltimas arba nagrinėjamos sudėtingos nesunkių nusikaltimų bylos, valstybės prokuroras skiria ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, kuris renka ir tikrina kaltinamojo kaltės ir nekaltumo įrodymus bei nustato ir tikrina jo kaltę ar nekaltumą patvirtinančias aplinkybes. Teisėjas pateikia kaltinimus visiems kaltinamiesiems, kurie įtariami dalyvavę darant byloje minimą veiką, ir gali pats atlikti kratą, skirti areštą ar atlikti kitus veiksmus arba pavesti tai padaryti policijai. Jis gali priimti sprendimą įkalti bet kurį kaltinamąjį.

Jeigu atliekamas ikiteisminis tyrimas (bent kriminalinėse bylose), teisėjas valstybės prokurorui teikia bylos ataskaitą. Valstybės prokuroras nurodo nutraukti kaltinamojo bylą arba perduoti ją teismui, kad ten jis būtų teisiamas. Apygardos teismo uždaroji kolegija priima sprendimą dėl valstybės prokuroro reikalavimų vykdymo ar nevykdymo.

Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu

- [Policijos apklausa ir \(arba\) preliminarus tyrimas \(1\)](#)
- [Areštas \(taip pat pagal Europos arešto orderį\) \(2\)](#)
- [Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaikymas \(3\)](#)
- [Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo \(4\)](#)
- [Valstybės prokuroro ir \(arba\) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą \(5\)](#)
- [Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui \(6\)](#)

Policijos apklausa ir (arba) preliminarus tyrimas (1)

Kas vyksta per preliminarų tyrimą?

Nukentėjusiajam pateikus skundą arba policijai įregistravus sunkų ar nesunkų nusikaltimą, valstybės prokuroras vadovauja preliminariam tyrimui ir bando nustatyti nusikaltimo vykdytoją. Jis gali pavesti ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui atlikti ikiteisminį tyrimą, kad būtų surinkti su bet koku nesunkiu nusikaltimu susijusios bylos įrodymai. Tiriant sunkius nusikaltimus privaloma kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją. Gali būti apklausiami bet kokie liudytojai. Taigi valstybės prokuroras, policija ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali jus kviesi atvykti, kad būtumėte apklaustas dėl galimo savo vaidmens byloje.

Ką reiškia būti kaltinamuoju?

Atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą savo teises įgyjate tuomet, kai ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas įvardija jus **kaltinamuoju**, taigi esate apkaltinamas padaręs nusikaltimą. Tačiau esate **laikomas nekaltu**, kol teismas pateikia jūsų kaltės įrodymus ir juos patvirtina.

Kokia informacija teikiama apie vykstantį procesą?

Turite teisę **gauti informaciją** apie kaltinimo pobūdį ir priežastį, t. y. apie veiką, kuria esate kaltinamas, ir teisinį pagrindą. Ši teisė gauti informaciją suteikiama tam, kad galėtumėte kuo geriau pasirengti gynybai. Informacija turi būti suprantama ir išsami, ją turi pateikti kriminalinės policijos pareigūnas arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Ar man bus paskirtas vertėjas, jei nekalbu vartojama kalba?

Jeigu nekalbate viena iš teisminės valdžios institucijose (policijos pareigūno ar ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo) vartojamų kalbų, prašoma vertėjo pagalbos. Jis išvers visus klausimus ir jūsų atsakymus.

Areštas (taip pat pagal Europos arešto orderį) (2)

Kas vyksta užklupus darant sunkų ar nesunkų nusikaltimą?

Jeigu užklumpama darant sunkų ar nesunkų nusikaltimą, t. y. jeigu nusikaltimas ką tik padarytas, policija gali tuojau pat jus areštuoti, jei esate įtariamas padaręs šį nusikaltimą. Policija gali sulaikyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui. Gali būti konfiskuoti daiktai, kurie galėjo būti naudojami darant nusikaltimą. Gali būti paimti jūsų pirštų atspaudai ir padarytos nuotraukos. Taip pat gali būti paimtas DNR mėginys. Paskui jūs nuvedamas pas ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją.

Kada galiu kreiptis į advokatą ir kaip?

Jeigu, užkluptas darantis sunkų ar nesunkų nusikaltimą, esate sulaikomas kriminalinės policijos pareigūnų ar apklausiamas ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo, kriminalinės policijos pareigūnai ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo pranešti apie teisę prašyti advokato pagalbos ir leisti su juo susisiekti, kad jis jums padėtų. Apie tai raštu jums suprantama kalba pranešama prieš atliekant apklausą ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariu ar draugu?

Apie teisę pranešti apie save pasirinktam asmeniui policija turi informuoti raštu jums suprantama kalba ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote; leidžiama naudotis telefonu. Šis asmuo gali būti šeimos narys ar draugas, nebent ryšių su juo neleidžiama palaikyti atsižvelgiant į tyrimo interesus.

Ar galiu susisiekti su gydytoju, jeigu reikia?

Apie teisę nedelsiant būti apžiūrėtam gydytojo raštu jums suprantama kalba pranešama vos tik sulaikius ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote. Valstybės prokuroras taip pat visada gali skirti gydytoją savo iniciatyva arba jūsų šeimos nario prašymu, kad jis jus apžiūrėtų.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jeigu esu kitos šalies pilietis?

Galite susisiekti su pasirinktu asmeniu, taigi ir savo šalies ambasada, jei to norite.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Jeigu sulaikant kyla įtarimas, kad slepiate tiesai įrodyti reikalingus arba sau ar kitiems pavojingus daiktus, tos pačios lyties asmuo gali atlikti kūno apžiūrą.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kitokia krata?

Vykdamas preliminarų tyrimą galima atlikti tik jūsų būsto kratą, jeigu tam davėte aiškų ranka rašytą sutikimą. Jeigu esate užkluptas darantis sunkų ar nesunkų nusikaltimą, šis sutikimas nebūtinai ir kratą galima atlikti bet kada – dieną ar naktį. Automobilio kratą taip pat galima atlikti, jeigu yra įrodymų, leidžiančių įtarti, kad padarėte sunkų ar nesunkų nusikaltimą.

Vykdamas ikiteisminį tyrimą būsto kratą galima atlikti tik 6.30–20 val. Galite prašyti, kad būtų pateiktos konfiskuotų dokumentų kopijos ir grąžinti konfiskuoti daiktai. Valstybė šiuos daiktus grąžina, jeigu jų nereikia tiesai išaiškinti arba šalių teisėms užtikrinti ir jeigu dėl jų grąžinimo nekyla pavojaus asmenims ar turtui. Grąžinti daiktus gali būti atsakyta, jeigu konfiskavimas numatytas įstatyme.

Ar manęs bus prašoma pateikti pirštų atspaudus ir ar bus imami DNR mėginiai ar kiti kūno skysčiai?

Valstybės prokuroro ar ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nurodymu, jums iš anksto davus rašytinį sutikimą, kriminalinės policijos pareigūnas jūsų ląstelių pavyzdžius gali paimti siekdamas atlikti lyginamąjį DNR tyrimą.

Galite būti priverstas leisti duoti pavyzdžius lyginamajam tyrimui, jeigu yra įtarimų, kad esate tiesiogiai susijęs su nagrinėjamos veikos padarymu ir jeigu už šią veiką baudžiama dvejų metų arba ilgesne laisvės atėmimo bausme.

Negalite būti verčiamas duoti kraujo.

Valstybės prokuroras gali nurodyti paimti pirštų atspaudus per preliminarų tyrimą ir tuomet, kai yra įtarimų, kad dalyvavote darant sunkų nusikaltimą, kurio vykdytojai užklupti jį darantys. Šiuos atspaudus vėliau gali naudoti policija, norėdama užkirsti kelią nusikalstamai veikai, ją atskleisti ir ištirti.

Jeigu pirštų atspaudai būtini jūsų tapatybei nustatyti, juos paimti gali būti paprašyta atliekant sunkaus ar nesunkaus nusikaltimo, kurio vykdytojai užklupti jį darantys, tyrimą, preliminarų tyrimą ar teismo pavedimą arba įgyvendinant tyrimo orderį, teisminės valdžios institucijos išduotą valstybės prokurorui ar ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui leidus. Šiuos atspaudus vėliau gali naudoti policija, norėdama užkirsti kelią nusikalstamai veikai, ją atskleisti ir ištirti, nebent jūs nesate susijęs su jokia baudžiamosios veikos tyrimu arba jums netaikoma įgyvendinimo priemonė.

Kokiomis priemonėmis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali pakviesti į apklausą?

Jeigu nesate sulaikytas, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali laišku pakviesti atvykti į apklausą, t. y. atsiųsti šaukimą į teismą. Jis paprasčiausiai nurodo atvykti nustatytą dieną ir nustatytu laiku, o atvykus tuojau pat apklausia.

Tačiau ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas taip pat gali pavesti policijai jus atvesdinti išdavęs šaukimą į teismą, jeigu įtaria pavojų, kad galite pabėgti ir gali būti sunaikinti įrodymai, arba jeigu neatvykstate jo prašymu. Sunkaus nusikaltimo atveju pabėgimo pavojaus galimybė numatoma tuomet, kai už veiką baudžiama pagal baudžiamųjų sankcijų įstatymą.

Arešto orderis gali būti išduotas, jeigu kaltinamasis pabėgo arba gyvena užsienyje ir jeigu už veiką, kuria jis kaltinamas, gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė.

Esu kitos šalies pilietis; ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą ir ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Apklausoje dalyvauti privalote. Dalyvavimas naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones nėra numatytas įstatymu.

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaikymas (3)

Koks yra ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomos apklausos tikslas?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas nustato jūsų tapatybę ir supažindina su proceso metu atliktais veiksmais. Paskui jis praneša apie jums pateiktus kaltinimus (tai reiškia, kad nuo šiol esate oficialiai kaltinamas padaręs tam tikrą nusikaltimą) ir apklausia dėl veikos, kuria esate kaltinamas.

Kokios yra mano teisės per ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomą apklausą?

Turite teisę gauti informaciją apie kiekvieną veiką, kuria esate kaltinamas, ir veiksmus, atliktus vykdant su sunkiu ar nesunkiu nusikaltimu, kurio vykdytojai užklupti jį darantys, susijusį procesą arba atliekant preliminarų tyrimą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo pranešti apie teisę prašyti pasirinkto advokato pagalbos. Jis tai turi pranešti raštu jums suprantama kalba prieš pradėdamas apklausą, ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote. Jeigu advokato nepasirenkate, jūsų prašymu ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas advokatą turi skirti *ex officio*.

Apklausiamas galite būti tik dalyvaujant advokatui, nebent aiškiai atsisakote jo.

Dalyvaudamas apklausoje turite teisę tylėti. Apie šią teisę jums turi būti pranešta.

Visada turite teisę savo parodymus keisti; prisipažinimas prieš jus gali būti naudojamas tik tuomet, kai prisipažinote neverčiamas ir savo noru.

Turite teisę liudytojams pateikti klausimus.

Neturite teisės bendrauti su advokatu, kol nesibaigia pirmoji apklausa. Pagrįstu sprendimu teisėjas gali uždrausti bendrauti su artimaisiais (jiems rašyti) ne ilgiau negu dešimt dienų.

Ar man bus paskirtas vertėjas žodžiu, jei nekalbu vartojama kalba?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas į apklausą turi pakviesti vertėją žodžiu, kuris išvers visus klausimus bei atsakymus ir pakartotinai skaitomus jūsų parodymus.

Ar galiu būti išsiųstas į savo kilmės šalį?

Ne, jeigu kilmės šalies valdžios institucijos nereikalauja jūsų išduoti dėl to paties nusikaltimo ir jeigu Liuksemburgo valdžios institucijos sutinka, kad ikiteisminis tyrimas ar tyrimas vyktų kilmės šalyje, privalėsite likti Liuksemburge, jeigu reikia, kalėjime.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Praktiškai teisminės valdžios institucijos praeities faktus tikrina atlikdamos parengtinį tyrimą, taigi jos taip pat patikrina informaciją apie jūsų teistumą.

Ar man bus pateikta informacija apie prieš mane liudijančius liudytojus ir nepalankius įrodymus?

Naudodamasis savo teise susipažinti su byla, paprastai tarpininkaujant advokatui, galite gauti informaciją apie prieš jus liudijusius liudytojus ir kitus nepalankius įrodymus. Su byla galite susipažinti po pirmosios apklausos. Taip pat bet kada galite prašyti, kad ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas leistų susipažinti su bylos dokumentais.

Ar aš būsiu paleistas, o gal sulaikytas?

Pateikęs kaltinimus ir apklausęs, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali paleisti jus į laisvę. Jis taip pat gali skirti kardomąjį kaltinimą ir išduoti sulaikymo orderį. Tuomet policija palydės jus į kalėjimą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali uždrausti palaikyti ryšius su išoriniu pasauliu, jeigu to reikia ikiteisminiam tyrimui. Jeigu šis draudimas panaikinamas, iš kalėjimo telefonu galite skambinti artimiesiems, laikydamasis griežtų kalėjimo taisyklių.

Bet kuriuo proceso metu turite teisę prašyti, kad jus paleistų už užstatą. Paleistas galite būti tuomet, jeigu sumokate užstatą ir nurodote adresą dokumentams įteikti Liuksemburge.

Ar vykstant ikiteisminiam tyrimui galiu išvykti iš šalies?

Apskritai vykstant ikiteisminiam tyrimui iš šalies galite išvykti, jeigu nesate įkalintas. Tačiau jeigu jums gresia laisvės atėmimo už nesunkų nusikaltimą bausmė arba didesnė bausmė (kurios didžiausia trukmė – dveji ar daugiau metų laisvės atėmimo, jeigu

gyvenate Liuksemburge), ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba uždaroji kolegija gali skirti teisminę priežiūrą, kurią vykdat įpareigojama, pavyzdžiui, neišvykti iš ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nustatytos teritorijos.

Už tą patį nusikaltimą jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje. Kokių veiksmų imamasi tokiu atveju?

Už tą patį nusikaltimą galite būti baudžiamas tik kartą, tačiau kol vienoje šalyje sprendimas neįsiteisėjo, gali būti vykdomas dvigubas persekiojimas. Jeigu šioje šalyje vykdomas ikiteisminis tyrimas, galite būti jai išduotas, kad ten būtumėte patrauktas atsakomybėn ir teisiamas, ir papildomai galite būti patrauktas atsakomybėn ir teisiamas Liuksemburge.

Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo (4)

Jeigu esu sulaikytas, kaip ir ko turiu prašyti paleisti už užstatą?

Prašyti paleisti į laisvę galima bet kokiame atveju, t. y. bet kuriuo ikiteisminio tyrimo metu ir neribojant prašymų skaičiaus. Teikiamas paprastas prašymas Apygardos teismo uždarajai kolegijai.

Tačiau jeigu yra skirtas kardomasis kalinimas ir esate kalėjime, taip pat galite prašyti paleisti už užstatą – darbuotojams į rankas galite įteikti paprastą rašytinį prašymą.

Kokia procedūra ir koks terminas yra taikomi?

Ne vėliau kaip per tris dienas nuo prašymo paleisti už užstatą pateikimo skubos tvarka priimamas sprendimas. Turite būti apklaustas kaip kaltinamasis ir, jeigu reikia, turi būti apklaustas jūsų advokatas. Apygardos teismo uždaroji kolegija sprendimą priima remdamasi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo rašytine pagrįsta nuomone.

Ar galiu būti paleistas už užstatą sumokėjęs tam tikrą pinigų sumą (užstatą)?

Iš tikrųjų užstato mokėjimo sąlygos nurodomos kodekse. Teismas gali paleisti už užstatą sumokėjęs sumą, kurią jis nustato savo nuožiūra. Šia suma užtikrinama, kad jūs atvyktumėte pas ikiteisminį tyrimą atliekančią teisėją ir į teismą, būtų įvykdyta bausmė, sumokėtos baudos ir teismo išlaidos.

Ar man bus taikoma priežiūra, jeigu būsiu paleistas už užstatą?

Paleidus į laisvę gali būti skirta teisminė priežiūra. Valdžios institucijos gali reikalauti, kad laikytumėtės tam tikrų įpareigojimų, pavyzdžiui, nesimatyti su tam tikrais asmenimis arba neišvykti.

Ar teismo sprendimus galima apskųsti?

Jeigu esate paleidžiamas į laisvę, valstybės prokuroras per vieną dieną nuo tokio sprendimo priėmimo sprendimą gali apskųsti apeliacine tvarka. Šiuo atveju liksite sulaikytas, kol Apeliacinis teismas priims sprendimą.

Teismo sprendimą atmesti prašymą paleisti į laisvę apeliacine tvarka visada galite apskųsti Apeliaciniam teismui.

Valstybės prokuroro ir (arba) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą (5)

Kokių veiksmų gali imtis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, vykdydamas ikiteisminį tyrimą, gali naudotis įvairiomis priemonėmis, kad nustatytų padaryto nusikaltimo faktų tikrumą.

Pavyzdžiui, teisėjas gali organizuoti kratą, apklausti liudytojus, rengti akistatas, nurodyti atlikti ekspertizę, įsakyti klausytis telefoninių pokalbių arba nustatyti telefono buvimo vietą ir galbūt infiltruoti asmenis tarp nusikaltėlių.

Ar galiu apskųsti tam tikrą ikiteisminio tyrimo proceso veiksmą?

Prašymą paskelbti negaliojančiu tam tikrą ikiteisminio tyrimo proceso veiksmą turite teisę pateikti Apygardos teismo uždarajai kolegijai.

Šis prašymas turi būti pateiktas vykstant ikiteisminiam tyrimui per penkias dienas nuo tada, kai sužinoma apie veiksmą. Jeigu prašymas veiksmą paskelbti negaliojančiu nepateikiamas vykstant ikiteisminiam tyrimui, vykstant teismo posėdžiams tokio prašymo nebegalėsite pateikti.

Kokius kitus skundus galiu teikti?

Be šių prašymų paskelbti veiksmus negaliojančiais, taip pat turite teisę vykstant ikiteisminiam tyrimui prašyti, kad būtų nepažeidžiama įstatymu suteikiama galimybė ar teisė arba kad ši galimybė ar teisė būtų įgyvendinama. Jeigu sprendimas dėl jūsų

prašymo nepriimtas arba atsisakyta jį priimti, tuo galėsite remtis vėliau, bylą nagrinėjant kitoje instancijoje, kaip gynybos argumentą nurodydamas, kad procesas yra neteisingas.

Kokius veiksmus galiu prašyti vykdyti ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo?

Per savo advokatą ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo galite prašyti imtis veiksmų, kuriais siekiama įrodyti jūsų nekaltumą. Pavyzdžiui, galite prašyti atlikti kratą, naują apklausą, apklausti tam tikrus jūsų nekaltumą patvirtinančius liudytojus, surengti akistatą ar atlikti ekspertizę.

Taip pat galite perduoti teisėjui bet kokius dokumentus, kuriais siekiama įrodyti jūsų nekaltumą, arba paprašyti nuimti teisėjo uždėtą dokumentų, daiktų ar banko sąskaitų areštą.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui (6)

Kas vyksta baigus ikiteisminį tyrimą?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima nutartį baigti bylą. Taigi jis mano, jog atliko visas būtinas prievoles, kad būtų atskleista tiesa ir nustatyti kaltinamieji siekiant juos teisti.

Kokios yra jūsų teisės priėmus nutartį baigti bylą?

Byla ir galima ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nuomonė jums ir jūsų advokatui perduodamos likus ne mažiau kaip aštuonioms dienoms iki nustatytos bylos nagrinėjimo Apygardos teismo uždarojoje kolegijoje dienos. Turite teisę susipažinti su visa ikiteisminio tyrimo informacija.

Prieš uždarajai kolegijai priimant sprendimą – ji priima nutartį nutraukti bylą (persekiojimas nutraukiamas nesant įrodymų) arba nutartį perduoti bylą teismui (siekiant teisti kaltinamuosius) – turite teisę pateikti pareiškimą (praktiškai jį pateikia advokatas).

Nurodytus ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo ir uždarosios kolegijos sprendimus galite apskųsti: galite teikti apeliaciją dėl ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nutarties ar Apygardos teismo uždarosios kolegijos sprendimo. Ši apeliacija teikiama Apeliacinio teismo uždarajai kolegijai.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Šiuo metu prisipažinimo kaltu procedūra Liuksemburge nėra numatyta.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Iki teismo proceso pradžios kaltinimus leidžiama keisti atsižvelgiant į faktines aplinkybes, nustatytas vykdant tyrimą ar ikiteisminį tyrimą.

Susijusios nuorodos

[🔗 Baudžiamasis kodeksas](#)

[🔗 Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

okia jurisdikcija priskiriama konkrečiam teismui?

Nusikaltimai yra trijų rūšių ir kiekvienos rūšies nusikaltimus nagrinėja skirtingas teismas:

- pažeidimus nagrinėja policijos teismas (vienas teisėjas);

- nesunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo nesunkių nusikaltimų bylų kolegija (pranc. *chambre correctionnelle du tribunal d'arrondissement*) (trys teisėjai, išskyrus su eismo taisyklėmis susijusius nusižengimus, kuriuos nagrinėja vienas teisėjas);
- sunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo baudžiamųjų bylų kolegija (pranc. *chambre criminelle du tribunal d'arrondissement*) (trys teisėjai).

Teismas gali nurodyti rengti uždara posėdį, pavyzdžiui, jeigu nukentėjusysis yra vaikas.

Kiek galima keisti kaltinimus vykstant teismo procesui?

Iš esmės teisinis vertinimas nėra galutinis ir bylą nagrinėjantis teismas neprivalo palikti jo nepakeisto.

Kad kaltinimus būtų galima keisti, nusikalstama veika, dėl kurios asmuo patrauktas atsakomybėn, turi būti ta pati.

Kas būna, jei per teismo procesą prisipažįstu kaltu dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų?

Prisipažinti kaltu negalima, bet galima prisipažinti padarius nusikaltimą. Vis dėlto teisėjas gali atmesti prisipažinimą, kurį laiko įtartinu. Tačiau prisipažinimas gali būti vertinamas kaip lengvinanti aplinkybė.

Kokios yra jūsų teisės vykstant teismo procesui?

Ar privalau dalyvauti teismo procese? Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Teisme turite dalyvauti, nebent pateikiate pateisinamąjį dokumentą, pavyzdžiui, medicinos pažymą. Tuomet bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas. Galite įgalioti advokatą jums atstovauti, nebent teismas reikalauja, kad dalyvautumėte pats. Nagrinėjant sunkius nusikaltimus privalote dalyvauti asmeniškai.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, jei gyvenu kitoje valstybėje narėje? Ar privalau sutikti dalyvauti?

Galimybė kitoje valstybėje gyvenančiam asmeniui dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones įstatymu nenumatyta.

Ar privalau dalyvauti visame teismo procese?

Taip, nes teisėjui bet kada gali prireikti jus apklausti.

Ar man bus užtikrintas vertimas žodžiu, jei nesuprasiu teisme vartojamos kalbos?

Teisė gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą, jeigu nesuprantate teismo posėdyje vartojamos kalbos arba ja nekalbate, yra pagrindinė teisė, užtikrinama Europos žmogaus teisių konvencija. Tačiau bylos dokumentai neverčiami.

Ar privalau turėti advokatą? Ar man bus skirtas advokatas? Ar galiu advokatą keisti?

Turite teisę gintis pats arba pasirinkti advokatą, o jeigu neturite lėšų advokato užmokesčiui sumokėti, turite teisę naudotis *ex officio* skirto advokato paslaugomis (teisminė pagalba). Advokatą visada galite keisti.

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar turiu teisę, pavyzdžiui, tylėti, duoti parodymus prieš save?

Turite teisę pasisakyti dėl visų kaltinimų. Pateikus kaltinimus taip pat turite teisę tylėti.

Kas būna, jei bylą nagrinėjant teisme nesakau tiesos?

Jeigu bylą nagrinėjant teisme nesakote tiesos, gali būti skirta didesnė bausmė.

Ar galiu ginčyti sau nepalankius įrodymus? Kaip? Kodėl?

Sau nepalankius įrodymus galite ginčyti visomis priemonėmis, pavyzdžiui, kviešti liudytojus, teikti dokumentus ir argumentus arba kviešti ekspertus.

Kokius sau naudingus įrodymus galiu pateikti?

Teismas turi atsižvelgti į visus įrodymus.

Kokios sąlygos taikomos mano įrodymams?

Šiems įrodymams taikomos dvi sąlygos: jie turi būti teisėtai įtraukti į bylą ir šalių laisvai aptarti bylą nagrinėjant viešai.

Ar galiu naudotis privataus detektyvo paslaugomis sau naudingiems įrodymams rinkti? Ar tokie įrodymai priimtini?

Naudotis detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti nedraudžiama, vis dėlto reikia, kad šio detektyvo veiksmai būtų visiškai teisėti.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams? Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Teisė apklausti liudytojus suteikiama įgyvendinant Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 3 dalyje nurodytą teisę į gynybą. Norėdamas įrodyti nekaltumą advokatas liudytojus gali kviesti ir apklausti tokiomis pat sąlygomis, kokiomis kviečiami ir apklausiami prieš jus liudijantys liudytojai.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie teistumą?

Vykstant teismo procesui teismui pateikiami visi ankstesni nuosprendžiai, įtraukti į informaciją apie jūsų teistumą.

Ar atsižvelgiama į ankstesnius nuosprendžius, priimtus kitoje valstybėje narėje?

Neatsižvelgiama, jeigu nusikaltimas padarytas pakartotinai. Atsižvelgiama, jeigu taikomos lygtinės bausmės skyrimo sąlygos.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Galite būti visiškai ar iš dalies išteisintas. Taip pat galite būti pripažintas kaltu. Bausmė priklauso nuo nusikaltimo, dėl kurio esate pripažintas kaltu.

Bausmės už sunkius nusikaltimus yra:

- įkalinimas iki gyvos galvos arba terminuota 5–30 metų laisvės atėmimo bausmė;
- ne mažesnė negu 251 EUR bauda;
- specialus konfiskavimas;
- mokslo laipsnių ir vardų atėmimas, atleidimas iš pareigų ir valstybės tarnybos;
- draudimas naudotis tam tikromis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis;
- įmonės ir įstaigos uždarymas;
- nuosprendžio arba jo ištraukos skelbimas nuteistojo lėšomis;
- draudimas dirbti tam tikrą darbą.

Bausmės už nesunkius nusikaltimus yra:

- laisvės atėmimas (nuo aštuonių dienų iki penkerių metų);
- ne mažesnė negu 251 EUR bauda;
- specialus konfiskavimas;
- draudimas naudotis tam tikromis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis;
- įmonės ar įstaigos uždarymas;
- nuosprendžio skelbimas;
- draudimas dirbti tam tikrą darbą;
- draudimas vairuoti tam tikras transporto priemones;
- jeigu skiriama trumpesnė negu 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmė, teisėjas gali ją pakeisti viešaisiais darbais, kurių trukmė yra 40–240 valandų.

Policijos bausmės yra:

- 25–250 EUR bauda, nebent įstatyme nustatyta kitaip;
- specialus konfiskavimas;
- draudimas vairuoti tam tikras transporto priemones.

Esate nuteisiamas laisvės atėmimo bausme; kokios yra galimybės vykdyti šią laisvės atėmimo bausmę?

Liuksemburge sprendimą dėl laisvės atėmimo bausmių vykdymo būdų priima valstybės generalinis prokuroras nedalyvaujant teisėjui.

Yra numatytos įvairios galimybės.

Bausmės įgyvendinimas dalimis

Bausmę įgyvendinant dalimis pavojaus nekeliantis sulaikytasis skirtą bausmę gali atlikti sutartais laikotarpiais.

Bausmės atlikimas atviroje kolonijoje

Taikant šį režimą sulaikytasis gali dirbti arba mokytis išorėje.

Lygtinis paleidimas

Taikant lygtinį paleidimą išeiti į laisvę galima atlikus pusę bausmės.

Leidimas praleisti laisvadienius ne įkalinimo įstaigoje

Suteikus leidimą praleisti laisvadienius ne įkalinimo įstaigoje, leidžiama iš jos išeiti dalį dienos arba dvidešimt keturias valandas, ir šis laikas įskaičiuojamas į bausmės atlikimo laiką.

Bausmės vykdymo atidėjimas

Siekiant lygtinio paleidimo arba galutinio paleidimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas nuteistiesiems, kurių elgesys per anksčiau suteiktus laisvadienius įvertintas teigiamai.

Elektroninė apyrankė

Jos naudojimas dar nepatikslintas jokiais įstatymu.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali būti apklaustas kaip liudytojas. Jis taip pat gali pareikšti civilinį ieškinį, t. y. prašyti atlyginti žalą. Jis gali išdėstyti savo poziciją dėl nusikaltimo ir jo padarinių. Nukentėjusysis sprendimus gali apskųsti apeliacine tvarka, bet tik dėl civilinės žalos atlyginimo.

Susijusios nuorodos

[Teismų sistema](#)

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Turite teisę per keturiasdešimt dienų nuo sprendimo priėmimo jį apskųsti pateikęs apeliaciją teismui. Ši apeliacija gali būti teikiama tik dėl bausmės dydžio arba civilinės teisės klausimų.

Jurisdikcija

- Nusizengimus nagrinėja policijos teismas; šio teismo sprendimas skundžiamas nesunkių nusikaltimų bylą teismui.

- Nesunkius nusikaltimus nagrinėja nesunkių nusikaltimų bylų teismas; šio teismo sprendimas skundžiamas Apeliaciniam teismui.
- Sunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo baudžiamųjų bylų kolegija; šio teismo sprendimas skundžiamas Apeliacinio teismo baudžiamųjų bylų kolegijai.

Kas būna apskundus?

Per dvidešimt keturias valandas nuo apeliacijos pateikimo apie ją pranešama teismo, kuriam pateikta apeliacija, valstybės prokurorui. Nustatoma teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjama apeliacija, data ir apie ją jums pranešama.

Kiek reikia laiko, kad skundas būtų išnagrinėtas?

Skundas išnagrinėjamas per keletą mėnesių.

Ar skunde galiu pateikti naujų įrodymų? Kokios taikomos taisyklės?

Skunde turite teisę pateikti naujų įrodymų. Taikomos įrodymų teisės taisyklės. Teismas priima visus pateiktus teisėtus įrodymus. Tačiau nepriimami argumentai dėl procesinių pagrindų, pavyzdžiui, dėl veiksmo paskelbimo negaliojančiu, kurie turėtų būti keliami bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme.

Kaip vyksta teismo posėdis, kuriame nagrinėjamas skundas, ir koks gali būti teismo sprendimas?

Teisėjai dar kartą nagrinėja faktines aplinkybes, bet iš esmės jie negali dar kartą apklausti liudytojų, nebent teismas nustato, kad tai padaryti būtina. Jei reikia, teismas taip pat gali apklausti naujus liudytojus.

Iš esmės Apeliacinio teismo teisėjas negali padidinti pirmąja instancija skirtos bausmės, jeigu kaltinamasis sprendimą apskundė vienas. Šiuo atveju teismas gali tik išlaikyti arba sumažinti kaltinamajam skirtą bausmę. Padidinti bausmę galima tik tuomet, kai apeliacine tvarka sprendimą taip pat apskundė valstybės prokuroras, – paprastai taip būna, jei kaltinamasis apeliaciją pateikia dėl baudžiamosios teisės klausimų.

Kas vyksta, jeigu skundas patenkinamas arba atmetamas?

Turite teisę pateikti kasaciją. Kasacinis teismas tik patikrina teisės nuostatas, bet nebenagrinėja faktinių aplinkybių.

Ar man bus atlyginta žala, jei pirmasis nuosprendis buvo neteisingas? Kokia žala atlyginama? Kaip?

Teisė į žalos atlyginimą suteikiama tik tuomet, kai neteisėtai buvote įkalintas. Ši teisė suteikiama visiems asmenims, kuriems ilgiau negu tris dienas taikytas kardomasis kalinimas, jeigu šis kalinimas skirtas ar pratęstas ne dėl jūsų kaltės.

Jeigu skundas patenkinamas, ar informacijoje apie mano teistumą bus įrašas apie nuosprendį?

Jeigu skundas patenkinamas ir esate išteisinamas, į informaciją apie jūsų teistumą įrašas apie nuosprendį neįtraukiamas.

Ar leidžiama skųsti toliau, jei pirmasis skundas atmetamas? Kam? Kokiomis aplinkybėmis?

Kiekvienas asmuo, įsisteijusiu sprendimu pripažintas padariusiu sunkų ar nesunkų nusikaltimą, dar gali prašyti peržiūrėti sprendimą šiomis aplinkybėmis:

- jeigu priėmus nuosprendį dėl sunkaus ar nesunkaus nusikaltimo nauju teismo sprendimu kitas asmuo pripažįstamas kaltu dėl tos pačios veikos ir abu nuosprendžiai negali būti suderinami; šiuo atveju tai, kad jie prieštarauja vienas kitam, įrodo vieno iš asmenų nekaltumą;
- jeigu apklausti liudytojai paskui buvo nuteisti dėl melagingų parodymų;
- jeigu paskelbus nuosprendį paaiškėja faktinė aplinkybė ar atsiranda nežinomų dokumentų, iš kurių galima nustatyti, kad esate visiškai ar iš dalies nekaltas;
- jeigu paskelbus nuosprendį dėl nužudymo pateikiami dokumentai, leidžiantys gana gerai įrodyti, kad tariamai nužudytas asmuo yra gyvas;
- jeigu Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendime nurodoma, kad apkaltinamasis nuosprendis paskelbtas pažeidžiant Europos žmogaus teisių konvenciją.

Sprendimą dėl prašymų peržiūrėti sprendimus priima Aukštesnysis teisingumo teismas, veikiantis kaip kasacinis teismas.

Kada nuosprendis įsiteisėja?

Nuosprendis įsiteisėja išnaudojus visus skundų teikimo būdus, taip pat tuomet, kai baigėsi apeliacijai ar kasacijai teikti numatytas terminas.

Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies, jeigu esu kitos valstybės narės pilietis?

Pasibaigus teismo procesui kaip kitos valstybės narės pilietis iš šalies galite būti išsiųstas dėl esamų didelių viešosios tvarkos pažeidimų. Trečiosios šalies pilietis gali prašyti, kad iš kalėjimo būtų paleistas atlikęs pusę bausmės, jeigu raštu įsipareigoja nebegrįžti į šalį.

Imigracijos ministerijos sprendimą išsiųsti iš šalies galite apskųsti Administraciniam teismui.

Kaip tvarkoma informacija apie kaltinimus ir nuosprendį?

Informacija apie nuosprendį įtraukiama į informaciją apie teistumą – registrą, kuriame registruojami Liuksemburgo baudžiamųjų teismų paskelbti nuosprendžiai.

Kaip ir kur ši informacija saugoma?

Informacija apie teistumą kompiuteriniame registre saugoma Generalinėje prokuratūroje, prižiūrint valstybės generaliniam prokurorui. Registre nurodomas jūsų vardas ir pavardė, tėvo, motinos ir, jeigu reikia, sutuoktinio vardas ir pavardė, jūsų gimimo data bei vieta, gyvenamoji vieta ir profesija, arba į registrą yra įtraukiamas jūsų tapatybės nustatymo numeris.

Kiek laiko ji saugoma?

Liuksemburgo teismo paskelbti nuosprendžiai iš informacijos apie teistumą pašalinami, jeigu esate teisiškai reabilituojamas arba jus reabilituoja teismas.

Ar informacija gali būti saugoma be mano sutikimo?

Informaciją apie teistumą saugoti privaloma ir ji gali būti saugoma be jūsų sutikimo.

Ar galiu skųstis dėl to, kad ši informacija saugoma? Kaip? Kam?

Turite teisę apskųsti tam tikrų duomenų įtraukimą į informaciją apie teistumą; skundą galite teikti Apygardos teismo uždarajai kolegijai.

Susijusios nuorodos

[Informacija apie teistumą](#)

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

5 - Nesunkūs pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

u kelių eismu taisyklėmis susiję pažeidimai reglamentuojami Kelių eismo taisyklėmis, kuriose visų pirma nurodomi pažeidimai, susiję su alkoholio vartojimu, greičiu ir elgesiu įvykus eismo įvykiui.

Kokie yra su alkoholio vartojimu susiję pažeidimai?

Pažeidimai turi būti skirstomi pagal alkoholio koncentraciją. Bazinė koncentracija kraujyje, kurią nustačius už alkoholio vartojimą yra baudžiama, – 0,5 promilės. Nustačius šią koncentraciją nagrinėti atvejį yra kompetentingas policijos teismas (sunkus pažeidimas); kitus atvejus, kai alkoholio koncentracija kraujyje ne mažesnė negu 1,2 promilės, kompetentingas nagrinėti nesunkių nusikaltimų bylų teismas (nesunkūs nusikaltimai).

Įstatyme taip pat numatytas atvejis, kai pastebimi akivaizdūs girtumo požymiai. Iš tikrųjų, jeigu alkoholio koncentracija kraujyje mažesnė negu 0,5 promilės, bet pastebimi akivaizdūs girtumo požymiai, alkoholio koncentracija kraujyje laikoma ne mažesne negu 0,5 promilės. Taip pat, jeigu alkoholio koncentracija kraujyje yra 0,5–1,2 promilės, bet pastebimi akivaizdūs vairuotojo girtumo požymiai, alkoholio koncentracija kraujyje laikoma ne mažesne negu 1,2 promilės.

Kokios sankcijos gali būti taikomos?

Gali būti taikomos šios sankcijos: laisvės atėmimas, bauda, draudimas vairuoti (laikinas draudimas, galutinis draudimas, skubus teisės vairuoti atėmimas) arba transporto priemonės konfiskavimas. Sankcijos priklauso nuo pažeidimo sunkumo.

Kokie yra su greičiu susiję pažeidimai?

Su greičiu susiję pažeidimai yra trys.

Nedideli pažeidimai

Tai kiekvienas greičio viršijimas, nepriskiriamas kitai kategorijai. Sankcija už nedidelį pažeidimą yra mokestis pagal baudos lapelį, kurį sumokėjus byla nutraukiama.

Sunkūs pažeidimai

Skiriama bauda (25–500 EUR).

Nesunkūs nusikaltimai, susiję su dideliu greičiu (tik jeigu padarius pirmą sunkų pažeidimą jis padaromas pakartotinai)

Skiriama bauda (500–10 000 EUR) ir laisvės atėmimo bausmė (nuo aštuonių dienų iki trejų metų) arba viena iš šių bausmių.

Daugiau informacijos rasite pažiūrėję [Transporto ministerijos](#) skelbiamas greičio viršijimo ribas ir jų skirstymą į kategorijas pagal ribų dydį.

Kokie yra pažeidimai, susiję su elgesiu įvykus eismo įvykiui?

Pasitraukimas iš eismo įvykio vietos

Įvykus eismo įvykiui (nuostolių pobūdis ar dydis nesvarbus) turite likti eismo įvykio vietoje, kol nustatomos visos aplinkybės, kitaip esate laikomas pasitraukusiu iš eismo įvykio vietos.

Jeigu pasitraukiate iš eismo įvykio vietos, gali būti skirtas laisvės atėmimas, bauda ir nustatytas draudimas vairuoti.

Pagalbos nesuteikimas pavojų patiriančiams asmenims

Už pagalbos nesuteikimą pavojų patiriančiam asmeniui baudžiama tuomet, kai nesant didelio pavojaus jums pačiam arba kitiems asmenims savo noru nesuteikiate pagalbos didelį pavojų patiriančiam asmeniui, pamatęs šio asmens padėtį pats arba apie ją pranešus pagalbos prašantiems asmenims.

Jeigu nesuteikiate pagalbos pavojų patiriančiam asmeniui, gali būti skirtas laisvės atėmimas nuo aštuonių dienų iki penkerių metų ir 251–10 000 EUR bauda arba tik viena iš šių bausmių.

Netyčiniai sužalojimai ir netyčinis nužudymas

Byla nagrinėjama teisme kaip kita su eismu nesusijusi byla.

Susijusios nuorodos

[Transporto departamentas, greičio viršijimas](#)

[Su kelių eismu susijusios naujovės](#) <http://www.handwierk-online.lu/pls/CDM/GetRub?Ing=FR&rub=3377&p=9&n=&f=140>

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Malta

Jeigu asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, kurį nagrinėja teismas, šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta. Daugiau informacijos apie nesunkius kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, žr. [5](#) duomenų suvestinėje.

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises galite rasti [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

Visada būsite perduotas Magistratų teismui. Jeigu esate perduodamas teismui būdamas sulaikytas, teismas pirmiausia turi nuspręsti, ar tolesnis jūsų suėmimas yra pagrįstas pagal teisės aktų nuostatas, ir paskui jums pranešti, kad galite prašyti būti paleidžiamas už užstatą. Jeigu esate perduodamas teismui būdamas nesulaikytas, jums bus praneša apie kaltinimus ir kada privalote atvykti į pirmąjį teismo posėdį.

Bylos gali būti nagrinėjamos trimis skirtingais būdais, atsižvelgiant į jums pateiktų kaltinimų sunkumą:

Supaprastintas procesas Magistratų teisme

- perdavimas teismui;
- kaltinimą palaiko vykdomoji policija;
- gynybos pozicija;
- galutiniai argumentai;
- teismo sprendimas.

Procesas Magistratų teisme surinkus įrodymus

- perdavimas teismui;
- kaltinimą palaiko vykdomoji policija ir generalinis prokuroras;
- gynybos pozicija;
- galutiniai argumentai;
- teismo sprendimas.

Prisiekusiųjų teismas

- pirminiai argumentai ir argumentai, susiję su įrodymų leistinumu;
- kaltinamosios išvados perskaitymas;
- prokuroro kalba;
- prokuratūros vardu kaltinimą palaiko generalinis prokuroras;
- gynybos pozicija;
- prokuroro atsiliepinimas;
- gynybos atsiliepinimas;
- apibendrinimas;
- nuosprendis;
- bausmė.

Išsamesnę informaciją apie visus proceso etapus ir jūsų teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir yra tik patariamojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybėse narėse nagrinėjamosiose baudžiamosiose bylose, todėl jeigu norėtumėte paduoti skundą, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas

[☞ 1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[☞ 2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- tyrimas;
- sulaikymas;
- pirmasis teismo posėdis;
- bylos parengimas teismui (ikiteisminis tyrimas);
- gynybos pasirengimas bylai.

[☞ 3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[☞ 4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

1. Galimybė gauti teisinę konsultaciją

Jeigu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse galite rasti informaciją apie tai, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Jose taip pat nurodyta, kaip advokatas jums galėtų padėti. Šiose bendrosiose duomenų suvestinėse paaiškinta, kaip susirasti advokatą ir kaip bus atlyginamos jo išlaidos, jeigu neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip rasti advokatą?

Jeigu neturite savo advokato, geriausias būdas jį surasti – tai apsilankyti oficialioje [☞ Advokatūros](#) interneto svetainėje. Jeigu esate sulaikytas, turėsite paprašyti pagalbos, kad galima būtų patekti į šią interneto svetainę, nes interneto prieiga nėra iš karto suteikiama.

Užmokestis advokatui

Budintis advokatas – tai nepriklausomas advokatas, už kurio paslaugas sumoka valstybė. Jis gali teikti konsultacijas visą parą. Jis patars jums dėl jūsų teisių ir užtikrins, kad nepadarytumėte ar nepasakytumėte nieko, kas galėtų pakenkti jūsų bylai.

Tačiau teisę į nemokamą advokatą turėsite tik jeigu negalite susimokėti už jo paslaugas. Konkrečių kriterijų pajamoms tikrinti nėra nustatyta, ir pagrindinis kriterijus, sprendžiant, ar turite teisę į teisinę pagalbą, yra tai, ar dirbate. Jeigu nedirbate, valstybė jums parūpins budintį advokatą iki apklausos policijoje ir jums dalyvaujant teisme.

Jeigu teisme dalyvausite be advokato, teismas jums pasiūlys jį pasisamdyti, nebent pareikšite, kad jums jo tikrai nereikia.

Jeigu galite susimokėti už advokato paslaugas, turėsite jį pasisamdyti pats, nes neturėsite teisės į teisinę pagalbą. Rekomenduotina prieš pasisamdant jūsų pasirinktą advokatą susitarti su juo dėl įkainių.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

2. Mano teisės tiriant nusikaltimą

Nusikaltimo tyrimas gali būti pradėtas pagal valstybės pareigūno pranešimą, visuomenės pateiktą informaciją arba nukentėjusiojo asmens skundą. Tyrimas gali būti pradėtas ir tada, kai asmuo sulaikomas nusikaltimo vietoje.

Kokie yra etapai iki teismo?

Tyrimas

Policija gali prašyti, kad asmuo atvyktų į policijos nuovadą ir atsakytų į klausimus. Šiame etape siekiama nustatyti, ar pakankamai surinkta įrodymų, kurie leistų manyti, kad asmuo (nebūtinai apklausiamasis) dalyvavo darant nusikaltimą.

Sulaikymas

Jeigu policija mano, kad surinkta pakankamai įrodymų, rodančių, kad asmuo dalyvavo darant nusikaltimą, jis gali būti sulaikytas, kad policija jį galėtų tam tikrą laiką sulaikyti ir oficialiai apklausti. Šio etapo tikslas – nuspręsti, ar galima asmenį apkaltinti padarius nusikaltimą.

Pirmasis teismo posėdis

Jeigu asmuo kaltinamas padaręs nusikaltimą, jis bus perduotas teismui ir supažindintas su kaltinimais. Jeigu asmuo perduodamas teismui, kai yra sulaikytas, teismas pirmiausia nuspręs, ar asmens tolesnis suėmimas pagrįstas pagal įstatymą, ir paskui šiam asmeniui praneš, kad jis gali prašyti būti paleistas už užstatą.

Prieš nagrinėjant bylą teisme

Prieš perduodant bylą teismui, kaltintojas privalo surinkti ir pateikti visus kaltinamajam palankius ir nepalankius įrodymus.

Sunkesnių nusikaltimų atveju kaltintojas privalo pateikti pakankamai įrodymų, patvirtinančių teismui, kad prieš kaltinamąjį surinkta pakankamai jo kaltę pagrindžiančių duomenų.

Kaltintojas (šiuo etapu kaltinimą palaiko policija) neprivalo atskleisti informacijos, susijusios su tuo, kaip įrodys bylą. Jis neprivalo kaltinamajam ar jo advokatui pranešti apie bylą ar pateikti turimus įrodymus. Kaltinamojo advokatas gali dirbti su kaltinamuoju, kad surinktų sau parankius įrodymus.

Paprastai prieš nagrinėjant bylą teisme vykdomi keli pirminiai nagrinėjimai.

Mano teisės atliekant tyrimą

Norėdami gauti išsamesnę informaciją apie ikiteisminio tyrimo etapus, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas.

- [Tyrimas \(1\)](#)
- [Sulaikymas \(2\)](#)
- [Pirmasis teismo posėdis \(3\)](#)
- [Bylos parengimas iki teismo \(4\)](#)
- [Gynybos pozicijos parengimas \(5\)](#)

Tyrimas (1)

Kodėl policija gali norėti mane apklausti?

Jeigu policija mano, kad dalyvavote darant nusikaltimą arba jeigu galite padėti tyrimui, ji gali jus pakviesti, kad padėtumėte atlikti tyrimą ir atsakytumėte į įvairius klausimus.

Kokią informaciją gausiu apie savo teises?

Policija neturėtų jūsų apklausti, kad gautų įrodymus, nebent buvote prieš tai įspėtas, t. y. jums buvo pranešta apie jūsų teises.

Jeigu vykstant tyrimui savanoriškai atvykstate į policijos nuovadą arba biurą, galėsite bet kada išvykti, nebent jums būtų pranešta, kad esate sulaikomas.

Kas nutinka, jeigu nemoku kalbos?

Jeigu nesuprantate kalbos, policija suras jums vertėją. Vertėjo paslaugos bus teikiamos nemokamai. Vertėjas turėtų versti įspėjimą apie teises, policijos klausimus ir jūsų atsakymus.

Ar galiu turėti advokatą?

Per apklausą neturite teisės į advokatą. Tačiau turite teisę pasikalbėti su advokatu likus valandai iki apklausos. Jeigu jums reikalingas vertėjas, jis taip pat jums vertėjaus per jūsų pokalbį su advokatu.

Jeigu žinote, kurio tiksliai advokato pageidaujate, galite prašyti policijos už jus su juo susisiekti. Jeigu nepažįstate jokio advokato, tada policija jums pateiks Advokatūros sudarytą advokatų sąrašą ir galėsite advokatą pasirinkti iš šio sąrašo. Jeigu negalite susimokėti už advokato paslaugas, policija už jus susisieks su budinčiu advokatu. Budintis advokatas teikia paslaugas visą parą. Daugiau informacijos žr. Kaip gauti teisinę konsultaciją.

Ar privalau atsakyti į policijos klausimus?

Turite teisę tylėti. Viskas, ką pasakysite, gali būti įrašyta ir panaudota nagrinėjant bylą teisme. Tačiau jeigu norite atsakyti į klausimus, tai gali atitikti jūsų interesus. Jeigu nusprendžiate pasikonsultuoti su advokatu ir paskui pasinaudoti teise tylėti, toks tylėjimas gali būti suprantamas kaip kaltės įrodymo patvirtinimas.

Ar galiu būti apžiūrėtas arba paprašytas duoti pirštų atspaudus?

Jeigu nesate sulaikytas, jūsų ėminius galima imti tik jeigu dėl to iš anksto raštu sutinkate. Jeigu esate sulaikytas, jūsų medicininiai ir nemedicininiai ėminiai gali būti imami tik gavus jūsų sutikimą. Jeigu atsisakote duoti nemedicininis ėminius (pvz., pirštų atspaudus), magistrato nutartimi galite būti įpareigotas tai padaryti.

Sulaikymas (2)

Kodėl galiu būti sulaikytas?

Bet kuris policijos pareigūnas gali be teismo leidimo suimti bet kurį asmenį, sulaikytą nusikaltimo vietoje arba ką tik padariusį nusikaltimą, už kurį numatyta laisvės atėmimo bausmė, arba jeigu pareigūnas pagrįstai įtaria, kad asmuo tuoj darys arba ką tik padarė nusikaltimą.

Policija taip pat gali sulaikyti asmenį:

- jeigu nežinoma jo tapatybė;
- kyla abejonių dėl jo pateiktų duomenų teisingumo;
- jeigu jis nenurodė tinkamo adreso dokumentams įteikti;
- jeigu reikia neleisti asmeniui padaryti fizinės žalos sau arba kitiems asmenims arba padaryti nuostolių ar žalos turtui;
- jeigu reikia neleisti asmeniui padaryti nusikaltimo visuomenės gerovei;
- jeigu yra pagrįstų priežasčių manyti, kad sulaikymas yra būtinas vaikui ar kitam pažeidžiamam asmeniui apsaugoti.

Kokia informacija man bus suteikta apie mano sulaikymą?

Jeigu esate sulaikytas, jums turi būti pranešta, kad esate sulaikytas, nors sulaikymas gali būti akivaizdus. Taip pat turi būti paaiškintos jūsų sulaikymo priežastys. Jus sulaikantis asmuo negali naudoti jokių šiurkščių veiksmų, jėgos ar kitų prievartos priemonių, nebent jos būtinos jums apsaugoti arba todėl, kad priešinatės sulaikymui.

Nemoku vietos kalbos. Ar galiu turėti vertėją?

Jeigu nesuprantate vietos kalbos, policija privalo jums parūpinti vertėją ir jūsų neapklausti tol, kol bus paskirtas vertėjas.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Bet kuris sulaikytasis turi teisę į budinčio advokato teisinę konsultaciją. Tačiau teisinė konsultacija gali būti teikiama tik likus valandai iki apklausos. Policija jūsų vardu susisieks su advokatu. Daugiau informacijos žr. [Tyrimas \(3\)](#). Konsultaciją galite gauti ir telefonu.

Turite teisę susitikti su advokatu privačiai. Jeigu jums reikia vertėjo, jis turėtų dalyvauti jūsų pokalbyje ir su advokatu, ir su policija.

Ar privalau atsakyti į policijos klausimus?

Turite teisę tylėti. Viskas, ką pasakysite, gali būti įrašyta ir panaudota nagrinėjant bylą teisme. Tačiau jeigu nusprendžiate konsultuotis su advokatu ir paskui pasinaudoti teise tylėti, toks tylėjimas gali būti suprantamas kaip kaltės įrodymų patvirtinimas.

Kas nutiks, jeigu pasakysiu ką nors, kas pakenks mano bylai?

Turite pagrindinę teisę neduoti parodymų prieš save ir būsite įspėtas, kad turite teisę tylėti. Be to, būsite įspėtas dėl nepasinaudojimo teise tylėti padarinių. Tai reiškia, kad neprivalote pateikti policijai informacijos, kuri įrodytų jūsų kaltę.

Iš to, kad nepaaiškinote tam tikrų detalių, pvz., kodėl konkrečiu laiku buvote konkrečioje vietoje arba kodėl turėjote tam tikrus daiktus, negalima daryti jokių išvadų. Tačiau tokių paaiškinimų nepateikimas gali turėti neigiamą poveikį jūsų bylai.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu ar draugu?

Policija nedelsdama privalo jums pranešti apie jūsų teisę prašyti, kad apie jūsų sulaikymą ir buvimo vietą būtų pranešta jūsų giminaičiui ar draugui, nebent toks giminaitis ar draugas pagrįstai įtariamasis dalyvavimu darant tiriamą nusikaltimą.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo šalies ambasada?

Pagal policijos praktiką ji jums pasiūlo arba pataria susisiekti su savo ambasada, kad jai būtų pranešta apie jūsų sulaikymą ir jo priežastis bei rekomenduotas advokatas, jeigu jums jo reikia.

Ar bus paimti mano pirštų atspaudai? Ar gali būti registruojama mano DNR?

Jūsų pirštų atspaudai gali būti paimti, o DNR užregistruota, jeigu yra gautas jūsų sutikimas. Tačiau jeigu atsisakote duoti pirštų atspaudus, galite būti priverstas tai padaryti magistrato įsakymu. Tačiau negalite būti priverstas paklusti DNR registracijai.

Ar galiu būti apžiūrėtas?

Jūs gali apžiūrėti policijos pareigūnas, turintis pagrindą manyti, kad galite kelti pavojų sau arba kitiems, dėl to, kad galite turėti daiktų, kuriuos galite panaudoti pabėgimui iš įkalinimo vietos ir norėdamas surasti su nusikaltimu susijusių įrodymų.

Jeigu jus sulaikantis pareigūnas turi pagrindą įtarti, kad nuslėpėte su nusikaltimu susijusį objektą, jis gali prašyti magistrato duoti leidimą jus apžiūrėti. Magistratas paskirs jums apžiūrėti jūsų lyties ekspertą arba medicinos darbuotoją, gavęs išankstinį jūsų sutikimą.

Kiek laiko galiu būti laikomas policijoje?

Galite būti laikomas sulaikytas ne ilgiau kaip keturiasdešimt aštuonias (48) valandas. Jeigu nesate paleidžiamas per šešias valandas nuo sulaikymo, jus sulaikęs pareigūnas privalo informuoti magistratą ir pateikti visą informaciją apie jūsų sulaikymo laiką ir vietą. Praėjus keturiasdešimt aštuonioms valandoms, policija privalo pateikti jums kaltinimus, paleisti už užstatą arba paleisti be išlygų.

Kas nutinka, jeigu esu suimamas pagal Europos arešto orderį?

Jeigu viena valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), galite būti suimtas kitoje valstybėje narėje ir, magistratui išklausius, perduotas atitinkamai valstybei. Turite teisę į advokatą ir, jeigu reikia, vertėją.

Pirmasis teismo posėdis (3)

Kodėl vyksta pirmasis teismo posėdis?

Yra du skirtingi atvejai:

- jeigu esate sulaikytas ir laikomas policijos areštinėje, pirmojo teismo posėdžio tikslas – pateikti jums kaltinimus. Paskui teismas spręs, ar tolesnis jūsų suėmimas yra pagrįstas pagal įstatymą, ir tada jums praneš, kad galite prašyti būti paleistas už užstatą;

- jeigu jums pateikti kaltinimai, tačiau nesate sulaikytas policijos, pirmojo teismo posėdžio tikslas yra pateikti jums kaltinimus ir susipažinti su kaltintojo kaltinimams pagrįsti pateiktais įrodymais.

Jeigu esate sulaikytas policijos, privalote būti perduotas teismui kuo greičiau po kaltinimų pareiškimo, kad būtų susipažinta su kaltintojo kaltinimams pagrįsti pateiktais įrodymais ir priimtas sprendimas, ar jus galima paleisti už užstatą.

Jeigu nesate sulaikytas, jums bus pateikti kaltinimai ir nurodyta, kada privalote atvykti į pirmąjį teismo posėdį.

Ar turite teisę į advokatą?

Teisme turite teisę būti atstovaujamas savo pasirinkto advokato. Jeigu negalite susimokėti už advokato paslaugas, valstybė jums suteiks teisinę pagalbą. Daugiau informacijos ieškokite skyrelyje [↗](#) Galimybė gauti teisinę konsultaciją.

Jeigu nemoku užsienio kalbos, ar man bus paskirtas vertėjas?

Jeigu nekalbate maltiečių kalba, tačiau kalbate anglų, teismo procesas vyks anglų kalba. Jeigu nesuprantate angliškai, teismo proceso kalba bus maltiečių ir jums į pagalbą bus paskirtas vertėjas. Vertėjo paslaugos bus suteiktos nemokamai.

Ar privalau kalbėti teisme?

Turite teisę tylėti. Tačiau būsite paklaustas, ar prisipažįstate kaltas dėl jums pateiktų kaltinimų. Jūsų advokatas jums patars, kaip elgtis.

Ar turite pateikti kokią nors kitą informaciją?

Prieš pripažįstant savo kaltę arba jos nepripažįstant, jums bus užduoti keli pagrindiniai klausimai, daugiausia susiję su jūsų tapatybe ir gyvenamąja vieta (prisiekti nereikės).

Ar po teismo posėdžio būsiu laikomas suimtas, ar paleistas?

Per posėdį teismas nuspręs, ar galima jus paleisti už užstatą.

Paprastai jeigu neturite teistumo ir nekeliate grėsmės visuomenei, būsite paleistas už užstatą, taikant tam tikras sąlygas. Teismui nusprendus nepaleisti jūsų už užstatą, būsite kalinamas iki kito teismo posėdžio, per kurį galėsite vėl prašyti būti paleidžiamas už užstatą. Teismas negali nuspręsti neleisti paleisti jūsų už užstatą iki bylos nagrinėjimo teisme. Paleidimo už užstatą galite prašyti bet kuriuo proceso etapu.

Jeigu esate užsienietis, paprastai teismas nesutiks paleisti jūsų už užstatą, nebent turite nuolatinę gyvenamąją vietą.

Ar prieš teismo procesą galiu išvykti iš šalies?

Jeigu pateikiate pakankamą užtikrinimą, kad grįšite į bylos nagrinėjimą teisme, tada galite išvykti iš šalies, tačiau privalote grįžti į visus teismo posėdžius. Jeigu nedalyvausite kuriame nors posėdyje, bus išduotas jūsų arešto orderis. Be to, galite būti apkaltintas paleidimo už užstatą taisyklių pažeidimu. Daugeliu atvejų viena iš paleidimo už užstatą sąlygų yra neišvykimas iš šalies, tačiau paskesniuose proceso etapuose ši sąlyga gali būti keičiama.

Pasirengimas bylai, ikiteisminis etapas (4)

Kas vyksta iki bylos nagrinėjimo teisme?

Iki bylos nagrinėjimo teisme generalinis prokuroras surenka visus bylos įrodymus, kad užtikrintų teismo proceso pagrįstumą. Įrodymai renkami įrodymų rinkimo laikotarpiu. Dalyvausite šiame proceso etape, ir jums gali padėti advokatas. Galite patikrinti įrodymus per kaltintojo liudytojų kryžminę apklausą, be to, galite pateikti savo įrodymus.

Ar byla visada bus perduota teismui?

Įrodymų rinkimą kontroliuojantis Magistratų teismas gali nuspręsti, kad byla neturi būti keliama, ir panaikins jūsų kaltinimus. Jeigu kaltinimai jums bus panaikinti ir generalinis prokuroras nesutiks su tokia teismo išvada, jis gali per vieną mėnesį tokį sprendimą apskųsti Baudžiamųjų bylų teismui, kad vėl būtumėte suimtas. Jeigu Magistratų teismas nusprendžia, kad jūsų byla bus nagrinėjama teisme, generalinis prokuroras vis vien gali panaikinti jums pateiktus kaltinimus. Pagal įstatymą teismo proceso alternatyvų nenumatyta.

Ar galiu iki bylos nagrinėjimo teisme pripažinti savo kaltę?

Galite pripažinti savo kaltę, kai esate perduotas teismui, jeigu už nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, skiriama ne didesnė negu 10 metų laisvės atėmimo bausmė. Magistratų teismas priims nuosprendį. Šis nuosprendis, išskyrus kelias išimtis, bus įrašytas į jūsų elgesio charakteristiką.

Jeigu pripažinsite savo kaltę dėl jums pateiktų kaltinimų Baudžiamųjų bylų teisme, prisiekusieji nebus šaukiami ir sprendimą priims teismas.

Ar man pateikti kaltinimai gali būti pakeisti iki bylos nagrinėjimo teisme?

Kaltinimai gali būti pakeisti iki bylos nagrinėjimo teisme, ir tai priklausys nuo surinktų įrodymų. Generalinis prokuroras į kaltinamąją išvadą gali įtraukti visus kaltinimus, paremtus surinktais įrodymais. Be to, iki bylos nagrinėjimo teisme gali būti panaikinti kai kurie arba visi kaltinimai.

Kokius įrodymus rinks kaltintojas?

Kaltintojas apklaus bylos liudytojus, taip pat surinks daiktinius ir ekspertų patikrintus įrodymus. Pavyzdžiui, kaltintojas gali surinkti jūsų namuose arba darbovietėje rastus dokumentus. Magistratų teismas gali išduoti leidimą atlikti tyrimą, apžiūrą, kratą, kokį nors eksperimentą ar kitą būtiną veiksmą, kad byla būtų visapusiškai ištirta. Teismas taip pat gali įpareigoti ekspertus patikrinti bet kurią jūsų kūno dalį arba nusikaltimo bendrininko kūno dalį, jeigu mano, kad tokia patikra yra reikšminga bylai.

Ar galiu neleisti kaltintojui surinkti tam tikrų įrodymų?

Įrodymų rinkimo etapas nėra tinkamas etapas įrodymų leistinumui aptarti. Jums bus nustatytas laikotarpis, kuris pradedamas skaičiuoti nuo kaltinamosios išvados įteikimo dienos ir per kurį galite apskusti kaltintojo ketinamą pateikti įrodymų nepriimtinumą. Tačiau jeigu įrodymai yra visiškai neleistini, Magistratų teismas svarstys, ar juos leisti pateikti.

Kada sužinosiu, kokie įrodymai surinkti prieš mane?

Renkant įrodymus dalyvausite kartu su savo advokatu ir galėsite atlikti kaltintojo liudytojų kryžminę apklausą bei pamatyti daiktinius įrodymus.

Kas nutinka, jeigu gyvenu kitoje valstybėje narėje?

Jeigu jums leista grįžti į savo šalį, privalote atvykti į kiekvieną teismo posėdį, prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės.

Jeigu esu nuteisiamas, ar galiu būti dar kartą teisiamas už tą patį nusikaltimą?

Nepaisant to, ar esate nuteisiamas, ar išteisinamas, negalite būti dar kartą teisiamas už tą patį nusikaltimą. Tačiau šį sprendimą priima bylą nagrinėjantis teismas, nes Magistratų teismui, renkančiam įrodymus, draudžiama spręsti, ar esate teisiamas už nusikaltimą, už kurį jau buvote nuteistas.

Gynybos pasirengimas bylai (5)

Kas vyksta iki prasidedant teismo procesui?

Jeigu teismo procesas vyksta Magistratų teisme, kaltintojas surinks įrodymus ir pripažins juos galutiniais, prieš jums pasirengiant bylai. Galite atlikti kaltintojo liudytojų kryžminę apklausą, kai sužinote apie šiuos liudytojus, arba galite pasilikti šią teisę vėlesniam laikui.

Jeigu teismo procesas vyksta Baudžiamųjų bylų teisme, kuriame taikomos oficialesnės procedūros, per nustatytą laikotarpį privalote parengti liudytojų sąrašą ir surašyti visus pirminius argumentus. Šis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo kaltinamosios išvados įteikimo dienos.

Kada turiu pasirengti gynybai?

Baudžiamųjų bylų teismo procese pasirengimo gynybai laikotarpis nėra nustatytas. Kaltintojui parengus bylą, jums bus nurodyta, nuo kada galite rengtis gynybai. Neprivalote pasirengti gynybai per vieną posėdį.

Gavęs kaltinamąją išvadą teismo procesui Baudžiamųjų bylų teisme, per 15 darbo dienų galite informuoti apie visus pirminius argumentus ir nurodyti liudytojus bei pateikti įrodymus ir kitus dokumentus, kuriuos ketinate panaudoti per teismo procesą. Šis laikotarpis yra galutinis, todėl patartina vos gavus kaltinamąją išvadą iš karto susisiekti su advokatu.

Ar gausiu informaciją apie liudytojus ir kitus prieš mane surinktus įrodymus?

Jeigu teismo procesas vyks Magistратų teisme, kaltinimo liudytojai bus išklaustyti ir įrodymai pateikti jums dalyvaujant. Prieš rengdamasis gynybai, galite prašyti procesinių dokumentų kopijų, į kurias bus įtraukti įrodymų nuorašai ir kitų pateiktų įrodymų kopijos.

Jeigu teismo procesas vyks Baudžiamųjų bylų teisme, generalinis prokuroras privalo pateikti proceso dokumentus kartu su liudytojų ir dokumentų, kuriuos jis ketina pateikti teismo procese, sąrašais. Be to, galite prašyti, kad Baudžiamųjų bylų teismo raštinė pateiktų procesinių dokumentų kopijas.

Ar galiu uždrausti kaltintojui rinkti kai kuriuos įrodymus?

Jeigu byla nagrinėjama Magistратų teisme, galite uždrausti kaltintojui pateikti neleistinus, t. y. teisiškai negalimus, įrodymus. Tai galima padaryti iš karto arba bet kuriuo paskesniu proceso etapu.

Jeigu jums įteikta kaltinamoji išvada ir jeigu įrodymai, kuriuos planavo nurodyti kaltintojas, pateikti per nustatytą laikotarpį, Baudžiamųjų bylų teismas paskiria jų nagrinėjimo dieną. Teismas, išklašęs šalių argumentus, pasilieka laiko sprendimui priimti. Po sprendimo priėmimo galite jį apskųsti Apeliaciniam baudžiamųjų bylų teismui, tačiau turite apeliacinį skundą pateikti iš karto po teismo sprendimo paskelbimo. Tam yra duotas trijų darbo dienų laikotarpis.

Jeigu esu nuteisiamas, ar galiu būti dar kartą teisiamas dėl to paties nusikaltimo?

Nepaisant to, ar esate nuteisiamas, ar išteisinamas, negalite būti dar kartą teisiamas už tą patį nusikaltimą. Magistратų teisme galima pateikti prieštaravimą dėl dvigubo nuteisimo bet kada, išskyrus tuo etapu, kai renkami įrodymai.

Prieštaravimas dėl dvigubo nuteisimo gali būti pateiktas Baudžiamųjų bylų teisme kaip pirminis prieštaravimas. Tačiau šį prieštaravimą bet kuriuo teismo proceso etapu gali pateikti pats teismas, net jei jo nebuvo konkrečiai paprašyta to padaryti.

Jau buvau teisiamas už šį nusikaltimą kitoje valstybėje narėje. Kas nutinka tokiu atveju?

Magistратų teismas arba Baudžiamųjų bylų teismas išnagrinės kitos valstybės narės priimto sprendimo turinį ir jus išteisins, padaręs išvadą, kad už šį nusikaltimą jau buvote nuteistas arba dėl jo jau buvote išteisintas.

Kiek truks teismo procesas?

Teismo procesas Magistратų teisme bus vykdomas per keletą posėdžių, galinčių trukti savaites arba mėnesius.

Baudžiamųjų bylų teisme dauguma bylų išnagrinėjama per savaitę. Tačiau sudėtingi procesai gali trukti ilgiau.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

3. Mano teisės teisme

ur vyks teismo procesas?

Jūsų bylą nagrinės arba Magistратų teismas, arba Baudžiamųjų bylų teismas, iš esmės tai priklauso nuo jums pateiktų kaltinimų sunkumo.

Teismo procesas bus viešas, išskyrus kelias išimtis, jeigu, pvz., reikia įslaptinti nukentėjusiojo tapatybę.

Jeigu bylą nagrinėja Magistратų teismas, bylą nagrinės pirmininkaujantis magistratas. Jeigu bylą nagrinėja Baudžiamųjų bylų teismas, bylą nagrinės prisiekusieji, o jeigu jie priims apkaltinamąjį nuosprendį, bausmę paskirs pirmininkaujantis teisėjas.

Ar vykstant teismo procesui kaltinimai gali būti pakeisti?

Kaltinimai gali būti pakeisti, jeigu byla nagrinėjama Magistратų teisme. Kaltintojas gali prašyti pataisyti kaltinimus, jeigu įrodymai rodo, kad kitas kaltinimas yra tinkamesnis, arba jeigu pradiniai kaltinimai yra klaidingi. Kaltinimai taip pat gali būti panaikinti arba pakeisti kitais kaltinimais.

Nagrinėjant bylą Baudžiamųjų bylų teisme, jeigu prisipažinote kaltas arba nepripažinote savo kaltės, kaltinimai gali būti pakeisti tik ribotomis aplinkybėmis, t. y. tik su sąlyga, kad jie netampa sunkesni už pradinius kaltinimus.

Jeigu prisipažįstate kaltas dėl visų kaltinimų, teismas priims sprendimą. Jeigu prisipažįstate kaltas tik dėl kai kurių kaltinimų, jeigu prokuroras neatsiima kitų kaltinimų arba yra pateikti alternatyvūs kaltinimai, teismas toliau nagrinės bylą.

Kokias turiu teises teismo procese?

Privalote dalyvauti visuose teismo proceso etapuose.

Jeigu gyvenate kitoje valstybėje narėje, negalite dalyvauti naudojant vaizdo konferenciją.

Jeigu nemokate maltietiškai, tačiau kalbate angliškai, teismo procesas vyks anglų kalba. Jeigu nesuprantate angliškai, teismo procesas vyks maltiečių kalba ir jums į pagalbą bus paskirtas vertėjas.

Galite gintis pats, tačiau paprastai teismas primygtinai jums siūlys į pagalbą pasisamdyti advokatą. Jums bus paskirtas advokatas. Jeigu tai yra budintis advokatas, teikiantis teisinę pagalbą, negalite jo pakeisti. Tačiau jeigu pasisamdėte privatų advokatą, galite jį pakeisti.

Neprivalote kalbėti teismo procese, ir dėl jūsų tylėjimo negali būti padaryta jokių išvadų. Tačiau jeigu nuspręsite duoti parodymus, negalite atsakyti atsakyti į apkaltinamuosius klausimus, susijusius su jums pareikštais kaltinimais.

Jeigu nesakysite tiesos, tai gali labai paveikti pasitikėjimą jumis, be to, galite būti apkaltintas melagingų parodymų davimu.

Kokias turiu teises, susijusias su prieš mane surinktais įrodymais?

Apskritai galite ginčyti prieš jus pateiktus įrodymus. Jeigu tai yra liudytojų parodymai, galite atlikti jų kryžminę apklausą arba jų parodymams užginčyti pasikviesti savo liudytojus. Rašytinių įrodymų atveju galite atlikti liudytojo arba eksperto kryžminę apklausą arba pasikviesti savo liudytojus tokiems įrodymams užginčyti. Tačiau negalite pateikti savo ekspertų įrodymų. Ekspertų įrodymus galima ginčyti tik surengiant eksperto kryžminę apklausą dėl jo išvadų ar ekspertizės.

Galite savo gynybai kviesti liudytojus ir teikti rašytinius įrodymus.

Jeigu jūsų byla nagrinėjama Baudžiamųjų bylų teisme, įstatyme yra nustatytas laikotarpis, kuris pradedamas skaičiuoti nuo kaltinamosios išvados įteikimo dienos ir per kurį privalote nurodyti visus liudytojus ir kitus įrodymus, kuriuos ketinate pateikti savo gynybai teismo procese. Šis apribojimas netaikomas, jeigu jūsų byla nagrinėjama Magistratų teisme.

Jeigu norite, galite pasisamdyti privatų detektyvą įrodymams rinkti. Jo gauti įrodymai yra leistini, jeigu jų nedraudžia įstatymas.

Jūsų advokatas gali atlikti kaltintojo liudytojų kryžminę apklausą ir gali užginčyti jų parodymus per kryžminę apklausą.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie mano teistumą?

Į informaciją apie jūsų teistumą bus atsižvelgta, jeigu kaltinimas priklauso nuo ankstesnio teistumo, pvz., padarytas pakartotinis nusikaltimas arba nusikaltimas padarytas lygtinio atleidimo nuo bausmės laikotarpiu. Į jūsų teistumą taip pat gali atsižvelgti magistratas ir teisėjas, priimdami sprendimą dėl bausmės, jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis.

Nagrinėjant bylą Baudžiamųjų bylų teisme, į teistumą gali būti atsižvelgta, jeigu mėginate įrodyti savo gerą reputaciją arba sumenkinti kurio nors iš kaltintojo liudytojų reputaciją. Teismas, skirdamas jums bausmę, gali atsižvelgti į užsienio valstybės teismo priimtą galutinį sprendimą.

Kas vyksta teismo proceso pabaigoje?

Teismo proceso pabaigoje būsite išteisintas arba nuteistas dėl jums pateiktų kaltinimų. Galite būti išteisintas arba nuteistas ir dėl kai kurių kaltinimų.

Jeigu esate nuteisiamas, jums gali būti paskirta laisvės atėmimo bausmė. Jeigu ji neviršija dvejų metų, teismas gali atidėti jos vykdymą ne ilgiau kaip ketveriems metams. Jeigu už nusikaltimą numatyta ne didesnė nei septynerių metų laisvės atėmimo bausmė, teismas gali jus atleisti nuo bausmės vykdymo be išlygų arba su išlygomis ne ilgiau kaip trejiems metams. Jeigu pažeisite teismo nustatytą sąlygą, būsite vėl teisiamas ir jums bus paskirta bausmė.

Teismas taip pat gali priimti nutartį jus paleisti lygtinai, ir jums prižiūrėti bus paskirtas probuotojas. Kai kuriais atvejais teismas taip pat gali skirti baudą.

Kokį vaidmenį teismo procese atlieka nukentėjusysis?

Jeigu byla nagrinėjama Baudžiamųjų bylų teisme, nukentėjusysis gali dalyvauti teismo procese ir pateikti pastabas dėl baudmės.

Bylą nagrinėjant Magistratų teisme, nukentėjusiojo vaidmuo gali būti aktyvesnis, t. y. nukentėjusysis gali asmeniškai arba per advokatą padėti kaltinimą palaikančiam pareigūnui.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

4. Mano teisės teismui priėmus sprendimą

r galiu paduoti apeliacinį skundą?

Galite apskųsti ir sprendimą teismo procese, ir nuosprendį. Todėl galite paduoti apeliacinį skundą Apeliaciniam baudžiamųjų bylų teismui. Tai turite padaryti per aštuonias darbo dienas (jeigu sprendimą priėmė Magistratų teismas). Jeigu nuosprendį priėmė prisiekusieji, o bausmę paskyrė Baudžiamųjų bylų teismas, apeliacinį skundą turite paduoti per penkiolika darbo dienų nuo nuosprendžio paskyrimo dienos.

Abiem atvejais galite apskųsti sprendimą dėl esmės ir (arba) nuosprendį.

Kas bus, jeigu paduosiu apeliaciją?

Jeigu Magistratų teismas jus nuteisė laisvės atėmimo bausme, padavus apeliaciją šio sprendimo vykdymas sustabdomas tol, kol bus išnagrinėtas apeliacinis skundas.

Tačiau jeigu atsižvelgęs į prisiekusiųjų nuosprendį laisvės atėmimo bausme jus nuteisia Baudžiamųjų bylų teismas, būsite iš karto įkalintas ir apeliacinio skundo padavimas nesustabdys nuosprendžio vykdymo. Tokiu atveju galite prašyti būti paleistas už užstatą tol, kol bus išnagrinėtas apeliacinis skundas, tačiau paprastai toks prašymas netenkinamas.

Nėra nustatyto tikslaus laikotarpio, kada jūsų apeliacinis skundas bus išnagrinėtas, tačiau paprastai jis išnagrinėjamas per kelis mėnesius.

Paprastai apeliaciniame procese negalite pateikti naujų įrodymų, tačiau yra kelios išimtys, pvz., jeigu vykstant teismo procesui įrodymai nebuvo žinomi kaip leistini įrodymai.

Kas vyksta apeliaciniame procese?

Jeigu apskundžiamas Magistratų teismo sprendimas, o liudytojų parodymai nėra protokoluoti, bus pateikti žodiniai argumentai. Jeigu apskundžiamas Baudžiamųjų bylų teismo sprendimas, jūsų advokatai pateiks žodinius argumentus jūsų apeliaciniam skundui pagrįsti, o kaltintojas į šiuos argumentus atsakys.

Jeigu liudytojų parodymai protokoluoti, bus pateikti žodiniai argumentai. Jeigu apskundžiamas Baudžiamųjų bylų teismo sprendimas, jūsų advokatai pateiks žodinius argumentus jūsų apeliaciniam skundui pagrįsti, o kaltintojas į šiuos argumentus atsakys.

Teismo proceso pabaigoje būsite išteisintas arba nuteistas dėl jums pateiktų kaltinimų. Taip pat galite būti išteistinas arba nuteistas dėl kai kurių kaltinimų.

Kas bus, jeigu apeliacinis skundas patenkinamas arba nepatenkinamas?

Jeigu jūsų apeliacinis skundas patenkinamas, teismo sprendimas bus pakeistas arba panaikintas, atsižvelgiant į tai, ko prašote apeliaciniame skunde.

Jeigu jūsų apeliacinis skundas nepatenkinamas, teismo sprendimas bus paliktas nepakeistas. Taigi jeigu Magistratų teismas jus nuteisė laisvės atėmimo bausme, būsite nedelsiant įkalintas.

Neturite teisės Apeliacinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo skųsti kitam teismui. Jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis nepagrįstas, savaime neturite teisės į kompensaciją.

Jeigu jūsų apeliacinis skundas patenkinamas ir sprendimas panaikinamas, apie jūsų teistumą įrašo nebus.

Magistratų teismo arba Baudžiamųjų bylų teismo nuosprendis įsiteisėja Apeliacinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimu arba jeigu jis neapskundžiamas per nustatytą laikotarpį.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti į ją išsiųstas pasibaigus teismo procesui?

Jeigu esate iš kitos valstybės narės, teismas neįpareigos jus grąžinti į jūsų šalį. Tačiau galite pateikti vyriausybei prašymą suėmimo laiką praleisti savo valstybėje narėje.

Jūsų vyriausybė taip pat gali to prašyti savo iniciatyva arba pagal ankstesnį jūsų prašymą. Dėl sprendimo turi susitarti abiejų šalių vyriausybės.

Perdavimas nevyksta savaime ir turi būti inicijuotas pagal jūsų ir (arba) vyriausybės prašymą.

Sprendimą jus grąžinti į jūsų šalį priima ne teismas, dėl jo turi susitarti jūsų šalies ir valstybės narės, kurioje buvote pripažintas kaltu padaręs nusikaltimą, vyriausybė. Toks sprendimas negali būti apskųstas.

Informacija apie kaltinimus ir (arba) teistumą

Kaltinimai, dėl kurių buvote nuteistas, bus įrašyti į jūsų elgesio charakteristiką. Tačiau kai kuriais atvejais, pvz., jeigu nusikaltimo padarymo metu jums nebuvo suėję aštuoniolika metų, teistumas į elgesio charakteristiką nebus įrašytas.

Šią informaciją policijos būstinėje saugo policijos komisaras.

Informaciją apie jūsų teistumą policijos komisaras saugo neribotą laiką. Tačiau teistumas nebus įrašytas į jūsų elgesio charakteristiką praėjus tam tikram laikui (šešiams mėnesiams arba dešimčiai metų, atsižvelgiant į jūsų bausmės trukmę). Teistumas dėl tam tikrų nusikaltimų, pvz., susijusių su narkotikais, bus visada įrašomas į jūsų elgesio charakteristiką.

Kad policijos komisaras galėtų saugoti duomenis apie jūsų teistumą, jūsų sutikimo nereikia. Negalite prieštarauti šios informacijos saugojimui, nes jos saugojimas leidžiamas pagal įstatymą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Nesunkius kelių eismo taisyklių pažeidimus, dar vadinamus nusižengimais ar administraciniais teisės pažeidimais, administracine tvarka nagrinėja Teisingumo komisaras.

Kaip nagrinėjami nesunkūs kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Tokie pažeidimai kaip greičio viršijimas ar automobilio stovėjimo tvarkos pažeidimai nagrinėjami taip pat kaip nesunkūs pažeidimai – Magistratų teisme.

Šiuos pažeidimus nagrinėja Teisingumo komisaras.

Būsité pakviestas atvykti pas Komisarą. Šaukime bus trumpai aprašytos kaltinimo faktinės aplinkybės, taip pat įspėjimas, kad jums neatvykus bus laikoma, kad prisipažinote dėl kaltinimų. Šaukime taip pat bus nurodyta, kokia sankcija jums gresia nustačius, kad padarėte pažeidimą.

Likus ne daugiau kaip trims dienoms iki teismo posėdžio, galite sumokėti baudą. Tokiu atveju jums nereikia vykti pas Komisarą. Jeigu nusprendžiate ginčyti kaltinimą, tada taikoma ginčo teisena. Kaltintojas pateiks savo poziciją, o tada jūs – savo. Paskui Komisaras nuspręs, ar padarėte šaukime nurodytą administracinį teisės pažeidimą.

Komisarui nusprendus, kad padarėte administracinį teisės pažeidimą, jis pripažins jus kaltu padarius pažeidimą ir įpareigos sumokėti baudą, neviršijančią tūkstančio šešiasdešimt keturių eurų ir šešiasdešimties keturių euro centų (1 164,69 EUR). Mažiausia bauda – dvidešimt trys eurai ir dvidešimt devyni euro centai (23,29 EUR). Jeigu tai nustatyta įstatyme, Komisaras taip pat gali įpareigoti areštuoti darant nusikaltimą naudotą objektą ir (arba) be baudos dar laikinai arba visam laikui atimti teisę vairuoti.

Administracinės bylos gali būti keliamos ir kitų valstybių narių piliečiams ir, jeigu gavote šaukimą, turite atvykti. Jeigu gavęs šaukimą neatvykstate, laikoma, kad sutinkate su pateiktais kaltinimais. Taip pat galite raštu įgalioti artimą giminaitį arba advokatą dalyvauti jūsų vardu.

Jeigu jūsų netenkina Komisaro sprendimas, galite per tris dienas nuo jo priėmimo dienos kreiptis į Magistratų teismą dėl šio sprendimo panaikinimo ar pakeitimo.

Ar už šiuos pažeidimus atsiranda teistumas?

Šie pažeidimai nebus nurodyti jūsų teistumo pažymoje ar elgesio charakteristikoje.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Austrija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas: [de](#).

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas atsitinka, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradėtas teisminis nagrinėjimas.

Pagal Austrijos įstatymus nusižengiate tik pažeisdami tam tikrą teisės nuostatą, galiojančią nusikalstamos veikos įvykdymo metu. Teisė pareikšti kaltinimą priklauso valstybei. Prokuratūra, jos vadovaujama kriminalinė policija ir teismai turi nustatyti faktus ir išsiaiškinti visas faktų vertinimui svarbias aplinkybes.

Šiose duomenų suvestinėse sužinosite apie savo, kaip kaltinamojo, teises, jei prieš jus pradėtas baudžiamasis procesas Austrijoje. Skirtingais proceso etapais turite skirtingas teises. Svarbiausi etapai bus trumpai apibendrinti, kad greitai surastumėte jums reikiamą informaciją.

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Paprastai baudžiamąjį procesą Austrijoje sudaro trys procesiniai etapai:

- parengtinis tyrimas;
- teismas;
- apeliacija.

Išsamiau apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji skirta tik susipažinti.

Informacija apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos skiriama konkrečiai nustatyta nuobauda, pvz., bauda, pateikta [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reiktų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu iki bylos perdavimo teismui](#)

- Tyrimas ir įrodymų rinkimas
- Sulaikymas ir kardomasis kalinimas (įskaitant Europos arešto orderį)
- Kaltinimas
- Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui

[3 – Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5 – Nesunkūs pažeidimai](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

1 – Kaip gauti teisinę pagalbą

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą yra ypač svarbu, jei kuria nors forma dalyvaujate baudžiamajame procese. Šioje duomenų suvestinėje sužinosite, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Be to, sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatu, jei pats neturėsite lėšų jam sumokėti.

Kaip surasti advokatą

Austrijoje teisme jus gali ginti tik advokatai (išskyrus kai kurias išimtis). Austrijos federalinė advokatūros asociacija tvarko elektroninį advokatų registrą, kurį rasite [čia](#).

Jei jums yra žinoma, kad dėl jūsų atliekamas ikiteisminis tyrimas Austrijoje, turite susirasti advokatą ir susitarti su juo susitikti reikalams aptarti. Jei įmanoma, tai reikėtų padaryti iki tol, kol jus apklaus pirmą kartą.

Sulaikyti asmenys turi teisę susisiekti su advokatu iki apklausos. Jei neturite advokato, galite susisiekti su [teismo paskirtu gynėju](#). Policija arba prokuratūra turi jums leisti gauti šias paslaugas.

Užmokestis advokatu

Jei savo gynybai surasite advokatą, paprastai turėsite pats sumokėti už jo paslaugas. Jei nesutarta dėl atlygio, advokatas gali reikalauti sumokėti pagrįstą atlygį. Įkainiai pateikti [Bendruosiuose užmokesčio kriterijuose](#), kuriais remiantis apskaičiuojamas mokestis.

Jei sumokėti už gynybos išlaidas jums yra sunku, nes atsižvelgiant į jūsų pajamas ir turtą galite pritrūkti lėšų būtinam jūsų ar šeimos išlaikymui, ir jei gynyba jums būtina, gynybos paslaugos jums gali būti teikiamos nemokamai. Tokiais atvejais gausite nemokamas baudžiamosios bylos kopijas. Dėl gynėjo skyrimo galite kreiptis, užpildę čia pateiktą [formą](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

2 – Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu (iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui)

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Nusikaltimo tyrimo tikslas – nustatyti faktus, kad prokuratūra galėtų spręsti, ar turi būti pareikšti kaltinimai, ar byla turi būti nutraukta. Jei pareiškiami kaltinimai, parengtinis procesas skirtas palengvinti greitą teismo proceso baigtį.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

- Nusikaltimo tyrimo tikslas – nustatyti, ar buvo įvykdyta nusikalstama veika, ir jei taip, kas ją įvykdė.
- Kai pradedamas tyrimas prieš asmenį, įtariamą įvykdžius konkrečią nusikalstamą veiką, šis asmuo tampa kaltinamuoju.
- Teismas tyrimą vykdo tam tikrais etapais. Jis privalo atkurti nusikalstamą veiką ir vadovauti rungtyniškumu grindžiamam procesui. Šiame procese dalyvauja valstybinis kaltintojas, kuris turi teisę pateikti klausimus apklausiamam asmeniui, ir kaltinamasis kartu su savo advokatu. Be to, prokuratūra gali teismo paprašyti rinkti tolesnius įrodymus, jei tai būtina ginant viešąjį interesą.
- Prokuratūra ir (arba) kriminalinė policija gali savo iniciatyva vykdyti daugelį tiriamųjų etapų be teismo sutikimo. Šiuos etapus sudaro tardymas, apklausa, asmens tapatybės nustatymas, kratos ir kt.
- Ikiteisminiam suėmimui skirti ir pratęsti būtinas teismo įsakymas. Tas pats taikoma prievartos priemonėms, susijusioms su pagrindinėmis teisėmis (pvz., nuosavybės teise valdomos gyvenamosios vietos kratai, prieigai prie banko sąskaitų, telefoniniams pokalbiams klausytis arba telefoninių skambučių analizei).
- Prokuratūra privalo nutraukti tyrimą, jei neįvykdyta nusikalstama veika arba jei nustatytų faktų nepakanka kaltinamajam nuteisti. Visais kitais atvejais, kai faktų pakanka, prokuratūra privalo pateikti kaltinamąjį aktą kompetentingam teismui.
- Prokuratūra gali atsisakyti tolesnio baudžiamojo persekiojimo ([☞ diversija](#)) kai byla negali būti nutraukta, tačiau kai nuosprendis nėra būtinas, nes kaltinamasis (daugeliu atvejų) sumoka baudą. Diversija yra negalima, jei nusikalstama veika buvo asmens mirties priežastis arba jei byla priklauso tarėjų ir prisiekusiųjų teismų kompetencijai, kitaip tariant, tais atvejais, kai gresia ilgesnė nei 5 metų laisvės atėmimo bausmė.

Mano teisės tyrimo metu

Atsižvelgiant į tyrimo etapą, jūsų teisės skiriasi:

- [Tyrimas ir įrodymų rinkimas \(1\)](#)
- [Sulaikymas ir kardomasis kalinimas \(2\)](#)
- [Kaltinimas \(3\)](#)
- [Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui \(4\)](#)

Bet kuriuo atveju, nesvarbu, koks konkretus proceso etapas vykdomas, turite šias teises:

- Kuo anksčiau turite būti informuotas apie tai, kad prieš jus pradėtas tyrimas, kokią nusikalstamą veiką esate įtariamasis įvykdęs ir kokios jūsų pagrindinės procesinės teisės;
- Kiekviename proceso etape turite teisę turėti savo pasirinktą advokatą arba prašyti paskirti gynėją (žr. [☞ 1 duomenų suvestinę](#)). Jei faktai ar teisiniai klausimai yra sudėtingi, galite prašyti, kad jums gynėjas būtų paskirtas viso proceso laikotarpiui. Baudžiamajame procese prieš užsieniečius, nesusipažinusius su Austrijos teisės sistema, taip greičiausiai ir bus padaryta. Visais atvejais, kai reikalinga vadinamoji [☞ privaloma gynyba](#), jums bus paskirtas gynėjas, jei pats jo neturėsite. Jei gynėjas jums neatstovauja, turite sumokėti jums paskirto gynybos advokato išlaidas.

Svarbiausi etapai, kai privalote turėti gynėją: viso ikiteisminio suėmimo metu, viso teismo nagrinėjimo metu, psichine liga sergančius kaltininkus siunčiant į gydymo įstaigą, teismo nagrinėjimo tarėjų ir prisiekusiųjų teismuose metu arba vieno teisėjo teisme, kai nusikalstama veika gali užtraukti ilgesnį nei 3 metų laisvės atėmimą;

- Teisę susipažinti su savo byla;
- Teisę pasisakyti dėl jums pareikštų kaltinimų arba tylėti;
- Teisę reikalauti priimti įrodymus;
- Teisę pateikti skundą dėl prokuratūros arba kriminalinės policijos taikomų priemonių ir dėl teismo sprendimų;
- Teisę gauti vertėjo raštu / žodžiu paslaugas.

Tyrimas ir įrodymų rinkimas (1)

Kas vykdo tyrimą?

Prokuratūra ir jos vadovaujama kriminalinė policija atsako už tyrimo eigą. Kriminalinė policija tyrimą pradeda savo iniciatyva, jei trečiasis asmuo informuoja policiją apie nusikalstamą veiką, arba valstybės prokuroro nurodymu.

Kokia man bus suteikta informacija?

Prokuratūra arba kriminalinė policija privalo jus informuoti, kad jūsų atžvilgiu vyksta tyrimas ir kodėl. Be to, privalote būti informuotas, kad jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote duoti parodymų, bet jei parodymus duosite, jie prieš jus gali būti panaudoti kaip įrodymai.

Jei įvykdėte nusikalstamą veiką, dėl kurios esate kaltinamas, ir jei prisipažįstate kaltu, tai bus svarbus švelninantis veiksnys teismui priimant nuosprendį. Tačiau jūsų prisipažinimas kaltu neturės įtakos teismo proceso eigai.

Kas bus, jei nemokėsiu vokiečių kalbos?

Jei nemokate vokiečių kalbos, turite teisę prašyti vertėjo, kuris jums bus paskirtas apklausos metu ir už kurio paslaugas nereikės mokėti. Vertėjui nedalyvaujant, nebūtina ir nereikėtų atsakyti į klausimus. Vertėjas išvers jums užduodamus klausimus į jums suprantamą kalbą. Jis taip pat išvers jūsų atsakymus į vokiečių kalbą.

Vertėjas privalo visada išversti informaciją ir jums išaiškinti jūsų teises, kurias turite pagal įstatymą. Jei pageidaujate, vertėjas jums taip pat padės bendrauti su paskirtu gynėju (ne jūsų pasirinktu advokatu).

Jei jums pranešama apie prokuratūros įsakymą arba teismo nutartį, galite prašyti pagalbos išverčiant šiuos dokumentus. Jei pageidaujate susipažinti su savo byla, vertėjas padės tik tuo atveju, jei neturite gynėjo ir nėra pagrįsta tikėtis, kad pats galėsite pasirūpinti, kad būtų išsiverstos atitinkamos bylos dalys.

Ar leidžiama susisiekti su advokatu?

Advokatas jums nėra būtinas, išskyrus tuos atvejus, kai jums turi atstovauti gynėjas. Tačiau nesvarbu, ar esate suimtas, ar ne, turite teisę, jei pageidaujate, bet kuriuo metu pasitarti su advokatu. Kad galėtumėte bendrauti su jums paskirtu gynėju, jums turi būti suteiktos vertėjo paslaugos.

Jei esate sulaikytas ir pažįstate advokatą, kuris jūsų pageidavimu jus gintų, galite su juo susisiekti tiesiogiai arba per policiją. Jei nepažįstate tokio gynėjo, galite, pasinaudoti advokatūros asociacijos paskirto gynėjo paslauga ([☎ 1 duomenų suvestinė](#)).

Ar iš manęs bus pareikalauta duoti pirštų antspaudus arba DNR mėginius?

Policija turi teisę atlikti jūsų drabužių ir kitų jums priklausančių daiktų kratą. Tolesnei asmeninei kratai būtinas teismo leidimas ir valstybinio prokuroro įsakymas.

Jei būtina nustatyti jūsų tapatybę, policija gali paimti jūsų pirštų antspaudus. Kriminalinė policija gali paimti seilių mėginį DNR analizei.

Ar gali būti atlikta mano namų, biuro, automobilio ir kt. krata?

Gali būti atlikta vietos ar daiktų krata, jei galima daryti prielaidą, kad ten yra įtariamųjų arba kad galima surinkti įrodymų. Daiktų, priklausančių nuosavybės teise, kratai teismas turi duoti leidimą. Policija gali atlikti kitų vietų ar daiktų kratą valstybės prokuroro įsakymu.

Ar man bus suteikta informacija apie man nepalankius įrodymus?

Jūs, kaip kaltinamasis, turite teisę susipažinti su byla. Taip susipažinsite su įrodymais, pateiktais prieš jus. Išimtiniais atvejais su atskiromis bylos dalimis gali būti neleidžiama susipažinti. Bet kuriuo metu galite pateikti savo įrodymus.

Kokias teisių gynimo priemones turiu tyrimo metu?

Savo teises galite ginti prieštaraudami kriminalinės policijos arba prokuratūros tyrimo metu taikomoms priemonėms (terminas nenustatytas), jei manote, kad buvo pažeistos kurios nors jūsų teisės.

Teismas gali priimti sprendimą dėl jūsų prieštaravimo, jei prokuratūra nepatvirtina jūsų nuomonės. Dėl teismo sprendimo galima pateikti skundą Aukštesniajam apygardos teismui. Prieštaravimas pateikiamas prokuratūrai.

Turite teisę pateikti skundą dėl teismo sprendimų Aukštesniajam apygardos teismui, ypač jei yra pažeidžiamos pagrindinės teisės.

Skundai pateikiami prokuratūrai ir pirmosios instancijos teismui per 14 dienų.

Ar privalau būti Austrijoje tyrimo metu?

Viso tyrimo metu jums nėra privaloma būti Austrijoje. Jūsų advokatas taip pat gali užtikrinti, kad tyrimo metu jūsų teisės būtų nepažeistos (jei pageidaujate, kad jis tai darytų).

Į Austriją turite atvykti apklausiai. Nėra nei nuostatų, pagal kurias tyrimas galėtų vykti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, nei techninių galimybių.

Sulaikymas ir kardomasis kalinimas (įskaitant Europos arešto orderį) (2)

Kodėl mane gali suimti?

Jus gali suimti tyrimo metu, jei yra pagrįstas įtarimas, kad įvykdėte nusikalstamą veiką ir jei yra priežastis sulaikyti (kyla pavojus, kad slėpsitės, sunaikinsite įkalčius arba vykdysite kitą nusikalstamą veiką). Jūsų sulaikymui (kurį vykdo kriminalinės policijos pareigūnai) reikalingas teismo sutikimas (išskyrus jei esate sugaunamas nusikaltimo vietoje arba neišvengiamai gresia pavojus).

Kardomąjį kalinimą skiria teismas, kalinimas vykdomas kalėjime. Kriminalinė policija jus gali sulaikyti ne ilgiau kaip 48 valandoms, kol be nepagrįsto vilkinimo esate pristatomas teismui.

Įstatyme nenurodyta, ar galite ir kaip galite informuoti savo šeimą ar draugus apie suėmimą. Kiekviename kalėjime teikiama socialinių paslaugų, kad jums padėtų tokiais klausimais.

Kokia informacija man turi būti pateikta, jei bus skirtas kardomasis kalinimas?

Nutartis dėl jūsų kardomojo kalinimo turi būti jums perskaityta, jei būtina, padedant vertėjui. Jums turi būti pateikta nutarties kopija. Nutartyje turi būti nurodytas nusikalstamos veikos, kurią, remiantis pagrįstais įtarimais, įvykdėte, pobūdis. Joje taip pat turi būti paminėti visi faktai, kurie, teismo nuomone, pagrindžia suėmimą.

Visą kardomojo kalinimo laikotarpį jums turi atstovauti gynėjas. Jei pats jo nerasite, jis jums bus paskirtas.

Teismo nutartis dėl kardomojo kalinimo skyrimo priimama žodinio teismo posėdžio metu.

Skundą dėl nutarties skirti arba vėliau pratęsti kardomąjį kalinimą per tris dienas galite pateikti Aukštesniajam apygardos teismui.

Kiek laiko gali trukti kardomasis kalinimas?

Nutartis dėl kardomojo kalinimo priimama ribotam laikotarpiui. Nutartis skirti kardomąjį kalinimą galioja 14 dienų. Nutartis pratęsti kardomąjį kalinimą pirmą kartą galioja vieną mėnesį. Visos tolesnės nutartys, kuriomis pratęsimas jūsų suėmimas, galioja du mėnesius.

Kardomasis kalinimas iš viso neturėtų trukti ilgiau kaip šešis mėnesius, tačiau jis gali būti pratęstas dėl nusikalstamos veikos sunkumo. Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Ar kardomojo kalinimo metu galiu su kuo nors matytis ir gauti medicinos pagalbą?

Kiekvienas suimtas asmuo turi teisę du kartus per savaitę priimti lankytojus. Jūsų advokatas jus gali aplankyti bet kuriuo jūsų suėmimo metu, nepriklausomai nuo lankymui nustatytų reikalavimų.

Kiekviename kalėjime teikiamos medicinos paslaugos. Įstatyme teigiama, kad prireikus medicinos specialistai gali jums suteikti gydymo paslaugas.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos valstybės?

Turite teisę susisiekti su ambasada. Adresą rasite [čia](#). Policija ir prokuratūra privalo jūsų pageidavimu susisiekti su jūsų diplomatinio atstovu.

Kokie bus padariniai, jei esu suimamas pagal Europos arešto orderį?

Jei valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), jus gali sulaikyti kitoje valstybėje narėje ir perduoti valstybei, kuri išdavė arešto orderį. Austrijos įstatymuose nustatyta, kad iki perdavimo turite būti suimtas. Tesimas dėl to išduos orderį. Turite teisę į gynėjo paslaugas ir, jei reikia, vertėjo paslaugas šiame teismo posėdyje.

Kaltinimas (3)

Atlikusi tyrimą, prokuratūra gali padaryti išvadą, kad tikėtinas nuteisimas. Tokiu atveju kompetentingame teisme jums bus pareikšti kaltinimai.

Kaltinimai motyvuoto kaltinamojo akto forma pateikiami tarėjų arba prisiekusiųjų teismui, jei nusikalstama veika, kuria esate kaltinamas, baudžiama daugiau nei 5 metų laisvės atėmimu. Nusikalstamos veikos, baudžiamos trumpesne bausme, atveju prokuroras nemotyvuotą rašytinį prašymą su kaltinimais pateikia vienam teisėjui apygardos arba apylinkės teisme.

Kaip galiu apsiginti nuo kaltinimų?

Galite pateikti prieštaravimą dėl kaltinamojo akto per 14 dienų nuo jo įteikimo. Aukštesnysis apygardos teismas priims sprendimą dėl jūsų prieštaravimo (išsamesnės informacijos apie prieštaravimo pagrindą rasite [čia](#)). Prieštaravimą galima pateikti raštu arba žodžiu.

Jei Aukštesnysis apygardos teismas manytų, kad jūsų prieštaravimas pagrįstas, jis gali sustabdyti baudžiamąjį procesą arba nurodyti prokuratūrai tęsti tyrimą.

Jei jūsų prieštaravimas atmetamas arba jei nepateikiate prieštaravimo, jums pareikšti kaltinimai įsigalioja ir teismas nedelsdamas privalo pasirengti teismo procesui.

Jei kaltinimai jums pareiškiami pagal nukentėjusiojo skundą, negalite pateikti prieštaravimo. Tačiau įstatymas reikalauja, kad teismas nedelsdamas įvertintų kaltinimų teisėtumą. Jei teismas nusprendžia, kad kaltinimai neteisėti bent vienu įstatyme nurodytu pagrindu, jis gali priimti sprendimą nutraukti baudžiamąjį procesą.

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui (4)

Kas įvyksta iki teismo proceso?

Kai jums pareiškiami kaltinimai, negalimi tolesni apribojimai susipažinti su byla. Šiuo momentu (vėliausiai) galite susipažinti su visa bylos medžiaga, kuri bus pateikta teisme. Teismas pasirengia bylos nagrinėjimui.

Jei norite, galite prašyti įrodymų, kad galėtumėte pasiruošti bylos nagrinėjimui. Ypač galite reikalauti liudytojų apklausos dokumentų. Prašyme pateikti įrodymus privalote nurodyti, kokius faktus norite įrodyti atitinkamais įrodymais. Jūsų taip pat gali klausti nurodyti priežastį, kodėl, jūsų nuomone, jūsų prašomi įrodymai yra tinkami.

Kaip turėčiau bendradarbiauti su savo gynėju?

Jei jums pateikiamas kaltinamasis aktas, teismo metu jums turi atstovauti gynėjas. Šiuo atveju, jei pats nesusirasite, advokatas jums bus paskirtas.

Vieno teisėjo teismuose arba apylinkės teismuose, kur nagrinėjami kaltinimai įvykdžius nusikalstamą veiką, neprivaloma paskirti advokato. Tačiau bet kuriuo metu jums gali atstovauti jūsų pasirinktas advokatas arba, jei nusikaltimas sunkus, galite prašyti, kad būtų paskirtas gynėjas. Paprastai taip būna tada, kai kaltinamasis yra užsienietis, kuris nėra susipažinęs su Austrijos teisės sistema.

Gynėją turite informuoti apie įrodymus, kurie, jūsų manymu, jus išteisintų. Jūsų advokatas nustatyta tvarka pateiks prašymus dėl įrodymų.

Kokie bus padariniai, jei anksčiau buvau nuteistas arba išteisintas dėl nusikalstamos veikos, kuria esu dabar kaltinamas kitoje valstybėje narėje?

Jei valstybės narės teismas jau priėmė galutinę nutartį dėl tų pačių kaltinimų, antrą kartą tie patys kaltinimai negali būti pareikšti kitoje valstybėje narėje.

Dėl šio fakto turėtumėte kuo anksčiau (tyrimo metu) pateikti visus būtinus prašymus. Ir atvirkščiai, jei buvote dėl nusikalstamos veikos nuteistas arba išteisintas Austrijoje, už tą pačią veiką nebūsite teisiamas kitoje valstybėje narėje.

Susijusios nuorodos

[Kardomasis kaltinimas](#)

[Baudžiamasis žalos atlyginimo įstatymas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

3 – Mano teisės teismo proceso metu

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

ur vyks teismo procesas?

Teismo procesas vyks teisme, kur prokuroras pateikė galutinį kaltinimą. Paprastai jis vyksta teisme, turinčiame teritorinę jurisdikciją pagal nusikalstamos veikos padarymo vietą. Išskyrus keletą išimčių, teismo posėdžiai yra vieši.

Priklausomai nuo gresiančios sankcijos, sprendimą gali priimti vienas teisėjas, tarėjų arba prisiekusiųjų teismai. Tarėjų arba prisiekusiųjų teismams taip pat priklauso nespecialistai.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas teismo proceso metu?

Jei teismo proceso metu esate kaltinamas kita veika, prokurorai gali išplėsti kaltinimus prieš jus, o teismo procesas gali būti pratęstas ir jame gali būti pateikta naujų kaltinimų, nebent už juos skiriama griežtesnė bausmė nei už pirminius kaltinimus.

Teismas priima nutartį remdamasis vien kaltinamajame akte pateiktais faktais, bet ne prokurorų kvalifikavimu. Teismas kaltinimus gali kvalifikuoti kitaip nei prokurorai kaltinamajame akte.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Kaip ir viso baudžiamojo proceso metu, teismo metu turite teisę tylėti. Nebūtina pasisakyti dėl jums pareikštų kaltinimų.

Jei teismo metu prisipažinsite dėl jums pareikštų kaltinimų, jums gali būti paskirta švelnesnė bausmė. Tačiau kaltės pripažinimas nekeičia teismo proceso eigos. Už tiesos nesakymą nebūsite nubaustas.

Tarėjų arba prisiekusiųjų teismai negali vykti jums nedalyvaujant. Be to, tokioje procese visada turite dalyvauti kartu su savo gynėju. Nėra numatyta, kad teismas vyktų naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Jei nesuprantate vokiečių kalbos, teisme turi dalyvauti vertėjas. Vertėjas išvers pagrindinius teismo proceso įvykius į jums suprantamą kalbą.

Teismo proceso metu taip pat turite teisę pateikti prašymus, ypač prašymus dėl įrodymų.

Tarėjų arba prisiekusiųjų teismuose jums turi atstovauti gynėjas, tačiau kito pobūdžio procesuose gynėjo skyrimas yra neprivalomas.

Bet kuriuo metu galite pakeisti savo gynėją, tačiau tai neturi nepagrįstai vilkinti teismo proceso.

Kokios yra mano teisės dėl man nepalankių įrodymų?

Teismo sprendimas gali būti grindžiamas tik teismo metu gautais įrodymais. Turite teisę pasisakyti dėl kiekvieno pateikto įrodymo.

Liudytojai apklausiami asmeniškai. Jų parodymai nėra skaitomi, nebent dėl to sutinka kaltintojas ir gynėjas. Turite teisę apklausti kitus kaltinamuosius ir liudytojus arba juos apklausia gynėjas.

Tiriamąjį pobūdžio įrodymai draudžiami. Tai yra įrodymai, kurių rezultatai nėra iš anksto žinomi. Jei reikalaujate pateikti įrodymus, privalote sugebėti paaiškinti, kokį jie duos rezultatą arba kokį esminį faktą jie įrodo.

Galite pateikti įrodymus tiesiogiai teismo proceso metu, pavyzdžiui, privačių detektyvų surinktus įrodymus. Tokius įrodymus vertina teismas.

Ar teismo metu gali būti pateikta informacija apie mano teistumą?

[Baudžiamojo proceso kodekse](#) teigiama, kad informacija apie teistumą gali būti gaunama net iš užsienio. Informacija apie jūsų teistumą bus paskelbta teismo proceso metu.

Jei jūs nuteisiamas, ankstesnis teistumas už tokio paties pobūdžio veikas gali turėti įtakos tam, kad jums bus skirta griežtesnė bausmė.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Pateikus visus įrodymus ir kaltintojui bei gynėjui pasakius baigiamąsias kalbas, teismas priima sprendimą. Taip baigiamas procesas pirmosios instancijos teisme.

Jei įvykdomos būtinos sąlygos, teismas gali priimti sprendimą dėl [teismo proceso nutraukimo \(diversijos\)](#). Visais kitais atvejais teismas pripažįsta jus kaltu dėl jums pareikštų kaltinimų arba jus išteisina.

Jei esate nuteisiamas, teismas taip pat nusprendžia dėl bausmės. Bausmė gali būti bauda arba laisvės atėmimas. Bausmės vykdymas gali būti atidedamas [probacijos laikotarpiui](#).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo proceso metu?

Nukentėjęs nuo nusikalstamos veikos asmuo turi teisę dalyvauti teismo procese arba jam gali atstovauti advokatas.

Nukentėjusysis turi teisę teismo proceso metu pateikti klausimus kaltinamajam, liudytojams ir ekspertams, taip pat turi teisę būti išklaustas dėl savo reikalavimų.

Kaip ir kaltinamajam, nukentėjusiajam, jei jis nemoka vokiečių kalbos arba ją moka prastai, viso teismo proceso metu gali padėti vertėjas.

Jei nukentėjusiajam padarytu nusikaltimu, dėl kurio vyksta teismo procesas, buvo sukeltas itin didelis stresas, jam gali būti suteikta socialinė, psichologinė ir teisinė [pagalba teisme](#), jei tai būtina siekiant apsaugoti jo procesines teises.

Jeigu nukentėjusysis pareiškė ieškinį dėl kompensacijos už patirtą dėl nusikaltimo žalą arba kompensacijos už jo teisių pažeidimą, laikoma, kad jis yra [privati bylos šalis](#). Jei nukentėjusysis dalyvauja teismo procese kaip privati šalis, jis taip pat turi teisę reikalauti įrodymų.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Ar galiu pateikti skundą?

Apeliacinį skundą dėl apkaltinamojo teismo nuosprendžio kaltinamasis gali pateikti aukštesnės instancijos teismui. Jei nuosprendį priėmė apylinkės teismas arba vienas teisėjas apygardos teisme, apeliacinis skundas gali būti pateiktas tiek dėl pripažinimo kaltu, tiek dėl bausmės. Šiame procese galite reikalauti, kad būtų surinkta naujų įrodymų arba kad jūs pats galėtumėte pateikti naujų įrodymų.

Kai nuosprendį priima tarėjų arba prisiekusiųjų teismai, apeliacinį skundą galite pateikti tik dėl bausmės, bet ne dėl pripažinimo kaltu. Šie nuosprendžiai gali būti užginčyti tik reikalaujant juos panaikinti dėl procesinių klaidų, motyvacijos klaidų ir teisės klaidų.

Negalite užginčyti, kaip teisėjas vertino įrodymus. Naujų įrodymų pateikti negalima.

Apie savo sprendimą pateikti apeliacinį skundą galite pranešti nedelsdamas, paskelbus nuosprendį, arba ne vėliau kaip per tris dienas po nuosprendžio paskelbimo dienos. Teismas parengs nuosprendį raštu ir įteiks jums bei jūsų gynybos advokatui. Jūsų gynėjas privalo pateikti apeliacinį skundą raštu per keturias savaites.

Prokuroras turi tokią pačią apeliacinio skundo teisę.

Kokie yra apeliacijos pateikimo etapai?

Priešinga proceso šalis (kaltinamasis arba kaltintojas) turi teisę atsakyti į apeliacinį skundą. Tuomet teismas siunčia bylą į apeliacinės instancijos teismą. Aukščiausiasis teismas sprendžia skundus dėl reikalavimo panaikinti nuosprendį.

Žodinio apeliacinio skundo nagrinėjimo pabaigoje priimamas sprendimas. Skundus dėl panaikinimo Aukščiausiasis teismas taip pat gali išspręsti be žodinio nagrinėjimo.

Jei Aukščiausiasis teismas priima sprendimą panaikinti nuosprendį, ginčijamas nuosprendis netenka galios ir byla grąžinama į pirmosios instancijos teismą. Nagrinėdamas apeliacinius skundus dėl pripažinimo kaltu, apeliacinės instancijos teismas pirmiausia gali surinkti, jo nuomone, būtinus įrodymus, o po to priimti sprendimą iš esmės.

Paskelbus apie ketinimą pateikti apeliacinį skundą arba skundą dėl nuosprendžio panaikinimo ar juos pateikus, ginčijamas nuosprendis sustabdomas ir negali būti vykdomas. Jei jums skirtas kardomasis kalinimas, apeliacinis skundas nepanaikins jūsų suėmimo.

Apeliacinio teismo sprendimai yra galutiniai ir neginčijami.

Kas atsitinka po apeliacijos?

Jei jūsų apeliacinis skundas (iš dalies ar visas) patenkinamas, gali vykti antrasis pirmosios instancijos teismo procesas. Tačiau apeliacinės instancijos teismas gali ir pats priimti sprendimą, remdamasis jūsų pateiktais argumentais.

Jei apeliacinis skundas atmetamas arba jei apeliacinės instancijos teismo sprendimu nuosprendis patvirtinamas, jis vykdomas iš karto, kai tik tampa galutinis ir vykdytinas.

Išskyrus lygtinio nuosprendžio atvejus, jums bus nurodyta sumokėti baudą arba pradėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą.

Jei jums pareikšti kaltinimai panaikinami ir teismo proceso metu jūs buvote suimtas, turite teisę į kompensaciją už suėmimo laiką vadovaujantis [Baudžiamuoju žalos atlyginimo įstatymu](#).

Ar galiu atlikti bausmę valstybėje narėje, iš kurios esu kilęs?

Tai įmanoma, jei jūs sutinkate arba pageidaujate. Taikomas taisyklės rasite [Konvencijoje dėl nuteistųjų asmenų perdavimo](#) (ypač 3 straipsnyje).

Ar mano teistumas fiksuojamas registre?

Vienos federalinė policijos direkcija tvarko visos Austrijos [Teistumo registrą](#). Jame pateikiama tokia informacija:

- įsiteisėję Austrijos baudžiamųjų teismų nuosprendžiai;
- įsiteisėję užsienio šalių teismų nuosprendžiai dėl Austrijos piliečių ir asmenų, kurie Austrijoje turi gyvenamąją vietą ar įprastinę gyvenamąją vietą;
- nacionalinių ir užsienio baudžiamųjų teismų nutartys, susijusios su šiais nuosprendžiais.

Skundo dėl Teistumo registro įrašų pateikti negalima. Atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą, Teistumo registro įrašai po [tam tikro laikotarpio](#) pašalinami.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Austrijos teismai nenagrinėja nesunkių Kelių eismo taisyklių pažeidimų. Tai administracinių institucijų užduotis. Teismai nagrinėja tik Kelių eismo taisyklių pažeidimus, sukėlusius eismo įvykius, per kuriuos asmenys patyrė kūno sužalojimų (kūno sužalojimas dėl neatsargumo).

Už Kelių eismo taisyklių pažeidimus baudžiama [fiksuoto dydžio nuobaudomis](#), [sumarinėmis nuobaudomis](#) arba [drausminėmis nuobaudomis](#).

[Fiksuoto dydžio nuobauda](#) – iki 36 eurų bauda už pažeidimą (pvz., transporto priemonės statymo pažeidimus). Nesumokėjus baudos, apie tai bus pranešta administracinėms institucijoms. Tolesnės procedūros metu gali būti skirta didesnė bauda.

[Sumarinė nuobauda](#) – skiriama ne konkrečiam asmeniui, o asmeniui (pvz., automobilio savininkui), kuris, administracinės institucijos manymu, pažeidžia arba gali nustatyti pažeidėją.

Gali būti skirta iki 220 eurų sumarinė nuobauda (pvz., už nesunkius greičio viršijimo pažeidimus, kai leistinas greitis viršijamas 10–20 km/val.). Jei bauda nesumokama per keturias savaites, sumarinė nuobauda nustoja galioti ir prieš automobilio vairuotoją pradedamas administracinis procesas.

Jei apie pažeidimą (pvz., sunkesnį greičio viršijimo pažeidimą) informuoja įgaliotas asmuo ir (arba) pažeidimas fiksuojamas automatinėje stebėjimo įrangoje (pvz., kontroliuojančioje tam tikrą zoną), administracinės institucijos gali skirti iki 365 eurų [drausminę nuobaudą](#). Per dvi savaites galite pateikti raštišką arba žodinį prieštaravimą dėl drausminės nuobaudos.

[Prieštaravimą](#) galite pateikti drausminę nuobaudą skyrusiai [institucijai](#).

Nuo 2005 m. liepos 1 d. pradėjo veikti Kelių eismo taisyklių pažeidimų registravimo sistema (kovos su didelį pavojų keliančiais vairuotojais priemonės). Joje pateikiamas 13 rūšių didelį pavojų keliančių [pažeidimų registras](#).

Teisė vairuoti Austrijoje atimama iš užsienio šalių vairuotojų, trečią kartą užregistruotų [pažeidimų registre](#).

Nuo 2008 m. kovo 1 d. įsigaliojo [Įstatymas dėl administracinių nuobaudų vykdymo visoje ES](#), pagal kurį nuobaudos už Kelių eismo taisyklių pažeidimus gali būti vykdomos visoje ES.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Už pažeidimus paprastai baudžiama vadovaujantis [Administracinių teisės pažeidimų nuobaudų įstatymu](#). Egzistuoja šios nuobaudų rūšys: [bauda](#) (dažniausiai pasitaikanti) ir [įkalinimas](#) (esant tam tikroms aplinkybėms). [Kompetentinga institucija](#) yra ta, kuri turi teritorinę ir dalykinę kompetenciją ([instancijos](#) administracinėje teisėje).

Bendro pobūdžio informaciją apie galimą teisinę apsaugą dėl administracinės institucijos sprendimo rasite [čia](#).

Ar tokie pažeidimai bus įtraukti į duomenis apie mano teistumą?

Austrijoje administracinės teisės pažeidimai neregistruojami [Teistumo registre](#).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 22/06/2018

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Suomija

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fi](#).

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informaciją apie nesunkius pažeidimus, kaip antai Kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamąjo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, kurie paprastai sudaro baudžiamąjį procesą, santrauka.

- Išteisinimo tyrimas
- Kaltinimų ir kitų prokuroro sprendimų svarstymas
- Teismo procesas
- Bausmės vykdymas

Išsamesnės informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija nevaizina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl, jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Apklausa
- Sulaikymas
- Pirma teismo apklausa
- Etapas prieš pagrindinį nagrinėjimą
- Policijos veiksmų skundimas
- Kalbinės teisės

[3 – Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4 – Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[5 – Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamasis procesas apylinkės teisme](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatu, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip rasti advokatą?

Jei įtariama, kad padarėte nusikaltimą, visada turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Policija gali paklausti, ar jums reikia advokato, tačiau pagal teisę advokatas jums nėra būtinas, jei nesate sulaikytas, suimtas arba įkalintas. Paprastai turite teisę reikalauti, kad per apklausas dalyvautų jūsų pasirinktas advokatas. Jei manote, kad jums reikia advokato, tačiau nežinote, kur jį rasti, advokatą jums gali rasti policija.

Suomijoje advokatų paslaugų monopolijos nėra, todėl advokatu gali būti kiekvienas teisinį išsilavinimą įgijęs asmuo (įstatymas šiuo klausimu dabar yra peržiūrimas). Baudžiamųjų bylų advokatą galite rasti [Suomijos advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje. Jums taip pat gali padėti teisinės pagalbos biurai (kontaktinius teisinės pagalbos biurų duomenis galite rasti [čia](#)).

Užmokestis advokatui

Paprastai advokatui turite sumokėti pats. Jei jūsų pajamos nedidelės, teisinę pagalbą galite gauti nemokamai. Tokiu atveju advokato užmokestį arba jo dalį sumokės valstybė. Jei esate įtariamas nusikaltimu, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, jūsų prašymu jums bus paskirtas gynėjas. Užmokestį gynėjui sumokės valstybė. Tačiau, jei būsite nuteistas, gynėjo užmokestį valstybei turėsite gražinti, nebent jūsų pajamos tokios mažos, kad jums turi būti teikiama nemokama teisinė pagalba. Mokėtinos sumos apskaičiuojamos taip pat, kaip ir už teisinę pagalbą.

Gynėju gali būti konsultantas teisės klausimais, advokatas ar kitas teisininkas. Jei prašysite konkretaus advokato paslaugų, dažniausiai jis bus paskirtas jūsų gynėju.

Susijusios nuorodos

[Suomijos advokatų asociacija](#)

[Suomijos advokatų asociacija](#)

[Finlands Advokattförbund](#)

[Oikeusaputoimistojen yhteystiedot](#)

[Valstybės teisinės pagalbos biurų kontaktiniai duomenys](#)

[Kontaktinformation för rättsbjälpsbyråerna](#)

[Pajamų ribos teisei pagalbai gauti](#)

[Inkomstgränser för beviljande av rättsbjälp](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (fi) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Policija privalo pradėti ikiteisminį tyrimą, jei yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas. Apie įtariamą nusikaltimą policijai gali pranešti nukentėjusysis. Policija gali išsiaiškinti įtariamus nusikaltimus ir kitais būdais (pavyzdžiui, pastebėti, kad daromas nusikaltimas) ir privalo pradėti tyrimą.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti padarytą nusikaltimą ir jį darant dalyvavusius asmenis bei surinkti įrodymus, būtinus kaltinimams pateikti ir vėliau nagrinėjant bylą teisme. Ikiteisminį tyrimą vykdo policija, o kai kuriais atvejais – Suomijos valstybės sienos apsaugos tarnyba, muitinė arba kariškiai. Visos institucijos, turinčios teisę vykdyti ikiteisminį tyrimą, šiose duomenų suvestinėse vadinamos „policija“.

Apklausa

Policija gali jus iškviesti į policijos nuovadą apklausai. Be to, policija gali jums paskambinti ir apklausti telefonu. Apklauskos paskirtis – išsiaiškinti, ar yra pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Sulaikymas / suėmimas

Jei esate kviečiamas į apklausą, turite būtinai atvykti. Priešingu atveju į apklausą jus gali atvedinti policija. Be to, tokiu atveju policija jus gali suimti.

Pirmasis teismo posėdis

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, teismo posėdis dėl suėmimo skyrimo turi įvykti per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo. Posėdis dėl suėmimo vyksta teisme, ir teismas nusprendžia, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Jei esate suimamas, teismas taip pat nustato vėliausią datą, iki kurios jums turi būti pareikšti kaltinimai.

Jei policija neprašo jums skirti suėmimo, pirmasis teismo posėdis gali būti faktinis pagrindinis teismo posėdis.

Kaltinimų surinkimas iki pagrindinio teismo posėdžio

Prieš bylos nagrinėjimą teisme policija atlieka ikiteisminį tyrimą ir visą surinktą medžiagą pateikia ikiteisminio tyrimo byloje. Ikiteisminio tyrimo medžiaga perduodama prokurorui. Tada prokuroras sprendžia, ar yra pakankamas pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Policija turi informuoti jus arba jūsų advokatą apie ikiteisminio tyrimo eigą ir rastus jūsų kaltės įrodymus. Įrodymus galite rinkti ir jūs pats arba jums gali padėti advokatas, kuris įrodinės jūsų nekaltumą. Taip pat galite prašyti, kad įrodymai būtų įtraukti į ikiteisminio tyrimo medžiagą.

Prieš faktinį pagrindinį teismo posėdį gali įvykti kelios apklausos. Taip pat gali būti surengti keli teismo posėdžiai dėl suėmimo skyrimo.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Išsamesnės informacijos apie savo teises kiekviename ikiteisminio tyrimo etape rasite spustelėjęs toliau pateiktas nuorodas:

- [1. Apklausa](#)
- [2. Sulaikymas / suėmimas](#)
- [3. Pirmasis teismo posėdis](#)
- [4. Prieš pagrindinį teismo posėdį](#)
- [5. Skundai dėl policijos veiksmų](#)
- [6. Kalbinės teisės](#)

1. Apklausa

Kodėl policija gali mane apklausti?

Galite būti apklaustas, jei policija įtaria, kad ką nors žinote apie įtariamą nusikaltimą. Per apklausą siekiama išsiaiškinti įtariamą nusikaltimą ir jį padariusį asmenį. Apklaustas galite būti ir tada, jei policija nori išsiaiškinti, kokia žala padaryta dėl nusikaltimo, net jei nesate įtariamas jo padarymu.

Kokios informacijos gausiu apie savo teises?

Policija apie tai, kokį statusą turite per apklausą (tai yra esate nukentėjęs, įtariamasis ar liudytojas), jums turi pranešti kuo greičiau iki apklausos pradžios. Jei esate nukentėjęs arba įtariamasis, turite teisę, kad apklausoje kartu dalyvautų ir advokatas. Jei esate apklausiamas kaip įtariamasis, policija taip pat turi jums tiksliai nurodyti, kuo esate įtariamas.

Jei policija jus sulaikė dėl to, kad esate įtariamas padaręs nusikaltimą, jei esate suimtas arba jums paskirtas kardomasis kalinimas, policija nedelsdama turi jus informuoti apie teisę turėti advokatą. Jei reikalaujate advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimus tol, kol jis atvyks. Tačiau net ir advokatui nedalyvaujant, visais atvejais privalote jus apklausančiam asmeniui nurodyti teisingus savo duomenis.

Policija privalo jus apklausti ramiai ir tiksliai. Policija negali daryti jokių neteisingų pareiškimų, duoti jokių pažadų ir negali nieko išgalvoti. Taip pat draudžiama varginti apklausiamą asmenį, jam grasinti ar prieš jį naudoti prievartą, taikyti kokias nors kitas netinkamas poveikio priemones arba metodus asmens valiai, atminčiai, vertinimui arba sprendimo laisvei paveikti, kad būtų gautas jo prisipažinimas arba padaryta įtaka duodamiems parodymams.

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad per apklausą jums padėtų vertėjas. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Kai kurie policijos pareigūnai gali jus apklausti ir anglų kalba. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia. Vertėjas turi išversti policijos klausimus ir jūsų atsakymus.

Be to, pabaigus apklausą, kartu su vertėju perskaitysite visą apklausos protokolą ir galėsite nurodyti tai, ką policija užfiksavo neteisingai. Labai svarbu, kad, vertėjo padedamas, protokolą peržiūrėtumėte itin atidžiai, nes jo turinys teisiame posėdyje gali būti panaudotas prieš jus.

Ar galiu turėti advokatą?

Per apklausą teisę turėti advokatą turite visais atvejais: ir jei esate suimtas, ir jei nesuimtas. Kol nėra advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimų. Jei jums būtinas vertėjas, jo paslaugomis galite naudotis ir kalbėdamiesi su savo advokatu.

Jeigu jums žinomas advokatas, kurio paslaugomis norite naudotis, galite paprašyti policijos, kad padėtų su juo susisiekti. Jei neturite advokato, jį gali surasti policija. Be to, policija gali jums pateikti priklausančių Suomijos advokatų asociacijai arba dažnai baudžiamosiose bylose dirbančių advokatų sąrašus. Tuomet advokatą pasirinkti galėsite pats, o policija su juo susisieks.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Policijai visada turite pateikti teisingus asmens duomenis. Į visus kitus klausimus galite neatsakinėti. Jei jums žinoma kokia nors informacija, kuri padėtų išaiškinti nusikaltimą, kad nebebūtumėte įtariamas jo padarymu, būtų protinga atsakyti į pateiktus klausimus. Apie tai, ar verta atsakinėti į klausimus, turėtumėte pasitarti su savo advokatu.

Be to, policija turi vadovautis apklausos laiką reglamentuojančiais įstatymais. Paprastai apklausos negali būti vykdomos nuo 22.00 iki 7.00 val. Daugiau informacijos apie apklausos laiką rasite [čia](#).

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą ir paimti pirštų antspaudus?

Policija turi teisę paimti pirštų antspaudus, jei esate įtariamas nusikaltimo padarymu. Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, tai yra patikrinti, kas yra jūsų drabužiuose ir ką turite, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievarotos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 10 dalyje.

Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, taip pat paimti kraujo mėginį ar atlikti kitokį fizinį kūno patikrinimą, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievarotos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 11 dalyje. Paprastai kūno apžiūra gali būti atliekama įprastinių nusikaltimų, tokių kaip vagystė, užpuolimas sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susiję nusikaltimai, atvejais. Tai reiškia, kad tokiais atvejais paimamas ir DNR mėginys.

2. Suėmimas

Kodėl policija gali mane suimti?

Suėmimo paskirtis – užtikrinti ikiteisminį tyrimą. Policija gali jus suimti, jei esate įtariamas padaręs sunkų nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip dvejų metų laisvės atėmimo bausmė. Tokiu atveju vienintelis būtinas suėmimo pagrindas – pakankamai pagrįstas įtarimas, kad padarėte nusikaltimą.

Jeigu esate įtariamas padaręs apysunkį nusikaltimą, pavyzdžiui, užpuolimą sunkinančiomis aplinkybėmis arba vagystę, galite būti suimtas, jei ne tik esate įtariamas padaręs nusikaltimą, bet ir yra priežasčių manyti, kad galite:

- pabėgti arba kitaip vengti tyrimo;
- apsunkinti bylos tyrimą; arba
- toliau daryti nusikaltimus.

Be to, policija gali jus suimti, jei esate jai nežinomas ir atsisakote pasakyti savo vardą, pavardę ar adresą arba jei nurodote akivaizdžiai neteisingą vardą ir pavardę ar adresą. Taip pat policija gali jus suimti, jei neturite nuolatinės gyvenamosios vietos Suomijoje ir yra tikėtina, kad galite išvykti iš šalies vengdamas tyrimo, teismo arba bausmės vykdymo.

Sprendimą dėl jūsų suėmimo priims valstybės tarnautojas, turintis teisę spręsti suėmimo klausimus, ir teismo nutarties dėl to nereikia. Tarp valstybės tarnautojų, galinčių skirti suėmimą, yra aukštesniojo rango policininkai, muitinės ir valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai bei prokuroras. Teisinės nuostatos, susijusios su valstybės tarnautojais, turinčiais teisę skirti suėmimą, nurodytos [Prievarotos priemonių įstatymo](#) 1 skyriaus 6 dalyje.

Kokios informacijos gausiu apie savo suėmimą?

Paskelbus, kad esate suimamas arba sulaikomas pagal arešto orderį, policija iš karto turi nurodyti suėmimo pagrindą. Be to, jei paprašysite ir tai neapsunkins tyrimo, turi būti informuojamas kuris nors jūsų šeimos narys arba kitas jums artimas asmuo.

Aš nemoku vietos kalbos. Ar turiu teisę naudotis vertėjo paslaugomis?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad jums būtų suteiktos vertėjo paslaugos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Tam tikrais atvejais, jei policijos pareigūnas ir jūs manote, kad tai bus įmanoma atlikti, policijos pareigūnas gali jus apklausti ir anglų kalba. Kol nėra vertėjo, į jokių klausimus atsakyti neprivalote.

Ar galiu susitikti su savo advokatu?

Jei esate suimtas, visada turite teisę susitikti su advokatu. Jei paprašysite, advokatas jums bus paskirtas. Užmokestį už advokato paslaugas sumokės valstybė. Advokatą galite pasirinkti ir pats, tačiau jis turi būti įgijęs teisinį išsilavinimą.

Su advokatu galite pasikalbėti policijai nedalyvaujant, be to, jūsų pokalbio negalima klausytis ir įrašyti. Jei jums būtinos vertėjo paslaugos, jis gali dalyvauti ir jums kalbantis su savo advokatu.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Į policijos užduodamus klausimus atsakyti neprivalote, tačiau turite pateikti teisingus asmens duomenis. Kai kuriais atvejais jums gali būti naudinga atsakyti į klausimus, nes tai gali padėti išsiaiškinti, kas iš tiesų atsitiko, ir dėl to įtarimai gali sumažėti. Į tai, kad neatsakinėjote į klausimus, teismas gali atsižvelgti nagrinėdamas jūsų kaltės klausimą. Tačiau vien tai, kad neatsakinėjate į klausimus, niekada negali būti laikoma pakankamu pagrindu jus nuteisti.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas gali pakenkti mano bylai?

Pagrindinė jūsų teisė yra ta, kad neprivalote padėti įrodyti savo kaltės. Tai reiškia, kad neprivalote sakyti to, kas pagrįstų jūsų kaltę.

Tačiau jei nuspręsite kalbėti tik teisme, turite būti pasiruošęs paaiškinti, kodėl iki tol nieko nesakėte. Teismas turi teisę atsižvelgti į tai, kad tik teisiamejame posėdyje pasakėte, kad buvote kur nors kitur, kai buvo padarytas nusikaltimas. Tai gali pakenkti jūsų parodymų patikimumui.

Jei per apklausą pasakysite tai, kas vėliau pasirodys nenaudinga jūsų bylai, jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus. Jei teisiamejame posėdyje pateiksite kitokią versiją nei per apklausą, turėsite sugebėti tai pagrįsti, nes teismas jūsų parodymų gali nelaikyti patikimais.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariais?

Turite teisę susisiekti su artimaisiais, pavyzdžiui, šeimos nariais, nebent policija turėtų rimtą pagrindą apriboti jūsų ryšius. Be to, policija privalo nedelsdama informuoti jūsų artimuosius apie jūsų suėmimą, išskyrus tuos atvejus, kai tai kelia sunkumų tyrimui.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo ambasada?

Teisę susisiekti su savo ambasada turite, jei policija neturi rimto pagrindo apriboti jūsų ryšių. Ambasada informuojama ne vėliau, nei policija pateikia prašymą jums skirti suėmimą.

Ar gali policija paimti mano pirštų antspaudus? Ar gali mano DNR mėginys būti užregistruotas?

Jei esate suimtas, policija visais atvejais turi teisę paimti jūsų pirštų antspaudus ir DNR mėginį.

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą?

Policija gali nurodyti atlikti jūsų kūno apžiūrą. Tai gali būti jūsų krata siekiant išsiaiškinti, kas yra jūsų drabužiuose arba ką turite, arba kūno apžiūra, kuri reiškia fizinę kūno apžiūrą, kraujo mėginio paėmimą ar kitokį jūsų kūno patikrinimą.

Jei kūno apžiūrai būtina turėti medicinos žinių, ją gali atlikti tik gydytojas. Priešingu atveju tai atlieka policijos pareigūnas arba sveikatos priežiūros specialistas.

Sąlygos, kurioms esant galima atlikti kūno apžiūrą, apibrėžtos teisės aktuose, pavyzdžiui, kai yra pagrįstų įtarimų. Policija gali atlikti kūno apžiūrą visų įprastinių nusikaltimų (vagystės, užpuolimo sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susijusių nusikaltimų) atvejais.

Kas atsitiks, jei būsiu suimtas pagal Europos arešto orderį?

Jei kitoje valstybėje narėje dėl jūsų išduotas arešto orderis, galite būti suimtas ir perduotas į arešto orderį išdavusią valstybę. Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę naudotis advokato ir vertėjo paslaugomis. Už šias paslaugas sumokės valstybė, ir jums nereikės grąžinti šio užmokesčio valstybei. Advokatą galite pasirinkti ir pats, taip pat tuo atveju, jei esate įtariamas nusikaltimo padarymu.

3. Pirmasis teismo posėdis

Kodėl rengiamas pirmasis teismo posėdis?

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, šią nutartį turi priimti teismas. Jei nesate suimtas ir policija nutarties dėl suėmimo priimti neprašo, pirmasis teismo posėdis paprastai yra [pagrindinis posėdis](#), kuriame faktiškai nagrinėjama byla.

Jei esate sulaikytas, policija dėl nutarties dėl jūsų suėmimo turi kreiptis kuo greičiau, tai yra ne vėliau kaip iki trečios dienos nuo jūsų sulaikymo 12 valandos. Priešingu atveju turite būti paleistas. Prašymą skirti suėmimą teismas turi išnagrinėti nedelsdamas.

Jei esate sulaikytas, prašymas skirti suėmimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo dienos. Teismas surengs posėdį ir nuspręs, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Vietoj nutarties jus suimti teismas gali uždrausti jums išvykti.

Skirdamas suėmimą, teismas taip pat gali apriboti jūsų ryšius. Tai reiškia, kad nuo suėmimo pradžios negalėsite bendrauti su niekuo, išskyrus savo advokatą.

Suomijoje nėra taikoma užstato sistema. Kitaip tariant, negalite teismui pateikti tam tikros pinigų sumos ir būti paleistas iki pagrindinio teismo posėdžio.

Ar turiu teisę turėti advokatą?

Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę į advokatą. Jūsų prašymu advokatas turi būti paskirtas jūsų gynėju, ir tai reiškia, kad užmokestį jam tiesiogiai sumokės valstybė. Taip pat turite teisę gintis savarankiškai, tačiau jei policija kreipiasi dėl nutarties jus suimti, rekomenduojama naudotis advokato paslaugomis. Advokatą galite pasirinkti ir pats.

Ar turiu teisę į vertėjo paslaugas, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija suras jums vertėją. Užmokestį už vertėjo paslaugas sumokės valstybė. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Teismo posėdyje prašymas priimti nutartį jus suimti jums bus išverstas, jei su juo, padedamas advokato ir vertėjo, nesusipažinote prieš teismo posėdį. Teismo posėdyje visi žodiniai pasisakymai prireikus bus išversti.

Ar turiu kalbėti teisme?

Teisme neprivalote kalbėti. Jei turite advokatą, jis gali pasisakyti jūsų vardu dėl suėmimo skyrimo. Tačiau jei pageidaujate, turite teisę būti asmeniškai išklaulytas.

Ar teisme privalau pateikti kitokią informaciją?

Teisme, beje, kaip ir per visą baudžiamąjį procesą, neprivalote pateikti jokios informacijos apie inkriminuojamą nusikaltimą. Tačiau pateikti informaciją jums gali būti naudinga. Ar būtų geriau pasisakyti ir pateikti informaciją, jums padės nuspręsti advokatas.

Ar po teismo posėdžio būsiu suimtas ar paleistas?

Teismui nusprendus, kad yra pagrindas jus suimti ir kad draudimo išvykti nepakanka, būsite suimtas. Jei neturite nuolatinio adreso Suomijoje, beveik neįmanoma, kad bus skirtas draudimas išvykti.

Teismui nusprendus, kad nėra pagrindo jus suimti, bus priimta nutartis nedelsiant jus paleisti. Suomijoje nėra galimybės sumokėti piniginių užstatą kaip garantiją. Pasibaigus posėdžiui, kuriame nagrinėjamas jūsų suėmimo klausimas, arba būsite suimtas, arba jums bus uždrausta išvykti, arba būsite paleistas. Net teismui nusprendus, kad turite būti suimtas, tai gali būti nevykdoma, pavyzdžiui, dėl jūsų sveikatos būklės.

Jei esate suimamas, teismas nustatys terminą, iki kurio prokuroras turi pareikšti kaltinimus. Prokurorui pareikalavus, šis terminas gali būti pratęstas. Ilgiausias terminas kaltinimams pareikšti nėra nustatytas, tačiau jis negali būti ilgesnis, nei būtina užbaigti baudžiamąjį tyrimą ir parengti kaltinamąjį aktą.

Paaiškėjus, kad kaltinimams pareikšti nustatytas terminas yra per trumpas, prokuroro prašymu teismas gali jį pratęsti. Teismas jums ir jūsų advokatui turi suteikti galimybę būti išklaulytiems dėl pateikto prašymo.

Ar posėdis, kuriame sprendžiama dėl suėmimo, yra viešas?

Paprastai teismo posėdžiai, taip pat ir posėdžiai, kuriuose nagrinėjamas suėmimo klausimas, yra vieši, tačiau dažniausiai, kad nebūtų trukdoma tyrimui, policija prašo, kad šis posėdis vyktų visuomenei nedalyvaujant ir kad bylos medžiaga būtų laikoma slapta, kol nepareikšti kaltinimai. Galutinis sprendimas visada skelbiamas viešai.

Ar galiu pateikti skundą, jei teismas priims nutartį mane suimti?

Nutartį suimti galite apskųsti Apeliaciniam teismui per neribotą apskundimo terminą. Apeliacinis teismas jūsų skundą nagrinės skubos tvarka. Paprastai Apeliacinis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka.

Jums pareikalavus, teismas jūsų suėmimo klausimą turi nagrinėti iš naujo, net jei dėl suėmimo nepateikėte skundo, tačiau suėmimo klausimo neprivaloma pakartotinai nagrinėti tol, kol po pirmojo teismo posėdžio nepraeina dvi savaitės. Daugiau informacijos apie sąlygas, kurioms esant jums būtų geriau reikalauti pakartotinai nagrinėti šį klausimą, suteiks jūsų advokatas. Pakartotinai jūsų suėmimo klausimas gali būti nagrinėjamas ir naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis. Tokiu atveju laisvės atėmimo vietoje būsite vienas arba su savo advokatu, o teisėjas posėdžiaus vienas arba dalyvaujant jūsų advokatui, ir bus bendraujama naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis.

Ar galiu išvykti iš šalies iki teisiamojo posėdžio?

Jei teismas posėdyje dėl suėmimo skyrimo nusprendė, kad turite būti paleistas, iš šalies galite išvykti be apribojimų. Jei teismas jums skirs draudimą išvykti, draudimo turinys bus apibrėžtas teismo nutartyje. Jei bus tęsiamas su jumis susijęs tyrimas, o jūs esate išvykęs iš šalies, suėmimas, jei būtina, gali būti skirtas jums nedalyvaujant. Jei su jumis bus neįmanoma susisiekti, bus išduotas Europos arešto orderis.

4. Veiksmai iki pagrindinio posėdžio, kaltinamojo akto parengimas.

Kokie veiksmai vyks iki pagrindinio teismo posėdžio?

Policija atliks baudžiamąjį tyrimą, o baigusi tyrimą, jo medžiagą perduos prokurorui. Jei jums paskirtas gynėjas, jam taip pat bus pateikta tyrimo medžiaga.

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti papildomo tyrimo, jei manote, kad tyrimas dėl kokių nors priežasčių yra neišsamus. Turite teisę gauti baudžiamojo tyrimo medžiagos kopiją. Jei gynėjas jums nepaskirtas, jums arba jūsų advokatui tyrimo medžiaga savaime pateikta nebus.

Po to prokuroras nuspręs dėl kaltinimų pateikimo. Jei bus pareikšti kaltinimai, gausite kaltinamojo akto kopiją ir šaukimą į pagrindinį teismo posėdį. Kaltinamajame akte nurodomi kaltinimai ir įrodymai, taip pat išvardijami liudytojai, kuriuos prokuroras kvies į teismą jūsų kaltei įtikinamai įrodyti.

Turite teisę nurodyti liudytojus ar įrodymus patys. Iš esmės yra geriau, jei policija asmenis apklausia vykstant baudžiamajam tyrimui iki teismo posėdžio. Kaip elgtis, jei norite, kad koks nors asmuo dalyvautų kaip liudytojas, tačiau policija į liudytojų sąrašą jo neįtraukė, turėtumėte paklausti savo advokato.

Ar visada rengiamas pagrindinis teismo posėdis?

Prokurorui išsiaiškinus, kad nėra pakankamo pagrindo jūsų kaltei pagrįsti, bus priimtas sprendimas atsisakyti kaltinimų (jį nepareikšti), ir byla bus nutraukta. Jei esate suimtas, tokiu atveju iš karto būsite paleistas.

Be to, prokuroras gali nuspręsti nepareikšti kaltinimų net tada, kai jus laiko kaltu. Tokiu atveju, prokuroro nuomone, teisiamasis posėdis nėra būtinas arba dėl jūsų jauno amžiaus, arba dėl to, kad nusikaltimas yra nesunkus. Jei esate įsitikinęs, kad dėl nusikaltimo padarymo esate nekaltas, net ir tuo atveju, jei prokuroras mano priešingai, turite teisę, kad sprendimą byloje priimtų teismas.

Prokurorui nusprendus nepateikti jums kaltinimų, juos pareikšti gali nukentėjusysis.

Kai kurie nesunkūs nusikaltimai gali būti nagrinėjami [rašytinio proceso tvarka](#), o tai reiškia, kad faktinis pagrindinis posėdis nešaukiamas. Nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka gali vykti, jei, pavyzdžiui, pripažinote savo kaltę ir tokiai proceso tvarkai neprieštaraujate.

Ar galiu pripažinti savo kaltę iki teisiamojo posėdžio?

Kad esate kaltas dėl nusikaltimo padarymo, galite prisipažinti policijai. Jūsų byla vis tiek gali būti atiduota nagrinėti pagrindiniame teismo posėdyje, jei prokuroras pareikš kaltinimus ir nagrinėjimas nebus galimas rašytinio proceso tvarka. Kartais, jei prisipažįstate kaltas ir padedate nusikaltimo tyrime, gali būti skirta švelnesnė bausmė, tačiau tai lemia teismo sprendimas.

Prisipažinimas neturi įtakos jūsų teisei pateikti apeliacinį skundą. Be to, bet kurio metu galite atsisakyti prisipažinimo. Net jei prisipažinimo atsisakysite, teismas į tai gali atsižvelgti, nuspręsdamas, ar esate kaltas.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti iki bylos nagrinėjimo teisme?

Atsižvelgiant į tai, kaip vyksta tyrimas, kaltinimai vykdant baudžiamąjį tyrimą gali būti pakeisti. Jei baudžiamajame tyrime išaiškintos pagrindinės nusikaltimo aplinkybės, prokuroras taip pat gali jums pareikšti kaltinimą dėl kito nusikaltimo nei tas, kuriuo esate įtariamas (pavyzdžiui, policija jus įtaria tyčiniu nužudymu, o prokuroras pareiškia jums kaltinimus dėl netyčinio nužudymo). Prokuroras kaltinimus gali patikslinti net po to, kai jie jau pareikšti.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jūsų negali kaltinti dėl nusikaltimo, dėl kurio jums jau buvo pareikšti kaltinimai kitoje valstybėje narėje. Tokiu atveju būtina, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas būtų galutinis ir būtų kuri nors iš šių sąlygų:

- kaltinimai buvo atmesti;
- buvote pripažintas kaltu, tačiau jums nebuvo paskirta bausmė;
- nuosprendis yra įvykdytas arba vykdomas; arba
- pagal valstybės, kurioje priimtas nuosprendis, įstatymus suėjo bausmės vykdymo senaties terminas.

Jei manote, kad kaltinimai jums pateikti dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvote apkaltintas kitoje valstybėje narėje, būtinai apie tai turėtumėte pasikalbėti su savo advokatu.

5. Skundai dėl policijos veiksmų

Manau, kad policija su manimi pasielgė neteisingai. Kam galiu dėl to pasiskųsti?

Jei manote, kad vykdydamas tarnybines pareigas policininkas su jumis pasielgė neteisingai, galite pateikti administracinį skundą. Tokiu atveju policininko veiksmai bus tiriama.

Administracinis skundas teikiamas aukštesniojo rango policininkui arba vyriausiajam teisių apsaugos pareigūnui. Vyriausieji teisių apsaugos pareigūnai yra [Teisingumo kancleris](#) ir [Parlamento ombudsmenas](#). Skundas turi būti pateiktas raštu laisva forma.

Jei įtariate, kad policijos pareigūnas padarė nusikaltimą, galite apie tai pranešti. Policija visais atvejais privalo užregistruoti pranešimą pagal jūsų pateiktą informaciją. Jei policininkas įtariamas nusikaltimo padarymu, tyrimui vadovauja prokuroras. Tokiu atveju tik prokuroras turi teisę spręsti, ar yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas ir ar turi būti vykdomas baudžiamasis tyrimas. Policija nedelsdama privalo pateikti pranešimo apie nusikaltimą kopiją atitinkamam prokurorui, kad būtų galima paskirti atsakingą tyrėją. Taip pat turite teisę sužinoti, ar baudžiamasis tyrimas pradėtas ir kaip jis vyksta.

Jei policija su jumis elgiasi netinkamai, visada turėtumėte paklausti savo advokato, kaip elgtis ir ką dėl to daryti.

6. Kalbinės teisės

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, visuose baudžiamojo proceso etapuose turite teisę vartoti suomių arba švedų kalbą. Jei suomių arba švedų kalbos nemokate, per apklausą ir bylos nagrinėjimą teisme jums bus teikiamos vertėjo paslaugos. Teisę naudotis vertėjo paslaugomis turite ir tada, kai per apklausas kalbatės su savo advokatu. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia.

Kai kurie policininkai per apklausas gali kalbėti angliškai, o išimtiniais atvejais – ir kitomis kalbomis. Jei manote, kad jūs ir policininkas nesuprantate vienas kito dėl kalbos dalykų, turite teisę reikalauti vertėjo paslaugų. Labai svarbu, kad gerai suprastumėte apklausos turinį ir galėtumėte pasirašyti apklausos protokolą.

Institucijos neprivalo išversti visos medžiagos, surinktos per baudžiamąjį tyrimą, į jums suprantamą kalbą. Paprastai baudžiamojo tyrimo medžiaga neverčiama. Dėl šios priežasties ypač svarbu, kad jūsų advokatas suprastų baudžiamajame tyrime vartojamą kalbą. Kaltinamasis aktas jums bus išverstas raštu arba žodžiu.

Susijusios nuorodos

[Teismų sistema](#)

[Teisingumo ministerija](#)

[Baudžiamųjų tyrimų įstatymas švedų kalba](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

- [Baudžiamojo proceso įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)
- [Prievarotos priemonių įstatymas švedų kalba](#)
- [Policija](#) <https://www.poliisi.fi/en>
- [Suėmimo įstatymas švedų kalba](#)
- [Ekstradicijos už nusikaltimus įstatymas, taikomas Suomijai ir Europos Sąjungos valstybėms narėms](#)
- [Ekstradicijos įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)
- [Išsamesnė informacija apie prievartos priemones](#)
- [Išsamesnė informacija apie prievartos priemones švedų kalba](#)
- [Skundai dėl policijos veiksmų](#)
- [Skundai dėl policijos veiksmų \(švedų kalba\)](#)
- [Brošiūra apie Kalbos įstatymą švedų kalba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 15/01/2020

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

ur vyks teisiamašis posėdis?

Baudžiamosios bylos nagrinėjamos bendrosios kompetencijos pirmosios instancijos teismuose. Jie vadinami [apylinkių teismais](#). Bylą nagrinėja apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas. Teismo posėdžiai dažniausiai yra [vieši](#). Tai reiškia, kad jūsų teisme gali dalyvauti bet kuris asmuo. Tačiau teismas gali nuspręsti, kad tam tikros, pavyzdžiui, susijusios su lytiniais nusikaltimais, bylos arba jų dalys būtų nagrinėjamos už uždaryt durų. Tai taikytina ir tuo atveju, jei tuo metu, kai jums pareiškiami kaltinimai, esate jaunesnis nei 18 metų.

Teismo sudėtį lemia bylos pobūdis. Jūsų bylą gali nagrinėti vienas teisėjas, vienas teisėjas ir trys [teismo tarėjai](#), du teisėjai ir keturi teismo tarėjai arba trys teisėjai. Teismo sudėtis priklauso nuo nusikaltimo sunkumo.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti teismo nagrinėjimo metu?

Kai kaltinimas yra pareikštas, jis negali būti pakeistas. Tačiau prokuroras į kaltinimą gali įtraukti ir kitą nusikalstamą veiką, jei, teismo nuomone, tai yra tinkama atsižvelgiant į pateiktus įrodymus.

Jei prokuroras apriboja kaltinimą, įtraukia naują įstatymo dalį, nenurodytą kaltinamajame akte, arba pateikia naują aplinkybę kaltinimui pagrįsti, tai nėra laikoma kaltinimo pakeitimu.

Jei teisiamašame posėdyje prisipažinsite kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų, teismui gali neprireikti nagrinėti tiek daug įrodymų. Nesudėtingose baudžiamosiose bylose paprastai pakanka kaltinamojo prisipažinimo nuosprendžiui priimti. Kuo sunkesnis nusikaltimas, tuo daugiau reikia įrodymų, nepaisant prisipažinimo.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Visais atvejais turite teisę dalyvauti teisiamašame posėdyje, nebent jūsų byla nagrinėjama uždarytame posėdyje [rašytinio proceso tvarka](#). Tokiu atveju galite būti nubaustas laisvės atėmimu iki devynių mėnesių. Tačiau jei skirta ilgesnė nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, teismas turi suteikti galimybę jums pasisakyti.

Už kai kuriuos mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas, net jei posėdyje nedalyvaujate. Tokiu atveju gali būti paskirta bauda arba laisvės atėmimas iki trijų mėnesių ir ne didesnio nei 10 000 eurų vertės turto konfiskavimas.

Jei esate šaukiamas dalyvauti teisme asmeniškai, teisiama jame posėdyje privalote dalyvauti, jei teismas neduoda jums leidimo išeiti. Jei jums reikia vertėjo paslaugų, jos jums bus suteiktos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [2 duomenų suvestinėje](#).

Turite teisę gintis pats. Taip pat turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Jei į teisiąjį posėdį atvyksite be advokato ir teismui paaiškės, kad negalite apsiginti, teismas advokatą gali paskirti jūsų gynėju net prieš jūsų valią. Turite teisę bet kada pakeisti savo advokatą.

Pasisakyti teisme yra jūsų teisė, bet ne pareiga. Jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote padėti teismui nustatyti savo kaltės. Jei byloje norite pasisakyti, tiesos sakyti neprivalote, išskyrus tai, kad turite pateikti teisingus savo duomenis ir nurodyti tikslias pajamas. Teismas jūsų parodymus palygins su kitų byloje apklaustų asmenų parodymais bei įrodymais ir tuomet spręs, ar ir koku mastu jūsų parodymai yra patikimi.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Turite teisę išnagrinėti įrodymus, jei tai nekenkia ikiteisminiam tyrimui. Visi prieš jus pateikti įrodymai gali būti panaudoti teisme. Teismas turi teisę apriboti įrodymų pateikimą arba liudytojų, kurie neabejotinai neturi reikšmės nuosprendžiui, apklausą.

Jūs taip pat turite teisę teikti įrodymus arba prašyti apklausti savo liudytojus. Turite kuo anksčiau rasti ir pateikti tokius įrodymus bei nurodyti liudytojus, tačiau juos galite pirmą kartą pristatyti ir pagrindiniame teismo posėdyje arba net nagrinėjant apeliacinį skundą. Jei pristatote naujus liudytojus arba pateikiate įrodymus labai vėlyvame etape, teismui, sprendžiant dėl jūsų kaltės, gali kilti abejonų dėl jų svarbos.

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę apklausti liudytojus byloje. Jei turite advokatą, klausimus teisme jūsų vardu paprastai užduoda jis.

Suomijos teismai įrodymus gali vertinti savo nuožiūra. Tai reiškia, kad teismas sprendžia dėl kiekvieno įrodymo arba liudytojo svarbos.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumo duomenyse esančią informaciją?

Jei [esate teistas](#) Suomijoje, į tai bus atsižvelgiama skiriant bausmę. Teistumas gali turėti įtakos, ar jums bus skirtas besąlyginis laisvės atėmimas ar lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės. Be to, jei, teismo nuomone, iš jūsų ankstesnių nusikaltimų matyti, kad negerbiate ir nesilaikote įstatymų, jums gali būti skirta griežtesnė bausmė.

Dėl ankstesnio teistumo Suomijoje jums gali būti skirta griežtesnė bausmė ir tuo atveju, jei dabar nagrinėjamas kaltinimas galėjo būti išnagrinėtas, priimant sprendimą dėl ankstesnių kaltinimų. Teismas taip pat gali atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje priimtą besąlyginio laisvės atėmimo bausmę bei viešuosius darbus ir bausmę pakeisti.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teisiamasis posėdis baigiamas nuosprendžiu, kuris skelbiamas tą pačią dieną arba vėliau neviešame teismo posėdyje.

Nuosprendžiu galite būti pripažintas kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinamajame akte nurodytų nusikaltimų arba kaltinimai gali būti panaikinti.

Jei teismas pripažins jus kaltu, gali būti skirtos šios bausmės:

Besąlyginis laisvės atėmimas

Besąlyginis laisvės atėmimas gali būti skiriamas nuo keturiolikos dienų iki gyvos galvos. Jei skiriama laisvės atėmimo bausmė yra ilgesnė nei dveji metai, ji visada yra besąlyginė.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės

Nuo laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmės gali būti atleidžiama, jei teismas nusprendžia, jog tai tinkama. Taip pat galite būti nubaustas bauda ir laisvės atėmimu bausmės vykdymą atidedant arba, jei lygtinė laisvės atėmimo bausmė ilgesnė nei vieneri metai, 20–90 valandų viešųjų darbų.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės visada skiriamas kartu su bandomuoju laikotarpiu, trunkančiu nuo vienerių iki trejų metų. Jei per šį laikotarpį naujų nusikaltimų nepadarote, laisvės atėmimo bausmė nebus vykdoma. Jei per šį laikotarpį padarote naują nusikaltimą ir dėl to esate nubaudžiamas besąlyginiu laisvės atėmimu, teismas gali nuspręsti, kad lygtinai skirta bausmė taip pat būtų vykdoma.

Viešieji darbai

Besąlyginė laisvės atėmimo iki aštuonių mėnesių bausmė gali būti keičiama į [viešuosius darbus](#). Tam paprastai būtina, kad turėtumėte nuolatinę gyvenamąją vietą Suomijoje. Viešieji darbai gali būti negalimi, jei anksčiau buvote teistas besąlyginiu laisvės atėmimu arba viešaisiais darbais.

Nepilnamečių bausmės

Jei jums mažiau nei aštuoniolika metų ir padarote nusikaltimą, galite būti nuteistas [nepilnamečiams skiriama bausme](#). Tai speciali bausmė jauniems nusikaltėliams. Ji yra griežtesnė nei bauda, tačiau švelnesnė nei besąlyginis laisvės atėmimas.

Bauda

Už mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas bauda. Baudos skiriamos [baudų vienetais](#). Mažiausias vienetų skaičius – vienas, o didžiausias – 120. Jei esate nuteisiamas baudomis už kelis nusikaltimus, ši riba gali būti didesnė.

Vieno baudos vieneto suma priklauso nuo jūsų gaunamų pajamų tuo metu, kai vyksta teismas. Šiuo metu vienos baudos vienetas yra šeši eurai.

Jei nesumokate teismo paskirtos baudos, ji gali būti keičiama į laisvės atėmimą. Trys nesumokėti baudų vienetai atitinka vieną laisvės atėmimo dieną.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Suomijoje nukentėjusiojo arba nukentėjusiosios šalies vaidmuo teisme yra gana reikšmingas. Nukentėjusioji šalis gali prisijungti prie prokuroro pareikštų kaltinimų arba pareikšti kitokį kaltinimą. Nukentėjusysis taip pat turi teisę pareikšti kaltinimus, jei prokuroras nusprendžia jų atsisakyti. Be to, nukentėjusioji šalis gali reikalauti kompensacijos iš nusikaltimo padarymu įtariamo asmens.

Baudžiamajame tyrime nukentėjusiosios šalies paprastai paklausiama, ar ji reikalauja įtariamajam skirti bausmę ir (ar) priteisti iš jo kompensaciją. Nukentėjusieji reikalavimus gali pareikšti ir pagrindiniame teismo posėdyje.

Susijusios nuorodos

[Įstatymas dėl teismo proceso viešumo bendrosios kompetencijos teismuose](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamasis kodeksas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Teisingumo ministerijos brošiūra apie baudžiamąjį procesą apylinkių teismuose \(švedų kalba\)](#)

[Teisingumo ministerijos brošiūra nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Teisės registų centras](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

r galiu pateikti apeliacinį skundą?

Apylinkės teismo sprendimą turite teisę apskųsti apeliaciniam teismui. Jei norite apskųsti apylinkės teismo sprendimą (pavyzdžiui, atsisakymą apklausti liudytoją), tai galite padaryti tik apskųsdami nuosprendį apeliacine tvarka.

Jei apylinkės teismo sprendimą skundžiate apeliaciniam teismui, terminas skundai pareikšti yra 30 dienų. Apylinkės teismui pranešti, kad esate nepatenkintas sprendimu ir jį skųsite, turite per 7 dienas. Skundą būtina pateikti raštu. Jis turi būti adresuojamas [☞ apeliaciniam teismui](#) ir pateikiamas bylą nagrinėjusiam [☞ apylinkės teismui](#).

Sprendimą galite apskųsti, jei manote, kad teismas teisingai neįvertino įrodymų ir (ar) neteisingai aiškino įstatymą. Kitos bylos šalys, tai yra prokuroras ir nukentėjusieji (jei jų yra), turi tokią pačią teisę pateikti apeliacinį skundą kaip ir jūs.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Jei pateikiate apeliacinį skundą, jūsų bausmė nebus vykdoma, jei teismas nepriims sprendimo ją vykdyti. Teismui nusprendus, kad turite būti suimtas arba turi būti tęsiamas jūsų suėmimas, šį sprendimą galite apskųsti ypatinguoju skundu. Apeliacinis teismas suėmimo klausimą nagrinės skubos tvarka atskirai nuo pagrindinio klausimo.

Jei tuo metu, kai teikiate skundą, esate laisvės atėmimo vietoje ir prašote būti paleistas, apeliacinis teismas gali priimti nutartį jus paleisti, kol bus priimtas apeliacinio teismo sprendimas pagrindiniu klausimu.

Laikas, per kurį apeliacinis teismas išnagrinėja jūsų skundą, skiriasi. Jei esate suimtas, jūsų apeliacinis skundas paprastai bus nagrinėjamas greičiau. Jei nesutinkate su įrodymų vertinimu, apeliacinis teismas turi surengti pagrindinį posėdį ir iš naujo nagrinėti įrodymus. Dėl to procesas dažniausiai tampa lėtesnis. Bet kuriuo atveju apeliacinių skundų nagrinėjimas apeliaciniuose teismuose trunka kelis mėnesius.

Jei kitos bylos šalys neišreiškė nepasitenkinimo apylinkės teismo sprendimu, o jūs nusprendžiate pareikšti apeliacinį skundą, prieštaravimo pareikšti joms neprivaloma, tačiau kitos šalys per keturiolika dienų nuo pirminio termino apeliaciniam skundai pareikšti dienos gali pateikti vadinamąjį priešpriešinį skundą. Priešpriešiniu skundu jos gali reikalauti, pavyzdžiui, skirti didesnę bausmę arba kompensaciją. Jei skundą atsiimate, priešpriešiniai skundai netenka galios.

Apeliaciniam skundai pagrįsti galite pateikti naujus įrodymus arba nurodyti naujus liudytojus. Naujus įrodymus baudžiamajame procese leidžiama pateikti net per pagrindinį apeliacinio teismo posėdį.

Kas vyks apeliaciniame procese?

Jums pateikus apeliacinį skundą, jis bus nusiųstas susipažinti kitoms bylos šalims, tai yra prokurorui ir nukentėjusiesiems. Bylos šalių atsiliepimą į apeliacinį skundą prašoma pateikti iki nustatyto termino. Jei kitos bylos šalys yra pateikusios apeliacinį skundą, jis taip pat siunčiamas jums susipažinti.

Užbaigus rašytinį apeliacinį procesą, apeliacinis teismas sprendžia, ar būtinas pagrindinis teismo posėdis. Pagrindinis posėdis turi būti surengtas, jei to reikalauja kuri nors iš bylos šalių ir jei apeliacinio teismo sprendime bus nagrinėjama, ar apylinkės teismas teisingai įvertino žodinių parodymų patikimumą.

Jei pagrindinis posėdis nėra būtinas ir trys apeliacinio teismo nariai yra įsitikinę, kad apylinkės teismo nuosprendis yra teisingas, teismas taip pat gali atmesti jūsų apeliacinį skundą. Tokiu atveju jūsų skundas nebus toliau nagrinėjamas ir apylinkės teismo nuosprendis bus galutinis.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Apeliacinis teismas apylinkės teismo nuosprendžio teisingumą nagrinės tokiu mastu, koku buvo prašoma. Jei, jūsų nuomone, apylinkės teismo nuosprendis yra iš esmės neteisingas, gali būti, kad išnagrinėjęs jūsų skundą, apeliacinis teismas visus kaltinimus ir reikalavimus priteisti kompensaciją atmes. Apeliacinis teismas taip pat gali patenkinti dalį jūsų apeliacinio skundo. Pavyzdžiui, apeliacinis teismas gali jus pripažinti kaltu, tačiau sumažinti bausmę.

Jei jūsų apeliacinis skundas bus atmestas, jums teks apmokėti įrodymų pateikimo išlaidas, kurias turėjo padengti valstybė, ir visas nukentėjusiųjų teisinės išlaidas. Jei jūsų skundas bus patenkintas iš dalies, gali būti, kad šių išlaidų jums padengti nereikės. Skundą patenkinus, taip pat galite gauti savo teisinių išlaidų kompensaciją, jei jų neapmoka valstybė.

Jei jums pareiškus apeliacinį skundą kaltinimai yra panaikinami ir apeliacinio teismo sprendimas tampa galutinis, atitinkamas įrašas jūsų teistumo duomenyse bus panaikintas.

Apeliacinio teismo sprendimą turi teisę apskųsti visos šalys, paduodamos Aukščiausiajam teismui prašymą dėl [☞ leidimo pateikti skundą](#). Baudžiamosiose bylose leidimas pateikti skundą suteikiamas labai retai. Norint gauti leidimą skundai pateikti, jūsų byla turi būti reikšminga kaip precedentas. Tai reiškia, kad ji turi turėti bendros reikšmės. Vargu ar leidimas pateikti apeliacinį skundą būtų duotas vien todėl, kad, jūsų nuomone, apeliacinis teismas neteisingai įvertino įrodymus.

Jei leidimas pateikti apeliacinį skundą duodamas, Aukščiausiasis teismas dar kartą išnagrinėja visą bylą arba tokią jos dalį, kokia priimtina pagal leidimą pateikti apeliacinį skundą (pavyzdžiui, baudmės skyrimo klausimą). Paprastai Aukščiausiasis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka. Nuosprendis bus galutinis, kai Aukščiausiasis teismas nuspręs nesuteikti leidimo pateikti apeliacinį skundą arba kai leidimą suteiks ir priims nuosprendį. Jei apylinkės teismo arba apeliacinio teismo nuosprendžio niekas neapskųs, nuosprendis įsiteisės ne vėliau, nei pasibaigs terminas apeliaciniam skundui pareikšti. Nuosprendis bus vykdomas ne vėliau, nei jis įsiteisės.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas, jums gali būti uždrausta atvykti į Suomiją arba galite būti išsiųstas į kitą valstybę narę. Tai gali būti padaryta, jei, institucijų nuomone, keliate grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Iš valstybės būsite išsiųstas tik tuo atveju, jei būsite nuteistas už sunkų nusikaltimą. Vien tai, kad esate kaltas padaręs nusikaltimą, nėra pagrindas jus išsiųsti iš šalies.

Sprendimą, ar būsite išsiųstas iš šalies, priims [Suomijos migracijos tarnyba](#). Be to, jums gali būti uždrausta atvykti į šalį ne daugiau kaip 15 metų. Šį sprendimą galite apskųsti [Administraciniam teismui](#).

Kaltinimai [teistumo duomenyse](#) nefiksuoja jami. Jei būsite nuteistas, į jūsų teistumo duomenis bus įtrauktos šios baudmės:

- besąlygiškas laisvės atėmimas arba lygtinis laisvės atėmimo baudmės vykdymo atidėjimas;
- lygtinis laisvės atėmimo baudmės vykdymo atidėjimas ir bauda, viešieji darbai arba priežiūra;
- viešieji darbai vietoj besąlygiško laisvės atėmimo;
- nepilnamečiui skirta baudmė arba baudmės pakeitimas bauda;
- atleidimas iš valstybės tarnautojo pareigų; arba
- baudmės neskyrimas dėl nepakaltinamumo.

Teistumo duomenys saugomi [Teisės registru centre](#). Ši informacija nėra vieša, tačiau institucijos gali su ja susipažinti įstatymų nustatytais sąlygomis. Be to, ši informacija Europos Sąjungai ir Europos ekonominei erdvei nepriklausančioms valstybėms gali būti perduota remiantis [Konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose](#).

Įrašas teistumo duomenyse panaikinamas praėjus nustatytam laikui nuo įsiteisėjusio sprendimo priėmimo dienos. Įrašai, nesusiję su besąlygiška laisvės atėmimo bausme, yra panaikinami po penkerių metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą iki dvejų metų ir viešuosius darbus panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą nuo dvejų iki dešimties metų yra panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie laisvės atėmimą, ne trumpesnį nei penkeri metai, panaikinami asmeniui mirus arba kai jam sukanka 90 metų.

Nesutikti, kad informacija būtų saugoma teistumo duomenų registre, negalite. Tačiau, laikydamiesi tam tikrų apribojimų, turite teisę [patikrinti](#), kokia informacija įrašyta duomenyse apie jūsų teistumą.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#), [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Baudžiamasis kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Teistumo duomenų registras](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Baudžiamųjų sankcijų įstaiga](#), [švedų kalba](#)

[Bylų nagrinėjimas apeliaciniame teisme](#), [švedų kalba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Dažniausiai už Kelių eismo taisyklių pažeidimus skiriama fiksuoto dydžio bauda. Ji gali būti skiriama už pažeidimus, už kuriuos griežčiausia bausmė yra bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių. Fiksuoto dydžio bauda gali būti 10–115 eurų. Šią baudą gali skirti policininkas, valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojas arba muitininkas.

Jei nesutinkate su jums paskirta fiksuoto dydžio bauda, turite teisę klausimą iškelti apylinkės teisme. Tokiu atveju privalote informuoti vietas, kurioje padarytas nusikaltimas, apylinkės teismo raštinę. Tai būtina padaryti per vieną savaitę nuo dienos, kai gavote pranešimą apie skirtą fiksuoto dydžio baudą. Apylinkės teismo sprendimo dėl fiksuoto dydžio baudos apskūsti negalite.

Jei už atitinkamą Kelių eismo taisyklių pažeidimą fiksuoto dydžio baudos skirti negalima, policija gali supaprastinta tvarka priimti sprendimą ir pateikti jį patvirtinti prokurorui. Tokiu atveju bauda nėra fiksuota. Bauda nustatoma pagal [baudų vienetus](#). Dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo galite pareikšti prieštaravimą. Tai daroma apie prieštaravimą pranešant prokurorui.

Jei pareiškiate prieštaravimą dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo ir prokuroras nusprendžia pateikti kaltinimus, šią bylą apylinkės teismas nagrinėja kaip paprastą baudžiamąją bylą. Šiuo atveju ir jūs turite teisę pareikšti apeliacinį skundą kaip paprastoje baudžiamojoje byloje (žr. [4 duomenų suvestinę](#)).

Fiksuotų baudų ir supaprastinta tvarka priimtų baudžiamųjų sprendimų dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų [vykdymas](#) galimas ir kitoje valstybėje narėje.

Jei pažeisite transporto sustojimo ir statymo taisykles, turėsite sumokėti kvite nurodytą baudą. Baudos kvitą gali išduoti policija arba savivaldybės eismo prižiūrėtojas. Bauda, priklausomai nuo vietos, gali būti nuo 10 iki 50 eurų. Pavyzdžiui, [Helsinkyje](#) 50 eurų bauda mokama miesto centre ir 40 eurų – kitose miesto vietose.

Dėl baudos už transporto statymą galite pareikšti prieštaravimą. Tokiu atveju savo prieštaravimą kelių eismo policijai turite pateikti per dvi savaites nuo reikalavimo sumokėti dienos. Jei prieštaravimas kelių eismo policijoje bus pripažintas pagrįstu, reikalavimas sumokėti baudą bus atšauktas. Priešingu atveju turite teisę skundą dėl baudos pateikti [Administraciniam teismui](#). Tai būtina padaryti per 30 dienų nuo tos dienos, kai gavote pranešimą apie neigiamą sprendimą. Administracinio teismo sprendimas yra galutinis.

Kadangi bauda už transporto statymą laikoma administracine sankcija, ji negali būti išieškota kitoje valstybėje narėje..

Ar tokie pažeidimai įrašomi į teistumo duomenis?

Informacija apie baudas teistumo duomenyse nefiksuojamos. Taigi, jei jums paskyrė baudą arba supaprastinta tvarka priėmė sprendimą, tai nebus nurodyta jūsų teistumo duomenyse. Bauda už transporto statymą nėra bauda. Tai administracinė sankcija, todėl į teistumo duomenis ji taip pat neįrašoma.

Susijusios nuorodos

[Automatinė greičio kontrolė](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Švedija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, jeigu asmuo įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka:

- apie nusikaltimą pranešama policijai;
- baudžiamąjį tyrimą (ikiteisminį tyrimą) vykdo policija; sunkesnių nusikaltimų atvejais tyrimui vadovauja prokuroras;
- daugeliu atvejų galima gauti valstybės gynėjo paslaugas;
- sunkesnių arba pakartotinių nusikaltimų atveju prokuroras gali paprašyti teismo jums skirti suėmimą. Tokiu atveju vyks specialus suėmimo klausimui skirtas posėdis;
- prokuroras bylą iškelia apylinkės teisme;
- apylinkės teismas surengia teisiąmąjį posėdį (pagrindinį teismo posėdį) nustatyti, ar įrodyta, kad jūs padarėte nusikaltimą ir, jeigu taip, priimti sprendimą dėl sankcijų ir t. t.;
- jeigu apeliacinį skundą pateikia kitos šalys, apeliacinis teismas išnagrinėja, ar apylinkės teismo nuosprendis turėtų būti patvirtintas ar pakeistas;
- kai kuriais atvejais nuosprendį taip pat gali peržiūrėti Aukščiausiasis Teismas;
- nuosprendis įsiteisėja, tai yra tampa galutinis, ir, jeigu nuosprendis yra apkaltinamasis, bus vykdoma bausmė.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio. Jeigu jums reikia pagalbos, visada pasitarkite su advokatu arba kitu specialistu ir išsiaiškinkite, kas taikoma konkrečiu jūsų atveju.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jeigu norėtumėte paduoti skundą, ji niekuo negalėtų jums padėti. Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[☞ 1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[☞ 2. Mano teisės vykstant nusikaltimo tyrimui](#)

- apklausa;
- sulaikymas;
- suėmimas;
- policijos vykdomas tyrimas;
- gynybos pasiruošimas bylai;
- patraukimas baudžiamajon atsakomybėn.

[☞ 3. Mano teisės teismo procese](#)

[☞ 4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[☞ Švedijos teismai](#)

[☞ Švedijos prokuratūra](#)

[☞ Švedijos advokatų asociacija](#)

[☞ Kompensacijų ir paramos nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų tarnyba](#)

[☞ Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 09/11/2020

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Jeigu koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę pagalbą. Duomenų suvestinėse pateikiama informacija, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kaip advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje rasite informaciją apie tai, kaip susirasti advokatą ir kaip bus atlygintos jo išlaidos, jeigu pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Jūsų teisė į valstybės gynėjo paslaugas

Jeigu teismas pareikalaus jus suimti, jums nedelsiant bus paskirtas valstybės gynėjas. Kita vertus, jeigu nesate suimtas, valstybės gynėjo paslaugų galite negauti tol, kol nebus pradėtas baudžiamasis procesas. Teisę prašyti paskirti valstybės gynėją turite visada, jeigu esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Teisę į valstybės gynėjo paslaugas galite turėti ir kitais atvejais.

Kaip susirasti advokatą

Jeigu pageidaujate konkretaus advokato, paprastai turite teisę jo paprašyti, kad jis būtų paskirtas jūsų valstybės gynėju. Kitu atveju valstybės gynėją jums paskirs apylinkės teismas. Tokiu atveju šis asmuo bus paskirtas iš advokatų, nuolat dirbančių valstybės gynėjais atitinkamame apylinkės teisme. Kiekviename apylinkės teisme yra vietos advokatų, paprastai sutinkančių dirbti kaip valstybės gynėjai, sąrašas.

Informaciją apie advokatus, dirbančius baudžiamosiose bylose, taip pat galite rasti [Švedijos advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje.

Užmokestis advokatui

Jeigu jums paskirtas valstybės gynėjas, už advokato išlaidas sumokės valstybė. Jeigu esate pripažįstamas kaltu dėl nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, atsižvelgiant į jūsų finansines aplinkybes, jums gali tekti grąžinti šias išlaidas arba jų dalį. Sprendimą dėl to priims teismas.

Jeigu pageidaujate advokato, praktikuojančio kitoje šalies dalyje nei teismo buvimo vieta, jums pačiam gali tekti atlyginti advokatui kelionės išlaidas ir sumokėti už kelionės laiką.

Taip pat galite pasirinkti privatų gynėją. Tokiu atveju jam užmokestį turėsite sumokėti pats. Jeigu būsite išteisintas, turėsite galimybę šias išlaidas arba jų dalį atgauti.

Susijusios nuorodos

[Švedijos advokatų asociacija](#)

[Nacionalinė teisinės pagalbos tarnyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 09/11/2020

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([sv](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Kad būtų pradėtas baudžiamasis tyrimas, policijai arba prokurorui turi būti pranešta apie nusikaltimą. Baudžiamuoju tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar padarytas nusikaltimas, ir, jeigu taip, kokį asmenį arba asmenis galima įtarti padarius šį nusikaltimą.

Jeigu nusikaltimas sunkus ir yra nustatytas įtariamasis, tyrimui vadovaus prokuroras. Kitais atvejais tyrimui vadovaus policija.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Apklausa

Pirmiausia bus apklausti asmenys, turintys, kaip įtariama, informacijos, kuri gali būti naudinga tyrimui. Tai gali būti nukentėjusysis, įtariamasis, jeigu yra, arba liudytojai. Įtariamasis, kai jis yra apklausiamas, gali būti arba suimtas, arba laisvėje.

Be to, gali būti paimti ir perduoti institucijoms ištirti įvairių rūšių mėginiai. Visą apklausą atlieka policija, ir tik išimtiniais atvejais dalyvauja prokuroras. Jeigu nemokate kalbos, jums turi būti suteiktos vertėjo žodžių paslaugos. Jeigu pagrįstai įtariama, kad kuris nors asmuo padarė nusikaltimą, jis apie įtarimą turi būti informuotas per apklausą.

Sulaikymas

Jeigu, prokuroro nuomone, įtarimas yra pagrįstas, gali būti nuspręsta jus suimti. Tokiu atveju taip pat turi būti įvertintas pavojus, kad, jeigu liksite laisvėje, galite trukdyti tyrimui, toliau daryti nusikaltimus arba pabėgti. Per tam tikrą laiką prokuroras turi jus arba paleisti, arba pateikti prašymą apylinkės teismui skirti jums suėmimą.

Suėmimas

Jeigu esate įtariamas padaręs sunkų nusikaltimą ir yra pagrįstų priežasčių jus suimti, prokuroras gali prašyti teismo skirti jums suėmimą. Suėmimo klausimui skirtas posėdis turi būti surengtas per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo dienos. Šiame posėdyje apylinkės teismas apsvarstys, ar turėtumėte būti suimtas, ar paleistas. Jeigu esate suimtas, nutartis dėl suėmimo turi būti kas tam tikrą laiką peržiūrima.

Tęsimas policijos tyrimas

Nepaisant to, ar esate suimtas, ar ne, tyrimas bus tęsimas, siekiant išsiaiškinti, ar įtarimai patraukti jus baudžiamojon atsakomybėn pakankamai pagrįsti. Tyrimas turi būti atliktas kuo greičiau, ypač jeigu esate suimtas. Jeigu tyrimą būtina tęsti ilgiau, gali būti surengta daugiau teismo posėdžių suėmimui pratęsti. Užbaigusi tyrimą, policija tyrimo medžiagą perduos prokurorui ir taip pat įtariamajam bei įtariamojo gynėjui. Kol prokuroras dar nepriėmė sprendimo, ar patraukti jus baudžiamojon atsakomybėn, jūs ir jūsų gynėjas turi teisę prašyti tyrimą papildyti bet kokiomis, jūsų nuomone, svarbiomis aplinkybėmis.

Gynybos pasiruošimas bylai

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę pateikti savo įrodymus teismui. Taip pat turite teisę susitikti, kad pasiruoštumėte teismo posėdžiui.

Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn

Jeigu, prokuroro nuomone, prieš jus surinkta pakankamai įrodymų, kad būtumėte nuteistas, jis turi pareikšti jums kaltinimus. Kaltinimuose turi būti aišku, kokių nusikaltimų esate įtariamas ir kokią nusikalstamą veiką padarėte. Taip pat turi būti aišku, kokius įrodymus prieš jus pateiks prokuroras.

Norėdami surasti daugiau informacijos apie savo teises įvairiais proceso etapais, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

- [1. Apklausa](#)
- [2. Sulaikymas](#)
- [3. Suėmimas](#)
- [4. Tęsimas policijos tyrimas](#)
- [5. Gynybos pasiruošimas bylai](#)
- [6. Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn](#)

1. Apklausa

Kodėl policija gali mane apklausti?

Apklauso tikslas – išaiškinti, ar padarytas nusikaltimas ir, jeigu taip, ar turite kokios nors informacijos. Tai taikoma, jeigu esate liudytojas, nukentėjęs arba įtariamasis padaręs nusikaltimą asmuo.

Kas dalyvaus per apklausą?

Jūs apklaus policija. Apklausą gali vykdyti vienas arba keli policijos pareigūnai. Prokuroras per apklausą dažniausiai nedalyvauja. Jeigu esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, kurio atveju turite teisę turėti advokatą, galite prašyti, kad advokatas jums būtų paskirtas ir dalyvautų apklausoje.

Jeigu nemokate kalbos, taip pat turite teisę gauti vertėjo paslaugas. Už vertėjo paslaugas sumokės policija. Paprastai prieš atsakydamas į klausimus, turėtumėte palaukti, kol atvyks advokatas ir kol bus galima naudotis vertėjo paslaugomis. Prokuroras ir policija nuspręs, kokie asmenys dar turi teisę būti per apklausą.

Kas vyks per apklausą?

Apklauso pradžioje policija jums pasakys, ar esate apklausiamas kaip įtariamasis, ar dėl kokios nors kitos priežasties. Jūsų teisės nebus jums garsiai perskaitytos. Per apklausą turite teisę ir tylėti, ir kalbėti. Viskas, ką pasakysite, gali būti panaudota prieš jus. Apklausą gali būti įrašyta į garsajuostę arba jūsų parodymų santrauka gali būti užprotokuluota.

Koks yra advokato vaidmuo per apklausą?

Advokatas per apklausą turi dalyvauti, kad atsakytų į jūsų klausimus ir užtikrintų, kad apklausą būtų vykdoma tinkamai. Jeigu apklausą vykdoma tinkamai, advokatas neturi teisės įsikišti, tačiau jam gali būti suteikta teisė užduoti jums klausimus.

Ar per apklausą draudžiama ką nors daryti?

Per apklausą policijos pareigūnai negali naudoti informacijos, kuri yra žinoma kaip neteisinga, žadėti ar siūlyti ką nors naudinga dėl to, kad gautų jūsų prisipažinimą. Be to, įtariamajam negali būti grasinama, jam negali būti daromas spaudimas ir jis negali būti sąmoningai varginamas. Apklausiamas asmuo taip pat turi teisę į įprastinį maitinimąsi ir būtiną poilsį.

Kiek ilgai galiu būti laikomas per apklausą?

Jeigu nesate suimtas, paprastai neleidžiama, kad jūsų apklausą truktų ilgiau negu šešias valandas. Išimtiniais atvejais jums gali tekti pasilikti dar šešioms valandoms. Po to turite teisę išeiti, nebent jums būtų skirtas sulaikymas. Vaikams taikomos specialios taisyklės.

Kaip baigiama apklausą?

Baigiant apklausą, jums pasiūloma galimybė perklausti įrašą arba perskaityti policijos protokolą. Po to jūsų bus paklausta, ar tai, kas užrašyta, teisingai parodo tai, ką pasakėte per apklausą.

Kas vyks po apklauso?

Po apklauso policija informuos prokurorą arba tyrimui vadovaujantį policijos pareigūną apie tai, kas paaiškėjo. Jeigu nusikaltimas nėra sunkus, apklauso protokolas prokurorui nebus pateiktas tol, kol tyrimas nebus užbaigtas. Jeigu esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriamas suėmimas, prokurorui apklauso protokolas siunčiamas po kiekvienos apklauso. Tada prokuroras spręs, ar jus sulaikyti, ar paleisti.

2. Sulaikymas

Kada galiu būti sulaikytas?

Jeigu yra pagrindas jus suimti, galite būti sulaikytas tol, kol teismas išspręs klausimą dėl suėmimo. Kas būtina, kad būtumėte uždarytas į areštinę, paaiškinta 3 skyriuje „Suėmimas“. Net jeigu nėra visų būtinų suėmimo sąlygų, galite būti sulaikytas, jeigu yra pakankamas pagrindas įtarti, kad padarėte nusikaltimą, ir labai svarbu, kad būtumėte suimtas, kol tęsiamas tyrimas.

Kas išduoda arešto orderį?

Ar būtina jus suimti, sprendžia prokuroras. Orderyje turi būti nurodyta, dėl kokio nusikaltimo esate įtariamasis ir kodėl esate suimamas. Jeigu prokuroras arešto orderio nepanaikina, jis turi pateikti prašymą dėl jūsų suėmimo apylinkės teismui ne vėliau kaip trečios dienos nuo arešto orderio išdavimo 12 valandą. Priešingu atveju turite būti paleistas. Apylinkės teismas posėdį suėmimo klausimui išspręsti turi surengti nedelsdamas ir ne vėliau kaip po keturių dienų nuo jūsų suėmimo arba arešto orderio įvykdymo.

Kas gali mane sulaikyti?

Jeigu yra pagrindas jus sulaikyti, policija skubiais atvejais gali tai padaryti net ir be arešto orderio. Jeigu esate užklumpamas tuo metu, kai darote nusikaltimą, už kurį gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė, arba kai bėgate iš nusikaltimo vietos, jus sulaikyti gali bet kas. Tas pats taikoma, jeigu esate paieškomas dėl nusikaltimo. Tačiau jus sulaikęs asmuo turi jus kuo greičiau perduoti policijos pareigūnui.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Jeigu esate sulaikytas, turite teisę prašyti, kad jums būtų paskirtas valstybės gynėjas. Tai prokuroro prašymu padarys apylinkės teismas.

Kas vyks, kai būsiu laikomas sulaikytas?

Jūsų suėmimo laikotarpiu policija turi teisę papildomai jus apklausti. Taikomos tos pačios taisyklės kaip ir ankstesnėms apklausoms.

Kokias teises turiu, kol esu sulaikytas?

Prokuroras gali nuspręsti, kad tuo metu, kol būsite sulaikytas, jums nebus leidžiama bendrauti su tuo asmeniu, su kuriuo pageidausite. Jeigu jums būtina suteikti medicinos pagalbą arba reikia susisiekti su savo ambasada arba konsulatu, policija privalo tarpininkauti. Taip pat turite teisę susisiekti su savo advokatu ir su juo susitikti kitiems asmenims nedalyvaujant. Paprastai sulaikymo laikotarpiu būsite laikomas policijos areštinės kameroje.

3. Suėmimas

Kada būtina mane suimti?

Jeigu yra pagrindas jus įtarti padarius nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama vienerių metų arba ilgesnė laisvės atėmimo bausmė, gali būti prašoma jums suimti. Be to, bus atsižvelgta į pavojų, kad jūs:

- bėgsite nuo teismo arba bausmės vykdymo, vengsite teismo arba bausmės vykdymo; arba
- būdamas laisvėje, sunaikinsite įrodymus arba kitaip trukdysite bylos tyrimui; arba
- toliau darysite nusikaltimus.

Jeigu mažiausia bausmė, kuri gali būti skirta už padarytą nusikaltimą, yra dveji metai, dažniausiai būsite suimtas, išskyrus tuos atvejus, kai bus akivaizdu, jog tam nėra pagrindo.

Nepaisydamas nusikaltimo sunkumo, teismas suėmimą gali skirti tuo atveju, jeigu jūsų tapatybė nežinoma ir atsisakote nurodyti savo pavardę ir adresą arba yra priežasčių manyti, kad jūsų suteikta informacija yra klaidinga. Areštinėje galite būti laikomas ir tuo atveju, jeigu neturite gyvenamosios vietos Švedijoje ir yra pavojus, kad vengsite teismo arba bausmės vykdymo išvykdamas iš šalies.

Kai kuriais atvejais galite būti suimtas net jei yra „pakankamas pagrindas“ įtarti jus padarius nusikaltimą. Tai yra žemesnis įtariamo laipsnis nei „rimtas pagrindas“ įtarti, kad padarėte nusikaltimą.

Jeigu yra pagrindas manyti, kad bus skirta tik bauda, negalite būti suimtas.

Ar yra kokių nors asmeninių aplinkybių, dėl kurių negalėčiau būti suimtas?

Teismas turės įvertinti suėmimo būtinybę ir tai, kokį poveikį tai turės jums. Jeigu suėmimas reikštų pernelyg didelį suvaržymą arba padarytų jums žalą, negalėsite būti suimtas. Tai gali tapti aktualu, jeigu, pavyzdžiui, tyrimas trunka ilgą laikotarpį.

Kas bus, jeigu man mažiau negu 18 metų?

15–18 metų nepilnamečiams taikomos specialios taisyklės. Pagal jas nepilnamečių suėmimui taikomos griežtesnės prielaidos: arba nusikaltimas turi būti labai sunkus, arba turi būti kitų labai svarbių priežasčių juos suimti.

Ar turiu teisę suėmimo klausimui skirtame teismo posėdyje kalbėtis su advokatu ir gauti vertėjo paslaugas?

Suėmimo klausimui skirtame posėdyje apylinkės teisme dalyvausite kartu su savo valstybės gynėju, kuris bus teisininkas. Teisę turėti valstybės gynėją turite visais atvejais, jeigu jums prašoma skirti suėmimą. Jeigu jums būtinas vertėjas, jis taip pat dalyvaus teismo posėdyje ir išvers viską, kas bus pasakyta.

Kas vyks posėdyje, kuriame bus nagrinėjamas suėmimo klausimas?

Šiame posėdyje prokuroras pasakys, kuo esate įtariamasis. Jūs taip pat turėsite galimybę pasisakyti. Prokuroras, jūsų advokatas ir teisėjas turės teisę užduoti jums klausimus. Pats nuspręsite, ar pageidaujate atsakyti į klausimus, ar ne. Paprastai suėmimo klausimui skirtame posėdyje nėra apklausiamas nei nukentėjęsysis, nei liudytojai. Gali būti perskaityta tai, ką pasakėte per policijos apklausą. Be to, prokuroras gali pristatyti teismo arba medicinos ekspertizės rezultatus.

Nutartis skirti suėmimą

Po posėdžio teismas išeis iš teismo salės pasitarti, ar turėtumėte būti suimtas, ar ne. Po to apylinkės teismas jums dalyvaujant paskelbs sprendimą. Jeigu suėmimas neskiriamas, turite teisę iš karto išeiti. Jeigu skiriamas suėmimas, teismas tuo pačiu metu nuspręs, iki kada prokuroras turi pareikšti kaltinimus. Apylinkės teismas paprastai nurodo, kad kaltinimai turi būti pareikšti per dvi savaites nuo nutarties skirti suėmimą dienos. Laukdamas pagrindinio apylinkės teismo posėdžio, būsite laikomas areštinėje.

Kas bus, jeigu tyrimas nebus užbaigtas iki apylinkės teismo nustatytos dienos?

Jeigu pasibaigus laikotarpiui, nustatytam apylinkės teismo baudžiamajai bylai iškelti, jūs vis dar būsite įtariamasis, o tyrimas dar neužbaigtas, prokuroras gali pateikti prašymą skirti daugiau laiko kaltinimams pareikšti. Kad būtų nustatyta, ar ir toliau turėtumėte būti laikomas areštinėje, gali būti būtinas naujas teismo posėdis. Šie nauji posėdžiai dažnai vyksta vaizdo ir garso nuotolinio perdavimo priemonėmis: jūs dalyvaujate, būdamas suėmimo vietoje, dalyvaujant advokatui, prokuroras dalyvauja, būdamas savo kabinete, o teisėjas posėdžiauja apylinkės teismo posėdžių salėje.

Kas bus, jeigu būsiu suimtas esant mažesnio tikėtino įtarimui?

Jeigu būsite suimtas kaip įtariamasis padaręs nusikaltimą asmuo, remiantis „pakankamais pagrindais“, prokuroras per vieną savaitę privalės pateikti naujus įrodymus, kad įtarimai būtų patvirtinti ir pasiektų „rimto pagrindo“ suimti lygį. Priešingu atveju turėsite būti paleistas.

Kas vyksta, jeigu mano paieškai yra išduotas Europos arešto orderis?

Jeigu kita valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), šis prašymas gali būti nagrinėjamas valstybės, kurioje esate, teisme. Teismas nuspręs, ar turėtumėte būti perduotas to paprašiusiai valstybei. Šiuose teismo posėdžiuose taip pat turite teisę tartis su advokatu ir gauti vertėjo žodžių paslaugas. Prokuroras iki šių teismo posėdžių gali priimti sprendimą jus sulaikyti, o teismas gali priimti sprendimą tęsti suėmimą, kol bus galima jus perduoti. Teismas nenagrinės jūsų kaltės klausimo, o tik tai, ar tenkinami oficialūs reikalavimai jums perduoti.

Kaip gali būti apribota mano teisė bendrauti su kitais asmenimis?

Sprenddamas jūsų suėmimo klausimą, apylinkės teismas nurodys, ar prokuroras turės teisę apriboti jūsų santykius su išore, tai yra teisę skaityti laikraščius ir žiūrėti televiziją bei bendrauti su draugais ir šeimos nariais. Tai taikoma ir jūsų galimybei bendrauti su kitais kardomaisiais. Sprendimą dėl šių apribojimų apimties priima prokuroras. Turite teisę bet kuriuo metu kreiptis į savo advokatą ir ambasadą.

Ar turiu teisę siųsti ir gauti asmeninius laiškus?

Turite teisę rašyti laiškus kam norite, tačiau visus jūsų siunčiamus ir gaunamus laiškus perskaitys prokuroras. Jeigu laiške bus rašoma apie įtariamą nusikaltimą, arba šis laiškas nebus išsiunčiamas gavėjui, arba šio laiško teksto dalys bus padarytos neįskaitomos. Tačiau niekas neskaitys jūsų susirašinėjimo su advokatu, nepaisant laiškų turinio.

Ar galiu apskųsti nutartį skirti suėmimą?

Jeigu esate nepatenkintas suėmimu, nutartį suimti galite apskųsti apeliaciniam teismui. Apeliacinis teismas išnagrinės apylinkės teismo dokumentus nerengdamas teismo posėdžio ir nuspręs, ar turite būti suimtas, ar ne. Apeliacinio teismo sprendimą galima apskųsti Aukščiausiam Teismui, tačiau kad jame būtų nagrinėjamas jūsų skundas, turi būti specialūs pagrindai.

Ar galiu dėl ko nors būtų paleistas?

Jeigu išnyksta jūsų suėmimo pagrindai, prokuroras turi priimti sprendimą dėl jūsų suėmimo panaikinimo. Tai gali įvykti susilpnėjus įrodymams prieš jus arba išnykus specialiesiems jūsų suėmimo pagrindams, pavyzdžiui, jeigu nebemanoma, kad galite trukdyti tyrimui. Jeigu teismas naujame posėdyje dėl suėmimo nusprendžia, kad nebėra priežasčių jus laikyti suimtą, teismas turi priimti nutartį dėl jūsų paleidimo nedelsiant.

Ar galiu būti paleistas už užstatą?

Švedijoje nėra galimybės būti paleistam už užstatą.

4. Tęsiamas policijos tyrimas

Ar policija pateiks tik man nepalankius įrodymus?

Atlikdama tyrimą, policija privalo surinkti jums palankius ir nepalankius įrodymus. Jeigu pageidaujate, kad policija apklaustų kokius nors konkrečius asmenis, prieš perduodamas prašymą policijai, tai turite aptarti su savo advokatu.

Ar policija turi teisę atlikt kratas, imti DNR mėginius, pirštų atspaudus ir t. t.?

Jeigu yra gautas prokuroro orderis, policija turi teisę apieškoti jūsų namus, darbo vietą, automobilį ar kurią nors kitą tyrimui svarbią vietą. Tai taikoma tik tuo atveju, jeigu esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė. Taip pat gali būti nurodyta atlikti asmens kratą, kūno apžiūrą ir paimti DNR mėginius. Kai kuriais atvejais gali būti būtina, kad gydytojas apžiūrėtų, ar ant jūsų kūno nėra kokių nors sužalojimų ir ar jie nesusiję su nusikaltimu, kurį padaręs esate įtariamas. Jeigu esate sulaikytas arba suimtas, privalote leisti paimti pirštų atspaudus ir padaryti nuotraukas.

Ar turiu teisę susipažinti su policijos tyrimo medžiaga?

Tęsdama tyrimą, policija surinks medžiagą, kuria remdamasis prokuroras priims sprendimą, ar turėtumėte būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, ar ne. Prieš prokurorui priimant šį sprendimą, turite teisę susipažinti su viso baudžiamojo tyrimo medžiaga, padedant vertėjui žodžiu arba raštu. Paprastai nebūna pakankamai laiko visai tyrimo medžiagai išversti į jūsų kalbą, tačiau turite teisę su turiniu susipažinti ją vertėjui išverčiant žodžiu. Su tyrimo medžiaga turi teisę susipažinti ir jūsų advokatas.

Kas nutinka, jeigu vykstant tyrimui pakeičiami įtarimai?

Įtarimai prieš jus gali būti pakeisti vykstant tyrimui. Tai reiškia, kad gali atsirasti naujų įtarimų dėl nusikaltimo, kurio įtarimai gali nepasitvirtinti arba būti sunkiai įrodomi. Be to, gali būti pateikti kaltinimai dėl nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas. Policija privalo jus informuoti apie bet kokius įtarimų pakeitimus.

5. Gynybos pasiruošimas bylai

Ar turiu teisę prašyti papildyti policijos tyrimą?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti, kad policija tyrimą papildytų klausimais, kurie, jūsų nuomone, yra svarbūs. Tai taikoma ir įvairių asmenų apklausai, ir raštiškai informacijai arba ekspertų atliekamiems tyrimams.

Labai svarbu, kad atidžiai peržiūrėtumėte visą tyrimo medžiagą, kad medžiaga, pateikiama prokurorui sprendimui priimti, būtų kuo išsamesnė. Nors tyrimas gali būti papildytas ir iškelus baudžiamąją bylą, jums būtų geriau, jeigu prokuroras nutrauktų tyrimą ir išvengtumėte baudžiamojo persekiojimo.

Ar mano advokatas gali atlikti savarankišką tyrimą?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę atlikti savo tyrimą. Tačiau problema ta, kad laikas tokiam tyrimui atlikti būna gana ribotas, ypač jeigu esate laikomas suimtas. Be to, jūsų advokatui bus sunku gauti iš teismo atlyginimą už savarankiškai atliktą tyrimą. Tačiau teisinių kliūčių savarankiškam tyrimui atlikti nėra.

6. Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn

Kokiomis aplinkybėmis prokurorui leidžiama pareikšti kaltinimus?

Jeigu, prokuroro nuomone, galite būti nuteistas, jis turi teisę pareikšti kaltinimus. Tokiu atveju apylinkės teismui jis pateiks kaltinamąjį aktą, kuriame bus nurodytas nusikaltimas, kuriuo esate įtariamas, įtarimo priežastys ir įrodymai, kuriuos prokuroras pateiks.

Kada turi būti pareikšti kaltinimai?

Jeigu esate suimtas, prokuroras kaltinimus turi pareikšti per teismo nustatytą laikotarpį. Priešingu atveju teismas panaikins nutartį jus suimti.

Jeigu nesate suimtas, prokuroras kaltinimus turi pareikšti nesusėjus patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimą senaties terminui. Baudžiamojo persekiojimo už nusikaltimą senatis – dveji arba daugiau metų. Kuo sunkesnis nusikaltimas, tuo ilgesnis senaties terminas. Šiuo metu senaties terminai baudžiamajam persekiojimui už tam tikrus labai sunkius nusikaltimus, pavyzdžiui, tyčinį nužudymą, netaikomi.

Kada byla bus nagrinėjama apylinkės teisme?

Pareiškus kaltinimus, apylinkės teismas įteiks šaukimą į teismą jums ir kitiems asmenims, kurie turi būti apklausti teismo posėdyje. Jeigu esate suimtas, teismo posėdis bus surengtas kuo greičiau ir ne vėliau negu po dviejų savaitių nuo kaltinimų pareiškimo dienos.

Jaunesniems nei 18 metų nepilnamečiams taikomi specialūs laikotarpiai. Paprastai pagrindinis teismo posėdis surengiamas per dvi savaites nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios.

Ar yra alternatyvų baudžiamajam persekiojimui?

Jeigu nusikaltimas nėra sunkus ir jūs pripažįstate savo kaltę, jums baudžiamuoju įsakymu gali būti priteista sumokėti baudą vietoj patraukimo baudžiamojon atsakomybėn. Šį įsakymą priima prokuroras ir nustato baudos, kurią turite sumokėti, lygį. Jeigu pripažinsite kaltę ir sumokėsite baudą, teismamasis posėdis nebus rengiamas. Baudžiamuoju įsakymu skirtos baudos apskūsti negalite. Duomenyse bus įrašyta, kad sutikote su baudžiamuoju įsakymu skirta bauda.

Susijusios nuorodos

[Švedijos teismai](#)

[Švedijos prokuratūra](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (sv) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

ur vyks teismamasis posėdis ir kas turi teisę jame dalyvauti?

Paprastai teismamasis posėdis vyksta tos apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teisme. Teismamasis posėdis bus viešas, išskyrus kai kuriais lytinių nusikaltimų ir nusikaltimų nacionaliniam saugumui atvejais, taip pat ir tais atvejais, kai įtariamasis yra mažametis. Teismo posėdis arba jo dalis gali vykti už uždarų durų ir tam tikrais kitais atvejais. Bet kuris asmuo, kuris trukdo teismui arba daro poveikį liudytojams, gali būti pašalintas iš teismo salės.

Kas nagrinės bylą?

Teismą paprastai sudaro pirmininkaujantis teisėjas, kuris yra teisininkas, ir trys neprofesionalūs teisėjai. Neprofesionalūs teisėjai neturi teisininko kvalifikacijos, tačiau yra skiriami teismo apylinkės savivaldos vykdomosios institucijos. Taip pat dalyvauja ir teismo sekretorius. Apylinkės teismo pareigūnai sėdi prie vieno stalo, prokuroras – prie kito, o jūs ir jūsų gynėjas – prie trečio. Liudytojai, jeigu jų yra, sėdi prie atskiro stalo.

Kas būna, jeigu per teismą paaiškėja nauja informacija?

Jeigu teismo posėdyje paaiškėja nauja informacija, prokuroras gali pakeisti kaltinamąjį aktą. Jeigu prisipažįstate kaltas dėl tam tikrų kaltinimų, tai gali reikšti, kad prokurorui nebus būtina teismui pateikti išsamių įrodymų pagal tuos kaltinimus. Tačiau jeigu prisipažinsite kaltas, neturėsite galimybės derėtis su prokuroru dėl švelnesnės bausmės.

Ar turiu dalyvauti teismamajame posėdyje?

Nesunkių nusikaltimų, dėl kurių prisipažįstate kaltas, atveju byla gali būti išnagrinėta jums nedalyvaujant. Pagal bendrą taisyklę privalote dalyvauti posėdyje. Jeigu teismo posėdyje nedalyvausite, teismas gali jums priteisti sumokėti baudą arba priimti nutartį, kad jus atvedsintų policija. Bauda – tai iš anksto nustatyta pinigų suma, kurią turite sumokėti.

Ar galiu gauti vertėjo paslaugas?

Jeigu nemokate švedų kalbos, turite teisę gauti vertėją, kuris išvers viską, kas sakoma per teismą, paslaugas. Tokiu atveju svarbu prieš tinkamą laikotarpį pranešti apylinkės teismui, kad jums reikia vertėjo. Paprastai vertėjas būna teismo salėje, tačiau vertimas gali būti teikiamas ir telefonu.

Ar galiu turėti advokatą ir ar privalau jį turėti?

Advokato paskirti neprivalote ir turite teisę gintis pats. Jeigu turite teisę į valstybės gynėjo paslaugas ir neprieštaraujate, kad jis būtų paskirtas, teismas jūsų valstybės gynėju paskirs advokatą. Jeigu pageidaujate konkretaus advokato, turite iš anksto apie tai pranešti teismui. Jeigu esate nepatenkintas savo advokatu, kai kuriomis aplinkybėmis įmanoma valstybės gynėją pakeisti.

Ar galiu pasisakyti teisme ir kas bus, jeigu nekalbėsiu?

Kaltinamasis visada turi teisę pasisakyti teisme. Tačiau pasisakyti neprivalote. Ar naudinga pasisakyti, ar tylėti, priklauso nuo konkrečių aplinkybių. Kaltinamasis nepriesiekia ir neprivalo sakyti tiesos. Jeigu nesisakysite tiesos ir prokurorui arba teismui tai paaiškės, tai gali turėti įtakos jūsų ankstesnių parodymų patikimumui.

Kas bus daroma su įrodymais?

Prieš prasidedant teismui, turite teisę išnagrinėti prokuroro įrodymus. Liudytojai, kurie bus apklausti teisme, taip pat turi būti apklausti vykstant nusikaltimo tyrimui ir visi jų parodymai turi būti tiksliai cituojami policijos tyrime. Turite teisę per savo advokatą užduoti klausimus kaltinimo pusės liudytojams ir ginčyti jų pateiktą informaciją.

Jeigu norite pateikti savo įrodymus, turite teisę tai padaryti. Tai gali būti taikoma ir liudytojams, dokumentams ir t. t. Jūsų liudytojai taip pat bus policijos apklausti vykstant nusikaltimo tyrimui. Jeigu jie anksčiau nebuvo apklausti, prokuroras gali pareikalauti, kad juos pirmiausia apklaustų policija, o tai reiškia, kad teismo posėdis gali būti atidėtas ir numatytas kitą dieną. Jūsų advokatas apklausą pradės nuo savo liudytojų, tačiau klausimus liudytojams gali užduoti ir prokuroras, ir teismas.

Teismas turi teisę atmesti įrodymus, kurie nėra reikšmingi bylai. Įrodymai apie tai, jog esate padorus žmogus, ir kiti asmenybę apibūdinantys įrodymai paprastai neturi įrodomojo svorio arba yra mažai svarūs.

Kaip pradedamas teisiamasis posėdis?

Teisiamasis posėdis pradedamas prokurorui perskaitant kaltinimus, kuriais grindžiama jūsų kaltė. Tada nukentėjusiojo advokatas pristato reikalavimus atlyginti žalą. Jūsų advokatas pasako teismui, ar jūs prisipažįstate kaltas padaręs nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, ar ne, ir pristato jūsų atsiliepinimą į reikalavimą atlyginti žalą.

Tada prokuroras išsamiau papasakoja, kas, jo nuomone, įvyko, ir išnagrinėja raštiškus įrodymus. Paskui jūsų advokatas gali pristatyti savo požiūrį į tai, kas įvyko, ir išnagrinėti raštiškus įrodymus.

Kaip vykdoma mano ir nukentėjusiojo apklausa?

Jeigu dalyvauja nukentėjusysis (nukentėjusioji šalis), jis bus apklaustas. Apklausą pradės prokuroras, tačiau klausimus nukentėjusiajam gali užduoti nukentėjusiojo advokatas, jūsų advokatas ir teismas. Užbaigus nukentėjusiojo apklausą, galėsite pasisakyti. Jeigu pageidaujate, galite pasisakyti prieš prokurorui pradedant jūsų apklausą. Taip pat klausimus jums gali užduoti jūsų advokatas, nukentėjusiojo advokatas ir teismas.

Kaip bus apklausiami liudytojai?

Užbaigus jūsų apklausą, bus apklausiami liudytojai. Pirmiausia bus apklausiami kaltinimo pusės liudytojai, o vėliau – jūsų liudytojai. Liudytojams klausimus gali užduoti prokuroras, advokatai ir teismas. Visos apklausos – nukentėjusiojo, jūsų ir liudytojų – bus įrašytos garso ir vaizdo įrašymo priemonėmis.

Ar bus svarstomos mano asmeninės aplinkybės?

Išnagrinėjus įrodymus, bus svarstomos jūsų asmeninės aplinkybės. Tai reiškia, kad bus nagrinėjama jūsų finansinė padėtis, gyvenamosios sąlygos, šeimatinė padėtis, piktnaudžiavimo svaiginamosiomis medžiagomis problemos ir atsižvelgiama į ankstesnius teistumus Švedijoje ir kitose valstybėse. Tai daroma siekiant išsiaiškinti, kokia bausmė yra tinkamiausia atsižvelgiant į jūsų atveju galimas skirtinos sankcijos ribas.

Kaip baigiamas teisiamasis posėdis?

Teisiamasis posėdis baigiamas prokuroro, nukentėjusiojo arba jo gynėjo ir galiausiai jūsų advokato baigiamosiomis kalbomis (prašymais). Ir prokuroras, ir advokatai argumentuoja, kaip teismas turėtų išspręsti bylą ir kokia bausmė jums turėtų būti skirta, jeigu būsite nuteistas.

Kada ir kaip sužinosiu, ką teismas nusprendė?

Teismas gali nuosprendį paskelbti tą pačią dieną po trumpo pasitarimo arba apytiksliai po savaitės. Nuosprendžio paskelbimas reiškia tai, kad teismas jums dalyvaujant perskaito nuosprendžio rezoliucinę dalį. Jeigu nuosprendis skelbiamas kurią nors kitą, o ne teismo posėdžio dieną, jums nebūtina dalyvauti ir nuosprendis bus atsiųstas jums ir jūsų advokatui. Nuosprendis visada bus raštiškas.

Kokios sankcijos gali būti skirtos?

Laisvės atėmimas terminuotam laikotarpiui nuo 14 dienų iki 18 metų arba iki gyvos galvos. Ilgesnės nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmės atliekamos laisvės atėmimo įstaigoje. Esant tam tikroms aplinkybėms, trumpesnė laisvės atėmimo bausmė gali būti atliekama taikant elektroninę stebėseną.

Apsauginė priežiūra – tai stebėseną, vykdoma tam tikrą laiką, dažniausiai vienerius metus, po to nustatant dvejų metų probaciją. Gali būti skiriama kartu su bauda, laisvės atėmimu ne daugiau kaip trims mėnesiams, viešaisiais darbais ir (arba) gydymu nuo priklausomybės nuo svaiginamųjų medžiagų arba ligos.

Lygtinis nuteisimas – tai probacija, ne ilgesnė kaip dveji metai. Lygtinis nuteisimas dažniausiai skiriamas kartu su bauda arba viešaisiais darbais.

Bauda – tai konkrečios fiksuotos sumos bauda arba su ištekliais susijusi bauda, skiriama atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą ir jūsų gaunamas dienos pajamas. Mažiausia fiksuota bauda yra 200 Švedijos kronų (apytiksliai 20 eurų), o mažiausia su ištekliais susijusi bauda – 30 dienų po 50 Švedijos kronų mokama bauda (apytiksliai 150 eurų).

Viešieji darbai – tai darbai, skiriami kartu su apsaugine priežiūra arba lygtiniu nuteisimu. Tai reiškia tam tikrą darbo, už kurį nemokama ir kuris atliekamas laisvalaikiu, valandų skaičių (40–240 val.).

Specialioji priežiūra – svaiginamosiomis medžiagomis piktnaudžiaujantys asmenys gali būti pasiūsti gydytis nuo priklausomybės, o sunkia psichikos liga sergantys asmenys gali būti paguldyti gydytis į teismo psichiatrijos įstaigą.

Jauniems asmenims gali būti skiriamos kitos sankcijos: jaunimo darbai ir jaunimo priežiūra.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskusti apylinkės teismo sprendimą?

Apylinkės teismo sprendimą gali apskusti ir prokuroras, ir nuteistasis. Išimtys taikomos tais atvejais, jeigu kaip sankcija skirta tik bauda arba jeigu, prokuroro požiūriu, esate išteisintas dėl nesunkių nusikaltimų. Kad tokiais atvejais apeliacinis teismas nagrinėtų skundą, būtinas specialus leidimas.

Ką galiu prašyti pakeisti apylinkės teismo nuosprendyje?

Galite pateikti skundą ir prašyti jus išteisinti arba skirti švelnesnę bausmę. Neprivalote išsamiai paaiškinti, kodėl teikiate apeliacinį skundą, tačiau kartais jums gali būti naudinga tai padaryti.

Kas atsitiks su apylinkės teismo turimais įrodymais?

Teikdamas apeliacinį skundą, turite nurodyti, kuriuos įrodymus prašote apeliacinį teismą išnagrinėti. Taip pat turite teisę apeliaciniam teismui pateikti naujų įrodymų. Bus pakartotinai parodytas apylinkės teisme apklaustų asmenų garso ir vaizdo įrašas. Dėl šios priežasties jie paprastai nebus dar kartą apklausiami apeliaciniame teisme. Tai taikoma ir jūsų apklausai. Papildomi klausimai apeliaciniame teisme gali būti užduodami tik išimtinėmis aplinkybėmis.

Per kokį laikotarpį reikia paduoti apeliacinį skundą?

Apeliacinis skundas turi būti paduotas per tris savaites nuo apylinkės teismo nuosprendžio dienos. Jeigu skundą pateiksite per šį laikotarpį, prokuroras per savaitę turės nuspręsti, ar jis taip pat pageidauja pateikti skundą.

Kada bus nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Jeigu tuo metu, kai pateikiate apeliacinį skundą, esate suimtas, apeliacinis teismas privalo pradėti skundo nagrinėjimą per aštuonias savaites nuo apylinkės teismo nuosprendžio dienos. Kitais atvejais galite tikėtis, kad apeliaciniam skundui išnagrinėti apeliaciniame teisme prireiks 3–12 mėnesių.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Pagrindiniame apeliacinio teismo posėdyje vadovaujamosi beveik tokiais pačiomis procesinėmis taisyklėmis kaip ir apylinkės teisme. Didžiausias skirtumas yra tas, kad jūs ir kiti apklausti asmenys nebus pakartotinai apklausiami ir vietoj to bus peržiūrėtas ir išklaustas apklausos apylinkės teisme įrašas.

Ar apeliaciniame teisme man gali būti skirta griežtesnė bausmė?

Jeigu apeliacinį skundą pateiksite tik jūs, apeliacinis teismas negalės skirti griežtesnės bausmės, nei skyrė apylinkės teismas. Jeigu skundą pateiks ir prokuroras, apeliacinio teismo bausmė gali būti ir švelnesnė, ir griežtesnė.

Kas bus, jeigu apeliacinio teismo bylą pralaimėsiu?

Jeigu bylą apeliaciniame teisme pralaimėsite, galėsite pateikti apeliacinį skundą Aukščiausiajam Teismui. Kad Aukščiausiasis Teismas imtųsi nagrinėti jūsų bylą, būtinas leidimas, o tai reiškia, kad yra būtini specialūs pagrindai jūsų bylai nagrinėti.

Jeigu būsiu išteisintas, ar turėsiu teisę į kompensaciją?

Jeigu būsite išteisintas ir nuosprendis nebus apskųstas, turite teisę į kompensaciją už laiką, kurį praleidote sulaikytas ir suimtas. Bus atlygintos jūsų prarastos pajamos ir faktinis laisvės praradimas. Jūsų prašymą išmokėti kompensaciją nagrinės Teisingumo kanclerio įstaiga. Jeigu jums nebuvo atimta laisvė, negausite jokios kompensacijos, išskyrus įrodymų pateikimo ir kitų išlaidų atlyginimą.

Ar nuosprendis bus užregistruotas?

Apkaltinamasis nuosprendis, be kita ko, bus užregistruotas duomenų apie teistumą registre. Kiek laiko įrašas bus saugomas, priklauso nuo paskirtos bausmės. Jeigu būsite išteisintas, įrašas bus ištrintas. Šiam įrašui negalite padaryti jokios įtakos. Su šiais duomenimis bus leista susipažinti jums ir tam tikroms Švedijos bei kitų valstybių narių teisingumo sistemos institucijoms.

Kada apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja?

Apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja, kai pasibaigia laikotarpis apeliaciniam skundui pateikti arba kai Aukščiausiasis Teismas išnagrinėja bylą, atmesdamas apeliacinį skundą arba panaikindamas nuosprendį. Taip pat yra tam tikrų galimybių patvirtinti nuosprendį, nepasibaigus laikotarpiui apeliaciniam skundui paduoti, ir pradėti vykdyti bausmę.

Jeigu buvau nuteistas, ar galiu būti vėl teisiamas?

Jeigu teismas jus nuteisė už baudžiamąjį nusikaltimą, negalite būti teisiamas dar kartą, išskyrus jeigu atsirado ypatingų aplinkybių. Tai atsitinka apytiksliai vieną kartą per metus. Paprastai tai taikoma ir nusikaltimams, už kuriuos buvote traukiamas baudžiamojon atsakomybėn kitoje valstybėje narėje.

Ar man gali būti leista atlikti bausmę savo valstybėje?

Jeigu pageidaujate, jums gali būti suteikta galimybė atlikti bausmę savo valstybėje. Turėtumėte kreiptis į [Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnybą](#). Kitu atveju bausmė bus atliekama Švedijoje.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo kanclerio įstaiga](#)

[Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnyba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

5. Nesunkūs pažeidimai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([sv](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

okia bausmė dažniausiai skiriama už Kelių eismo taisyklių pažeidimus?

Jeigu esate kaltinamas padaręs nesunkų Kelių eismo taisyklių pažeidimą, dažniausiai jums bus skiriama bauda. Jeigu jus policija sustabdė pažeidimo vietoje ir jūs prisipažįstate padaręs pažeidimą, jums gali būti išduotas baudos kvitas.

Kas bus, jeigu pažeidimą neigsiu?

Jeigu pažeidimą neigsite, po baudžiamojo policijos atlikto tyrimo klausimas bus perduotas prokurorui spręsti, ar traukti jus baudžiamajon atsakomybėn. Jeigu bus iškelta baudžiamoji byla, vyks apylinkės teismo posėdis. Tokiose bylose jums paprastai nesuteikiama teisė į valstybės gynėją. Tačiau turite teisę pasisamdyti advokatą savo sąskaita ir gauti vertėjo paslaugas, jeigu nemokate kalbos.

Kas vyksta sunkesnių Kelių eismo taisyklių pažeidimų atveju?

Jeigu esate įtariamas padaręs sunkesnį Kelių eismo taisyklių pažeidimą, pavyzdžiui, vairavote transporto priemonę būdamas sunkaus neblaivumo (girtumo) laipsnio (daugiau nei 100 miligramų mililitrui), paprastai skiriamas bent vienas mėnuo laisvės atėmimo. Jeigu prokuroras įsitikinęs, kad jūsų kaltė gali būti įrodyta, klausimas visada bus atiduotas teismui. Tokiu atveju galite turėti teisę į valstybės gynėją.

Susijusios nuorodos

[Švedijos policija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Anglija ir Velsas

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai. Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Atkreiptinas dėmesys, kad šios duomenų suvestinės taikomos tik Anglijai ir Velsui. Jei pageidaujate sužinoti apie savo teises kitose Jungtinės Karalystės dalyse, žiūrėkite atskiras duomenų suvestines Škotijai ir Šiaurės Airijai.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas atsitinka, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradėtas teisminis nagrinėjimas. Informacija apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, pateikta [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Paprastai baudžiamojo proceso etapai būna šie:

- [Policija](#) tiria, ar buvo įvykdytas nusikaltimas ir kas jį padarė. Ji renka įrodymus.
- Nustačiusi įtariamąjį, policija, jei būtina, gali sulaikyti asmenį ir apklausti dėl nusikaltimo.
- Jei policija mano, kad įtariamasis galėjo padaryti nusikaltimą, ji tariasi su [Karališkąja prokuratūra \(angl. santr. CPS\)](#) dėl to, ar jį apkaltinti, t. y. ar jam pareikšti oficialius kaltinimus, kurie bus nagrinėjami teisme.
- Karališkoji prokuratūra sprendžia, kurie kaltinimai tinkami, ir pateikia įtariamajam oficialų dokumentą su kaltinimais.
- Prieš prasidedant teismui, teismo apklausose aiškinamasi, ar kaltinamasis ketina pripažinti kaltę, ir patikrinama, ar byla parengta teismui.
- Prokuroras pristato įrodymus teisme. Kaltinamasis taip pat gali pateikti įrodymus savo gynybai. Bylose dėl sunkių nusikaltimų sprendimą priima prisiekusieji, o bylose dėl nesunkių nusikaltimų – magistratų teismai.
- Kai išklausomi visi įrodymai, magistratai arba prisiekusieji paskelbia nuosprendį.
- Jei nustatoma kaltinamojo kaltė, teisėjas nustato bausmę.
- Sprendimas gali būti apskųstas.

Išsamesnės informacijos apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji tik skirta susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Ikiteisminis tyrimas ir sulaikymas
- Apklausa ir kaltinimo pareiškimas
- Teismo posėdžiai prieš teisminį nagrinėjimą
- Bylos parengimas teisminiam nagrinėjimui

[3 – Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

- Daugiau informacijos apie apeliacinių skundų nagrinėjimą

[5 – Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Karališkoji prokuratūra](#)

[Liberty žmogaus teisių vadovas](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

1 – Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą yra ypač svarbu, jei esate įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą. Šioje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatui.

Policijos nuovadoje

Jei esate apklausiamas policijos nuovadoje, turite teisę prašyti nemokamos teisinės pagalbos, net jei nesate sulaikytas. Galite paprašyti, kad policija susisiektų su jūsų pasirinkta teisinės pagalbos įstaiga arba su visą parą pasiekiamu būdiniu advokatu, kuris yra nepriklausomas nuo policijos. Kai kurių teisės pažeidimų atvejais nepriklausomi patarėjai gali konsultuoti telefonu. Sunkesnių pažeidimų atveju teisės patarėjas gali atvykti į policijos nuovadą su jumis.

Jei norite kito advokato, galite jį susirasti per [Teisės draugiją](#), [Advokatų tarybą](#), [Piliečių konsultavimo biurą](#) arba [Civilinės teisės konsultacijų tarnybą](#). Jei nesinaudosite teismo paskirto gynėjo paslaugomis, gali tekti sumokėti dalį išlaidų.

Jei prašote teisinės pagalbos, policija privalo palaukti, kol advokatas su jumis pasikalbės, ir tik tada gali jus apklausti. Jei iš pradžių atsisakote advokato, bet paskui apsigalvojate, galite bet kuriuo metu paprašyti advokato paslaugų – už jas mokėti nereikia.

Jei policija jūsų nesuėmė

Jei policija jūsų nesuėmė, bet esate kaltinamas padaręs nusikaltimą, turėtumėte kuo greičiau susisiekti su advokatu. Jei jokio advokato nepažįstate, galite jį susirasti per [Teisės draugiją](#), [Advokatų tarybą](#), [Piliečių konsultavimo biurą](#) arba [Civilinės teisės konsultacijų tarnybą](#). Atsižvelgiant į jūsų finansinę padėtį, jums gali būti teikiama nemokama teisinė pagalba. Advokatas jums apie tai praneš, tačiau turėsite pateikti informaciją apie savo pajamas (pvz., pateikti pažymą apie darbo užmokesį).

Nemokamas paslaugas teikia tik advokatai, dalyvaujantys [Teisinės pagalbos agentūros](#) programoje arba tuose miestuose, kur yra Privalomosios gynybos tarnyba. Apie advokatus, dalyvujančius programoje, galima sužinoti susisiekus su [Civilinės teisės konsultacijų tarnyba](#).

Teisme

Jei jūsų byla perduota teismui, turite teisę būti atstovaujamas teisme. [Teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose](#) tarnyba užtikrina teisinę pagalbą ir atstovavimą teisiamsiesiems. Ar už tai reikės mokėti, priklausys nuo kaltinimų sunkumo ir jūsų finansinės padėties. Jei neturite advokato, iš karto atvykęs į teismą prašykite paskirti gynėją.

[Magistratų teisme](#), jei byla sudėtinga, teisinė pagalba ir atstovavimas yra nemokami; jei byla nėra sudėtinga, atsižvelgiant į bylos pobūdį, jūsų amžių ir pajamas, gali tekti atlyginti dalį išlaidų. Jei jums dar nėra 18 metų arba gaunate valstybės pašalpą, teisinis atstovavimas bus nemokamas. [Budintis gynėjas](#) arba teismo darbuotojas gali tai jums paaiškinti.

Jei jūsų byla nagrinėjama [Karūnos teisme](#), turite teisę gauti teisinę pagalbą ir būti atstovaujamas. Jei jūsų metinės namų ūkio disponuojamosios pajamos siekia ar viršija 37 500 svarų sterlingų, teisinė pagalba jums nepriklauso. Taip pat jums gali tekti apmokėti dalį teisinio atstovavimo išlaidų priklausomai nuo jūsų finansinės padėties; ši dalis apskaičiuojama pagal pajamas ir kapitalą.

Jei Karūnos teismas jus pripažįsta nekaltu, turite teisę reikalauti atlyginti visas jūsų išlaidas. Jei jūs pripažįstamas kaltu, jums gali tekti sumokėti dalį išlaidų.

Susijusios nuorodos

[Teisinės pagalbos agentūra](#)

[Teisės draugijos informacija](#)

[Piliečių konsultavimo biuro vadovai \(JK\)](#)

[Teisinė pagalba baudžiamosiose bylose](#)

[Bendroji advokatų taryba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šioje duomenų suvestinėje ir jos skyriuose paaiškinamas ikiteisminio tyrimo procesas, t. y. kas atsitinka pasibaigus tyrimui iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminis tyrimas prasideda, kai policija įtaria, jog buvo įvykdytas nusikaltimas. Policijos pareigūnai vykdo tyrimą ir renka įrodymus. Sunkių nusikaltimų atveju policija, mananti, kad jau turi pakankamai įrodymų kaltinimams pareikšti, susisiekiama su [Karališkąja prokuratūra](#) (angl. santr. CPS), kuri paprastai sprendžia, kurie kaltinimai pagrįsti. Karališkoji prokuratūra gali pareikalauti tolesnio tyrimo.

Jei policija nustato, kad esate įtariamasis, pirmasis etapas – tai sprendimas jus sulaikyti.

Po suėmimo apklausai kitas etapas yra sprendimas pareikšti jums kaltinimus. Jei policija turi tęsti tyrimą ir nėra pagrindo jus laikyti suimtą, ji turi jus paleisti arba nepareikšusi kaltinimo, arba už užstatą įpareigodama vėliau atvykti į policijos nuovadą.

Jei vis dėlto esate kaltinimas įvykdęs nusikaltimą ir policija nusprendžia, kad turite būti suimtas, būsite pristatytas teismui, kuris sprendžia, ar jus paleisti už užstatą iki teismo proceso.

Jei vykdomas ikiteisminis tyrimas dėl jums pareikštų įtarimų teroristiniais nusikaltimais, jūsų teisės ir policijos įgaliojimai skiriasi nuo pirmiau aprašytųjų (žr. [2000 m. Terorizmo įstatymą](#), kuris šiose duomenų suvestinėse nenagrinėjamas).

Jei jums dar nesukako 18 metų, taikomos papildomos garantijos. Paprašykite advokato jas paaiškinti.

Jei norite sužinoti daugiau informacijos apie savo teises iki bylos perdavimo teismui, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

- [Tyrimas ir sulaikymas \(1\)](#)
- [Apklausa ir kaltinimas \(2\)](#)
- [Teismo posėdžiai iki teismo nagrinėjimo \(3\)](#)
- [Bylos parengimas teismui nagrinėjimui \(4\)](#)

Tyrimas ir sulaikymas (1)

Ar policijos pareigūnai mane apklaus?

Jei esate įtariamasis įvykdęs nusikaltimą arba turima informacijos apie nusikaltimą, policijos pareigūnai jus apklaus.

Ar privalau vykti į policijos nuovadą?

Gatvėje ar kitoje viešojoje vietoje policijos pareigūnai gali jus [sustabdyti](#), atlikti asmens kratą ir užduoti tam tikrus klausimus. Jei jūsų klausia, pasakykite policijos pareigūnams savo pavardę ir adresą. Jei policijos pareigūnai įtaria jus įvykdžius nusikaltimą, jie gali paprašyti jus savanoriškai vykti į policijos nuovadą. Jie taip pat įgalioti jus sulaikyti ir pristatyti į policijos nuovadą prieš jūsų valią. Turite būti informuotas, kodėl taip su jumis elgiamasi.

Ar galiu laisvai išėiti iš policijos nuovados?

Jei esate policijos nuovadoje kaip įtariamasis arba galimas liudytojas, tačiau nesate sulaikytas, galite laisvai bet kuriuo metu išėiti.

Kas atsitiks, jei būsiu sulaikytas?

Jei policijos pareigūnai nori jus laikyti policijos nuovadoje, jie turi [jus sulaikyti](#). Turite būti informuotas, kodėl taip su jumis elgiamasi ir kodėl būtinas sulaikymas. Policijos pareigūnai gali atlikti asmens kratą, paimti pirštų antspaudus ir DNR mėginius bei atlikti kitokio pobūdžio [čia](#) aprašytą fizinę kratą.

Kas atsitiks, jei nemokėsiu kalbos?

Jei nesuprantate angliškai, policija turi skirti jums vertėją, kurio paslaugos yra nemokamos. Negalite būti apklausiamas, kol nėra vertėjo.

Ar galiu turėti advokatą?

Jei esate sulaikytas, turite teisę konsultuotis su advokatu. Jei neturite advokato, policija susisieks su teismo skiriamu gynėju. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Kas atsitiks, jei man dar nesukako 17 metų arba reikalinga ypatinga apsauga?

Jei jums dar nesukako 17 metų arba reikalinga ypatinga apsauga, draudžiama jus apklausti, jeigu nedalyvauja tinkamas suaugęs asmuo. Policija išspręs šitą klausimą.

Šis asmuo jums padės ir patars, kai bendrausite su policija. Šis asmuo nėra advokatas, todėl negali suteikti teisinės pagalbos. Tinkamas jums atstovaujantis suaugęs asmuo gali būti šeimos narys, draugas, savanoris arba socialinis ar sveikatos priežiūros darbuotojas.

Ar policijos pareigūnai gali atlikti asmens kratą?

Net jei nesate sulaikytas, policijos pareigūnai gali jus [sustabdyti ir atlikti jūsų kratą](#) arba jūsų automobilio kratą, tačiau tik tuo atveju, jei yra pagrįstas pagrindas įtarti jus įvykdžius vagystę arba turint draudžiamų daiktų, arba įvykdžius nusikalstamą veiką.

Ar policijos pareigūnai gali paimti mano pirštų antspaudus arba DNR?

Jei nesate sulaikytas, neprivalote duoti pirštų antspaudų ar kitų mėginių, o policijos pareigūnai negali jų paimti be jūsų sutikimo. Tačiau jei esate sulaikytas, policijos pareigūnai gali paimti [kraujo, seilių ar kitų kūno skysčių / audinių](#) mėginius ir be jūsų sutikimo.

Ar privalau dalyvauti parodyme atpažinti?

Jei jus sulaikė, policija gali jūsų paprašyti dalyvauti parodyme atpažinti. Jei atsisakysite dalyvauti, teisme tai gali būti panaudota prieš jus. Parodymą atpažinti paprastai sudaro tik vaizdo įrašo ar fotografijų rodymas nukentėjusiajam arba liudytojams. Teismo paskirtas gynėjas gali jus konsultuoti.

Ar gali policija atlikti mano automobilio ir patalpų kratą?

Jei policija jus sulaikė, vyresniojo pareigūno įgaliojimu gali būti atlikta jūsų automobilio ir patalpų krata bei paimti jums priklausantys daiktai, jei jie susiję su tyrimu.

Ar galiu susisiekti su draugu ar šeimos nariu?

Taip, galite jiems pranešti, kur esate.

Ar prirėkus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Prirėkus turite teisę į medicinos pagalbą.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos valstybės narės?

Taip. Ambasados atstovas atvyks į policijos nuovadą arba susisieks su jumis, jei jums reikalinga pagalba. Jei esate sulaikytas ar suimtas, policija privalo susisiekti su šių ES valstybių konsulinėmis tarnybomis: Austrijos, Belgijos, Bulgarijos, Čekijos, Danijos, Graikijos, Ispanijos, Italijos, Lenkijos, Prancūzijos, Rumunijos, Slovakijos, Švedijos, Vengrijos ir Vokietijos.

Kas atsitiks, jei būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei viena valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas kitoje valstybėje narėje ir po teisėjo apklausos išsiųstas į atitinkamą valstybę. Jei reikia, turite teisę turėti advokatą ir vertėją. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Kada policija man pareikš kaltinimus?

Jei policija nuspręs, kad yra pakankamai įrodymų prieš jus, ji gali jums pareikšti kaltinamus įvykdžius nusikaltimą. Kaltinime bus nurodyta, kokį, policijos manymu, nusikaltimą esate įvykdęs. Jei jums buvo pareikšti kaltinimai, policijos pareigūnai negali jūsų toliau apklausti dėl šio nusikaltimo.

Kiek laiko po sulaikymo policija gali mane laikyti suimtą?

Jei esate sulaikytas, policija gali jus laikyti policijos nuovadoje iki 24 valandų. Vyresnysis pareigūnas gali pratęsti šį laikotarpį iki 36 valandų, jei pagrįstai mano, kad tai būtina siekiant surinkti įrodymus, nusikaltimas yra sunkus ir tyrimas turi būti tinkamai atliktas. Praėjus šiam laikui, jums turi būti pareikšti kaltinimai įvykdžius nusikalstamą veiką arba jūs turite būti paleistas. Jei policija nori toliau jus laikyti, privalo gauti magistratų teismo leidimą. Teismas sulaikymo laikotarpį gali pratęsti ilgiausiai iki 96 valandų.

Skundai dėl policijos veiksmų

Jei manote, kad policija su jumis netinkamai elgėsi, galite pateikti skundą policijai arba [Nepriklausomai skundų dėl policijos veiksmų komisijai](#).

Apklausa ir kaltinimas (2)

Kada būsiu apklaustas?

Jei esate sulaikytas ir [laikomas policijos nuovadoje](#), atsakingasis pareigūnas turi įsitikinti, jog esate psichiškai ir fiziškai sveikas, kad būtų galima jus apklausti. Per 24 valandas bent 8 nepertraukiamas valandas neturite būti apklausiamas ir jums turi būti leidžiama ilsėtis. Apklausoje metu kas 2 valandas jums turi būti suteiktos 15 minučių poilsio pertraukėlės. Apklausoje paprastai turi teisę dalyvauti jūsų advokatas.

Ar privalau atsakyti į policijos klausimus?

Atsakyti į klausimus neprivaloma. Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, policijos pareigūnas turi jums oficialiai išaiškinti teises prieš apklausdamas. Jis informuoja jus, kad neprivalote atsakyti į klausimus, tačiau jei ką nors sakysite, tai bus teisme panaudota kaip įrodymas. Jums taip pat turi išaiškinti, kad jei nepasakysite ko nors, kuo vėliau norėsite remtis teisme, tai faktas, kurio nepamainėjote policijai, gali būti teisme panaudotas prieš jus.

Kaip vyksta policijos apklausa?

Policijos nuovadoje apklausoje vyksta apklausų kabinete ir pokalbis visada įrašomas. Apie garso įrašymą jums turi būti paaiškinta prieš apklausą.

Kada policija man pareišk kaltinimą?

Jei policija mano, kad turi pakankamai įrodymų prieš jus, ji gali jums pareikšti kaltinimus įvykdžius nusikaltimą. Policija negali jūsų toliau apklausti dėl šio nusikaltimo. Vėlesniame proceso etape kaltinimai gali būti pakeisti.

Teismo posėdžiai iki teismo nagrinėjimo (3)

Kada pirmą kartą privalau dalyvauti teismo posėdyje?

Jei esate suimtas policijos, kitą dieną turite būti nuvestas į pirmąjį teismo posėdį. Paprastai pirmasis posėdis vyks magistratų teisme.

Ar turiu teisę į advokatą?

Teisme turite teisę į advokatą. Jei neturite advokato, jums atstovaus teisėjo paskirtas gynėjas. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate anglų kalbos, viso teismo proceso metu jums bus nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Ar galiu būti paleistas į laisvę?

Jei esate suimtas, galite kreiptis į teismą, kad jus paleistų už užstatą. Jei leidžiama pateikti užstatą, nebūtinai būsite įpareigojimas kaip užstatą sumokėti tam tikrą sumą.

Paprastai užstatą jums bus leista pateikti, jei neturėsite teistumo ir teismas manys, kad nekeliate pavojaus visuomenei, nedarysite poveikio liudytojams ir reikiamu metu atvyksite į teismą. Užstatui gali būti taikomos tokios sąlygos kaip gyventi tam tikru adresu, atiduoti policijai pasą arba dėvėti elektroninį siūstuvą.

Jei teismas atmeta prašymą dėl užstato, iki teismo bus taikomas kardomasis kalinimas.

Ar galiu pateikti skundą dėl sprendimo mane kalinti iki teismo?

Taip. Klauskite advokatą patarimo.

Ar vėl privalėsiu pasirodyti teisme iki teismo proceso?

Taip. Advokatas jums patars.

Kiek laiko galiu būti kalinamas iki teismo proceso?

Jei esate kalinamas, jūsų teismas turi prasidėti [per tam tikrą nustatytą terminą](#).

Paprastai Karūnos teismas turi prasidėti ne vėliau kaip per 182 dienas nuo įkalinimo dienos. Jei neprasideda, galite prašyti, kad paleistų už užstatą. Kai tiriami nesunkūs nusikaltimai, teismas turi prasidėti per 56 dienas. Jei neprasideda, būsite paleistas už užstatą.

Bylos parengimas teismui nagrinėjimui (4)

Kas vyksta iki teismo proceso?

Iki teismo proceso [Karališkoji prokuratūra](#) (angl. santr. CPS) toliau tiria, ar kaltinimai pakankamai pateisina baudžiamąjį persekiojimą. Prokuroras pateiks jūsų advokatui įrodymus, kurie teisme bus naudojami prieš jus. Pavyzdžiui, jei liudytojai pateikė įrodymus, gausite jų raštiškus parodymus. Be to, kaltintojas turi jums atskleisti visą jums nepalankią ir palankią medžiagą. Prokuroras privalo nuolat tikrinti įrodymus ir atskleisti visą patikrintą medžiagą.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar privalau fiziškai dalyvauti tyrime Anglijoje / Velse?

Jei nesate suimtas arba esate paleistas už užstatą, galite laisvai išvykti į savo valstybę. Tačiau jei prokuroras reikalauja, kad liktumėte Anglijoje ar Velse, kol vyksta tyrimas, jūsų gali nepaleisti už užstatą. Teismas gali jus paleisti už užstatą tik tada, jeigu liksite Anglijoje. Pažeisti šią sąlygą yra nusižengimas. Jei jus paleidžia už užstatą, privalote nurodyti adresą Jungtinėje Karalystėje, kuriuo galima su jumis susisiekti. Tai gali būti jūsų advokato adresas.

Jei grįžau į savo valstybę narę, ar turiu atvykti į Angliją / Velsą iki teismo proceso?

Greičiausiai. Kai kurių parengtinių posėdžių metu jūsų advokatas gali jūsų vardu paprašyti leisti jums nedalyvauti arba dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar mano byla bus perduota teismui?

Jūsų byla nebūtinai bus perduota teismui. Prokuratūra gali nuspręsti nekelti bylos arba pasiūlyti taikyti [sąlyginį įspėjimą](#), su kuriuo dar gali būti skiriama bauda. Jei su tuo sutiksite, pripažinsite, kad įvykdėte nusikaltimą. Tai bus įrašyta jūsų duomenyse apie teistumą ir negalėsite pateikti skundo.

Kokius įrodymus rinks kaltintojai?

Policijos pareigūnai apklaus liudytojus, taip pat jie gali surinkti daiktinių ar teismo ekspertizės įrodymų. Pavyzdžiui, jie gali paimti dokumentus iš jūsų namų arba darbo vietos, atlikti automobilio kratą, paimti DNR mėginius (pvz.: plaukų, seilių ir kt.).

Ar galiu neleisti kaltintojams rinkti įrodymus?

Kartais policijos pareigūnai privalo gauti [kratos orderį](#), kurį galima ginčyti. Orderyje paprastai turi būti tiksliai nurodyta, kur ir kodėl galima vykdyti kratą. Jei policijos pareigūnai nesilaiko orderyje nurodytų reikalavimų, gali būti neleista jų surinktus įrodymus pateikti teisme.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Kaltintojas surinks informaciją apie jūsų teistumą, įskaitant teistumą už JK ribų.

Ar man pareikšti kaltinimai gali būti pakeisti prieš teismą?

Taip. Tai priklauso nuo to, kaip prokuroras įvertins įrodymus. Jūsų advokatas gali prašyti, kad kaltinimai būtų pakeisti.

Kokie bus padariniai, jei už tą patį nusikaltimą buvau teistas kitoje valstybėje narėje?

Jei valstybėje narėje buvo priimtas galutinis teismo sprendimas, tuomet dėl tų pačių faktų negalite būti teisiamas kitoje valstybėje narėje.

Ar galiu prisipažinti kaltu iki teismo proceso?

Jei norite iki teismo proceso prisipažinti įvykdęs nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, paprastai galite tai padaryti. Jei prisipažinsite kaltu, jums bus paskirta daug švelnesnė bausmė, nei tuo atveju, jei kaltinimus neigsite. Jei nuspręsite prisipažinti padaręs nusikaltimą, negalėsite pateikti apeliacinio skundo ir jūsų teistumas bus pateikiamas duomenyse apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[1996 m. Baudžiamojo proceso ir tyrimų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2003 m. Baudžiamosios teisenos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1984 m. Policijos ir baudžiamųjų įrodymų įstatymas](#)

[Praktikos kodeksai](#)

[1976 m. Paleidimo už užstatą įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1985 m. Baudžiamojo persekiojimo už nusikalstamą veiką įstatymo 22 skyrius](#) (iš dalies pakeistas)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

3 – Mano teisės teismo proceso metu

Ar vyks teismo procesas?

Visų baudžiamųjų bylų nagrinėjimas prasideda [magistratų teisme](#). Toliau galimi trys bylų nagrinėjimo būdai.

Tiriant nesunkius nusikaltimus, visas teismo procesas vyksta magistratų teisme ir jam vadovauja [trys neprofesionalūs magistratai](#) arba apylinkės teisėjas.

Tiriant sunkius nusikaltimus, teismo procesas gali vykti magistratų teisme arba [Karūnos teisme](#) ir jam vadovauja teisėjas bei 12 prisiekusiųjų.

Išklausę jums atstovaujančio advokato, kuris kreipsis jūsų vardu, magistratai arba apylinkės teisėjas nuspręs, kokio pobūdžio teismo procesas būtų tinkamiausias jūsų bylai nagrinėti. Jei bus tinkama, teismo procesas vyks magistratų teisme, jei ne arba jei jūs pareikalausite, teismo procesas persikels į Karūnos teismą. Visi suaugusiųjų teismo procesai yra vieši.

Jei jums dar nesukako 18 metų, išskyrus atvejus, kai nusikaltimas yra labai sunkus, teismo procesas vyks [Nepilnamečių teisme](#) ir jam vadovaus teisėjas bei trys specialiai parengti magistratai. Visuomenės atstovai nebus įleidžiami.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas teismo proceso metu?

Kaltinimas gali būti pakeistas parengtinio posėdžio metu, tačiau paprastai ne anksčiau, kol teismas pradės svarstyti įrodymus. Tiriant nesunkius nusikaltimus, kaltinimai turi būti pareikšti ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo nusikalstamos veikos padarymo. Galite prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies jums pareikštų kaltinimų. Prokuroras gali priimti jūsų kaltės prisipažinimą dėl lengvesnio nusikaltimo nei tas, kuriuo buvote kaltinamas.

Ar turiu dalyvauti teismo procese?

Nepasirodyti teisme, kai būtina, yra nusikalstama veika. Be to, byla gali būti toliau nagrinėjama net ir jums nedalyvaujant. Tiriant nesunkius nusikaltimus, neretai kaltę galima pripažinti teismui paštu atsiųstame prisipažinime arba leisti, kad jums atstovautų advokatas ar teismas vyktų jums nedalyvaujant. Paprastai bylų nagrinėjimas Karūnos teisme negali vykti jums nedalyvaujant. Tačiau jei trukdysite teismo procesui ar slėpsitės, bylų nagrinėjimas gali tęstis be jūsų. Neatvykimas į teismo procesą (be pateisinamos priežasties) yra nusikalstama veika.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Paprastai tai nėra leidžiama, tačiau kai kurių posėdžių metu galite dalyvauti būdamas kalėjime arba policijos nuovadoje naudojant [vaizdo nuotolinio perdavimo priemones](#). Teisme dalyvauja magistratai arba teisėjas ir prokuroras. Jūsų teisinis konsultantas gali būti policijos nuovadoje arba teisme ir jus matyti bei jūsų klausytis naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar man skirs vertėją, jei nesuprasiu, kas vyksta?

Jei nesuprantate anglų kalbos, teismas jums skirs vertėją.

Ar turėsiu advokatą?

Nebūtina, tačiau patartina, kad advokatas su jumis būtų teisme. Tam tikruose teismo procesuose advokato paslaugos yra privalomos, pavyzdžiui, išžaginimo bylose ar jeigu liudytojas yra nepilnametis.

Ar galiu pakeisti advokatą?

Taip, žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Ar turėčiau duoti parodymus teisme?

Galite duoti parodymus teisme, tačiau negalite būti priverstas tai daryti. Jūsų advokatas patars, kaip jums elgtis. Atsisakyti duoti parodymus be pateisinamos priežasties jums gali būti nenaudinga, tačiau negalite būti nuteistas vien dėl to, kad teisme tylėsite.

Kokios yra mano teisės dėl man nepalankių įrodymų?

Jei sutiksite, įrodymai gali būti perskaityti ir apibendrinti. Jei ginčijate įrodymus, tuomet bus reikalaujama, kad parodymus teisme duotų liudytojas ir galėtumėte jo parodymus užginčyti, jį apklausdami. Jei prokuroras panaudoja dokumentus kaip įrodymą prieš jus, jis apie tai jūsų advokatą turi informuoti iki teismo. Jūsų advokatas gali užginčyti dokumento pateikimo faktą. Liudytoją, davusį prieš jus parodymus, gali apklausti jūsų advokatas siekdamas paneigti jo parodymus.

Ar galiu pateikti įrodymus savo naudai?

Taip. Įrodymai gali būti dokumentai arba daiktai. Be to, galite prašyti liudytojų liudyti jūsų naudai, o teisėjas gali jiems nurodyti atvykti į teismą. Jūsų advokatas ir prokuroras juos apklaus.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie mano teistumą?

Prieš teismo procesą prokuroras surinks informaciją apie jūsų teistumą. Ją gali sudaryti apkaltinamieji nuosprendžiai, priimti kitose šalyse. Tam tikrais atvejais informacija bus atskleista teismui, tačiau jūsų advokatas gali ginčyti informacijos atskleidimą. Net jei teismas atsižvelgs į duomenis apie jūsų teistumą, nebūsite nuteistas vien dėl savo ankstesnio teistumo.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Kai bus pateikti visi įrodymai, bus priimtas sprendimas (nuosprendis), kuriuo būsite pripažintas kaltu arba nekaltu. Magistratų teisme nuosprendį priima magistratai. Karūnos teisme nuosprendį priima tik prisiekusieji. Jei priimamas išteisinamasis nuosprendis (jūs pripažįstamas nekaltu), bylos nagrinėjimas baigiamas. Jei nėra kitų kaltinimų, galite laisvai palikti teismą. Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis (jūs nuteisiamas), advokatai pateikia savo argumentus dėl bausmės. Bausmės skyrimui gali būti surengtas atskiras teismo posėdis.

Kokia bausmė man bus skirta?

Bausmė priklausys nuo nusikaltimo sunkumo. Teismas vadovausis [nacionalinėmis rekomendacijomis](#). Už kiekvieną nusikalstamą veiką yra nustatyta didžiausia bausmė; už kai kurias nusikalstamas veikas nustatyta ir mažiausia bausmė.

Daugiau informacijos apie galimas bausmes rasite [čia](#). Gali būti skiriamos tokios bausmės:

- **laisvės atėmimas**. Neribotam arba nustatytam laikui. Teismas paaiškins, kiek priteisto laiko gali tekti praleisti kalėjime. Trumpesnės nei 12 mėnesių laisvės atėmimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas (nustatant tam tikras sąlygas, atlikti viešuosius darbus). Laikotarpis, praleistas kalėjime laukiant teismo, bus įskaitomas į bausmės laiką;
- **viešieji darbai** (jie skiriami su tam tikromis sąlygomis, pavyzdžiui, neatlygintinas darbas vietos bendruomenei);
- **bauda** (pinigų suma);
- **kompensacija** (nukentėjusiajam mokama suma);
- **deportavimas** (grąžinimas į savo šalį, tik padarius sunkų nusikaltimą);
- **teisės atėmimas** (pvz., vairuotojo pažymėjimo atėmimas).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo proceso metu?

Nukentėjusysis nėra proceso šalis, tačiau gali duoti parodymus jūsų teismo proceso metu. Spręsdamas dėl jūsų bausmės, teisėjas atsižvelgs į [nukentėjusiojo parodymus](#) dėl nusikaltimo pasekmių. Teisėjas negali priteisti iš jūsų žalos, tačiau gali priimti [nutartį dėl kompensacijos](#). Nukentėjusysis gali pareikšti jums privatų kaltinimą.

Susijusios nuorodos

[Kreipimasis į teismą](#)

[Teisminis nagrinėjimas](#)

[Dalyvavimas naudojant tiesioginio vaizdo nuotolinio perdavimo priemones](#)

[Bausmių rekomendacijos](#)

[Kalinių šeimų pagalbos linija](#)

[Gyvenimas kalėjime](#)

[1933 m. Vaikų ir jaunimo įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[1980 m. Magistratų teismų įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[1994 m. Baudžiamosios teisenos ir viešosios tvarkos įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[1996 m. Baudžiamojo proceso ir tyrimų įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[1998 m. Nusikaltimų ir viešosios tvarkos pažeidimų įstatymas \(pakeistas\)](#)

[2000 m. Baudžiamojo teismo įgaliojimų \(bausmių skyrimo\) įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[2003 m. Baudžiamosios teisenos įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[2007 m. JK sienų įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[2008 m. Baudžiamosios teisenos ir imigracijos įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[2009 m. Koronerių ir teisingumo įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujimas: 01/12/2016

4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu pateikti skundą?

Jei esate nuteisiamas arba jums paskelbiamas nuosprendis [magistratų teisme](#), galite pateikti apeliacinį skundą teritorinę kompetenciją turinčiam [Karūnos teismui](#). Taip pat galite pateikti skundą Londono [administraciniam teismui](#), jei manote, kad magistratai neteisingai pritaikė įstatymus.

Jei esate nuteisiamas arba jums paskelbiamas nuosprendis Karūnos teisme, galite pateikti apeliacinį skundą tik tada, jei jums bus leista tai daryti, pvz., dėl to, kad teisėjas suklydo. Tokiu atveju galite skųstis Londono apeliaciniam teismui.

Kaip pateikti skundą?

Jei teismo procesas vyko magistratų teisme, apeliacinį skundą privalote pateikti ne vėliau kaip per 21 dieną nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Jei teismo procesas vyko Karūnos teisme, apeliacinį skundą privalote pateikti ne vėliau kaip per 28 dienas nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Jūsų advokatas patars, ar ir kaip galima pateikti skundą.

Kokie apeliacinio skundo pagrindai?

Turite teisę apskųsti bet kurį magistratų teismo sprendimą, tačiau privalote prieš tai užpildyti ir pateikti teismo išduotą formą.

Apeliacinis skundas dėl Karūnos teismo nuosprendžio pateikiamas laikantis tam tikrų formalumų. Pateikdami skundą, privalote išsamiai išdėstyti priežastis. Galimi skundo pateikimo pagrindai:

- teisėjas davė neteisingus nurodymus prisiekusiesiems;
- teismo nagrinėjimo metu buvo padaryta klaidų arba pažeidimų;
- neteisingai buvo leista arba visai neleista pateikti įrodymų.

Galimi skundo dėl bausmės pateikimo pagrindai:

- teisėjas padarė teisės klaidą;

- bausmės vykdymo laikas per ilgas.

Kaip vyksta apeliacinis teismo posėdis?

Apeliacinį skundą dėl magistratų teismo sprendimo nagrinėja teisėjas ir du magistratai (kiti nei nagrinėję bylą teisme). Tai naujas posėdis, todėl gali būti pateikta naujų arba kitų įrodymų ar faktų. Jei skundas pateiktas tik dėl bausmės skyrimo, Karūnos teismas gali bausmę patvirtinti, sušvelninti arba sugriežtinti.

Jei Administraciniame teisme ginčijate tai, kaip magistratai aiškino įstatymus, ir teismas priima sprendimą, kad magistratai suklydo, nuosprendis panaikinamas. Kai kuriomis aplinkybėmis byla gali būti grąžinta magistratų teismui pakartotiniam nagrinėjimui.

Apeliacinis skundas dėl apkaltinamojo Karūnos teismo nuosprendžio nagrinėjamas Apeliaciniame teisme. Jūsų advokatas ir prokuroras pateiks argumentus dėl apeliacinio skundo esmės. Teismas gali prašyti daugiau įrodymų. Paprastai negalima remtis įrodymais, kurie egzistavo teismo nagrinėjimo metu, tačiau nusprendėte teisme jų nepanaudoti. Apeliacinio skundo nagrinėjimas yra viešas.

Jei nesate įkalintas, turite teisę dalyvauti nagrinėjant skundą. Jei esate įkalintas, taip pat turite teisę dalyvauti, išskyrus jei skundas susijęs tik su teisės klausimais. Teismas gali leisti jums dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą būdamas kalėjime?

Kai pateikiate skundą, galite prašyti paleisti iš kalėjimo iki tol, kol bus nagrinėjamas jūsų skundas, nors tokiomis aplinkybėmis retai kada paleidžiama. Jei leidžiama pateikti užstatą, gali būti nustatomos tam tikros vykdytinos sąlygos.

Po kiek laiko vyks skundo nagrinėjimas?

Jei esate suimtas, apeliacinis skundas dėl magistratų teismo paskirtos bausmės paprastai išnagrinėjamas greitai, kitais atvejais tai trunka 3–6 mėnesius. Kad Apeliaciniam teismui galėtumėte pateikti apeliacinį skundą dėl Karūnos teismo sprendimo, turite gauti vyresniojo teisėjo leidimą. Apeliaciniai skundai dėl apkaltinamojo nuosprendžio vidutiniškai nagrinėjami 8 mėnesius, o skundai dėl bausmės – 5 mėnesius. Bet kuriuo metu galite atsiimti skundą pranešdami raštu [Apeliaciniam baudžiamųjų bylų skyriui](#).

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas dėl apkaltinamojo nuosprendžio bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas bus patenkintas, teismas panaikins jūsų apkaltinamąjį nuosprendį ir jis bus pašalintas iš oficialaus duomenų registro. Kai kuriomis aplinkybėmis teismas gali panaikinti jūsų apkaltinamąjį nuosprendį, bet leisti prokurorui prieš jus pradėti naują teismo procesą.

Jei apeliacinis skundas bus atmestas, paprastai teismo nuosprendis nėra keičiamas, tačiau kai kuriais atvejais apeliacinis teismas gali pakeisti teismo nuosprendį nuteisdamas už lengvesnį nusikaltimą (paprastai tai nedaroma nagrinėjant skundus dėl magistratų teismo nuosprendžių).

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas dėl bausmės bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas bus patenkintas, teismas skirs naują bausmę. Jei apeliacinis skundas bus atmestas, teismas gali patvirtinti pirminę bausmę arba sugriežtinti bausmę.

Ar turiu teisę pateikti pakartotinį skundą aukštesniam / kitam teismui?

Jei pateikėte apeliacinį skundą dėl magistratų teismo nuosprendžio ir Karūnos teismas skundą atmetė, galite kreiptis į [Baudžiamųjų bylų peržiūros komisiją](#) (angl. santr. CCRC) prašydami, kad ji jūsų skundą grąžintų Apeliaciniam teismui. Taip būna retai.

Jei pateikėte apeliacinį skundą Administraciniame teismui arba Apeliaciniam teismui, dar turite galimybę pateikti skundą Jungtinės Karalystės [Aukščiausiam teismui](#), jei jūsų apeliaciniame skunde keliamas bendrojo intereso teisės klausimas.

Jei mano apeliacinis skundas bus patenkintas, ar gausiu kompensaciją?

Per dvejus metus galite kreiptis dėl kompensacijos, tam užpildykite [šią formą](#). Sprendimą priims valdžios institucijos. Advokatas galės paaiškinti, kaip [sistema veikia](#).

Ar galima skųstis toliau, jei pirmasis skundas bus atmestas?

Išskirtiniais atvejais galėsite skųstis toliau, jei atsiras naujas skundo pagrindas. Jei norite pateikti naujų įrodymų, turite paaiškinti, kodėl jie nebuvo pateikti ir išklaudyti teismo proceso metu.

Ar yra kitų būdų pateikti skundą?

Galite kreiptis į [CCRC](#) prašydami ištirti, ar neįvyko teismo klaida. Komisija gali perduoti jūsų bylą atitinkamam teismui. Jei perduos, jūsų byla bus išnagrinėta kaip įprastas apeliacinis skundas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas pasibaigus teismo procesui?

Jei esate nuteistas ir nubaustas laisvės atėmimo bausme, kai išeisite į laisvę, jus gali priverstinai išsiųsti iš šalies. Jei nesate Didžiosios Britanijos pilietis ir jums skirta 12 mėnesių ar ilgesnė bausmė arba jei esate nuteistas už tam tikrus sunkius nusikaltimus, valdžios institucijos paprastai nurodys jus priverstinai išsiųsti baigiantis jūsų įkalinimui.

Kitais atvejais, kai galima bausmė yra laisvės atėmimas ir jei jums daugiau kaip 17 metų, teisėjas gali rekomenduoti jus priverstinai išsiųsti atlikus bausmę. Šiuo atveju nėra svarbu, ar jums skiriama laisvės atėmimo bausmė. Valdžios institucijos nuspręs, remdamosi teisėjo rekomendacija. Teisėjo rekomendacija yra nuosprendžio dalis, todėl ją taip pat galima apskųsti, kaip aprašyta pirmiau. Valdžios institucijos gali siekti, kad būtumėte priverstinai išsiųstas net ir be teismo rekomendacijos, jei tai reikalinga dėl „viešojo intereso“.

Jei esate kitos valstybės narės pilietis, galite būti priverstinai išsiųstas tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar sveikatos sumetimais. Pats teistumas už nusikaltimą nėra pagrindas priverstinai išsiųsti iš šalies. Dėl sprendimo jus priverstinai išsiųsti turite teisę pateikti apeliacinį skundą specializuotai institucijai.

Jei esu nuteistas, ar gali mane vėl teisti už tą patį nusikaltimą?

Jei Jungtinėje Karalystėje teismo nuosprendžiu esate nuteistas dėl nusikaltimo arba išteisintas, Anglijoje už tą patį nusikaltimą, išskyrus ypatingas aplinkybes, negalite būti teisiamas antrą kartą. Ta pati taisyklė taikoma nuosprendžiui, paskelbtam po kitoje valstybėje narėje vykusio teismo proceso.

Informacija apie teistumą

Teistumas ir [įspėjimai](#) registruojami Policijos nacionalinėje duomenų bazėje (angl. sant. PNC) iki tol, kol jums sukaks 100 metų. Jei manote, kad informacija apie jūsų duomenis nėra tiksli, galite ją [ginčyti](#). Jūsų advokatas pasakys, kaip tai daryti. Galite prašyti tos vietovės, kur įvykdyta nusikalstama veika, policijos vyriausiojo konsteblio pataisyti arba pašalinti informaciją.

Pilnamečių įspėjimai ir nepilnamečių įspėjimai bei galutiniai perspėjimai laikomi teistumu.

Net ir atlikę bausmę, turite atskleisti savo teistumą ar įspėjimus, kai to reikalaujama (pvz., kreipdamiesi dėl darbo), kol jūsų teistumas [neišnyksta](#). Teistumo trukmė priklauso nuo nusikaltimo rūšies ir bausmės.

Pranešimas apie fiksuoto dydžio baudą arba pranešimas apie baudą dėl viešosios tvarkos pažeidimo neregistruojami jūsų duomenyse apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[Apeliacinis teismas](#)

[Apeliacinio proceso pradėjimo Apeliaciniame teisme vadovas](#)

[Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis teismas](#)

[Baudžiamųjų bylų peržiūros komisija](#)

[Informacijos apie teistumą biuras](#)

[Nusikaltėlių perauklėjimo programa](#)

[1968 m. Apeliacijos baudžiamosiose bylose įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1974 m. Nusikaltėlių perauklėjimo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1976 m. Užstatų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1980 m. Magistratų teismų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1981 m. Aukštesniųjų teismų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1995 m. Apeliacijos baudžiamosiose bylose įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1997 m. Policijos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1998 m. Žmogaus teisių įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2006 m. Policijos ir teisingumo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[Europos žmogaus teisių konvencija](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

aip nagrinėjami pažeidimai susiję su, pvz., transporto priemonių statymu?

Jei viešajame kelyje transporto priemonę pastatysite draudžiamoje vietoje, galite gauti transporto priemonės [statymo baudos kvitą](#). Už transporto priemonių statymo taisyklių laikymąsi atsako ir įvairiose vietose transporto priemonės statymo baudos kvitus išduoda įvairios organizacijos – vietos valdžios institucijos (savivaldybė), policija, privačios bendrovės arba įmonė [„Transport for London“](#). Dažniausiai transporto priemonių statymą stebi savivaldybės pasamdyti stovėjimo aikštelių prižiūrėtojai (*parking attendants*), išrašantys baudos kvitus (*Penalty Charge Notices, PCN*) pagal civilinę teisę. Eismo reguliuotojai (*traffic wardens*) yra policijos darbuotojai ir dirba ten, kur transporto priemonių statymo pažeidimai vis dar yra laikomi baudžiamąja veika. Jie išrašo fiksuoto dydžio baudos kvitus (*Fixed Penalty Notices, FPNs*) pagal baudžiamąją teisę.

Baudos kvitai paprastai paliekami ant priekinio transporto priemonės stiklo arba įteikiami transporto priemonės vairuotojui. Jie taip pat gali būti siunčiami paštu. Paprastai baudą už automobilio statymo pažeidimą turite sumokėti ne vėliau kaip per 28 dienas arba ją užginčyti; jei sumokėsite per nurodytą trumpiausią laiką, bauda gali būti sumažinta. Neformalų [skundą](#) galima pateikti raštu: šiuo etapu baudos už automobilio statymo pažeidimą nemokėkite, nes sumokėjus susigrąžinti mokestį bus beveik neįmanoma.

Ratų blokavimas

[Tam tikromis aplinkybėmis](#) Anglijos ir Velso savivaldybių tarnybos gali nutempti transporto priemonę arba užblokuoti jos ratus. Jūsų transporto priemonės ratai gali būti blokuojami tik po 30 minučių, kai buvo išduotas baudos kvitas. Jei manote, kad jūsų automobilio ratai buvo užblokuoti nepagrįstai, galite pateikti skundą. Už ratų blokavimo įtaiso nuėmimą turėsite sumokėti tam tikrą mokestį ir tik po to galėsite pateikti skundą. Jei pateiksite skundą, o savivaldybė į jūsų skundą neatsakys per 56 dienas nuo jo gavimo dienos, už transporto priemonės statymo pažeidimą išduotas baudos kvitas turės būti panaikintas, o mokestis už ratų blokavimo įtaiso nuėmimą gražintas.

Ką daryti, jei užblokavo jūsų transporto priemonės ratus privačioje teritorijoje, patariama [čia](#).

Ar galiu pateikti skundą?

Jei savivaldybė atmeta jūsų laisvos formos skundą dėl baudos už transporto priemonės statymo pažeidimą, galite pateikti nustatytos formos skundą. Savivaldybė jus informuos, kaip tai padaryti. Jei savivaldybė jūsų skundą atmeta, gausite raginimą sumokėti (*Notice to Owner, NTO*), kuriame nurodoma sumokėti pirminį mokestį. Jame taip pat informuojama, kaip toliau pateikti skundą nepriklausomiems arbitrams. Arbitražo dėl transporto priemonių statymo paslaugas teikia [PATAS](#) (Londonė) ir [Eismo baudų tribunolas](#) (*Traffic Penalty Tribunal*) (visose likusiose Anglijos ir Velso dalyse).

Turite ne vėliau kaip per 28 dienas nuo tos dienos, kai įteikiamas raginimas sumokėti, sumokėti baudą už transporto priemonės statymo pažeidimą arba pateikti nustatytos formos skundą dėl baudos už automobilio statymą. Jei neatliekate nė vieno iš šių veiksmų, savivaldybė turi teisę padidinti baudą 50 procentų. Jei ir toliau nesumokėsite, savivaldybė gali pradėti oficialią civilinę procedūrą dėl baudos išieškojimo.

Fiksuoto dydžio baudos kvitus už neleistiną transporto priemonės statymą išduoda policijos pareigūnai arba eismo reguliuotojai. Jie laikomi baudžiamosios teisės priemonėmis. Vienintelė galimybė pateikti nustatytos formos skundą dėl fiksuoto dydžio baudos kvito už neleistiną transporto priemonės statymą – kreiptis dėl bylos nagrinėjimas teisme ir nepripažinti kaltu. Tačiau kai kurios policijos įstaigos leidžia pateikti laisvos formos skundą dėl baudos skyrimo už transporto priemonės statymo pažeidimą. Skunde galite raštu paaiškinti, kodėl, jūsų manymu, neturėtumėte mokėti baudos. Jei kompetentinga policijos įstaiga tokią galimybę numato, tai bus nurodyta fiksuoto dydžio baudos kvite.

Kaip nagrinėjami greičio viršijimo ir kiti pažeidimai?

Jei viršysite greitį ir jus sustabdys policija arba tai užfiksuos greičio matuoklis, policija gali:

- pareikšti jums žodinį įspėjimą;
- pasiūlyti išklausti kursus apie saugų greitį (už kuriuos turite sumokėti);
- išduoti [fiksuoto dydžio baudos kvitą](#) (60 svarų sterlingų bauda) ir skirti tris baudos taškus. Tai dažniausias atvejis;
- iškelti baudžiamąją bylą dėl greičio viršijimo. Tai reikš, kad turėsite stoti prieš teismą ir galite būti nubaustas bauda iki 1 000 svarų (iki 2 500 svarų sterlingų, jei greitį viršijote greitekelyje), jūsų vairuotojo pažymėjime gali būti įrašyta nuo trijų iki šešių baudos taškų ir gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę.

Kas bus, jei esate sustabdomas kelyje?

Policija [turi įgaliojimus sustabdyti](#) bet kurį vairuotoją, ir vengimas sustoti jau yra pažeidimas. Kai jus sustabdo policija, galite būti paprašytas parodyti vairuotojo pažymėjimą, automobilio draudimo liudijimą ir registracijos dokumentą. Jei šių dokumentų neturite, ne vėliau kaip per 7 dienas turite juos pateikti policijos nuovadai.

Jei esate sustabdomas, nes padarėte Kelių eismo taisyklių pažeidimą, policija gali jums išduoti [fiksuoto dydžio baudos kvitą](#) arba [raginimą pašalinti transporto priemonės trūkumus](#).

Jei padarėte nesunkų Kelių eismo taisyklių pažeidimą, pavyzdžiui, buvote neužsisėgęs saugos diržo arba važiavote automobiliu, kurio vienas žibintas nedegė, policija gali jums išduoti fiksuoto dydžio baudos kvitą. Policija neturi įgaliojimų versti jus sumokėti baudą įvykio vietoje. Turite ne vėliau kaip per 28 dienas sumokėti fiksuoto dydžio baudą arba kreiptis dėl nagrinėjimo teisme, priešingu atveju jūsų bauda padidės 50 procentų. Jei per 28 dienas nesumokėsite baudos už pažeidimą, kurį užfiksavo automatinis greičio matuoklis, bus keliama baudžiamoji byla.

[Raginimas pašalinti transporto priemonės trūkumus](#) gali būti išduodamas, jei transporto priemonė turi gedimų, pavyzdžiui, neveikia vienas iš posūkio žibintų.

Policija gali patikrinti jus alkoholio matuokliu (prašys pūsti į alkoholio matuoklį), jei įtars, kad esate neblaivus. Jei nustatoma, kad esate neblaivus, policijos pareigūnai jus nuveš į policijos nuovadą, kur bus įformintas pažeidimas, o įrodymai (alkoholio matuoklio rezultatai) bus išsaugoti. Turite palikti automobilį, kol išsiblaivysite ir galėsite vairuoti, arba jūsų sutikimu vairuoti gali kitas vairuotojas. Jei alkoholio matuoklio parodymai rodo mažą girtumo laipsnį, galite atlikti kraujo tyrimą. Atsisakymas pasitikrinti alkoholio matuokliu yra pažeidimas. Dėl vairavimo išgėrus privaloma tvarka atimama teisė vairuoti.

- Jei per 3-us metus jūsų vairuotojo pažymėjime bus įrašyta 12 baudos taškų, ne trumpiau kaip šešiams mėnesiams prarasite teisę vairuoti.
- Policija įgaliota konfiskuoti transporto priemonę, jei jos naudojimas kelia pavojų visuomenei (gąsdina, trukdo ir trikdo kitus asmenis ir pan.).
- Policija gali konfiskuoti transporto priemonę, jei vairuotojas neturi tinkamo vairuotojo pažymėjimo ar automobilio draudimo.
- Už sunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus (pvz., mirties sukėlimą dėl pavojingo vairavimo) gali būti baudžiama laisvės atėmimu.

Ar tokie pažeidimai bus įtraukti į duomenis apie mano teistumą?

Duomenys apie teistumą saugomi [Informacijos apie teistumą biure](#). Nuteisimas teisme registruojamas duomenyse apie teistumą. Jei esate nubaudžiamas ne teisme, tai nebus registruojama duomenyse apie teistumą: taigi pranešimai apie fiksuoto dydžio baudas bus registruojami jūsų duomenyse apie teistumą tik tada, jei būsite nuteistas teisme.

Susijusios nuorodos

[Transporto priemonės statymo baudos kvitai ir jūsų teisės](#)

[Daugiau informacijos apie transporto priemonių statymą](#)

[Su eismu keliuose susiję policijos įgaliojimai](#)

[Baudos už greičio viršijimą ir jūsus teisės](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016